

8T9.7
02320

✓วิเคราะห์งานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (2503 - 2512)

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดุสิต ๑๑ พระโขนง กรุงเทพฯ ๑๑ โทร ๑๑๒๑๘๖๙ ๑๑๑๐๑๘๘

ปริญาณิพนธ์

ของ

วิชา ทรวงแสง
=

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มีนาคม 2521

๒๗ ส.ย. 2521

วิเคราะห์งานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (2503 – 2512)

บทคัดย่อ

โดย

วิชา ทรวงแสง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษากามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาจบดุษฎี
มีนาคม 2521

บทกัตยอ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาลักษณะทั่วไปจากงานประพันธ์ของ
'รงค์ วงษ์สวรรค์ ในช่วงระยะเวลา 10 ปี (2503 - 2512) คำนำ คำอุปมา
เนื้อหา โฉมภาพ ตัวละคร วาทะบทสนทนา โครงเรื่อง แก่นของเรื่อง การใช้ภาษา ทักษะ และคุณค่า
เสนอผลงานวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

งานวิจัยเรื่องนี้ประกอบด้วยเนื้อหา 5 บท

บทที่ 1 เป็นบทนำ กล่าวถึงภูมิหลัง ความมุ่งหมายในการค้นคว้าสมมติฐาน ความสำคัญ
ในการศึกษาเรื่องนี้ ขอบเขตของเรื่อง ขอบเขตของการค้นคว้า คำจำกัดความของศัพท์ วิธีดำเนินการ
ค้นคว้าและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง บทที่ 2 กล่าวถึงชีวประวัติของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ และผลงาน
บทที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของงานประพันธ์ประเภทต่าง ๆ บทที่ 4 ศึกษา
ท่วงทำนองในการเขียนโลกทัศน์ อธิวิเสสของชีวประวัติที่ประกอบผลงานและคุณค่า บทที่ 5 สรุปผล
การศึกษาค้นคว้า อภิปรายผลและขอเสนอแนะ

- การวิจัยครั้งนี้ปรากฏผลว่า งานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (2503 - 2512)
เป็นวรรณกรรมรวบรวมสมัย มีลักษณะสมจริง แยกประเภทได้ทั้งบันเทิงคดีและสารคดี รูปแบบที่พบมาก
ที่สุดคือ เรื่องสั้น ลักษณะเฉพาะด้านโครงสร้างคือความคาบเกี่ยวกับระหว่างบันเทิงคดีกับสารคดี
และนิยมเขียนเรื่องค่อนข้างเป็นชุด ให้ความสำคัญแก่โครงเรื่องย่อยมากกว่าโครงเรื่องใหญ่ บางครั้ง
จึงทำให้ขาดเอกภาพไปบ้าง ในด้านเนื้อหาแต่งใจไปถึงถึงความหลากหลายของรูปแบบชีวิตต่าง ๆ
รวมถึงละครทั้งรูปแบบภายนอกและธรรมชาติภายในของมนุษย์ เนื้อหาในสารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ชีวิตประจำวันเขียน จิตกร และบทวิจารณ์บันเทิง ลักษณะบทสนทนา
มีความสละสลวยสอดคล้องกับสำนวนโวหารและช่วยในการดำเนินเรื่องมาก อธิษฐานเป็นฉากสมจริง
จุดเด่นคือการเขียนฉากอย่างบรรทัดฐานและการใช้สัญลักษณ์ให้อ่านจินตนาการไปกับการใช้ภาษา
มีการใช้ภาษาทั้งภาษาที่รู้สึกละเอียดและเขียนโดยทั่วไป กับภาษาที่เป็นลักษณะเฉพาะคือ ภาษาของความ
รู้สึก และนิมิตจากระบบไวยากรณ์ แสดงธรรมชาติลักษณะของความขัดแย้งและทักษะเกี่ยวกับความจริง

ว่าไม่มีความสำเร็จในสรรพสิ่ง โลกและชีวิตเป็นความหลากหลายซับซ้อน น่าเรียนรู้ คุณค่าของชีวิต คือ ความงาม ความดี ความเจริญ ความดีความชั่ว ความถูกต้อง เป็นสิ่งที่ไม่อาจตัดสินได้ด้วย รูปแบบภายนอก หรือมาตรฐานทางสังคมแต่เพียงอย่างเดียว แต่ของวัดที่จิตใจถวิล แฝงคุณค่าของ แนวธรรมและจิตใจที่ชัดเจนกว่าคุณค่าของรูป ประมวลหรือวัตถุ ส่วนประวัติของผู้เขียนปณิธิพิเลและความสัมพันธ์กับผลงาน งานประพันธ์ของ รงค์ วงษ์สวรรค์ (2503 – 2512) เป็นวรรณกรรมปัจจุบันที่ให้คุณค่าด้านอารมณ์ ศีลธรรม และสังคม

AN ANALYSIS OF RONG WONGSAWAN'S WORKS

ABSTRACT

BY

WICHA SUANGSAWANG

Presented in partial fulfillment of the requirements

for The Master of Education Degree

Srinakharinwirot University

March 1978

The purpose of this analysis was to study Rong Wongsawan's works from 1960 to 1966, focusing on form and content. The content studied consisted of plot, characters, setting, dialogue and theme. In addition, the style in writing, attitude and valuable aspects were also studied.

This thesis is divided into five chapters as follows .

Chapter I consisted of an introduction containing the background, objectives, the hypothesis of the study, the importance of the study, primary assumptions, the limitation of the research, the definition of technical terms, the method of the investigation and concerning regulations. Chapter II was about Rong Wongsawan's autobiography and his works. Chapter III dealt with characteristics and components of his works. Chapter IV included the study of the style from his experience, points of view and the author's influence study upon his works. Chapter V was the conclusive result of the study and some suggestions for further study.

The result of this study revealed that Rong Wongsawan's works are contemporary prose which is true to life. His works, mostly found in the form of short stories, could be divided into fiction and non-fiction. Noticeably, the techniques he used in writing is the complexion between fictional and non-fictional types. Most of his works were usually written in series, and mainly emphasized, the sub-plots more than the main plots. As a result of this emphasis, his works, sometimes lacked of unity. According to the content Rong Wongsawan preferred to present the more complex angles of human life, especially a man's body and his soul. On the other hand, in his non-fiction,

he wrote about travelling not only in his own country but also to other foreign lands, writers' and artists' autobiographies adding some humorous criticism. The language was both colloquial and formal. As a matter of fact, Rong's language was very specific and lively. Above all, it is ungrammatical. Preferably, Rong always used appropriately realistic dialogues for his characters. The suitably realistic description of the setting and imaginative symbols are outstanding. Rong also presented general conflicts and his attitude towards the fact that there was no perfection on earth. The essence of life depended on aesthetic value and virtue. Rong clearly expressed concrete and spiritual values more than abstract or material ones. Needless to say, his works were directly influenced and related by his own autobiography. In conclusion, Rong's works (from 1960-1966) were considered as contemporary prose which was emotionally, intellectually and socially valuable for the present society.

คณะที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปัญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้.

..... ประธาน

..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจาก

รองศาสตราจารย์เต็มสิริ บุญสิงห์ ประธานกรรมการ และอาจารย์นิศยา บุญสิงห์ กรรมการ
ที่ไกรฤกษ์ให้ยืมหนังสือ ให้คำแนะนำสนับสนุน ให้กำลังใจ ตลอดจนได้สละเวลาตรวจ แก้ไข
ข้อบกพร่องของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลงด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คุณ รงค์ วงษ์สวรรค์ เจ้าของผลงานและครอบครัว ที่ได้ให้ข้อมูล
ชั้นต้น ซึ่งจัดว่า เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนให้ความสะดวกสบาย
ทั้งหลายในการ เก็บข้อมูล

สภาวิจัยแห่งชาติไกรฤกษ์ให้ทุนสนับสนุนเป็นจำนวนเงิน 2,500 บาท ผู้เขียนขอ
ขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ คุณประทีป เหมือนนิล ที่ได้ให้ยืมหนังสือประกอบการทำปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้หลายเล่ม คุณพิพิตต์ พงษ์วิงษ์ และครอบครัวที่ได้ให้ความช่วยเหลือผู้เขียนด้วยดี
โดยตลอด และขอขอบคุณ คุณศรีศิลป์ เทศธรรม ที่ได้ช่วยแปลบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษให้
ในท้ายที่สุดผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ บิคา มารกา ผู้เป็นปณูอาจารย์ ทั้งได้ให้
กำลังใจสนับสนุนการ เขียนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ.

วิชา ทรวงแสง

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1
	ภูมิหลัง	.	.	...	.	.	...	.	...	.	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	...	...	...	...	...	...	...	...	.	12
	สมมุติฐานในการค้นคว้า	...	..	...	...	...	...	...	...	...	12
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	...	..	...	...	...	...	...	...	.	13
	ข้อตกลงเบื้องต้น	...	...	..	.	...	...	...	...	.	13
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	...	..	.	...	...	...	...	...	...	13
	คำจำกัดความของศัพท์	...	...	...	...	...	...	...	...	...	14
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	...	...	...	..	...	...	...	...	...	15
	เอกสารการค้นคว้าและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	...	...	...	...	...	...	...	...	...	15
2	ชีวประวัติและผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์	...	...	...	...	...	...	...	...	...	25
	✓ ประสบการณ์ชีวิต	...	...	...	...	...	...	...	...	...	25
	✓ ประสบการณ์การทำงาน	...	...	...	...	...	...	...	...	...	29
	✓ ระยะเวลาผลงาน (พ.ศ. 2503 - 2512)	..	.	...	.	...	...	...	...	...	33
	สัมภาษณ์	...	...	...	..	...	.	...	...	...	36
3	วิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบ	...	...	...	...	...	...	...	...	...	52
	ประเภทและการจำแนกประเภท	..	.	...	..	...	...	...	...	...	52
	บันทึกถึงองค์ประกอบและเกณฑ์การวิเคราะห์	..	...	...	...	...	...	...	...	...	58
	เรื่องสั้น	..	..	...	...	...	...	...	...	...	65
	✓ นวนิยาย	..	...	..	...	...	...	...	...	...	130
	นวนิยายสั้น	...	...	...	..	...	...	...	...	...	162

✓ แนวนิยามถึงสารคดี	173
✓ สารคดี	192
✓ สารคดีมีเด็กทองเดียว	194
บทความ - บทวิจารณ์	221
✓ ชีวิตประวัติ	224
4 ห้วงงานองการเขียน โลกทัศน์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' อิทธิพลของ ชีวิตประวัติที่ผลงาน คุณค่า	227
ห้วงงานองการเขียน (Style)	227
✓ คำและการใช้คำ	230
ประโยค (Syntax)	233
ภาพพจน์ (Figure of speech)	240
ทางเสียง (Tone)	250
โลกทัศน์	261
✓ อิทธิพลชีวิตประวัติที่มีผลงาน	265
✓ คุณค่าที่ปรากฏ	283
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	292
สรุปผลการวิเคราะห์	292
อภิปรายผลการวิเคราะห์... ..	298
ข้อเสนอแนะ	300
บรรณานุกรม	301
บทกี่ยว	

ภูมิหลัง

ความเปลี่ยนแปลงทางวรรณกรรมปัจจุบันของไทยช่วงสำคัญ น่าจะนับได้ตั้งแต่รัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้นมา กว้างไปกว่าในสมัยนั้นประเทศไทยเริ่มมีการติดต่อกับชาติตะวันตก มีการศึกษาภาษาอังกฤษ บรรดาพระบรมวงศานุวงศ์และชนนาง เริ่มศึกษาจากครูชาวต่างประเทศที่จ้างมาสอนโดยตรง ประชาชนทั่วไปก็ได้เริ่มเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จากทหณิชนันนารีที่บาชอนภกณนาในกรุง เทพฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีมิชชันนารีผู้หนึ่งคือ มิสเตอร์ บี.จี. บล็กเลเอน เอ แบกคัมส์ ซึ่งชาวไทยสมัยนั้นเรียกว่า "หมอบรัดเล" ได้สั่งแทนพิมพ์และเครื่องหล่อตัวพิมพ์เข้ามาในกรุง เทพฯ แล้วออกหนังสือพิมพ์ฉบับแรกของไทยชื่อ "Bangkok Recorder" ขึ้น เมื่อ พ.ศ.2387 บรรจุข้อกักเห็น ความรู้ชาวราชการ โฆษณขายสินค้าและประวัติเมืองไทย ผลจากการตั้งโรงพิมพ์ขึ้นเอง ทำให้สามารถเผยแพร่วรรณกรรมต่าง ๆ ให้กว้างขวางกว่าเดิมเป็นอันมาก มีหนังสือพิมพ์ขาวเกิดขึ้น 6 ฉบับ รวมทั้งราชกิจจานุเบกษาที่พิมพ์จากโรงพิมพ์อภัยการ และในสมัยนี้เองลามของทุกไทยที่ไม่เจริญระราชใบกรัณังถณ สมัยสนกั้วพระนาง เจ้าวิกตอเรียก็อหมอมราโชทัย (ม.ร.ว.กระต่าย อิศรางกูร) ได้เขียนจดหมายเหตุราชทูตไทยไปอังกฤษเป็นร้อยแ่งขึ้น เมื่อ พ.ศ.2400 จัตุวเป็นสารคดีทองเตียวใจ ศาสตราจารย์ กุหลาบ มัลลิกะมาส กล่าวไว้ว่าในช่วงนี้เริ่มมีการแ่งวรรณกรรมที่รูปแบบใหม่ขึ้นคือ หนังสือพิมพ์และสารคดีประเภทต่าง ๆ ¹

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณกรรมไทยปัจจุบัน หน้า 8.

ในรัชสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับประเทศตะวันตกมากขึ้นตามลำดับ ได้รับอิทธิพลที่เขามาทั้งด้าน การเมือง เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งผลักดันให้ประเทศไทยต้องปฏิรูปและปรับปรุงโครงสร้างทางสังคม ให้เป็นระบบมากขึ้น นอกจากนี้บรรดาเชื้อพระวงศ์และลูกขุนนางก็ไปศึกษาวิชาความรู้วิชาการต่อ ฝรั่งประเทศ มุกดลเหล่านี้เมื่อกลับมาได้้นำมาบริหารราชการแขนงต่าง ๆ มาเผยแพร่ใน ประเทศไทย

ทางด้านวรรณกรรม บราณว่าหนังสือพิมพ์รายต่าง ๆ ได้เพิ่มมากขึ้น และได้รับความนิยม อย่างกว้างขวาง เช่น ยุทธโศภ ธรรมเวทียุ สยามประเพณี ลัทธิวิทยา ดลลัทธิวิทยา วิทยาจารย์ คุลวิภาคนานกิจ สหวิมลญา เทกวิทยาล มรรคโคป ฯลฯ เป็นต้น จากการที่กิจการหนังสือพิมพ์ แพร่หลายนี้เอง ทำให้บรรดาจารย์ก่อกวนหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้กล่าวว่า หนังสือพิมพ์รายวัน ย่อมเป็นสนามให้นักเขียนประลองฝีมือกันเป็นธรรมดา¹ วรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นเรื่องแรก ของไทยที่แพร่อย่างสมบูรณ์คือเรื่อง "สมณิก" ของกรมหมื่นพิทยปรีชากร ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ "ลัทธิวิทยา" นวนิยายที่ได้รับความนิยมจากการศึกษาจากต่างประเทศ เมื่อกลับมาถึงประเทศไทยก็ได้ ทรนแปล และแต่งเรื่องต่าง ๆ จากภาษาอังกฤษ ทั้งประเภทเรื่องสั้นและนวนิยาย เป็นภาษาไทย เช่น ความพยายาม ซึ่ง "แนวนัน" แปลและเรียบเรียงจากเรื่องของ แฮรี กอแรลลี แมงป่องทอง ซึ่งรัชกาลที่ 6 แปลจากเรื่องของ แฮกส์ โรเมอร์ ประเสริฐอักษรแปลเรื่องสั้น ของ กี เดอโม ปาสซังค์ น.ม.ศ. เขียนเรื่องจากนิยายวางวางที่ว่า โดยแปลจาก เซอะ เลทเทอ ออฟ เซลฟเมค เมอตันท์ ฟู ฮีลัน ของ ยอเวซ ลอริมา

¹ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ "หัวเลี้ยวของวรรณคดีไทย" วรรณไวทยาการ วรรณคดี
หน้า 70.

ในช่วงนี้นอกจากหนังสือพิมพ์รายทาง ๆ ซึ่งเป็นสมาชิกให้นักเขียนประลองฝีมือแล้ว
วรรณกรรมอีกชนิดหนึ่งที่ตกเข้ามาในประเทศไทยในสมัยนี้ คือบทละครพูดและบทละครร้อง¹ ผู้ที่มี
ชื่อเสียงเด่นชัดในการประพันธ์บทละคร คือ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระวชิรญาณพรหม
บทละครชิ้นแรกที่มีชื่อว่า "สาวเครือฟ้า" ถัดมาจาก "Madame Butterfly" และทุกท่ายก
สันนิษฐานว่าดัดแปลงจาก Tales of Hoffman ของ Offenbach นอกจากนั้นก็มีพระราชนิพนธ์
บทละครรัชกาลที่ 6 ซึ่งส่วนมากทรงแต่งและดัดแปลงมาจากบทละครของชาวตะวันตก เช่น
เพลงจำเนียรเคเหทาง เวทีสวนิช โรเมโอและจูเลียต พระยาราชวังสัน ออเลโอโร เป็นต้น

ช่วยวรรณกรรมประเภทสารคดีนั้น ก็มีสนใจอ่านเป็นจำนวนมาก เรื่องที่น่าสนใจและ
คนทั่วไปสนใจจนถึงปัจจุบันคือ พระราชนิพนธ์โคลานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
และพระราชพิธีสิบสองเดือน นอกจากสารคดีแล้วในด้านการศึกษาการแปลมีการแปลนิยายภาษาจีนปริมาณ
เพิ่มมากขึ้น ล้วนหนังสือวิชาการ เช่น ประชุมพงศาวดาร คำราโหราศาสตร์ ก็เพิ่มมากขึ้น โดยทาง
โรงพิมพ์เก็บหนังสือกันฉบับเป็นต้น เขียนมาพิมพ์ ทำให้หนังสือหลายชนิดแพร่หลายและสืบต่อมาจนถึง
ทุกวันนี้

เสถียร จันทิมาธร² ได้กล่าวถึงวรรณกรรมในช่วงรัชกาลที่ 5 - 6 ไว้ว่า รูปแบบ
ของเรื่องอ่านเล่นจึงยังมีโครงนิยายทางอย่างสากลที่เดียว และยังคงอยู่ในลักษณะเรื่องเล่าแบบนิทาน
ส่วนทางก้นเนื้อหากันเป็นแบบเก่า นั่นเป็นเพราะอิทธิพลของเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ยึดดำรงอยู่สูง
และแทรกซึมในสายเลือดของนักเขียน ช่วงนี้งานร้อยกรองจึงยังเป็นกระแสหลัก งานร้อยแก้วยัง
เป็นกระแสรอง สังคมยกย่องกวีมากกว่านักประพันธ์ ส่วนแนวมาศ ขวลิศ ได้ให้ข้อสังเกต
บางประการเกี่ยวกับวรรณกรรมในช่วงนี้ไว้ว่า มีแนวความคิดเกิดขึ้นว่า "ชีวิตคนธรรมดาสามัญนั้น"

¹ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ "หัวเลี้ยวของวรรณคดีไทย" วรรณไวทยาการ วรรณคดี
หน้า 71.

² เสถียร จันทิมาธร กวีเขียนหนังสือ หน้า 21.

³ แม่นมาศ ขวลิศ วรรณกรรมไทยปัจจุบัน หน้า 16.

สนใจ พระราชนิพนธ์เรื่องให้คนธรรมดาเป็นตัวละครเอง เรื่องได้ ในงานเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ
คงเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจอย่าง เมื่อก่อนจะนิยาม นิทานประเภทความรักและการอยู่อย่าง
ยากจน เรื่องเขียนนวนิยายประเภทการที่คนหาตัวผู้ร้าย เรื่องเกี่ยวกับสังคม ความรักชาติ
แสดงความรู้สึกในวรรณคดี เป็นคน

ก่อนหน้ารัชกาลที่ 7 (ก่อน พ.ศ. 2475) หนังสือพิมพ์รายวันสนใจงานเขียนทางกาน
มันถึงมากชิ้น¹ โดยเฉพาะการแปลและแปลงพงศาวดารจากภาษาต่างประเทศ ประมาณปี
พ.ศ. 2470 มีหนังสือพิมพ์รายวันหลายฉบับเขียนแสดงความคิดเห็นถึงความผิดในระบอบประชาธิปไตย
นาวาเอกพระยาสุรารักษ์พิชัย โดยใช้นามปากกา สรทอง ก็เขียนเสนอทัศนะเช่นนี้ ในบทความ
ขนาดยาวชื่อ "ชีวิตของประเทศไทยในหนังสือพิมพ์ไทยใหม่" ในสมัยรัชกาลที่ 7 มีนิตยสารฉบับหนึ่ง
ซึ่งมีชื่อเดิมว่าเป็นหนังสือชั้นกึ่ง จำนวนภาษาไทยก็ และฉบับที่เขียนที่เป็นสาระ ก็คือ "ไทยเขมร
รายเดือน" นอกจากนั้นก็ยังมีนิตยสาร "เสนาศึกษา" ซึ่งเป็นนิตยสารของกองทัพบก อีกฉบับหนึ่งคือ
"สุภาพบุรุษ" นิตยสารนี้รวมนักเขียนที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักกันดีทั้งหลาย อาทิ แจ่มจันท์
ศรีบุรพา พงเยาว์ ประภาสดิศต ยาชญ สก ภูมโนโรหิต

ทางด้านบันเทิงคดี "ความรักทำให้โลกหมุน" ของ เรื่องกิลป์ และ "น้ำใจของนรา"
ของสัง เพชรสัค กวได้เกิดความตื่นสนใจในหมู่นักเขียนรุ่นหนุ่มอย่าง มาก เช่นเดียวกับเมื่อ
ม.จ. อาภาสคำเกิง เขียนละครเรื่องชีวิต ออกมาด้วยรูปแบบของนวนิยายทางแถบ ระหว่างช่วง
เวลา 15 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2460 - 2475 การเขียนนวนิยายได้ขึ้นตัวในคนไทยอย่างสูง
นับได้ว่าเล่มแรกและเล่มออกเล่ม 2 กลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มอาวุโส กลุ่มนี้เขียนลงในไทยเขมร
เสนาศึกษา ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งคือ กลุ่มอาวุโส ซึ่งมีออกในสส ม.จ. อาภาสคำเกิง และยังมี
นักเขียนในกลุ่มสุภาพบุรุษ ซึ่งรวมรวมกันออกหนังสือพิมพ์ สุภาพบุรุษรายสัปดาห์ เมื่อ พ.ศ. 2472
อีกด้วย

¹ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ "หัวเลี้ยวของวรรณคดีไทย" วรรณไวทยากร วรรณคดี

นวนานทางความคิดที่น่าสนใจ เช่น หลักไทย ของกาญจนาภรณ์ ประวิภาศร์
 ศาสตร ของนางวิจิตรวาทการ และเฟื้อเกอริณหาราช คัชณัมหาราธิณี ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ
 พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ เป็นต้น เสถียร จันทิมาธร ได้กล่าวสรุปถึงวรรณกรรมช่วงก่อน
 พ.ศ.2475 ไว้ว่า นักเขียนเพิ่งค้นพบลักษณะการเขียนนวนิยายแบบใหม่ ที่ต่างไปจากการเล่าเรื่อง
 แบบนิทาน โดยที่ออกไม่สกริเรื่องการนำชีวิตภายในครอบครัวมาเขียน บ.จ. อากาศคำเจือ ไกรวิเม
 รูปแบบใหม่หา การประจักษ์ เวียงในนวนิยายต่างแดนผ่านรับเนื้อหาความคิดส่วนใหญ่ ยังคง
 บรรยายถึงชีวิตและทัศนคติของคนชั้นสูง ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในวงกว้าง 1

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ไม่เปลี่ยนแปลงแค่อำนาจทาง
 การเมืองเท่านั้น ยังพ่วงทำให้เกิดความปั่นป่วนทางด้านอื่น ๆ อีกด้วย เช่น ข้างหลังภาพของ
 ทรูประชา ปักกิ่งนครแห่งความเล้ง สะท้อนภาพตัวละครที่กระหอบกระเหินจากการเปลี่ยนแปลงของ
 สังคมไทย นอกจากนี้ก็มีงานในแบบแสวงหาที่อาศัยความรุ่งเรืองของอดีต คือผู้ชนะสิบทิศของ
 ยาวชอบ ชุนต์ทองของไม่เปื่องเจิม และสิ่งที่น่าสนใจรอบกับระบบประชาธิปไตยอีกอย่างหนึ่งในวงวรรณกรรม
 ไทย คือ ลักษณะการสะท้อนชีวิตที่กว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น หญิงคนชั่ว ของ ก.สุรางคนางค์ ผลงาน
 ของ ป.อินทรปาลิต วรรณกร จันทิมาธร ไม่เคยเปิดโปงความเคอะเทอะในบุคลิกของผู้คนชั้นสูง ผลงานของ
 ไกรเมืองเดิม ก็มีความน่าสนใจในแง่ถ่วงท่วงท่าของภาษาแบบลุ่มพุงและเนื้อหาที่สะท้อนภาพของ
 ชาวนาน้อยอย่างถนัด นักเขียนที่สำคัญอีกคนหนึ่งคือ มนต์ จรียงค์ ซึ่งชอบเขียนชีวิตคนธรรมดาสามัญ
 ทั้งชาวไร่ ชาวนา และลูกเรือหาปลา ผลงานที่สำคัญได้แก่ เรื่องสั้นชุด ขาเกาะ จับท้าย
 ขายไผ่ย เป็นต้น เสถียร จันทิมาธร กล่าววาวรรณกรรมช่วงนี้เป็นการพัฒนาต่อเนื่องของงาน
 เขียนที่อยู่มากกลาง การเปลี่ยนแปลงชีวิตใหม่ ๆ ใ้รับการเขียนถึงมากขึ้น 2

1 เสถียร จันทิมาธร คนเขียนหนังสือ หน้า 44 - 45.

2 ก. หน้า 45 - 54.

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นระยะที่มีการประพันธ์ขึ้นอย่างมากที่สุด เพราะอุปสรรค
การพิมพ์ โดยเฉพาะกระดาษมีราคาแพง มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ภาษา ยังคงใช้ภาษาขบถกับ
ไปเลยเขียนอะไรก็ได้ แล้วแต่ความรู้สึก ก็ยังได้รวมกลุ่มเกิดขึ้นขึ้น ทั้งเพื่อพิมพ์เอกสาร ส่วนวัชร
ศิลป์ สุภาพบุรุษ ประชาภิวัตน์ ตลอดจนนิกรวันอาทิตย์ และสุวรรณหงษ์ เป็นหนังสือที่ช่วยให้เด็ก
นักเขียนหน้าตาใหม่ๆ ได้อย่างมากมาย เช่น อิศรา อมาตยกุล เจริญ เยาวรงค์ วิลาศ นิลวัฏ อังกร
ธนาภา เจริญพร สุวัฒน์ วรดิลก นิเทศ มาลัยสุนทร ฯลฯ

วรรณกรรมช่วง พ.ศ. 2475 - 2488 เสถียร จันทิมาธร กล่าวว่า ปีถัดมาเมื่อปลาย
เพื่อความเป็นหนึ่ง เป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีนักเขียนใหม่ส่วนหนึ่งพยายามจะให้ทั้งวรรณคดีและปัญญา การ
แบ่งกลุ่มทางความคิดยังไม่ชัดเจน การแสดงออกทางความคิดอยู่ในกลุ่มโรแมนติก ยุคแรกของการ
แสวงหาความมีเสรีในรูปแบบการเขียนและความคิด แต่ก็ยังไม่พบหนทางโดยแน่นอน ¹

ต่อ พ.ศ. 2488 สงครามสงบ กฎเกณฑ์การใช้ภาษาของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม
ถูกยกเลิกไป อุปสรรคการพิมพ์พวกรบ นักเขียนทั้งหลายจึงหันตัวกันอีกครั้งหนึ่ง แหล่งรวมของนักเขียน
ที่ติดักเป็นมีกแผ่นมากที่สุดในระยะนั้นคือ "สายสัมพันธ์" ของบริษัทไทยพาณิชย์การจำกัด ที่
นายอารีย์ สิริระ ไชยกิจการไว้จำเนียงเอง มีหนังสือในเครือเดียวกันหลายฉบับ เช่น พิมพ์ไทย
รายเดือน รายวัน สยามนิกร รายวัน เจริญรายสัปดาห์ พิมพ์ไทย วันจันทร์ และสยามสมัย
รายสัปดาห์ เป็นต้น นักเขียนที่มีชื่อเสียงยุคก่อนสงครามครั้งที่ 2 เช่น มาลัย ชูพินิจ ยายชอบ ฯลฯ
ร่วมสมัยกับนักเขียนที่เกิดขึ้นใหม่ในระยะนี้ เช่น อิศรา อมาตยกุล ศรีวัชร ทัศนาวลัย
สุวัฒน์ วรดิลก อังกร เจริญ เยาวรงค์ อุดมก เทพธรรมา ฯลฯ ²

¹ เสถียร จันทิมาธร นักเขียนหนังสือ หน้า 56 - 57.

² ประทีป เทพอนันต์ วรรณกรรมไทยปัจจุบัน หน้า 33.

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา จอมพล รพีภูมิ ธนะรัตน์ เข้ามาใช้อำนาจในทาง
การเมือง และเริ่มแต่จัดการทางการเมืองกับนักเขียนที่มีความเห็นขัดแย้ง จึงเป็นผลให้
ผลงานในระยะนั้นเป็นความขมขื่น ซึ่งสะท้อนถึงกรรมส่วนตัวของคนชั้นสูงและชนชั้นกลาง เนื้อหา
เป็นไปในทางวิพากษ์วิจารณ์ จะนั้นก็เช่น เรื่องครอบครัว เปียนอย เปียหลวง ในนิตยสารที่ตีพิมพ์
เป็นถาวร (สมาคมนักเขียน) ศาสตราจารย์ พ.อ.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้ให้เหตุผลไว้ว่า
"นวนิยายไทยยอมหลักแต่ภาพของยุคสมัยไปไม่พ้น" ¹ นักเขียนนวนิยายในช่วงนี้ได้แก่ กุลฉกร
วโศภิต ฌมยงค์ ใญ่เชว วงศ์สง่า สัก กุญชร จวงศ รามะจินดา ฯลฯ ฝ่ายชายได้แก่
เสนีย์ บุญปลีก เพชร สถาปน ศักดิ์ สุริยา น.ค.ต. ประชา พุทธิวัฒน์ ฯลฯ นักเขียนเรื่องสั้น
ได้แก่ นพพร บุญยาศรี รัตนะ วาจะประภาส อาจันท์ ปัญจวิทย์ รงค์ วงษ์สวรรค์ ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว
ฉกรรจ์ จันทรเรือง สุจิตต์ วงษ์เทศ ชรรักษ์ ฌมปาน สุวรรณี สุคนธา ฯลฯ ในขณะที่เดียวกันก็มี
กลุ่มนักเขียนที่เรียกว่ากลุ่มก้าวหน้าเกิดขึ้น เช่น กลุ่มพระจันทร์เดี่ยว อัมพรประกอบชัย สุชาติ สวัสดิ์ศรี
วิทยากร เข้มกุล สุชัย จันทิมาธร นิคม รามาวา วิสา ทัตถ์ กัก วงศ์รัฐ และยังมีกลุ่มหนุ่มสาว
สาวสวย ซึ่งมีสุจิตต์ วงษ์เทศ ชรรักษ์ ฌมปาน ฉกรรจ์ จันทรเรือง สุวรรณี สุคนธา มนต์ สัตยารักษ์
เรืองชัย หิรัญนิรันดร์ ฯลฯ เป็นนักเขียนที่มีผลงานสำคัญ ๆ อยู่ในกลุ่มนี้ ลักษณะของงานเขียน
ในวงนี้นักเขียนแสดงอารมณ์และความรักเกี่ยวข้องกับสังคมโดยไม่ยกย่องเรื่องเป็นสำคัญ การจับ
ก็ไม่จำเป็นต้องหักมุมอีกต่อไป หลายเรื่องใช้สัญลักษณ์แทนความนึก ²

พ.ศ. 2510 เป็นต้นมาทางการวรรณกรรมของไทยเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี มีสถาบัน
ที่ให้ความสนใจและสนับสนุนงานด้านวรรณกรรมเกิดขึ้น เช่น องค์การ ส.ป.อ. สมาคมกวีนิพนธ์
แห่งประเทศไทย สมาคมกวีนิพนธ์ มูลนิธิ วอห์น เอฟ. เคนเนดี สถาบันเหล่านี้ได้ให้รางวัลแก่

¹ พ.อ.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ "หัวใจของวรรณคดีไทย" วรรณไวทยาการ วรรณคดี
หน้า 95.

² ประทีป เหมอนิล วรรณกรรมไทยปัจจุบัน หน้า 68.

วรรณกรรมที่ได้รับเกรตคัดไว้คือ เช่น เรือมนุษย์ ของฤๅษณ์ อโศกสิน นวนิยายทะเลของ
องการ ศ.ป.ธ. จ.ก. 2511 มาตุเรศวรคณเมต ขวณมิตร ฤๅษณ์ ใ้ร่างไว้ที่ 1 จาก
ภาคผนวกที่ 1 ปี 2517 ฯลฯ เป็นต้น¹

ภายหลังจากเหตุการณ์ที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 วรรณกรรมไทย โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับ
วรรณกรรมเพื่อชีวิต ได้แพร่หลายเป็นอย่างมาก วรรณกรรมจึงกลายไป มีทั้งที่เพิ่มขึ้นใหม่และ
จากนักเขียนที่ถูกระงับไป รวมทั้งที่มาจากภาษาต่างประเทศและภาษาอังกฤษ มาเขียนด้วยก็ได้
เช่น ภาณุ ภาณุวิสา ภาณุวิสา ฯลฯ ผลงานของนักเขียนที่ถูกระงับไปแล้ว เช่น ภาณุ ภาณุวิสา
จิตร ภาณุวิสา ภาณุวิสา ภาณุวิสา ภาณุวิสา ภาณุวิสา ภาณุวิสา ภาณุวิสา ภาณุวิสา ภาณุวิสา ภาณุวิสา
อภิมหาพรหลาย ภายหลังจากการเข้าแย่งทางการเมืองและเหตุการณ์ในวันที่ 16 ตุลาคม 2519
คณะปฏิรูป โภช พ.ธ. ภาณุวิสา ภาณุวิสา ภาณุวิสา ภาณุวิสา ภาณุวิสา ภาณุวิสา ภาณุวิสา ภาณุวิสา ภาณุวิสา ภาณุวิสา
วรรณกรรมเพื่อชีวิตจึงได้ขยายไป หนังสือพิมพ์บางฉบับ เช่น ประชาชาติรายวัน ประชาธิปไตย
รายวัน เลิกพิมพ์จำหน่าย สภาพปัจจุบันของวรรณกรรมไทยจึงเป็นวรรณกรรมที่ละวันที่จะกล่าวถึง
การแบ่ง แต่มีลักษณะเป็นไปในทางเสนอปัญหาในครอบครัว แสดงอารมณ์ส่วนตัว สะท้อนภาพหรือ
เสนอปัญหาของสังคม

ส่วนสภาพการวิจารณ์ซึ่งถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญไม่ยิ่งยวดของนักเขียน ยังไม่ปรากฏ
ว่าในประเทศไทยเท่าที่เห็นเป็นล่ำเป็นสัน หรือมีหลักการตรงกัน ศาสตราจารย์ภุชงค์
อินทรกำแหง และ ชลธิรา กัลล้อยู่ กล่าวไว้ในแง่การวิพากษ์วิจารณ์วรรณกรรม ซึ่งรวมทั้งการ
ประเมินค่าด้วยนั้น เขาก็มีเกณฑ์วิจารณ์ที่แน่นอน หรือลงรอยกัน บางครั้งจากความรู้สึก
ที่สัมผัส หรือประสบการณ์ส่วนตัว บางครั้งจากเกณฑ์ที่ใช้วิพากษ์วรรณกรรมที่เก่าแก่เกินไป บางครั้ง
จากเกณฑ์ที่ใช้วิพากษ์วรรณกรรมที่เก่าแก่เกินไป บางครั้งจากเกณฑ์วรรณกรรมที่วิจารณ์ของทางตะวันตก
และบางกลุ่มก็จากมาตรฐานของศีลธรรม วัฒนธรรม ศาสนาหรือลัทธิการเมือง²

¹ ประทีป เหมอนิล วรรณกรรมไทยปัจจุบัน หน้า 79.

² ศาสตราจารย์ภุชงค์อินทรกำแหง และชลธิรา กัลล้อยู่ วรรณกรรมไทยปัจจุบัน
หน้า 84.

การวิจารณ์วรรณกรรมในประเทศไทย สมัยโบราณนั้นยังไม่ดี เนื่องจากวรรณกรรมเก่าๆ
ของไทยถ่ายทอดกันโดย การบอกเล่าเป็นส่วนใหญ่ กับมีรูปแบบของการวิจารณ์ที่ยังไม่ดี เดาว่า
ก็คงไม่เพีย การวิจารณ์ในสมัยกรุงธนบุรี วรรณกรรมที่เผยแพร่ คือ วรรณกรรมบทในเชิงภาพกวี
คือมาจากรัศภา ระบายสเกิด กระจุกจอกเถาเจ้าอยู่หัว ก็ยังไม่ปรากฏผลงานการวิจารณ์
วรรณกรรมเป็นลายลักษณ์อักษร ยกเว้นการแสดงความคิดเห็น วิจารณ์วรรณกรรมที่ปรากฏว่า
ในสมัยก่อน ทั้งนี้ "ประวัติวรรณกรรมและผู้อ่าน ภาควิชา วรรณกรรม" เป็นที่กล่าวไว้ว่า การวิจารณ์
บางกักรวมถึงเรื่องแรก ที่กล่าวถึง "ขุนนิกร" ของกรมหลวงพิริยธาดา รัชกาล
วชิราวุธ เช่น จ.ศ. 1248 (พ.ศ. 2429) เป็นเหตุให้มีการวิจารณ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง
จนผู้ประพันธ์ของบทกวีไทยากระบายสเกิด กระจุกจอกเถาเจ้าอยู่หัว และให้มีการประกาศ
ให้แจ้งข้อด้วย

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีหนังสือพิมพ์ วารสาร และ
นิตยสารต่าง ๆ ซึ่งลงเรื่องเกี่ยวกับนวนิยาย นวนิยายแปล เป็นจำนวนมาก แต่ว่ามันเพิ่งเกิดขึ้น
แต่ก็ยังไม่มีวิจารณ์ตามลักษณะ ของบทวิจารณ์ในปัจจุบัน คงมีแต่การกล่าวถึงคุณค่าของบทประพันธ์
ในลักษณะการวิพากษ์อย่างเฉยๆ

การวิจารณ์นวนิยายโดยกล่าวถึงคุณค่าและไม่ดี เป็นการวิจารณ์อย่างแท้จริง เริ่มขึ้น
เมื่อพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ทรงวิจารณ์นวนิยายเรื่อง "ละครหลังชีวิต" ของ ม.จ. อาภาศน์ เกียร
ติธัมม์ ลงในจักรสาร เมื่อราว พ.ศ. 2474 และเนื่องจากผู้ประพันธ์ไม่คุ้นเคยต่อการถูกวิจารณ์
จึงมีปฏิกิริยาโต้ตอบอันเป็นผลให้การวิจารณ์วรรณกรรม ซึ่ง เพิ่งจะเริ่มมีของหยุดยั้ง

อย่างไรก็ตามใน สมัยนี้ก็มีผู้อ่านบางท่าน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนวนิยายเรื่อง ที่คน
สนใจลง ในวารสารต่าง ๆ ที่ลงนวนิยายเรื่องนั้น ๆ แต่ก็ยังไม่เป็นการกล่าวถึงเหตุผลที่ดี
กล่าววิจารณ์เรื่อง เกิดเป็นหนังสือของแมอนงค์ โดยผู้ใช้นามปากกาว่า "อัปสร" ลงในวารสาร
สุภาพบุรุษ เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2473 นอกจากนี้ในสมัยวันอาทิตย์ก็มีการวิจารณ์ประปราย
โดยสุภา ศิริบาทย์ เป็นผู้ริเริ่ม¹

¹ เสถียร จันทิมาธร กนเขียนหนังสือ หน้า 56.

งานประพันธ์ของ วงศ์ วงษ์สวรรค์ เป็นวรรณกรรมปัจจุบันของไทยที่มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำแบบใคร น่าสนใจที่ภาววิเคราะห์วิจารณ์อยู่มาก ผู้เขียนปริทัศน์วรรณคดีฉบับนี้ ได้สนใจ ถกเถียงถึงผลงานของ วงศ์ วงษ์สวรรค์ มากกว่า 5 ปี ถึงความเห็นความงามของ วงศ์ วงษ์สวรรค์ มีลักษณะตาย และปิตุฆนะเฉพาะตัวที่เด่นมาก ชวนศึกษา จึงได้เลือกที่จะศึกษา และวิเคราะห์งาน ประพันธ์ของ วงศ์ วงษ์สวรรค์

ศาสตราจารย์ ม.ถ.บุญเหลือ เทพสุวรรณ์ ได้กล่าวถึงผลงานของ วงศ์ วงษ์สวรรค์ ไว้ว่า "เขียนเรื่องมาเกือบ 20 ปีแล้ว เป็นที่น่าสนใจน่าเสียดายว่า แนวเรื่องไม่พัฒนาไปใน แนวทางใด แนวคิดก็วนเวียนอยู่กับที่ไม่ส่ง "สาร" เฉพาะให้แก่คนอ่านที่ใหม่ขึ้นมา จึงเขียนเกี่ยวกับ กิจวัตรที่ผิดแปลก ความเรวร้อนทางจิตที่จะส่งกระแสของสภาวะอันรวมชาติ เป็นที่น่าเสียดายที่ นักประพันธ์ผู้นี้ไม่อีกสิ่งหนึ่งที่อาจเปรียบได้เหมือนปลาที่ลึกของของยุค คือยุคเรอรับ ยุคแห่งความ สะดวกไปจนอาจจะกระทำใจ เพื่อเล็งความเป็นเลิศ" ¹ และอีกตอนหนึ่งกล่าวว่า วงศ์ วงษ์สวรรค์ มีความเก่งทางภาษา เมื่ออ่านเรื่องของ วงศ์ วงษ์สวรรค์ ถึงที่จะสะดุดใจ ถอนก็กลัวความยากยาก วงศ์ ได้ภาษาอย่างลึกเล่ง ภาษาจริง ๆ จะใจำที่เกยไว้ในสภาพคำที่สุก ในที่สุดก็รัก จะใช้คำที่เกยไว้แต่โบราณในจังหวะที่เกี่ยวกับสมัยใหม่ที่สุกก็รัก" ²

ส่วนเสถียร จันทิมาธร กล่าวถึง วงศ์ วงษ์สวรรค์ ไว้ว่า "เป็นเวลา 4 ปีกว่า ๆ การเขียนของเขาได้วิงเวียนรูปแบบเกินออกไปอีก หนีไปจากภาพสงวนแนวแปลกของ อุษณา เพลิงธรรม ในขณะเดียวกันก็เห็นความสับสนอย่างประหลาดประหลาดของ วงศ์ วงษ์สวรรค์ หนุ่มที่ นิ่งพราวด้วยภาษาเก่าและสำนวนแปลก เทียบแบบแปลก จนนักอ่านบางคนวิตกว่าเขาจะ เกิน เข้าไปในภพอีก มากเสียจนกลายเป็นงานแบบบาร์อ็อก ซกตง เป็นไปไม่ไหวหรือสำหรับคนเขียน หนังสืออย่าง วงศ์ วงษ์สวรรค์" ³

¹ ม.ถ.บุญเหลือ เทพสุวรรณ์ "ตัวเลี้ยวของวรรณคดีไทย" วรรณวิทยากร วรรณคดี หน้า 116.

² ก. หน้า 115

³ เสถียร จันทิมาธร คนเขียนหนังสือ หน้า 47.

ผลงานประพันธ์ของ รงค์ วงษ์สวรรค์ ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์และเผยแพร่ในนิตยสาร "เอนก เวทีสุนทร" เขียนวิจารณ์ไว้ว่า "สไตล์การเขียนของ รงค์ ก็เป็นแบบฉบับเฉพาะตัว ไม่ใคร่คำไหนเหมือน รงค์ เป็นนักทดลองใช้ภาษา และเขาทำได้สำเร็จ เพราะมีความสามารถมากคำขวัญรับ" ¹

จึงเห็นเหตุไฉนว่างาน ประพันธ์ของ รงค์ วงษ์สวรรค์ ได้รับทั้งการติและชมในวงการศึกษาและวรรณกรรม แต่อย่างไรก็ตามก็ยังไม่มีนักวิจารณ์ที่ศึกษาคะวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนเป็นกิจจะลักษณะอย่างแท้จริง ปฏิเสธไม่ได้ว่าขณะนี้ จึงได้เริ่มมีบทประพันธ์ต่าง ๆ ที่ผู้รู้ภาควิชาวรรณคดีฉบับนี้ บุคคลที่จะศึกษางานประพันธ์ของ รงค์ วงษ์สวรรค์ อย่างมีหลักเกณฑ์ต่อไป

ความมุ่งหมายในการทบทวน

1. เพื่อศึกษารูปแบบงานประพันธ์ของ รงค์ วงษ์สวรรค์
2. เพื่อศึกษาโลกทัศน์ของ รงค์ วงษ์สวรรค์ ที่ปรากฏในงานประพันธ์
3. เพื่อศึกษาศิลปะการร้อยคำและสำนวนภาษา
4. เพื่อศึกษาคุณค่าของงานประพันธ์ตามนัยการวิจารณ์แบบใหม่

สมมติฐาน

1. งานประพันธ์ของ รงค์ วงษ์สวรรค์ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งในด้าน รูปแบบ เนื้อหา แนวคิด และการใช้ภาษา
2. งานประพันธ์ของ รงค์ วงษ์สวรรค์ มีแนวโน้มใหม่

¹ เอนก เวทีสุนทร สยามรัฐรายวัน 13 สิงหาคม 2519 หน้า 13.

3. งานประวัติดั้งเดิมของ วงศ์ วงษ์สวรรค์ มีแนวคิดที่
4. งานประวัติดั้งเดิมของ วงศ์ วงษ์สวรรค์ ไม่งานเขียนเกี่ยวกับประวัตรัชน

งานสำคัญในการศึกษา

1. ผลการศึกษาก่อนหน้านี้ให้ทราบถึงลักษณะเฉพาะใน การประวัติดั้งเดิมของ วงศ์ วงษ์สวรรค์
2. ผลการศึกษาก่อนหน้านี้ประโยชน์กับการศึกษาวรรณกรรมไทยปัจจุบัน
3. ผลการศึกษาก่อนหน้านี้ทำให้ทราบถึงงานประวัติดั้งเดิมของ วงศ์ วงษ์สวรรค์ ที่ปรากฏทางนิตยสารวิจารณ์แบบใหม่

ข้อสังเกตเบื้องต้น

การศึกษาก่อนหน้านี้ชี้ให้เห็นว่าการวิจารณ์แบบใหม่เป็นหลัก

ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาก่อนหน้านี้ วิเคราะห์และวิจารณ์งานประวัติดั้งเดิมของ วงศ์ วงษ์สวรรค์ ในช่วงเวลา 10 ปี (2503 – 2512) ตามรายชื่อหนังสือที่พิมพ์ครั้งแรก ดังต่อไปนี้

- ความรู้เบื้องต้น
- เวลาธรรม
- ไผ่ตาย
- สนิมสรวย
- มนต์ความเป็นหนุ่ม
- สนิมกรุงเทพ
- ปักเป้ากับจุฬา

- บางจำพวกสแกวร์
- กิ้งกรัง
- เกล็ดมดมีปีก
- รอยบาดไฟไหม้
- ไก่ดูปากนกแก้ว (จำนวน 1)
- ไก่ดูปากนกแก้ว (จำนวน 2)
- ไก่ดูปากนกแก้ว (จำนวน 3)
- นกออกประทอน
- นกกรัก
- เสเลบอยขาวไร
- หัวใจสี่สี
- ผีเสื้อเกาะหัวใจ
- หงส์กลืนัญชา

การวิจัยความทรงจำ

การวิจัยแบบใหม่ หมายถึง การวิจัยที่มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

1. งานประพันธ์ย่อมแสดงทัศนะส่วนตัวบุคคล
2. งานประพันธ์ที่ขึ้นเป็นหน่วยที่ควรได้รับความสนใจในการประกอบโครงสร้าง

ความหมาย นักวิจารณ์ของไวกระบวนการวิเคราะห์

3. จิตวิทยาของผู้แต่งเป็นส่วนเป็นอิทธิพลในการวางรูป
4. มุ่งความหมายเชิงอรรถเป็นสาระสำคัญ ที่ควรพิจารณาหา อุปมา ภาพนึกเห็น

สัญลักษณ์ และ เฝ้าหาความหมายความรู้สึกร่วมกัน

วิธีดำเนินการคือ

1. ศึกษาประวัติผลงานประพันธ์ของ รงค์ วงษ์สวรรค์ ภายการคุ้มครองจาก
นักประพันธ์ โดยตร.
2. ศึกษาผลงานในช่วงระยะเวลา 10 ปี (2503 - 2512) โดยละเอียด
3. แยกแยะงานประกอบบาง ๆ ของงานประพันธ์ดังกล่าว ตามที่กำหนดไว้ใน
ความหมาย
4. วิเคราะห์เนื้อหาของงานประพันธ์ตามหลักการวิจารณ์เชิงศิลปะและการวิจารณ์แบบใหม่
5. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการการค้นคว้าและผลที่เกี่ยวของ

ผลงานของ รงค์ วงษ์สวรรค์ จัดว่าเป็นวรรณกรรมปัจจุบัน ซึ่งยังมีอยู่ในข่ายของ
วรรณคดี การศึกษากลับแล้วโดยเฉพาะยังไม่เคยปรากฏ งานที่ปรากฏเป็นแต่เพียงคำนำของ
บรรณาธิการซึ่งกล่าวถึง รงค์ และผลงานของ รงค์ ไว้โดยสังเขปเพื่อเป็นส่วนประกอบของ
หนังสือเล่มนั้น นอกจากนั้นก็มีการแต่งพิเคราะห์และการวิพากษ์วิจารณ์ตามหน้าหนังสือพิมพ์ และ
หนังสือของผู้ทรงคุณวุฒิบางท่าน

ประวิทย์ กลัทธิประเสริฐ ได้เขียนไว้ในหัวข้อ รงค์ วงษ์สวรรค์ : ผู้แสวงหาหนทาง
วิงวุ่นทางเวง บางตอนดังนี้

"การที่จะกำหนดคุณค่าของสิ่งใดก็ตาม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนึกถึงหลักการประมวล
เป็นกฎเกณฑ์เอาไว้บ้าง แม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นศิลปะอันยากที่จะกำหนดกฎเกณฑ์ แต่มันก็จะต้อง
จำเป็นที่จะต้องความหาหลักการได้ไว้ เพื่อได้ข้อที่จะใช้กลองรวมกัน อันเป็นแนวทางในการ
พิจารณาสิ่งนั้น ๆ ต่อไป ถ้าปราศจากข้อกลองรวมกันในขั้นแรก การที่จะากเถียงกันต่อไป ,
ก็ไร้ประโยชน์

ประวัติที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่นถึงคุณูปการและแนวความคิดของ วงศ์ วงษ์สุวรรณ
ไว้ว่า "หลังจากมานั่งฟังเล่าของเขามาเกือบทุกเล่ม เราจะหอบใจไปบอกว่า วงศ์
วงศ์สุวรรณ ก็คือ วงศ์ วงษ์สุวรรณ เขาใจแป้นในใจและไม่ก็ใจเหมือน เขาต่างกับใครอื่น
ที่ไหน ข้ามใจโดยใจโดยใจเลย เขาต่างกับ ขุนนาง สันติแนวความคิด โครงเรื่อง
และสำนวน และอาจรูปใดดังนี้

1. ความจริง เขาใช้ภาษาของไวบากร์ แต่เป็นภาษาของความรู้ใจ ใจคำ
ง่าย ๆ (บางคำมีบางความหมายกาย แต่มองดูให้ดีขึ้นจะมีคำที่จะใช้คำไฟเพราะแจ่มไม่ได้
ความรู้สึกที่งดงาม) แต่มักใช้คำพรรณาส่งหนึ่ง ไปพรรณาส่งหนึ่ง ใจความใจเพราะ แต่
บางทีก็ทำให้ยากเกินไปให้บางทีเขาเข้าใจ แม้กระนั้นเขาเจ้าก็คิดว่าไม่น่าทำหนังสือ เพราะนั้นเป็น
ภาษาที่เป็นภาษาของเขาเอง เป็นหน้าที่ซึ่งเราผู้อ่านทางภาคที่จะต้องพยายามทำความเข้าใจ
กับภาษา

2. โครงเรื่อง นวนิยายของเขาไม่ค่อยมีโครงเรื่องแน่นอน บางเรื่องไม่มี
โครงเรื่องใหญ่เลยก็เลย มาเขาเจ้าก็ว่านั่นคือเจตนาของเขาที่ทำให้ใกล้เคียงชีวิต ชีวิตของคนมี
โครงเรื่อง ไม่น่าแน่นอนและไม่รู้จุดจบ จะมีก็แต่เพียงเหตุการณ์สำคัญ ๆ ในช่วงหนึ่ง ๆ เท่านั้น

3. แนวความคิด เขามักชอบเปิดเผยถึงความรู้สึก แต่พยายามหาความลึก
ซึ้งซ่อนอยู่ในนั้น นับว่าเขาเจ้าถึงสิ่งที่จะแท้จริง คือความแท้จริงที่ว่า ไม่มีสิ่งใดที่จะดีทั้งสี่และก็
ไม่มีสิ่งใดที่จะชั่วทั้งหมดยุ่ เรื่องของเขาเป็นชนิด แอนตี้-ฮีโร่ ทั้งนั้น ใจใช้ความคิดในวรรณคดีไทย
ของเรามีมานานแล้ว แต่ก็นับว่าเขาเป็นผู้สร้างสระได้ เป็นผู้นำแนวความคิดนี้มาทำเป็นภาษา
ร้อยแก้วได้อย่างงดงาม

ทำไมเราจึงมั่นใจว่างาน ในฐานะที่เขาเจ้าเคยอยู่กับงานศิลปะประเภทที่
เรียกว่าจิตรกรรมและประติมากรรมมาตลอดชีวิต เขาเจ้าจะรู้ใจว่า ในเรื่องของสุนทรียภาพ
นั้น มีความงามอยู่ 2 ประการ คือ

1. ความงามของความงาม เช่นดอกไม้แรกแย้ม ดอกไม้บานรับน้ำค้าง ตะวันรุ่ง
ตะวันตก และห้วงสวาทที่สงบ และ ฯลฯ ทำนองนั้นเป็นความงามชั้นธรรมชาติในใจ ๆ
เห็นก็งามงามทั้งสิ้น

2. ความงามของควายไม่งาม ศิลปินอาจพอใจจะเป็นภาพหญิงสาวมากกว่าหญิงสาวก็ได้ อาจพอใจภาพสกอตไบรส์ เขียวและมีหนองไข่มากกว่าสกอตไบรส์ เบ้งบานก็ได้ หิ้งนี้เพื่อแสดงโทษของการเวลาและแนะนำให้เกิดถึงสังขารอันเป็นของไม่แน่นอน และเล่นเกี่ยวกับเหล่านี้ก็คล้ายกับความไม่เพราะของ เพลงแห่งความตาย ความสนุกของละครโศกและควายงามของภาพที่อวรูปางความชั่วร้ายมาขยะแซงทั้งหลาย แม้ควายงามในชั้นสูง มุ่งบ่งควายไยควายบุญ วันของการควายงามเข้าใจในเรื่องสุนทรียภาพ โลกและจิตบาที่เดียว" ¹

อาวันท์ ไรค์เวิร์ค เขียนถึง 'รงก์ วงษ์สวรรค์' และผลงานของ 'รงก์ วงษ์สวรรค์' ไว้ในหน้าว่า "เกิดผูกพันกับกริธา" บางตอนดังนี้

"บทประพันธ์เรื่องนี้ของเขา ข้าพเจ้าอ่านต้นฉบับด้วยความพิศวงในความสามารถพิเศษที่ทำให้เขาเป็น 'รงก์ วงษ์สวรรค์' ที่ใหม่เอี่ยม ชมความตลก การที่ละทิ้งทั้งตัวเองและวงที่ก่นอ่าน

ทั้งสี่แถมและเล่มที่ข้าพเจ้าผลิต ข้าพเจ้าว่าเป็นก่งงานหาส่วนพิเศษของมันขึ้นมาได้ให้หาขึ้นมาแดงแดงอ่าน ทุกข์พลเกิด หึง เพื่ออวด ส่องเพื่อเตือนผู้อ่านอย่าไม่ลงขามไป

และสำหรับเล่มนี้ ส่วนที่ข้าพเจ้าอยากอวดอย่างยิ่ง ก็คือความเป็นข้อเขียนใหม่เอี่ยมไม่ลงที่เบบพิไลมาก่อน

ไม่ลงพิพิไลไฉนมาก่อน ก็เขียนอย่างวิริยะ ควบกำลังใจอันแรงกล้าของคนที่เกิดมาเพื่อจะตายคาหนีกุ อย่าง 'รงก์ วงษ์สวรรค์' ควบความประณีต ควบความรักงาน ควบความเข้มแข็งที่จะเฝ้างานนาง เขากอดฝันที่เขารัก และรักเขา

ข้าพเจ้าอยากให้ท่านได้เห็นวิธีทำงานและตรวจงานของเขา เป็นการทำงานที่มีศักดิ์ศรีเอาจริงเอาจัง หุมเทหุทธิพรลงไปในงาน เขาจะนั่งโต๊ะ สิบหุทธิ กินเหล้าบาง ๆ เปิดบันทึกกรูปร กรันแล้วจะกระพลาที่คั่วไว้อยู่ขนาดที่ถูกรักจวดภา ปากกาถูกลิ้นถูกหยิบจวดภา

¹ ประทีป เปี่ยมนิล วรรณกรรมไทยปัจจุบัน หน้า 222 - 223

เปิดออก ราวเวลาหกโมงเช้าคนนี้จะนั่งหลังคกรั้วหน้าเขียนหุ่นลงในร่างกายที่ไม่ใช่ใด
กระดูกกระดูก นอกร่างที่เคลื่อนไหวไม่ ของเบื้องคาไม่กับหัวใจที่เต้นเร็วไป

ส. กว่าจะวางมือ ข้าพเจ้าโลกลาว ได้พบว่า ข้าพเจ้ามีทั้งบรรยายราว
กระดูกกระดูก แล้วเวลาที่เราได้ไว้ในร่างกายนี้ก็ควรอยุณณ์ เราได้ลงจากกระดูกวัน
ฉกษณกรรว่ากระดูกเป็นอณูอนุกรม เราได้มาจากการคำนวณทางกระดูกถึง ความอดทน ทั้งสี่
เราได้ เราได้กระดูก เราได้กระดูกที่เราจะดูไปข้างหน้า เราได้ทันมาจากการคำนวณทางกระดูก
กระดูกที่เรารู้ และ เราได้ทั้งสี่ส่วนนี้ เราได้ทั้งสี่ส่วนนี้และกระดูกที่เราจะบรรจุเข้ามา กระดูก
ที่บางวันนี้อันแปร บางวันบางโคง จนไม่รู้จักเกี่ยวกับกระดูกที่กระดูกมาให้เห็นกลางถนน

แล้วเราจะแก้ไขกระดูกด้วยมือของ เราอย่างพิถีพิถัน แล้วเราก็เปิดกระดูกเข้าตัวที่กระดูก
กระดูกที่ยิ่งกว่าหินกระดูก สอดใส่กระดูกอย่างบรรจุ เราลงมือพิมพ์พัฒนาด้วยจากลายมือ
เป็นตัวอักษรขึ้นบน เว้นวรรค ขอบเขต อย่างมีระเบียบ งานของเรามีกระดูก กระบวนการทำงาน
ของเรามีเกียรติ ทั่วทั้งตัวของ เรามีเสน่ห์ตามแบบของเรา ความถึกความอดทนเปลี่ยนแปลงแสงสว่าง
ตะเกียงที่นำมันไปอยู่เสมอ" ¹

4. จ. บุญเหลือ เทพสุวรรณ์ วิศวกรณผลงานของ วงศ์ วงษ์สุวรรณ ไว้ในหัวข้อ
"หัวใจของวรรณคดีไทย" ว่า "วงศ์ มีความเด่นทางภาษา เพื่ออ่านเรื่องของ วงศ์
วงศ์สุวรรณ สิ่งที่เราจะดูใจก่อนก็กับคำเฉพาะภาษา วงศ์ ใจภาษาอย่างนักเลงภาษาจริง ๆ จะใจ
คำที่เก๋ๆ ในธรรมดาที่ดูก็แต่ที่ดูสูงๆ ก็ได้ จะใจคำที่เก๋ๆ ใจที่ดูในใจหว่านที่เกี่ยวกับสมัย
ใหม่ที่สุดก็ได้ เช่น

จากหอออกประจักษ์ หน้า 179 พิมพ์ที่กรุงเทพมหานคร พิมพ์ กรกฎาคม พ.ศ. 2511
..... และ ไร่นานเกินกว่าที่เราจะพบของ เปลวไฟบนทุกที่เห็น..... ขึ้นอันนี้ ประจักษ์

¹ อัจฉิน บุญพวรรณ์ ไถ่ถอนปากคนกรีก หน้ากานำ

ชาวเบกจากหมู่เกาะเวลาดอนเพียงธง กลางวัน.....ก็นำเงินฝากของทองเก่าและเชียววริน
ทองแบกไป.....ก็เขียนมาโจนวอดเค็ดเงิน.....สะบัดไกวรีนเริง
ผกัฒนาของของแบบาเจาะ ระยา
โชนะระกายมณีนวิ เป็มนาง"

“จากนั้นก็ไปหาของ รงค์ วงษ์สวรรค์ (โชนะระกายมณีนวิ) อย่างถาวร ว่าให้ว่า
เป็นความยาก “ของอย่างมาของ” (เรื่องงานนี้) ๒๖

“.....เราทำงานกันสัปดาห์ละ ๘ วัน มันเป็นการผูกประชิดให้สำเนาใจ และจน
เมื่อพบกับความหนักเหนื่อยไปก็ แะแต่เพียงอีกนาที เราจึงขี้นเวลาของตัวเองกันบ้าง.....

ลมร้อนเกรียวมาที่เปลวแดด นกทางเขนก้ำว่าเมียร้องหักทลายมาจากกิ่งต้นแก้ว
ริมบ่อน้ำ

ชีวิตนั้นก็เหมือนเพียงฝันร้ายที่ลืมมิได้เท่านั้น เราทั้งมันทาง ไม่ลืมมิสัถัมและกันใน
ความจริง.....

แต่การำบของเป็นกระชากกระชั้นให้กลางวันคืนตระหนัก คักยาในเสี้ยวของวินาทีนั้น
คือความตายของนกสองตัวนั้น และรอยยิ้มบนใบหน้าของ เสรพรามกะนอง....."

ต่อไปนี้เป็นสำนวนของนักประพันธ์ซึ่ง ได้จดงาจากที่ต่าง ๆ ซึ่ง เห็นควร เปรียบเทียบ
กับสำนวนของ รงค์ วงษ์สวรรค์ ในฐานะที่มีความพยายามที่จะคัดแปลง สำนวนภาษาให้ออกไป
จากนอกแนวที่จำเ เจาะเห็นได้ว่าความพยายามของ เจาของ สำนวนต่อไปนี้ แตกต่างจากของ
รงค์ วงษ์สวรรค์ เพราะมีกระบี่ความลุ่ม ๆ ตอน ๆ ในที่หนึ่งมีสำนวนที่คาด ๆ ใกล้กับอีกที่หนึ่ง
ที่ทองการจวให้มีสำนวนที่สะเทือนใจ

"โอ้กรก โอ้ระยา โอ้เว้ย.....ก็ยังไปอยากตาย.....ได้โปรดเถิด"
เสียงร้องหลงของโอ้เบาลิมกัณหิก ๆ สะอึกสะอื้นน้อยแจว ๆ เหนืออันตรายกัษัย

"เสื้อสีม่วงของหลอนปลิวลู่กับลม กระสันขับปรางดิماغ เบาพะงา"

".....เพียงแคขอความมั่นใจให้ผมทเลวก็แล้ว คุณเวียนจบแล้ว เมื่อไหร่
ก็จะแต่งงานกับผมเพียงคนเดียว"

[illegible]

การศึกษาของนักประพันธ์ ไม่ว่าในยุคสมัยใด เป็นการยากที่จะห้ามผู้อ่านไม่ให้ไขว่คว้าความรู้สักห้วงสักหนึ่งของตนเป็นเกร็ด คัดสรรว่า ชอบหรือไม่ชอบ คู่หรือไม่ได้ คร.วิทย์ ศิวะศรีบานต์ ไก่กล่าวไว้ว่า "ส่วนนิเวทางวรรณคดีนั้นตรงกันข้าม ไขว่คว้าความยิ่งหย่อนแพ้ทุกคำ เป็นปฏิภาณรจนาในวรรณคดี เมื่อเราอ่านกวีนิพนธ์เล่มหนึ่ง เราก็อดจะถามตัวเราเองหรือผู้อื่นไปไ้ว่า เนื้อเรื่องของกวีนิพนธ์นี้มีความสำคัญอย่างไร และการแบ่งอยู่ในระดับใด ไปมีผู้ใดเคยได้อ่านหนังสือเล่มหนึ่งจบ โดยไม่มีความเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของหนังสือนั้น ถูกละการที่ร่าการกวีนิพนธ์ย่อมอยู่ที่ความถึกความเห็นและความรู้สึกส่วนตัวเป็นอันมาก น้อยก็เห็น ก็น่าจะมีความเห็นตรงกับจริง ๆ ในเรื่องนี้ ยิ่งกว่านั้นความเห็นของกคนหนึ่ง ในหนังสือเล่มหนึ่ง ยังเป็นสิ่งที่ไม่มีใครยกย่องเสียด้วย ความจริงข้อนี้จะเกิดขึ้นกับตัวเราเองเสมอ ๆ ความเห็นของเราที่ได้จากการอ่านครั้งที่สอง มักจะไปเปรียบกับความเห็นที่ได้จากการอ่านครั้งแรก ถ้าไปผิดกันอย่างน้อยก็เป็นหนังสือที่เขียนไปไม่มากนักย หันนี้เราจะบุคลิกลักษณะของเรา

๑ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ "เจ้าเลี้ยวของวรรณคดีไทย" วรรณไวทยาการ วรรณคดี

ดูว่า มุมเห็นแปรไปตามกาลสมัยและเหตุการณ์ แต่ความแปรปรวนของมโนทัศน์และนักวิจารณ์ ไม่ควรยกมาเป็นข้ออ้างที่จะยกเลิกการวินิจฉัยคุณค่าของ กวีนิพนธ์เสียเลย การวินิจฉัยคุณค่ายังคง เป็นสิ่งที่มีและจะมีประโยชน์อย่างยิ่งในวรรณคดีเสมอ" ¹

อย่างไรก็ตามปฏิกิริยาที่เห็นด้วยนี้ พยายามที่จะขจัดอคติและความเห็นส่วนตัวออกไปมากที่สุด โดยอาศัยแนวทางการวิจารณ์แบบใหม่ (The New Criticism) เพื่อศึกษาลงาน ของ รวงก์ วรรณวรรค์ ฝั่ง กร.วิทย์ ศิวะศรียานนท์ ได้เขียนถึงแนววิจารณ์แบบนี้ไว้ดังนี้

"แนววิจารณ์ "แบบใหม่" (The New Criticism) แนววิจารณ์แบบนี้เกิดขึ้นในราว ค.ศ. 1930 และยังเป็นที่ยอมรับกันอยู่จนในปัจจุบันนี้ แนววิจารณ์นี้มีอิทธิพลไปน้อย อาจเป็นเพราะว่า กวีและนักวิจารณ์คนสำคัญ ๆ ทั้งในประเทอังกฤษและอเมริกา เป็นผู้ที่สนับสนุนหรืออย่างน้อยก็ ยึดใ้ในแนวนี้ เป็นต้นว่า ออเต็น สเปกเกอร์ วีกซ์ ฮิทเวลล์ ไอ.เอ.ริชเชกส์ ที.เอส.เอลเลียท วิลเลียม เอ็มพัสัน จอห์น โกรว แรนธอม และ แอลเลน เทท

หลักคำนำของแนววิจารณ์มีดังนี้

(1) ไม่เห็นด้วยกับแนววิจารณ์วรรณคดีแบบเก่าที่ถือกันว่าเป็นมาตรฐาน และวิธีแบ่ง ยุคแบ่ง สมัยในประวัติศาสตร์วรรณคดี ดังที่ศึกษาเล่าเรียนกันอยู่ในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน นักวิจารณ์แบบนี้เห็นว่าในการศึกษาวรรณคดีในปัจจุบันนี้ เพียงสิ่งที่ต้องแบ่งแยกวรรณคดีเป็นยุคสมัย เป็นชมรมหรือกลุ่มนั้นกลุ่มนี้มากเกินไป นอกจากนั้นยังมีการเน้นอิทธิพลสิ่งแวดล้อมในสังคมจนเกินควร แนววิจารณ์นี้เห็นว่าขอบที่จะศึกษาวรรณกรรมแต่ละเรื่องในฐานะที่เป็นวัตถุศิลปะโดยเอกเทศ โดย ไม่ทรงคำนึงถึงว่าเกิดขึ้นในสมัยใด คนแต่งมีประวัติและชีวิตอย่างไร สภาพสังคมในขณะนั้น เป็นอย่างไร การศึกษาชีวิตประวัติของผู้แต่ง เพื่อนำมาเป็นกุญแจไขไปสู่ความเข้าใจซาบซึ้ง ในบทประพันธ์นั้นส่วนมากมักเกลียดออกนอกวงไป ทำให้ความสนใจไปรวมอยู่ที่ชีวิตของผู้แต่ง มิใช่ บทประพันธ์ที่กำลังศึกษาพิจารณาอยู่

¹ กร.วิทย์ ศิวะศรียานนท์ วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ หน้า 306.

(2) เห็นว่านักวิจารณ์ไม่ควรพะวงอยู่กับปัญหาที่ลึกรับหรือปรัญญาในวรรณคดีจนลืมไปว่า ลักษณะแท้จริงของวรรณคดีนั้น คือให้ความบันเทิงแก่ใจและเพลิดเพลิน มีใจให้คิดหรือจูงใจปลุกใจอย่างใด นักวิจารณ์บางคนอาจสร้างภาพลักษณ์อันดีขึ้นมาจากข้อคิดที่จำซ้ำได้ ส่วนข้อคิดทั้งปวงที่เหลือได้เป็นประกายแวววาวเป็นภาพลักษณ์แล้วจะได้การยกย่องเชิดชูดีเสมอไป ความหมกมุ่นในลัทธิธรรมมากเกินไปได้ทำให้ขาดเหตุผลหลังวิจารณ์เรื่อง "กิงเลียร์" ของเชกสเปียร์ว่าเป็นมโหรีอันทราม เพราะไม่ได้ให้ทัศนะไว้อย่างไรเลย

(3) ถัดการวิเคราะห์ทำนองแต่งคำขวัญมากกว่าพิจารณาเนื้อเรื่อง นักวิจารณ์บางคนใจเป็นพิเศษในเรื่อง ทำนองแต่ง ภาษาที่ใช้ โครงสร้าง ฉันทลักษณ์ ความหมายของคำ ตลอดจนภาพพจน์ เนื่องจากนักวิจารณ์บางคนส่วนมากเป็นกวีด้วยกัน จึงสนใจวิธีประพันธ์ภาพลักษณ์มากกว่าวรรณคดีรูปอื่น เช่น ละครหรือนวนิยาย การวิจารณ์ของเขาเหล่านี้จึงมักเป็นการวิจารณ์ภาพลักษณ์ โดยแยกแยะอย่างละเอียดพิถีพิถันในเชิงศิลปะ การประพันธ์ก็ทุกอย่างไว้ ทั้งนี้โดยไม่มองถึงความดีความงามในการเขียนที่วิจารณ์กัน อนึ่ง ควรกล่าวไว้ด้วยว่านักวิจารณ์บางคนนั้นถนัดในการวิเคราะห์ความหมายของคำเป็นพิเศษ สามารถชี้ให้เห็นการใช้ถ้อยคำเป็นสัญลักษณ์ อุปมาอุปไมยและภาพพจน์กล่าวนัยประหวัด (association) อย่างละเอียดถี่ถ้วนและลึกซึ้ง

(4) ถ้าวรรณคดีวิจารณ์ไม่เกิดประโยชน์อะไรหนึ่ง โดยเอกเทศ เทียบได้กับการแต่งภาพลักษณ์ หรือการเขียนภาพนักวิจารณ์บางคนเห็นว่าวรรณคดีวิจารณ์มีวัตถุประสงค์สองประการคือ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจวรรณคดีที่วิจารณ์และทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลิน โดยได้รับความบันเทิงจากบทวิจารณ์นั่นเอง ¹

¹ คร.วิทย์ ศิวะศรียานนท์ วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ หน้า 311.

การที่ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เลือกใช้แนววิจารณ์แบบใหม่เป็นหลัก ก็ด้วยเหตุผลที่ว่า การที่จะใช้แนววิจารณ์แบบใดวิจารณ์ผลงานของผู้อื่นหรือเรื่องอะไร ก็ควรจะพิจารณาความเหมาะสมระหว่างแนววิจารณ์นั้นกับผลงานนั้น ๆ ว่าควรใช้หรือไม่อย่างไร ผลงานของ รุ่งศ์ วงษ์สวรรค์ มีความเด่นในด้านการวิจารณ์ ซึ่งเป็นที่ทราบอยู่แล้วโดยทั่วไป การใช้การวิจารณ์แบบใหม่ ซึ่งให้ความสำคัญแก่ตัวเองแก่ ภาษาที่ใจ โกรธสร้าง ฉันทลักษณ์ ความหมายของคำ ตลอดจนภาพพจน์ เพื่อเป็นอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการศึกษาผลงานของ รุ่งศ์ วงษ์สวรรค์ จึงน่าจะมีเหมาะสมกัน

มทที่ 2

ชีวประวัติและผลงานของ "รงค์ วงษ์สวรรค์"

รงค์ วงษ์สวรรค์ ถือกันว่า นรงค์ วงษ์สวรรค์ มาเปลี่ยนแปลงเป็น รงค์ วงษ์สวรรค์ ความกตัญญู เกิดเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2475 บิดาเป็นข้าราชการกรร-ยศประพาศ มารดาเป็นแพขนาน รงค์ เป็นบุตรคนที่ 6 คน

รงค์ ได้บันทึกประวัติในวัยเด็กไว้ในหน้าก้านำของหนังสือเสเพลบอยชาวไร่ ซึ่งเขาเป็นผู้เขียนดังนี้ "พอทำงานที่โศภารามและคลองตากก ๗ สองแห่งนั้นข้าพเจ้ายังไม่ได้รับอนุญาตให้เล่นตามอง โลกจนเมื่อพอไปทำงานที่คลองมะขามเฒ่า ฉัยนาถ ข้าพเจ้าออกที่นั่นด้วยฝีมืออันประณีตของหมอดำแบะระคับกำบล ดัดสายพะกั่วให้ฉายผิวไม่ราวทองอย่างร้านาญจริง (เพราะก้มบองที่ไรเห็นมันสวยดี ไม่มีคำทมิ และไม่รุนแรงเฝื่อนของเพื่อนบางคน) อามทำให้จนทัวเกลี้ยงแล้วเอาจงนอนในกระต๊อ พอนั่งเฝ้าทั้งคืนกลัวลมหายใจจะตอกกิน ก็เหมือนข้าพเจ้าจะสอนเกินที่นั้น จำไม่ได้แน่นอนเพราะยังไม่มีเวลาจำ แล้วต่อมาพอไปทำงานที่สาบซุก สุพรรณบุรี ข้าพเจ้าวิ่งไถ่แล้วและขอขมาเหี่ยวเล่นไปตามไร่ถุ่นบ้าน ก่อนจะมีจักรยานสี่แถว เป็นพาหนะอ่านหนังสือโก้นั้นและยัง เขียนไม่เป็น"

ต่อมาบิดาส่งให้มาเรียนหนังสือที่โศภารามจนจบชั้นมัธยมปีที่ 1

เมื่อ รงค์ อายุได้ 5 ขวบ จะต้องอ่านหนังสือให้บิดาฟัง เป็นประจำ เช่น น.ส.พ. ประชาชาติ รงค์ จำได้ว่าอ่าน "อารยธรรม" ไปออกต้องเอาจาย์บ่งกานไว้ในปากเพื่อให้เสียงฟังว่า บิดาจะได้อ่านออกเหมือนกัน เมื่อมาพักกับยายก็อ่านเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ให้ยายฟัง เช่น เรื่องขุนช้างขุนแผน ปลาบพอง รามเกียรติ์ ลัทธิเต๋า เป็นต้น ซึ่ง รงค์ ชอบมาก รุ้สึกสนุกยกยอตอนนี้อายุราว 6 - 7 ขวบ หนังสือนั้นก็เบกอยมีอ่านนอกจากเรื่องจีน เช่น ชันมอเหมา

"เรียบเรียงจากคำให้สัมภาษณ์ของ รงค์ วงษ์สวรรค์ "เสเพลบอยชาวไร่" และรายงานของ เชนฤดี ชวนเกษม "ชีวติและงานของ รงค์ วงษ์สวรรค์" จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

ชีวิตในวัยเด็กกระษัตริย์ รุ่งก ไชยรัตน์ในเวลานั้น "เสเพลน้อยจาวไร" เช่นเดียวกันว่า "วิชาพเจ้าทางเงินกับพอ (แม่) มาก จะได้เห็นหน้ากับพ่อการโรงเรียนปิตุภาคเท่านั้น พอไปทำงานที่บางบัวทอง และที่นั่นสารเจ้าเริ่มมีความรู้สึกอิจฉาว่าชายที่มีสิ่ว พอไปทำงานที่คลองบ้านหลวง ไม่ทราบ พระยาบันลือ บางไทร บางปลาร้า "ละอีกหลายแห่งหน"

ประมาณ พ.ศ.2483 มีคำสั่งให้มาเรียนต่อชั้นมัธยม 2 ที่โรงเรียนอานวยกิตป์ พระนคร ในกรุงเทพฯ เรียนอยู่จนจบมัธยม 6 ระหว่างที่เรียนนี้ รุ่งก วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และคำนวณมาก เวลาสอบก็ได้คะแนนเต็มทุกครั้งทั้ง 2 วิชา วิชาที่ไว้วางใจมากที่สุด ภาษาไทย ถึงกับไม่ยอมเข้าสอบ วิชาไวยการณไทย และหน้าที่ศีลธรรม ถึงกระนั้นก็ยังได้ 1 ประจำชั้นเสมอมา คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด ได้ประมาณ 75 - 79 % เริ่มอ่านหนังสืออ่านเล่นเมื่ออยู่ มัธยม 3 - 4

ขณะเรียนอยู่นั้น รุ่งกก็อยู่กับลุงและป้าสะโก ซึ่งมีฐานะปานกลาง ลุงเป็นคนดีมาก พอ ๆ กับที่ป้าสะโกเป็นคนเห็นแก่ตัว และเป็นคนใจกว้าง เพราะป้าสะโกตนเองทำให้ รุ่งก เริ่มรู้จักหลบหลีกเพื่อหาความสบายจากชีวิต ในระยะเวลาต่อมา ป้าสะโกนั้นทำให้ รุ่งกได้ รับความกับแค้นใจมาก ต้องจิ้นรนช่วยตัวเอง เป็นคนว่าต้องช่วยป้าสะโกทำงานอย่างหนัก ยิ่งกว่านั้น เมื่อมีเวลาวางในท่อนกลางคืน แทนที่จะไปพักผ่อนทำที่บ้าน อ่านหนังสือ หรือทำอะไรที่ตนชอบ เหมือนกับเด็กอื่น ๆ รุ่งกก็ต้องไปหารายได้พิเศษจนเจอตนเอง ด้วยการพาฝรั่งไปเที่ยวผู้หญิง ตอนกลางวันเมื่อมีเวลาวางบาง รุ่งกอยากจะไปห้องสมุด เล่นกีฬากับเพื่อน แต่ก็ไม่เคยสมความปรารถนาเลย เพราะต้องออกไปขายบุหรี่แถวสะพานพุทธ ในสมัยที่เกิดศัพท์ "โอเคธิกาเรต" ขึ้นเป็นครั้งแรก เวลาว่างที่สนามหลวงก็ไปขายบุหรี่ที่นั่นด้วย ขณะนั้น รุ่งกจนมาก ไม่มีปากกาเขียนใช้ ต้องให้กระเป๋าสีเทา ๆ และนำอาหารไปรับประทานที่โรงเรียนเอง จากสภาพความยากจนจึงทำให้ รุ่งก รู้จักอับอายเพื่อนร่วมโรงเรียน และทำให้เป็นคนเก็บตัว

รุ่งก ไม่ได้รับความสุขจากชีวิตในวัยเด็กเหมือนกับเด็กผู้ชายวัยเดียวกันควรจะได้รับเลย จึงเป็นเหตุให้ รุ่งก อัดทวงความร้นรมบให้แก่วัยเด็กในวัยหนุ่มอย่างเหลือเฟือ เพื่อจะชดเชยกับส่วนที่ไม่ได้รับในวัยเด็ก และเพราะเหตุที่เคยเห็นคนกล่าวคอยให้มีใครรู้จักในวัยเด็กนั่นเอง ที่เป็นแรงกระตุ้นให้ รุ่งก อยากทำตัวให้เด่น มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป แต่วิธีการนั้น รุ่งก

ก็มีแบบฉบับของเขาเอง ซึ่งไม่ยอมให้เหมือนใคร และไม่ยากให้ใครมาทำเหมือน และนี่เองเป็นผลให้ชีวิตของ วรงค์ผันแปรไปอย่างคาดไม่ถึง

วรงค์ เริ่มทำตัวเขา เมื่อช่วยเข้าโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาได้ เริ่มคบเพื่อนฝูง เริ่มมอคือ เพราะล้าหลังว่าคนอื่นก็ถือว่ามาก จะอวดได้ เป็นเช่นว่า รูปหล่อ เรียนเก่ง เพื่อนฝูงมาก วรงค์ ไม่ได้เลอะเทอะ จึงไม่อาจหาตัวให้เกะแวงก็ทำได้ จึงหันไปทำเกะแวงอื่น โดยการฝ่าฝืนระเบียบกฎข้อบังคับของโรงเรียน เริ่มกินเหล้า สูบบุหรี่ "กอดจูบ และรักอย่างหนึ่งซึ่ง เด็กผู้ชาย จักนับถือว่าโง่เขลา และจะเกิดขึ้นมาได้หาทางยาก" การเที่ยวผู้หญิง ซึ่ง วรงค์ ก็เชี่ยวชาญ เป็นอย่างถึง จึงไม่คงสงสัยเลยว่า ขณะนั้นเขาจะเป็นคนเกะแวงโรงเรียน

ถึงแม้ความประพฤติของ วรงค์ จะเป็นไปในทางที่ไม่เหมาะสมกับสถานภาพความเป็นนักเรียน แต่ผลการเรียนของ วรงค์ ก็ยังอยู่ในระดับดี จนกระทั่งการสอบกลางปีของชั้นเตรียมอุดมปีที่ 2 วรงค์ไม่ยอมเข้าห้องสอบ อาจารย์บางคนถึงกับถามเขาก็ได้ถามสาเหตุ แต่เรื่องกลับดูละเอียดใหญ่โต เป็นการทะเลาะวิวาทกันอย่างรุนแรง วรงค์ จึงถูกให้ออกจากโรงเรียน เพื่อไปให้เป็นที่เยี่ยงอย่างแก่นักเรียนคนอื่น และ วรงค์ ก็ไม่ได้สอบมัธยม 8 ตั้งแต่นั้น เหตุการณ์ในช่วงนี้ วรงค์ ได้เคยให้สัมภาษณ์กับนักศึกษามาแล้วถึงสาระสาร ศาสน์และสื่อสารมวลชน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่า "ความจริงผมไม่จบโรงเรียนเตรียมฯ มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นตอนปีสอง ผมเป็นคนแรกที่โดนไล่ออก และดูเหมือนว่าไม่มีใครเป็นคนที่สอง ผมเสียใจ"

ภายหลังจากออกจากโรงเรียนเตรียมฯแล้ว วรงค์ ได้ไปขอเข้าเรียนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ก็ไม่สำเร็จอีก จากคำให้สัมภาษณ์ของ วรงค์ ซึ่งเล่าว่า "ผมเรียนวิชาหนังสือพิมพ์ที่จุฬาฯ เขาเปิดสอนหนักกว่า วิชาที่อื่นอย่างอื่น เบื้องหน้าและเลิกความรู้อีกคำต่อๆ ไปไม่ละเอียด เบื้องหน้าก่อนทำไหม เข้มแข็งแล้วจะถูกรูปร่าง ในขณะที่ยื่นๆ เด็กเรียนเกินออก ผมก็เคยไปได้เรียนไปจนหมดที่ลามา ยืนกินเหล้ากับเพื่อน ต่อมาผมมาเรียนอีกหลายครั้งแต่เรียนไม่ได้ อาจเนื่องจากผมใช้ชีวิตแบบผู้ใหญ่มาก่อนกำหนด กินเหล้าถึงแก่ความวิบวาทและกินมาถึงวันนี้ มีเว่ยอายุสิบเจ็ด และการเรียนผมก็เริ่มไปก้าวระเบียบกฎเกณฑ์ ไม่อนุญาตให้เรียนกันแบบผู้ใหญ่วิถีชีวิต การเรียนของผมก็เป็นวันๆ นั้น"

ก็.แต่ขึ้นมา ว่าง ก็เริ่มใช้ชีวิตตามความพอใจของคน ว่างการ เป็นเด็กหน้าโรงภาพยนตร์ มีเพื่อนสนุกสนาน ทั้งเล่นตลกวงกระเป๋ นักร้อง นักปล้น และเกือบจะเป็นโจรก็หลายครั้ง แข็งกับใจ ว่างก็ ว่าง ยังไม่เคยประ ฤติคดีหมาย ตอนนี้คิดไม่สนใจ ว่าง เลย เมื่อไม่มีใครตกใจคน แกร่ง คงความห่วงใยชีวิตของ ว่าง จึง หลงเหลือถึงมัน

ต่อมา ว่าง ก็กรรมาเป็นคนว่าร้ายขย้าง ไม่ถูกตำหนกของกรรมการ เป็นความรักแบบ ไร่เคียงลาของมนุษย์ ไม่บรรลุนิติภาวะ แต่เพราะความใกล้ชิด ประกอบกับความที่ผู้หญิงมีน้ำใจที่ก่อน ไม่ยอมให้ ว่าง ประเวทความยากแค้น จึงทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจที่ขึ้น ถึงกับใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน แต่เพราะเหตุว่าการร่วมชีวิตกันครั้งนี้ไม่ไกลเกิดจากความรัก ชีวิตครอบครัวจึงล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง และในที่สุดก็ต้องแยกทางกันเกิน "แต่ ว่างก็ยอมรับว่าเป็นความผิดของคนที่ไม่ได้ทำให้ตนเป็นสามี ที่ดีจะเป็นพ่อที่ดีหาเจอพบจริง

แต่ถึงแม้ว่า ว่างจะตกต่ำเพียงไร ว่างก็ยังมีความคิดในเรื่อง เพื่อนฝูง คือเพื่อนฝูงที่เป็น ใหญ่เมื่อโตไม่เคยถูกเขาเลย กลับให้ความเห็นอกเห็นใจเสมอ ว่างจึง ไม่มีปมค้อยในเรื่องนี้

ครั้งหนึ่ง เพื่อนไ้รักชวน ว่างเพื่อไปทำป่าไม้ด้วยกันที่จังหวัดเชียงใหม่ ว่างจึงทิ้ง กรรมกรทั่วไปและไปใช้ชีวิตอยู่ในป่า แต่ ว่างก็จะโชคร้ายเสมอ เป็นคนที่มักขาดแคลนไปสิ่งใด ก็สิ่งหนึ่งอยู่ตลอดเวลา เวลาแห่งความสุขจึงอยู่ได้ไม่นาน ป่าไม้ก็ขึ้นกองล้นลง ประกอบกับขณะนั้น ว่างได้รับจดหมายจากภรรยาอ่อนแอในอีก ว่างจึงตัดสินใจกลับกรุงเทพฯ เมื่อถึง กรุงเทพฯ ว่างก็ตั้งใจจะทำอะไรให้เป็นขึ้นเป็นวันเสียที จึงไปเอาเงินมาจากญาติ 2 หมื่นบาท ก็เอามาตั้งร้าน ขายหนังสือพิมพ์และเล่นกลองลายรูป แต่ตอบาต้องลบเลิกกิจการ เพราะเอาเงินไปเล่นมาเสียหมด

ในช่วงเวลาเกือบ 20 ปี ว่างก็ใช้ชีวิตอย่างระหกระเหินและทำงานหลายอย่าง จากทำให้ล้มเหลวก่อนหน้าว่า "แผนงานหลายชนิด ไม่อยากเรียกว่าเป็นอาชีพ เกยเป็นนายท้าย เรือโยงแถวแม่น้ำท่าจีน สุพรรณบุรี เกยทำป่าไม้ที่เชียงใหม่ก็ขายแคนธมา สนัยอยู่มีวมหกเอา กลวยหอมไม่แลกหรือการสหประชาชาติที่สะพานพุทธ แล้วเอาไปขายที่บางลำภู กลางคืนหาอเมริกัน เพียวบาร์ ก็ถือว่าเป็งานเหมือนกัน ระยะหนึ่งก็ทำงานใช้ชีวิตวนเร่ไปเรื่อย ๆ ก็กลองแพ่พาย รถหนักก็เกย วางแผนกรวดคัหนัง เล่นละครวิทยุ เล่นหนังขนาดพระรอง รับจ้างกระหรีเขียน จดหมาย ฯลฯ"

พ.ศ.2497 'รงค์ได้มีโอกาสรู้จักกับกษัตริย์มหิต ๓. นาคะนาท ซึ่งทำงานอยู่หนังสือพิมพ์
สยามรัฐ ไปคาบแก้วจารึก กุศลพระมหากษัตริย์ช่วยให้ได้เขาทำงานเป็นกองบรรณาธิการ ต่อมาจึงได้เริ่ม
เขียนหนังสืออย่างจริงจัง และได้ออกมาสู่โลกการประพันธ์ โดยใช้นามปากกาว่า "ลำพู" ลงใน
ฉบับนี้ "ลำพูลำพัน" โดยคำขวัญ ในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์

'รงค์ได้เป็นนักเขียนประจำสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ตั้งแต่นั้นมาและเริ่มมีชื่อเสียง
เป็นที่รู้จักของประชาชนโดยทั่วไป มีผลงานที่พิมพ์เป็นเล่มสัปดาห์จำนวนมาก

ปัจจุบัน 'รงค์มีอายุ 45 ปี พักอยู่ที่บ้านเลขที่ 15/206 ถนนติวานนท์ ซอยสามก๊ก
อำเภอท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นบ้านของ 'รงค์เอง 'รงค์มีบุตรชายหนึ่งคน
และมีโครงการว่าจะเขียนนวนิยายให้ใกล้ละ 1 เรื่อง จะยังคงทำงานร่วมกับคณะหนังสือพิมพ์
เนื่องพวงทองและพาโอกาสเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเขียนสารคดี

ประสบการณ์การทำงานและประมวลผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์

'รงค์เริ่มเขียนหนังสือตั้งแต่อยู่มัธยมห้า โดยเขียนส่งไปตามที่ต่าง ๆ แต่ไม่ได้รับการ
นาลงพิมพ์ จนกระทั่ง 'รงค์อยู่มัธยม 7 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา บังเอิญป็นปีแรกที่โรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาแบ่งนักเรียนออกเป็นหลาย ๆ คลาส และแต่ละคลาสนี้มีประจำหมู่ และมีกิจกรรม
ประจำต่าง ๆ กัน เหนือจากหนังสือประจำสัปดาห์ 'รงค์ก็เขียนหนังสือคล้ายเหมือนกัน แต่โดยชอบทำงาน
ร่วมกับกรรมกร หนังสือประจำสัปดาห์ กลับเขียนขึ้นมาอ่านกันเองในหมู่เพื่อนฝูง เพราะว่า 'รงค์เป็นคน
ชอบหาอะไรทำหาอะไรเบี่ยงเบนทั้งหลายเสมอ

ต่อมาเมื่อออกจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาแล้ว 'รงค์ก็เริ่มเขียนบทละครวิทยุ
ให้ทุกเรื่อง เรื่องละ 30 บาท บทละครเรื่องแรกคือ "แค้นเป็นสี่เลือด" เป็นบทละครยาว
ประมาณ 1 ชั่วโมงจบ เหตุที่ให้ชื่ออย่างนี้ก็เกิดจากนิสัยขวางโลกของเขาตามเคย คือเห็นมีชื่อ
"บุญแสน" ก็เลยอยากเขียนบทเป็นสี่ลูกบ้าง แลบทละครเรื่องนั้น 'รงค์เขียนฉีกพลาต
ไปจากข้อเท็จจริงมาก เขาสร้างนางเอกให้เป็นคนยี่สิบสามขวบคาเรียน แต่พระเอกกลับเป็น

นักหนังสือพิมพ์ชาวไทย ว่าร้ายกว่านั้นเวลาเครื่องบินขึ้นที่สว.เบียร์ ในกรุง เวียนนา ผู้แสดง
 กลับไปเปิดเพลงไทยประกอบ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ผู้เขียนยัง ไม่มีภูมิปัญญาในเรื่องประพันธ์เลย จึง
 ประสมความจนเหลว

บทละครเรื่องที่ 2 คือ "คืนสุดท้ายแห่งฤดูฝน" เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความหลังของ
 'รงค์ เล็กน้อย คือ เมื่อตอนที่เขารับอยู่ในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา 'รงค์รักเพื่อนนักเรียนหญิง
 หนึ่งเรียนเตรียมอุดมศึกษาร่วมกับเขา แต่ผู้หญิงคนนั้นไม่รักเขาเลยกลับไม่รักคนอื่น เขาเข้าใจ
 ผิดจึงแต่งบทละครเรื่องนี้ขึ้น ไหนาง เขาก่อเกี่ยวกับคนที่เขารัก และนางเอกเองคอยสนองขอ
 ความรักจากเขา ซึ่งเป็นพระเอกอยู่ตลอดเวลา ละครเรื่องสุดท้ายชื่อ "ศัตรูคู่อาฆาต" เป็นเรื่องที่
 'รงค์ก็ดัดแปลงจากภาพยนตร์ฝรั่ง เรื่องหนึ่ง

บทละครทั้ง 3 เรื่องนี้ ได้รับการถ่ายทอดออกอากาศทั้งหมด แต่ก็ไม่เป็นประโยชน์ทาง
 การเงินต่อ 'รงค์ก็ เป็นแต่เพียงการที่พยายามจะมีชื่อเสียเท่านั้น ต่อมาก็ไม่ได้เขียนหนังสืออะไร
 เป็นวันเป็นคืนอีก

พ.ศ. 2493 'รงค์เขียนเรื่องสั้นส่งไปที่ประหยัค ค. นาคะนาท บรรณาธิการหนังสือพิมพ์
 ไทยวันจันทร์ คุณประหยัคพิจารณาว่าเก๋ไก๋ใช้ได้แล้ว จึงแจ้งว่าควรแก้ไขตอนไหน 'รงค์ก็เอาไป
 จัดการแก้ไข ตอนจบ 'รงค์พยายามเขียนบทภาพยนตร์ขึ้นอีก 3 เรื่อง แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ
 อีก เพราะยังขาดความชำนาญ จนกระทั่งคุณประหยัค ค. นาคะนาท รับ 'รงค์เข้าทำงานหน้าที่
 ตรวจรูป และตอนนี้ 'รงค์ก็ได้เริ่มเขียนหนังสืออย่างจริงจัง ขณะนั้น 'รงค์อายุประมาณ 22 ปี
 ครั้งแรกเขียนเป็นกอลด์มันชื่อ "ราฟิงว่าน" โดยใช้นามปากกาว่า "ลำพู" ลงในหนังสือพิมพ์
 สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ต่อจากนั้นก็เขียนเรื่องอื่น ๆ อีกแล้วแต่บรรณาธิการขอให้เขียนเรื่องอะไร
 'รงค์ต้องทำงานหนัก แต่ก็ยังรักการเขียน เพราะทราบว่าผู้หญิงที่ตนรักอยู่ก็ติดตามงานของเขา
 และผู้หญิงคนนั้นเอง เป็นแรงจูงใจของ 'รงค์อยู่ตลอดเวลา

นับได้ว่าตั้งแต่บัดนั้น 'รงค์ได้เป็นนักเขียนสมความตั้งใจ และได้รับความสนใจจากผู้อ่าน
 อย่างแพร่หลายในนามของ "ลำพู" และใน พ.ศ. 2503 ผลงานที่ตีพิมพ์เป็นเล่มแรกชื่อ "หนาวผู้หญิง"
 ก็ได้ออกวางตลาด และผู้อ่านก็ให้ความสนใจอย่างกว้างขวาง รวมทั้งผู้อ่านที่เกลียดก็มี ต่อจากนั้น

ก็มีผลงานเดี่ยวอื่น ๆ ไม่ประสาธน์เสมอมา ในระหว่าง พ.ศ. 2503 - 2506 'รงค์ก็ได้นำเอา
ประสบการณ์ที่ช่วยหนุ่มมาเขียน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องสั้น เช่น จากนวนิยายหญิง ไก่แก้ว เก้าอารมณ์
โหลย สนิบสรอย รถมอเตอร์ไซด์มาเป็นหนุ่ม ลงมือกรงเทร่ บางกอกสแควร์ กิ๊นรัก เสเพลบอย
บันดิก พอบานต้นเห็ดขาว โดยใช้นามปากกาว่า 'รงค์ วงษ์สวรรค์'

พ.ศ. 2506 'รงค์มีโอกาสเดินทางไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาในฐานะผู้สื่อข่าว
ต่างประเทศ ทว่าพักอยู่ในประเทศนั้นถึง 4 ปีเศษ ขณะที่พักอยู่นั้น 'รงค์ก็ได้ใช้ชีวิตอย่างสนุกสนานมัน
ไปตามสถานที่ต่าง ๆ แต่ในเวลานั้นเขียน 'รงค์ก็ไปส่งข้อเขียนเป็นคอลัมน์ประจำลงในหนังสือพิมพ์
สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ และภายหลังที่ 'รงค์กลับถึงประเทศไทย ก็ในวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510
'รงค์ได้นำเอาประสบการณ์ในครั้งนั้นเขียนเป็นเรื่องราว ออกมาสู่ประชาชนอีกหลายเรื่อง
เช่น ไก่ทองปากขนกรรที นิราศกบิล ลงกลืนกัญชา และในขณะเดียวกัน 'รงค์ยังชวนก๊วนไปใช้เหตุการณ์
ในอดีต ทอนเม้นต์เกี่ยวกับเรื่องสั้นของตัวเองอีกหลายเล่ม เช่น หอมดอกประจวบ เสเพลบอยชาวไร่
ผู้มีใจเถลในหัวใจ และหัวใจที่มืดมน

พ.ศ. 2512 - 2513 'รงค์และเพื่อนได้รวมกันออกหนังสือปกอ่อนรายเดือน
(Paperbook magazine) ซึ่งเมื่อลักษณะหนังสือยังไม่เคยมีผู้ใดทำมาก่อน ชื่อ "เพ็ญนคร"
เริ่มออกตั้งแต่เดือน พฤษภาคม 2512 ออกไปได้ 19 ฉบับ ถึงเดือน พฤศจิกายน 2513 ก็ต้อง
ล้มเลิกกิจการ ซึ่ง 'รงค์เอาไว้ให้ฟังว่าเป็นเพราะถูกโกงเงิน

ระหว่างปี พ.ศ. 2514 - 2516 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ 'รงค์ออกจากงานสยามรัฐสัปดาห์
วิจารณ์และสมัคร 'รงค์ยังมีผลงานที่ตีพิมพ์เป็นรูปเล่มสู่ประชาชนไม่ขาด เช่น น้ำค้าง เบื้องแดด
ไอ้แมลงวันรัก นามดอกไม้ม 00.00 น. เป็นต้น และก็มีเรื่องยาวประเภทนวนิยายเรื่องแรกคือ
"แกง รวี่"

ภายหลังออกจากสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์และเบรคแล้ว ก็ถึงแก่ พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา
'รงค์ก็ได้เดินทางท่องเที่ยวไปอีกหลายแห่ง เช่น จันทบุรี สัตหีบ คากลิ ฯลฯ จึงเป็นผลได้

’รงค์เขียนชมทางพลอยแดง ลมหายใจของสงคราม ลัดทึบยังไม่มีลาก่อน ตากล้นน้ำตาไม่มีเสียงร้องไห้ กรุงเพทพจนา อเมริกันตาย และมีเรื่องราวอีก 2 เรื่องคือ คลใจ ภูมริน และนักเลงโกเมน

พ.ศ. 2517 ’รงค์ได้เข้าร่วมงานกับคณะหนังสือพิมพ์ "เสียงปวงชน" โดยเป็นนักเขียนประจำคอลัมน์ "’รงค์ วงษ์สวรรค์ (หนุ่ม) แสบสันต์" ส่วนผลงานที่ตีพิมพ์เป็นรูปเล่มทั้งเล่มนั้นมาไล่แก มาเพิกกันช้อย 28 คีกรี่เที่ยงวัน บรันคี่เที่ยงคืน ดอกไม้ในถังขยะ ภูษาธิปไตย ซึ่งส่งแก่ไควาผลงานในช่วงนี้มีแนวคิดทางการ เมืองประสมอยู่หลายเรื่อง เป็นการเมืองตามทัศนะและอารมณ์ของ ’รงค์เอง

ในปี พ.ศ.2518 ’รงค์ได้มีโอกาสเดินทางไปยังประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนร่วมกับคุณรัตนะ ยาวะประภาส ภายหลังกลับมา จึงมีผลงานสารคดีเกี่ยวกับประเทศนั้น ชื่อ 2 นาฬิกาใต้แสงดาวแดง ชีมาชมดอกไม้ และจากปักกิ่ง-กรุงเทพฯ รวมทั้งขอเขียนติดต่อกันในนิตยสารสกุลไทย คือ บนหลังหมาแดงสีทอง นอกจากนั้นก็มี จากโคนต้นไม้ริมคลองถึงป่าคอนกรีต ชูลีไทเฮายูกอมพิวเตอร์ และหนังสือปกอ่อนชื่อ "เดินเคียงกัน" เขียนร่วมกับรัตนะ ยาวะประภาส กรังหลังสุด ’รงค์ได้เดินทางไปสหรัฐอเมริกาอีกเมื่อต้นปี 2520 เพื่อทำสารคดีให้กับนิตยสารสกุลไทย

ปัจจุบัน (พ.ศ.2520) ’รงค์เป็นนักเขียนประจำหนังสือพิมพ์รายวัน "เสียงปวงชน" ประจำนิตยสารฟ้าเมืองไทย ฟ้าเมืองทอง สกุลไทย สยามหนุ่มและจักรวาล ฯลฯ นามปากกา ’รงค์ วงษ์สวรรค์ (หนุ่ม) ’รงค์ ให้สัมภาษณ์ว่าตั้งขึ้นจากความไปชอบใจในชื่อเดิมที่มีคาถาทั้งให้ (ฉรงค์) เพราะมีความหมายไปในทางบราชาพัน ครั้นจะ เปลี่ยนที่เกี่ยวกับ เป็นการไม่เคารพบิดา จึงใช้วิธีย่อจากรงค์เป็น ’รงค์เสียส่วน (หนุ่ม) ที่คอยหาชื่อนั้น ’รงค์กล่าวว่า เพื่อให้เป็นที่สงสัยแก่ผู้อ่าน

ประมวลผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ที่พิมพ์เป็นรูปเล่มครั้งแรก
งานลำดับปี (พ.ศ. 2503 - 2520)

ปี พ.ศ.	เดือน	รายชื่องานประพันธ์
2503	มกราคม	หนาวผู้หญิง
	พฤษภาคม	เถาวัลย์
	มิถุนายน	ไฟฉาย
2504	มีนาคม	สับสร้อย
	กุมภาพันธ์	บนถนนของกวาวเป็นหนุ่ม
	ธันวาคม	สนับกรุงเทพ
2505	เมษายน	ปักเป้ากับจุฬา
	พฤษภาคม	บางลำภูสแควร์
	ธันวาคม	คืนรัก
2506	พฤษภาคม	เสเพลบอยมันติก
	สิงหาคม	หอยนางรมนี้เดียว
2511	พฤษภาคม	ใต้ถุนปากฉนวนกรีท
	กรกฎาคม	หอมดอกประจวบ
	ตุลาคม	นิราศคืบ
2512	เมษายน	เสเพลบอยขาวไร
	เมษายน	ผู้มีใจเฝ้าหัวใจ
	สิงหาคม	หัวใจที่บีบ
	ตุลาคม	ใต้ถุนปากฉนวนกรีทขบวน 2
	ธันวาคม	หลงกลักักุษา

ปี พ.ศ.	เดือน	รายชื่องานประพันธ์
2514	กรกฎาคม	น้ำค้างเปื้อนแดด
	สิงหาคม	ไอ้แมลงวันที่รัก
	กันยายน	แดง รวี
	กันยายน	หนานดอกไม้
	ธันวาคม	ไอ้คุณปู่ก่อนกรรทชบวน 3
2515	มีนาคม	00.00 น.
	เมษายน	ปีศาจ
	ตุลาคม	คลีใจ ภูริ
2516	มีนาคม	บันทึกเผยใจนางกระต่าย
	เมษายน	สัตว์ที่ยังไม่มีลูกก่อน
	สิงหาคม	นักเลงโกเบน
	กันยายน	ชุมทางพลอยแดง
	-	กรุงเทพฯ รุจนา
	-	ลมหายใจของสงคราม
	-	ภาคดินน้ำคามีเสียงร้องไห้
2517	-	อเมริกันกาย
	-	แม่บายนุชนาง
2518	มิถุนายน	มาเฟียกันขอย
	มิถุนายน	ดอกไม้ในถังขยะ
	กรกฎาคม	23 เรื่องสั้นของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์(หนูบ)

ปี พ.ศ.	เดือน	รายชื่องานประพันธ์
2518	สิงหาคม	น้ำตา 2 เกล็ด
2519	สิงหาคม	ความดีที่รัก
	—	ศึกษาชีวิตคน
	—	ไม่นานเกินรอ
	—	28 ค่ำกรึ่งเที่ยงวัน มนต์เที่ยงคืน
	กุมภาพันธ์	2 นาทีก่อนแสงดาวแดง
	พฤษภาคม	จากปากกิ่ง — กรุงเทพฯ
	—	จากโถงต้นไม้ริมคลอง
	—	ถึงปากคอนกรีต
	—	ชี้นำชมดอกไม้
	—	กัญชาธิปไตย
	—	ซูสีไทเฮาบุกคอมพิวเตอร์
	ตุลาคม	จากแซมเปอถึงกัญชา
2520	กุมภาพันธ์	ดอกไม้กับงูพิษ
	—	ผู้ดีน้ำกรำ (ยังไม่จบ)

เพื่อความเข้าใจในตัวผู้ประพันธ์ ('รงค์ วงษ์สวรรค์) และผลงานของผู้ประพันธ์ที่ขึ้น
นอกเหนือไปจากชีวิตประวัติและประสบการณ์ในการทำงานข้างต้นแล้ว ปรินญาณิพนธ์ฉบับนี้จึงขอแนะนำ
ข้อความสัมภาษณ์ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ให้สัมภาษณ์แก่นักศึกษาแผนกนิเทศวารสารศาสตร์
และศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2518
เวลา 11.00 น. มาประมวลไว้ด้วย ทั้งนี้เพื่อความต่อไป

ถาม ? *

"ผมอ่านหนังสือได้เร็ว อ่านได้ตั้งแต่อายุสี่ขวบกว่า แต่เขียนไปได้ มาเขียนได้ตอนอายุ
เจ็ดขวบ การเรียนก่อนข้างคือ วิชาที่ผมได้คะแนนดีคือคำนวณและวิทยาศาสตร์ วิชาภาษาไทยผม
ไม่สนใจเลย แล้วก่อนข้างจะเกลียดก๊วย ภาษาอังกฤษผมก็เรียนบ้างไม่เรียนบ้าง ผมคิดว่าภาษาไทย
น่าเบื่อหน่าย โดยเฉพาะไวยากรณ์ที่เต็มไปด้วยรูปแบบ เนื่องจากชีวิตในวัยเด็กอยู่กับยายที่โพธาราม
ยายผมก็เหมือนกับคนทั่ว ๆ ไปสมัยนั้น ผมจึงถูกใช้ให้อ่านหนังสือจักร ๆ วงศ์ ๆ ประเภทโกมินทร์
ไถ่จิ้ง ฉะนั้นเพื่อผมต้องเรียนวรรณคดีที่คัดออกมาเป็นตอน ๆ จึงเห็นว่าไม่สนุก เพราะผมเคยอ่าน
ทั้งเล่มมาแล้วหมดทั้งนั้น แต่วรรณคดีบางเรื่องอย่าง อิเหนา หรือพระลอ ผมไม่มีความอดทนที่จะอ่าน
ศัพท์แสงมากมาย ขบมรับว่าไม่รู้เรื่องเลย อย่างขุนช้างขุนแผนผมชอบ และยังอ่านอยู่ถึงวันนี้ นั่นคือ
ว่าเป็นวรรณคดีสะท้อนชีวิตคนไทยได้ทีเดียว ใช้ทำงาน ๆ ศัพท์ชาวบ้าน ๆ ผมอ่านหนังสือมากมาย
หลายประเภทจนรู้สึกว่าการอ่านหนังสือไม่เบียดกว่าใคร

ถาม ?

"ความจริงผมไม่จบโรงเรียนเตรียมฯ ปริญญาตรีเกิดขึ้นตอนที่สอง ผมเป็นนักเขียนคนแรก
ที่โดนไล่ออก และดูเหมือนยังไม่มีใครเป็นคนที่สอง ผมเสียใจ"

* กั๊กลอกจาก 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ถึงปากคอมกรู๊ท หน้า 66 - 90. ซึ่งบางคำถาม
ไม่ได้ลงคำถามไว้ บางคำถามก็ลงไว้

ถามดังจากนั้น ?

"ผมเรียนวิชาหนังสือพิมพ์ที่จุฬาฯ เขาเลิกสอนมากว่า เรียนไม่กี่ชั่วโมง เนื้อหาเยอะ และเกิดความรู้สึกทำค้อยไม่ไหวละอ้าย เนื่องจากสอนหัวโหมงเขียนผมเงินเข้ากระดูกๆ ในกะที่เพื่อข ๓ เลิกเรียนเดินออก ผมก็เลยไม่ได้เรียนไปจนผมที่สาขานาน ก็นั่งเหล้ากับเพื่อน ต่อมาพยายามเรียนอีกหลายครั้ง แต่เรียนไม่ได้ อาจเนื่องจากผมใช้ชีวิตแบบผู้ใหญ่มากจนเกินไป ก็นั่งเหล้าตั้งแต่อายุสิบหก และกินมาถึงวันนี้ มีเมียอายุสิบเจ็ด และการเรียนสมัยนั้นเต็มไปด้วยระเบียบกฎเกณฑ์ ไม่นอนุญาตให้เรียนกันแบบผู้ใหญ่ ชีวิตการเรียนของผมก็เป็นอันยุติกันนั้น

ถามเคยประกอบอาชีพอะไรมาก่อนเป็นนักเขียน ?

"ผมผ่านงานหลายชนิด ไม่อยากเรียกว่าเป็นอาชีพ เคยเป็นนายท้ายเรือโยงแถวแม่น้ำท่าจีน สุพรรณบุรี เคยทำป่าไม้ที่เชียงใหม่ก็ขายแคนพม่า สมัยอยู่มัธยมหกออกจากส่วยหอมไปแลกเปลี่ยนที่ทหาร สำหรับวิชาชีพที่สะพานพุทธฯ เอาไปขายบางลำภู กลางกันพาอเมริกันเหี่ยวบาร์ ก็ถือว่าเป็นงานเหมือนกัน ระยะเวลาที่ว่างงานใช้ชีวิตร่อนเร่ไปเรื่อย ๆ ค่อยลงแข่งพายเรือหนึ่งก็เคย วางแบบกระดาษ ห้าง เล่นละครวิทยุ เล่นหนังขนาดพระองค์ รับจ้างกะหรือเขียนจดหมาย ฯลฯ"

ถามเริ่มมีความคิดอยากเป็นนักเขียนเมื่อไร ?

"ผมอยากเป็นนักเขียนตั้งแต่อายุยังน้อย ปี 2467 เรียนชั้นม. ๑ ใฝ่อยากเขียนเรื่องแต่ใจไม่มีใครลงพิมพ์ ผมก็คิดว่าอาจเป็นเพราะผมอ่านหนังสือมากเกินไป จึงอยากเป็นนักเขียน อ่านหนังสือประเภทที่เขาไม่ให้อ่าน ไม่มีใครเชื่อเลยว่าผมอ่านขบถความโหดๆ ฉบับแปลได้อย่างละเอียดและรู้เรื่อง ตั้งแต่อยู่มัธยมสาม ผมเขียนหนังสือโดยไม่ได้รับความสนใจจากบรรณาธิการหลายปี ส่วนมากเป็นเรื่องสั้น

ถามติดตามเขียนหรือสำนวนภาษายึดแบบใดมาตลอดหรือว่ามี การเปลี่ยนแปลง ?

"ผมอยากอธิบายให้ถูกต้องบางอย่างก่อน อย่างที่ผมบอกคุณแต่ก่อนว่าผมไม่สนใจวิชาภาษาไทย แล้วอีกอย่างในสมัยสงครามจักรวรรดิ มันสับสนอลหม่านไปหมด ตอนที่ผมทำงานหนังสือพิมพ์ใหม่ ๆ

กัน เพราะว่าไม่ ผมยังใช้ไม่นานเลย ก็ความที่ไม่ค่อยรู้เรื่องแต่มีความต้องการจะเป็นนักเขียนอย่างแรง
 ฉะนั้นจึงมีวิธีเขียนจะต้องสร้างระเบียบวิธีของเราขึ้นมาให้มันแปลกไปกว่าคนอื่น อีกอย่างหนึ่งคือพิมพ์
 ความเป็นรัฐสภาหรือวิจารณ์ ส่วนมากเขียนบทความ บทความทางการเมือง ใช้ภาษาเรียบ ๆ แค่นี้ก็สบาย
 ไปเองรูปแบบ ฉะนั้นเมื่อผมจะเขียนหนังสือจึงคิดว่าไปคารให้เหมือนใคร ผมพยายามให้เป็นที่สุดทุก
 สะดุดความรู้สึกของผู้อ่าน ก็คิดว่าไค้ดล มันจะเป็นโชคหรืออะไรของผมก็ไม่รู้ อย่างเรื่องแรกในนาม
 "ลาพู" หนังสือที่หนังสือออกวางตลาด มีโทรศัพท์และจดหมายเข้ามามากมาย อาจจะเป็นเพราะผู้อ่าน
 ในยุคนั้นหรือ พ.ศ. นั้น ยังไม่เคยเห็นใคร เขียนหนังสือแปลกประหลาดอย่างนั้นก็เป็นได้ ผมไปแม่ใจ
 เหม่กันกัน ต่อมาที่ผมอยากอธิบายให้คุณฟังคือ โดยเหตุผลเนื่องจากผมไม่มีความเข้าใจภาษาไทย
 เพียงพอตามที่เขาหมายถึง ในบางกรณีการศึกษาของประเทศไทย ผมคิดว่า การเขียนหนังสือเป็นสื่อ
 ทางความนึกของเราไปสู่ผู้อ่าน ความนึกของคนมันต้องมาจากความรู้สึก ผมต้องการให้ผู้อ่านรู้สึกหรือ
 เข้าใจในภาษาของผม ผมจึงต้องใช้ความรู้สึกของตัวเองเขียนเช่นกัน ถ้าต้องการให้ผู้อ่านรู้สึกเรา
 ก็ต้องเขียนออกจากความรู้สึก ความรู้สึกสำคัญที่สุดในการทำงาน ผมคงอธิบายสับสน คุณต้องออกหน
 หน่อยนะครับ อย่างผมเคยพูดหลายครั้งหลายหนในหลาย ๆ สถาบันการศึกษาและโดยสัมภาษณ์เป็น
 จวนตัว เป็นกันว่า ถ้าผมจะพูดว่า คุณเป็นคนสวย ใช่-มันก็รู้สึกทันทีว่าคุณเป็นคนสวย แต่ผมคิดว่า
 น่าเบื่อหน่าย จึงเปลี่ยนเป็นว่า ถ้าคนไม่รับมันพูดไค้มันก็จะพูดว่าคุณเป็นคนสวย คุณเข้าใจไหม
 -- , คุณเข้าใจมันที่และคุณรู้สึกว่าเป็นการทำลายในการอ่านแล้วก็จะเปลี่ยนเป็นว่า แบนกับแสงแดดขาว
 วันนี้ก็อยากพูดกับคุณเมื่อเห็นความสวยของคุณมา ความหมายของมันอย่างเดียวกัน เพื่อจะบอก
 ว่าคุณเป็นคนสวย นี่เป็นวิธีทำงานของผมและก็คิดว่าทำให้ผู้อ่านมีวิธีคิดว่า มีความรู้สึกสืบเนื่อง ทั้งนี้
 ดึงมันต้องเลือกให้เหมาะสมในเรื่องแบบไหน โอกาสอย่างไร จึงจะใช้ประโยคแบบไหน สมมติว่า
 คุณนั่งในบาร์แถวพินังค์ ถ้าจะพูดถึงความสวยของคุณหญิง ก็ไม่ควรเอาที่ไกลเกินกว่าพินังค์
 มาเปรียบ หรือเขียนถึงชนบทของปีความผูกพันกับชนบทใช่ไหม " มันไม่ก็ถูกเกินไปเป็นหน้าที่ของ
 นักเขียนจะต้องทำความเข้าใจกับตัวเองก่อน แล้วเอาความเข้าใจนั้นไปผู้อ่านหรืออย่างจะพูดประโยค
 ว่า หล่อนหน้าซีกเหมือนปลาตาย ก็ควรเลือกว่าควรพูดในเรื่องไหนเพราะปลาตายมันซีก แต่ในบาง
 กรณีเราอาจบอกว่า หล่อนหน้าซีกเหมือนปลาตายตากแสงจันทร์ อย่างนี้ควรจะเชื่อมโยงไปได้ว่า
 ผู้หญิงคนนั้นคงสวย ถ้าไม่สวยงามไม่เอาแสงจันทร์พัวพัน เป็นหน้าที่ของคนเขียนหรือของผมนะต้อง

หาเหตุผลซึ่งมักไม่ใช่เหตุผลเท่าไร ในตัวของมันไม่มีกฎเกณฑ์กำหนดทำงานอย่างเคร่งเครียด
จริงจึงมันก็กลายเป็นความร่าเริง ผมเชื่อว่าการใช้ภาษาเป็นสื่อทางความคิด มีวิธีมากมายโดย
ไม่เกี่ยวกับไวยากรณ์"

ถาม ทั้งแต่เขียนหนังสือมาจนถึงปัจจุบัน เคยเปลี่ยนแนวความคิดหรือสำนวนการเขียนบ้างไหม ?

"ผมก็กว่าเปลี่ยนไปตลอดเวลา สำนวนที่เขียนวันนี้กับเมื่อสิบปีแล้วก็ไม่เหมือนกัน ถ้าคุณ
ศึกษาอย่างถี่ถ้วนแนวความคิดก็เปลี่ยน เพราะนักเขียนอาชีพถ้าจะยึดอาชีพการทำงานเป็นนักเขียน
อยู่ได้จะต้องติดตามความเคลื่อนไหวของสังคมตลอดเวลา หยุดนิ่งไม่ได้ ฉะนั้น แนวความคิดก็ต้อง
เปลี่ยนอย่างแน่นอน เพราะเราเองก็เป็นเพียงจุดเล็ก ๆ จุดหนึ่ง หรือเป็นสมาชิกเล็ก ๆ คนหนึ่งของ
สังคมอย่างในบางสมัยผมอาจเขียนถึงความมั่งคั่ง ความร่ำรวย แต่ในสมัยนี้ก็เขียนถึงความยากจน
นั่นเป็นความจริงที่โหดร้ายในปัจจุบันนี้เป็นเพียงยกตัวอย่าง ผมเขียนทั้งสองแบบสลับกันตลอดเวลา
ทั้งความรวยความจน ผมถือว่างานเขียนเป็นงานบันทึก ผมเคยพูดไว้เสมอว่าเกิดมาเป็นผมหรือเป็น
นักเขียนอย่าง 'รงค์ วงษ์สวรรค์' เป็นการเดินทางจากมดลูกของมารคามาสู่โลก ฉะนั้นเมื่อผม
เกิดทางผ่านพบอะไรก็พยายามบันทึกเอาไว้ในรูปของนวนิยายหรือในรูปของการเขียนแบบคอลัมน์
ผมเป็นหนุ่มและเคยเที่ยวกับคนชั้นสูงผมก็เอาชีวิตของผมมาเขียนเพื่อให้คนชั้นกลางหรือคนชั้นต่ำลงมา
ได้เข้าใจถึงชีวิตที่ฟุ้งเฟ้อของคนชั้นนั้น แต่เขาก็เกี่ยวกันผมพบความจนที่กองขยะกินแคง ผมก็เขียน
ถึงความจนให้ระหนักกันว่า ในสังคมที่เข้างานจนมีความสุขความสมานนั้น ความยากจนมีบทบาท
อย่างเข้มข้นและโหดร้าย"

ถาม ?

"ผมเป็นนักเดินทาง พบอะไรก็บันทึกไว้ ถ้าจะศึกษางานของผมต้องกันไปถึงการเริ่มต้น
แนวความคิดมันเปลี่ยนเสมอและลีลาการเขียนก็เปลี่ยนเหมือนกัน ผู้อ่านเปลี่ยนหน้ากันเข้ามาตาม
ยุคสมัย ผู้อ่านวันนี้เมื่อสิบปีที่แล้ว อาจเพิ่งเกิดใช้ไหมครับ ? เพราะฉะนั้นผมก็ต้องเปลี่ยนตาม
เหตุผลและความจริงที่ไม่เหมือนกันระหว่างอดีตกับปัจจุบัน วาสนี้กับวันนี้ นักเขียนที่นิ่งหรือยืนอยู่
กับที่โดยไม่เปลี่ยนบ้างเลย คงไม่มีใครค่อนข้าง แต่ก็เป็นความคดของผม ความคิดว่าต้องพิจารณา

ร่วมกับอาหารของสังคมด้วย และด้วยความจริงจัง มีความสำนึกกดอกเวลากำลังทำอะไร ว่างตัวเองไว้นานไหม และพยายามทำงาน"

ฉาน

"ก็เขียนไปซะเหวอะ นักเขียนไม่ใช่ผู้วิเศษ นักเขียนไม่ใช่คนมีพรสวรรค์ ก็เขียนเป็นคนทำงานอีกประเภท หลายคนก็เถียงว่าของนิพนธ์สวรรค์ก่อน ผมว่าไม่จริงไม่จำเป็น แต่ถ้ามึงก็เขียนไปซะของใครคนหนึ่ง"

ฉาน

"งานของผมยังไม่สมบูรณ์ มันเป็นเรื่องเทอริแม้นท์ มันเป็นการค้นคว้าทดลอง ผมตายแล้วเมื่อไรคนที่อยู่ข้างหลังคอยบอกกันให้คิดที่ว่าชั้นไหนดี ชั้นไหนเลวหรือมันเลวทั้งหมด เวลาทำงานผมไม่พยายามตัดสินมัน เพียงแต่รับผิดชอบว่าผลของมันจะไม่เป็นอันตรายกับศีลธรรม ไม่เป็นอันตรายกับทศาคณาจารย์ของผู้อ่าน แต่ศีลธรรมหรืออันตรายในสังคมก็ไม่มีการกำหนดว่าแค่ไหนเป็นขอบเขตของมัน เหมือนที่ถกเถียงกันว่า อะไรเป็นลามกอนาจาร อะไรเป็นศิลปะ ? ผมว่าของเอาเจตนาของผู้เขียนนั้นเป็นสำคัญ ถ้าเขามีเจตนาดีผลงานที่ออกมาก็คงไม่เลว แต่ถ้าวเริ่มต้นด้วยเจตนาไม่ดีผลงานก็เป็นอันตราย เช่นสมมติจะเขียนเรื่องผู้หญิงกับผู้ชายเข้าโรงแรม ถ้าคุณอยากเขียนให้เป็นเหย้าโง่มันก็เป็นเหย้าโง่ เป็นวรรณกรรมโคตเคียง แต่ถ้าวินิจฉัยหาเหตุผลว่าทำไมจึงต้องเข้าโรงแรม โคนพ้อแม่อีกกัน ? ประเพณีชู้สาว ? หรือมันเป็นปัญหาเศรษฐกิจบังคับ เพราะไม่มีเงินไปหาก่อนหีนสวย ๆ ริมทะเลหรือแสงจันทร์ใต้ต้นมะพร้าว และถ้าคุณมีความสามารถมันก็จะป็นวรรณกรรมมีคุณค่าได้เหมือนกันใช่ไหม ? แต่ความรู้สึกของคุณเกี่ยวกับศีลธรรมก็เปลี่ยน การเข้าโรงแรมเป็นเหตุการณ์ปกติถ้าคุณไปไหนกับบ๊วย"

ฉาน

"หรืออย่างในสมัยก่อนการแก่งแย่งสู้กันไม่คอยกล้าเขียนกันเลย มักใช้คำว่าเบียดเบียนว่าสังคมเกิดความอยุยขนาดเกิดความขวยเขิน แก่งแย่งก็จริงก็มากกว่า ผมจึงเคยเขียนเบียดเบียน"

ผมไม่ได้ถือเขียนว่าเปลี่ยนถิ่น ซึ่งก็เข้าใจความหมายไต่หัดที่ แต่งงานเขียนโน้มนักเทศน์อย่างที่ผม
บอกคุณ บางที่ผมรู้สึกว้าไปคอยบิสุทริย์ ถ้าเขียนถึงผู้หญิงลวลาหลอนเดิมมาแต่มาขอหน้าข้าพเจ้า
ก็ยากกับว่าฉันไม่เหมาะสมกับหลอน ผมจึงเปลี่ยนไปหลังจากเสียงแพร่กระจายและกลิ่นน้ำหอมที่ข้าพเจ้า
จำได้ว่าจะเป็นของใครไม่ได้บอกจากของศรี เพื่อหันไปอีกก็เพื่อความกึ่งเงียบพร้อมกับเรือนกาย
ขาวผ่องของหลอนยืนอยู่เบื้องหน้าก็รู้ว่าผู้หญิงชั่วที่คนนั้นแก้มา มันเกี่ยวกับความรู้สึกซึ่งผมอธิบาย
ไปได้ เพื่อความไพเราะของภาษาหรือเพื่อความสมบูรณ์แบบในขรรค์เร็กเพื่อไปให้คนอ่านว่าขยำนกาย
บางทีกับตัวละครที่เรารู้จักเป็นมารยาทไม่ดี ถ้าจะใช้คำพูดประเภทนั้นให้กับหลอน แต่กับ
ตัวละครเจ้าชู้ก็ขยำนกายผมเคยใช้เสบอว่า แล้วเขาก็เดินออกจากกางเกงไปหาหลอน ความหมายก็
แก้มาเหมือนกัน"

ถาม - ทำไมคุณถึงชื่อตัวละครแปลก ๆ

"มันก็เป็นไปตามสัญนิยมและเป็นภาษาไทย ผมอยากบอกคุณว่าผมชอบอ่านชื่อคนใน
ตลกโทรทัศน์ ตลกมาก ชื่อไทยวิวัฒนาการตลอดมา แต่เหตุผลในกา เวียนนวนิยายคือ กลัวพ้องกับ
คนจริง มันจะเป็นการหมิ่นประมาทถ้าตัวละครเป็นคนเลว" .

ถาม - เคยไปอเมริกาใช้ไหม? ทำไม?

"ผมตอบไม่ได้เหมือนกับคำถามนี้ ผมเป็นคนเบื่อหน่ายอะไรเร็ว ชอบไปไหนต่อไหน
เรื่อย ผมชอบเที่ยว อีกอย่างผมรู้สึกว่าชีวิตผมอยู่ไปควรอยู่กับที่ แต่ความจริงผมมันเป็นคน
ขรางไรก็บอกไม่ได้ บางคนเชื่อว่าผมเป็นอาหิสต์ บางคนก็หาว่าผมเป็นบ้า บางคนว่าเป็น
ไอ้ซีเบา บางคนหาว่าขยำนกาย ผมก็ไม่รู้เหมือนกันว่าผมเป็นใคร แต่ผมคิดว่าชีวิตผมควรมีการ
เคิบทาง ใจจริงผมเป็นคนรักอิสระชาติมากที่สุด ธรรมชาติเป็นความจริง เป็นความยิ่งใหญ่ และ
ผมไม่ควรรู้จักธรรมชาติในวงจำกัด ควรไปเห็นที่อื่นด้วยเพื่อหาข้อเปรียบเทียบ การรู้จักธรรมชาติ
เป็นแค่เรียนเริ่มกันที่จะรู้จักชีวิตของคน ชีวิตของจักรและต้นไม้ มันเป็นหน้าที่ของคนไทยไม่จำเป็น
ต้องเป็นนักเขียน"

ถาม - เป้าหมายหรือจุดประสงค์ในการเขียนของคุณเป็นอย่างไร?

"ผมไม่เคยถามตัวเองบ่อยนัก แต่ผมพยายามแสวงหาความจริงของชีวิต สะท้อนภาพสังคม บางยุคบางสมัย บางฐานะ บางกรอบกร้าวแตกต่างกันถึงขนาดมีความเข้าใจผิดทั้งโดยเจตนาหรือโดยความสับสน อย่างผมอยู่ในปัจจุบันล้มเหลวในความสนใจในโลก ขณะเดียวกันคนคนหนึ่งมีจำนวนมากกว่าก็มีความร่ำรวยเป็นสวรรค์ เป็นปลายหางที่ยากไร้ให้ถึงแค่ไปไม่ถึง โทษร้ายไหม? ผมจึงพยายามอธิบายให้เห็นความน่ากลัวของความรวยบ้าง คนรวยบางคนทางกรังมีความทุกข์แสนสาหัส ในความสับสนอันมโหฬารของเขา มันก็เป็นความจริงอีกบางอย่างของชีวิต เก่งงานของผิโหม้เอ็นเตอร์เทนประกอบ ได้ความบันเทิงด้วย ไปเซ่เมื่อผมว่า หลังจากนั้นก็จะต้องเกิดการปฏิบัติหรือแรงเร้าให้เกี่ยวข้องกันโดยเฉพาะเท่านั้น แต่ผมเองที่รู้สึกผมก็ลองเป็นบางอย่างเหมือนกัน อย่างที่ผมบอกคุณ ผมมองว่าเป็นคนรวยสุขสบาย คนรวยล้มเหลวมีจำนวน นักการเมืองมีอำนาจมาก ล้มเหลวประชาชนลำบาก มันก็เป็นเหตุผลและสำคัญให้ต้องเขียนในรูปแบบที่เห็นว่าสมควร วันนี้คือยุคสมัยไทยก็แล้วแต่ บางทีผมหรือคุณหมกมุ่นกับความคิดของตัวเองจนลืมความจริงรอบตัวเรา เช่น คุณกำลังเรียนในมหาวิทยาลัย แล้วมีคนบอกคุณว่า รู้ไหมเด็กอีสานเก่าไปโรงเรียน? คุณจะรู้สึกในทางดีไหม? คุณจะมีกำลังใจว่า วันหนึ่งคงทำอะไรเพื่อช่วยเหลือเพื่อนฝูงด้วยกัน เมตตาดีแหละไปท่องใช้คำพูดหรือหาว่าไม่เหมาะสม หน้าที่เป็นนักเขียนของคุณคือ พยายามเอาความจริงออกมาให้ปรากฏเท่านั้น นักวิจารณ์บางกลุ่มจึงไม่ชอบผม เพราะผมไปยุ่งให้ใครปฏิบัติ ความจริงมันโหดร้ายเพียงพอแล้วในความจริงของมัน ผมคิดว่านักเขียนหลายคนคงมีแนวคล้ายกันนี้ นอกจากนั้นก็เขียนเพื่อนำเรอผู้อ่าน โดยเฉพาะซึ่งผมก็ไม่ทำหน้าเขาเหมือนกัน มันเป็นวิธีให้ความสุขกับผู้อ่านของเขา ในความรู้สึกของผมเป็นการปลดปล่อยความทุกข์ใจชั่วคราว และมันก็จำเป็นอยู่บ้างในสังคมที่เคร่งเครียด ซุกซน เอาเปรียบ และคนจนไม่ได้รับความยุติธรรม ไม่อาจป้องกันหรือแก้ไขได้อย่างไรได้ นอกจากพยายามลืมมันชั่วขณะ วิธีลืมอย่างง่ายคือ ผูกพันตัวเองไว้กับอารมณ์สะทกสะเทือนแบบแฉะเบา โดยไม่คำนึงว่าใกล้หรือไกลกับความจริงทางชีวิต ขอโทษ - ถ้าผมพูดกววน ผมอยากพูดเรื่องของผมมากกว่า หลังจากรู้สึกถึงความกดดันทางการเมืองกลัลดายผมพยายามแก้ความปรวนวิบากกว่าที่เคยผ่านมา และโดยไปขอเงิน มันจะมีผลในการเปลี่ยนแปลงไหมผมไม่รู้ ดอกไม้ไม่รู้ว่ามันหอมหรือเหม็น แต่ผมทำงานตามเหตุผลของผม ทำงาน

บนความจริง ผมเขียนถึงโลเกที เล็กข้างถนน คนจน กะเรว ย ถ้าคุณตั้งเกิดใน คลังใจ ภูมริน
 วนิยายที่ทุ่งดาวอ่าน ผมเขียนถึงก๊วยกอนข้างถั่วถั่วดี จนบางกอนก็ว่าเกินจำเป็น เขาก็เข้ามา
 อย่างไร? เขาใช้ชีวิตกันอย่างไร? ผมไม่เคยทำให้รู้เพียงผิวเกิน ถ้าคุณจะตะโกนว่าเขาต้อง
 รับรู้เขาได้เสียเป็นความเป็นเขา ใจที่เขาใช้หา - เธอ ก็กินน้ำและเขียน มันอะไรอยู่ในงาน
 แล้วเราเริ่มจะเขียนกับถั่วถั่ว หรือโกรธเขาได้บางอย่างที่"พูด"

ถาม ?

"งานเขียนโดยนักเขียน ไม่ว่าใคร ไม่ว่าชาติใด ภาษาใด บนถนนสายนี้ ที่ผมผ่านมา
 ก็น่าคล้ายกัน เริ่มกันนักเรียนส่วนมากจะเขียนจากชีวิตจริง หมายถึงเกือบทุกอย่างหรือทั้งหมดที่ได้
 พบเห็นด้วยตนเองตามวันเวลาและความรู้สึก บ้าน พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน ความรัก ความสะเทือนใจ
 ความสุข ความทุกข์ แล้วคุณหยิบชีวิตจริงนั้นมาเขียน เอามาดัดแปลงให้เป็นงานศิลปะในรูปแบบของ
 การเขียนเรื่องสั้นหรือนวนิยาย คุณรักผู้หญิงแต่ผู้หญิงไม่รักคุณ ก็เอามาแก้วยกราดในงานเขียน
 คุณพบความตายที่นาเสื่อเอามาเขียน มันก็เกินไปถ้าคุณเขียนได้ แต่ต่อมาหลังจากมีประสบการณ์
 มีความเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว แม่หัวรั้ว คุณจะรู้ทันที่ว่าชีวิตของคนเราซ้ำกับเสมอ มันไม่แตกต่างกันมากนัก
 มันเปี่ยมที่ควรรัก หัวเราะ ร้องไห้ ค่ำใจ เสียใจ รวย จน อุบัติเหตุ เจ็บป่วย ไล่ลาก มันจะคล้ายกัน
 หมด เอะนั่นก็ชีวิต แล้วคุณก็จะต้องเขียน "ความจริงของชีวิต" ไม่ใช่จากชีวิตจริงของคุณ
 ขอโทษ - ถ้าผมพูดสับสน"

ถาม ?

"การเรียนรู้ความจริงของวิถีทางลัดที่สุดคือ การอ่านหนังสือเกี่ยวกับศาสนา เพราะ
 ศาสนาทุกองค์เป็นปูระมวลความจริงของชีวิตไว้ให้กับเรา คุณอ่านของลัทธิอะไร คุณอ่านของ
 ความมเหหมัค คุณอ่านของพระคริสต์ นั่นแหละปูระมวลความจริงของชีวิต แยกไว้เป็นหมวดหมู่
 เรียนรู้ได้ไม่ยาก แต่ถ้ามองดูเวลานั้นอ่านจากหนังสือประเภทศาสนา เปรียบเทียบก็จะเรียนรู้ได้
 มากเหมือนกัน เป็นผู้ใหญ่อ่านอย่างสมบูรณ์ และคุณมองโลกด้วยทรรศนะกว้างไกลโดยปัญญาของท่าน
 เหล่านั้น ถ้ามองก็เป็นหนังสือประวัติศาสตร์ แต่ผมไม่ชอบใคอ่านเพราะไม่ชอบชอบ แต่ -

คำบรรยายาจารย์จะเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ประวัติศาสตราจารย์นั้น ผมเองมีบางอย่างแพ้นักอ่านหนังสือ
ชีวประวัติบุคคล โดยเขาเขียนเองหรือได้คนอื่นเขียน ถ้าเป็นการทางงานยาวจริงจัง ผมแนะนำว่า
กองฯ อย่างบ้าง ถึงอย่างไรก็ช่วยให้เรารู้จักโลกได้มากกว่าวันเวลาของเรา นักการเมือง
การฯ กวี คนงาน การอาชีพ แม่เจ้า นักบินทิ้งระเบิด ไรนาลูกแรกของโลก นักนิเวศวิทยา
กัปตันเรือ คบหาชกไก่ ใครก็คิดหลายคนหลายแบบ ว่าว่าทั้งนั้น แต่ผมเชื่อว่าจากหนังสือจาก
งานเขียนของคนไทยเขารับ เกิดบทกวีไป ไม่รู้คิดอย่างไร โด่งดังถึงความสำเร็จบ้างเลย และคุณ
จะไม่รู้จักเขาอย่างแท้จริง ถ้าเขาไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือความเปลี่ยนแปลงของ
สังคม ผมเคยบอกตัวเองว่า ถ้าคนสำคัญของประเทศที่ใจกว้างขวางเพียงพอ จะเปิดเผยตัวเขา
ข้างในตัวเขา ไม่ว่าเขาคำสั่งให้รักหรือโหมเกลี้ยจลาจลประชาชน ผมยินดีจะห่างจากนั้นถ้าได้ผล
ก่อนแทนคุณกับเวลาของผม ครับ - แต่ผมเองก็อ่านหนังสืองานศพของคนสำคัญของประเทศเกือบ
ทุกเล่มเท่าที่หาอ่านได้เพื่อคลื่นไส้และฉก"

ถาม ?

"ถ้าผมควรอ่านคำพูดของนักปราชญ์ โควเข็นช่วยให้เรารู้จักชีวิตและโลกได้ลึกซึ้ง
มันเป็นการศึกษาเร็วไวกัน ผมเรียนรู้จากประโยคเหล่านี้ แล้วผมก็มีความรู้ สมมุติว่าเป็นกรับ
ผมก็ไม่น่าใจว่าหรือเปล่า มันได้จากการอ่าน แต่การอ่านที่ได้ผลของงานจากหนังสือประเภท
เราชอบ ถ้าไปชอบหรือฝันใจไม่ได้ผล หนังสือเล่มมากก็ แก่นไม่ทั่วถึงทุกคน"

ถาม ?

"ผมชอบอ่านนวนิยายหลายเล่มที่บางคนแอบอ้างว่าเขามีความรู้สูง เป็นนักวิชาการ
เป็นนักปรัชญาตามเป็นปณายาห์ เป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิต เป็นความเย่อหยิ่งบนหอคอยงาช้าง
เป็นนักอุดมคติแห่งหน้ามรดกตะวันตกใหม่ แต่คืนไม่คิดคืน เป็นขุโกลินทะเลเล็กฉวัด เป็นหาเหว
อะไรก็แล้วแต่เขาจะคิด เป้ากริมเป็นกะหิของประเทศไทย หลายคนที่ผมรู้จักถูกงานแบบนวนิยาย
บอกว่าเขาไม่มีเหตุผล มันเห็นความเห็นแก่ตัว และคนที่เห็นแก่ตัวก็ไม่มีเหตุผลอะไรไหว บั๊ตชอบ"

ฉาบ - เคยก็ทวาคิดสักแวนหนึ่งใหม่กะจะเลิกเขียนหนังสือ?

"ไม่เกย ! ก็เสสมหนาบากในความต้องการเสียงปรมมื่อวากบูอัน ผมคิดว่าผมจะเลิกก็เมื่อังขารไม่จำวยเท่านั้น ผมเพียงแต่คิดว่าทำยังใจชีวิตนักเขียนอย่างผมจะมีทวาชั้นคงทวาทงการเจิบ มีความเป็นอยู่สุขสบายบ้าง เมื่อจะทำงานน้อยลง แต่มันคงเป็นไปไม่ได้การทำงานน้อยคงอาจได้ผลงานดี ๆ ไร่บ้าง ขณะนี้ผมค่อนข้างไร้เรื่อน ผมรู้สึยังงั้นทั้ง ๆ ที่ผมเองเป็นทงานค่อนข้างช้า ผมเขียนด้วยลายมือเอนจ้งลงพิเพ็คัก จ้งท้งเขียนได้ช้าหน้า และใช้ความเลิกบาก ชีวิตแต่ละวันผมจึงไม่ค่อยได้คิดเรื่องอื่น นอกจากจะเขียนอะไร - ทำไม? แะทำงาน"

ฉาบ ?

"ผมเกลียดนาฬิกา ผมไ่อยากทำงานทวาชั้นนาฬิกา แถบข้างที่มันก็จำเป็น มันเป็นความขมขื่น หลังจากนั้นก็เห็นเหต่า มันให้ความรื่นเรึงแต่บั๊กก็ทำลาย"

ฉาบ ?

"ครับ - ผมพยายามปฏิเสงานปาร์ตี้ โดยหาเหตุผลโกหกบ้าง แต่ส่วนมากเป็นความจริง ผมรู้จักตัวเองว่ากับเหล้าแล้วไม่เกยยุคกินจนกว่าจะเมาหรือหิว หรืออยากร้องไห้ ผมไม่รู้เหมือนกันทำไมจึงอยากร้องไห้ มันสมายใจบอกไปถูก ผมเคยร้องไห้คนเดียว ผมเคยร้องไห้กับคนที่ผมรัก เช่น สง่า อารัมภีร์ เปลา - ไม่อูย ! แล้ววันหนึ่งผมก็เสียเพราะแองกโอเวอร์ทางานไม่ได้ กินน้ำเป็นแกลลอน มอนซ์เกียจ และมีความรู้สึกรุนแรงทางเซ็กส์ แต่มันไม่ใช่เซ็กส์ รื่นเรึงนัก มันเป็นความต้องการบรรจุและปลดปล่อยบางอย่างเพื่อให้หายว้าเหวบาง ถ้าอยู่คนเดียวผมมาสเตอร์เบทกับรูปผู้หญิงสวยเกือบทุกคนในโลก แรงงานแล้วก็ไม่เปลี่ยนแปลงเกรงใจเมีย ครับ - ผมหมายถึงเวลาที่แองกโอเวอร์เท่านั้น"

ถาม - เคยไปอเมริกาขายเล่าได้ดังถึงควมมั่งคั่งของนักเขียนที่นั่น

"ความมั่งคั่งอะไร ๆ ก็อยู่ที่เงินทั้งนั้น ผมหมายความว่าถ้าเขียนต่างประเทศได้บ้าง ก็น่าจะสูง แต่การจะเป็นนักเขียนที่นักก็ยากเหมือนกัน คนมาก ก็อยากเป็นนักเขียนก็มากเหลือเกิน ตะเกียกตะกายกันรุนแรง แขนวนึกหวังมากกว่าสมหวัง ก็คงได้มีบางคนที่ต้องดิ้นรนเก็บไว้ใช้ในฉุกเฉิน ปลูกผัก และทำงานทุกชนิดเพื่อให้ได้เงินเป็นค่ากระดาษ พยายามเขียนหลายปีโดยไม่ประสบความสำเร็จคนไหนแน่ ถ้าผมจำไม่ผิด เออร์สกิน คอลด์เวลล์ หลายปีก่อน รัชนะ ยาวะบรรณาส และนาโงะมัตสึได้อ่านหนังสือคำของชีวประวัติของเขารู้ว่าเขาเขียนภาษาอังกฤษ คอลส์ อีท เอ็มพีเรียนส์ แต่ที่นั่นเขาเป็นนักเขียนแล้วประชาชนเร่ร่อนในซิมบับเวจึงการยอมรับจากผู้อ่าน รายได้ของเขาไม่คาดคิดอย่างแอสโรวด์ ร็อบบินส์ เพียงแค่คิดชื่อเรื่องไว้เท่านั้น ผู้อำนวยความสะดวกฮอลลีวู้ดให้หนึ่งล้านดอลลาร์ ยังไม่คิดเงินจากสำนักพิมพ์ทั้งปักษ์ แข็ง ปกอ่อน และมือเงินใจซึ่งนักเขียนไบโชนเขาเปรียบ แล้วยังงั้น? เขาก็ทำงานอย่างที่เขาจะบอกตัวเองได้ว่ามันทั้งประณีตและน่าภาคภูมิใจ เงินในหลายกรณณ์ไม่ใช่ทุกอย่างทั้งหมดของนักเขียน แต่ผมบอกคุณแล้วใช่ไหม? การเขียนเป็นการทำงาน และนักเขียนก็เป็นคนเหมือนกับคนอื่น"

ถาม ?

"คุณรู้ไหม? งานที่ผมเคยผ่านมากับรายสัปดาห์บางฉบับในช่วงเวลาเกือบยี่สิบปี คำเรื่องสั้นไม่เปลี่ยนแปลง เริ่มต้นจากหนึ่งร้อยห้าสิบบาทถึงสองร้อย นักเขียนอาวุโสเท่านั้น สองร้อยห้าสิบ แต่นั่นผมไม่รู้ว่าเป็นไร? แต่ก็คงไม่แพงมันเป็นเรื่องน่าเชื่อ แต่ก็เป็นความจริง พ.ศ. 2498 หรือเก้าเก้าแถว ๆ นั้น คุณได้เงินยี่สิบบาทหรือสิบบาท แต่ พ.ศ. นี้เงินสองสี่ถึง หอทานไปให้พรคุณ เงินสองร้อยบาทคุณถลกกลุ้ม ถ้ามีหลายปากรอกินอยู่ที่บ้าน แล้วยังงั้น? บรรณาธิการทำงานลำบาก นักเขียนหัว นักเขียนค่ายควยควายกับแค้น นักเขียนไม่มีกรมหวัง ผมอยากบันทึกไว้ในรูปนวนิยายเชื่องช้าเวลา แต่ - ผู้จัดการซึ่งหมายถึงฝ่ายควบคุมทางการเงิน เขาก็ความเป็นอยู่อย่างเหลือเฟือ บ้านหรูหรา บ้านตากอากาศริบหรี่เล รดยนต์หลายคัน เมียน้อย เจนพ่นกลิ่นหลายหมื่นบาท มันไม่ใช่ธรรมดาเลย แต่ผมเศร้าและทุเรศ เขาโยนเงินให้นักเขียน

เป็นนโยบายที่ถูกต้องให้มา โดยรายจ-เขียนอีกมากนัก เขามีส่วนทำรายงานเขียนและผูกยังการ
เกินชั้นมาของนักเขียนที่ยังเขียนงานคนเดียวนี้ ด้วยความใจของเขา ผมพูดมากไปไหม? เขานั้น
ยังมีอีกหลายประโยค การทำรายนักเขียนเป็นมาป มีนหมายถึงการชี้แจงความคืบหน้าบางส่วน
ประเทศ แต่ - คนประเภทนี้ไม่มีความรับผิดชอบอย่างไร นอกจากการมีเมตตาวิธีแบบของเขา
จึงคงไม่มีทั้งความดีและความตาย"

ถาม ?

"ครับ - ผมกลัวจนและใจกลัวราย ผู้ชายที่ทำงานย่อมมีรางวัลในหัวใจ"

ถาม ?

"ผมมีความกตัญญูและไม่เคยแปรผันความหมายของมัน แต่กับของคนมันก็ต้องพูดกันบ้าง
มันไม่ใช่เรื่องส่วนตัว มันเกี่ยวกับนักเขียนและการทำงานคงต้องตื่นกันอีกนานหลายนาน ครับ -
ผมไม่ใช่คนดี แต่ก็คงไม่ใช่คนเลว นานที่นี้ผมยังมีลมหายใจเหมือนกับคนอื่นอีกสี่สิบกว่าล้านในประเทศ
เออ - ผมไม่ไกลเกินกว่าเรื่องที่เรารู้จักกับ ขอโทษ"

ถาม ?

"ผมเขียนหนังสือทุกวัน ไม่งั้นเอาอะไรกิน ผมเขียนเกือบทุกแบบคอลัมน์ เรื่องสั้น
นวนิยายชวนหัว ทั้งอย่างสกปรกที่เรียกเคอร์รี่โจ๊คและอย่างสะอาด ผะซัน ชาวถึงคนมาราฮิดลู้ก
กอดับส์เสริมสวย ผู้หญิงก็เคยเขียน ใช้นามปากกาเป็นดอกไม้ ทำร่วมกับชาวก็ยังไม่ เขียนตามความ
ต้องการของบรรณาธิการ ยังไม่เสร็จเดอฉันหมอดูเท่านั้น"

ถาม ?

"ครับ - ผมอยากไปทุกแห่งหนในโลก ปารีส ลอนดอน เบอร์ลิน เวียนนา มอสโคว์
อิสตันบูล บังกลาเทศ เวียงจันทน์ ฮานอย ปักกิ่ง และหลายเมืองในแอฟริกา ที่ไหนก็อยากไปทั้งนั้น
ครับ การเดินทางเป็นสายตาของนักเขียน การพบผู้คนช่วยได้มากในการทำความเข้าใจกับชีวิต
และโลก ผมอยากรักทุกคน"

ถาม ?

"บัง โยเซฟ ตอนช่วงก่อนแยกกับอเมริกาตอนเช้าวันแรกของ เขา ก็เขียนถึงฉันไป
ไม่ว่าพัก ไปดูปากอเมกรีน กุหลาบ เมอาน นิราศขิม ผมคิดว่ามันงามเหมือนนางสาวกวนเกี้ยวกับ
ไปประเทศนั้น ถ้าผมดูแล้วมันก็เหมือน เมอาน ผมเขียนแล้วหาเขาเพื่อบอกไปว่าผมจะพยายาม
ลองดูมันดู ผมพยายามอธิบายขบวนการอิมมิกซ์ ผมพยายามที่รัก เฟลดาเวลล์ก็ใจดี ประการ
ถกไม่ ถกนั้นผม งามๆ ในกองบรรณาธิการ ผมว่ารัฐสภาดีจากรัฐ คุณหาเด็กผู้หญิงที่งานกวรวรไว้
บุปผาน แล้วผมก็ไปก้านั้น ฟังดูก็กลืนใจเห็นเพื่อนอิมมิกซ์จริงๆ ที่เขา เคยมาอยู่กับเขาแล้วเขาไป
จนแผนผังโลก"

ถาม ?

"นักเขียนอเมริกันไม่ทำงานคนเดียวแล้วครับ หลังจากมาเข้ากองและได้ความก็ว่า
จะเขียนถึงอะไร อย่างไร ? ถ้าตัวละครของเขาที่มีชีวิตใน ค.ศ. 1929 ถึง 1972 ถ้าผมจำไม่ผิด
เป็นยุคเศรษฐกิจตกต่ำ เขาใช้คนเขาไปเห็นในห้องลงคืบ ค้นหาเหตุการณ์และบรรยากาศจากหนังสือพิมพ์
รายวัน จากเอกสารที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ในยุคนั้นมันก็โอเค ผมจะทิ้งวันไหน เดือนไหน ปีก็ลอบตำราย
ที่น่าสนใจ และอาจสืบเนื่องไปถึงกับตัวละครของเขา แล้วเขาพาเขาแม่ไปล่าอาบการทำงาน 1932
อเมริกาจนวามมาก คนว่างงานกันสิบกว่าล้านคน กองมืองค์พยายามแทรกแซงและสหพันธ์กรรมกร
- เรื่งก็เกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาค่า การเขียนนวนิยายของผมมีความจริง เป็นฉาก การกันคนว่างงานเป็น แก่
นักเขียนอเมริกันมีเงินเพียงขอ เขาจึงไปทำงานคนเดียว สบของน้อย ๆ ของนักเขียนที่ทำงานได้
สักแถมไหน - ไม่ว่าใครจะลืมนักเขียนใหญ่ ๆ ในอเมริกาจึงกลายเป็นเฟลคตอร์ เป็นโรงงาน แท้ก็ได
ผลงานที่ดี การนี้เพื่อนงานทางความคิดหาช่วยเขาเวลา"

ถาม ?

"ถ้าผมอยากเขียนนวนิยายสมัยกรุงศรีอยุธยาแตก 2310 แต่ผมไม่มีความรู้ทาง
ประวัติศาสตร์เท่าที่ควร และไม่มีเงินจ้างนักประวัติศาสตร์มาร่วมงาน มันก็เขียนไม่ได้ใช่ไหม ?
ต้องให้เป็นหน้าที่ของนักเขียนที่ชำนาญโดยเฉพาะเช่น คุณสุกร บุนนาค ที่เพิ่งสิ้นชีวิตเมื่อไม่นาน"

เขาได้ เพราะศึกษาประวัติศาสตร์ละ ‘ลูกกลิ้งยวรงค์คือตลอดเวลา’ นี่ภาพพจน์ มีจินตนาการย้อนไปไกลอย่างงดงาม ละ เ็นงานที่ใส่คุณค่ากับการอ่าน”

ถาม ?

“นักเขียนไทยวิ่งทางสามก้นค่อนข้างหนักแะหรรสภ มนต์ไว้รับเป็นความภูมิใจเวลากว่า การมอบแทนอย่างอื่น ผมก็ดูจวนๆ ใกล้ๆ หลายปี บางคนที่ว่าร้ายถึง เป็นบางคนเท่านั้น ที่นี่ เมกเกอร์ โดยเขียนนวนิยายจนยาว ทำให้ได้รับความนิยมจากผู้อ่าน แล้วยังมาก นักเขียนหลายคน ยังต้องทำสงครามกับความหิวตลอดเวลา ถึงแม้จะรู้ว่ามันยาก (รายรับ) แต่เขาก็คิดว่าทำงานจนกว่า ยี่สิบปี ไร่ระบบพอจะ คุ้มและเมื่อหนึ่งปีในที่สุด เมกเกอร์หน้าจากบรรณาธิการหรือจาก สำนักพิมพ์ เขา – แอ อุลตันต์ เจียจันเจือ เว้นขายเหลือ มันจนจนจนจนวันถึงเดือน กานี! เขียนหนังสือยังไม่จบ แต่ผมวางแผนอะไรในประเทศของเราที่ยังอยู่ในสภาพไม่มั่นคงทั้งสิ้น”

ถาม ?

“แต่ผมก็พยายามเร่งเร้าให้ใคร ๆ เป็นนักเขียนกันให้มากกว่าที่ปัจจุบันนี้”

ถาม ?

“ผมก็ไปรู้เหมือนกันว่าถ้าเขียนไม่ได้พรุ่งนี้จะอย่างไร ? คงเป็นบ้าหรือฆ่าตัวตาย มันน่ากลัวกว่าหนังสือไหนๆ ไหวไว้ออนไลน์ แต่ฉันจนกว่าเขาโดนตัดนิ้วทั้ง ผมพยายามใช้ชีวิตอย่างระมัดระวัง และหาประสบการณ์ให้หยุดยั้ง มันได้จากการอ่าน การเดินทาง การเรียนรู้”

ถาม ?

“ผมก็คิดว่าผมเขียนสถิติมากกว่าโรแมนติก แต่อาจไปใช้ทั้ง สองแบบ”

ถาม ทำไมจึงสนใจนักเขียนมาก ๆ ?

"ความจริงใจและความคิดริเริ่มของ เขา และเขายังโหดไม่แพ้ เขามีความเข้าใจกับโลกที่เขาอาศัยอยู่ดีกว่าผมหรอก ผมไปอารมณ์เสียกับแสดงอารมณ์เร่าร้อนออกมาบ้าง รีดสาย เบียด ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมาน ในเวลาว่างก็คิดถึงงาน ผมเห็นถึงความกดดันมากในชีวิต เขาพยายามที่จะถ่ายทอดมาทางคำฉันท์ คือ จึงเห็นความละเอียดลออที่แฝงใจ ควรรับฟัง แม้ว่าจะไม่เห็นด้วย ผมถามว่าเพราะเป็นการได้ความรู้กับผมว่าเขาคิดอะไร ? เขาคิดถึงอะไร ? หรือเขามีความกดดันใหญ่หลวง" "

ถาม สนใจการเมืองไหม ?

"ไม่ค่อยสนใจ ผมสนใจว่าผมจะเป็นพลเมืองที่ดีหรือไม่มากกว่า การเมืองเป็นเรื่องปัญหาของคนที่มีความสนใจทางการเมืองอย่างแท้จริง แต่ที่ผมสนใจมากที่สุดขณะนี้คือความหิวกับ ความจน นั่นเป็นสงครามยืดเยื้อ ถ้าเราชนะกันใจงานศิลปะจะรุ่งเรือง งานของผมในสองสามปีที่ผ่านมาพยายามเป็นความโศกเศร้าของมัน"

ถาม ข้อเสนอแนะในการเขียนหนังสือ ?

"ผมคิดว่าไม่มีคำแนะนำแก่เราด้วยกันเท่านั้น เราต้องเริ่มต้นอย่างนี้ก่อน คือเชื่อว่า เราอ่านเป็นการฝึกความคิดของผู้อื่น แต่การเขียนหนังสือคือการคิดว่าตัวเองดีลือก อย่าเอาความคิดของผู้อื่นมาปะปน โดยวิธีนี้เราควรเป็นไปได้น่า รับทุกคน งานเขียนเป็นงานที่ต้องฝึกฝนอย่างหนัก และฝึกฝนตลอดเวลา คุณมาเป็นการอ่าน อ่านให้มากที่สุดกว่าที่เคยก็อยากอ่าน มันช่วยให้มากในการเห็นโครงสร้างนักเขียนแต่ละคน แล้วคุณจะได้พบโครงสร้างใหม่ ๆ ซึ่งเป็นของคุณเองในการทำงาน และในความคิดของผม - นั่นเป็นการก่อกวนความคิด มันไม่ใช่เหตุผลทางอารมณ์สะเทือนเท่านั้น ผมชอบขบถกับความเร็วค่อนข้างสูง เมื่อก่อนหน้าที่จะซื้อคำขวัญที่ผ่าน ก็โลเมกรที่เท่าไร ? เวลาอะไร ? เห็นอะไร ? กลับมาบ้างถึงเหลาหลบหลน บางทีก็เผลอวางกิดในการทำงาน ผมเป็นคนไม่ฉลาดกว่าคนอื่น ผมทำทุกอย่างเข้าใจกับอะไรและใครได้ยาก ถ้าไม่มีการเปรียบเทียบ ผมจึงพยายามทำความเข้าใจกับแจ็กกี เกนเนต และก็ต้องรู้จักนายเคนที่เป็นชาว ไม่ซีเมาควย ผมคุยกับแมกกา และผมก็เป็นเพื่อนกับนักบวช ผมอยากพบกับใคร ผมก็คุยกับเขาที่เห็น มันเป็นการเรียนรู้ชีวิตของผม"

ถาม ?

"แผนตอบคำถามเรื่องอุบาสกผู้ให้วิภวาทินั้นประโยค แก่นนี้ไม่มีเวลาแล้ว เงินเหี่ยว
ยี่สิบกว่าบาทในร้าน ข้าฯ หารผดแล้ เบนทอง รืบทงานขอมใจที่ขี้บกัน ออกเทปส่งอาจารย์แล้วขอ
ว่าเนาให้ผมรักอุบาสกไหม ? ผมอยากอ่าน ผมทงรู้จักตัวเองให้อีกหลายมุมผ่านคำถามของพุทธ"

ถาม ?

"นวนิยายเรื่องใหม่ผมผมชื่อ ผู้ที่น้ำคร่ำเร็วเขียนแล้วบางบท แต่ยัง ใ้ก่อเงื่อง
กันครับ - ความรวมนั้นก็ควรโดนประจาน"

บทที่ 3

การวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบ

งานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ในช่วงระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2503 - 2512) จำนวน เกือบยี่สิบเรื่อง และหลายประเภท บางเล่ม โดยเขาจะเล่มแรก ๆ เป็นการตีพิมพ์โดย 'โรงพิมพ์' ที่พิมพ์ไว้ในต่างประเทศ และบางเล่มก็พิมพ์ในประเทศไทยด้วยก็ได้ อยู่ไปเรื่อย ๆ แล้วความสะดวกในการให้สัมภาษณ์ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องแบ่งประเภทของงานประพันธ์นั้น ๆ ออกเป็นชั้นแรก โดยอาศัยการแบ่งประเภทตามที่ท่านผู้รู้หลายท่านได้แบ่งประเภทไว้ต่าง ๆ กันหลายลักษณะ กล่าวคือ อาจารย์กระแสร่วม อาจารย์ได้แบ่งประเภทของวรรณกรรมไว้ดังนี้ ดังนี้

1. บันเทิงคดี ได้แก่ เรื่องสั้น นวนิยายสั้น นวนิยาย
2. สารบันเทิง ได้แก่ หัสนิยาย เรื่องเหนือจริง เรื่องลึกลับ
3. สารคดี ได้แก่ บทความ บันทึกท่องเที่ยว ชีวิตประวัติดึกดำบรรพ์
4. เรื่องแปล
5. การค้นคว้า¹

ม.ร.ว.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้แบ่งประเภทของวรรณกรรมไว้ดังนี้

1. นิยาย นิตาน นวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร
2. บทความ
3. บทสนทนา (ชวนคิดหรือชวนหัว)
4. หนังสือสารคดี เอกสารรายงาน ภูมิปัญญาฉบับต่าง ๆ
5. สิ่งเขียนในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร²

¹ กระแสร่วม นวนิยาย วารสารวรรณกรรมไทยปัจจุบัน นวนิยาย.

² บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ร.ว. แนวทางการศึกษาวิชาวรรณคดี หน้า 6 - 7.

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ กุหลาบ มัลลิกะมาส¹ ยังได้กล่าวถึงการแบ่งวรรณคดีออกเป็นประเภทว่า อาจทำได้หลายวิธี วิธีที่แบ่งกันโดยทั่วไปเป็นแบบไทย เช่น

1. แบ่งตามเนื้อเรื่อง เป็นเชิงคดี และสารคดี
2. แบ่งตามลักษณะการแต่ง เป็นร้อยแก้ว ร้อยกรอง บทละคร ละครรำ และละคร

มีดังนี้

3. แบ่งตามหน้าที่ของวรรณคดีเป็น เช่น นิทาน (เรื่องเล่า) เพลงยาว (จดหมายรักหรือรำลึกความใจ) บทสุก (ยกย่องสรรเสริญ) นิราศ (แสดงความรักความอาลัยในการจากไป)

นอกจากนั้น ศาสตราจารย์ กุหลาบ มัลลิกะมาส ยังได้กล่าวถึงการแบ่งประเภทของวรรณคดีตามสากลนิยมว่า ยังแบ่งออกเป็นประเภทได้อีก ดังนี้

1. ประเภทเรื่องแต่ง (Fiction)
2. ประเภทเรื่องจริงสารคดี (Non - fiction)
3. ประเภทร้อยกรอง หรือกวีนิพนธ์ (Poetry)
4. ประเภทบทละคร

จากการศึกษาและพิจารณางานประพันธ์ของ วรรณคดี วงษ์สวรรค์ (พ.ศ. 2503 - 2512) ปรากฏว่า งานประพันธ์ของ วรรณคดี วงษ์สวรรค์ เป็นร้อยแก้วทั้งหมด ซึ่งสามารถนำมาจัดเป็นประเภทใหญ่ ๆ ตามหลักสากลนิยมได้ ดังนี้คือ

1. ประเภทเรื่องแต่งหรือบันเทิงคดี (Fiction) ได้แก่
 - เล่าเลียบอยชาวไร่
 - ผู้มีเกียรติในหัวใจ
 - หอมกอกประคอง
 - ไผ่อาบ

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 27 - 34.

- คิมรัก
- สนิมกรุงเทพ
- เหนาวบุญหญิง
- สนิมสรวอย
- ปักเป้ากับจุฬา
- หัวใจที่มีตีน
- บางลำภูสแควร์
- เก้าอารมณ์
- ใต้ถุนปากคอนกรีต

2. ประเภทสารคดี (Non-fiction) ได้แก่

- เสเพลบอยบันทึกลับ
- บนถนนของความแสบในพุ่ม
- นิราศคืบ
- หลงกลิ่นกัญชา
- พ่อบ้านเหนืงเหี่ยว

การแบ่งงานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ดังนี้ เป็นภาพแบ่งตามคุณสมบัติของเรื่อง
ศาสตราจารย์ กุหลาบ มัลลิกะมาส ได้ให้อธิบายว่า เรื่องแต่งนั้นเก็บในว่าอารมณ์ ความ
ประทับใจของผู้อ่าน และบรรยากาต ส่วนสารคดีนั้นเน้นความถูกต้องของข้อเท็จจริง เน้นเนื้อหา
สาระอันจัดเป็นประโยชน์ในการอ้างอิงหลักฐานได้อย่างถูกต้อง หรือแสดงข้อคิดเห็นอันประกอบด้วย
เหตุผลเป็นที่เชื่อถือได้¹

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 35.

อย่างไรก็ตาม การจัดแบ่งลักษณะงานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ในปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการแบ่งโดยอนุโลม เพราะเหตุที่ว่ารูปแบบงานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' หลายเล่ม เช่น ใต้น้ำคอนกรีต เพชรบ้านหินเดี่ยว นิราศดิบ หดงกลืนกัญชา เสพละออยบันทึก มีลักษณะการเกี่ยวข้องกับอยู่ระหว่างบันเทิงคดีและสารคดี ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จึงถือเอาว่าหนักของความเป็นบันเทิงกับความรู้หรือสาระในคำขอเท็จจริงเป็นเกณฑ์ในการแยกประเภท นอกจากนั้นในประเภทของบันเทิงคดี ซึ่งแบ่งออกเป็นนวนิยายและเรื่องสั้น ก็ยังมีลักษณะสัมพันธ์กันอีก กล่าวคือผลงานบางเล่ม เช่น หัวใจมีตีน บางจากสู่แควร์ หอมดอกประจวบ มีลักษณะเป็นเรื่องสั้นหลาย ๆ เรื่องต่อกันเป็นชุด และได้จัดไว้ในประเภทรวบเรื่องสั้น เพราะแต่ละเรื่องต่อกันเป็นชุดจึงกล่าวนั้นจบได้ภายในตัวของเรื่องเอง

ตารางจำแนกประเภทงานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์'

(พ.ศ. 2503 - 2512)

ประเภทบันเทิงคดี

ชื่อหนังสือ	รวมเรื่องสั้น	นวนิยาย	นวนิยายขนาดสั้น	นวนิยายกึ่งสารคดี
หนาวู้หญิง	34	-	-	-
เกาะดาวมณี	30	-	-	-
ใฝ่ยาย	52	-	-	-
สนิมสรอย	-	✓	-	-
สนิมกรุงเทพ	-	✓	-	-
บักเป้งกับจุฬา	36	-	-	-
บางลำภูสุดแฉาว	13	-	-	-
คืนรัก	-	-	✓	-
ใต้อุณปากคอนกรีต	-	-	-	-
หอบคอกประกรณ	3	-	-	-
เสเพลบอยชาวไร่	30	-	-	-
ผู้มีใจโกในหัวใจ	31	-	-	-
หัวใจที่มีคืน	35	-	-	-
รวม	274	2	1	1

ประเภทสารคดี

ชื่อหนังสือ	บทวิจารณ์	บันทึกทองเที่ยว	ชีวประวัติ
บนถนนของความเป็นหนุ่ม	-	✓	-
เสเพลบอยบันทึก	-	✓	-
พอบ้านที่เที่ยว	-	✓	-
นิราศดิบ	-	✓	-
หลงกลีกัญชา	-	✓	-
หนาวบูตึง	✓*	-	-
เจ้าอารมณ์	-	-	✓*
รวม	1	5	1

จากการข้างบนจะเห็นว่า ผลงานบันทึกประเภทเรื่องสั้นมีจำนวนมากที่สุด ถัดมาคือผลงานประเภทสารคดีประเภทบันทึกการท่องเที่ยวและนวนิยาย ส่วนบทวิจารณ์และชีวประวัตินั้นมีจำนวนน้อยกว่า (ตามจำนวนเล่ม)

ในการศึกษาและวิเคราะห์งานประพันธ์ของ วงศ์ วงษ์สวรรค์ (พ.ศ. 2503 - 2542) ผู้เขียนจะให้ความสำคัญการศึกษาผลงานดังต่อไปนี้ คือ

1. บันทึก (Fiction)

1.1 เรื่องสั้น

1.2 นวนิยาย

* มีบทวิจารณ์ที่พิมพ์รวมกันอยู่ 21 เรื่อง.

** มีชีวประวัติที่พิมพ์รวมกันอยู่ 2 เรื่อง.

1.3 นวนิยายขนาดสั้น

1.4 นวนิยายกึ่งสารคดี

2. สารคดี (Non - fiction)

2.1 บันทึกท่องเที่ยว

2.2 บทความวิชาการ บทความ

2.3 ชีวประวัติ

1. บันเทิงคดี (Fiction)

คือวรรณกรรมประเภทบันเทิง หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า หนังสืออ่านเล่น เป็นเรื่องที่แต่งขึ้นจากประสบการณ์และจินตนาการของนักเขียน เลียนแบบชีวิตจริง ศาสตราจารย์เจือ สะตะเวทิน เรียกว่า "เรื่องสมมุติ" และไกรถาวรไว้วา "เรื่องสมมุติที่มีอิทธิพลต่อชีวิตปัจจุบัน เป็นแหล่งบันเทิง เป็นวิธีแห่งปัญญา เป็นอารมณ์ของคนที่ปากกา และเป็นมุมสงบของผู้ที่ความบีบคั้นกดดันทั้งมวล¹ เรื่องอ่านเล่นไม่ใช่เรื่องจริง เพราะเรื่องจริงมุ่งจะให้ความรู้ จากเรื่องสมมุติมุ่งที่จะให้ความบันเทิง นักเขียนชาวอังกฤษคนหนึ่งกล่าวไว้ว่า "เรื่องอ่านเล่นถือเทือกเขาหลากหลายอันนิยมนิยาม ภูมิหมายของเรื่องจริง"² เรื่องอ่านเล่นบางเรื่องก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง และมีอิทธิพลต่อสังคม เช่น Jules Verne และ H.G.Wells เคยเขียนเรื่องสมมุติเกี่ยวกับเรือใต้น้ำไว้ ภายหลังจึงเกิดมีเรือใต้น้ำขึ้นจริง ๆ

เรื่องอ่านเล่นได้แก่ เรื่องสั้น นวนิยาย นิยาย นิทานต่าง ๆ มีวิวัฒนาการมาจากการเล่าเรื่อง เพื่อใช้เป็นอุปกรณ์ในการสื่อสารความเพลิดเพลิน ความเชื่อ หัตถ์คดี ความรู้สึกนึกคิด หรือเพื่อการสั่งสอน ปลุกฝังค่านิยม แต่พันธกิจที่สำคัญของบันเทิงคดี คือเป็นเครื่องสื่อสารอารมณ์ที่สำคัญ

¹ เจือ สะตะเวทิน ศิลปะการประพันธ์ หน้า 106.

² ก. หน้า 108.

องค์ประกอบของบันเทิงคดี เกณฑ์ในการวิเคราะห์และประเมินค่า

องค์ประกอบที่สำคัญของบันเทิงคดี ได้แก่

1. โครงเรื่อง (Plot) ศาสตราจารย์ กุหลาบ มัลลิกะมาส¹ กล่าวถึงโครงเรื่องไว้ว่า คือ ส่วนของเนื้อเรื่องที่แสดงถึงปัญหาหรือข้อขัดแย้งก้ำกึ่งเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตัวละคร หรือข้อขัดแย้งในจิตใจของตัวละครเอง ศาตราจารย์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา กล่าวว่า "โครงเรื่อง หมายถึงการจัด การเรียงเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง เพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการ"²

ศาสตราจารย์ กุหลาบ มัลลิกะมาส กล่าวว่า การวิเคราะห์โครงเรื่องอาจทำได้หลายวิธี เป็นการแยกอย่างละเอียดกับบ้าง และอย่างกว้าง ๆ บ้าง ที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นวิธีวิเคราะห์ โครงเรื่องแบบหนึ่ง ซึ่งอาจทำได้ดังนี้

1.1 การอธิบายถึงสถานการณ์ในตอนเปิดเรื่อง (Exposition)

1.2 ปัญหาเริ่มปรากฏ (Inciting moments)

1.3 การขยายตัวคล้อยคลายของปัญหานั้น (Development)

1.4 การที่ปัญหาได้รับการแก้ไข (Climax)

1.5 การคล้อยคลายเข้าสู่จุดจบ ช่วงเวลาของการแก้ปัญหานั้น

(Denouement and final suspense)

1.6 จุดจบของปัญหา (Conclusion)

2. ตัวละครและกลวิธีในการเสนอตัวละคร (Character and Characterization)
ตัวละครนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของบันเทิงคดี พิจารณาลักษณะนิสัยตัวละคร ศาสตราจารย์ กุหลาบ มัลลิกะมาส³ ได้เสนอไว้ 2 ลักษณะ คือ

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 78.

² นพ. ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา ปารุณการเรื่องนวนิยาย หน้า 10.

³ กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 87 - 88.

2.1 ลักษณะตัวละคร

2.1.1 ตัวละครประเภทน้อยลักษณะ (Flat Character)

2.1.2 ตัวละครประเภทหลายลักษณะ (Round Character)

2.2 กลวิธีในการให้นิสัยตัวละคร (Characterization) อาศัยเกณฑ์

2.2.1 ผู้แต่งบรรยายเอง

2.2.2 ตัวละครกล่าวเองในบทสนทนา ¹

2.2.3 ตัวละครอื่น ๆ กล่าวถึง

2.2.4 ฉาก

2.2.5 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบางเหตุการณ์

2.2.6 เครื่องแต่งกาย ²

2.3 กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครในเรื่อง

2.3.1 ให้ความสำคัญแก่ตัวละคร

2.3.2 ประเภทเน้นเนื้อเรื่อง

2.3.3 การใช้กลวิธีกระแสดิจประหวัด

2.3.4 กลวิธีสร้างตัวละครให้สมจริง

2.3.5 กลวิธีในการสร้างตัวละครแบบเห็นจริง

2.3.6 กลวิธีบรรยายตัวละครแบบเขียนภาพ

2.3.7 กลวิธีบรรยายตัวละครแบบแนะนำภาพ ³

¹ กุหลาบ บัณฑิตมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 87.

² กวาคึกเห็นของ รองศาสตราจารย์ เต็มสิริ บุญสิงห์.

³ กุหลาบ บัณฑิตมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 94.

3. ฉาก (Setting) หมายถึง สถานที่และเวลาที่เรื่องนั้น ๆ เกิดขึ้น ผู้แต่งจะต้องใช้พิถีพิถันในการใช้โวหารเชิงพรรณนาทั้งในด้านภาพ เสียง กลิ่น เฉวรส ในการประเมินค่าฉากนั้น ศาสตราจารย์ กุหลาบ มัลลิกะมาส กล่าวว่า 'จะต้องคำนึงถึงความถูกต้องระหว่างเหตุการณ์และฉาก อันเป็นเครื่องมือให้มองเห็นความประณีตในการแต่งของผู้แต่ง แม้จะเขียนหรือกวีจะมีไต่ นักประวัติศาสตร์ หรือภูมิศาสตร์ ก็จริง แต่ความถูกต้องแม่นยำในเรื่องฉากช่วยให้บุรณภาพของเรื่องสมบูรณ์ หรือโดยนัยตรงข้ามอาจทำให้วรรณคดีเรื่องนั้นมีจุดอ่อนก็ว่าได้ ผู้วิจารณ์จึงควรสนใจวิเคราะห์ฉากของเรื่องในด้านความถูกต้องชัดเจน และในด้านกลวิธีของการใช้ฉากในการดำเนินเรื่องประกอบกัน" ¹

4. บทสนทนา (Dialogue) บทสนทนาคือ คำพูดของตัวละครที่โต้ตอบกันในเรื่อง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่จะทำให้เรื่องสั้นน่าอ่านยิ่งกว่าการบรรยายแบบนิทานทั่วไป บทสนทนาที่ก่อจะช่วยในการดำเนินเรื่อง ช่วยให้อรรถกวีตัวละคร ช่วยสร้างความสมจริง และทำให้บทประพันธ์น่าอ่าน น่าสนใจ

ศาสตราจารย์ กุหลาบ มัลลิกะมาส กล่าวว่า 'ในการพิจารณาเพื่อวิจารณ์วรรณคดีประเภทเรื่องเล่าเรื่องใดก็ตาม ผู้วิจารณ์จะต้องพิจารณาบทสนทนาหรือบทพรรณนาอธิบายตัวละครควบคู่ไปควาว่า ผู้แต่งนิยมวิธีการอย่างไร มากน้อยเพียงใด บทสนทนามีประโยชน์อย่างไรในเรื่องและผู้แต่งสามารถพึงใจในการสร้างบทสนทนาให้สอดคล้องกับฐานะและลักษณะนิสัยตัวละครในเรื่อง" ²

5. แก่นของเรื่อง (Theme) คือ สาร (message) ที่ผู้แต่งมีเจตนาที่จะเสนอให้เห็นถึงบรรพชา ธรรมชาติ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างของมนุษย์โลกที่ประจักษ์แก่ใจผู้แต่ง

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 86.

² ก. หน้า 89 - 90.

อาจารย์ นพ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา กล่าวว่า "แก่นหรือสาร ของเรื่อง หมายถึงการแสดงความจริงเกี่ยวกับชีวิตหรือพฤติกรรมของมนุษย์" ¹ ในการประเมินค่านั้นพิจารณาได้จาก

- ก. สารนี้มีลักษณะแสดงสัจจริงสอดคล้องภาพมนุษย์เพียงใด
- ข. ผู้แต่งสามารถแสดงลักษณะมนุษย์ให้ชัดแจ่มแจ้งหรือคลุมเครือ
- ค. สารนั้นเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ยกย่องจิตใจหรือตระหนักในอุดมการณ์ของมนุษย์เพียงใด ²

จากเกณฑ์ที่ให้ผู้รู้ได้ประมวลไว้เพื่อการวิเคราะห์และประเมินค่าวรรณกรรมนี้ จะได้นำมาเป็นหลักในการวิเคราะห์และประเมินค่างานประเภทบันเทิงคดีทุกประเภทของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' (พ.ศ. 2503 - 2512) โดยจะรวบรวมตามลำดับ คือ

เกณฑ์การวิเคราะห์และประเมินค่า

1. โครงเรื่อง

1.1 การเปิดเรื่อง

- ก. โยการบรรยายและพรรณนา
- ข. โยการใช้บทสนทนา
- ค. โยการใช้ฉากการ (Dramatic spot)

๑ ๒ ๓

1.2 การดำเนินเรื่อง

- ก. ดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา
- ข. ดำเนินเรื่องตอนท้ายก่อน
- ค. ดำเนินเรื่องกลับไปกลับมา

๑ ๒ ๓

¹ นพ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา ปฐกถาเรื่องนวนิยาย หน้า 11.

² กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 84 - 85.

1.3 กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง

- ก. ผู้ทรงเป็นผู้เล่าเอง
- ข. ผู้ทรงกำหนดให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง
- ค. ผู้ทรงกำหนดให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่า
- ง. ให้ผู้เล่าหลายแบบประสมกัน

ฯลฯ

1.4 การผูกปม การวางข้อขัดแย้ง และการคลายปม

1.5 การนิคเรื่อง

- ก. นิคเรื่องแบบลึกลับ และจึงทำให้ผู้อ่านนึก
- ข. นิคเรื่องแบบโศกนาฏกรรม
- ค. นิคเรื่องแบบสุขนาฏกรรม
- ง. นิคเรื่องแบบเป็นจริง

ฯลฯ

2. ตัวละครและกลวิธีในการเสนอและสร้างตัวละคร

ก. ลักษณะตัวละคร

- ก.1 ประเภทยลัษณะ
- ก.2 ประเภทหลายลักษณะ

ข. กลวิธีในการเสนอตัวละคร

- ข.1 ผู้แต่งบรรยายเอง
- ข.2 ตัวละครกล่าวเองในบทสนทนา

- ก. กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครในเรื่อง
- ก.1 ประเด็นให้ความสำคัญแก่ตัวละคร
 - ก.2 ประเด็นเนื้อเรื่อง
 - ก.3 การใช้กลวิธีกระแสจิตประหวัด
 - ก.4 กลวิธีสร้างตัวละครให้สมจริง
 - ก.5 กลวิธีในการสร้างตัวละครแบบเห็นจริง
 - ก.6 กลวิธีในการบรรยายตัวละครแบบร่างภาพ (Sketch)
 - ก.7 กลวิธีในการบรรยายแบบแนะนำภาพ (Suggest)

ฯลฯ

3. ฉาก (Setting)

- 3.1 ความถูกต้องชัดเจน
- 3.2 ความสมจริง
- 3.3 การใช้ฉากในการดำเนินเรื่อง

ฯลฯ

4. บทสนทนา (Dialogue)

- 4.1 ความสมจริง
- 4.2 ช่วยในการดำเนินเรื่อง
- 4.3 ช่วยบอกลักษณะนิสัยตัวละคร
- 4.4 เหมาะสมกับฐานะของตัวละคร
- 4.5 ความยาวที่พอดี

ฯลฯ

5. แก่นของเรื่อง (Theme)

- 5.1 ความสนใจต่อสภาพมนุษย์
- 5.2 แสดงลักษณะมนุษย์ใก้แวมแจ่งหรือคุดบเกรือ
- 5.3 สร้างสรรค์ ยกระดับจิตใจหรือตระหนักในอุดมการณ์ของมนุษย์เพียงใด

เรื่องสั้น

เรื่องสั้นเกิดขึ้นประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นที่นิยมกันอย่างยิ่งในบ้านเมืองที่คนมีเวลาว่างหนังสือไม่มากนัก เช่น ในอเมริกา แม้เรื่องสั้นจะมีต้นกำเนิดในยุโรป แต่กลับเจริญมากในสหรัฐอเมริกา¹

สำหรับในประเทศไทย ศาสตราจารย์ เจือ สตะเวทิน เคยกล่าวไว้ว่า รุ่งอรุณแห่งเรื่องสั้นฉายแสงขึ้นในหนังสือ "ดุริยภาพ" ของพระองค์เจ้าเกษมสันต์โสภาคย์ ซึ่งเริ่มพิมพ์จำหน่ายครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2471 เช่น ก็ทานเรื่อง "คเหวฬาล้าง 4" ก็มีลักษณะเป็นเรื่องสั้นอยู่มาก แล้วไปปรากฏชัดเจนขึ้นในหนังสือ "วชิรญาณวิเศษ" ประมาณ พ.ศ. 2427 เพราะมีงานเขียนบันเทิงคดีตามแบบชีวิตจริงเข้าขายเรื่องสั้น ปัจจุบันหลายเรื่อง แม้ว่าจะยังเรียกกันตามกตาม เช่น

1. อุกฤษฏ์ ของ สมเด็จพระบรมราชาธิราชานุภาพ
2. ทานอดสูตคทาเห็น ของ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์
3. อีล้อยป่อยแอ ของ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์
4. สมนุกนิค ของ กรมหลวงพิชิตปรีชากร

เนื่องจากเรื่อง "สมนุกนิค" ลงพิมพ์ก่อนสามเรื่องแรก โดยทั่วไปจึงมักมีความเห็นสอดคล้องกันว่า เรื่อง "สมนุกนิค" ของกรมหลวงพิชิตปรีชากร เป็นเรื่องสั้นเรื่องแรกของไทย

¹ ฤทธิยา มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 29.

ใน พ.ศ. 2433 คนไทยที่ไปศึกษาและทำงานในทวีปยุโรปและอเมริกาชุดแรก ๆ เช่น รัชกาลที่ 6 กรบหมื่นพิทยาลงกรณ์ เจ้าพระยาพระบรมศักร์มนตรี พระยาสุรินทรราชา และ หลวงวิภาคปวิวัตร เป็นต้น ได้กลับเมืองไทยและร่วมกันจัดทำหนังสือพิมพ์ "ลัทธิวิทยา" ขึ้น ซึ่งมี ส่วนทำให้งานเรื่องสั้นและเรื่องเรียงร้อยอื่น ๆ ของไทยในขณะนั้น ๆ คึกคักแพร่หลายขึ้นเป็น อย่างมาก

นอกจากนี้ยังมีนิตยสารอื่น ๆ ที่มีแนวโน้มนำเสนอเรื่องจริง เช่น เรื่องเรียงร้อยในระบอบเก่า เคียงกันเพิ่มขึ้นอีกหลายฉบับ เช่น ถลลัทธิวิทยา ทวีปวิทยา แดงวิทยา ศรีกรุง ฯลฯ นักเขียนเรื่องสั้น ที่เริ่มใช้เรื่องหมายอัญมณีประกาศกำกับคำพูดของตัวละครในเรื่องสั้นเช่นในปัจจุบันเป็นคนแรก คือ สง พงศาสิทธิ์ เรื่องสั้นกับว่าคำที่สุกของเขาคือเรื่อง "น้ำใจของนรา" ซึ่งนำแปลจากชาวญและ ยกย่องว่าดี

ความคลั่งคลายที่สำคัญของเรื่องสั้นของไทยนับได้ตั้งแต่ พ.ศ. 2472 - 2475 ซึ่งมี นักเขียนเรื่องสั้นกันสำคัญ ๆ มาก เช่น ศรีบุรพา มาลัย ชูพินิจ สด กุระโรหิต ยาชอบ ม.จ.อากาศคำแข็ง มนัส จรรย์งค์ สันต์ เทวรักษ์ ร.จิตะพิมพะ วงการเรื่องสั้นอับเฉามาก ในช่วงระยะเวลาสงครามโลกครั้งที่ 2 หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ลงบแล้ว นักเขียนได้ค้นคว้า ขากขึ้นทั้งนักเขียนในยุคก่อนและนักเขียนที่เกิดขึ้นใหม่

ประมาณ พ.ศ. 2508 อาจันท์ บัญพวรรค์ ได้ตั้งสำนักพิมพ์ใบเลี้ยง 5 แก้วขึ้น แล้วพิมพ์ เรื่องสั้นชุดเหมืองแร่ของตบออกจำหน่ายราคาเล่มละ 5 บาท ทำให้งานทางหนังสือปกอ้อนมีการ แข่งขันจะคึกคักขึ้น หนังสือปกอ้อนประเภทรวมเรื่องสั้นเกิดขึ้นมากมาย ในปัจจุบันนิตยสาร ทาง ๆ ก็โคลงเรื่องทั้งเรื่องสั้นและเรื่องยาว (นวนิยาย) มีทั้งนักเขียนอาชีพและนักเขียนสมัครเล่น เช่น พ้าเมืองไทย พ้าเมืองทอง ฯลฯ และที่ก้าวข้ามเก่าใหม่คือ การประกวดเรื่องสั้นในหน้า หนังสือพิมพ์รายวัน เกล็ดใหม่ เรื่องสั้นจึงเป็นที่รู้จักและนิยมของผู้อ่านโดยทั่วไป

ชนิดของเรื่องสั้น

เรื่องสั้นแบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ ¹

1. ชนิดเนื้อเรื่อง (Plot story) คือ ถือเอาเนื้อเรื่องเป็นสำคัญ การดำเนินเรื่องมักเต็มไปด้วยการผูกพันและสร้างข้อขัดแย้งให้คนอ่านสนใจที่จะติดตามเรื่องอยู่ตลอดเวลา
2. ชนิดสร้างตัวละคร (Character story) เรื่องสั้นชนิดนี้ถือเอาการวาดตัวละครเป็นสำคัญ เน้นที่จะสร้างตัวละครให้เด่นชัดเป็นพิเศษ
3. ชนิดให้แนวความคิด (Theme story) หมายถึงเรื่องที่ยุ้มนำเสนอการแสดงแนวคิดอย่างใดอย่างหนึ่งของชีวิตคนดูว่าเป็นสำคัญ
4. ชนิดสร้างบรรยากาศ (Atmosphere story) หมายถึงเรื่องที่สร้างฉากอันมีบรรยากาศชวนให้กลายไปกับเรื่อง งานเขียนแบบนี้นักแต่งต้องใช้ศิลปะในการเขียนสูง เพื่อให้ผู้อ่านมีความรู้สึกร่วมทุกข์ร่วมสุขมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ชนิดเรื่องสั้นของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ในช่วงเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2503 - 2512) ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 274 เรื่อง แสดงให้เห็นได้จากตารางต่อไปนี้

¹ กระแส มาดยาภรณ์ วรรณกรรมไทยปัจจุบัน หน้า 50 - 55.

ผลงาน	ชนิดของเรื่องสั้น			
	โครงเรื่อง จำนวน	ตัวละคร จำนวน	บรรยากาศ จำนวน	แนวคิด จำนวน
หนาวู้หญิง	1	11	9	15
เถาอารบณ์	—	19	3	4
ไฟฉาย	1	15	7	30
ปักเป้ากับจุฬา	—	36	—	—
บางลาภูสแกว	—	7	—	6
หอมคอกูระควน	—	4	—	—
เสเพลบอยชาวไร่	2	17	—	11
ผู้มีเกียรติในหัวใจ	—	15	1	15
หัวใจที่มีถิ่น	—	—	35	—
รวม	4	124	55	81

จากตารางข้างบน จะเห็นได้ว่างานประพันธ์ประเภทเรื่องสั้นของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ในช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2503 - 2512) เป็นเรื่องสั้นชนิดตัวละครเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาได้แก่ เรื่องสั้นชนิดให้แนวคิด ส่วนเรื่องสั้นชนิดบรรยากาศและชนิดโครงเรื่องมีจำนวนน้อยกว่าสองประเภทแรก ตัวอย่างของเรื่องสั้น ชนิดตัวละครที่เด่น เช่น ชุดเสเพลบอยชาวไร่ ปักเป้ากับจุฬา ผู้มีเกียรติในหัวใจ เถาอารบณ์ ไฟฉาย เป็นต้น เรื่องสั้นที่มีบรรยากาศเด่นที่สุดได้แก่ ชุดหัวใจ-ที่มีถิ่น ตัวอย่างของเรื่องสั้นชนิดแนวความคิดที่เด่น ได้แก่ เรื่อง ไฟฉาย หนาวู้หญิง ผู้มีเกียรติในหัวใจ

เนื่องจากเรื่องสั้นของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ในช่วงเวลา 10 ปี มีจำนวนถึง 274 เรื่อง ผู้ศึกษาจึง
จะทำการวิเคราะห์ในลักษณะรวม ดังต่อไปนี้

1. โครงเรื่อง

1.1 การเปิดเรื่อง จากการศึกษาทฤษฎีในการเปิดเรื่องจากเรื่องสั้นของ
'รงค์ วงษ์สวรรค์' (พ.ศ. 2503 – 2512) พบว่า นักทฤษฎีในการเปิดเรื่องทุกลักษณะตามเกณฑ์
ข้างต้น ซึ่งได้แก่ การเปิดเรื่องโดยการบรรยายและพรรณนา การเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา
การเปิดเรื่องโดยใช้แนวการ แต่วิธีที่พบมากที่สุดได้แก่ การเปิดเรื่องโดยการบรรยายและพรรณนา

1.1.1 ตัวอย่างการเปิดเรื่องด้วยการบรรยายและพรรณนา

แดดมายังสากแรงกล้าจวบเห็นเป็นทิวเขันยิบ หากลมทุ่งเฝ้าฉายมาพอมันเหวความร่มบน
ไผ่บาง ผืน นวนน เกือบสำราญราวสายสับเค็ด ไผ่ของขึ้นยอศพล นิ่งกร่อนซากกับตะโหงก
โกลนกันที่มันยึกกันแน่นหนาและใบยังร่มเงาให้เทาของลงมายังบ้านไร่ โยนวัค - - - เห็นสน
เฟื่องสอนเป็นคัสสมการให้ปลูกไว้เป็นทิวแถวโยนลำคั่นเพริชวของบันดาบแรงลม กระเบื้องบน
คลังคาโบสถ์ และหอระฆัง หอประกายเขียวแดงแปลบตา โนนตาลาค - - - -

(ผู้มีย่เกในหัวใจ : 268)

ลำคลองน้ำสะคุ้งคดไปตามอารมณ์ของกระแสน้ำเขาจะคลั่ง..... และไม่นานเกินกว่า
เกรวาระหมของเปลวไฟบนต้นฝืนขึ้น..... แดจ่านสอดทอดความกราดเกรี้ยวปลงมากับเดินแสง
พุ่งประสานเป็นผืนอันโปร่งปร ประณีตหลุมเวจาก่อนเที่ยงของกลางวัน อำไฟ กรีกโรยคมบนพริ้ว
น้ำที่ปึกเปียกควิวาหลมค่นอง..... สิ้นน้ำเงินผากของฟ้า..... เขียวขрімของ
แมกไม้.....

(หอมดอกประดวน : 158)

"นอกจากร้านกาแฟ เราใช้เวลาส่วนมากก็ฟังอยู่ที่ห้องเราของเอิบมากกว่าที่อื่น บางทีบุญพริ้งอาจจะหายไปสักสามทีน เราได้ข่าวว่าเขาไปศึกษาผู้หญิงหาถิ่นแฉะนางเลิ้ง หลอนหลงไหล เขาจะให้เงินเขาไปหางาน พอความรักมันได้จีจางแล้วบุญพริ้งก็จะกลับมา หรือคอมผู้ชอบความเฝ้าเรือนและมองชีวิตอย่างเกรงขาม บางอารมณ์ของเขาชอบจะมัวอยู่กับนักเลงคุมรถเมล์แถวหัวลำโพง"

(บางสำภูสแควร์ : 262)

"จากไร้วัดสิงและมันแฉะจะเข้าสู่บริเวณลานคิน มีรั้วกระถินสูงเกียงโหลดรอบเรือน คลังการะเบื่องะตั้งนั้นปลูกเคนอูกรงกลาง กระเบื่องไม้แฉะฝายอย่างน้ำปูนแซมด้วยกระเบื่องขาวเรียงกัน เทวหนึ่งสี่อานา - สวัสดิ์คานหนึ่ง และอีกคานหนึ่ง - อูเย็น มีนอกชายแดนไปจรดกับารั้วที่แยกออกทางหากหลังคามุงจาก....."

(เสเพลบอยชาวไร : 167)

"เครื่องแบบน้ำเงินซีดๆเข้ารอย จนเกือบไม่เห็นเนื้อผ้าเดิม ว่าจะเป๋นลายสองหรือลายซีก และหมวดทรงหม้อกาลกรายเพื่องจับหนานั้น บอกว่าเขาน่าจะเป็นพนักงานกลึงปลอกกระสุนปืนในโรงงานทางแสง แต่เขาจะเป็นเคนทาบมาจากหนไทน์ ความนิงข่มของเขามันห่อหุ้มให้ ความใจรู้ไม่อาจเผยถึง เขาเคินมาบนเกือกูหนั่งวัวกิบที่ตักเจียนหุ้มข้อตั้งเหลื่อไว้ทำเคียง เว้นรยทวาย มันเป็นแบบเกือกเครื่องแบบทหารไทยในยามสงคราม เขาอาจจะขอซื้อมาจากเพื่อนทหารบางคน หรือออกเอามาจากถิ่นคนตายนั่นมันเป็นเรื่องของ เกือก....."

(หัวใจที่คืน : 28)

1.1.2 ทิวเขางการเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา

"ถูกแล้วละ ถ้าคุณแต่งงานกับคิน... .." ปรีจิต เว้นระยะยอนระบายลมหายใจออกมา ภายในห้องสวิตช์ไว้ง่วงทวกลืนสื่อน้ำอีกอึ้งพอใช้สำหรับจุกคนไม่คุ่น

ร่างไปรงขาว ผิวหน้าดูบไล้ และผมเป็นสีน้ำตาลเข้ม คือความสะอาดผุดผาดของหญิง
คนนี้ หลอนแว่นาเย็บชนิดในตอใบไม้คำขวัญความประสงค์ของคำพูดข้างนั้น
"ถ้าคุณแต่งงานกับฉัน" เหมือนผู้หญิงกำลังบอกรักกับกันเป็นสิ่งที่สุดท้าย
ในโลกที่จะไขว่คว้า....."

(ปากเป่ากับจุฬา : 129)

"พอละครจะเลิกฉาก.. .." ทินพรโย่งขึ้น "ผมจะกลายเป็นตัวโอ้วร้ายทุกที่
ทุกเรื่อง และกับผู้หญิงทุกคน"

ธดาอยู่ในระหว่างซึ่งใจว่าซึ้งรักของหลอนพูดออกมาด้วยน้ำใสใจจริงของเขา หรือกำลัง
แสดงบทบาทนอกเวที..... ทลอนรู้สึกเช่นนี้จากภาวะที่เคยและเป็นเพื่อนนอมเลน
ของเขาสามเคื่อน

"แถ..." หลอนชะงัก พยายามกลืนความน้อยเนื้อต่ำใจที่คั่งขึ้นมาในลำคอ
"..... คุณหัวท้าวของคุณเองไม่ใช่หรือคะ ทินพร คุณไม่เคยสนใจฉันมากไปกว่าเมื่อคุณ
ต้องการ....."

(ปากเป่ากับจุฬา : 185)

1.1.3 การเปิดเรื่องโดยใจนำเหตุการณ์

"ทางมี .45 อยู่ในมือคนละด้าม กำลังจับเคียวกันอยู่ควายหันเหิงเท่าที่ทางจะมี และจะ
ต้องแลกเปลี่ยนกัน แรมมีหมันเจ็ดพันบาท ซึ่งเป็นของซุ่น ซุ่นมีอกถึงหนึ่งของแรม นังอ่อน
ผู้หญิงของแรม"

(บางคำภู่สแควร์ เล่ม 2 : 227)

1.2 การดำเนินเรื่อง การผูกปม การสร้างข้อขัดแย้งและการคลายปม

กลวิธีในการดำเนินเรื่องของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' จากการศึกษาค้นคว้ามักดำเนินตามเวลาเป็นส่วนใหญ่ ตัวอย่างเช่น 'ไทโสขาวไร' แจ้ง ใบตอง ผู้ยิงยงแห่งสวนกล้วย เบกตาของติม กระทรก ในบางเรื่องระบุเวลาอย่างชัดเจน เช่น ขวบ ซีนใจ ในซุกปักเป้ากับ จุฬา เรื่องสั้นในซุกรหอมดอกประควน เช่น ผู้หญิงในห้องเลขที่ 13 นวลพนอ อรทัย กิ่งอุไร ประควน ผกาบาย นุช แยกจากนี้เรื่องสั้นในซุก หนาวผู้หญิง เจ้าอารมณ์ ไฟฉาย ก็มีลักษณะเด่น เดียวกัน เทคนิคการระบุเวลาเป็นชั่วโมง นาที พม่า เป็นลักษณะเด่น นอกจากนี้ยังอาศัยการ ดำเนินเรื่องชนิดย้อนหลัง (Flash back) ด้วย เช่นในเรื่องสั้นซุก หัวใจที่มีคืน 'รงค์' ได้ใช้กลวิธี ในการดำเนินเรื่องที่อาศัยสภาพและเวลาภายหลังขึ้นก่อน แล้วจึงย้อนไปหาอดีต เช่น หลังจาก ความหลัง ความหลังของไม้กวาด เหม็นความหวัง พญานาบ น้ำลายคนไข จากริมฝีปากชุ่มเหงื่อ ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนี้พบว่า 'รงค์' นิยมใช้สัญลักษณ์ในผลงานบางเล่ม เช่น หอมดอกประควน อีกด้วย

1.2.1 ตัวอย่างการดำเนินเรื่องการล่าภัยเวลา

"10.45 น. --วันนี้ แม่เข้านายอยู่ในทางเกงทรงยกกลีบสีดอกที่หุ่นโรย วางสั้มนจะ พาดจวน ๆ ไปบนเขาของกระจก เวลาอาหารกลางวันขึ้นไวกินบนบ้านกล้วย ตอนบ่ายเศษจึงจะ ลงมาบนพักสักครู่ แล้วอาบน้ำหะเล เราว่าจะร่วมควยในขบวนการสุดท้ายนี้ อยากรู้เหมือนกัน ผู้หญิงอายุสามสิบเจ็ดในซุกรองวังจะทำให้ใจเต็มแรงได้หรือเปล่า

11.20 น. ทุกสิ่งทุกอย่างล้มเหลวหมด แม่หัวเสียขนาดหนักเมื่อพบว่าตะเข็บ กางเกงผ้าไหม เนื้อชั้นหนึ่งไม่มีสอง ปรีเป็นทางยาวเกือบกึ่ง ตอนเดินไปจนถึงซุ้มกระจุจัน ประทุหนาบานแล้ว

เด็ก ๆ รู้สึกผิดหวัง แต่เราเฉย ๆ บุญยวงแอบก็กริมนิปากแน่นไม่ให้เสียง หัวเราะทะเล่ล่อออกมา

แม่วางหน้าเฉย ๆ สมกับที่เคยผ่านเหตุการณ์หะระจวมจากสังคจันเยี่ยมมาแล้ว"

"ตอนที่จะชิงหีบปีคนเห็นคนจรพลัดเข้ามาในหมู่บ้านไร่" เทียวเดินเลาะตามตลอด
หัวบ้านชนท้ายบ้าน

"ข้าอยากปะนักเลงแจ้" คนจรผู้นั้นเพียรหา

ทอง มะชาดอน เส่เพลมอยขาวไร้ชุกเคียวกันเห็นไม้ขอบมาพากด จึงวิ่งกระหืดกระหอบ
ความขาวไปบอกเพื่อนพ้องถึงในจวนกล้วย

ที่นั่น แจ้ ใบทอง กับ ผีท จำเอย ทิม กระทกรก และเจ มะเชื้อพวง กำลังตั้งวง
กินกล้วยน้ำว้ากันกร๊วเกรง ชักแว้จะป็นเมากันบ้างแล้วตามที่ควรจะเมา

"หน้าตื่นทั้งกะข้างได้เซ็งน้ำก็เคียว" แจ้ ทักหาญผู้เพื่อน

"ไปอยู่กูอยู่กูกระบอกมาหรือใจวะ" เทียวเข้าเที่ยวถามหาเอ็งจนตึงลึก

"เหวโ! กับใบมะชาดอนอยู่นะซิ" ทอง มะชาดอนตอบ "เมียน้อยผู้ใหญ่บ้านเขา
เสือกแพทองอยากกินต้มกะทิหัวปลาจอนแห้งกับใบมะชาดอน มือคั่นก็มีโพงทองมาวานซำก็โง่"

"สุตไปสองไฟเม้ย - - -" แจ้ เบิกวงให้หนึ่ง "กินกล้วยกันดีกว่า ปลิดเอา
ใบแผ่นนั้นเลย เอ็งมาที่หลัง คอย ๓ กินนะโว้ยกะลึงเท่เอยมา เคียวจะพาจุกตายโพงเสือก่อน
ได้ทันเมา"

ทอง ปลิดกล้วยส่งอมมาปอกเปลือก แล้วเร่งสาธยายความ "มันพุกอยู่กำเคียว
ข้าอยากปะนักเลงแจ้ ถ้ามันจะไปเข้าที่ มันทะพายป็นยาวมาก้วย คุณมันคงไปจู้ค้อยุ่หรอก"

(เส่เพลมอยขาวไร้ : 27 - 29)

1.2.2 ตัวอย่างการดำเนินเรื่องย้อนหลัง

"... ..
 บ่ายวันนั้นวันพระขึ้นแปดค่ำ จดณ หนูกลับจากทำบุญที่วัดมานาคางท้ายไร่ เขาหยุดยืนมองข้ามรั้ว
 ไปไ้ยังกระท่อมนั้นควยสายตาขึ้นเกรียว ริมฝีปากกระริก และนัยน์ตาเขียวขึ้น เขารู้สึกสะท้าน
 ! เบื่อนอยากจะร้องไห้ หากน้ำเอามันร่นอยู่ในอก เขาเป็นเจ้าของกระท่อมนั้น

"ขึ้นเอ็งเหยียบเข้ามาบนแผ่นดินของข้าก้าวเดียว" เرينถือปากตอกคำยาวเด่นหรา
 พวงห้าเราะเย้ยเย็น "ข้าพ้นคอหลุวะ.... นอกไม่เชื่อ"

"กระท่อนขอข้า ห้าไม่ว่าจะเก็บกินไม่ไ้ เอ็งจะโกงงั้นรี" จอมต่อฝีปากหายใจ
 เหมอฮักอย่างกัง ภัรลัดกลม

"หนอย....ของเอ็ง" เرينถ่มน้ำลาย "แต่กับเลือกมาขึ้นในที่ของข้าไว้ย ข้ายอม
 ปล่อยให้ลอมรัวกันมันทั้งหม่าทั้งคน"

วอน-คำลึง กักรามจนราว เขามองกระท่อมนั้นอีก-และให้ความซมซิบ ความเค็มมัน
 แสนจะยอกย้อน บานเภาแล้วนั้นเฝ้าทอเป็นคนปลุก กรันยาทอลงเงไปแล้วตามดังซารและกาลเวลา
 มันตกทอดมาถึงบุญของเมียทอ เพราะปู่ทอและย่าทอหาได้ปลูกจะสืบตระกูล ทั้งเมื่อ
 ย่างเข้าวัยชรา ปู่ทอยังหันเหจากเพศฆราวาสสู่ศาสนาเสีย บวชเรียนจำศีลภาวนาจนถึงแก่มรณภาพ
 ทั้งสมบัติทั้งหม่าใหญ่บุญมีลูกชายสองคน ผู้พี่คือพ่อของจอน จื่อจัน ผู้รองคือพ่อของเริน ชื่อเริ่ม
 ความทนหลังที่กระชั้นสัมพันธ์ผูกกันมานานนับทางมากเจื่อนมากปม พอจันเป็นลูกที่บุญน้อยมาเลี้ยงเพราะ
 คิดว่าตนเองเป็นหมัน ไม่อาจมีลูกได้เหมือนปู่ทอ จนพอจันอายุได้สักสองขวบปี พ่อเริ่มจึงเป็นลูก
 ชีวิตมาเกิด ดังนั้นความเชื่อแม่รักใคร่จึงมีให้แก่พ่อเริ่ม ซึ่งเป็นลูกทำเองมากกว่าเป็นบรรณา
 พอเก็บหนุมพ่ोजันน้อยเมื่อจำใจจึงจากเพี้ยวเตลิดไป

... .. ต่อมาอีก
 พอจันและพ่อเริ่มก็ตายจากกัน แต่เบกอนจะวิ่งความมิให้จอน คำลึง ได้มีกรรมสิทธิ์สืบเนื่องใน
 กระท่อมนั้น

หากว่าใจคนนั้นแปรเปลี่ยน เร็น มะแว้ง ผู้บวชเรียนแล้วแต่ทำให้ละความเกกบะเหรง
กันเกาะสับความเกลียดกลัวไว้เต็มหัวใจ เขาจักแจบล้อมรั้วด้วยขมิ้นไม้อัดแล้วสั่งห้ามมิให้ผู้เฒ่าอื่น
เป็นเจ้าของเข้าไปเก็บกระท้อนได้ ทั้งตัวเขาเองนั้นก็ไซ้จะใส่ใจใค้สักนิด ปลอ่ยไว้เป็นอาคารเมตตา
สู่กองอาหล่นเกล็ดไม้ไค้คนเน่ เฒ่าบ่คิด ว่าวว่ามันไม่มีราคาค่างวอีกแล้ว

"เอ็งจะโกงข้าแต่จ้าน ๆ จ้ะเอี" แล้วจอนาะโกนเถา

"ระวังปากโอ....." เร็น ผรุสวาทถึงคำสัตย์ "เอ็งว่าใครโกงกันไม้มันอยู่ใน
ที่ของข้า มันก็ต้องเป็นของข้า.....
.....

มีพิภวะเรียงกรรมให้มากควาเดือด หมุ่มจอน คำสั่ง โจนผรุสวาทรั้วขอไม้ไผ่ขึ้น ทั้งเคี้ยกเค้นและ
โกธะเหลื่อระงับ เขาคึงมีคเห็นงอนแหลบออกจากเอว หากเร็น มะแว้ง ทั้งหลักคอยที่อยู่ก่อนแล้ว
จึงไค้หาฟันก่อนควยมีคตอกคมขาวอย่างเกล็ดปลาตะเพียน

เพื่อนญาติแห่งบ้านไร่ทั้งสองถาโถมฟาดฟันกันไม่ยั้งมือ จวนเย็นดวงอาทิตย์ทอแสงสีหมากสุก
จึงขี้นกเณรมาเห็นเร็น มะแว้ง ร่างกายยับเยินไปนับแฉล นอนคายวมกองเลือดบนเนินดินขึ้นโคน
กระทันหันนั้น ครันกลายตระหนกวิ่งพากันเกินคามรอยเลือดอีกแนวเรื่อยไปจนถึงโคกเนินไม้ไค้ชุ่มไผ่
ที่เคียนโลงอิงอยู่ริมคูห้วยไร่ ที่นั่น จอน คำสั่ง นอนสิ้นสติอยู่จากการเพียบหนักเป็นคายเท่ากัน

(เสเพลบอยชาวไร่ : 90 - 95)

"ความหลังของบางก มันดยุที่ไม่กวาด เขาสุกอย่างนั้น"

"ทำไม? สุกเป็นเกนกวาดถนอยางังไรอะ"

"หรือคุณทำไมกวาดชาย"

"เกบกินไม้กวาด?" เพื่อนของเขาสัพยอก

เขาสั้นหน้าผางยับเยิน เพราะเขาเคยความคานที่ขุดอย่างแท้จริง ความหลังไม้กวาด
เขาวางทาบสายทาบไม้กวาดที่ฝังอยู่ข้างผา.... ไม้กวาดอันทำขึ้นจากคอกหญ้าแห้ง จับค้ำ
เรียงของมันมักรวมกันเป็นค้ำถึบ แล้วสอคอกผิวหาวยถักให้คอกของบั้งขนแผ่ นั่นคือรูปพรตของ
ไม้กวาด

และที่เขาคงพูดต่อมาก็คือ ความหลังไม่ว่าจะ เขาพูด "ระหว่างสงครามผมอาศัยอยู่กับ
 นายนาสะโกเขาบอกรู้ในซอยหลังวัดศรีทศเทพ..... ..

(หัวใจที่มีถิ่น . 94 - 95)

"คนนั้นเขาบอกว่าเขาเกือบตาย ถ้าไปโดนเพื่อนในวงการแข่งม้าระหว่างสงครามหักหลัง หรือ
 อีกอย่างหนึ่งเขาเกือบตายด้วยโรคท้องร่วง เพราะหมีที่มี เอสเซนเซียล ออยล์ มีกัวเวอร์ คีตบ้าน
 ภูเขา เขาเห็นมันทุกครั้งชั่วโมงจนปากไหม้ เพราะความร้อนของมัน ความเลวความเน่า
 ของมันดูน่าสยดสยองเขาจนบางเดือนจะนึกขาด เป็นริ้ว แต่ก็ยังดีกว่าตาย.... คนที่สาบว่าเขาเกือบ
 เป็นไร แต่ยังมีเอ็งมีความยังอีกเหลืออยู่บ้าง จึงเลิกมีความคิดกับ

กบที่สี่มีชื่อ

"ผมเกือบถึงตารางอยู่หน" เขาเริ่มต้น

ทั้งสี่คนไปเคยรู้จักกันมาก่อน เพียงแค่พบกันบ้างเอ็งและชอบกินเห็ดเหมือนกัน นั่งรวม
 โต๊ะกัน เขาจึงคุยกับ....."

(หัวใจที่มีถิ่น : 116 - 117)

"ทางไหนวางท่าท่ายอยู่บนที่นั่งนั้น เขาหันมาทั้งขบขันไม่ว่าจะหรือ จะได้มีแรงเดินถอยน้ำลาย
 เข้าไปหาอค์กับให้สภากาญ" คนโง่โยกไถลแนวเบาและกุมเสียงถอนฐขึ้น

"ไถ่คนเรานี้มันก็รับกันไปไหนไถ่ที่ มีเชื้อไว้นั้น โทกกว่าวงสามหรือสี่ปี เป็นหมู่คนถึงแล้ว
 ตอนสงครามปีนั้น"

(หัวใจที่มีถิ่น : 192)

1.2.3 ตัวอย่างการใช้สัญลักษณ์

ศาสตราจารย์ กุหลาบ มัลลิกะมาส กล่าวถึงสัญลักษณ์ว่า เป็นสิ่งแทน อาจแทนความคิดที่เป็นนามธรรมให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ¹

สัญลักษณ์ในรูปแบบลักษณะของฉาก เป็นกวีวิธีที่ 'รงค์' ใช้เพื่อช่วยในการดำเนินเรื่อง บอกถึงอารมณ์และความรู้สึกของตัวละคร เนื้อเรื่องก็อย่างละเอียด เยี่ยม เจน

โน่น ไหมว่า ภูมิลักษณ์บางแห่งจากภาพลือนามคร่ำครวญและทรนกล้นถึงใบงิ้วใจมัน
เจียมจะหยากริน

และไม่นานเกินกว่าคร่ำครวญของเพลง โหม่งขึ้นขึ้น.....

ผืนอันโปร่งประดุจของแควจันทมลุมเวจากอนเทียงของทองวัน.....

สีน้ำเงินผากของท้องฟ้า และเขียวขจีของแมกไม้

กะเขียนผวาใจนอกลึกเงิน.....

สะบัดไหวรับเรื่อผกผันทำนองของแม่น้ำเจ้าพระยา.....

โชนประกายกึ่งนิมิตเขียนของหลอน.. ..

ผการาย นุช

เย็นขึ้น ว่าแห่ และชวนให้รำพึงในตาหลอน.....

กริยาอันซบซนจะไวัตัวของหลอน.... ..

กำหนดขึ้นก็ปริ๊วไว้ในหลุมฝังอารมณ์ จะหยากริน....."

สัญลักษณ์จากตัวอย่างได้แก่ เปลวไฟ แสงแดด สีของท้องฟ้า และต้นไม้ ปลาตะเพียน
แม่น้ำ เหล่านี้คือความงามและเสน่ห์ของผการาย นุช

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 36.

"ถึงอุไร ประจวน รวบรวมผ้าขนหนูผืนกลุ่มโนบะเนื่อ เก็บกรายจากที่นอน หล่อนหันตะโกน
บอกมาจากริมประตูลงน้ำ หลังน้ำก็เฝ้ากับบัวโรยนั้น "กลิ่นเบื่อกุญไวย"

กลางคืน โธมเบลอสีน้ำเงิน จากวิวาห์ทำเอง... ..

เยียบเย็นของผ้าขาว..... ..

ลมกระเจียวก็ไวยวนก้านใบกะทิน..... ..

ส่งกับละระเบง..... ..

ลมกรรโชกน้ำไปรอบๆวิวาห์ "ละระว่าไรชนหล่อน

ถึงอุไร ประจวน"

จากตัวอย่าง ปรากฏกลางคืน วาจาก ความงามของสายใบกะทิน ฯลฯ ก็คือสัญลักษณ์
ที่ใช้แทนถึงอุไร ประจวน

(องค์ประกอบระควน : 133)

1.2.4 ตัวอย่างการดำเนินเรื่องด้วยการใช้บทสนทนา

"ผอวยกุดเฟื้องหมอน้อยอย่าง" เป็กเพาขึ้น "ธรรมภาทอง
ทอง เทียวอยู่แล้ว เป็กเพาขึ้น" เขมจะไม่มีเวลาพักสักเดี๋ยวนเดียว แต่พอถึง คณารอนางของหอมลูกเมีย
ไปตากอากาศทุกปี"

"ผอวยกุดเฟื้องหมอน้อยอย่าง" อีกคนหนึ่ง หมายถึง วิลาต มณีวัค
กอลันนิสตะมัย" เมื่อวานนี้จะมี เห็นพระธรรมาจารย์ให้หนังสืออ่านเล่มหนึ่ง บอกให้เอาไว
ใกล้ ๆ หมอนกาย"

"โธมหมอนของอะไรี้อะ อ"

"เปล่า ธรรมะสำหรับคนนอกวัดนะ ความจริงกุดเฟื้องหมอน
ใบนี้วางไม่ได้ เอนใจ ไรสักหน่อยเลย"

"กุดเฟื้องหมอน กัยกุดเฟื้องหมอน เื่ออีกแล้ว"

"ไปไว้ที่นั่นแหละ ไหน ส่งขวดเหล้าให้หน่อยสิ" เมื่อเช้า
ผอวยกุดเฟื้องหมอนอีกแล้ว"

(บทกวีกับจุฬา : 67)

- ..ลงจากรถกรุงเทพฯ บอย ๆ นะครับ ดอกสร้อย"
- "ทุกเช้าอาทิตย์และกะ"
- "นี่มันจะมีคนมาที่ลานนี้ ที่ตั้งที่ศาลา แล้วก็..."
- "...ในกอง" หลานสาวให้
- "หัดมาละครับ พ่อจะเฝ้าไปได้อีกไหม"
- "อยู่ยาวกะไปก็ร้อนที่นั่นหรือกะ"
- "ก็ ยาย ๆ ยั้งนั่นละครับ"

(ปักเข้ากับชุด : 167 - 168)

- "ลูกหลานไม่มีเหงาหรือไม่วาย ๆ" เสียงคนขับแท็กซี่ถามขึ้น
- "เก็บยานี่ผมเฝ้าแหละ" ยายตอบ "....ฉันมีลูกถึง
สิบสองคน"
- "ทำไมเขาไม่เลี้ยงดูยายบ้างสักคนนะ ?" หลานสาวขึ้นอีก
ครั้งถามถึงรำลึก
- "ใครเขาจะมาเลี้ยงกับคนจน ๆ" น้ำเสียงของยายเรียบ
"....คุณพ่อเขามีเขาก็ต้องปรนเปรอของเขา"
หญิงสาวอีกคนมาถาม

(ใส่สาย : 142)

1.2.5 การผูกพัน การดำรงชีวิตและ การคลายพันธ

การผูกพันในบางประจักษ์ประเภทเรื่องสั้นของ รุ่งงาม
ลักษณ์ เทน 2 ประการคือ ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างความกตัญญูและการกระทำของตัวละคร
กวีเกี้ยว หรือ 2 ตัวขึ้นไปอย่างหนึ่ง กับความกตัญญูที่ผู้เขียนมองข้าม ทำให้ผู้อ่านงงและ
ยัง เกิดความสนใจที่จะติดตามหรืออีกนัยหนึ่ง เป็นการสร้างข้อขัดแย้งให้กับผู้อ่านอีกด้วย

ส่วนการคลาญปมในเรื่องนี้ รวงก็ไว้วางใจการบรรยายและใช้เหตุผลของตัวละคร
ไม่สำคัญ เช่น

"บ้านไม่ใช่วิมานถึงความฝัน และไม่เห็นมีความหมายของนักเขียนนวนิยายรัก
ข้างล่างนี้คือเรื่องจริงที่แท้จริงหาใช่

ไม่จริงเสียอีกฉันไม่เอาในเรือน

" กายแม่เธออีกแล้ว เด็กคนนั้นเขา....."

" อะไรจะพูด ? " แม่พิมพ์มาอยู่จับหมอน

วงแสร้งทำใจอีกเล็กน้อย ".....แต่คุณสาวคนโปรดของ เรือนะสิ
กันนั้นไปอยู่บนหัวฉันแล้ว ยังกันได้ออกมาอีก เด็กอะไร "

.....
" ้วย - ้วย - ้วย อยู่ไม่ได้แล้วมัน หอฉันเราก็ก้าวเข้าไปให้กินข้าว
้วย - อยู่ไม่ได้แล้ว เก็บจะถึงตัวกายให้รู้แล้วรูดเสืยที บอกแล้วที่หนมนกินข้าว เขาไม่เป็น
ใครจะกินก็กินกันสิ กินกันเขาไปมาก ๆ เขาจะ อีกหนอยจะไ้ใจเหมือนหนู ้วย - ้วย

".....

.....
แต่กระชายเก่า ๆ ยี่สิบหนึ่งคนความมั่งคั่งบ้านฉัน อีกคงเก็บแล้วอ่านโดย
ไม่สนใจ

".....ขอบคุณของดีของ เรือน ถ้าเขามาอน เกียง หมอนบ้านของเรา วิมาน
วิมานฉันไม่ปาน นูชา... เรือนจะส่งผู้ใดไปสู้ขออีกเร็วที่สุด สวรรค์อยู่แก่ใจฉันเมื่อ
ใดเราจะไปแต่เดียว เรือนหักใจเราเพราะรักนุช"

(ปลาย : 55 - 61)

ตัวอย่างของ เรื่องที่สร้างข้อขัดแย้งในตัวละครได้แก่ เรื่องสั้นในชุดหอบคอก ประกวน เช่น ผู้หญิงในห้องเลขที่ 13 นวนิพนธ์ อรไท กิ่งอุไร ประกวน ผกาฉาย นุช ในชุดผู้เสียใจในหัวใจ เจน ผู้มีอุดมคติ ทอง น-ชามอน จะเป้นา ขวสสขใหม่ของ แจง โบกอง และเหื่อนว่ง ชุกเสเพลมอยขาวไร เจน โทโสขาวไร ชีวิตไม่ปัส ฆ่าหา หายไรของจวน คำลึง ฯลฯ เป็นต

ตัวอย่างความขัดแย้งภายในของตัวละคร

"แจง โบกอง ให้ส่งเสียเพื่อเกิดจรรยาสุกกันเมื่อกันตัวเหียนจะเป็นไข จึงตั้งเขาควาเหล่าเหื่อถิกนชวค ตั้งแบบไปตอนปาก นันทั้ง เปื่อนทั้งรอนเสียคแพงไปทุกชชน และมีรสหวานเกิโกววยอาการที่กำจับกองอยู่ในกายให้ทุเลา แจงเร่งถามใจตน เขามีบ้าน เขามีควายอยู่ไมไร เขามีเกวียน เขามีพระธรรมคำสอนที่ยึดถือ เขามีเหล่ากนิมิชาติ และเพียง อกนิยปากเขาก็จะไยโยชนครีหลากฉายหัวนอง เขามีเชื้อเหง เขามีเกอยจะทั้งนั้น โกวอยู่ ในเล้า ปลาในหนอง นรกขะกะเขาในสวนหลังบ้าน ชาวสารและเกลือ ปลาเนื้ออนอย่าง วิถีคายนาง แหวมไวแก็กเกไฟ ะเอาบายากินก็อรอยเมื่อนั้น แลวทำไมวันนึ่ง เกร้านัก

"ถ้าพระอิ-พระนิจจริงจะเหาะขึ้นไปตาม" แจงกำราม

(เสแระมอยขาวไร : 145 - 146)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงความสงสัย ขัดแย้งภายในจิตใจของ แจง โบกอง เรื่องเหตุการณ์ของ โจน โพร่า ในเรื่อง "ผู้หญิงในห้องเลข 13" โจน เป็นเด็กหนุ่มที่เพิ่ง จะริเห็นผู้หญิง ผู้หญิงที่โจนเห็นด้วยไปเอง โจนมีทั้งความกังวล การ ความอับอาย ความ ขยะแขยง ฯลฯ สิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์เช่นนี้ ก็จะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

"มีแต่แล้ว ฤาจะเอาลงหรือ" กบฉายเสคายักให้ล่นาเระ

... โจน โพร่า ชมถถัดถาด เขาก็มเ้าจวนคณึ่งในสี่ชวกัน หัวใจ เหมือนจะหวนลงไปอยู่กัณก็เ วร้งกวาง รู่ถักคณ... กายระหวยของหลอนใบเงาพน ...

รักกับนเนินร่มกัน เปียกปรกเหงื่อร้อน ... กรายกลิ่นฉุนจวนจากชอกแขนหยาดกระณเกรา
 ของการกัณเณ... ขกชนผกแถมของหล่อน ... จิพสีกิสืบานเย็นบนก้นบุหรี ... น้าสิ่ว
 เทเรติก สวยบรรลัษของหล่อน ... เรียวแกลเวลาเที่ยงวัน และความค้ำของกลางกั้นนอกหนาทาง
 ... เย็บใยไฟ และกร่ำกรว และทวาดเอ็กอึง ... เบียร์ค้ำไซส์ ... น้ากา... งอนสะโรก
 ในโสรงสดสี ... ฝนเมหยากไปในรูกุแจแหงวงซากวัน และพา... ไม่นาชนคนแขนของ
 หล่อน... และเลขที่ 15 บนมาประทุทงนั้น ...
 นรก / คุ้ม / น...

(ขอบกอกประควน : 86)

ทิวาขางความซึกแยงระหว่างทิวละคร

"เณ เณหนาขึ้นวากคเชาวโพดแควจะบังโให้เสนเตาย
 เณ มะเรื่อทวง เณ เณเห็นจิง ร้องตาม "บอกหลังละนั้น"
 "เออวะ" เณทอม แล้วเณนนานลักสอฉีกใจจิงฉน "ทาใจเง้งรู้" ?
 เณเพดอญกรวไร้ม "เง้งองสาวปามของทวนไม้มันยะบันยัง"

.....
 ส่วนกับเสแถมอยชาวไร่อีกกม รัง ทักทอง เณเขยทงยักเป็นท่นาเวทนา

"นั่นหลามไทนอะไรกับดำเง้งหรือ" เณ ทักถาม
 "อันไ้ไ้ไ้" รังบสรังบงค่นาไ้ถูกเจ็บปากยั้งนั้

"ชาวนาเณทางนี้เณยาว" จะมาชวนไปทอทกรุ่นสาวกัคเชของพวกเรากวไร
 วัณมะริน เง้งก็ออกไข้อยู่เสียดไร้วาโเล นังหวานเบี้ยงเง้ง เขาทำสังขยาไว้กอยทากังดาทมะ-
 เริ่มเท้ม เณยกกลงจากเกาคำคังรอน ๆ เณียว เขาก็เลยเรียดให้ชาทิน ใจชามันซึกคนเบ้นเสียด
 เน็กไ้ไร เณฉนเณไปกั้สองซันตนาทปาม่อ ติมล้นกอนอย จลัมไ้ให้สัพเณ นังหวาน
 เณเง้งมันวาง ซ้างทำกั้อยุ่รอก ของ มันทั้ง ใจนิ้กเเเขาทำอายในทลาค เณทัวชาวนะมัน

แสดงของหวาน ... หวังให้มันถึง ผอกระดัง เอ็นร้อยหวายนั้น"

เป็น ของ เห็นยี่หวง รัง ยิ้มเหมือนของ เก และของผีก ยิ้ม จึงฉวยเคี้ยวขยับ
ไปนั้นชื่อโจนเข้าปากจนกลืนแล้ว เอมอมขาวไร

ทั้ง รังลงจากอากาศลงบนผืนเกิดเหวากฝน

(เล่มอมอยขาวไร : 22 - 24)

จากตัวอย่าง"แสดงให้เห็นถึงการสังเกตของ ผีน กับตัวละครอื่นได้แก่ เนิ
มะเขือทอง ผีก คำแย และทั้ง รัง ก็ทาง

ในเรื่องสั้นบางเรื่อง รังก็ไม่ได้สังเกตพบหรือสังเกตเห็นแม้ระการโต แต่มีลักษณะ
เป็นการเล่าเรื่อง เพื่อให้เห็นภาพหรือจินตนาการอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็มี เช่นเรื่อง ก้นในอุกแก้ว ใจที่มี
ตื่น บางเรื่อง เนิ ผีนและผีกต่าง ไร ร่อนแกล มายและกลิ้งก้นที่เรื้อรังว่า ฯลฯ
เ็นกัน

1.3 - กวีวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง จากการศึกษาเรื่องสั้นของ รังค์ วงษ์สวรรค์
(2503 - 2512) พบว่าความหลากหลายวิธีประพันธ์ระหว่างผู้แต่ง เค้าเอง กับการให้ตัวละคร
เป็นผู้เล่า เกิดขึ้นที่สังเกตได้อย่างชัดเจนทั้งเรื่อง ผู้แต่ง เค้าเอง เป็นส่วนใหญ่ เช่น
จากรวมเรื่องสั้นชุด ผู้ที่อยู่ไกลในหัวใจ หัวใจที่มืดมน เศษของอมยขาวไร เป็นต้น ส่วนวิธีที่ผู้แต่ง
ให้ตัวละครเป็นผู้เล่า เห็นได้ชัดจนที่สุดก็รวมเรื่องสั้นชุด ม้าเมากับจุก นอกจากนั้นกวีวิธี
เกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง ทำให้ความแปลกออกไปจากงานของนักเขียนคนอื่นและของ รังค์เอง ได้แก่
บางลำภูสแควร์ ซึ่งผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครในเรื่อง เล่าเรื่องถึงตนเองโดยความ เรื่องต่าง ๆ
ที่ตัวละครเล่า รังค์ก็ไประบุรายละเอียดจากเรื่องในภาษากาลังประเทศรวมทั้งผู้แต่งด้วย

1.3.1 ตัวอย่างกลวิธีที่ผู้แต่ง เค้าเอง

ศาสตราจารย์ กุหลาบ มัทลิกะมาศ¹ กล่าวว่ากลวิธีชนิดนี้ หมายถึงผู้แต่ง เป็นเสมือนผู้ลงรูปร่างพฤติกรรมทุกอย่าง เกี่ยวกับตัวละคร และนำมายบรรยายไต่ถามถึงกรรมทุก ๆ คน และกรรมชดะวิทย์ของตัวละคร เรายัง

"ห่วย ทัตทิบ ขจรจวบจายกลั่นยิ่งนักใบเชิง เกียวคร้าน เขาจะมมณิวยุแก่ในกระทวมณิวยเหืองถึงกองดา กินและนอน เมื่ออนอนฉันเขาก็จะกินขึ้นถ้วยความหิวสะพาน...แล้วกินอีก พลั้วเวียนวนอยู่คั้งนั้น เว้นวันไหนไม่มีกินเขาจึงจะออกไร่ เกียฟิซแค่ที่ปล่อยป้ให้มันขึ้นตามลวงแล้งหรืออุกเมื่อมันไม่มาขาย กรันถึงยังกลากเขาก็จะนั่งจนแกงออกจวกทางก็อยู่ในร้านกาแฟจนถึง เย็น....จนถึงกลางคืน ลรวลเสกกับเพื่อนพ้องแะก็มกินเป็นที่สำเรึงจรวและจรวกับว่ามีเกยกับผัสกับความทุกข์ ขาวบ้านไร่บาง เกียวกันที่ชยันหมันเวียรอาบเหงื่อางนำทำกินกันสาบทั่วแทบขาด จึงพากันนอนชอดนิเทา....."

(ผู้ใส่เกในหัวใจ : 262)

"อา รวง สันทักถาลังเขา เกือกขาด ๆ ของเขายำบายนพื้นสกลปรก ทรุครางอ่อน
เปลี่ยนบนมานั่ง

เมายกแขนขึ้นมาคทาผาก แลวจึงหูลาญของนกนยาก - หึงหมู่ มีคคอกไม้จั้น
ชาวสาวอีกด้วงดาบ

รำนน้ำเงา - แกสขลิกกลงไป กอนเขี้ยวจั้นเจ็ก ๆ ประคัมข้างบน
หุยกะ เกียบเสือกขาวกำโค เคียงถึงโกกขาด

"เดาเหลาขาวมาโให้กับาบท " เขาเองกะโกน

....."

(โง่ฮาย : 160)

"ร้านเต๋านั้นเขื่อนอยู่ในราวกกเป็นคองแถวไม้ชั้นเดียว ยกพื้นเหนือดินราวสองฝ่ามือ และปูไม้กระดานเรียงยาวจากข้างหน้าจนถึงข้างในที่มืด เป็นห้องนอนและครัวของเจ้าของร้าน รong รong เหล่านั้นมันด่าไล่เขาเจ้าโคโตะเสมอ เบื่อทำเข็บเย็บผ้าหุคมือคนลงในนี้... หลังคามุงกระเบื้องจันทน์หายไปแล้วแผ่นกระดานระเหิดของระเบิด เปิดช่องไฟแสงแดดส่องมา อยู่ดูจะดวงห่อหุ้มไว้นในแสงสว่างของมัน... ชีวิตที่สิ้นหวัง ความเห็นที่น้อยกับกริ่งเห็นความตายจากลวดสังกรม กำกับวงคนเกรงขมิบ และนั่งกินเหล้ามองดูเขื่อนว้างนั้นทวยหัวใจอันมันด..."

(หัวใจที่สิ้นหวัง : 8)

"... เห็นขึ้นมาในกอนเกือบค่ำ เราจับไปควยควายเห็นออดอนหลังจากที่เดินทางานทั้งแควเขาหมาย เด็ดหัวไล่ความมันงและบองไปรอบ ๆ หองมั่ง เล็กท่าคอกม้าจนถึงจาวบหนึ่งผาตรง ข้างทางคี่ซ้ายบนกบ ๆ จันนี่ สักกรก็ขยจิวมาแตะจมูก

ภูเขาชะเม้นแนวยาวเหยียดอยู่ทางทิศตะวันตก ทักกับ แสงสว่างกลางวันที่กำลังจะค่อยเคลื่อนไปของ เต้นเมื่เงาเกือบค่ำ เด็กและผู้ใหญ่หลายคนยั่ว เฝ้ายู่นั้นในความเปลวปลาสกิก เกรวเทก กระบองขม และเมฆอาบารที่ไล่จากโต๊ะกินข้าวของกนในกรุงเตา

เขาจะถ่ายตาจากชีวิตมันหันเกร้า เห็นวกรวาท้องลงบันไดไปที่ห้องใต้ถุน มั่งยักขึ้นอยู่เหนือผ้ากรร ที่มันเป็นทั้งของรับแขก หองมั่ง และที่มั่งสุก ลังไม้ฉำฉาเก่า ๆ สองใบตะแคงลงข้างซ้าย

(เถาฉำฉา : 651 - 658)

1.3.2 โก้วละกรจัวโก้วหนึ่ง เล่าเรื่องของตนเอง

กฤษกรวาร์ย กุหลาบ บัณฑิตมาศ¹ กล่าวว่าหมายถึงผู้แต่งคำสนธิโก้วละกรจัวโก้วหนึ่งในเรื่อง เป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง โดยระบุว่า ผม คิลัน หนู ซาเวา ฯลฯ เล่าเรื่องหรือแสดงถึงเหตุการณ์ขอซักแยะใด ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง

ถวี่วี่ เกี่ยวกับผู้เล่าเรื่องลักษณะใหม่ในรวมเรื่องสั้นชุดหัวใจที่สี่ขึ้น สิ่งใหม่ ความหลังของสงครามโลกครั้งที่ 2 ตัวละครคือผู้เล่าเรื่อง แต่ในสมัยแรกแบบกล่าวกับผู้แต่งจะเล่าบางตอนและใบักตัวละครเล่าสลับกันไม่

ตัวอย่าง "อดีตทหารหนุ่มผู้ถูกพาไปกองมาตลอตวิวก กราบที่น้ำตาลเรือวันบมปลายวันทุก" และกวีบรมวงค์เง็กวอกเซียว"

"แล้วผมก็โดนส่งขึ้นเรือบรรทุก....." เมวว่า

ในกวางกิกขะเน็น เขาศึกษาว่ายังมีเงจะก็เหมือนกันที่จะไปไหนที่ไหนจาก ความที่จากไปกรุง เทพ ที่หมายถึง วารณีกายาหงัก....."

(ตัวที่สี่ขึ้น : 88 - 89)

"สงครามเง้งสงบได้สามวันแล้ว ก็นั่นเราคุยกันถึงความจริงของลูกอมบจาหงักเหลาคอนฮาก"

แล้วฉายหนึ่งขริบขานก็ยกขึ้นข้าง

"ผมใกล้กว่าไวยะเหมือนกันจากหลวงพอ โบนบางนี้บ้าง และที่เป็นของกั้งเดิมก็พอคนมาขายยาขายยาก็อีกหลายคู่ๆ เบบบ ๑ ไวไนโก้วโก้วกระเน้าเส้นตลอดเวลา...." ฉายเน้นกนงานเมกเกวรุงรักษาของกรมชลประทานอยู่ที่ประทุน้ำบางบัวทอง หน้าที่ยันฟิงหญูหราชอง เขานั้นถือกายหญูา คักคเใบไหวยและทำงานสัพเพเคราะห์จะโตนเรียกไซ้

¹ กุหลาบ บัณฑิตมาศ วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 90.

รพทั้งช่วยเมียนาประณัฐกะพาหรือเชือกคอกไก่ และรพทั้งตัวเองโดยลงไปจับปลา
ในทอระบายตอนล่าง....."

(หัวใจที่สาม : 103 - 104)

ในชุดบางลำภูสแกวร์ ก็ลักษณะเด่นและแปลกในค่านกลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง
กล่าวคือ ใจนักเขียนเรื่องก็ วางไว้ว่าเปลี่ยนแปลงจากเรื่องในภาษาอังกฤษ กำหนดให้
ตอบ บุรุษ เวียงและการเวกเป็นผู้เล่าเรื่อง เช่น นราเลาเรื่องบางลำภูสแกวร์ ชาว
Dan Sontup บุรุษเล่าเรื่องหญิงหมอก ของ Charles Poeckman กอวนเล่าเรื่อง
ก้นขาวของ Jonathan Craig การเวกเล่าผู้หญิงของเดิม จากเรื่อง Carrera's
woman ของ Richard Marsten การที่ไรต์ลิวให้ตัวละครเล่าเรื่องของคนที่อ่านมา จึงเป็น
กลวิธีที่แปลกลักษณะดี

ตัวอย่าง

"เราต่างปล้ำกันจนใจ รับรู้ รับฟังจะกึกก้องไม่ไกลอย่างระหว่างกัน"

เรียกเฒ่ามาอีกคน ไปใกล้ความรุ่งเรือง

แล้วต้องทิ้งเขื่อนแก่งกรับ

"นี่ถ้อยถนอม" เขาคร่ำครวญ และหมายถึงชายร่างขาวไปรงกนดลึงบารพนั้น
"เขาเคยทำให้ผม รอคอยเข้ามาแล้วจะช้า เวลานี้เขามีกงานยุ่งมาก ถึงควรจะเจ้า
เสียเองไม่ดีกว่าหรือ...."

"ถ้อยถนอม" บุรุษจึงขัดขึ้น "ถ้อยถนอมก็รู้เจ้าก็เหมือนกัน....."

เขากระแอมเบา ๆ เก็บหูหรือจากมือขวาเขาไปทวงวนใหม่ของเขา ทาจักทอง
อยู่กับถ้อยถนอมและไฟ แสงอ่อนในท้องบารพนั้น

บุรุษจึง เริ่มว่า.....ผมทวง รอคอยเป็นถ้อยถนอม-ไรท์รอนนั้นก็ไปรู้ เขาทำให้
ผมมีถ้อยถนอมถ้อยถนอมได้เพียงด้วยการมอง....."

(บางลำภูสแกวร์ : 78 - 79)

1.3.3 ใต้ถุนกระถางหนึ่ง เล่าเรื่องผู้อื่น

เป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่ใช้เขียนจะกำหนดให้ตัวละครตัวหนึ่งหรือหลายตัวเล่า หรือก็คล้ายพฤติกรรมของตัวละครผู้อื่น พบในเรื่อง สันฐานผู้มีเกในหัวใจ และ เสวคนอยชาวไร่ ตัวละครผู้เล่าที่สำคัญคือ แหม สบมือ ผีก กำแย ส่วน ละมุด ฯลฯ

"ผู้เป็นเหตุทักกะเห่หึงผมชาวไร่ แหม สบมือผู้มาถึงร้านกาแฟในตลาดพร้อมกับชาวไร่ เจน เขาเหลียวหาเพื่อนเองจะพูดคุย แล้วพบ เจ บะเข้พอวง เกยวน้ำกายอรวายอยู่คนเดียว จึงพูดคุยเสียงดังถึงกับร้านยีนกันถวนทุกหู"

"ไว้ก็กเห็นมันโดนเสือตะปบจนหน้าตาแตก"

"เื่อ" ผู้เพื่อนดูตาม "โหมเอ็งพูดให้ฟังถนัดอีกทีสิ"

.....

แล้ว แหม สบมือ กระดืบบอก "อย่าอิงไป เสือสงฆ์ไหนกัน ขยับขึ้นโพ้นๆไป อกใจเจมึงจังงั้น เห็นวานไต่กเขาเมากลับมาจากตลาด เพียบแบะระที่เกยว แว่ทำท่าไหนก็ไม่รู้มันละ ผึงแยบเกิดโมโหเลยเข้าม้กว่าเอาเสือกระบอกในกร้าดาบมาแบะ กระบาศเขาให้....."

(ผู้เล่าในหัวใจ : 326 - 330)

ไ่ไหน อองร่ายกันอยู่ ในถิ่นที่กว้างพากันเนายาจนเต็มภิกษา ผีก กำแย ผู้ปราศเปื่องของชาวไร่จึง ยืนคั่นสองกับกระถางขึ้นบวาคอกับครั้งนี้"

โองาบแสง เคือนมาเยือนสองหลา

งาปโหนดาปาสวงว่า

น้ำในกองขุนเนินถม เทราระลงไม่สุมปลากัน

โกรระซี่กิดเหมือนยายพิก ข่า ไม่เคยเห็น

อวยเื่อเผากะดานสองหลังแฝก

นี่ก็ไม่ใช่สักหลาดมานานรึมกรึบ
 ราวจะกวาดกวาดบ้านไร้เราทุกคน
 คำว่ามากได้เท่าไร เกยใส่ในฝั่งดินไว้หมก
 แล้วยังในกำนั้นอยู่ในช่วงลง คานแน่นหนาอีกเหลือคณานับ
 อายุก็ยิ่งปลดปล่อยทุกแล้วไปรู้ว่าจะหวังแทนไว้มั้ย

.....

(เพลงลอยชาวไร่ : 121 - 122)

1.4 การปิดเรื่อง

การปิดเรื่อง หรือการจบในงานประพันธ์มีประเภทเรื่องสั้นของ รงค์ วงษ์สวรรค์ ส่วนใด เน้นการจบอย่างสำเร็จและจบอย่างใจตกใจ แต่แน่นอนว่าจะเป็น การจบใน ลักษณะใดก็ตาม นักนิพนธ์จะเล็งเห็น ชวนให้สงสัยและท้าทายผู้อ่านให้ ถัดต่อไป

ตัวอย่าง

รายนต์เปิดประตูห้องสองปีก่อน เขียบเข้ามาที่ฟูกบาท พร้อมกับลูกเดินเข้ามา
 สั่งชาวทมิ กับสองสามอย่าง -
 "อวณ จะเป็นผู้จัดการข้างของ เรา" เธอหัวขึ้น"... แยกวรรู้จักทมิว่ายากจน
 อย่างนี้เสียขาง

"พออย่ายุ่งกับผมเลย" ลูกหนาน้อย

"จงระวัง"

"ผมเงินไปลงจริง ๆ"

"ระบ๋า"

"ผมเป็นลูกห่วย"

"เอ๋ / เจ๊มากก็จิ้งจี้ว" พอดีโตน "... ลูกก็กินไม่ลงเหมือนกัน"

คำหัด เขาปรารถนา ไปโอบอ้อมว่านลูกชาย

(ตัวอย่าง : 163)

" หัวโหล่วถึงกอกก้นแรงนักนะ กระดูกระเดี้ยวจะหักหมดแล้ว
เขื่อนรวมกระฉีก"

อนิจจากระเบ็ก น่องจะบดกระปอกกระแปดไปถั่ง ไท
เขากันกลอนยี่เกกคอบหลอน
ผอเกล็ดในหัวเราะหัวโกร

แถวหลังหลวบกระเบ้งจันอย่างวาวเฝ้าคณทัม

" โอ้ยังหวังยาว ก็นเสียบทิมชงโง่อยู่จะวันชมนเข้าไปในรูในเรียว
ขึ้นอยู่กับตัวอย่าง เจิง ค่อยซางง ไปนี้มาหักกาย....."

เขิน กระเพรา "ระกุงเรวคตกใจกัน

ฉวนกลืนสาวเจ้าฝันชิงท่งวอยชายเก็ก ฅมยงกระเซิง เป็นสังกะทัง และกลืน
กาวอยู่เห็บ เพราะหลอนเงิงระดกเกล็ดผาฉวนหากเคลาทำเค็ม มีดยาถัดมีควีไกรายูอย่าง
จะเฉาะจงบงใบเนาะซาง เขาระนั้น

.....
เขิน กระเพรา ฅนฉวนจากไท่ถุนวิมานลง โปนตกระแคง อยู่บนหลังกานรก

ในมัทนั้น

.....
(ผู้เขียนในหัวใจ : ๓๓๙ - ๓๔๐)

๐ "แกมำใจอันถึงา"

กบแจ่มราเจ้าจะเจ้าถึง เก็กอีกสักคนเพื่อนันทีความคิงามของ เขาไว้
เขาเป็นเด็กที่กลับบ้านที่หลังไกรเืองะ เบื่อวันอ้งการคั่นคัมคาคาหัด
"คอบ ทำไมเขามังไม่วัยบ้าน ?" กรูถามขึ้น

เขาบอง ประสานทากรวบหนึ่งนาคาบลงตัว พุกขึ้นควย เคียง กระธัม

" กรูทน้นบอกรว่าวันนี้เป็นวัน เก็กคุดกร....."

เขาเงยหน้าขึ้นอีกครั้งหนึ่ง จวงกระเป่ากาง เกงคียบหัวปลาสกิกกรอน ๆ

ยังคอยเทียบเว็กบปคเม็ด หอเซดโศเฟนไว้เรียม้อยอดอกมา

" ให้อภัยให้คนเรารัก....."

ภาษา เขาอยู่ที่นั่น ควบในขณะนั้นหรือเป็นภรรยาฉัน ว่า"เจ้าไม่แน่ใจเลยว่า
จะมองลูกศิษย์ที่รักกันนั้น ไ้เกินสามวันเท่า

คุณรักกัน..... เธอร้องไห้ออกมาด้วยความเสียใจ

(เหตุการณ์ : 777 - 778)

"จะหาอีกหรือ" อย่างว่าจะให้ความรักกัน เคย กันชายเหล่านี้มีทะเลาะกันในหน้า
โบสถ์ที่ควรจะมีอายุไม่น้อยกว่าสามปีแล้ว

ความรู้อีกอย่างบอกเขาว่าไม่ชอบฉันนั้น โธมัส ไคร้ว่า นี่เป็นคำตอบ

" ให้อภัยแล้ว" ฉันเองและลูกของฉันจะรักเขา "ฉันนั้นมารักไปหาคนที่
ที่ไปใจ ผมคอยจับชายที่วิ่งสลับรอย ถ้าเขาลากากาแต่ถึงกับรักเขาไว้ ฉันจะกลับมาใช้
ผมใจไว้ฉันนี่แหละ อด..... ถ้าเขา เป็นนายชายที่ฉัน" แล้วลดเสียงแผ่วเบา "เขาห้อง
เขวหัดคิดว่า นี่มารักกัน....."

(เหตุการณ์ : 88)

2. ตัวละครและกลวิธีในการเสนอตัวละคร

ตัวละครคือผู้ปรากฏตัวในเรื่อง จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของ
เรื่องสั้น ลักษณะของตัวละครที่ดี มี การกระทำที่ถูกต้อง บัณฑิตมาศ¹ กล่าวว่า จะต้อง
เห็นด้วย (หรือใจถึงถึง) จะต้องไม่ไร้น้ำใจหรือใจเกินเหตุหนึ่ง จากการที่ศึกษา
ตัวละครจากผลงานประพันธ์ประเภทเรื่องสั้นของ วรก วัชรวิทย์ (2503 - 2512) พบว่า
ตัวละคร เป็นตัวละครที่สำคัญและเด่นกว่าองค์ประกอบอื่น ตัวละครกล่าวได้ว่าครอบคลุม

¹ ภาควิชา บัณฑิตมาศ วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 86.

รูปแบบของชีวิตใต้ถุนอารั้ง และบรรดาภิกษุในของมณเฑียรใต้ถุน ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์
 อย่างกว้างขวาง เป็นที่สังเกตเห็นได้จากรูปแบบของตัวละครในเรื่องสั้นของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' เช่น
 มีลักษณะต่าง ไปจากวรรณกรรมร่วมสมัยอย่างเช่น ออร์เท็น ผู้หญิงโสเภณีที่คั่งวงกระเป๋
 กอสุรา ข้างขอบรองเท้า กบฏาเบหมก ชีวิตเจ้ากรรม กบฏาเบหมก ขาวไร่ ฯลฯ ตัวละคร
 เหล่านี้เป็นทั้งคนที่อยู่ในเมืองและในชนบท ส่วนในก้านลักษณะนิสัยจะจิตใจของตัวละคร "แสดง
 ให้เห็นถึง อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ของคนที่มีความแตกต่างกัน เช่น ความ
 เห็นแก่ตัว ความหลายใจ ความเจ้าชู้ การโกหก ความเป็นคนที่อวด ฯลฯ เป็นที่สังเกตเห็นได้
 อีกเช่นกันว่า เรื่องสั้นของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' (2503 - 2512) มักชี้ให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของ
 ตัวละครในเพลง เช่น การไม่แยแสอย่างใด ความมากใจ หน้าไหว้หลังหลอก ความกลโกง
 ฯลฯ เป็นต้น

2.1 ลักษณะตัวละคร

จากการศึกษาลักษณะนิสัยตัวละครพบว่า ตัวละครในเรื่องสั้นของ
 'รงค์ วงษ์สวรรค์' เป็นประเภทตัวละครแบน (Flat Character) กล่าวคือแสดงให้มองเห็น
 ลักษณะหรือ "บุคลิก" ที่ชัดเจนเพียงด้านเดียว ผู้อ่านจึงเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางนิสัย
 หรือบุคลิก เนื่องจากเรื่องสั้นเป็นเรื่องที่ระยะเวลาในการดำเนินเรื่องเพียงช่วงสั้น ๆ เพียง
 ภาวเดียว เหตุการณ์เดียว ตัวอย่างเช่น

นายบุญปลูก "อ้าวว่างคุณหญิงในกักก็รี ไม่รวยแต่ไม่มีวันอดตาย

จากชุดเกาะอารมณ์

"นั่นแหละครับ เขาชอบ".....มันอยู่ที่คนเชื่อไม่เชื่อ อายที่

หัวร้างข้างแตกไม่แพ้เพื่อนกัน อายหนัก ๆ งอ ๆ นั้นวาทะ ทธกสมช่อที่เคียว ใจกว้าง
 สักนั้นแหลมคมของชาวผม เป็นยากจะละทิ้ง แกะแยะไร่นักเล่าน ๆ ไปเสียแล้ว มันก็เข้า
 อีหรรษาเกี่ยวกับกระชายคำ ไพเราะ เผลอเขม จะไร่น่าละครับ คงกระชั้นทั้งนั้น อายนั่น
 เขาวางหน้าคนนำหน้า ทางอย่างวามะละครับ วาม่าในคุณไม่เคยได้ยินคนโบราณเขา
 ว่ากันหรือ"

.....

"เอ๋ว กูตกรับ โอ้ข้าว่าเวกทุกเขาขายกั๊กกันใหญ่ เอี้ยวเรือกรับ
พื้ผาฉิ กนอย่างเนนเฒะระว้าไม่วาย กั๊กไปขาย....."

"ผีนังกงขายนี่ ะ"

"ไปวันเสียละกรับ โห / ถ้าเป็นผู้หญิงละว่าไม่ถูก" เขาหัวเราะ
กว้างขวาง ".....แห่ อยาง" อยางกั๊กกันเป็นผู้หญิง เสียผู้เสียคนบ่มีไปนานแล้ว
นะกรับ"

(ถาวรพล : 166 – 168)

2.2 กวีวิธีในการเสนอตัวละคร

จากการศึกษาเปรียบเทียบประเภทเรื่องสั้นของ วงศ์ วงษ์สวรรค์
(2503 – 2512) พบว่ากวีวิธีในการเสนอตัวละครทั้ง 2 ลักษณะ กล่าวคือ ทั้งผู้แต่ง เป็นผู้
บรรยายเอง และตัวละครกล่าวเองในบทสนทนา เมื่ออ่านจะทราบถึงลักษณะภายนอก เช่น รูปร่าง
หน้าตา บุคลิก และสภาพภายในจิตใจตัวละคร โดยวิธีการบรรยายของผู้เขียน และในบางตอน
ผู้เขียนก็จะให้ผู้อ่านทราบผ่านบทสนทนาของตัวละคร ผลงานประเภทเรื่องสั้นแต่ละเล่มปรากฏว่า
วงศ์ ให้น้ำหนักกวีวิธีผู้แต่งบรรยายเอง กับให้ตัวละครกล่าวเอง ไม่เท่ากัน เช่น เรื่องสั้น
ดุกปักปากกับจุฬา ไล่ขาย เส่เซ่ลมอมลาวไร ตัวละครเป็นผู้กล่าวเองมากกว่าผู้แต่ง หัวใจที่มีถิ่น
ทอประกายประคอง ส่วนในชุด ถาวรพล หนาผู้หญิง กวีวิธีทั้งสองลักษณะนี้ผู้อ่านได้เฝ้ามองกัน

2.2.1 กวีวิธีในการเสนอตัวละครชนิดผู้แต่งบรรยายเอง

" เขาเป็นผู้ชายที่รู้ดีไม่ไปไหน เป็นใครก็ใช้ทั้งนี้ เฒ่ากว่ามีกจ
หมาป่าหรือแมว มา เรือกระรอก นึกว่าขยับไป มาเอง เฒ่ากว่า มีแมวเรือ ไหลกว้าง
ของเขาจะเป็นนักมวย เรือนกายไม่พอกนักนี้ ถึงเวลาของเขาจะมา ขยับอยู่ในมือเล็ก
คอดาน หรือไล่ตะโพนนางกวาง ขยับไปรอบๆ นั้นว่า โอ้ความดีของเขาและหัวเรือประจักษ์
นั้นน่าจะหยิบแก้วเหล้าไว้ระในกระดก ถ้าผู้หญิงเสดมา หัวใจจะมันขยับกับรอยยิ้ม ขาวขาว

ของเขาน่าจะเป็นผู้รักของเกรงผู้มีปัญญา และเป็นผู้ขายไปมีความจำกัความ"

(หอมกอกปร ะควน • หน้าปรารมภ์จากผู้เขียน)

"เร่เลี้ยงสา ไรจิริ และรักมากในทางกุ่มร์ศุคนี้ และโลม เป็นคำจำกัความ
อย่างหนึ่งที่รักกัน เราได้เห็นของโน้มน้าหรือของของคน ฝักรวเณน ในกาหวั่นระเวงของ
บางกาหวั่นเล็มเขาที่ในคงให้เกียของ เมอระสา, มาระให้คั่น ก็นปากดอมน้ามน
น้ายาแอนไท เข่นพิค และเซอร์รีที่เร่ที่หลอนคั่นก่อนนอน

(หอมกอกปร ะควน : 126 - 127)

"แจ้ง ิบคอง ใต้สงสัยเหลือเกินรู้ลึกกรับได้ครันตัวเหมือนจะเป็นไซ้ จึงหัน
เข้าคว่าเหล้าเหลือติดกับขวดคั่นบทยไปดอนปาก มันทั้งเผื่อนทั้งร้อนเสียดแทงไปทุกซุมซบ และมี
รสหวาน แต่มีไ้ช่วยอาการที่กำลังจับท้องอยู่ในกาหวั่นให้ทุเลา แจ้งเร่งการใจคน."

(เสเพลบอยชาวไร่ : 145)

"เดิม กระดำพัก ขี้ขานุ่มสึนแคงเห่ป้อนไ้ลามทุ่ง เขาจะนั่งบนหลังเล้า
ของม้ากายผ่านตลาดไม่รับร้อน หมวกสานปีกกว้างและฝักมีกัตัวกัคเห็นบ่ห้อยไว้กับเข็มขัด
ขวนีให้มาคณาเกรงขาม หากกิริยาเม่นวลของเขานั่นนั้บ่
ขนมหมอแกงอยู่ริมทางระม้ายมอง เร่ยกให้แะก่อน ถ้าเขาจากปากกาหวั่นถึงขยา หลอนจะ
เลือกขึ้นเวียงไ้ตาได้ พดางจานรรจ้ทอ สพานรักไ้เขาเงิน"

(เสเพลบอยชาวไร่ : 194)

"หนุ่มเริ่มแตกพานผู้นั้นมีนามกว่า แหว มะแพน
 มีอาการครบบริบูรณ์ถึงสามสิบสอง ไช้ขาดไปเกิน
 ไธ่หนึ่งส่วย ใบหน้าอ่อนหวานราวสีศกรี
 ส่วนแขนแขน และแขนงอกนั้น กายำเยี่ยงนุรุษจะพึงเป็น
 แวศาของเขารอนให้รักสงสารและรัก
 แหว มะแพน ชาวไร่ ชยันหมั่นเพียรทำมาหาเลี้ยงชีพ
 ไม่เจ็นเบี้ยเสียใบก อีกทั้งไม่ข้องแวะกับสุรายาเมา
 สาวแก่แม้ร่างนั้นมีเคยจะปรายตามอง
 เครื่องขรมราวว่าเป็นใบ"

(เศเพลบอยชาวไร่ : 75 - 76)

"คนเป็นเค็ก่อนแอ เขาเติบโตขึ้นมาด้วยการพุ่มพักของย่าของพ่อ และ
 นมกระป๋องในช่วงปีแรก ต่อมาเมื่อเขาเริ่มจะพูดได้บ้างและเดินเกือบแข็ง ภาระนี้จึงตกแก่
 แม่ของแบและตัวตนเอง พ่อไม่เคยขอเกี่ยวเลย พ่อเป็นคนที่ถึงใจก็ไม่รู้ แม่เองก็ดูเหมือนจะ
 ไม่รู้จักพอดี แม่ของพ่อ พ่อของพ่อ แวของแม่ พ่อของแม่ เพื่อนของพ่อ และใคร ๆ อีกหลายคน
 ก็ไม่รู้จักพอดีทั้งนั้น รวมทั้งตัวตนเองด้วย ในเวลาต่อมาเมื่อเขาเติบโตขึ้นพอจะแบหิ้วได้
 ถึงแปด ข้างหนึ่งสี่สามห้า ไล่สองตัวนึกเสียหนึ่งตัว....."

(ไฟฉาย : 272)

"เฉย ณ บัวโรย นั่งอยู่ที่นั่น กินเหล้ายี่สิบแปดกรีในแก้วที่หักจากขวดสี่เหลี่ยมคร่ำ
 ดูเหมือนเขาจะเป็นคนเดียวที่ไม่เคยถอนใจให้ใครไฉน ไม่ทักพ่อโซควาสนา และไม่ปรับทุกข์
 กับใครทั้งสิ้น เขากินเหล้าแล้วมักจะยิ้ม วิธียิ้มของเขาแปลก เขาจะวางทาบสายตาลงบนอะไร

สักอย่างก่อน เช่น บบะหมี่รวมกลีบบัวที่เขาเคี้ยวไว้ในหว่างนิ้ว หรือบนใบหน้าของคนที่เขาจะ
ยืมถ้วย แล้วจึงกระตุกริมฝีปากซ้ำ ๆ เนิบ หยักรอยยิ้มบนร่องแก้ม มันเป็นยิ้มตากกลางและ
เยยหยัน และนาเตะ"

(หัวใจที่มีถิ่น : 15 - 16)

".....เป็นคนร่างสูงเปรียว เกินกับหน้ามองคืนเกือบตลอดเวลา และเมื่อถึง
ร้านเหล้าจะยกแขนขึ้นหักมุมทรงข้อศอกบังใบหน้าไว้อีกชั้นด้วย หากมันไม่มีคิซิกจนใครจะไม่เห็น
ใบหน้านั้น ใบหน้านั้นดูเหมือนว่าโดนดลกหนึ่งกำพร้าทิ้งจนเห็นเนื้อในขาวประแดงเป็นหย่อมโย
ส่วนที่ขาวนั้นขาวอย่างหยวกกล้วย และที่แดงมันแดงเหมือนเปื้อนเลือดสด จมูกยุบ คาซายฉิกย่น
ฝังลึกอยู่ในขอบกระดูกหุ้มเนื้อ ขนคิ้วทั้งสองข้างไม่มี และตาข้างขวาบวม มันบวมร่ำเหมือนว่า
หนังตาบวมจนกลืนลงกับหนังตาล่างข้างซ้ายไปกรับ หน้าผากเหมือนโดนลิ้มเย็นน้ำหนัก
เคี้ยวจน และผบเป็นวงขาวอยู่บนหนังตัว ริมฝีปากทั้งของริมฝีปากเข้าข้างในจนเห็นฟันเบียด
รวมกันอยู่บนเหงือก....."

(หัวใจที่มีถิ่น : 55 - 56)

2.2.2 ตัวอย่างกลวิธีในการเสนอตัวละครชนิดตัวละครคนกล่าวเอง

"พี่เกลียดฉันนักหรือ ฉันผิดไปแล้วยกโทษให้ฉันได้ไหม ถึงอย่างไรพี่ก็เป็นคนแรก
ของฉัน....." สายหยกสะอื้น พลางโถมลงขอผู้เป็นชู้เซย

"ข้ามันคนไม่เหมือนใครอื่นเขา....."

"ใครก็ไม่เหมือนพี่ ไม่มีใครเหมือนพี่....."

นำคำหลอนพรากหน้า

"เอ็งเห็นมันชั่ววันก็ชอบฉาหนีตามมันไป เอ็งไม่นึกถึงหัวอกพี่บ้างเลย"

คาค ลำแพน ถัดพอ

"ฉันโค่นไม้ทำเสื่อ" หลอนว่า "พอสบตามันเท่านั้นหัวใจฉันเสียววูบหยิ่งกับมัน เอื้อมมือเข้าไปเคঁค แล้วฉันก็รู้สึกตัวเลย ฉันเสียทีมันแล้ว พี่จะใจจืดไม่ยกโทษให้ฉันหรือ"

(ผู้มีเกียรติในหัวใจ : 364 - 365)

"แม่หนูเขาไปตามพ่อ ขอตั้งค่าน้ำข้าวสารละ" เขอเล่า

"แหม..... หนูหิวเหลือเกิน เมื่อวันก่อนโน้นหนูก็กินข้าวมือเดียว กินกับ น้ำปลาคะ บางทีก็กินกับน้ำพริกอย่างเดียว.... "

เขอเล่าต่อไปว่า

"... พี่หนูมีคนหนึ่ง น้องหนูมีตาคน ที่น้องหนูไปกองขยะกันทุกวัน ไปเก็บ ของมาขาย ได้เท่าไรก็เอาไปซื้อข้าวสารใหม่ ตอนนั้นพอหนูเขาไม่มีตังค์ เราจึงไม่มีข้าวกินกัน น้องหนูร้องหิวข้าวทุกวัน"

(เถาธารมณี : 751)

"จะคุยหนังไหมนุช" เขาถามเมื่อเช้าเสียงนาฬิกาบอกเวลาจนสี่โมงเย็น

"คุณอยากให้ฉันดูไหมละ ไม่ใช่คิดจะพูดว่าจะคุยด้วยกันไหม ๑"

"มีบัตรใบเดียวใบไหนหรือ"

"ก็ซื้อเขาอีกใบ แล้วขอเปลี่ยนที่นั่ง"

"ผมไม่มีสิทธิ์อยากดูหนัง"

"โน่นเหนื่อยหรือคะ ขับรถมาหลายชั่วโมงแล้วนะ"

โนน ไพรำ "สบายดี"

(หอมคอกประจวน : 171 - 172)

"ดึกคืนจมน้ำนี้ บอกมาทีเดียวยาทอหลก ไปไหนมา ๖"

ลัดดาทำไมทำมือ กระอักกระอัก

"อ้อ.....ไปคุหนั่ง หนึ่งบอง"างเดียวชะว้ย ชะ - ชะ นังคนนี้ไปกับ
อายรุเบิกพาวัดนี้ไ้ใจใหม่ละ ูกเห็นอยู่คำกา น้แนะ - ไ้แล้วยังไม่เจียมตัว น้แนะ - น้แนะ"

ลัดดามักถึงหงกัพื้น ร้องไห้ไม่มีเสียงอย่างน่าเวทนา

(ไฟฉาย : 93)

"โกข้าวกุจะแต่งงานอีกครั้ง.....๖" ข้าพเจ้าพูดกับหลอน

"ถูกแล้วละ ในทันทีที่เราทั้งสองคบพร้อม"

"ผมขอแสดงความยินดีด้วยกับคุณและกับคุณอรุณ ถึงผมจะยังไม่รู้จักเขาเลย"

"ถาจริง" เสียงของหลอนแสดงความรอนรน "นี่คงเกิดความเข้าใจผิด
อะไรกันสักอย่างแล้วละคะ เมื่อน"

"อ้าว..... ทำไ้คะ"

"เพริศทางหากละคะ" หลอนหัวเราะลอคเข้าบาในหูฟังควย

(ปักเป้ากับจุฬา : 255)

"นั่นะเขา ลูกคุณหลวงทีเดียวระ ว่าเรียนมากม้ก แต่ไม่ไ้เป็นเจ้านายคน
เหมือนขอ เขาชอบวีวีดิระ เขารักหนังสือ เขาชอบองเดียวไปในความฝัน เขามีโลกของเขา
เองเฉพาะอีกโลกหนึ่ง"

"ทำไมเขาถึงไ้เสียผู้เสียคนไปนะ ๖" ูกสนทนาว่า

"เหล่านะซี เหล่าทำให้เขาสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่าง หลังจากการสูญเสียครั้งใหญ่
ของเขา - ผู้หญิงแล้วกอนถึมากี่ร้อยเสียง - ครั้งหนึ่งเขาเป็นนักเขียนที่มีชื่อทีเดียว"

(หนาวผู้หญิง : 485)

2.3 กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครในเรื่อง ศาสตราจารย์ กุหลาบ นัลลิกะมาส ได้จำแนกถึงกลวิธีในการสร้างตัวละครไว้ 7 ลักษณะ ดังนี้

- (1) ประเภทให้ความสำคัญแก่ตัวละคร
- (2) ประเภทเน้นเนื้อเรื่อง
- (3) การใช้กลวิธีกระเสีจิดประหวัด
- (4) กลวิธีในการสร้างตัวละครให้สมจริง
- (5) กลวิธีในการสร้างตัวละครแบบเห็นจริง
- (6) กลวิธีในการบรรยายตัวละครแบบร่างภาพ (Sketch)
- (7) กลวิธีในการบรรยายแบบแนะนำภาพ (Suggest)¹

จากการศึกษากลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครในเรื่อง จากผลงานประเภทเรื่องสั้น ของ รงค์ วงษ์สวรรค์ (พ.ศ. 2503 - 2512) พบว่า วิธีที่ใช้ไว้มากตามลำดับ คือ

1. ประเภทให้ความสำคัญแก่ตัวละคร
2. กลวิธีในการบรรยายตัวละครแบบร่างภาพทั้ง Sketch และแบบแนะนำภาพ
3. กลวิธีในการสร้างตัวละครให้สมจริง

กลวิธีสร้างตัวละครประเภทแนะนำกระเสีจิดประหวัด มีจำนวนน้อยกว่า ปรากฏใน หัวใจที่มีตีน ผู้มีปีกหัวใจ และ เสเพลมอยชาวไร่ ส่วนประเภทเน้นเนื้อเรื่องได้แก่เรื่องสั้น ในชุด บางลำภูสแควร์ ส่วนกลวิธีในการสร้างตัวละครแบบเห็นจริงไม่ปรากฏในงานประเภท เรื่องสั้น

2.3.1 กลวิธีประเภทให้ความสำคัญแก่ตัวละคร

กลวิธีลักษณะนี้คือตัวละครเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่อง ตัวละครเด่นกว่า โครงเรื่อง เนื้อเรื่องคาเป็นไปภายลักษณะนิสัยใจคอของตัวละคร กลวิธีนี้ปรากฏชัดเจนในเรื่องสั้นชุด คอลอกกประกอบ ซึ่ง รงค์ วงษ์สวรรค์ ได้เขียนถึงตัวละครเอก (โณน โปรา)

¹ กุหลาบ นัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 92 - 94.

ไว้ดังนี้ ".... .เรื่องนี้เป็นเรื่องของ โฉน ไพเราะ หนุ่ม เขาเป็นคันเรื่อง เป็นตัวละครของเรื่อง
ก็เห็นหน้าแรกจนบรรทัดสุดท้าย....." และ "โฉน ไพเราะ อายุเพียงยี่สิบห้า เพราะข้าพเจ้า
ไม่อยากจะให้เขาหนุ่มมากกว่านั้น ยืนยันคงความเป็นผู้ชาย พันธุ์ของเขาขึ้นอยู่กับความสูง ห้าฟุต
สิบนิ้ว ผงากสวยทั้งใบแสงจันทร์และแสงแดด"

จาก หอบคอกประควน รรงค์ ได้ใช้พฤติกรรมของ โฉน ไพเราะ เป็นเกณฑ์ในการดำเนิน
พฤติกรรมดังกล่าวคือ การมีความสัมพันธ์กับตัวละครอื่น ได้แก่ ผู้หญิงในห้องเลขที่ 13 (ปอง)
นวลพณ อรไท ถึงอุไร ประควน นการาย นุช

รวมเรื่องสั้นชุด หอบคอกประควน กล่าวได้ว่าใช้กลวิธีในการสร้างตัวละครประเภทให้
ความสำคัญแก่ตัวละครอย่างชัดเจน จึงจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

"... .โฉน ไพเราะ สมถะเลือกคลาด เขาคืบเตล้าจนหมดหนึ่งในสี่ชวคนั้น หัวใจ
เหมือนจะหล่นไปอยู่กับดิน เจริญความรู้สึกกับสน กายระหวยของหลอนใบเงาหม่น..... บนเนิน
ร่มรื่นเื่อยกปรกเห็นขึ้น..... .กรายกลืนพันธุ์จ้านจากนภเชษฐ พยากรณ์เถรราชของการดีเนี่ย
..... .ชกชนมุกแวมของหลอน..... .สิเสศศิลาบเย็นบนนกเงือก..... .ฉวีวิวิเทพิคา.....
สวบบรรพ์ของห่อบ..... .เรียบวนคเวหาเที่ยงวัน และความคำของกลางคืนนอกหน้าต่าง
..... .เย้ยโยไฟ และกราครวุและศาคเอื้อง..... .เปี่ยมคำไซสค... ..น้ำตา.....
งอนสะโกลในโสร่งสคสี... ..บุบผเพยาก็โยในรูปวงแหวนวง ชาควินและพรา..... ใบหน้า
ขบคนแซนของหลอน..... และเลขที่ 13 บนบานประตูห้องนั้น..... .นรก บัคคอบ ห.....

ห้องเลขที่ 13

ห้องเลขที่ 13

ห้องเลขที่ 13

ห้องเลขที่ 13

ห้องเลขที่ 13 เขายืนมันตะโกนคำทอ มันวิ่งกรูเกรี้ยวเข้ามาแหวกหัวใจ

โนน ไพรำ วางชนบัตรไว้ให้คนขายเหล้าแล้วลุกเดินขึ้นไปถึงที่นั่น

"จะเข้าก็เข้ามาซิ ประตูปิดไม่ได้สักดอ....."

ก่อนหลอนจะหันมทประโยค

"อ๊ะหรี" เขาตะโกนคำ แล้วโหมหกลอนเหมือนหมาเปียาฝนรันทนขาเจ้าของ
ร้องไห้และอาเจียน"

(หอมคอกประควน : 86 - 87)

นอกจากเรื่องสั้นชุด หอมคอกประควน แล้ว ผลงานเรื่องสั้นอื่นที่ปรากฏวิถีในการ
สร้างตัวละครนั้นก็ให้ความสำคัญแก่ตัวละคร ไก่แก่ชุด ผู้มีใจเกินหัวใจ เช่นเรื่อง กรวย สำเร็จ
เข็บ สะเคา เข้าไกล เพ็ค กะดินสู่เดือมือเปล่า ชุก ตะโกก โคนก๊ แวบ รำเพยหน้าซีก
พวน เนลวผู้ล่าไม่ผิด แทนเหยื่อนอยากกินน้อย เช่น กระพากับนอนกลิ้ง (ไม่หอม) ทอง
มะขามอนจะเป้งบ้า ควง มาไล ผู้สอนสูง เป็นต้น จากเรื่องสั้นชุด เสเพลบอยชาวไร่ เช่น
แจ่ง โบกอง ผู้ยังยงแห่งสวนกล้วย สุภาพบุรุษแนว ชำระ แหว มะแหมน ผู้ไม่ยืม ปิด คำแย
ร้องไห้ บัว สองใบคนนั้น รื่น ผู้กลับมา จบ แว้ใส กับขลุ่ย เป็นต้น

นอกจากนี้ผลงานประเภทเรื่องสั้นของชุดแรก ๆ ของ 'รงค์ เช่น หนาวผู้หญิง
เถาอารมณ์ ไฟอาลัย ก็ปรากฏว่าใช้เทคนิคในการสร้างตัวละครประเภทให้ความสำคัญแก่ตัวละคร
ส่วนใหญ่ เช่น เพรา บรรโลม ครูจินดา อรทัยคนดี มือมิก จากชุด หนาวผู้หญิง ฯลฯ

ในรวมเรื่องสั้นชุด ปักเป้ากับจุฬา นั้น กล่าวได้ว่า 'รงค์ ได้ใช้เทคนิคการสร้าง
ตัวละครประเภทให้ความสำคัญแก่ตัวละครอย่างชัดเจนอีกเล่มหนึ่ง เช่น เรื่อง อังคาบ รสสุคนธ์
เกล็ดควา กริ่งจิต สีกับแสบ พลัมพลิง ชเอมกับพวก ปรีจิต - ชนิน นระรา คิม บุขนาก
บานชื่น สนม มานัส โนรา ฯลฯ เป็นต้น

ในเรื่องสั้นชุด เถาอารมณ์ 'รงค์ ก็ได้ใช้เทคนิคการสร้างตัวละครประเภทให้ความสำคัญ
แก่ตัวละครเป็นอันมาก เช่นในเรื่อง นายบุญปลูกเจ้าข้างคุยผู้หยิ่งในศักดิ์ศรี ไบรวนแต่

ไม่มีวันอดตาย ทองปลิว นักรัก นายช่างซ่อมรองเท้าและข้าวมันไก่ ลุงหลี่ พ่อเยื่อภาพว่า เขาฝากชีวิตไว้กับความเมตตากรุณาของคนในเรือ ที่ใช้ฝักรออยู่ในลำน้ำเจ้าพระยา นายหน้า รับจ่านำและขวัญใจแม่ครัว เฟ็คลี - ผู้ชายคนเดียวของบ้าน เป็นต้น

2.3.2 กลวิธีในการบรรยายตัวละครแบบร่างภาพ

กลวิธีชนิดนี้คือ วิธีบรรยายลักษณะและเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวละคร อย่างละเอียด ทำให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครนั้นถนัดดี หลายแง่มุม แต่ไม่มีการดำเนินเรื่อง เกี่ยวกับตัวละครนั้นอย่างใด ในตอนนั้นจึงเป็นบทบรรยายให้รู้จักตัวละครอย่างชัดเจนกว่าถนัด เท่านั้น¹

จากการศึกษาเทคนิคการสร้างตัวละครในงานประเภทเรื่องสั้นของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (พ.ศ. 2503 - 2512) พบว่า 'รงค์' ได้ใช้เทคนิคประเภทบรรยายตัวละครแบบร่างภาพในเรื่องสั้นหลายเรื่อง เช่น เพลงไม่มีทำนองริมตลิ่งสาบเสือ จากชุด ผู้ยี่เกในหัวใจ เช่น สมพิศชายทุ่ง เข็บ สะเภา เข่าโกลี หนุมหลงบาง กรวย สำเร็จ เป็นต้น

ตัวอย่าง

"แทบจะว่าทุกบ้านและทั้งบาง ใครอยากได้กระซอนคันกระติ กระบวยหรือ กระจาดักอัน ก็จะไปยืมมาหาเขา หนุมซ้อ กรวย นามสกุลไม้ปรากฏ ปลูกกระหอมยักพื้นแค สูงเคียง ต้องก้มหัวลอคอยชายทุ่ง มองเห็นภูเขาสีเขียวสดยามแดดจิด และมันจะแปรเป็นน้ำเงิน ออนจนเขมก้าเมื่อตะวันชิงพลบ.....

... ..

กรวย นั่งอยู่เท่านั้น ไกรณานไปอาจจะบองเห็น ถ้าวันไหนไม่เห็น นั่นก็หมายถึงว่า เขาจำจากกระหอมขึ้นไปคักไม้ไผ่หนูเขา บางทีจะหายไปเป็นหลายคืนหลายมือ แคแล้วเขาก็กลับมา ชาวบ้านเฒ่าเฒ่าก็เฝ้าสรวลเรียกขานเขาว่า กรวย สำเร็จ เพราะความเงียบขรึม

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 94.

และต่างผู้คน มิเคยไปหาหาผู้เพื่อนเรือมิใคร เขาไม่ไปวัด ถึงหน้าครุฑสงกรานต์ก็ใครไม่เคยเห็น
เขาเล่นสาคน้ำ เสียงกลองโชนคืบเคื่อนหงายไม่เคยยั่วไว้เขาออกกรำ เพลงฉ่อยหรือเพลงอีแซว
เขาไปอยากฟัง กรวยไม้หุ่นขี้ขาวหรือยี่เก หมกอยู่แต่ในกระโจมผู้เดียวเป็นวิเวกกับกระเบ
ตะกร้าที่สาน ใครซื้อเขาขาย ใครขอเขาให้ ไม่เคยเก็บกรองเกียงงอนจะเอาเท่าโน้นเท่านี้
และถ้าใครทักถามชวนพูดคุย เขาก็เพียงอ้อหรืออยู่ในลำคอ พูดแต่จนจนดูเหมือนว่าเขาพูดไม่เป็น
นานเดือนจะมีคนเห็นเขายิ้ม ส่วนที่จะหัวเราะยังไม่มีใครเคยได้เห็นแม้สักหนในชีวิต....."

(ผู้ยี่เกในหัวใจ : 296)

"บัว สองใบ จึงมีความสุขนัก เขาเชื่อว่าอะไรที่เป็นของเขาอมจะดีเยี่ยมทั้งนั้น
ทองฟ้าของเขาเป็นสีน้ำเงินสดในกวางทองฟ้าหน้าบ้านใคร พระอาทิตย์ที่เขามองเห็นงามกว่าที่
ใครอื่นเห็น หมาของเขาเห่าดังกว่าหมาบ้านโน้น คินของเขาอุดมคักว่าคินไรใครอื่นทุกผู้ทุกนาม
แม่แต่พื้นเตียงทองของเขาถี่เนื้อทองกว่าของใครทั้งบาง มีจักจั่นทองของเขาคมกว่ามีคทุกเล่ม
ถ้าใครจะขอเขาจักจั่นก็ยกให้เลย และน้ำตาลของเขาหวานกว่า เกล็ดของเขาเค็มกว่าของใคร
บัว สองใบ เชื่ออย่างยิ่ง เป็นความเชื่ออันเกิดจากความบริสุทธิ์ใจจากความยินดีกับชีวิต ดังนั้น
เขาจึงมีความสุขนัก"

(เสียดายชวโร : 177)

"ใครหรือจะขยันเหมือน คีนแต่เขาชอบโก้ง ลำหน้าบ้านมากแล้วลงไปทำข้าว
ถ้ายันข้าวเหลือพอหุงกินเขาก็จะเข้าครัวก่อไฟ เขาใช้ฟัน ถึงแม้นับจะวัยเขมก้นหม้อและตามฝา
ซัดตะเกี๋ยงก็สะดวกกว่าจะต้องซุกหลุมเผาถ่าน เว้นไว้แต่เมื่อเก็บส้มไม้เนื้อแข็งไว้ได้มากหรือ
โคนไม้ใหญ่เท่านั้น จึงจะเผาถ่านเก็บใส่กระสอบไว้ขาย เคื่อง คอกแก ใช้เวลาทุกอริใจของเขา
ให้เป็นประโยชน์เสมอ ที่จะนั่งเฉื่อยมวนยาใบทองคูก่อนนั้นไม่เคย เพราะเขาไม่สูบบุหรี่ จะกินแต่
ข้าวเท่านั้น"

และเพราะทำงานหนัก เขาจึงกินข้าวจุเหมือนสองคนกินทีเดียว ปลาย่างปลาเค็ม มีเหลือเพื่อ ห้างเนื้อเค็มและปลาร้าปลาเจ้า ผักเค็มคอง เขาจะปิ้งปลาจนกลิ่นหอมคลุ้ง ปลุกนึ่งสำคัญแนวชาวปอดที่เลี้ยงไว้ให้มันคืบขึ้นมาเคี้ยวเคี้ยวประจบ ถ้ามีต้มแกงเหลือไว้แต่ เย็นวาน เขาจะอุ่นให้มันร้อนขึ้นมาอีกที แล้วกินอย่างเอร็ดอร่อย ไม่เหลือติดกันซาม น้ำข้าวที่เป็นสีแสดขุ่น ๆ เขาจะรองใส่ถ้วยได้เหาะเกลือพอให้มีรสประแดกก็ชกคล่องคอก็ ทั้งชั้นทั้งมัน ก็ความเสียอีก... ความความคึกของเที่ยง คอกแก เพื่อนพ้องบางคนถามถึงว่าเขากินนมหมา เขาจะหัวเราะที ๆ ในคอ ไม่โต้เถียง....."

(เสเพลบอยชาวไร่ : 185 - 186)

จะเห็นได้ว่า 'รงค์ ใช้การบรรยายแบบร่างภาพ (Sketch) ให้ผู้อ่านได้เห็นบุคลิกของตัวละครได้อย่างดีถ้วน เทคนิคในลักษณะนี้ 'รงค์ ใช้ดีมาก นอกจากเรื่องจามตัวอย่างแล้ว ก็จะได้พบได้ทั่วในผลงานรวมเรื่องสั้นอื่น ๆ เป็นไปในลักษณะที่แทรกไว้ในระหว่างเรื่องบ้าง บางเรื่องก็ใช้การร่างภาพทั้งหมด เช่นในเรื่อง เรียงความเรื่องยาบ โก ในชุด เสเพลบอยชาวไร่ ในเรื่อง สันซึก หนาวผู้หญิง เจ้าอารมณ์ บางสำภูสแควร์ หัวใจที่มีคืน เทคนิคในลักษณะนี้ใช้ควบคู่ไปกับการใช้บทสนทนา แต่จะได้พบมากที่สุดคือนิราบเรื่องสันซึก ผู้มีเยื่อในหัวใจ และ เสเพลบอยชาวไร่

2.3.3 กลวิธีในการบรรยายตัวละครแบบแนบภาพ

กลวิธีลักษณะนี้ ศาสตราจารย์ กุหลาบ มัลลิกะมาส กล่าวว่า "เป็นวิธีการตรงกันข้ามกับการอธิบายอย่างร่างภาพ แต่แนะนำให้ผู้อ่านเข้าใจและรู้จักตัวละครได้เอง"¹

กลวิธีประเภทเหล่านี้ 'รงค์ ใช้มากและกระทำได้อย่างดี ผู้อ่านจะทราบว่าตัวละครเป็นผู้นิสัย อารมณ์อย่างไรได้ เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 95.

"ข้าส่งสยอยู่หลายทีแล้ว เหล้าร้านแกมันจืดจืดกันที่อื่นเขา....."

เฉย ฅ บัวโรย ยืนฟังผาอยู่คั่น

"แกเข้ามาไคอย่างเง ?" เพียบควน หน้าเหือก

"คนอย่างข้า ฐูเข้มกัลดไคหอกไว้ย" เพย ฅ บัวโรย ยืนหยันและว่า "ข้าก็
ไม่ตั้งใจปิคหอก แกก็ไมเลี้ยเตี่ยว ไคบาเห้คนโกง"

"เหล้ามันหายาก ข้าก็อยากไห้ไคก็แล้วดั่งกัน" เพียนควนกล่าวแกไม่ถนัดปากนัก

"แกอยากเอากำไรมาก ๆ ทางหาก เอะ..... พรุ่งนี้ข้าจะบอกคนทั้งกรอก
ให้หาสิน"

(หัวใจที่มีสิน : 18)

"มันมาถึงระเป็คเป็นหลายหนไมไคบ กะแจวท้ายปักตะกุดทางเลื้อบายเบนทางเรือ
ของเราออกทางเกลี้ยงน้ำวนเขี้ยว" เขาว่า

"หนที่มันมาถึงตอนเคื่อนมีคคงจะมองไมถนัด แล้วอีกหนที่มันมาตอนเคื่อนหงายก็
ไมไคน ตอนหลังมันจุพลูสองจนสว่างอย่างกลางวัน... ก็ไมไคนอีกเหมือนกัน"

"ทำไมไมไคนละนา" ฅนุมะนัคถาม

"เทวคาที่รักษาสะพานทานหวงของท่าน ตอนทีมันมาถึงระเป็ค ชาวบ้านที่อยู่ริม
แม่น้ำเขาเห็นมือใหญ่เบือเรือเทอโบกปักเอาไปหลนที่อื่นหมก....."

"ที่อื่นนะที่ไหน"

"ก็ถามไ้เรือเก"สวนข้าง ฅ่นลงระเป็คในแม่น้ำเสียก็พะลิกพะเรือ"

"มือไคร ?" "เทวคา"

"แล้วทำไมถึงพังละ"

"พวกไ้หวังตาน้ำขามันแรงลาก ตอนหลังมันเอาลู่กระเป็คบูกกับโซร่อยกับเป็นพวง
โยนลงมา ไ้มันคล้งกับสะพาน.....แล้วมันก็แตกตรงที่เมาะะ ๆ เอาถึงพังจนไค" เขาสบบคิม

"บ๊วเหวควาร์กมาสะพานไปไหนละ"

"รักกวนไม่ไหวจริงว้ย" คนแจวท้ายทาก "ก็แม่น้ำทั้งลงมาที่ละสิบพวงยี่สิบพวง
เหวคาตาบมีสองมือเท่านั้นจะปักกันอะไรละ"

(หัวใจที่มีถิ่น : 137 - 138)

"สวยเหลือเกินสวยเหลือเกิน" เขาฮับฮับอยู่ในคอ "เมือชื่ออะไรนะ
บอกได้ไหม"

ประโยคหลังเขาเกือบเป็นกระชิบ ไม่รู้จะไรทำให้หลอนกระชิบตอบเขาในอีกใจถัดมา
"วอนจะ"

"เพราะเหลือเกิน.....เพราะมาก" เขาเพียบประกายเจ้ารู้ในตาอีกสองเท่าตัว
"... ..อวรณ์แปลว่ากริลหา โรแมนติคมาก"

"ไมไรจะ ฉันทวอนเฉย ๆ พอดีให้" หลอนท้วง อะไรของเขาหนา คำหลัง
ไม่เข้าใจเลย

เขาหัวเราะกว้างขวาง

"เอาเถอะ ให้ฉันเรียกอวรณ์ก็ได้แล้วก็ได้ เพราะกว่าวอนเฉย ๆ เป็นไหน ๆ
อยากรู้ชื่อฉันไหม อยากไปอยาก ๖"

(หนาวผู้หญิง : 724 - 725)

"รวยไหมวันนี้ นายช่าง" ซ้ำพเจ้าหักขึ้นก่อน นายช่างหัวเราะที ๆ

"แย่น้อยครับวันนี้ ปลายเดือนเต็มที ร้านหนังสือพิมพ์ยังบน หนังสือพิมพ์ขายไม่
ค่อยก็...."

"ถามอะไรหน่อยได้ไหมนายช่าง ๖"

"ถามสบายเลยคุณ เรื่องรองเท้าหรือเรื่องอะไรได้ทั้งนั้น นั่งก่อนสิครับ"

"วันนี้ขายช่างคงอารมณ์ดีมาก"

"ขอโทษนะครับ ทำไมนายช่างจึงต้องกินข้าวมันไก่ทุกวัน....."

"ก็กว่าเรื่องอะไร" นายช่างหัวเราะ "ปีคนถามผมบ่อย ๆ ไป ผมจะบอกคุณให้
ที่ผมกินก็เพราะผมชอบกินนะสิ ใจงั้นจะกินเขาไปทำไม....."

"แล้วก็อีกอย่างหนึ่ง ผมกินเพื่อรางวัลไว้ซึ่งศิลปะแห่งการเลี้ยงไก่ตอน.. .."

"การตอนไก่นั้นไม่ยาก เหมือนการตอนคนเหมือนกัน เสียวแปดเบี้ยก็สบาย
แต่การเลี้ยงไก่ตอนให้สมบูรณ์ ให้อาอยนั้นไม่ใช่ของง่ายเลย....."

"เป็นประเพณีศิลปะอย่างหนึ่ง เท่ากับการหาเครื่องลายครามที่ทองมีส่วนผสมของ
แพรเนื้อดี การลวดขนาดดอกบัวให้เล็กลงเท่าหัวแม่มือ หรือการทำเหล่าที่ต้องผสมกลิ่นอันหอมหวาน
ของเกสรดอกไม้ทั้งร้อยทั้งพันชนิด"

"ปราสาทนครวัด หรือกำแพงเมืองจีน อาจจะท่ายากกว่าเลี้ยงไก่ตอนนะคุณ
งานอย่างนั้นใคร ๆ ก็ทำได้ ถ้ามีอำนาจ ใจกล้าใจร้าย ใจยากเลย. .."

(เถาอารมณ์ : 252 - 253)

จะเห็นได้ว่า จากบทสนทนาของตัวละครตั้งที่ยกตัวอย่างมาแนะนำให้ผู้อ่านได้ทราบและ
เข้าใจถึงอุปนิสัย และลักษณะของตัวละครได้ชัดเจนและชัดเจน

2.3.4 กลวิธีสร้างตัวละครให้สมจริง

'รงค์ สร้างความสมจริงของตัวละคร โดยอาศัยความขัดแย้งระหว่าง
อารมณ์หรือความรู้สึกขัดแย้ง 2 อย่างภายในจิตใจของตัวละครคนเดียวกัน กล่าวคือ ความขัดแย้ง
กับตนเองกับความขัดแย้งกับตัวละครอื่น เช่น ระหว่างความมีน้ำใจกับความคดโกงของตัวละคร
2 ตัว ความอับอายกับนิสัยโกหก ฯลฯ 'รงค์ ใช้กลวิธีในการสร้างตัวละครให้สมจริงโดยที่
ตัวละครจะมีนิสัยพื้นฐานหรือความรู้สึกอย่างหนึ่ง เป็นแกนกลางที่เมื่อมีเหตุการณ์หรือบุคคลอื่นมา
เกี่ยวข้องหรือแทรกเข้ามา ในลักษณะตรงข้าม ตัวละครก็จะเปลี่ยนท่าทีความรู้สึกไปเป็นอย่างอื่น

ห้เห็น นอกจากนั้นก็อาศัยบรรพชาของมนุษย์กันสำหรับสร้างตัวละครด้วย เช่น ความรักสันโดษ ความลึกลับ การชอบกล่าวโทษผู้อื่นมากกว่าตนเอง นับว่าตัวละครในเรื่องสั้นของ 'รงค์' มีความสมจริงในแง่ที่ว่ามีส่วนคิดและส่วนเลว

ตัวอย่าง

"เมื่อคืนนี้เขากลับบ้านสองยาม"

แม่ราไฟในเตาไว้ไม่ยอมให้ดับ เพื่อจะอุ่นกับข้าวให้เก็กินอยู่เสมอ ลายคอนข้างเมา แลความรู้สึกในพระศุภมิไกรระไวบหายไ้ไหน เขาบอกมือไหว้เมื่อเห็นแม่สาละวันตั้งกับข้าว

"ไปไหนมาลูก กลับคัก ๆ คื่น ๆ"

"เขาไม่ได้ไปไหนมา อยู่บ้านทั้งวันแม่ไม่เห็นหรือ ะ"

"ลูกไม่รักตัวเองเลย...."

"รัก" เขาคอบ

"... ลูกไม่รักแม่ห่วย"

"รัก - รัก - รักซี - เขารักแม่"

ลายตะโกนจนรู้สึกแสบคอ น้ำตาไหลพราก

นางจ้องมองดูเขาแล้วน้ำตาก็ไหลออกมาบ้าง

สองแขนลูกเลยกอดกับรวงไห้โธ

..

"ไปกินข้าวเสียเถิดลูก...." นางพูดทั้งน้ำตา

"เขาไม่กินหรอก" ลายพูดขณะเดินไปกินข้าว

". . . แม่ พ่อก็เลิกกินตั้งแต่อายเจ็ดขวบได้ เขาก็กินแล้วทำไมจ๊ะ ๆ แสบๆ

เมื่อเช้าเขาได้ควานแบ่งขายเงินมาตั้งแต่สามแถมเอาไปฝากแบงค์ไว้ อีกสองสามวันเราจะไม่อยู่ที่นี้กันแล้ว มันไม่ใช่ที่ไว้ ร้อยการวางวางแถมบางข้อนะ แม่ลูกก็กินไม่อยู่ ชื่อนันเกอร์เบรทไว้นายเลบสักคัน หากคนใช้ให้แม่หลาย ๆ คน เขาจะบินไปรักษาที่หอเบรท..."

"... นั่นถูกต้องจริง ๆ หรือ ?" หญิงกลางคนไม่วายเคลิ้ม

..

ลายวางขอบคยไคลงปลากรอบ เงยหน้าขึ้นมองแมควยสายตาหม่นหมอง

"เขาโกหก"

(เถาอารมณ์ : 435 - 436)

จะเห็นได้ว่าถึงแม้ตัวละครจะเป็นคนที่ชอบโกหกเป็นนิสัย แต่ก็มีสำนึกในความรักและ
พระคุณของแม่

ตัวอย่าง

"เห็นไอ้บุญปลุกอยู่ไร ๆ ในหลุม แม่ทะโกนบอกพัน เอ๊ย ขอยืมลูกอมลูกชิวะ
มันดาม แล้วของมึงละ ? แม่ชอบเสียงดัง กูลืมเอามา ไอ้บุญปลุกมันก็ส่งลูกอมแล้วพันก็คลาน
กระเลิบไปซุกอยู่กับพวกผู้หญิง มันเป็นคนพรคนั้นแหละครับ ลูกใครเมียใครเป็นเผดอไมได้
มันฝากเคียน"

"คงชั่วยสังหรณ์ก็ไม่เชิงสังหรณ์ละครับ แม่กำมันก็ไ้ความคิดเป็น ๆ ของคน
กัวตายนี้แหละ. . ."

(หัวใจที่มีกัน : 199)

2.3.5 กลวิธีกระแสจิตประหวัด

ศาสตราจารย์ กุหลาบ มัลลิกะมาส¹ กล่าวว่า กลวิธีกระแสจิต
ประหวัดคือ บุรุษที่ 1 เป็นผู้เล่าเรื่องตนเองโดยปรากฏเป็นรูปกระแสความคิดประหวัดไปถึง
เหตุการณ์ต่าง ๆ

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 90.

กลวิธีลักษณะนี้พบในงานประพันธ์ประเภทเรื่องสั้นที่ปรากฏเด่นที่สุดเพียงเล่มเดียว คือ รวมเรื่องสั้นชุด หัวใจที่มีคืน ซึ่งเป็นการหลั่งของผู้นที่รอดชีวิตจากสงครามโลกครั้งที่ 2 หวนคำนึงถึงความทุกข์ทรมานและความโศกเศร้าของสงครามขณะนั้น

ตัวอย่าง

"เหล้าบาทที่สาม หัวใจที่เหมือนจะมีคืนมันฉุดเขาเดินต่อไปอีก... อีกคืนนั้นเขา รับประทานอาหารญี่ปุ่นกับบาร์เทนเดอร์จากหน้าบาร์แถวสุริวงค์ มีเมารีย่าแทบจะใจเบาระทดแทบ ๆ นั้น เป็นเตียงสาวก ถ้าที่มันพอเพียงให้คิดแปลงได้ และก็เพราะไม่ได้เป็น จึงตะโกนคำที่เขาถนัดบรุษ ห้างที่เขาเร่งฝืนจักษุเห็น้อย ตะคริวแทบจับก็หาได้หันหัวใจร่านของมัน ความโกรธของมัน รุนแรงถึงขั้นชักขามูไร เปลือยจากฝัก มันตะเบ็งภาษาของมันที่เขาโง่โง่รู้เรื่อง แต่ตกใจจนถึง หันหลังดู... มหามิตรผู้ลุ่มแก่อ่านจโหระและราคะ หัวเราะเหมือนละคร มันจุ่มปลายคาบมาที่ ก้นเขาจนทองหยงหลบ แล้วมันเลือกคาบขึ้นวางหงายคบบนอานได้เขาคงลอยกันดิ้นอยู่อย่างนั้น จนถึงที่หมาย... เขากลับจลิมความเมื่อยเหน็บ"

(หัวใจที่มีคืน : 23 - 24)

"ความหลังของอารามบอยพุ่งส่วนออกมาจากเหล่าที่ตึ่ม... ทุกบททุกตอนในชีวิต ของเขาหนีไม่พ้นนัก เขายังจากความเจ็บแสบบนหลังเมื่อโดนเขียนด้วยแขนงไม้เพราะทำผิด ร้ายแรง และความหิวนั้นเป็นบทเรียนของการต่อสู้กับเพื่อนอารามบอยในวัดที่กัณดาร จะต้องเก็บ อาหารเหลือคณจากพระไว้อย่างหวงแหน มีแกงถ้วยเดียวจะต้องกินกันถึงเจ็ดแปดคน พระท่าน กำชับให้แบ่งกันกินให้ทั่วถึง แต่พอเผือกคาทาน เพราะหาจะต้องลงโบสถ์หรือพิธีอื่นของสงฆ์ ต้องทำ ไอค้ที่โศกกว่าก็จะหาแกงเพาะไปกินของมีคณเดียว"

(หัวใจที่มีคืน : 73)

3. ฉาก หมายถึงสถานที่และเวลา ในบางกรวีฉากมีบทบาทเสมือนเป็นตัวละครด้วย ตัวหนึ่งในเค้าโครงเรื่อง คือมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับนาฏการ แต่ในบางกรณีเช่น นิทาน รุ่งเภาของไทย ผู้แต่งกล่าวถึงฉากพอเป็นที่รู้จัก ลักษณะของฉากที่ก็จะต้องมีความสมจริงและ ช่วยสร้างบรรยากาศ ตลอดจนอารมณ์ร่วมของเนื้อเรื่องในตอนนั้น ¹

จากการศึกษางานประพันธ์ประเภทเรื่องสั้นของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (2503 - 2512) พบว่า ฉากต่าง ๆ ในเรื่องสั้นของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ มีความสมจริง แต่การให้ความสำคัญ ของฉากในผลงานแต่ละเล่มมีน้ำหนักแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ผลงานบางเล่ม เช่น หัวใจที่มีต้น หอมคอกประจวบ และ บางลำภูสแควร์ ให้ความสำคัญฉากมีมากกว่าในผลงานเรื่อง ปักเป้ากับ จุฬา เตพลอยยขาวไร้ หนาวผู้หญิง เจ้าอารมณ์ ส่วนในเรื่อง ไฟอายุ และ บางลำภูสแควร์ ความสำเร็จของฉากอยู่ในระดับปานกลาง

ฉากในเรื่องสั้นของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ มีทั้งการบรรยายอย่างสั้นแต่ได้ความ กับ การบรรยายอย่างละเอียดลออ บางฉากถ้าอ่านอย่างผิวเผินก็จะเข้าใจยาก ต้องใช้อารมณ์และ จินตนาการร่วมด้วยจึงจะเข้าใจได้ เรื่องสั้นบางเรื่องเกือบไม่กล่าวถึงฉากเลยก็มี ไม่ว่าจะเป็น การบรรยายฉากในลักษณะใดก็ตาม ทุกฉากก็มีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ตลอดจนอารมณ์ตาม หองเรื่อง จากการศึกษากการสร้างฉากในผลงานประเภทเรื่องสั้นของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (พ.ศ. 2503 - 2512) พอจะแนกลักษณะของการสร้างฉากได้ดังต่อไปนี้

1. ฉากนิ่ง
2. ฉากที่ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว
3. ฉากที่สอดคล้องกับอารมณ์ของตัวละครและเนื้อเรื่อง
4. ฉากที่เป็นสัญลักษณ์

¹ ภูทาบ มัดลิมะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 85 - 86.

3.1 ตัวอย่างฉากหนึ่ง

"ใบห้องใต้หลังของอาจารย์หวัง เต็มไปด้วยของเก่าแก่ กลิ่นดอกไม้บูบับเหียนและเครื่องสำอางาน ในมนาวจิตใจรู้สึกเหมือนกับเรากำลังอยู่ในปูชนียสถานอันศักดิ์สิทธิ์ หรือห้องโบราณในร้านขายยาจีน ซึ่งสมัยใหม่และสมัยเก่ามาพบกันด้วยความบังเอิญ

ข้าพเจ้านั่งอยู่บนพื้นห้องที่พวกพรมแผ่น หันหลังให้กับประตูห้องหน้ามีตู้บูชาพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ทั้งเนื้อสัมฤทธิ์ฝีมือช่างสมัยสุโขทัย จนกระทั่งพระพุทธรูปหล่อขึ้นในยุครัตนโกสินทร์นี้เอง ชิ้นต่างลงนามมีศักราชรูปร่างแปลก ๆ และขนาดต่างกันไปไม่ถ้วน มากกว่าตามตู้โชว์บนร้านแถวสี่ลมหรือบางลำภู ทุกตาเหล่านี้เป็นรูปช้าง กระต่าย หมู และคนในอิริยาบถแปลกกันไป บางตัวเป็นรูปผู้หญิงเท้าแขนอ่อนแอ บางตัวเป็นทหารในท่าเตรียมพร้อมจะออกสมรภูมิ"

(เถาอารมณ : 352)

"ตรอกยาวที่มีกลิ่นอันฉุน กลิ่นดินและน้ำคร่ำเก่าในถ้ำห้องแถวที่ขนานอยู่สองฟากในความมืดสลัวของไฟแรงเทียนท่าข้างทาง แต่ละเสาข้างเป็นระยะทางเกือบสุดแสงของมัน ห้องแถวเหล่านั้นจึงมองดูเหมือนคนสองคนยืนห่มกันเพื่อจะโชนเข้าใส่กัน แต่ถูกกริ่งแน่นหนาอยู่กับความหวาดกลัว ตรงข้ามกับคนที่อาศัยอยู่ในนั้น ต่างเป็นนักสู้อย่างทรหดเท่าที่ชีวิตในเมืองใหญ่จะชักเกลี้ยให้เป็นไป เขาสู้กับความยากจน สู้กับการมีชีวิต เขาพร้อมจะทะเลาะกับมโนธรรม และหัวกับเพื่อนข้างเองด้วยเหตุผลของน้ำตารกเขียว"

(บางลำภูสแควร์ : 140)

"และรายชื่อคนอื่นๆ คลั่งเคล้าสายตาระหว่างแก้วเหล้าและมะยมหลายเม็ดวางเกลื่อนเหมือนโดนเขย่าหล่นจากกัน และเกล็ดขึ้น ๆ อีกหลายเม็ดที่เพิ่งกวักจากไห สีมันขาวอมดำจากฝุ่นละออง จนมองเห็นดวงระยิบระยับตามเหลี่ยมมุมผนังของมัน เกลือ... ถึงจะสกปรก

มันยังแจ่ม งานหลายงานที่เขานั่งมองและคิดเพ้อคลั่งอยู่อย่างนั้น เวียนวนอยู่ในกรอบอันคับแคบ
คั่นยี่สิบแปดสแลง โยแก้วที่ครึ่งหนึ่งมันเป็นช็อค..."

(หัวโหลี่มีต้น : 20)

"เขาแนบคอส่ายตาจนปวดเมื่อยกว่าจะมองเห็นมันสีฟ้าอมใส ทั้งชายอยู่บน
ขอบหน้าต่าง ถัดลงมาตามวงภาพเชื่อมต่อกันนั้น เป็นเตียงนอนวางซิกฟ้ามัวเปลือยแห่งหนึ่ง
เย็บตะเข็บขอบกันหมิ่น ๆ พึงไว้หลังคร่าว ท่อนขนาดนี้ครึ่งหน้าสองทั้งฐานบนพื้นซีเจรดเพดาน
คร่าวบางอันงอกคก ตะปูที่ครึ่งมันไว้จึงฉีก ฝาปริเป็นแนวระแหง พลอยให้แตกแซมเส้นขาวระอุ
เข้ามาในห้อง... มุ่งแขวนหูไว้กับสี่เสาของเตียงแบบนี้พนัก ปัดคลับชายมันไว้บนหลังเพดาน
หย่อนทวยของมัน ฝาปูที่นอนยับยี่ .."

(หอมคอกประควน : 54)

"ในห้องนั้นอวลกลิ่นฉาวของเวลาเที่ยงวันแกมกลิ่นขึ้นเหมือนคินในกระถางกุหลาบ
ที่รดควยน้ำล้างปลา หอมระคนคาวชาวเขาจากเมือกใจหลังบานประตูห้องน้ำ ริมฝาคันตรงข้าม
กับเตียงนอน ประตูบานนั้นแยบเพียงให้เห็นฐานส้วมแบบยถงนั่ง วางท่ามุมเจดียงฝาสังกะสีตะกั่ว
สูงเคียงราวนม เรียวคดงับน้ำซังในคอจานระดอนประสาทรายระยับ พาดไว้บนโค้งคุ่มคินเฒ่า
ใบย้อมที่วางเคียงกับใบ เชื่องทั้งสองใบไม่มีฝาปิด ขันล่างก้นเฉียงกุ่มพื้นซีเมนต์ฉาบผิวลายหินขัด
พวงลวดร้อยกระดาดฟางแขวนไว้กับหัวตะปูสนิมกร่อนก็ม โถแก้วขาวและสายยางแดงแสดงหมวด
พันกันไว้บนหิ้งชั้นตะไคร้ และบ่งรำนั่นชวนให้ไถ่กลืนล้างทับทมิฬใต้ของสกและอวก....
ของเนา"

(หอมคอกประควน : 56)

"ลุงหลืออยู่ที่บ้านโรงหวกริมแม่น้ำท่าจีนที่บ้านมีมะพร้าวเตี้ย ๆ สามสี่ต้น และ
ชมผู้อื่นคนหนึ่ง ภายใตรมะพร้าวมีร้านไม้เล็ก ๆ พอนั่งได้สามสี่คนอยู่ข้างหนึ่งของกระโถทำเก่า

ลุงทำเอาไว้สำหรับนั่งเล่นหรือนั่งชมปลาเสีย ปลาเกา และปลาอื่นที่ว่ายแหวกเลาะไปตามแพผักบุ้ง ที่หลังบ้านมีจำปูนสูงกำลังงามหลายต้นส่งกลิ่นน่ายามเย็น และสายหยุดพุ่มเขียวคอกคกที่หยุดส่งกลิ่นจริง ๆ เมื่อยามสาย"

(เถาถาวรณ : 257 - 258)

"ผู้หญิงคนนี้ร่างน่าเกลียดอะไรอย่างนั้นไม่รู้... ปากเบี้ยว นัยน์ตาแฉะโรย แก้มมีรอยแผลเป็นจ้ำ ๆ ผมยาวลึศดกทั้งหัว ไหลปรำพรำออกมาเป็นโหลงลึก หน้าอกแห้ง เหมือนคนตายและหน้ากว้างที่สุด หลกนไม่มียูก มีรูกว้าง ๆ อยู่ตรงรูมองทะลุเข้าไปเห็นเนื้อใน สีแดงชา ๆ โดนตอซีกพุ่งไครจากออกมาจากเหงือก อายนี่เองทำให้หลอนทุกไม่วายซัก"

(ทนเวญหญิง . 215)

"กระหอนต้นนั้นลาคันใหญ่ถึงสี่คนโอบเห็นจะได้ และสูงขึ้นจนแขนคองทั้งข้างจึงจะเห็นคอกบ มันแกกกิ่งตกใบคกหนาแฉวมเงาคุบให้เบื้องตางเป็นขึ้นมานมนานกาเล เป็นโอกาสให้พืชพันธุ์พื้นบ้านไร่ว่าพวกที่ยิง ร้วและแทงหนอ เจน ชมัน กระทือ และสาคุ ข่า และจีนอีก บรรคามี ไคริ่งกันขึ้นงอกงามเป็นเพื่อนกิน....."

(เสเพลนอยชาวไร่ : 89)

3.2 ตัวอย่างฉากที่ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว

"พอสิบโมงเช้า บทเพลงแห่งชีวิตก็เริ่ม เสียงนกเล็ก ๆ วิวากันอยู่บนกิ่งแคและบ้างก็ขยออ่อนแอจะก็ตามประสา รำพา จ้วเจียกขึ้น โสร่งสับสคเป็นคอกควบสีเขี้ยวหลุหลุ แก่หลอนก็มีสนใจ เดินไปเหยียบคนไถน้ำ ทำขยุ-ขยุในกอแล้ววนทั้งไปนอกหน้าต่าง"

(ไศอาัย : 77)

"ย่านละแวกบ้านมอญ เราได้ยินพิณพาทย์ประโคมดังมาจากบนศาลาวิศุทธสาสน์เนืองเหมือนระนาดพ้าว้าพัน ช้องว้าสะอื่น และตะโพนปดอมโยน ท่านองนั้นเศร้าปนมากับเสียงคนร้องไห้อาลัยที่นอนรอเผาอยู่ในโรง .. เรืออีกลำนั้นเร่งพายเข้าหาฝั่ง คนพายห้ายเป็นหญิงกลางคน โปกผาคลุ่มกันน้ำค้างและป้ายชายปิดบางส่วนบนใบหน้าหมองหม่น ตะเกียงไขยังวางบนรองกระดานรองนั่ง ส่องแสงริบหรี่โคมปักเปลวทกลม คมที่นอนหมกลมหายใจอยู่ในท่อปากกลางลำ เป็นผิวของนาง...."

(หัวใจที่ปีติ : 181)

"แม่น้ำสายเล็ก ๆ ไหลลคเคี้ยวมาในระหว่างเขา บางคอนมีหาดทรายและที่ราบ สูงชันไปจากชายน้ำคว้นไฟในกระหม่อมของชาวไร่ลอยกรุ่นขึ้นสู่อากาศหนาวเย็น หิ้งพื้นเมืองกำลังทองน้ำขามฟาก เมืองล่างของหลอนเปลือยอยู่ในน้ำ นือคังสองยกขึ้นกคผ้านุ่งและตะกร้าผักที่เห็นไว้มันหัว หมูบ้านสลั้อยู่ในหมอกไกลออกไปราวสิบเส้น"

(ไฟอายุ : 175)

"ชายชราผู้นั้นเดินไม่รีบร้อน ส่วนกับเด็กหนุ่มหัวทอระหมี่เกือบยี่สิบห่อเต็มมือ ทั้งสองข้าง ที่บ้านของเขาอาจจะคิดบ่อนไฟและนั่นดุงแกที่ข้าพเจ้าเห็นหน้าอยู่ทุกเมื่อเชิ้อวัน หาบข้าวเหนียวหนาทุ่งหนาบลาแห่งกำลังจะข้ามถนน สังขยาสีเหลืองอมน้ำตาลฟูเต็มชามกาละมัง คนขายน้ำตาลสดและเด็กหนุ่มเพิ่งนมขึ้นพานเคินแหะโคมนักเรียะหญิง นั้นก็อีกคนเพื่อนข้าพเจ้าเหมือนกัน ทำงานบนรากสะเบียงควนสายใต้ คงจะรีบร้อนไปทันกำหนดเวลา...."

(บาง กำภูสแควร์ : 166)

"น้ำแบกลองหน้ากำไหลเขียว สายงู่นของบันเป็นเกลียวเหมือนรากไม้ใหญ่หักมาปะทะส่วนหัวของเรือจ้างอย่างรุนแรง วอน ยกแจวขึ้นวาคจนทุกแซนแล้วชะงักเหมือนพบขอนไม้หมิ่นมาวิ่งพุ่งเข้ามาชน เมื่อเผชิญหน้าเลื่องตาไปทบรอยเงื้อมขลุ่ยไซก เคื่อตรงแซนหักกลืนของมัน"

แหวะวนอยู่คนเดียว แล้วก็กำวายไปกับลม เคยได้ยินเขาเรากันว่า มันเป็นเครื่องหมายของคน
อารมณ์รัก - มักมาก"

(หนาวผู้หญิง : 715)

"ตามข้อผูกขาด ๑ ระหว่างคิกที่เย็นขึ้นจนตะไคร้จับเป็นสีเขียว ฝึกลี้อจะจับกลุ่ม
กันอยู่ในเงามืด เพื่อรอชายที่จะว่าจ้างหลอนปรนเปรอสวาท เบื่อไค้สมหวังหลอนก็จะกระพือปีก
ว่าเริงพาเขาเกาะบินขึ้นไปสู่วิมานบนชั้นฟ้าของคิก

ขอทานคาบอดก็เหมือนคนพิการทั้งหลายที่ถูกทอดทิ้ง เขาเดินกระเซอะกระเซิง
ไปตามตรอกซอก แล้วจะหยุดถามกลุ่มคนหยิบขลุ่ยออกมาเป่าเสียงสูงต่ำ บรรยายถึงฤดูใบไม้ผลิ
อันสวยงามที่เขาองไม่เห็น บางคนโยนเงินให้ บางคนถมน้ำลายอย่างดูหมิ่น ทลางเดินหลีกเข้าไป
อย่างรวดเร็ว"

(บางลำภูสแควร์ : 318 - 319)

"ระเบิดหล่นลงมาเป็นสายยังคงมาและอย่างประปราย... โครมครืนของมันไม่มี
มารยาท... สะเทือนของมันมีมือเอื้อมเขย่าบ้านเรือน... เปลวไฟสีจางพวยพุ่งแลบเลี้ยวแคบ
... และควมเข้มดำสลัดจากโรงเก็บสินค้าขึ้นเป็นก้อนมหึมา ใบความแน่นเข้และโกรธแค้น
ของมันมีกระกายเงาแวบวาวอยู่กลบเกลื่อน นี่คือนกเงือกสีที่โค่นความพิณาศโยนขึ้นไป
บนฟ้า... ไม้ที่ติดไฟก็ถูกโยนขึ้นไปเหมือนกัน... ครันเล็ดเป็นสีเทาแกมส้ม และบางกลุ่มที่มี
น้ำมันเชื้อเพลิงจะเปล่งสีเหมือนหนองที่บ้นจากหัว"

(หัวใจที่มีคืบ : 147 - 148)

"คนเลี้ยงวัวจับตามองไปยังสายน้ำอันไหลส่น่าเสมอหน้ากระต๊อบของเขา ยามนี้
เป็นยามน้ำนอง น้ำกำลังเจิ่งไปโบท้องทุ่ง และทรงตัวอยู่เหมือนจะไม่วันลด ยักบังทอดยอก
ใบเขียวสดสะท้อนแสงแดดเป็นเงาวาว ผุ่งจึงใจหายาววังหลุกพลานอยู่บนผิวน้ำราวกับหมู่ระบำ

ปลายเท้า กำลังท้องมดเสียงดนตรี ซ้ำ ๆ นาน ๆ ก็หยุดอยู่กับที่ขยี้มัวเสียหน่อยหนึ่ง... ในอากาศที่พุ่งพลไปช่วยกลิ่นของรากพืชน้ำและบัวหลากสีหลากพรรณ"

(ไฟฉาย : 225)

"คลองสะกุงค์คไปตามอารมณ์ของกระแสน้ำเขาจะคลั่ง... เลยทำวัดคนละฟาก มีต้นหว้าใบคอกสะพรั่ง บกที่อาศัยนอนเริ่มต้นขึ้นบานินทา ลุงมิ่ง เจ้าของกระหม่อมจวนเพ่งที่ปลุกอยู่ข้างคนนั้น...."

นานไปเกินจะรอ แล้วความเรื่องรางไกลแจ่มและคลองสายนั้นจะพาเรามาถึง กุ้งก้างขวางของแม่น้ำเจ้าพระยาในอ้อมเกร็ด... ลมพัดเย็นขึ้น... ละอองหมอกปึกเกิดสยวร้าย บรรเลงอยู่บนพริ้วละลอก .. คบคกกุ้งเริ่มจะพាយเรือยาวบกระซังออกมาทอดหนุนอยู่ในความว้าเหว... คนงานคืนนี้เฒ่าอยู่เหมือนยังหลับมีความสุขอยู่ท่าเรือเทียบประมัว คืนมุ้งของเขาปลิวไหวสะเห็นฉายลบ...."

(หัวใจที่มีตื่น : 127 - 128)

"เขานี้อากาศเย็นไม่มีแดด บางลำภูสแควร์ที่วางอยู่ตรงหน้าคืนขึ้นนานแล้ว ยวดยานขวกไขว่หยุกและไปตามจังหวะของจราจรคนเหงาที่ร่ำป้ออยู่บนแท่นกลมกลางถนน มันช่างเต็มไปด้วยการเคลื่อนไหวและแสงสี ข้าราชการแย่งกันขึ้นรถประจำทางไปทำงาน แม่ค้ามดไม้คอนหาบคัคนารถสามล้อคันหนึ่งหวุดหวิด เด็กชายหนึ่งสี่ปีพิ้วร้องตะโกนขายข้าวพาคหัวไปตามบาทวิถี เสียงร้องขายเครื่องใช้พลาสติกราคาถูก ๆ และเสียงขายกางเกงขาลีในกำลังตะโกนออกคุณภาพสินค้าของเขาไวกแหวก ร้องเรียกให้นักเรียนสาวกลุ่มหนึ่งเข้าไปเลือกชม แหกส่งนมแรงควบจักรยานให้หันเส้นขาวก่อนไฟแดง กระดังสามล้อ แตรรถบรรทุก เสียงกระเทียมเท้าเก่ง ๆ ของคนขับรกราง"

(บางลำภูสแควร์ : 3)

"... ล่าคล่องคอในเวลาบ่าย แสงแดดพอมสไมร้อนจัด โสณเริ่มจะบาน
กตามตลิ่งแม่น้ำไหลยวไปตามละลอก และบางครั้งก็อ่อนระหวั่นไปตามแรงลม

หญิงชาวบ้านพักริ้วนางของหล่อนจมนองเห็นส่วนขาที่ขาวนวล หล่อนถือไม้กวาด
ทางมะพร้าวมาไปตามกอกอกหญ้า เมื่อพบฝูงแมลงปอก็กะพาดลงไปเต็มแรง แล้วกลับลงเก็บ
ใตกระป๋องนม เอาไปเป็นเหยื่อตกปลา นกกาว่าที่เกาะอยู่บนปลายไม้สูงส่งบินทอดตาไปไกลลิบ
ไม้ไผ่ลงเลย"

๒

(ไผ่ยาย : 242 - 243)

3.3 ตัวอย่างฉากที่สื่อถึงอารมณ์ของเรื่องและตัวละคร

"ความเงยบเขยิบแห่งถนนและท้องน้ำทำให้คนทั้งสองรู้สึกเกรงเนื้อเกรงใจจน
ไม่อยากจะอะไรแก่กัน วิญู เพียงแต่ทวนมือหล่อนไว้กระชับ แล้วค่อยเค้นมาเกาะสะเอ
คานหลังของหล่อน เดินเบียดชิดกันไปในกลางคืนที่งงาบเข้นั้น

แสงตะเกียงไฟพรูที่ลอดออกมาจากชายาเรือนบางดาจับต้องผิวน้ำและกลุ่มคนนั้น
ทอดกิ้งห่านออกไปเล็กน้อย คงประหลาดใจชาวเรือคนหนึ่งอย่างมาก เขาจึงหยิบขวดเหล้าขึ้นไว้นั่ง
ออกมานอนเฝ้าเล่น เพลงโน้ตผสมเพลงนี้ ย้อนกลับไปกลับมา จนแล้วก็ขึ้นใหม่อีกครั้ง มันได้วิเวก
ขึ้นถ้อยหาบของสร้อยสนคัต เปลี่ยนเป็นราตรีประดับดาวกระพริบระเหิน และจวบถ้อยเพลงชายา
อีกเพลง แต่ก็ยังไฟเพราะอยู่คนเดียว เพราะมันดังออกมาด้วยลมปากและอารมณ์ของคนกำลัง
แตะต้องความหอมหวานแห่งชีวิต"

(ปักเป้ากับจุฬา : 315 - 316)

"ความทุกข์และสุขแห่งชาวบ้านไร่นาฉันไม่บิเสียงร้องเพลง ไม่มีเสียงวิอาท
ถ่านในเตาต้มเหล้าเกือบมอดสนิท เพราะไม่มีใครจะจุกไ้มันลุกโชนขึ้นมาอีก วงกั่ววงไป

อีกทั้งน้ำแกว้ปลูกกลายเป็นวงร้าง นักเลงพนังกางตัวไปหมดท่าไว้ในสวรรค์ที่ตนมองไม่เห็น
น้ำในคลองใบหมองไม่เป็นชุมชน ด้วยไม่มีใครอาบ...."

(เสเพลบอยชาวไร่ : 110 - 111)

"เดือนเต็มดวงผ่านไปสองหน อากาศกำลังหนาวจึก นกเล็ก ๆ ที่ทนความหนาว
ไปไหนหลอนจากกิ่งไม้ลงมามากายกับพื้นดินเย็บเย็บ เกยร นอนจมอยู่ในชายคาเรือนเพราะพิษไข้
น้ำค้างหยดโต ๆ หล่นอุกหลังคาตองตึงเป็นจังหวะจ้ำ ๆ ข้างตัวเขา...."

(หนาวผู้หญิง : 533)

3.4 ตัวอย่างงานที่ใช้สัญลักษณ์

"เยียบเย็นของเดือนนั้น...

กนกละเอียดยี่ไรบนคานใบกะถิน ..

เรไรในพงรกและเปื่อยทม...

เพลงขลุ่ยของชวาวนาแว่โยย...

น้ำขิงแยง ปู่ หนอน และนางจ...

กลางคืนโชนเปลวสีน้ำเงินจากวิวัฒนาการเพลงเกร้าของ ไมล์ส เดวิส

อัจฉริยะ .

สังข์และระเบง...

มอดไขบดองไม้...

หยากไยบนเสตารำแพน...

เปือกชั้นของเห็ดบนหมอนหนุน...

เมือกโคล...

ผายลม...

เถาทำสิ่ง...

กน...

ปรง..

นรก !

4. บทสนทนา บทสนทนาคือ คำพูดของตัวละครที่โต้ตอบกันในเรื่อง ศาสตราจารย์
กุหลาบ บัณฑิตเกมาส ได้กล่าวถึงความสำคัญของบทสนทนาไว้ ดังนี้คือ

- 1) เพื่อช่วยในการดำเนินเรื่อง
- 2) เพื่อให้อุบัติการณ์ตัวละครในเรื่อง
- 3) ช่วยให้มีวิธีการไม่ซ้ำซาก
- 4) สร้างความสมจริง
- 5) ทำให้บทประพันธ์น่าอ่าน น่าสนใจ และบันเทิงชีวิตรื่น 1

ประทีป เหมือนนิล ได้กล่าวถึงลักษณะของบทสนทนาที่ดีไว้ กล่าวคือ

- 1) มีความสมจริง
- 2) ช่วยในการดำเนินเรื่อง
- 3) ช่วยบอกลักษณะนิสัยตัวละคร
- 4) เหมาะสมกับฐานะตัวละคร
- 5) ช่วยขยายเรื่องที่ไม่จำเป็นได้ให้อีกอย่าง
- 6) ไม่ยาวเกินไปจนสูญเสียที่สนใจ ๆ จะพูดกัน 2

¹ กุหลาบ บัณฑิตเกมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 99.

² ประทีป เหมือนนิล วรรณกรรมไทยปัจจุบัน หน้า 42.

จากการศึกษาองค์ประกอบของเรื่องสั้นในคานบพสนทนาพบว่า บทสนทนามีความสมจริง
 เหนาะสมกับฐานะและนิสัยของตัวละคร สามารถที่จะบอกถึงบุคลิกของตัวละครได้แจ่มแจ้งว่าเป็น
 ชาวเมือง ชาวไร่ แม่จก โสเภณี คนขี้เมา หรือทำให้เรื่องสั้นแต่ละชุดแต่ละเล่มมีรสชาตและสีสัน
 แตกต่างกับ เรื่องสั้นเล่มที่ให้ความสำคัญของบทสนทนามาก ได้แก่ ปักเข้ากับจูเอ ไฟฉาย
 หนาวผู้หญิง เสด็จพลอยชาวไร่ ผู้มีเยื่อในหัวใจ ส่วนในเรื่องสั้นชุด หัวใจที่บีบตัน บางลำภูสแควร์
 และหอมดอกประควน ให้ความสำคัญของบทสนทนาย่อยกว่าเรื่องที่กล่าวแล้ว

4.1 ตัวอย่างบทสนทนาที่ให้ความสมจริง

"แม่ ไชยมาแล้ว เขาจะกินไอติม"

"ไอ้ลูกกาก เพิ่งยัห...ข้าวไปหยก ๆ มึงร้องจะกินอีกแล้ว เกี้ยวเนตย

ไม่นับ"

"เขาจะกินไอติม"

"ยังมาตีเมียปาก ไปอาบน้ำอาบท่าเสียเง้งไป เล่มลัก ๆ หนึ่งวัน ชี้โคลขึ้นมาจับ

บ้องหนูแล้วเห็นไหม"

เสียงเจ็กร้องไห้โฮ

(บางลำภูสแควร์ : 272)

"อะไร . ปลาหูกัวเหานี้ตัวละครทั้งบาทเขี้ยวหรือ สามตัวสองบาท
 ไค้ไหม. . ."

เมียบคนกวาดถนนตอคาบเสียงเอะอะ

ลัคคาสายหัว

"ขืนไม่มากไปหน่อยรึยะ" แม่ค้าขายขนมครกขึ้นเสียงแหว

"ผักเรียเสียวราฟรคนี้จะเอาถึงสามสลึงไค้ลงคอ ขอทอสักคำเถอะ

สี่สิไค้ไหม"

ลัดดาสายหัวอีก

"กรุณากิจิพา .. "

"โอ้อะมาแหงจริง ๆ" บายน้อมรังตะโกนมา "ไม่ต้องการก็อย่ามาว่า
กันนี้ ค่ะ" ๓ หน้ากันไว้ว่าเคยมีนา"

(ไฉน : ๘๘ - ๘๙)

"เอ็ง - เค็ง หู - กู โหม - ไก หว่า - คว"

ทอง มะขามอ่อน เห็นคนขายบนใบหน้า และว่า

"เหมีย - เกีย โอ - ไค หม่อม - คม หั้น - คั้น ตก - ตก

เหลือก - เคือก เกือบ - เคือบ กาย - คาย"

"กอ - คอ โอ - ไค หม่อม - คม หั้น - คั้น เหม่า - เคา

เช่า - เคา ไป - ไค เหลว - แคว เสือก - เคือก เอา - เคา คั้น - คั้น

หยอก - คอก เหมีย - เสีย" ใครอีกคนคำหนิ

"เหลว - แคว เหลือก - เคือก เกิน - เคิน"

(เสเพลขยอขาวไร : 55)

"กัน - คั้น - คั้น เจ้าประจักษ์ ขอไว้ กัน - คั้น - คั้น"

"เป็นอันเสร็จกิจ ครั้นแล้วก็วิ่งมาหาแม่บ๊วยถามใครคนหนึ่งถึงเห็นคนในบ้านให้
ลอดเข้าไปก่อน นางเก็บตาบึ้งเข้าเข้าไปเป็นคนดีของ

"แม่จะร้อง กัน - คั้น ทำไมกันนะทุกวันนี้" หญิงวัยสาวคนหนึ่งทักขึ้น

"... ให้ชาวบ้านเขาหัวเราะกันเปล่า ๆ"

นางหยุดชะงัก ถอนนุทนันที่

"ก็ร้องไห้มันคันนะอี มันจะได้แก้คันมา พวกมันจะได้มีคห...."

"ไม่จริงหรอก" ลุงนอกท้วงเถียง "... ที่ีแ่บ่คั้งสามวันแล้วฉันยังไม่เห็นมัน
ไ้กับประจู่"

"ก็มึงไม่ดูหน้ามันเล่า คว่าเหมือนกระโถน ไกรมันจะ... หัวก็ค้ำยังกะเหี้ยน...."

(เถาอารมณ์ : 204)

4.2 ตัวอย่างบทสนทนาที่ช่วยในการดำเนินเรื่อง

"มีคนถามเขาวา"

"คุณีครองเท้าของคุณุ่หรือ ะ"

"ทุกุ่ถามีเวลา" เขาตอบ

"ทำไมไม่ใช้คนอื่นละครับ ะ"

"ผมรู้สึ่กว่าเป็นการพักผ่อนอย่างหนึ่ง ผมเคยคิดอะไรไ้เคยะตอนนั้น...."

"คุณีจัดการกับการใช้คนนั้นอย่างไร ะ"

"ผมรู้ว่าผมไม่ชอบใช้รองเท้า จึงไม่ีรองเท้าขนาดเล็กกว่าเท้าครึ่งเบอร์

ยังกับให้หม้อใส่ จะหาเรื่องใช้ให้เกินไกล ๆ อยู่สามสี่วัน"

"ถ้าคุณีมีรองเท้าซักห้าสิบคู่ จะมีเวลาซักหรือ ะ"

"ผมคงไม่มีความจำเป็นต้องมีมากถึงเพียงนั้น สำหรับการไปทำงานตามปกติ
ที่ชอบ ๆ ก็มีอยู่สองสามคู่เท่านั้น"

"ถ้าคุณีไม่มีเวลาเลยจะทำยังไงครับ ะ"

"ก็อย่าไปคิดมันสิ"

(ไฟอาย : 218 - 219)

"นั่นเองจะไปไหนกัน สนนี้นะ ะ" นายสิบตำรวจคนนั้นร้องตะโกนและ
กระโดดลงมาพร้อมกุญแจข้อมือ

"เคยเถอะหมู นันนี่เรื่องอะไรกัน ะ" ข่าพเจ้าพูค บิดไ้กับคอ

เดินก็เหมือนกัน

พอเราขยับตัว หายสิบก้าวราวจู่ๆนั้นปราศเข้าขวางทันที เขายืนนิ่งอย่างไร
 หอมกลืนคา "คราวนี้ไปรอที่นั่น พยายามอย่าลืมค"
 "กันจะรีบไปลงนามมา พยายาม"
 "ข้าพเจ้าทรา"

(บางลาภสแควร์ : 62)

"โกนยักษีไกร-หญิงพ-มาทำเมียอีกคนแล้วว้ย" แหม ส้มมือ เขี้ยวโนตะนา
 ในวงเหล้า

"แล้วนางคนเก่าของมันละ" เฒ่าบะเขือวาง คันปากอยากรู้
 "ห้องนะรี ถ้าจิ้งสุกงอม บ้านนี้มีแมวแล้วละนะ" ผู้สันทัดกรณีสังคมชาวไร่คอบ
 ภาคณิ "ขรรณเนียมกร-หญิงม-ต้องกลับไปไกลลูกพี่บ้าน โกนยักษีหรือไม่ว่ายแต่คำว่ามาอีกคน
 มันบอกข้าว่าคนนี่ของมันผิว ไคนหิยกาย หน้าตาเขาที่อยู่วัยรัก ผิวเหลืองห้งกับลูกจัน มันบอกข้า
 ว้ายยังเหลืออีกถึงสองคน แม่ยายทั้งคู่ ก็หนึ่งตัวออกไปทักวินโคมข้างเหยียบกาย อีกคนออกไป
 นอนเฝ้าโรมันเทศ ทำชลาอืหาไหนก็ไม่รู้ละ หมูป่ามันเลยชีวิตถึงตาย แล้วพวกกระเหรียงคง
 มันก็อ้นัก แม่ยายแปร่งเอาทำเมียไม่ได้ ไคนยักษีมันว่าแจ้งหน้าจะไปรับบาให้หมด"

(ผู้มีใจเฝ้าหัวใจ : 292 - 293)

4.3 ตัวอย่างบทสนทนาที่ช่วยให้อรรถกถาและเหมาะสมกับฐานะของตัวละคร

"เกี้ยวที่จะก่อไฟให้ผิงนะจ๊ะ" หนิด มะคูน มอกแล้วลวงนาหินเหล็กไฟกับชุดในยาม
 ออกมาทักอยู่หลายแตร็ก
 "ไม่ใช่ไม่ใช่จ๊ะพี่" หนอนหงัสนาวและรำคาญความนี้ค
 "มันเหลืออยู่สองก้านเท่านั้น มะบั้งของพี่ ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ ก็ยังไม่อยากใช้มัน"
 แล้วเขาเหียวกรอกไปจนคิดโงะ

.....

"ปลาสามปลานี้มันจะเก็บไว้อย่างไร" หนิด มะตูม ตะโกนจากกระท่อม ใบหน้ายังเขา หากเขาก็ก้มกับหล่อน "ถ้าจะกินก็กินปลาฉีกอกซิ มะปราง ว่าอันที่จริงเขา ๆ พี่ไม่หิวหรอก ทองมันเคยเสียแล้ว" เขาของบนพรวงอกให้หล่อนสะใจ และขู่อีก "..." แต่ถ้ามะปราง อยากรับจ้กกิน พี่ไปหาง ทำให้อีกกินคนเดียวก็แล้วกัน ไม้ทองเห็ดพี่"

(เสเพลบอยชาวไร่ : 160 - 161)

"หล่อนกรีกหัวเราะ นมเนาะ ถ้าจะคอยหลบกับใครว่าเพ็งยี่สิบเก้ามันก็ยังไม่วาย สักพัก เผลอวันเผลอคืนมันก็...." ยิ้มของหล่อนแปรไปปรัง "อย่าพูดถึงมันเลย ว่าแต่เรานี้ก็ชอบมันบ้างไหม แปลกนะ ฉันจะลองถามเขาทำไม แก่แล้วก็เป็นผู้หญิงไปซะหรือ"

(หอมดอกประคาน : 69)

"เฮ้ย ! .. โว้ย !"

เจ้าหนอนนั้นโวยวายขึ้น

"ซื่อเหล่าเลี้ยงเพื่อนเก่าสักกักขั้วะ"

หนอนคำรามออกมาอีกเมื่อเขาสาวเท้าข้ามธรณีเข้าไป

"นี่มันเจ๋งบายนะ" สถาปนิกสีมฟ้าไม่ตั้งใจจะให้มีการโต้แย้ง "เหอะมา ป้อนน้ำก็ไปทั้งวันแหละวะไปขายหรือ อ้ายไม่ก็จะจิบมันวะหาละมันขับปัสสาวะง่าย ๆ"

เขายืนหาตาปริบ ๆ ความมืดลงไปในกระเผล่

"นี่มันก็บาดพอกี่...."

"เฮ้ย ! อย่าว่าทำดีถว้นะ เลื่อนขันธ์เก่า ๆ งาม ๆ เจอกันที เหล้าก็ดื่มแล้ว..."

"มีแค่จริง ๆ ให้ตาย..."

(ไฟฉาย : 66)

"พวกแกบ้าทุกคน ผู้หญิงที่ไหนจะเขียนจดหมายถึงกัน นั่นนะกันเขียนกล้วยมือของกันเองทั้งนั้น พวกแกพลอยบ้ากันไปหมด ทำไมกันจ้ะร้องไห้ไม่ไค้หรือ เมื่อกันอยากร้องไห้ทำไม ๖"

(ฝนซาฟ้าหม่น : 311)

"เราต่างก็กำลังหาทิศทางอยู่ไม่ใช่หรือ" ข้าพเจ้าหันมองไปหน้าคานข้างของหลอน "ฉันรู้จักคนที่นี่ดี แล้วทำไมละเขาจะเข้าใจฉันไม่ได้ แม้นแซ่ เพียงแต่ศีลของเราบางข้ออาจจะไม่เหมือนกัน อย่างเช่นที่คุณโบเค็มเหล่านั้นไง คุณไม่รู้อะไรอีกหลายอย่างที่คุณซ่อนอยู่ในความเบา"

หลอนยิ้มเคร่งขรึม

"คิดฉันไว้ในบางอย่างที่ฟังแล้วเท่านั้น"

"คุณไม่ไค้ละทั้งทั้งหมก" ข้าพเจ้าพอจะเข้าใจหลอนอยู่บ้าง "คุณใช้ปัญญาซ่อนความโง่เขลา ทำไมคุณไม่ใช้ปัญญาซ่อนปัญญา"

"ช่วยไม่ได้เลย แต่ฉันไปกำลังพยายามทำอยู่หรือ ๗"

(ฝนซาฟ้าหม่น : 436)

5. แนวความคิด (Theme) แนวความคิดจากงานประพันธ์ประเภทเรื่องสั้นของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (พ.ศ. 2503 – 2512) โดยลักษณะส่วนรวมแสดงให้เห็นถึงความน่าสงสัย ความท้าทายของชีวิต และโลก จึงก่อให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด อารมณ์ ความรู้สึกและการกระทำของตัวละคร แนวความคิดของผู้แต่งสื่อทัศนะทางความจริงว่า สรรพสิ่งทั้งหลายย่อมเป็นปฏิกายอยู่ในตัวของมัน ในคำคุณค่าอันใดแก่ ความงาม ความดี ความสุข เป็นสิ่งที่ทุกคนแสวงหา การจะใช้รูปธรรมหรือวัตถุตัดสินแต่ประการเดียวถือว่าไม่ถูกต้อง

ถึงแม้ผลงานประเภทเรื่องสั้นของ 'รงค์' จะมีแนวความคิดตึงเครียด แต่ก็ไม่ใช่ที่ชัดเจนนัก ผู้อ่านต้องใช้วิจารณญาณตัดสินประกอบช่วย ยกเว้นบางเรื่องที่ 'รงค์' ได้ให้แนวความคิดกำกับไว้แล้ว เช่น เรื่องสั้นในชุดบางลำภูลแวว เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะทางแนวความคิด พอจะประมวลลักษณะได้อย่างกว้าง ๆ ต่อไปนี้

5.1 ในด้านความจริง แนวความคิดคือ ไม่มีสิ่งใดที่จะบริบูรณ์ไปทั้งหมด ย่อมมีข้อบกพร่องด้านใดด้านหนึ่งเสมอ ความจริง ความสุข ความทุกข์ แท้ที่จริงมีความไม่จริง ความทุกข์ ความสุข เป็นปฏิภาคกันอยู่ แนวความคิดของ 'รงค์' เปิดเผยความจริงที่อยู่อีกด้านหนึ่งของความจริง เช่น ความทุกข์ของความสุข ความบกพร่องของสิ่งสมบูรณ์ ความไม่จริงของความจริง จึงจะได้นำมาพอเป็นตัวอย่างดังต่อไปนี้

"เห็นหน้ากันอยู่หลัด ๆ ว่าจะทอดกฐินร่วมกันอีกสักครา ก็มาชิงตายเสียก่อน"

ผู้ใหญ่มายพู.....

"ใจรักก็กว้างเหมือนแม่น้ำแม่ท่า... " ใครอีกคนยอบตัวลงคำวาระศพที่อยู่ในใจ ไม่กระดาน

"จะหาคนหยั่งงี้ไม่ได้อีกแล้ว ขอสมาลาไหมให้ข้าควย น้าจอน....ปะว่าข้าเคยลงเกินควยใจ ควยวาจา"

"แม่นปิ่นเหลือเกิน เขี่ยวนกเขาเห็นอยู่เยียบเมฆ เขาแทบจะไม่ต้องเล็ง"

นักเลงรุ่นน้องให้ชมเชย . . แซม ส้มมือ เพียงผู้เดียวหาได้บริปาก เขากินเหล้าจุเหมือนที่เคยกิน แตกดับเครื่องขรีมเหมือนอมสาก ไม่พุกจาเข้าเหยผู้ใด

"มันก็ชอบพิกลละโว้ย" ในที่สุดเขาก็ถอนหนไม้ไผ่จึงเอยกับเพื่อนน้อง

"ว่ากันคนที่ร้ายที่จริงตอนติดจอนยังอยู่ซาก็ไม่เคยเห็นจะเป็นคนวิเศษวิโสหนักหนา ทำไมพอกายแล้วมีคนเห็นความดีหยั่งกับเป็นเทพยดา โโกหกโกหกไว้กันแท้ที่เดียว"

"เบาไว้อ๊อแซบ" ผู้เพื่อนอาวุธโหล่แห่งกลุ่มเสเพลบอยชาวไร่ละมือจากแก้วเหล้า
แจ่ง ใบทอง ตักเตือน "คนตายไปแล้ว ผียังคาบ้าน จะพุกจาหยิ่งไรให้มันเป็นมงคลปากมั่ง"

"เอ๊ะอ้อ... พอตายแล้วก็คงเป็นคนดีหยิ่งจั้นรึ" เพื่อนหนุ่มกว่าเถียงโต้ลละ
"ซำมันปากกับใจจริงกัน ใจซำคิดหยิ่งไรปากก็พูดอย่างนั้น หึกจอนคบโจร หากินกับโจร...
หยิ่งจั้นรึว่าคนดี"

(เสเพลบอยชาวไร่ : 255 - 257)

"เมีย" ทอง มะขามอ่อน แซมรับทีบอีก

"เมียเขาจะสูงหาให้เอ็งกินมือนาทร"

แล้วบักตอจากนั้นเสเพลบอยชาวไร่ทางเร่งต่อสร้อยเดิมคำกับแหบจะมีขาดปาก "เอ็งทำงาน
กลางไร่มันน้อยนัก เมียเอ็งเขาก็จู้จาร์กับคนไปประเคนให้จนถึงที่ เอ็งออกจากินหอยโข่ง
หอยขม ออกปากคาเคียวเขาก็จะไปมเอาตามหนองกาบึงมาให้เอ็งกิน จะคั่วจะยาหยิ่งไรก็
สุดแท้แต่เอ็งจะว่าเอา พุกก็พุกซำซักเปรี้ยวปากอยากมีไปบ้างแล้ววะ คิดดูพอกอนเย็นเราจะ
กลับบ้าน...."

"เหล้ายาปลาบึงเขาจะรอหาไว้มิให้ขาดเหลือ เอ็งนั่งซัดสะหมากบนนอกชาน
ซัดให้เต็มกษา

"วิมาน" แจ่ง ใบทอง ทบเขาดาดดาน

"แต่มันก็หยิ่งว่า..." ผีคำแย วางหน้าขริบและยังไว้เพียงนั้นก่อน.....

.....
"ซำอยากบอกเอ็งว่า การมีเมียนั้นมันเหมือนจั้นวิมานก็จริง แต่มันก็ไม่ทุกคน
ไปหรือก ไอ้ที่ปลัดตกลงมาจนแขนคอกก็มีอยู่ถมดิน. ."

"เรอะหยิ่งไอ้สมหมายนั่นก็อีกคน" ทอง มะขามอ่อน จักนิยายขึ้นบ้าง เขาว่า
"นั่งพริ้งมันทั้งไซกั้งสับไปวันละละวัน ไอ้หน้าหยิ่งนั้น ไอ้หน้าหยิ่งก็ มันสรรมาคำผัว ซำไคยีน

ที่โรเป็นเขี้ยวลูก หับเข้า ! ไอ้สมหมายเรอะมันก็คนที่จะหาโกรทั้งบางเปรี้ยว ชัยนั้นมันเพียร
หามาหากิน หนังสือมันก็เก่ง วานออกหมดถึงกลอนลำกั๊ก หึงคำพระ...."

(ผู้ยี่เกในหัวใจ : 412 - 415)

"คนที่เป่เงินมากไป มักจะบ่ความทุกข์แม้จัก ๆ อย่างนี้ ในเวลาเกี่ยวกับที่คนอื่น
กำลังตั้งตาดูความอิจา"

"มรกอ้อยทุกหนทุกแห่ง ทุกบ้าน และทุกหัวใจ"

(ไผ่ยาย : 350)

5.2 คุณค่า คุณค่าได้แก่ ความดี ความชั่ว ความงาม ความไม่งาม
แนวความคิดจากเรื่องสั้นของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ แสดงทัศนะว่าคุณค่าว่า การวัดเป็นคุณค่าโดย
อาศัยรูปแบบภายนอก รูปธรรมหรือมาตรฐานทางสังคมบางอย่างเกี่ยวไม่อาจกำหนดคุณค่าได้อย่าง
แท้จริง ต้องวัดที่จิตใจหรือค่านามธรรมด้วย และจากการศึกษาแนวคิดของเรื่องสั้นพบว่า 'รงค์
ให้ความสำคัญหรือคุณค่าต่อสิ่งที่แอบแฝงซ่อนเร้นนามธรรมและจิตใจ เช่น ความบันเทิงใจ มิตรภาพ
ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้อื่น ความเมตตาปราณี ความสามารถในการรับรู้ความงาม ฯลฯ
ชัดเจนว่าคุณค่าค่านามธรรมหรือจิต

"อ้ายหมอนันมันคงล้มไป เขาบอกข้าพเจ้า คนอย่างผมลงมีเงินแล้วกันไปโกหกใคร
ว่าไม่จี โดยเฉพาเพื่อนผมถือเป็นอุกฤษฏ์โทษเท่ากับเป็นฐ่เมียเขาหรือขโมยเงินเขาที่เดียว
แต่ไหนแต่ไรมาแล้ว และเดี๋ยวนี้ก็ไม่เคยเปลี่ยนแปลง มันคงสืบแน่ ๆ แม้ก็เห็นใจผม มันคง
เป็นหาสน้ำเหล้า แต่คุณนะเห็นใจผมบ้างไหม พื่อ ว"

(ไผ่ยาย : 69)

"ความโง่เขลาอย่างเกี่ยวทำให้ชีวิตร่วงไปในเมื่อคุณ ไม่ได้หมายความว่าต้อง
สารเลวไปทั้งสิ้น"

(ไฟอาย : 84)

"ขอทานสองคน หน้าหัวแข็ง ข้าง ๆ ถึงเขมวาทาร

คนแรก - ประว่าเอ็งถูกหวยเบอร์หนึ่ง เอ็งจะทำยังไง ๖

อีกคน - ไล่เลื้อนออก ชีรณนค์ มีเมีย ไอ้โทรทัศน์ จ้างเอ็งเป็นทนายหน้าหอ

กูจะนอน

คนแรก - ใจคำเหมือนหนัก อ้ายพามาอีกักตัว มันเป็นเพื่อนกินข้าวกับเราทุกวัน
เอ็งน่าจะซื้อสมุดการบอริลิกไถมันสักก้อน เฮ้ย ! ไปให้พี่น้าอ้ายห... จะยัดเป็ดคุนเสียวมะมึง
ไปโว้ย อย่าให้กูมีน้ำโห เกี้ยวหัด ! "

(ไฟอาย : 161 - 164)

"แกรู้จักอะไรบ้างที่เรียกว่าคุณงามความดี ๖" เอ็นตามันขึ้น

"คือการรอกหนที่จะไม่รับรสของความสุข" เขาตอบโดยเร็วมีพักต้องคิด ตอมพูด
ต่อไปว่า "เช่น นักการเมืองที่เห็นแก่ประชาชน นักบวชผู้ไม่ละเมิดศีล ตำรวจไม่กินสินบน
หรือผู้ที่ถือสัตย์ต่อเมีย แม้หลอมจะผอมแห้งจนไม่อาจปรนเปรอให้มีความสุขได้"

(บางลำภูสแควร์ : 220)

นวนิยาย

นวนิยายเป็นรูปแบบหนึ่งของบันเทิงคดี John Cowmos กล่าวว่า "นวนิยายก็คือนิยาย
ที่ใส่ความนึกฝันยาวขนาดเกม"

อาจารย์ นพ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา ¹ ได้นำนิยามของนวนิยายจากที่ต่าง ๆ (ที่ไม่ระบุที่มา) เสนอไว้ดังต่อไปนี้

"เป็นร้อยแก้วเชิงบรรยายขนาดยาว มีโครงร่างเกี่ยวเนื่องกัน บุคคลในเรื่องมีลักษณะนิสัยเป็นของแต่ละคน มีความสมจริงเป็นวัตถุประสงค์สำคัญ"

"เสนอสถานการณ์ บุคคลในเรื่องหรือพฤติกรรมของบุคคลในเรื่องซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงหรือพอจะเชื่อว่าเป็นจริงได้"

ศาสตราจารย์ กุหลาบ มัตลิกะมาส ² กล่าวว่า นวนิยายคือเรื่องเล่าทำนองใหม่กว่านิทานหรือนิยาย และเรื่องประเภทโรมานซ์นิยมแต่งและเล่ากันมากในยุคคลาสสิกยุโรป ประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 5 - 16 ถึงปลายสมัยกลาง เรื่องผจญภัยในนิทานและในโรมานซ์ ล้วนนำหนักลงมีเรื่องรักมากขึ้น มักจบลงด้วยดีด้วยเหตุประจวบ ลำดับต่อมา มีการเปลี่ยนแปลงวิธีเล่าแบบโรมานซ์ให้สมจริงขึ้น จัดเรื่องอุกฤษฏ์ทาง ๆ ออกไป ล่วงถึงคริสต์ศตวรรษที่ 18 - 19 ตัวละครจำพวกยักษ์ แม่มด บังกร คอย ๆ หายไป ตัวละครมีบทบาทใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากขึ้น นวนิยายก็เริ่มขึ้นและเล่าไปเข้าลักษณะสมจริง จึงเรียกกันว่า วรรณคดีประเภทใหม่ หรือ Novella คือ Novel นี้เอง

อาจารย์ กระแสร์ บาลยากรณ์ ได้ให้กฎเกณฑ์ของนวนิยายไว้ ดังนี้

1. มีจำนวนยาวกว่า 40,000 คำ
2. วรรณคดียาวเท่าไรก็ได้ ไม่จำกัดจำนวนคำ
3. ตัวละครมีมาก

¹ นพ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา ปาฐกถาเรื่องนวนิยาย หน้า 7.

² กุหลาบ มัตลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 29

4. มีเหตุการณ์หลาย ๆ อย่าง
5. ระยะเวลาในเรื่องมักจะนาน ๆ ¹

ในค่านิยมเกณฑ์ของนวนิยาย อาจารย์ นพ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา กล่าวว่า "นวนิยายไม่มีหลักเกณฑ์อะไรแน่นอน นวนิยายสร้างหลักเกณฑ์ขึ้นมาเองแล้วก็ทำลายเร็ว แล้วก็ล้มหลักเกณฑ์จากต่างประเทศที่นั่นบ้าง ที่นี้บ้าง รับเอาความคิดใหม่ ๆ เข้ามา หรือไม่ก็เขียนผู้ยิ่งใหญ่ก็สร้างขึ้นใหม่ ฉะนั้น นวนิยายจึงต่างกับโคลงฉันท์ กาพย์กลอน ซึ่งมีระเบียบ มีกฎเกณฑ์บังคับอยู่" ²

การแบ่งประเภทของนวนิยายที่ท่านผู้รู้ได้แบ่งต่าง ๆ กันออกไปหลายประเภทหลายลักษณะ ในปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ได้แบ่งประเภทของนวนิยายตามรูปแบบ คือ

1. นวนิยาย ใต้เงา สนิมกรุงเทพ สนิมสร้อย
2. นวนิยายสั้น ใต้เงา คีนรัก
3. นวนิยายกึ่งสารคดี ใต้เงา ไกล่น้ำคอนกรีต

¹ กระแสร์ มาลาการณ วรรณกรรมไทยปัจจุบัน หน้า 63

² นพ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา ปราชญ์เรื่องนวนิยาย หน้า 6.

สนิมกรุงเทพ

ที่มาและเค้าเรื่อง 'รงค์ ได้เขียนไว้ในหน้าคำนำของเรื่องว่า "นวนิยายเรื่องยาวเรื่องแรกในชีวิตของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าใครจะเขียนถึงความป็นหนุ่มเป็นสาว วัยเบิกบานของชีวิต เกษมกับชีวิต ใช้ชีวิต หวงชีวิต ข้าพเจ้าต้องการเป็นชั้น ข้าจะได้ยากก็เกิดระหนักถึงอันตรายและความทารุณโหดร้ายในยานี้ด้วย บนภาพของความป็นหนุ่มกว่าสิ้นปีเพียงเล็กน้อย ข้าพเจ้าอาจสันนึกจ้ะกับชีวิตไม่มากเท่าที่ควร หรือสัมผัสกับมัธยมบกระค้างเกินไป ดังนั้นแทนที่จะเป็นข้าพเจ้า น้ำค้างหยดเดียว เด็กสาวอายุสิบหกผู้ซึ่งรถประจำทางจากโพธารามมากรุงเทพฯ จะเป็นผู้เปิดเผยลึมนในใจ และรสรารมณ์ของหลอนที่มีต่อคนขับแท็กซี่ หนูบลังกม ขางภาพหนังสือพิมพ์ หลิงหม่าย นักเรียนมหาวิทยาลัย หรือแม้แก่การผสมเหล่า และทุกคนที่หลอนรู้จักรวมทั้งชั่วหลอนเองแก่ทานผู้อ่าน"

และในหน้าคำนำอีกเช่นกัน 'รงค์ ได้กล่าวถึงเจตนาในการแต่ง "สนิมกรุงเทพ" ไว้ว่า

"... ข้าพเจ้าในฐานะของข้าพเจ้า เพียงแคคิดจะตั้งใจมั่นคงว่าเมื่อข้าพเจ้าจะเขียนนวนิยายขึ้นมาสักเรื่องหนึ่ง ข้าพเจ้าต้องการกรุงเทพฯ ทั้งกรุงเทพฯ เป็นฉาก (ถ้าเรียบมาก) ต้องการตัวละครหลาย ๆ คนมาเดินส่วนกันบนหน้ากระดาษ ต้องการเขียนอย่างรวดเร็วโดยไม่วกวน และข้าพเจ้าต้องการต่อไปอีกหรือถ้าเรียบต่อไปอีก ข้าพเจ้าต้องการให้ผู้อ่านได้ใช้เวลาน้อย เพื่อได้เรื่องที่นาสนใจมาก... จะได้เวลาที่เหลือไปทำมาหากิน"

เค้าเรื่องย่อ 'สนิมกรุงเทพ" เป็นเรื่องราวของน้ำค้างหยดเดียว ลูกสาวของคุณละอิ่ง ผู้ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างนิค ๆ จากผู้เป็นแม่ ซึ่งแยกกับสามี ได้เดินทางเข้ากรุงเทพฯ คุณละอิ่งจึงโทรเลขบอก "ปริมเปรม" ผู้เป็นน้องของเขอได้รับไปอยู่ควยแต่ลาคกัน

¹ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ สนิมกรุงเทพ หน้าคำนำ.

น้ากำหยดเดียว ได้เดินทางเข้ามาใช้ชีวิตอย่างระเรีงในกรุงเทพฯ โดยพักที่โรงแรมสวนชมจันทร์
ที่ ไม่เกิด เช้ง เป็นเจ้าของ เป็นผู้ติดตามและหวังประโยชน์จากน้ากำหยดเดียว นรา ชูชม
ของปรีมเปรมได้ติดตามพฤติกรรมของน้ากำหยดเดียวโดยตลอด แต่ก็พลาดไปทุกครั้ง

ครั้งหนึ่ง น้ากำหยดเดียว เกือบจะเสียให้ผู้หญิงที่เรียกตนเองว่า หม่อมสีประภา
แกพอติ "วิชล" ทางภาพหนังสือพิมพ์ "น้าตางคารา" พบเข้าจึงเข้าชักชวน ภายหลังวิชลก็ได้
มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับน้ากำหยดเดียว และได้พาน้ากำหยดเดียวไปในงานปาร์ตี้ และ
ครั้งนั้นน้ากำหยดเดียวได้รู้จักกับ "เค็คแค" และถูกเค็คแคจับเอาในงาน

ต่อมา นรา ได้ติดตามไปพบวิชล ที่ทำงาน และขอให้วิชลช่วยเหลือ วิชลจึงออกปาก
ชักชวนให้น้ากำหยดเดียวออกจากโรงแรมไปพักที่บ้าน "ประมุท ย.วาริน" ผู้เป็นพ่อน้ากำ-
หยดเดียวก็ยอมไปแถมอธิการเอง และใช้ชื่อว่า "น้องนุช"

น้ากำหยดเดียวพักอยู่กับประมุท โดยที่ประมุทได้ทราบว่าน้ากำหยดเดียวเป็นลูก และ
ในระหว่างนั้นน้ากำหยดเดียวก็ได้เสียตัวให้เค็คแค ต่อมาคุณสะอึ้งผู้เป็นแม่ได้ติดตามมาพบโดย
นราและปรีมเปรมเป็นผู้พาไป ประมุท ย.วาริน จึงทราบความจริง และขอคืนกับคุณสะอึ้ง

1. โครงเรื่อง

1.1 การเปิดเรื่อง สนิมกรุงเทพ เปิดเรื่องโดยใช้แนวการประสมกัน
บรรยายภาพบุรุษไปรษณีย์นำจดหมายส่ง อาศัยพฤติกรรมของบุรุษไปรษณีย์เป็นแกน รวมทั้ง
ความสัมพันธ์ของนราและปรีมเปรม

"ใบงูขี้เห่านี่พาดบนหลังบุรุษไปรษณีย์เก็บไว้ด้วยความในใจของคนอื่น มีทั้งจดหมาย
ทางนี้ สำเนา รัก ความทุกข์ทรมาน หรือความรอนแรม สงสาร ถ้าท่านเป็นเจ้าของจดหมาย
ฉบับหลังก็คงอยากได้เขาวีง เขาสูงมัวเงสจะเดินเข้า ~ ไม่รีบเร่ง เพราะรองเท่าๆกัน
โทรมเต็มที"

และเข้าไปในที่แผงขายลัษตเตอร์เสียหน่อยก่อน

"วันนี้ออกแล้วหรือ" เขาหูคขึ้นเนิบนาบ "เลขท้ายหกเก้ามีไหม นี่ก็ให้สักสิ่ว
เดอะ"...

หญิงเมธูออนคนหนึ่งกำลังกินขนมครกชิมน้ำตาลทรายกับกาแฟร้อนแกงจน

กับหลอน ลุงม้วนส่งจดหมายให้ของหนึ่ง

"อ้ายแวกกงเขียนมาถึง ข้าว่าลายมีอันได้"

"ผัวชิบหา...พรรคนั้น ฉันก็ว่ามันตายไปแล้วเสียอีก ยังมีหน้าเขียนจดหมาย
มาถึงอีกหรือ"....

ส่งจดหมายลงทะเลเบียนี้ให้คุณหลวงหน้าเลือดแล้ว ลุงม้วนเงินทอดน่องตามเคยเข้าไป
ทางถนนตรอก

แวะเข้าไปในร้านเหล้าขกมมอช่อ จัดตั้งด้วยกางโหนดเสียกรุปหนึ่ง แล้วก็ควมรยนต์
โบโรทั้งสองแรงขาออกไป"

1 2 ปัญหาเริ่มปรากฏ (Exciting moment) สนิมกรุงเทพฯ ปรากฏปัญหาจาก
ข้อความในโทรเลข

"ปริมเปรม

หลานสาวของเมอ ถ้าจ้างหยดเฝ้าเราจะมาถึงกรุงเทพฯ บ่ายวันนี้โดย
รถประจำทาง มาคนเดียวจากไพหาราม น้องปริมช่วยไปฝากคุณเลิให้ด้วย ชักชวนให้มาอยู่กับ
น้องปริมให้งงใจ น้องปริมคงรู้อยู่แล้ว ทั้งพี่และคุณสาวเรึง ไม่เคยหักทวนเล็กหัวข้อหัวรั้นคนนี้
ได้เลย แต่ไหนแต่ไรมา เห็นแก่หลานคนเดียวของเขอควย จะเคล็ดเปิดเบิ่งกันใหญ่แล้ว พี่หมค
ปัญหาจริง ๆ"

รงค์ ไชยนิคมยกเอาปัญหาที่กล่าวไว้ว่าเป็นปัญหาทางสังคมสะท้อนมาในลักษณะของ เด็กสาวคนหนึ่ง ผู้ซึ่งไม่ได้รับความดูแลเอาใจใส่จากผู้เป็นพ่อแม่อย่างถูกต้อง เป็นลูกของครอบครัวที่แตกแยกและเห็นความศิวิไลซ์ของเมืองหลวงเป็นแหล่งที่ตนเองจะหาความสุขความพอใจได้ดีกว่า

"กระเป๋ารับเงินสีน้ำเงินขนาดเล็กที่ใส่เสื้อผ้าสองสามชิ้นมาจากโพธารามไม่ได้ทำให้รู้สึกขวยเขินเลย เพื่อเหยียดสายธนูให้ยาวแล้วคล้องไว้กับไหล่ หนุ่มสาววัยเดียวกันกับหล่อน ก็กระเป๋านั่นอยู่ด้วยกันหลายคน เขาเดินเที่ยวกันไปเป็นกลุ่ม พุดคุยและหัวเราะกันค่อนข้างดัง บางคนก็ไปหยุคยีนที่ป้ายรถประจำทาง"

คู่ช่างลับสนวนวายและเต็มไปด้วยความเรงร้อน
หล่อนยืนนิ่งอยู่ตรงมุมถนน คนขับแท็กซี่พยายามหันบาสบค่าคันแล้วคันเล่า บางคนก็
ชะโงกออกมาจับควยแล้วก่นกรเรง. . .

(สนิมกรุงเทพ : 42 - 43)

1.3 การขยายตัวคลี่คลายของปัญหานี้ ภายหลังจากที่น้ำค้างหยกเคียวถึงกรุงเทพฯ แล้ว ผู้แหวงโคคลี่คลายปัญหาโดยใช้ตัวละครประกอบเป็นโครงเห็น และติดตามตัวน้ำค้างหยกเคียว ซึ่งได้แก่ นรา สุเมธ ฐิตของปริมเปรม นางสาวของน้ำค้างหยกเคียว ไมเคิล เซ็ง เจ้าของโรงแรมสวนชมจันทร์ โรงแรมที่น้ำค้างหยกเคียวใช้เป็นสถานที่พักในกรุงเทพฯ วิชิต ช่างภาพหนังสือพิมพ์บันเทิงธุรกิจ "หน้าทางคารา" ซึ่งต่อมาวิชิตได้รู้จักกับน้ำค้างหยกเคียว และมีความสัมพันธ์กันใกล้ชิด และได้ไปรู้จักกับ เค็คเค ในโอกาสต่อมา (ตามท้องเรื่อง เค็คเคเป็นตัวละครประกอบที่ไม่ได้ช่วยในการคลี่คลายปัญหาของเรื่องเลย) วิชิต ได้พาน้ำค้างหยกเคียวไปเที่ยวบาร์ และพบกับลูกสาวซึ่งเป็นแม่ ปริมเปรมและนราโดยบังเอิญ แต่น้ำค้างหยกเคียวก็รีบหนีไป ภายหลังจากนราจึงได้ติดตามไปพบวิชิตเพื่อจะได้ตัวน้ำค้างหยกเคียว วิชิตจึงไปร้องขอให้ น้ำค้าง-หยกเคียวไปพักที่บ้านพ่อของตนคือ ประมุท ย.วาริน

1.4 การที่ปัญหาได้รับการแก้ไข ปัญหาได้รับการแก้ไขจากตัวละครสำคัญสองคนคือ วิชิต และ นรา ทั้งสองเป็นนักหนังสือพิมพ์ด้วยกัน วิชิตนั้นรู้จักกับน้าค่างหยดเดียวโดยบังเอิญ และมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับน้าค่างหยดเดียวในโอกาสต่อมา ส่วนนรา สุ่มเป็นผู้ติดตามน้าค่างหยดเดียวอยู่ ภายหลังทราบว่าน้าค่างหยดเดียวมีความสัมพันธ์อยู่กับวิชิต จึงติดตามไปขอให้วิชิตช่วย วิชิตจึงพาน้าค่างหยดเดียวไปพบกับ ประมุข ย.วาริน ผู้เป็นพ่อ แต่ประมุขไม่ทราบว่าลูกสาวของตนได้มาพักอยู่ด้วย จนกระทั่งคุณสะอึกติดตามมาพบลูกของตนเข้า ประมุขจึงชอคืน

1.5 จุดจบของปัญหาและการปิดเรื่อง จุดจบของปัญหาคือความผิดพลาดของน้าค่างหยดเดียว การให้ชีวิตอย่างระริงคองกรุงเทพฯ ทำให้ผู้เป็นน้าเป็นแม่และเป็นพ่อมีความสำนึกในหน้าที่และความบกพร่องของตน ส่วนการปิดเรื่อง 'รงค์ ได้ใช้กลวิธีปากข่อยจิกให้กับผู้บ้าน ไทยการไต่สวนคดีของตัวละครอีก 3 ตัวคือ นรา พรพิมล และ สิริ

"จบกันเท่ากันเองหรือ"

ในเย็นวันต่อมา สิริ นักเขียนบทละครโทรทัศน์ร่างเล็กได้พูดขึ้นอย่างเย้ยหยันตามนิสัยที่ชอบคัดค้านความยุ่งยากแห่งชีวิตด้วยเหตุผลอันนาบนายของเขา

นรา สุ่ม คอเดิมนิสค์อายุยี่สิบแปดแห่งหนังสือพิมพ์ "สยามประเทศ" กลับยกไหล่

"เปล่าเลย สิริ" ชายหนุ่มเบือนสายตาจากคู่สนทนาออกไปบนถนนอันขวกไขว้
"ยังไม่มีอะไรจะจบทั้งนั้น"

.....

นรา ยกไหล่อีกครั้ง แล้วความเป็นผู้หญิงของคุณสะอึก ก็สอนให้หล่อนวิ่งต่อไปที่โต๊ะเครื่องแป้ง บิจคหมายสั้น ๆ ฉบับหนึ่งเขียนถึงคุณประมุข บอกว่าบังเอิญที่เตอร์กิชที่หล่อนชอบสูบหมกพอกี ขอลาไปหาซื้อข้างนอก อีกสองสามวันจะกลับ หล่อนเล่าเรื่องเล็กแค่นี้ให้เขาฟังจนหมด และแสดงความเชื่อมั่นควยว่าเดี๋ยวก่อนจะไม่แต่งงานกับหล่อน หล่อนก็จะไม่แต่งงานกับเขา จะรักกันอยู่อย่างนั้นแหละจะดีกว่าใครจะเป็นใครไปเองก็เฝ้ารักกัน น้าค่างหยดเดียวยืนยันอีกว่า

ว่ากะจับมาจริง ๆ ไม่ต้องเป็นห่วง ห่วงอนเรียกคุณประมุขว่าพ่อเป็นครั้งแรกในชีวิตด้วย และลงท้ายจดหมายว่า เกือบจะรักและไว้วางใจน้ำค้างหยดเดียว บัดชนบทใหม่ละ"

(สนิมกรุงเทพ : 805 - 807)

2. กวีละคร : กลวิธีในการสร้างและเสนอตัวละคร

วงศ์ วงษ์สวรรค์ ใช้กลวิธีสร้างตัวละครใน "สนิมกรุงเทพ" แบบสมจริง ส่วนกลวิธีในการเสนอตัวละครให้ทั้งผู้แต่งบรรยายเอง และให้ตัวละครกล่าวเองในบทสนทนา ในที่นี้จะยกตัวอย่างตัวละครเอกคือ "น้ำค้าง หยดเดียว"

น้ำค้างหยดเดียว เป็นเด็กสาวอายุสิบหกที่ไม่รู้จักพ่อ ทั้งได้รับการอบรมจากคุณสะอึ่ง ผู้เป็นแม่อย่างผิด ๆ จึงทำให้น้ำค้างหยดเดียวเป็นเด็กที่มีปัญหา เอาแต่ใจตนเอง คือรั้นและมีทิฐิ ผู้อ่านสามารถทราบถึงลักษณะนิสัย รูปร่าง บุคลิก ฯลฯ ได้จากกลวิธีดังกล่าวข้างต้น

"คนในนั้นมองหลอนนิดหนึ่งแล้วก็ไม่สนใจกับเด็กสาวรูปร่างเล็ก ขาวโปร่ง ในตาซุกซน คัดผมสั้นยุ่งเป็นกระเชิง ใบหน้าที่ไม่ได้ตกแต่งเลยบอมแมมไปเล็กน้อย"

"คุณจะรับประทานอะไรคะ" หญิงคนไทยร่างอ้วนละมือน้อยจากตู้กระจกไขว่กับข้าวสำเร็จรูป เกลินมาตามได้ หน้าตาเป็นคนอารมณ์ดี

"น้ำแข็งใส่น้ำก่อน แล้วก็น้ำชงหนุ่ยเย็น ๆ ้วยคะ" น้ำค้างหยดเดียวตอบ

เปิดฝักกระป๋องเรือบิ้น หยิบซองมันฝรั่งมาบรรจุถ้วยออกมาเห็นไว้กับกระเฒ

เมื่อหญิงร่างอ้วนกลับมาอีก ครั้งพร้อมกับกาต้มน้ำชงหนุ่ยเย็น น้ำค้างหยดเดียวส่งขนมปังใบละบาให้สองสามใบ

"ช่วยแลกเหรียญให้ฉันด้วยคะ" เธอว่า

น้ำเสียงและท่าทางทำให้หญิงที่นั่งเก้าอี้เล็กน้อย และประหลาดใจเอาทีเดียว เมื่อเห็นหลอนหยิบบุฟเฟ่ต์อเมริกันในซองขึ้นมาจากตู้กับข้าวใส่ถาดแล้วหญิงบางเฉียบเหมือนนาฬิกา

คู่เพลงกำลังวางพอคิ น้ำค้างหยดเดียวเลือกเพลงที่หลอนชอบสอง เพลงก่อนกตัญญูตรง
ป้ายชื่อ มุแดงรุจ ลาอีวงโรส บุตรหึงจับอยู่ในระหว่างนิ้วเนื้อเค้นกับขนานที่เกา

(สนิมกรุงเทพ : 44)

แต่ถึงน้ำค้างหยดเดียวจะเป็นเจ้าสาวที่ถูกเหมือนเงาเกิดวัย แต่ก็ไม้อาจจะรู้เท่าทัน
เล่ห์เหลี่ยมของหญิงแก่ที่เรียกได้ว่าหมอมสี่ประภาว และเกือบจะเสียที ถ้าวิชลไม่เข้าไป
ชักขวาง

"หรือถ้าหนูไปรังเกียจจะไปอยู่กับฉันที่วังก็ได้ มที่กว้างขวางพอคนไป หนูจะมีเพื่อน
รูปร่างคราวเดียวกันหลายคนด้วย ลูก ๆ หลาน ๆ ฉันทั้งนั้น เกือบเอาบาดเจ็บไว้ไม่ให้ระจก
พัวพันวาย เราจะนั่งรถไปคุยกันเดี๋ยวนี้ก็ได้ น้ำค้างหยดเดียว หนูน่ารักเหลือเกินสำหรับ
ในใจฉันไม่มีอะไรชักของเลย ถ้าหนูจะไปพร้อมกับแม่มีสี่เราด้วยอีกคน...."

(สนิมกรุงเทพ : 226)

กับเค็คแค อรชุน

"อาและทองตัวฉันนะ" หล่อแปลงปัดแขนของเขา

"คุณร้องไห้หรือนั่น...ทำไมกัน...คุณร้องไห้ทำไม...."

"คุณ... คุณเลวร้ายแกฉัน...."

น้ำค้างหยดเดียวลอบไซ ฉายหนูจากมหาวิทยาลัยเก็บไปด้วยมีงง หล่อนร้องไห้ทำไม
เขาไม่เคยเห็นผู้หญิงสะอึกสะอื้นฟูมฟูมเช่นนี้มาก่อนเมื่อโง่เขลา หล่อนร้องไห้ทำไม ? เสียใจหรือ
เจ็บใจหรือ ? หรือหล่อนไม่เคย ? ความรู้สึกเหล่านั้นมาถึงและผลักดันให้เขาเดินเข้าไปหาหล่อน
ก่ายในคาบปลอมโยน น้ำค้างหยดเดียวเฝ้าเขาอยู่กับอกของเขา ตัวสั่นเทาเหมือนนกน้อย
บินลำพัง ใต้อยู่กับสายลมหนาว"

(สนิมกรุงเทพ . 462 - 463)

น้ำค้างหยดเดียว เป็นตัวแทนของเด็กวัยรุ่นที่ชอบทดลอง และมีความเชื่อถือตัวเองอย่าง
ผิด ๆ ทำให้เป็นคนอวดดี ในบางครั้งผู้แต่งได้ใช้กลวิธีบรรยายให้ทราบถึงสภาพความรู้สึก และ
อารมณ์ของน้ำค้างหยดเดียว

"ขอเป็นวิรัช เขาจะเป็นคนเช่นไรก็ตาม หลอนจะไม่มีโอกาสเลย ถ้าไม่มีวิรัช
ซักและนำเข้าไปสู่ความแปลกใหม่เช่นนั้น"

ก่อนที่หลอนจะหลับไป

"ทำไมเราจึงไม่หลับเสียเดี๋ยวนี้หนอ. . ." น้ำค้างหยดเดียวโกรธซึ่งตนเอง

ในซुकอนบางสบาย หลอนพลิกตัวคว่ำหน้ากับหมอน
หยุดตัวเองอยู่ในลักษณะนั้น แต่ความคิดของหลอนไม่หยุด
เราโคจรจากผู้ชายที่อ่อนโยนคนหนึ่ง... รู้จักกันในเวลาสั้นมาก
แค่แค่นี้เอง

เขาจูบเรา

น้ำค้างหยดเดียวอายุในความคิด

(สนิมกรุงเทพ : 466 - 467)

ในบางโอกาสผู้แต่งได้บรรยายถึงสภาพอารมณ์และความต้องการทางธรรมชาติของ
น้ำค้างหยดเดียว

"น้ำค้างหยดเดียวยิ้มในน้ำ กับตัวออกเล็กน้อยและปล่อยความรู้สึกไปกับการ
บีบนิ้วของเขา นอกเหนือไปจากความรู้สึกอื่น หลอนกำลังอบอุ่นกายและใจต่อการได้อยู่แนบชิด
กับชายหนุ่มคนนี้ มันเป็นความรู้สึกของการมีชีวิต เป็นความใหม่แปลก และอย่างน้อยที่สุดหลอน
รู้สึกพอใจว่า เมื่อมีผู้ชายคนหนึ่งจับต้องอยู่เช่นนี้ ดูเหมือนชีวิตข้างมีความหมายต่อหลอนเหลือล้ำ
แยกไปจากการอยู่ลำพังคนเดียว ไม่มีใครเหลียวแล ไม่มีใครเอาใจใส่หลอนอยากร้องไห้ จึงรีบ
ขบริมฝีปากตัวเองไว้แน่น แล้วพริ้งพริ้วความรู้สึกขึ้นตามอกกางไหลโยน"

(สนิมกรุงเทพ : 664 - 665)

นอกจากผู้อ่านจะได้ทราบลักษณะ อุปนิสัย บุคลิกตัวละคร (น้ำค้างหยกเคียว) จากพฤติการณ์ของตัวละครแล้ว "ชื่อตัวละคร" ก็เป็นกลวิธีในการสร้างและเสนอตัวละครที่สำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการหรือคาดคะเนลักษณะนิสัย บุคลิกและพฤติการณ์ของตัวละครได้ เช่น "น้ำค้างหยกเคียว" หมายถึง ความสะอาด บริสุทธิ์ของเก็กสาวทางจังหวัดบู๊ที่ยังไม่แปดเปื้อนราศี หรือเล่ห์เหลี่ยมของสังคมเมืองหลวง เป็นต้น

น้ำค้างหยกเคียว เป็นตัวละครประเภทหลายลักษณะ (Round Character) ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นถึงความคื้อน ความอ่อนแอ ความสุข และความว่าเหวโวยอย่างชัดเจน

3. ฉาก

ศาสตราจารย์ กุหลาบ มัลลิกะมาส กล่าวว่า "ฉากหมายถึงเวทีและส่วนประกอบเวทีตามเนื้อเรื่อง แต่ในนวนิยายเรื่องสั้นหรือในนิพนธ์มีความหมายกว้างกว่า คือหมายถึงสถานที่และเวลาที่เรื่องนั้น ๆ เกิดขึ้น" ¹ และกล่าวถึงการประเมินค่าไว้ว่า "การประเมินค่าในเรื่องฉาก ผู้วิจารณ์ควรสนใจวิเคราะห์ฉากของเรื่องในด้านความถูกต้อง ชัดเจน และในด้านการใช้ฉากในการดำเนินเรื่องประกอบกัน" ²

ตัวอย่างฉากในสนิมกรุงเทพ

"ดนตรีเริ่มปะปนกันระหว่างเพลงจากแผ่นเสียงและจากเปียโน อีกเพลง และอีกเพลง อีกเพลงหนึ่งอีกแล้ว สนจะสนุกและเหนื่อยอ่อนหลายคู่หลบหายเข้าไปในส่วนที่มีเสียงหัวเราะหยอกล้ออีกซึ่งออกมาหลังพุ่มไม้ และที่เด่นรำก็เด่นกันไป คืบกันไป น้ำค้างหยกเคียวคิดว่าถ้าความจำหลอนไม่ผิด ผู้หญิงสวยเปรี้ยวฉูดที่กำสั่งควงแขนเพื่อนชายของหลอน ขึ้นบันไดไปสู่ห้องนอนชั้นบน... เป็นเจ้าภาพงานเลี้ยงในคืนนั้นเอง

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 85.

² ก. หน้า 86

และผู้หญิงสวยงามน่ารักอีกคนกำลังเดินขวนกายออกไปกลางโถงห้อง ตะโกน
ร้องเพลงคนเดียวอย่างสนุกสนาน

เอียวเอวและวาคเภาไปตามทางหน้าของหวานน้ำของมัน หลอนใบก็มีให้กับทุกคน
ที่เฝ้าร้านเปียกมานี้ไปมา ใบ อาเชอร์ ลีฟ หลอนร้องไห้เพราะจนจบ ปีเสี่ยงปรบมือขออีกคน
แทนหลอนพุ่มตัวลงไปเจียกอน ชายหนุ่มอีกคนผลจากภูเขามองลงบนว่า หลอนดูมไปวางไว้
บนบานยาวยาววินัยห้อง"

(สนิมกรุงเทพ : 456 - 457)

"วันนี้หาหนักหนอง ของมันอดทนอยู่ระหว่างเขาและหลอน คนที่ขึ้นเพลงใหม่
ในทางหน้าของภูคาคักก็เอื้อหูและหัวใจให้ออนไหว หลอนเงยหน้าขึ้นมองบ้านหลังคาโปร่งสูงแสง
ขาวเคียนพรายพรางบนท้องฟ้า ลุคฟอร์สตาร์ กำลังนำสมัย ฝั่งบ้านไฟเราะและพลงน้ำอำนาจ
คุกคามอย่างไรพิสด น่ารักและน่าหวาดเกรง เพลิดเพลินและรบเร้าให้พยายามจะความหาสิ่งที่ไม่
นับวันจะค้นพบ หรือคว้าไขว้ได้เลย"

(สนิมกรุงเทพ : 352)

"สวนชมจันทร์มีลักษณะบ้านและโรงแรบคลุกกัน...สถาปนิกได้ช่วยจัดแจงตึกทันสมัย
ในครั้งกระโน้นให้ความเป็นกันเองกับรสนิยมของคนสมัยใหม่ได้คิพอใช้ ด้วยการใช้สีและ
เครื่องตกแต่งที่เกินความพอดีไปเล็กน้อย ส่วนที่ได้รับการทะนุบำรุงให้คงงามอยู่เสมออันเกิดอีกอย่าง
คือความเย็นร้อนชื่นใจ"

(สนิมกรุงเทพ : 379)

"ทั้งสองได้มองเห็นภาพที่สวยงาม เด็กสาวอายุสิบหกคนหนึ่งในทุกเวลาบ่ายอัน
แจ่มใสเคลือบไหวช้า ๆ อยู่ในห้องเฉลียงที่โปร่งแสงด้วยใบไม้สุกสว่างและหลากหลาย สถาปนิกภายใน
ได้ใช้ความพยายามทำให้พื้นที่ตรงส่วนนี้ของบ้านเป็นที่พักผ่อนร่มรื่นอีกแห่งหนึ่ง ประกอบด้วยบ่อน้ำ

คัน ๆ รูปทางเหมือนน้ำที่หล่นลงบาหยกระจ่าย ขอบขอบไว้วัยยอนสั้น ๆ เช่น สำนวน-
ประแปง และบุษบา ในบางตอนก็แกมไว้วัยยสีแฉงเข้ของขุนแผน และกั๊กไปอีกเห็นหย่อมเล็ก ๆ
ชาวสพรั่งคว้นนางระเวงอันโสภา หมากผู้หมากเมียสีเข้ม และเฟรินจากป่าทางภาคเหนือ"

(สนิมกรุงเทพ : 603 - 604)

บางฉาก 'รงค์ ได้ใช้กลวิธีในการเขียนโดยการผสมผสานระหว่างฉากจริงกับความคิด
ของผู้อ่านก็มี เช่น

"กลางคืนกับกลางวันเป็นสิ่งที่แตกต่างและเหมือนกันที่สุดตามวิถีแห่งอาชีพและ
การดำรงชีวิต กลางวันมีความหมายอย่างยิ่งสำหรับข้าราชการหรือคนชั้นบรรดาง จิตรกร และ
คนกวาดถนน... เขาทำงานได้ตลอดเวลาเพียงแต่ว่าคนแรกเวลาขึ้นแก่อารมณ์ ส่วนคนหลังเวลา
ขึ้นอยู่กับนาฬิกา กรุงเทพฯ จะหาคนทั้งสองประเภทนี้ไม่ได้ เท่ากับที่กรุงเทพฯ จะหาครุฑยนต์
อเมริกันและคนเสเพลไม่ได้ จิตรกรทำให้กรุงเทพฯ สว่างงามในค่านิยมในค่านิยมประณีต
หรือบุ๋มเจียของจิตใจ และคนกวาดถนนนั้นเขาก็ได้กวาดกรุงเทพฯ สว่างงามในค่านิยมสะอาด"

(สนิมกรุงเทพ : 465 - 466)

โดยสรุป กลวิธีในการเขียนฉากของ "สนิมกรุงเทพ" เป็นฉากที่มีความสมจริง แต่ไม่
เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเรื่องมากนัก ถึงแม้ว่า "สนิมกรุงเทพ" จะอาศัยกรุงเทพฯ
เป็นฉากก็ตาม

4. บทสนทนา

บทสนทนาใน "สนิมกรุงเทพ" จัดได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญรองจาก
ตัวละคร เพราะทำให้ผู้อ่านได้ทราบถึงบุคลิกตัวละคร ทำทนายความคิดของผู้อ่าน มีความสมจริง
และช่วยในการดำเนินเรื่อง

ตัวอย่าง

บทสนทนา น้ำค้างหยดเดียว – ชายหนุ่มไม่ปรากฏชื่อ

ชายหนุ่มแห่งกรุงเทพฯ จั่วเราะ

ฝนข้างนอกเริ่มตก จั่วเอ็กหลายคนหลบเข้ามาในร้านอาหาร

"รสนิยมของคุณนับว่าดีพอไร" เขาพยายามจะพูดให้ถูกใจ

"น่าชื่นนะคะ" น้ำค้าง หยดเดียวหัวเราะออกมาควย

"เล่นกลลாமแล้วก็คิดแบบ อี๊กหน่อยคงเขียนตัวแล้วหาปาก ขอโทษเถอะ คุณอย่ามานั่งฝอยตรงนี้ให้เสียเวลาเลย คุณคิดว่าคนอย่างฉันเป็นอะไรไม่ทราบ"

"นักเรียนทอควิชา และผู้หญิงที่น่ารักคนหนึ่ง"

"คุณอย่าทำให้ฉันเป็นมากกว่า นี่อีกเลยคะ" น้ำค้าง หยดเดียวยกนิ้วชี้ขึ้นไปทางเคาน์เตอร์

ชายผมสีคอกเลาพยักหน้า รับเตล้า

"มากินเหล้าแข่งกับไหมละคะ" หลอนยิ้มควยตากับชายหนุ่มที่นั่งข้างหน้า

"มันไม่เหมาะกับนักเพาะกายครับ" เขากอมเบา ๆ

"จั่นกรุดาลูกไปจากที่นี่ได้ ฉันไม่ชอบผู้ชายกัวเมีย"

"อวค้อย่างไร" เขากำรำนอย่างโกรธจัด

"ฉันบอกจะให้ลูกไปจากที่นี่ ไคยินไหม"

(สนิมกรุงเทพ : 56 - 57)

บทสนทนา ไกเกิด เข็ง – เด็กประจำโรงแรม

เด็กประจำโรงแรมเดินเข้ามาบอก

"โอ เค ลูกพี่"

"ไอ้กำกรวย ! เสือกหายไปตั้งห้ามี ฎนี้กว่ามึงลงนรกไปแล้ว"

"ซอร์" พ่อนั้นสลดคนผู้กระเจาบนหัว "คืนนี้ไม่รู้เป็นยังไง คลาดกันเกือบ
ทุกราย ไฉนจับมายกตกเป็นบ้า"

"จะไปไหนมาจากไหนวะ"

กาขรหรือกำกรวยยิ้มฟันขาว

"แท้ ไชยวาร์ บ้านป่าหะดลั้งระกาเอาไว้วาง"

ไม่เกิด เชิง ลูกขึ้นพรพราด อดำเพทุหรือกระเจาหลงไปกับสิ้น

"สัตว์ !" เขาคำราม "เคี้ยวเหยียบหน้าแหลก บอกมึงก็หนแล้ว กูมันนี่ -
กูควอลสิทธิ์ ถ้าลูกเจ้าจับได้กูจะให้อะไร"

"โห ! ลูกพี่ เห็นเมากันจนไม่รู้ทางหัวทางหางอยู่แล้ว"

"นั่นไม่สำคัญ กูของซื้อสัตย์ต่อลูกค้าทุกคน ก็คงรักษาอุดมคติแห่งบริการของกู
ไอ้กำกรวย ! จำไว้มึงให้อยู่อีกแทน โบน ! ประตุ มึงไปล้างกระเป๋าเขาแตกตามเดิม
อย่ามาแตะกะวงกับงานมีเกียรติพรคนี่"

เขาหยิบบุหรี่ยัดเข้าไปปลายโน้ตอีกวง สมดในลำคออย่างโกรธจัด

"ซอร์ ! ไอ้แอมซอร์"

"พูดภาษาไทยกับกูก็ได้ ไอ้หมากลวงถนน"

(สนิมกรุงเทพ : 85 - 86)

บทสนทนา ประมุข ย.วาริน กับ น้ำค้างหยดเดียว

หล่อเพทายามควบคุมความรู้สึกละธารน้ำงามให้หลัง

"น่าสงสารนะอะ" หล่อเริ่มเคี้ยวอะไร

ชายในอายุสี่สิบห้าถอนบุหรี่จากปาก ในคาแคงซ่า

"นั่นผมบอกตัวเอง เป็นครั้งที่นับไม่ถ้วน" เขาพูดขึ้น "ผมบอกตัวเองว่า

มันเป็นเรื่องน่าสงสารที่สุด สงสารตัวเอง สงสารอะอิง สงสารน้ำค้างหยดเดียว"

"คุณประมุขพูดถึงใครจะนั่น" หงอนร้องถามออกไปด้วยความเกียจคร้านของการลงคิ
และอวกก็

"น้ำค้างหยดเดียวใจละ" เขาขบหน้าลงกับท่อนแขน แล้วหันที่ที่นึกได้จึงเงยหน้า
ขึ้นอย่างรวดเร็ว "ลูกสาวของแม่เองเขาชื่อน้ำค้างหยดเดียว อายุสิบหกเท่ากับเขื่อนี้แหละ
เวลานี้หนีสะอื้นเขาบอกรุงเพา เธอไม่เคยอ่านพบในหนังสือพิมพ์บ้างหรือหรือน้องนุช
โธเอ๋ย ! ป่านนี้จะเป็นยังไงไปบ้าง"

"น้ำค้างหยดเดียว" หงอนเรียกชื่อตัวเองแล้วกร้องให้

(สนิมกรุงเทพ : 690 - 691)

วิธกล่าวหนักแน่น ความระแวงสงสัย เบื่อแรกเริ่มแห่งภาระจำอยู่ในดวงความคิด
เขาก่อนใจแรงและแม่นยำปากแน่น ความขึงคั้นและเสียตายเป็นครั้งทั่วทั้งขึ้นมาในอก

"ไอ้เด็ก หยดที่กรงนี้" เขากัดกรามแน่นเมื่อพูดออกไป

"อ้าว ! ห๊ะอะไร" เด็กแต่ไม่วายเขี้ยว

"เอ็งหยดเดียวนี้ กูจะลง"

"ใจนอยไปได้น่า ..."

"กูบอกให้หยดไต่ยีนใหม่ ก่อนที่กูจะบ้าขึ้นมา"

"เราจะไปกินข้าวเย็นด้วยกันไปไหนหรือ...."

"หยดเดียวนี้ ไอ้เด็ก" วิธกระแทกกำปั้นโฉบลงบนหน้าเบาๆ ด้านหน้า

"ไต่ยีนใหม่กูบอกให้หยด ไบ๋นั้นกูจะหยดเองแล้วมันจะเสียใจ"

เด็กแต่ยกไหล่ขณะที่ชลอความเร็วจนหยุดสนิทข้างทาง

"เออละ ! หยดก็ 'ยุค'" พาดแขนกับพวงมาลัย และมองไปข้างหน้าเหมือนอยู่
ลำพังในรถคันนั้น

วิธแทบกระโจนออกไปทันทีที่เอื้อมมือเปิดประตู

"วิธลคะ" นำกำงหยคเคี้ยวถอนสะอื่น "คุณอย่า เพิ่งเข้าใจผิด"
 "มันไม่มีประโยชน์อะไรหรอก" ชายหนุ่มสลัดแขนหล่อนและหันหลังออกไปทันที

(สนิมกรุงเทพ : 728 - 729)

5. แนวคิด

รงค์ ได้เขียนไว้ในหน้าคานาของ "สนิมกรุงเทพ" บางตอนดังนี้ "ไม่มีใครเลย
 ที่ข้าพเจ้าจะเห็นใจมากไปกว่าผู้ปกครองของเด็กในอายุนี ในสมัยที่ทุกสิ่งทุกอย่างกำลังวิ่งอยู่
 อย่างรวดเร็ว" และจากคำพูดของตัวละคร (คุณผะอึง) ก็ชี้แนะให้ผู้อ่านได้เห็นแนวคิดของเรื่อง
 ได้เช่นกัน

"น้องปรีม เธอจะหาคนที่หรือเปล่าที่พอบรมลูกมาใช้นั่นเอง สอนให้แกสูบบุหรี่
 กินเหล้า อยากให้แกเป็นคนทันสมัย ไม่เคอะเขินเวลาเข้าสังคม และที่สำคัญกว่านั้นเพื่ออยากให้
 แกเห็นคน จะไ้ไ้เหมือนในสมัยของเรา พี่สับไปสับนิทว่าถ้าลูกแกพ้นจากอกของเราก่อนวัยสมควร
 สิ่งเหล่านี้จะทำลายแกมากกว่าจะเป็นผลดี...." (หน้า 979)

สรุปได้ว่า แนวความคิดของ สนิมกรุงเทพ ก็คือ ชี้ให้เห็นปัญหาของเด็กวัยรุ่นที่มาจาก
 ความบกพร่องของครอบครัว เช่น ความแตกแยก ขาดความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่ รวมทั้ง
 การไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง

ประเด็นค่า สนิมกรุงเทพ เป็นนวนิยายที่ผิดแผกไปจากนวนิยายในช่วงเดียวกันทั้งใน
 ด้านรูปแบบ เนื้อหา และแนวคิด ในด้านรูปแบบนั้นถึงแม้สนิมกรุงเทพจะเป็นนวนิยาย แต่ก็มิได้ขาด
 ประเด็นกันของโครงเรื่องย่อย ๆ ี่ว่าวนวนมาก ทั้งที่เป็นความบรรยายและเป็นนาฏการ เช่น
 ความเป็นไปได้ในวงการหนังสือพิมพ์ วงการบันเทิง และธุรกิจบันเทิง ซึ่งทั้งนี้ก็เป็นเจตนาของผู้เขียน
 ที่มุ่งจะแสดงสภาพของกรุงเทพฯ ในหลาย ๆ ด้าน หลาย ๆ ด้าน ถึงแม้โครงเรื่องย่อยเหล่านั้น
 ทางเรื่องจะไม่สนับสนุนโครงเรื่องใหญ่ก็ตาม แต่ก็ทำให้ผู้อ่านได้ประโยชน์ด้านอื่น

ส่วนในคำนำเนื้อหานี้ สนิมกรุงเทพได้เลือกเอาเนื้อหาที่สะท้อนปัญหาของสังคม ชี้นำ
 ให้ถึงผลความบกพร่องของระบบครอบครัว แสดงออกในรูปของความค้ำจุน อวดดี และชอบ
 ทดลองของน้ำค่างหยดเคี้ยวที่หนีออกจากบ้านเข้ากรุงเทพฯ และใช้ชีวิตอย่างระเร่ร้างปราศจาก
 ที่ปักหมุด

แนวคิดของสนิมกรุงเทพ คือการที่ลูกชาวนาหรือมารดาที่แท้จริง เป็นสาเหตุให้
 กลายเป็นเด็กมีปัญหา รวมถึงการอบรมเลี้ยงดูที่ผิดวิธี สอนให้เด็กโตกว่าวัยอันสมควรจะเป็น
 ผลเสียต่อเด็กมากกว่าผลดี เป็นแนวคิดที่ให้ประโยชน์กับผู้เป็นบิดามารดาว่าควรจะมีปฏิกิริยาต่อลูก
 อย่างไร และสังคมควรจะมีส่วนรับผิดชอบเด็กในวัยนี้อย่างไร สนิมกรุงเทพจึงเป็นนวนิยายที่มี
 คุณค่าทั้งด้านอารมณ์และสังคม

สนิมสร้อย

ที่มาและเค้าเรื่องย่อ รงค์ ได้เขียนไว้ในคำนำ ดังนี้

"ท่านผู้อ่านคงทราบบ้างกระมังว่า ข้าพเจ้าเขียนเรื่องต่าง ๆ จากความจริง หรือ
 จากชีวิตที่ข้าพเจ้ารู้จักในเมื่อ "สนิมสร้อย" เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในสำนักโสเภณีแห่งหนึ่ง
 ก็แหละ ข้าพเจ้าจะคงเขียนถึงหล่อน ชีวิตของหล่อน ผู้ชายที่เกี่ยวข้องกับหล่อน เจ้าสำนัก
 ตลอดจนลิขสิทธิ์หรือกระโปรงชั้นในของหล่อนด้วย ความดังและไม่นอนใจจึงได้เกิดขึ้น
 ข้าพเจ้าควรจะเขียนถึงอะไรหรือไม่ควรเขียนถึงอะไรบ้าง คงเป็นที่รู้จักกันอยู่แล้วว่าความจริง
 บางอย่างเป็นเรื่องที่เขียนไม่ได้ หรือเขียนได้ยาก ข้าพเจ้าได้กระหน่ำเป็นอันเห็นว่าข้าพเจ้าไมอาจ
 สามารถจะเขียนที่ต้องการเขียนไว้ทุกอย่างไป

ข้าพเจ้ามองหาช่องทางออกชีวิตที่ลูกเราทำได้ จะเห็นถึงสนิมสร้อยอย่างไร ?
 แล้วหลังจากไล่กับธามแมงดาหาควาหลงงาน ก็จึงไ้ภาววิจิตว่า เขาควรจะเริ่มผู้ใดได้ดีกว่า
 ข้าพเจ้า และนี่เอง "ก้าน" จึงเกิดขึ้นเป็นข้าพเจ้า แทนที่ข้าพเจ้า ในหนังสือเล่มนี้พร้อมกันนั้น
 ก็นำความยุ่งยากมาสู่ข้าพเจ้าอีก เพราะการจะแปรสภาพจิตใจให้เป็นชายแมงดาคนหนึ่งนั้นไม่เคย
 มีอยู่ในความคิดของข้าพเจ้ามาก่อน ต่อมาอีกเหตุการณ์ชักนำไปข้าพเจ้าต้องไปพบกับเจ้าสำนัก

หรือที่เรียกกันว่าแม่เล่า" ทำความรู้จักมักคุ้นกับความเป็นมาก่อน เพื่อจะให้มี "พิธีสมร" ขึ้นมาอีกคนหนึ่ง และเป็นตัวละครสำคัญของ "สนิมสร้อย"

(สนิมสร้อย : ท้าทาน้ำ)

1. โครงเรื่อง

1.1 การเปิดเรื่อง สนิมสร้อยเปิดเรื่องโดยการบรรยายสถานการณ์ภายในของโศกณี บรรยายสภาพตัวละครคือผู้ชายที่มาเที่ยวเป็นการ เจิกฉาก

"ชายผู้นั้นเข้ามาในห้องรับแขกเหมือนโคลนตม ความจริงเขาเพียงแต่มาจนแทบจะทรงตัวไม่ไหวเท่านั้น

เราดูลงหน้าตั้งแต่เขาส่งเสียงอะอะอยู่ที่ประตูใหญ่หน้าบ้าน จึงมีเวลาพอไล่เด็ก ๆ เข้าไปซ่อนในห้องของมาลีทางซีกสุดคานเตียงของบ้าน เหลือแต่ข้าพเจ้านั่งสูบลำปากกาขึ้นภาพอยู่บนโอฟาร์ และพิธีสมรนั้นทอดไปอยู่ลำพังบนเก้าอี้รับแขกหน้าตู้โซฟาบอร์ดคานใกล้ประตู"

1.2 การดำเนินเรื่อง กลวิธีในการดำเนินเรื่องสนิมสร้อยโดยลักษณะรวมแล้วเป็นการดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา แต่ในระหว่างเรื่องผู้แต่งได้ใช้กลวิธีในการดำเนินเรื่องแบบย้อนหลัง (Flash back) กลวิธีในการดำเนินเรื่องจึงเป็นวิธีผสมผสานกัน

สนิมสร้อยเป็นนวนิยายที่มีรูปแบบแปลกไปจากนวนิยายทั่วไปในค่านโครงเรื่อง และการดำเนินเรื่องเป็นอย่างมาก 'รงค์' จะใช้วิธีสร้างโครงเรื่องย่อยขึ้นหลาย ๆ เรื่องในสนิมสร้อย ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ข้าเลี้ยงเผดอ บทเพลงของกลีบผกา เซลา - ลีรี คุณย่าฉิมก้าน บ.ค. มือปืนหัวเราะ ควบอบปาก เจ้าสาว ฯลฯ โครงเรื่องของแต่ละชีวิตมีลักษณะเอกเทศ แต่มีจุดรวมในสถานที่เดียวกันคือ ช่วงของ "นิลปร" เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นผู้อ่านจึงทราบเรื่องราวของตัวละครแต่ละคนได้จากโครงเรื่องย่อย ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็น "สนิมสร้อย"

ตัวอย่างโครงเรื่องย่อ

"กลีบผกาเป็นผู้หญิงเกียจคร้าน หุคน้อยและกินจุ พอลุกขึ้นจากเตียง คว้าช้อน เกรอะกรัง พยายามไขว่คว้า หย่อนก็ตรงไปที่ถูกเงาของพวกโหดบดเคี้ยวและทิ้งเปลือกขวงลง ในบ่อน้ำทางหน้าต่าง แล้วลื่นไถลบนเนื้อหวานกรอบ ถมเมื่อกำลังออกไปทางเดียวกัน หล่อนเงอะงะ ไขว่คว้าอย่างน้อยสองหรือสามกิโลกรัม"

ถ้าเป็นหน้าทุเรียน เพื่อให้เกียรติแก่ผลไม้ราคาแพงที่สุดของเมืองไทย กลีบผกา (อาจ) จะยกน้ำในขวดขึ้นดื่มหาเสียงขุก-ขุกเคี้ยวหนอยก่อนบ้วนทิ้ง แล้วก็ลงมือฉีกทุเรียน พูมาม ๆ นั่งกินอย่างเอร็ดอร่อย เปลือกของมันหล่นโยนทิ้งไปไว้ใต้เตียง ห้องของหล่อนจึง อบอวลด้วยกลิ่นทุเรียนตลอดคืนทำให้หล่อนมีความสุขอย่างบอกไม่ถูก กลีบผกาใช้จ่ายเงินในการกินมากกว่าการแต่งตัวหรือภาพยนตร์ เบื่อคอฉนิสต์ของ มังสือพิมพ์รายสัปดาห์ฉบับหนึ่งมา คิดว่าหล่อนอยู่บ้านจนเกินไปและโหดเกินไป เธอจึงเขียนถึงหล่อนว่า ปากของกลีบผกาคือปากของเงิน และวังขะของกิน หางา-ไซโน มีเท่าไรก็ดิ้นปากจนหมดเงิน

และแล้ววันหนึ่งเธอก็จากหล่อนไปเพราะทนกลีบทุเรียนในคอนเข้าไม่ได้"

(สนิมสรวย : 88 - 89)

1.3 กลวิธีเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง สนิมสรวยใช้กลวิธีในการเล่าเรื่องคือ ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องเอง แต่ผู้เขียนก็ได้บอกไว้ว่า ให้ตัวผู้เขียนเป็นตัวละครในเรื่องที่ชื่อ ก้าน เป็นผู้เล่าเรื่องแทนที่จะใช้สรรพนามว่าข้าพเจ้าหรือบุรุษที่ 1

ตัวอย่างกลวิธีผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่อง (เรื่องราวของวงเคืองบางตอน)

"อยู่และมาจากครอบครัวของหญิงม่าย ถึงหล่อนจะเป็นลูกสาวคนเกี่ยวอายุเพียง สิบสี่ วงเคืองก็ไม่ได้รักใคร่เกรงกลัวเท่าที่ลูกผู้หญิงคนหนึ่งมีสิทธิ์จะได้รับเลย เป็นคน สิ้นเนื้อประดาตัวเกือบสิ้นเชิง สมบัติเท่าที่หล่อนมีอยู่คือ เลือดเนื้อของเด็กหญิงโตเร็วกว่าอายุ และเลือดน้ำเก่า ๆ สองชุดมด หงส์คับแค้นเหมือนรังหนู เหนือบึงน้ำกรำในย่านสลัม และถูกตา

แห่ชมของตัวหนึ่ง คู่กับกระเป๋ารถเมคคันหนึ่ง และหญิงคิดเหล้าอายุสามสิบแปดผู้ทำให้คลื่อน
เกิดมา (ทำไมก็ใบ้) บังจะมีคนหญิงหม้ายตัวตายผู้นี้ทำงานอยู่ในโรงย้อมผ้า เล็บและนิ้วมือของนาง
จึงมีสีครามเกาะอยู่เหนียวแน่น เหมือนกับความเห็นแก่ตัว เกาะแน่นอยู่ในใจของนาง

แทนที่จะโอบอุ้มมือทั้งสองข้างนี้แหละที่นางได้ใช้หุ้บตีหุ้บตีทั้งเด็กหญิงผู้น่าเวทนาที่มา
ทลออกเวลา หรือทุกเวลาที่นางขุ่นเคือง อาจจะเพราะวิ่งไปซื้อเหล้าให้ไม่ทันใจ หรือบ่อยครั้ง
อารมณ์ของนางบูดบึ้งมาจากโรงย้อมผ้าก็จะมาล่อลวงเธอเข้ากับลูกในไส้ซึ่งนางแสนเกลียดชัง

"ตั้งแต่เบ่งบังออกมาเมื่อความช่วย สำนักกะลาหัวไว้ควยฝังวงเคียบ กูจะเฉกหัว
มึงเหมือนหมากกลางถนนสักวัน..."

นางละม่อมมักจะร้องคำเช่นนี้เนื่องมาจ

(สนิมสรอย : 347 - 348)

1.4 การปิดเรื่อง สนิมสรอยปิดเรื่องแบบสมจริง โดยกล่าวถึงสภาพของช่อง
โสเภณีของพี่สมรที่ถูกปิด พร้อมกับสาเหตุ

"... เพิ่งจะ 20.00 น.เศษ เราได้ยินเสียงรถจี๊ปหลายคนวิ่งมาจออกหน้าบ้าน
พี่สมรถือแก้ววิสกี้ขาวไรซ์เซจก้างอยู่ในมือ ดันมาสบตาข้าพเจ้า ตำรวจไหลกรูเข้ามาในบ้านเรา
อย่างรวดเร็วและปิดล้อมทุกด้าน ไรด์ก็ทั่วก็แทบจะแหวกออกไปไม่ได้

"ขอให้ทุกคนอย่าทะเลาะขัดขึ้นเจ้าพนักงาน" เสียงร้องตะโกนผ่านเครื่อง
ขยายเสียงชนิดหัวเคลื่อนที่ถึงกระจะอายุทั่วทั้งบ้าน

เหตุการณ์ได้เกิดขึ้นแล้วสงบลงในเวลาเพียงไม่กี่นาที ประชุมบ้านใหญ่ของเราเปิดกว้าง
รถประจำทางใหญ่คันหนึ่งถอยหลังเข้ามา เจ้าหน้าที่ตำรวจออกคำสั่งให้เราทุกคนยืนประจำที่
ทำให้เกิดมีเสียงแข็งแรงแฉขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เด็กสองเราบางคนร้องไห้สะอึกสะอื้น หลายคนบนแข่ง

โชคเคราะห์ ที่สมรเท่านั้น หลอนแครงขีมนั่งอยู่บนเก้าอี้ตอนหลังเต็มไปด้วยท่าทางไว้วางใจ เป็น
 กันเกี่ยวกับพี่สมรที่ข้าพเจ้ารู้จักมาตลอดชีวิต หลอนคงกำลังรวบรวมกำลังใจอยู่อย่างหนัก ข้าพเจ้า
 มองเห็นจากในกาและข้าพเจ้าก็เฝ้ามองคอยหลอนคอยสายตาเช่นนั้นเหมือนกัน...."

(สนิมสร้อย : 635 - 636)

2. ตัวละคร : กลวิธีในการสร้างและเสนอตัวละคร

สนิมสร้อย เป็นนวนิยายประเภทให้ความสำคัญแก่ตัวละครเด่นชัดที่สุด สารของ
 เรื่องซึ่งเป็นชีวิตและสภาพของตัวละครที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี ที่มีรูปแบบภายนอกต่าง ๆ กัน เช่น
 หัวหน้าของ แมงดา โสเภณี คนทรวิ ผู้ที่มาเที่ยวก็มีอาชีพ วย และประสบการณ์ต่าง ๆ กัน เช่น
 เซลา นักหนังสือพิมพ์ ป้าพร ฯลฯ แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างและความเหมือนกันในสภาพ
 ขนบชาติภายในจิตใจของตัวละคร เช่น ความเห็นแก่ตัว ความอิจฉา ความผิดหวัง ความรักและ
 ความต้องการความรัก ความมีน้ำใจ ความว่าเหว ฯลฯ

ตัวละครที่เด่น ๆ ในสนิมสร้อยมีหลายตัวละคร เช่น สมทรง พี่สมร (หัวหน้าของ) ...
 กาน (แมงดา) บังอร พิศวง วงเวียน อูมา กลีบเมฆ สิริ นรี มาลี สมใจ อิมตา
 นังคุษ นังชวย (ระชวย) นอกจากนี้เป็นตัวละครย่อย ได้แก่ผู้ชายที่มาเที่ยว เช่น ประทีป เซลา
 ป้าพร กุณฑิน บุญคง ผีลิก นายชายขายประกัน กุณดอน ฯลฯ

ลักษณะของตัวละครเป็นตัวละครประเภทหลายลักษณะ อารมณ์และนิสัยของตัวละครทุกตัว
 เปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อม เหตุการณ์ และเวลาที่ผ่านไป

ส่วนกลวิธีในการเสนอตัวละครนั้น มีทั้งผู้บรรยายเองและตัวละครกล่าวในบทสนทนา
 เช่น

2.1 ผู้บรรยาย

"คุณป้าฉิม (คนที่เราเรียกกัน) ไม่ใช่เป็นแม่ครัวอย่างเดียวนั่น
 นางเป็นญาติและเป็นผู้อุปการะคุณเพียงคนเดียวของพี่สมรด้วย พี่สมรเคยเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า

พ่อของหลอนเป็นคนเก็บเงินโรงไฟฟ้า มีเมียสองคน เมียข้างเดิมคือแม่ของหลอน เมียน้อยคือ น้องสาวของแม่หรือคุณป้าฉิมนี้เอง เมื่อลอคหลอนไม่นาน แม่ของพี่สมรตายก็ได้คุณป้าฉิมนี้เอง เลี้ยงดูหมั่นทักมาจนได้สักสามขวบ พ่อของหลอนก็มีอันเป็นไปอีก โคนรยณต์ชนตายขณะขึ้นรถจักรยาน เทียวเก็บเงินไปความถนนสายโน้นสายนี้ เหลืออยู่เพียงลำพังสองคนน่าหลาน เทียวระเหเรวอน หาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องไปตามชะตากรรม อาศัยที่คุณป้าฉิมมีฝีมือทางการครัวจึงเทียวรับจ้างเป็น แม่ครัวที่นั่นที่โน่นพอเลี้ยงชีพมาได้ นางอยู่กับใครไม่ได้นาน เพราะความคึกขางหาเรื่องบนั่นเอง พ่อพี่สมรเริ่มแตกเนื้อสาว สองเ้าหลานจึงได้แยกย้ายกันไปตามชะตากรรม จนพี่สมรออกมาตั้งเนื้อ กิ่งแก้วเป็น ห.น.ช. เลื่องชื่อแห่งกรุงเทพฯ นี้แล้ว จึงได้ไปรับน้ำสาวแท้ ๆ คนเดียวของหลอน ให้มาดูแลงานการครัวดังที่เป็นอยู่ทุกวันนี้

(สนิมสร้อย : 214 - 215)

...นางบุษที่โกรธมักจะเข้าใจว่า หลอนคือข้าราชการโตครมมาหากำกับข้าว หลอนเป็นคนสุภาพที่ซึ่งความร่อนแรงอยู่ในคาราวางหงศา ชอบแต่งตัวเข้ารูปคล้ายสีห์นักเช่นคนูท่าทาง เหมือนครูโรงเรียนมากกว่า ก.ร. ผิวกล้าและสันเรียบชาวสะอากำให้มันคนขมาเหมือนการ่า ละคอนโหดคนูหนึ่ง นับแต่นั้นนางบุษก็เฝ้าแต่ง เคียนแบบการ่าผู้นั้นและคิดว่าหลอนเป็น หลอนเปลี่ยน ทรงผมและวิธียิ้มจนดูละคายเื่อแขกเห็น ปรับปรุงทุกสิ่งทุกอย่างแม้กระทั่งสุมเสียง กิริยาเคินเห็น หรือแบบแต่งตัวที่การ่าโหดคนูนั้นชอบโดยการจดจำจากจอแก้ว

(สนิมสร้อย : 267 - 288)

2.2 ตัวละครบรรยายเอง

พลอน ทิวทอง หรือตาข้างหนึ่งขึ้นชม

"แนนนี้น่าถึงเสมอ ใช้ใหม่คุ่อกัน เป็นผู้หญิงที่มีแคแรกเตอร์เฉพาะตัว ผมภูมิใจใน

หลอนมาก"

"ก็ควรจะเป็นเวนก็เกรมั่ง"

ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณทั้งสองข้างเป็นคู่ขวัญในอุดมคติเสียนี้กระไร เมื่อนงนุชเดินมาถึง
เคาน์เตอร์ ปอน ทิวทอง ยืนขึ้นต้อนรับทักทายทางของสุภาพบุรุษในสังคมชั้นเลอเลิศ เขาโอบ
ไหล่หลอนก้มจูบทอนคนแหะทะนุถนอมโลเรื่อยขึ้นไปจนถึงนอกคอ

"ชื่นใจเหลือเกิน สวีตก็" เขาครางไปพอ

"รู้ตัวหรือเปล่าได้กิจถึงจูบกระเด็นก้อชคอกกแทบไม่ลง ไม่เป็นอันทำอะไรเลย
ทั้งวัน"

"อย่าเข้าเนะ" หลอนเบี่ยงเบน "ปอนนี่ยังงไม่อายคุณก้านมั่งหรือไงนะเออ"

"แนนนี ! ยูข้างไม่รูบางเลยหรือ ความรักกับความจนคือสองสิ่งในโลกที่ปกปิดใคร
ไม่ได้หรอก" แล้วเขาหันมาทางข้าพเจ้า "จริงไหมคุณก้าน ที่ผมพูด"

(สนิมสร้อย : 293 - 294)

"บั้งอร ! " ข้าพเจ้าหยุดหลอนทันที

ขณะที่เสียงเครื่องยกล้อตำราห์ ทั่วมาเสียงยางรถกับพื้นถนนไปอย่างรวกเร็วแล้วก็
เสียงบานพับประตูใหญ่หน้าบ้านบิดตามหลัง

"กะ ! ที่ก้านหรือนั้น" หลอนชะงัก

"มันเรื่องอะไรกัน ไม่ไปค้างกับแขก" ข้าพเจ้าถามออกไปอย่างโกรธจัด

บั้งอรนิ่งเงียบ หลอนให้คำตอบข้าพเจ้าด้วยสายตาดูอันมีความหมายแอมแฝงเร้นลึ

"หนูไปไปได้หรอก ที่ก้าน...." เสียงของ เจอนัดไปจากที่ตอบโต้ชายผู้นั้น

"เอ็งจะมาเป็นกระหรือทำไม ถ้าไม่ยาวได้เงิน"

"ทำไมละหนูจะไม่ยาวได้" หลอนหลบตา ภาวูความของข้าพเจ้า แล้วพูขึ้นด้วย
เสียงที่ข้าพเจ้าในกุ่มหู ออเบาเร็วละห้อยราวกับมันไม่ใช่เสียงของบั้งอรที่หยากกายจักจั่น ไม่เคย
ถลละกับใคร บั้งอรเงยหน้าขึ้นมองข้าพเจ้า "อ้าวเงื่อนไม่มีใจร หนูต้องนอนเป็นเพื่อนมัน"

.....

(สนิมสร้อย : 595 - 596)

3. ฉาก เวลา สถานที่

ลักษณะฉากในนวนิยายเรื่องสนิมร่ายนี้ได้ว่าเห็นองค์ประกอบที่มีความแปลกใหม่ โดยที่ 'รงค์' เลือกบรรยายและกล่าวถึงสถานที่ที่กล่าวได้ว่าเป็นมุมมืดของชีวิต คือภายในห้อง โสเภณี การใช้สถานที่ดังกล่าวนี้เป็นฉาก จึงให้อารมณ์ ความเพลึกเพล็นไปอีกลักษณะหนึ่ง ฉากดังกล่าวนี้ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศของเรื่องให้มีความสมจริงยิ่งขึ้น และนับได้ว่าเป็นกลวิธีที่ไม่ซ้ำแบบกับนักเขียนผู้อื่น

ตัวอย่าง

"ข้าพเจ้ารีบไปที่นั่นที่เดียว กลืนเซมา ควันไฟ และกับข้าวก้นสำหรับตะแถมกึ่ง ขอกกะถินและน้ำพริกกะปิ แกงส้มหน่อไม้เปรี้ยว และหอมกระเทียมในกระจากส่งกลิ่นฉับรานา เวียนหัว พอเปิดไฟขึ้นจึงจกที่กำลังเก็บเศษอาหารกินตามพื้นรองตัก แล้ววิ่งหนีกันเกรียวเข้าไป ตามไม้ค้ำกับข้าวและชอกฝา อีช่วยนอนคุคุใส่เสื้อในตัวเดียวอยู่บนเตียงกรวูกายเปื่อยกรุย - ทางมุมครัวที่ นึกเกล็ดตาไปติดกับกาละมังไม้ใหญ่ใส่ซามที่ยัง ไม่ไ้ล้างเหม็นคาวอู"

มุ้งไม่มีกาง มี อกนอนปลาสตึกคำเป็นครามใบเดียวหนุนหัว น้ำควยไหลยี้ดยาค - - -
ผ้าถุงถลกขึ้นไปเกือบถึงสะเอว"

(สนิมร่าย : 6 - 7)

"ชั้นนางของเรือนหงรีเรือนใหญ่มีห้องน้ำอยู่เพียงสองห้อง และเล็ก ๆ ของเรา ส่วนมากอยู่ที่นี่ เมื่อถึงเวลาคืนนอน... เสียงประสาธน์แรงความไปเป็นระเบียบของดนตรี ชีวิตจึง แดกขึ้นอย่างปรุกเปรี้ยว"

"ใครวะ ๐ ใครนั่งแดกอยู่ในนั้น ๐"

บั้งอรร้องตะโกนขึ้นทั้งที่คาบบุหรี่ยู่ในปาก หลอนนุ่งโจงกระโจมวกไว้มื่น ๆ ในมือถือขันน้ำปลาสตึกใส่สบู่ แปรงสีฟัน และหนังสืออ่านเล่น หน้าตาของ หลอนบุคเบี้ยวอย่าง

หล่อนกระหึบเกล้าเรา ๆ ลงบนพื้น

"ก็คนทองเสียไม่ใช่เธอ" บีเสียงอุ๊อุ๊ออกมา

"อยู่ยิ่งกว่ามึง เร็ว ๆ เข้าไว้น"

"พื้งอรุณจะหนีนั้น เที่ยวนะ"

"โอ้ย - โอ้ย - ภูเขาตาย - คอยดูนะมึง วันนี้จะแหกอกอีกคนขายส้ม"

คอยดูนะ - เร็วเข้านางอมรา"

(สนิมสร้อย : 82 - 83)

"ขนมกล้วย - ขนมตาล - มาแล้วครับ"

"น้ำตาลสด - น้ำตาลสด"

"ตะโก้นี้ - ขนมใส่ไส้ - ขนมถ้วยฟู แม่เอ๋ย"

"กริ่ง - กริ่ง - กริ่ง - กริ่ง"

เสียงกระดังงาขานนำไม่วางแตรแก้วแว้ง ฝรั่งทอง มะยมทอง หรือสับปะรด
ก็คงจะไอคิมแห่งไส้ถั่วคำหรือถั่วสละ

"หมึก - หมึก - หมึก ปลาหมึกย่างกริบ หมึก - หมึก"

"ขนมปลากะปิไช้เตา"

"บัวลอยกะ - ขนมบัวลอย ถั่วแระต้มน้ำตาล"

"ข้าวมันส้มคำ - เนื้อผัดหวานทรงโปรด - แงงเขียวหวานไก่ - ข้าวมันส้มคำ -
มาแล้วครับ"

"ไถย่าง - ไถย่าง - ไถย่าง"

(สนิมสร้อย : 101 - 102)

"หลอนหันประคองไม่สนิทนั้ก ไคยีนเียงชัยภัทวเลื้อนออกมา แล้วก็เสียงน้ำจากนักบัว
 พั้งเงียบไปสักครู่ ข้าพเจ้าพยายามวาดภาพว่าหลอนกำลังทำอะไรอยู่ คงจะพอกเนื้อกัวละมัง
 กลืนสบู์ไชยชวยระรินใจแล้วก็เสียงน้ำ แล้วเงียบไปอีก มันเป็นความสุขอย่างบอกไม่ถูกที่ได้เงียหู
 คอยฟังอยู่เหมือนคนตรีหรือเรไรแทบไม่ติดเพี้ยน... ในอารมณ์เล็กคำของข้าพเจ้าขณะนี้ ข้าพเจ้า
 รับไว้มคลินกระหังเสียงน้ำทุกหยากหยกดมหายใจ ฟองสบู่ที่ลาคลื่นอยู่บนโครกขอกบนเรือนกาย
 ของหลอน เสียงครุ่นเบา ๆ หึนหรรษาค้วยมันช่วยนำมคอาการปกเพ้นที่ข้าพเจ้ากำลังเป็นอยู่
 'ให้หายไป จนในที่สุดก็ลึมว่ามีมันอยู่ ความคั่นรณปรารธนาอื่นเข้ามาแทนที่"

(สนิมสรอย : 302 - 303)

" - ในห้องมีเนื้อที่ขนาดใหญ่ไม่เกินสิบ สกหารางเมตร สว่างอยู่ด้วยแสงไฟสีสิบ
 แรงเพี้ยน ทางคานขวามือที่ปรากฏแก่สายตาข้าพเจ้าคือ เียงเหล็กจนิคนอนดมเคี้ยว กางมุ้ง
 ภาพกริไทยคลุมจนชายกกหมึบ ใต้เล็ก ๆ วางคอนไปทางหัวนอนเต็มไปค้วยชวดยาสักสิบกวาซนิค
 คนโหน้าและแกวยาแกปคสีของบาท มีรอยฉีกในเลวหลายของวางอยู่เกลื่อน ข้าพเจ้ารู้ลึกวา
 ใดกลืนของห้องชั้นฉนาคาในโรงงยาบาล และกลืนของกเป่ายลอยปนกันมาตะจุมุก คูมันเศรำซิม
 อย่างไร และหน้าตางทุกบานก็คิดไว้สมีท ทำให้อับลม... ที่นั้วงเคื่อนนอนเหยียคกาย คามอง
 ชอนอยู่บนแพคานมุ้ง สงบถึงใบโพคัง ใบเปล่งประกายของเค็กสาวอายุสิบเจ็ด น้ำเลียงค
 เหยียคแห้งและไม่บอกกวามีชีวิตเลย ถ้าหลอนไม่ตายใจรวยขอไคยีน... ในขณะเรากถูกแวกลอม
 อยู่ค้วยความเงียบที่นาสะพั้งเกรง ร่างกายผ่ายผอมแม่หลอนจะมีผาหมปิคคลุมอยู่ก็ไม่อาจเร้น
 สายตาไค"

(สนิมสรอย : 597 - 598)

4. บทสนทนา

ศาสตราจารย์ กุหลาบ มัลลิกะมาส ได้กล่าวถึงความสำคัญของบทสนทนาไว้ว่า "บทสนทนาจะช่วยในการดำเนินเรื่อง ช่วยให้ผู้รู้จักตัวละครในเรื่อง ช่วยให้มีวิธีการไม่ซ้ำซาก ช่วยสร้างความสมจริงและทำให้บทประพันธ์น่าอ่านน่าสนใจและมีชีวิตชีวขึ้น"¹

จากการศึกษาบทสนทนาในคณิสสร้อย พบว่า 'รงค์ สามารถเขียนบทสนทนาได้อย่างสมจริง บทสนทนานั้นนั้นมาจากความช่วยเหลือจากผู้รู้จักนิสัยใจคอ อารมณ์ และบุคลิกของตัวละครแล้วยังช่วยในการดำเนินเรื่อง

ตัวอย่างบทสนทนาที่ช่วยผู้รู้จักตัวละคร

พี่สมรก็จะอีกหนระอาใจอย่างไรก็ต้องทำเสียงหัวเราะให้ใครๆ เข้าใจ มีอูบลูกสาวตามกระเป๋าช้างไน้ช้างนี้ ถ้ายกแบะแขวงชะคมักแสงมาแห่งกรุงเทพฯ นอกแนทราอยู่บนเก้าอี้ยาวหัวอรวน

"อย่าเล่นน้ำ - จิกกะจี - พี่เมอน - คยมา"

"ก็ให้มาเสียๆ ชี" พี่สมรขำเ็นอกามสะเอวและหน้าพุงหนักเข้าไปอีก

เขารับตัวก้มเม้นตรอดออกมาขยู่หนึ่ง

"เอา - เอาไป สองร้อยไซ้ใหม่ กระตุกสิบหา....เลย พี่หมอนนี่"

"นี่คุณประวิฬรอกนะ คนอื่นก็ต้องขอสามร้อย เค็กใหม่เอี่ยมจริง ๆ ถึงมันจะไม่สวยสักหน่อย"

พี่สมรกระชากเงินจากมือเขาไปสองร้อย

"อ้อ อีกสี่สิบท้ายกะ ค่าเบียร์" หลอนออเบาะ

"ไม่ต้องไปไต่หระกหรือ ไอนี้ะยังไปไต่ล่อเข้าไปสักนีกเดียว"

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 89.

"โอ เบียร์นี่นะ ไม่ได้เข้าพวกเข้าหอที่ใครก ของเด็ก ๆ ที่บ้านเขา เอา
ค็อกแล้ว ขึ้นไปหลับไปเอนกันเสียที"

(สนิมสร้อย : 8 - 9)

"จะว่ายังงัยกัน" พี่สมรพูดขึ้นอีก "ก็กินไปแล้ว ใต้เวลาบิกบ้าน จะนอนที่นี่หรือ
จะเอาไปบังกาโล"

สำหรับคนหนึ่งขยับตัว

"ราคาเดิมหรือคงที่มอง"

"คุณภาพก็คงเดิม" พี่สมรขมขึ้น ลัดนิ้วออกมาสามนิ้ว

สำหรับอีกคนที่อึดอึดมาตั้งแต่หัวค่ำ จักชนบัตรออกมาปั๊บซ่า ๆ สามร้อย - หกร้อย -
เก้าร้อย - พันสอง

"เอาหมกลวยกั๋งเลยวะ" เขาร่องขึ้นยิ้มเย้ยจนตาหยี

"กาเบียร์อีกสองร้อยนะคะ" พี่สมรไม่เคยลืม

ไฟไหม้สำหรับเข้าไปอีกสองใบแดง

"เนเวอร์โมเมนต์ - คิงนี่ต้องล้างขวยกั๋งหนวย - ทะ - นำเกลียดชังหาย
มันหยอกกั๋งลวยโป้ง"

(สนิมสร้อย : 68 - 69)

"... คุณจำฉันไม่ยอมเข้าใจอะไรหลายอย่างที่เรารู้ว่าเป็นต้องทำ เพราะในส่วนตัว
ของจิตใจคุณจำฉันเป็นจนตะอวยตอบาป และเราคงกลัวความชั่วร้ายอยู่บ้าง ชะ นำตัวเราะ

"เกิดมาต้องพ้อทอ้งแม่ฉันไม่เคยพบเคยเห็นการหากินหน้าค่านไม่มีมายาอย่าง
อิพวกนี้ ..."

..

"อีนังสำเพ็ง พวกนังคอก ฉันอยากรู้กันว่าแม่สมรกลืนข้าวทะเลมื่อลงคอเข้าไป
ไคยังงัย กับไอ้เงินซี่เมือกซี่โคลสกกปรกพรคนี่"

"ป้าฉิมเองละ กินเข้าไปกั่มื่อแล้ว" พี่สมรเถียงฉอด

"ฉิมมันลื่นว่าหรงกะยะ แม่สมร" นางโหมยอมลคละ

"มันก็ลื่นทาค่ายกันทุกคนแหละน้ำฉิม ไกรมันอยากเป็นยังงั๊กันมั่งละ"

"เกิดมาไม่เคยพบเคยเห็น" นางบนอุบอบคอปอีก "พูดก็ว่าบาป ผู้หญิงสามตัว
ผู้ชายสามโบสก์ โบราณเขาตือนัก มันอัปรีัยสีกบาล แต่พวกนี้กันละลิบตัว ยี่ลิบตัว...."

"หยุดที่น้ำฉิม" พี่สมรเหลื่อออกขึ้นมาจากที่ 'อย่าปากมากนักเลย มีหน้าที่ยังงั๊
ทำไป ฉันอยากรู้จัก น้ำฉิมเองนะเป็นผู้คืบแคงมาจากไทบ เงามน้อยเถอะ นอกจากพ้อฉิม น้ำฉิม
ไม่เคยกับใครอื่นอีกเลยงั๊หรือ"

(สนิมสรอย : 217 - 218)

"อย่างว่านะแหละมันเป็นทั้งงานและการพักผ่อนที่วิเศษทีเดียว ข้าพเจ้าขึ้นไปนั่งฟัง
พนักเตียง แล้วออกคำสั่งให้หลอนถอกเลื่อชั้นนอกออก"

"ขอคุณให้เต็มคาสักหน่อยเถอะ" ข้าพเจ้าว่า

สมทรงยืนกระมิกกระเมี้ยน ก้มหน้า มือทั้งสองประสานกันอยู่ตรงหน้าทอง

"เอ้า ! จะมีวรหรืออะไรอีกละ" ข้าพเจ้าร้องสำทับออไปอีก

หลอนเงยหน้าขึ้นแควยสายตาวิงวอน

"คุณไม่ได้ไล่เลื่อชั้นในละ"

"ก็คืแล้วนี่นา" ข้าพเจ้าหัวเราะ "ไม่ทองเสียเวลาถอกอีกหนิงละ"

หลอนยังอีกอออยู่ ทำให้ข้าพเจ้าคันมือ อยากจะลุกขึ้นไปกระซากเสียเอง

"หนูอายนี่คะ" หลอนพุกกระยับ

"ไหนว่าเกยนอนกับผู้ชายแล้วงั๊"

"ก็นั่นมีคี่คะ"

"มีคี่หรือสว่างมันก็เหมือนกันแหละ" ข้าพเจ้าชักนิ้วขึ้นมาตะหงิด

"อย่าทำกระปริดกระบวนอยู่เลย เราจะเป็กระหรือ่ายไ้โรอะ ถอดออกเกี้ยวนี้"

(สนิมสร้อย : 329)

หลอนร้องไห้และโอบกอดคอห้วยแขนทั้งสอง

"ไม่นะคะ... ไม่... คุณเซลาไม่นะคะ... อย่างนอนกับหนู..."

สะอื้นเสียงเครือ และรักแผนอกเขาไว้นั่น

"ผมบูชาเธอ คนชั่วที่นารักของผม"

"ไมคะ... คุณเซลาไม่นะคะ"

"เธอหวังสิ่งที่คุณต้องการที่สุดทำไม" เขาไ้กลืนหัวหอม คงเหมือนกะทิสดคันใหม่ "ของหลอน มันกระจายยุ่งมากขึ้น เมื่อหลอนเหนื่อยอ่อนและค่อมเหงื่อไ้ไข้นร่ายรินออกมา "สิริจ... คนชั่วที่นารักของผม เธอเป็นยอกหญิงและยอกบูชา"

"ไมคะ... ไ้... ไม่นะคะ"

"ผมจะอยู่กับคี่"

"คุณเซลาจะไม่ให้หนูละเว้นไว้สักคนเขี้ยวหรือคะ" หลอนเครือกระเส้า

"...อย่าให้หนูนอนกับผู้ชายที่หนูรักที่สุดเลยคะ มันไม่คู่ควรกับเลย... หนูรู้คี่ว่า... คุณเซลารักหนูมาก .. คุณเซลาจะมารักทำไมนะกับอึผู้หญิงหาคี่คี่ว่าสอนอย่างหนู...."

(สนิมสร้อย : 519 - 520)

5. แนวคิด

สนิมสร้อย แสดงให้เห็นถึงความงามในความบังงาม ความก่ในความไม่คี่ของอาชีพโสเภณี 'รงค์ ไม่โทษอาชีพนี้ ถึงแม้คี่จะรังเกียจว่าเป็นอาชีพไร้เกียรติและต่ำคี่ย แต่สนิมสร้อยไ้แสดงให้เห็นถึงธรรมชาติภายในจิตใจของโสเภณีว่าไ้เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกเหมือน

สามัญชนทั่วไปที่ต้องการความรัก ความมั่นคงปลอดภัย มีความรักและน้ำใจจึงทำได้ แต่สนิมส่วยก็ไต่แสดงให้เห็นถึงโทษของอาชีพโสเภณีชู้ชานกันไปด้วย เว้น เป็นสถานที่พำร่อนาคทหญิงสาว เป็นแหล่งเชื้อโรค.

นวนิยายสั้น

กิ่นรัก *

"เค้าเรื่องย่อ" กิ่นรัก เป็นนวนิยายสั้นที่กล่าวถึงพฤติกรรมทางกามารมณ์ของชายสองและหญิงหนึ่ง วิเวียนภรรยาของโกสุ่มผู้มีอุดมคติในทางการเมือง ซึ่งได้มีโอกาสรู้จักกับ จำรูญโดยการแนะนำของโกสุ่ม จำรูญมีความพึงใจในวิเวียนมาก หลังจากที่โกพาโกสุ่มไปส่งยังที่ประชุมแล้ว จึงพาวิเวียนเพื่อจะกลับบ้าน จากประสบการณ์ในชีวิต จำรูญทราบว่าวิเวียนไม่มีความสุขกับสามีนัก จึงใช้ความเชี่ยวชาญในการชักชวนและชักชวนเพื่อจะให้วิเวียนสนองความต้องการของตนให้ได้ และจำรูญก็ทำได้สำเร็จช่วยการชักชวนวิเวียนไปหาซื้อของใช้ และพาไปส่งบ้านและไต่วิเวียน จากนั้นจำรูญยังไต่พาวิเวียนออกจากบ้านเพื่อจะไต่หาความสุขข้างนอกอีก และช่วยอุปการะของจำรูญ และความต้องการของวิเวียน เมื่อจึงถึงกามจำรูญออกไป ระหว่างทางจำรูญเกิดความรู้อำนาจถึงความรู้สึกผิดชอบชั่วดี คิดจะพาวิเวียนกลับ แต่รถชนหลุมโคลน จำรูญจึงหาทางเอารถที่เรนไต่ แต่ตัวเองไต่รับบาดเจ็บ จำรูญไต่ออกอุบายร่วมกับวิเวียนเพื่อจะโกหกพฤติกรรมทั้งหมด และพาวิเวียนไปส่งบ้านในตอนเช้ามืด และพบกับโกสุ่ม จำรูญก็ไต่ใช้กลวิธีในการหลอกลวงโกสุ่มเกือบจะเชื่อว่าจำรูญไม่ไต่ละเมิดภรรยาของตน แต่ทั้งสองก็หาไต่สนิทใจกับไม่ ต่างก็มี ความกลางแกลงกันอยู่ โกสุ่มผิดหวังและไม่สามารถหาคำตอบให้ตนเองได้ จึงตัดสินใจจะไปร่วมกับขบวนการทางการเมือง ขณะเดียวที่จำรูญรู้สึกหวาดกลัวและละอาย

* ที่พิมพ์ติดต่อกันใน "เจื่องนคร" ฉบับ พฤษภาคม อูโร มิถุนายน มณี กรกฎาคม ไกเมบ สิงหาคม สมิต ไม่มีเจมออกหน้า.

1. โครงเรื่อง

1.1 การเปิดเรื่อง คีนรัก เปิดเรื่องด้วยการพรรณนา โดยพรรณนาถึงความรู้สึกในใจของจำรูณเมื่อกเห็นโกสุมและภรรยา (วิเวียน)

"พอเห็นหน้าโกสุม พลังก็ให้ยับอะไรบางอย่างในความรู้สึก อยากจะหลบลิ้นให้ไกลแสน ครั้นแล้วหันมองอย่างนอนเร้นลึกที่ พอมองเห็นหน้าผู้หญิงคู่เคียงของโกสุมเขาก็กลับเปลี่ยนใจ เขาบังเอิญได้ถึงความต้องการที่มีนั้นอยู่ และมันกำลังโลดเต้นอยู่ด้วยแรงของความรู้สึกใครจะได้ความภักดีของเขาไม่เคยมีคนให้จัดจ้านเลย เขาเต็มเปี่ยมด้วยความหมายในขณะเดินแทรกกลุ่มคนมากหน้าไปนั้น พร้อมกับยิ้มควยในคาพิศวง"

1 2 การดำเนินเรื่อง การผูกปม การสร้างข้อขัดแย้ง และการคลายปม
คีนรัก ผูกปมของเรื่องคล้ายกับเรื่องสามเงา ปมที่สำคัญคือ จำรูณสนใจอยากได้วิเวียนภรรยาของโกสุมซึ่งเป็นเพื่อนกัน

"แล้วโกสุมแนะนำภริยาให้รู้จักเพื่อนเก่า วิเวียน ช่างพึงรื่นหูเหลือเกิน จำรูณบอกตัวเอง ยื่นมือให้หลอนสัมผัสและกุมไว้นานเกินกว่ามารยาทการทักทายเล็กน้อย..."

คีนรัก เป็นนวนิยายที่มีโครงเรื่องแน่นอน ผิดไปจากนวนิยายของ 'รงค์ เองในเรื่องอื่น ๆ เพราะเริ่มจากปมหรือปัญหาที่น่าสนใจกล่าวข้างบน ข้อขัดแย้งที่น่าสนใจคือ ความขัดแย้งภายในจิตใจตัวละครเอง ระหว่างความต้องการกับความรู้สึกผิดชอบชั่วดี กับความขัดแย้งระหว่างตัวละคร

เมื่อโกสุมเข้าไปสู่แหล่งชุมนุมความคิดทางการเมืองแล้ว จำรูณผู้มีความเชี่ยวชาญและความเข้าใจเรื่องสตรีที่คิดว่า จึงฉวยโอกาสให้วิเวียนละเมิดคอกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม ในขณะที่เดียวกัน 'รงค์ ก็เฝ้ามองไปเห็นถึงความขัดแย้งทางอารมณ์ของจำรูณและวิเวียนตลอดเวลา

ส่วนในด้านการคลายปม 'รงค์ ได้ใช้เล่ห์วิถีตัวละคร 2 ตัวคือ โกสุม เป็นผู้ชักใยไล่เพียงความจริงกับจำรูณ ผู้เผลอ แต่ทั้งคู่ก็ไม่กระโจนความจริงซึ่งกันและกัน

ในคานกลวิธเกี่ยวกับการลำดับเวลา คินรัก ลำดับเวลาทางสภาพของเหตุการณ์จาก
เป็นวันหนึ่งถึงคว้านรุ่งขึ้น

1.3 กลวิธเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง กลวิธที่ใช้คือผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่อง

ตัวอย่าง

โกสุมเหลียวมาเห็นเขาเหมือนกัน อย่างเสียใจไม่ไ้จ้งยั้งเมื่อออกหักทหาย

"จารูน นึกว่าใครเสียอีก"

"ไม่พบกันเสียมานาน สบายดีหรือ ? โกสุม"

ถอยที่ถอยซัดเขินกันอยู่บางทั้งสองคน "ขณะเขยามีอกกันแน่นแฟ้นและทางพยายามแสร้ง
ทำว่ายินดีต่อกันจนล้นออกมาเต็มหน้า อากาศเือกบก็ร้อนอบอ้าว แม้เวลาจะล่วงเข้าเย็นจนคำ
ทั้งสองรู้สึกถึงฝ่ามือที่ชุ่มควยเหงื่อระหว่างกัน จารูนรำเลื่องมองผู้หญิงคนนั้นเต็มตา เขาใจหวัญ
ตัวเองเสมอ จะมองผู้หญิงควยสายตาล่วงเกิน หลอนสวมนเื่อชนิดที่ไปมีแขน จวกลายคอกไม้
ละเอียดยกจนจิงให้ผิวผุดผาผนาลูบชม โกงตะเข็บที่ลอคออกมาตามซอกรักแร้บ่เหงื่อซึมชุ่มอยู่บน
บริเวณนั้น เขามองจามจ้วงต่อไปว่าหลอนไม่นิยมใช้ครีมทาขาวหรือครีมมีคโคโคน นั้นยิ่งทวีให้เข้า
ปานใจในหลอน"

1.4 การปิดเรื่อง คินรัก ปิดเรื่องอย่างสมจริงและคำทหายผู้อ่าน เมื่อโกสุม
ออกมากว่าตนจะไม่รวมขบวนการทางการเมืองในเวียงจันทน์ ขณะที่จารูนละเมิดภรรยาของโกสุม
ทำให้ผู้อ่านหาคำตอบเอาเองระหว่างความดีความชั่ว

"อย่าหักทักเอาว่ากันไปนั่นเผื่อจะเวรเอาแตกอย่างเกี่ยวละ" โกสุมยิ้มเรียบ ๆ กับ
ฟองเมียรคาบขอบเขยือก

"ก็ไม่ไ้ว่าอย่างงั้น แต่การเขยาคำนี้ก็เกี่ยวคองกับจ้งหะเคนของหัวใจอยู่
ไม่ใช่หรือ สำหรับชีวิตในสนามรบเหน็บซ้ำศึกก็เกี่ยว ถ้าไม่มีรำคึกก็ไปมีการรบ มันมีอยู่สองอย่าง

ถูกกัน ถูกกับผิด ถูกที่ผิดกับผิดที่ถูก ถูกที่ถูกกับผิดที่ผิด หรือจะยังงี้ก็สุดแท้แก่ความเชื่อนั้นของฝ่ายไหน แล้วจ้ะจับปืนเคาะปืนโกเข้าหากัน"

"ปรัชญาของแกมันง่าย เหมือนถมน้ำลายรดฟ้า"

"แล้วต้องคอยหลบให้ดีๆ" จำรูนหัวเราะ.....

.....

"ถ้าอยากนำคอนเข้าเรากินเบียร์" จำรูนสำนอง "ถ้าอยากรู้จักความยุติธรรมที่แท้จริงคืออะไร จงหักโงงเล็ก ๆ บ่อย ๆ ในวงไฟ สรรพธำมรงค์กล้างบางที่อยู่กับคนกวาคณนที่เฝ้าคูโบไมแห่งหลบจากตน คนแจวเรือจ้างทวนน้ำเชื่อว่าคือตัวอย่างที่ดีของการแข่งขันกับความรวดเร็ว กันชอบที่มักเขียนผู้หนึ่งคนหนึ่งเขียนไว้ว่า ความเหลื่อมล้ำของคนเราคือผู้หนึ่งสูงเกินไปปฏิเสธความรักของผู้ชายเสียแค่ไหนหลอน...."

เหมือนนกจะพูดว่าความเกียจคร้านคือสิ่งเดียวที่เฝ้าเย้ยความขยันได้"

"ใช่" จำรูนตอบผู้เขียนเบียร์ดื่ม "และความชั่วคืออาภรณ์ประดับความดีไว้แค่กันรู้จักกรุงเทพฯ ก็พอจนกว่าจะพูด"

2. ตัวละคร

2.1 ลักษณะตัวละคร ตัวละครใน กั้นรัก เป็นตัวละครประเภทหลายลักษณะ

ตัวละครทุกตัวคือ โกสุม วิเวียน และจำรูน ปรากฏความรู้สึกและอารมณ์หลายอย่าง ในเหตุการณ์ต่าง ๆ กัน

ตัวอย่าง

วิเวียนถึงแม้จะมีสามีอยู่แล้ว เนื่องจากความไม่เข้าใจในภรรยาของตน ทำให้วิเวียนไม่มีความสุขเท่าที่ควร เมื่อพบผู้ชายอย่างจำรูนที่เข้าใจผู้หญิงดี และมีเสน่ห์เหลือม วิเวียนจึงตกอยู่ในสภาพลังเล ปรากฏพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปเปลี่ยนมาหลายอย่าง เช่น ตอนที่อยู่บนรถของจำรูน

จำรูนยื่นอย่างรู้เท่าทัน

"มานั่งด้วยกันข้างหน้าไม่ดีกว่าหรือ" เขาพูดอ่อนโยน "เราจะไต่คุยกกันไปตามทางบาง"

"จาเป็นควยหรือคะ อีกเดี๋ยวก็นั่งบ้านคินัน" เมื่อถึงบ้านแล้วจ่ารุ่นก็ใช้จิตวิทยา ออกอุบายชวนวิเวียนไปหาซื้อของควย ชั้นแรกวิเวียนไม่เต็มใจ แต่ภายหลังที่คิดถึงความว่าแห้ว ของชีวิตคน ทำให้วิเวียนตัดสินใจไปกับจ่ารุ่น

หลอนมีคุณสมบัติสูง และมีสะท้อนวันไหว้ขออารมณ์ ความรู้สึกที่อ่อนบางเหมือน ใยน้ำค้างขาวนวลบนยอดหญ้า หลอนไม่ชอบพบปะความฉิบหาย ทั้งที่จะเกิดกับหลอนหรือผู้อื่น ทำให้หลอนเยือกสะท้านต่อผู้เสี่ยงวิงวอนขอจริงของเขา

"คินันจะลองถามใจตัวเองสักครั้ง"

แต่เมื่อวิเวียนได้เสียตัวให้กับจ่ารุ่นแล้วก็วนเวียนถึงการล่วงเกินของตนเอง และบังเกิด ความหวาดกลัว

"จ่ารุ่นคะ... จ่ารุ่น..." หลอนนาระทุกแขนเขาร้อนรน "อย่าเพิ่งไปพบเขา ได้ไหม... คินัน... คินันหิวเหลือเกิน... นะคะจ่ารุ่น... กาแฟร้อน ๆ สักถ้วยก็ยังดี... นะคะ..."

2.2 กลวิธีในการเสนอตัวจะรัก คินันรัก ใช้กลวิธีในการเสนอตัวจะรักทั้งผู้แกล้ง บรรยายเอง และตัวละครเป็นผู้กล่าวเองในบทสนทนาสมกันทั้ง 2 วิธี

ทักอย่างผู้แกล้งบรรยายเอง

"จ่ารุ่นไปทักอย่างไรมะระยขอ เขาพร้อมจะทำอะไรได้ทั้งนั้นเพื่อสนองความต้องการ เขาปลอบโยนตัวเองว่าทุกคนในโลกนี้ต้องไปคบ ไม่มีใครจะมีชีวิตอยู่ได้โดยปราศจากความจริง ในวงสังคมชั้นสูงหรือแม้แต่ในวงการทูต คำพูดไปคบที่แนบเนียนถือกันว่าเป็นมารยาท อันพึงควรยกย่อง ในการระเริงเล่นกับผู้หญิง ถ้าปราศจากคำพูดไปคบก็แทบจะมองไม่เห็นหนทาง จะให้หลอนคล้อยตาม"

เขาใช้ชีวิตเสเพล หลวแหลกขาดความเชื่อมั่นและอยู่อย่างไม่มีมีการตัดสินใจ หลายเป็นโรงเรือนขี้ขม และอีกสามสี่ปีในมหาวิทยาลัย ไม่ทำให้เขาปลื้มชนะอันสิ่งทะนงแห่ง ความเป็นชาย เขาหวาดกลัวความยากจนเสียยิ่งกว่าน้ำค้างเกลียดแสงแดด เขามักล้าจะ

ประกอบอาชีพช่วยวิชาการที่ได้รับอบรมสั่งสอนมา การเป็นครูภาคเขียนที่กำต๋อยของโกสุมทำให้เขาหัวเราะเยาะหยัน แต่ในส่วนล่ำลือกว่านั้น จำรูญว่าเขาแสนจะเกลียดชังและริษยาที่คนอย่างโกสุมมีการเริ่มต้นอันแท้จริง มีต้องรอความช่วยเหลือจากใคร

เขาชอนความขลาดกลัวมิให้ใครรู้เห็น แต่เขามีอาจจะขอมันมาจากใจตัวเองได้ ก็เขินกับคนที่อาศัยความมือเพื่อทำความชั่วร้าย แล้วในที่สุดก็เกลียดกลัวความมืดนั้น และเพียรพยายามจะวิ่งหนีเข้าไปสู่ที่มีกว่า เขามีรู้หรือว่ามันอยู่ที่ไหน

(คืนรัก : ไม่ปรากฏหมายเลขหน้า)

ตัวอย่างกลวิธีในการเสนอตัวละคร โดยให้ตัวละคร เป็นผู้กล่าว

จำรูญเร่งร้องกราดเกรี้ยว

"เร็วเข้า แถะ... กระดาษขารักก็... ถ้าไม่มีอะไรดีกว่านั้น...."

เขาไปะชดประชัน

ขณะหลอนถึงของจดหมายเก่า ๆ จากนอกคราวข้างฝาออกมา

"คิดมันไม่ต้องการหาอะไร ใจเขลาอย่างนั้นเลย..." แล้วหลอนจึงลุกขึ้นเหมือนกลัวได้ว่าเขามีความคิดประสงครายอะไรบางอย่าง

"คุณบอกว่า..."

"คิดมันยังไม่ทันพูดอะไรกับคุณเลย... จำรูญคะ... เกี้ยวก่อน... คิดมันไม่เข้าใจ... คุณจะทำอะไร...."

"เขียนตามคำบอกของผม" เขาพูดสั้น ๆ ไปหน้าหลอนเหือด มือถือของจดหมายเก่า ๆ ฉับนั้นสั้นเทา ขณะทรุดตัวนั่งบนเก้าอี้โต๊ะกินข้าวอย่างเหนื่อยอ่อน จำรูญส่งปากกาให้

"ไม่คะ... คิดมันทำไม่ได้..." หลอนกระซิบเสียง

"คิดมันทำไม่ได้คะ... จำรูญคะ... เห็นแก่คิดมันเกิดคะ... ขอให้เราสิ้นสูกกันเพียงเท่านี้ .. คุณรีบกลับบ้าน.. แล้วคิดมัน.. อย่าคะ... อย่าให้คิดมันทำลายชีวิตแต่งงาน... ถึงเขาจะเป็นคนร้ายกาจสักเพียงใด... มันเป็นเวรกรรมที่คิดมันไม่ทัน"

(คืนรัก : ไม่ปรากฏหมายเลขหน้า)

มองล้าลึกในวงหลอนที่ประกายเช่นเดียวกับของเขามี

"ผมรู้แล้วเราจะไปที่ไหนกัน" เขากระซิบบอกขณะเปิดประตูให้หลอนแล้วเดินออกไปนั่งหลัง พางมาดัยทางอีกฟากหนึ่ง

"เราจะไปไหนกันคะ" หลอนถามเมื่อเขาสั่งารถเครื่องยนต์

"ที่ห้องเช่าของลุง"

"ลุงพระช่วย" หลอนร้องขึ้นอย่างตกใจ "ที่ห้องเช่าของคินัน"

"ผมเต็มใจอย่างนั้น"

"ถ้าโกสุ่มเขากลับมาพบ...."

"เราอย่าพะวงกับคำตอบของพระเจ้าดีกว่า"

(คินัน : ไม่ปรากฏนามยเลขหน้า)

2.3 กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครในเรื่อง คินัน เป็นนวนิยายที่ให้ความสำคัญแก่ตัวละคร และมุ่งสร้างตัวละครให้สมจริง ตัวละครในคินันที่สำคัญได้แก่ จารุน วิเวียน และโกสุ่ม รงค์ กำหนดให้จารุนเป็นตัวละครเอกของเรื่อง เนื้อเรื่องดำเนินไปตามอุปนิสัยและความต้องการของ

3. ฉาก

จากการศึกษาฉากของ คินัน พบว่าฉากทั้งหมดมีลักษณะสมจริง สอดคล้องกับอารมณ์ของท้องเรื่อง ศาสตราจารย์ กุหลาบ มลลิกะมาส กล่าวว่า "การประเมินค่าในเรื่องฉากจึงต้องคำนึงถึงความถูกต้องระหว่างเหตุการณ์และฉาก อันเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความประณีตของผู้แต่ง ผู้วิจารณ์จึงควรสนใจวิเคราะห์ฉากของเรื่องในด้านความถูกต้อง ชัดเจน และในด้านกลวิธีของการใช้ฉากในการดำเนินเรื่องประกอบกัน" ¹

¹ กุหลาบ มลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 86.

"... เขาจับคาตุโกสุเมจินเหมือนแบกโลกไว้บนบ่าผ่านประตูน้ำเข้าไป คนหลายคน
ที่เกาะกลุ่มกันอยู่ตามหมู่โต๊ะและบนเก้าอี้ไม้บาร์ โบกมือทักทายการมาถึงของเขา กิริยาที่
เชื้อขิมเมื่อแรกเริ่มของโกสุเมเปลี่ยนเป็นราเริงทันที เหมือนคนเดินกรำแดดมาพบน้ำแข็งใส่น้ำชา
ในเหยือก พร้อมจะเอื้อมหยิบมาดื่มกินบรรเทาความกระหาย คนเหล่านั้นพูดคุยกับด้วยเสียงอันดัง
พลางร้องส่งเครื่องดื่มเพิ่มเติมมาอีก ตามข้างฝามีรูปนักการเมืองบางคนและถ้อยคำแสดงความรู้สึกรุนแรง
ในทางความคิด บางกลุ่มกำลังหัวเราะชอบใจกับเฮฮา บางคนพากันนั่งลงบนโต๊ะ และ
ถกเถียงกันอย่างเคร่งเครียด..."

(คีนรัก . ไปปรากฏหมายเลขหน้า)

ฉากนี้ 'รงค์ ได้บรรยายให้เห็นสภาพของสถานที่ชุมนุมความคิดทางการเมืองว่ามีสภาพ
เช่นไร เมื่อโกสุเมเข้าไปถึงก็เปลี่ยนกิริยาเป็นราเริงเพราะสภาพนั้นทันที

"เขาเรียกคนรับใช้มาคิกเงิน ระหว่างนั้นถือบัตรคอนแวนต์คล้ายอย่างบังเอิญ
มันลั่นกลิ้งไปตามพื้นโต๊ะ วิเวียนหยิบมันไว้ไต่ก่อนจะหล่นลงแตก ทำให้เขามีความรู้สึกทาง
--โซกลางขึ้นมาเล็กน้อย ถ้าแก้วใบนั้นแตก -- มันก็ออกจะไม่เข้าที่สักหน่อย เพราะที่ที่เหลือเกิน"

(คีนรัก : ไปปรากฏหมายเลขหน้า)

ฉากนี้แสดงให้เห็นถึงความประณีตของผู้แต่งที่ต้องการแสดงเหตุการณ์ช่วงหนักระหว่าง
วิเวียนกับจาร์นว่า ทั้งสองคนก็จะไม่มีอะไรกัน ถ้าบังเอิญแก้วหล่นแตก แต่ครั้งนั้นวิเวียนหยิบ
ไว้ได้ทัน

"ทั้งสองต่างเหลียวมองและก้าวเดินอย่างระมัดระวัง หลบเข้าไปในเงามืดของ
กันสาดติดอีกด้านหนึ่ง สุดทางตงนั้นแล้วจะต้องพ้นออกไปเพื่อข้ามสู่ปากตรงข้าม หลอนนุดแซนเขา
กลับเข้ามาทันที เมื่อกระแทกแสงสว่างจากโคมไฟภายในเสาข้างถนน เสียงเครื่องดนตรีดังกำราม
มาจากถนนบรรจบทางขวามือ"

รถบรรทุกผลไม้คันหนึ่งเท่านั้น มันผ่านไปรวดเร็วเหมือนพายุเหลือแต่ไฟท้ายแฉ่งแฉ่ง
แล้วค่อยเล็กลงหายไปจากสายตา

"บ้าจริง" หลอนเหมือนจะหัวเราะแต่เรื่องมันเป็นเรื่อง "คิดันตกใจไปหมดกระทั่ง
เสียงแมวร้อง จ่ารุ่นคะ เร็วเออะคะ คิดันเกือบหนอะไรไปได้อยู่แล้ว"

(คืนรัก : ไปปรากฏหมายเลขหน้า)

ภายหลังที่จ่ารุ่นได้เสียกับวิเวียนแล้ว จ่ารุ่นย้ายออกอุบายชักชวนวิเวียนออกไปหา
ความสุขข้างนอกอีก ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงความหวาดกลัวของวิเวียน โดยใช้แสงสว่างและ
เสียงเครื่องยนตร์เป็นฉากประกอบ นับว่าเป็นความประณีตยิ่ง

"ข้างตัวเขา วิเวียนนั่งคั่นใจกายอยู่เหมือนทองไม่รู้อน หลอนสอกลั่นตอกกันแน่นไว้
กับอกอุณพลางร้องเพลงเบา ๆ อย่างเร่สุข ใจมัน อิ่ม เวอะ มูท เลว ด้พ หลอนร่นราบใจ
ที่ไคย้วยวนเขาด้วยเสียงเพลงในรถ หรือบางครั้งหลอนเห็นเราะระริกเมื่อเห็นกับตัวเขื่อง ๆ
กระโถกอยู่ภายในแสงไฟข้างทาง อะไรก็ดูจะสุขอารมณ์หลอนทั้งนั้น แม้เสียงคางคกกระเพื่อบึก
บนต้นไม้ เมื่อไคย็นเสียงเครื่องยนตร์ปลุกให้มันตกใจจากการลัดขโมยผลไม้ของชาวสวนกินอย่าง
เอร็ดวอย เฟลิกเฟลิน จ่ารุ่นหักมือข้างที่ปากจับไว้กลางกายบนต้นหน้าเขาหลอน มันให้ความ
รู้สึกได้รับการประคบประหงมและอบอุ่นสบายกว่าที่อื่นบนเรือนกายหลอน รอยกลีบรอยยับย่นของ
กระโปรงผ้าฝ้ายชนิดเนื้อหยาบที่หลอนสวมใส่นั้น ก็ให้ความรู้สึกสัมผัสที่นุ่มนวล"

(คืนรัก : ไปปรากฏหมายเลขหน้า)

ในอารมณ์ที่วิเวียนหมดความกังวล เพราะได้คิดแผนการขโมยผลไม้ได้แล้ว 'รงค์
ก็เขียนจากที่ให้ความรู้สึกคล้ายกับไม่มีอะไรน่าหวาดกลัว หรือกังวล (แต่แท้ที่จริงยังมี) กับที่
กระโถกอยู่ในแสงไฟข้างทาง คางคกที่ตกใจจากการลัดขโมยผลไม้ ให้บรรยากาศสอดคล้องกับ
อารมณ์ของตัวละครและท้องเรื่อง

"ก้าวเดินข้ามถนนช้า ๆ ใจไม่วายระทึกเหมือนกลองโหมระรัวอยู่ในแมงอึก จำรูนหยุดตรงหน้าประตูบานนั้น พยายามข่มความอ่อนแอจนรู้สึกลัวเบาเหมือนเท้าหลุดจากพื้น มือลูบคลำร่องรอยข้าวของจะกองจะสอตกออกกุกุเงเข้าไประหว่างเขา เขาถอนใจเฮือกใหญ่เมื่อปลายมันกระทบคอกสลักตัวลึกลับที่สุด"

(คืนรัก : ไม่ปรากฏหมายเลขหน้า)

ฉากนี้ 'รงค์ แสดงให้เห็นถึงความหวาดเสียวของชายชู้ (จำรูน) โดยใช้การไขกุกุเงและเป็นฉาก บ่งบอกถึงการรอคอยและสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้น

4 บทสนทนา

การศึกษามบทสนทนาจากคืนรัก พบว่า บทสนทนาเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญและมีความเด่นมาก เพราะช่วยในการดำเนินเรื่อง เหมาะสมกับฐานะของตัวละคร และบอกลักษณะนิสัย อารมณ์ และความรู้สึกของตัวละครได้ชัดเจน

ช่วยในการดำเนินเรื่อง

"เราไปช่วยกันนะครี๊ย ?" เขาพูดเบา ๆ ไม่หันมองหล่อน

"ยังแน่ใจว่าคุณต้องการดิฉันหรือคะ ?"

"ผมจะมีความสุขจนทุกกบอิจฉา" เขาเหมือนบอกกับตัวเองมากกว่า "เมื่อเราสองคนเดินอยู่ด้วยกัน วิเวียน"

"แต่... เราจะไปไหนกัน"

"ที่ไหนจะลำบากกว่ากรุงเทพฯ" จำรูนเอ่ยผ่านแสงสีแห่งหนึ่งกับหล่อนแบบวางขลุ่ย มีไฟหล้อมมีโอกาสดำแย้ง "เสร็จแล้วผมจะรีบขับรถกลับมาส่งคุณ ตกกลางนะ ? ผมทั้งกำลังดีใจและตื่นเต้นจนบอกไม่ถูกทีเดียว วิเวียน ครั้งนี้เป็นหนแรกที่ผมจะจับจ่ายเงินของผมโดยไม่พึ่งพี่ชาย พี่สะใภ้มาคอยเจ้ากี้เจ้าการ ผมรู้เหมือนกันนะสองคนนั้นเขารู้สึกต่อผมอย่างไร เรื่องกินใจกันทั้งเพ"

(คืนรัก : ไม่ปรากฏหมายเลขหน้า)

บอกนิสัยตัวละคร

จำรูญขับรถยนต์ด้วยความเร็วพอสมควร อารบกับระหิมีตอกกลางคืนที่เหมือนจะ
พยับก็มีให้กับความสุขอันเขาจะได้รับ

"บรรพบุรุษของคิมเป็นทั้งกวีและนักปรุงอาหาร ยากจะหาใครเทียม" เขาพูด
ดูเหมือนวิเวียนไม่ใส่ใจ หลอนเอื้อมมือลูบอยู่กับหน้าปัดวิทยุตรงหน้า

"ปิ๊งไม่ไหนคะ จำรูญ คิดฉันไม่เคยใช้ชีวิตในรถยนต์" หลอนถาม

"คุณอยากฟังเพลงเท่านั้นหรือ" เขาหันมาถามด้วยในคำจ้อเลียน แล้วทำปาก
เป็นวงกลมเหมือนอยากจูบลมที่คั่นอยู่ระหว่างเขากับหลอน

"เหล้าก็ กระจกบ้าง เห็นผู้ชายชอบดูกันจังงั้นไม่ใช่หรือคะ"

"และวิเวียน" เขาเอ่ยด้วยเสียงอ่อนทุ้มขณะเอื้อมมือปิดวิทยุ

(คินรัก : ไปปรากฏหมายเลขหน้า)

5. แนวคิด

คินรัก แสดงให้เห็นถึงสภาพความขัดแย้งระหว่างของสองสิ่ง ระหว่างความคิดกับ
ความชั่ว ความต้องการของตนกับมโนธรรม ความเห็นแก่ตัวและความเห็นกับผู้อื่น สองสิ่งนี้จะ
เป็นคู่ชกเถกกัน ตลอดกันซึ่งกันและกันอยู่เสมอ ไม่มีสิ่งใดที่จะบริบูรณ์ไปทั้งหมด มักจะมีข้อบกพร่อง
คานโคด้าหนึ่งเสมอ

นวนิยายถึงสารคดี

ไต้ฝุ่นปากอนกริธ

ที่งานละครเวทีเรื่อง ไต้ฝุ่นปากอนกริธเป็นนวนิยายถึงสารคดีทางแกน ซึ่ง วรงค์เขียนขึ้น โดยอาศัยประสบการณ์และความถนัดของสหรัฐอเมริกา (2506 - 2510) ในเมื่อกำนำของ ไต้ฝุ่นปากอนกริธ วรงค์ได้บันทึกไว้ว่า "บทสนทนาเฟรนช์โลก การไปถึงที่นั่นใน พ.ศ. 2506 นั้นไม่ใช่ เจตนาเพื่อจะเขียนไต้ฝุ่นปากอนกริธ แต่หลังจากอยู่ที่นั่นนานจนจำกลิ่นของมันได้แน่นยำ ภาพเจ้า ที่มีความรู้สึกสละอายถ้าจะไม่เขียนหรือจะไม่พยายามตอบคำถามมากมายที่เบียดเบียนอยู่ในหัวใจ และที่ หล่นจากริมฝีปากของผู้อื่น"

"ไต้ฝุ่นปากอนกริธจะไม่ใช่นวนิยายที่ถูกต้องมากนัก งานเขียนเรื่องนี้ของข้าพเจ้าน่าจะเป็นสารคดีเชิงบันทึกมากกว่า แต่ก็ไม่ใช่บันทึกและสารคดี ถ้าหากไต้ฝุ่นปากอนกริธซึ่งเป็นเพียง นวนิยายจากความรู้สึกสำราญหรือบันเทิง หรือสะอึกใจบางสำหรับผู้อ่าน และทั้งจะไม่เป็นการรบกวน เวลาของท่านผู้อ่านมากนัก ข้าพเจ้ายังปีติวละคร (จากความรู้สึก) อีกหลาย ๆ ที่พร้อมจะให้อ่าน ถึงในวาระอื่น"

เค้าเรื่อง ไต้ฝุ่นปากอนกริธเป็นเรื่องราวชีวิตและจิตใจของตัวผู้เขียนเอง (วรงค์ วงษ์สวรรค์) กับเพื่อนทั้งชาวไทยและชาวอเมริกัน ในประเทศสหรัฐอเมริกา วรงค์ได้ กำหนดให้ตนเองเป็นตัวละคร โดยใช้ชื่อและนามสกุลจริง บันทึกประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดและ ข้อเท็จจริงรวม ๆ กัน จำนวนทั้งสิ้น 52 บท สถานที่ วรงค์ไปพักในสหรัฐอเมริกาครั้งแรกคือ บ้านเลขที่ 1011 ถนนไฮท์ นครซานฟรานซิสโก แรกต่อมาได้ย้ายไปพักที่ ลอสแอนเจลิส ระยะเวลา ราว 4 ปี วรงค์ได้พบพานบุคคลและเหตุการณ์ต่าง ๆ มากมาย และเขียนบอกกันไว้เป็นบท ๆ ไป ไต้ฝุ่นปากอนกริธจึงเป็นนวนิยายที่ระบอบถ้อยชนวนิยายหลาย ๆ บทรวมกัน

ไต้ฝุ่นปากอนกริธเป็นนวนิยายถึงสารคดีทางแกน จึงมีทั้งสาระและบันเทิง ผู้เขียน ปฏิญาณพันธะฉบับนี้จึงจะแยกเป็น 2 ประเด็นคือ

1. คานสาระ
2. คานบันเทิง

ก. ในก้านสาร ใ้กัณฐ์นำกอนกรีทจะให้ความรู้ความเข้าใจถึงสภาพสังคมและอุปนิสัยของคนอเมริกัน ระเบียบกฎหมายบางประการและความรู้เกี่ยวกับอเมริกา ฯลฯ

การดำรงชีวิตของกณยานโนในเมืองใหญ่บางลักษณะ

"องค์การอุตสาหกรรมต่างประเทศให้กินไม่เสียเงิน กรมฯ เรียกมันว่า ซุปสปริง กณอเมริกัน ใจบุญเอาไก่ (หรืออาจจะเนื้อสัตว์ชนิดใดก็ได้) ให้ไว้ที่นั่น สุนัขจะแขวนมันไว้กับเส้นลวด ที่ผูกเงื่อนกับปลายใบกาน มันลอกจากผนังกรวดข้างล่าง เป็นหย่อมทองแดงใบเชือกตั้งบนไฟ พอเอาเค็สดู เขาจะเอื้อมมือถึงไก่จ้องลงเฝ้าๆ ต้นผักและต้นพืชเปลือกทองไปบ้าง ถ้ามี มันก็หล่นอยู่บนพื้น โสโครกสอง เบ็กเก็บมันขึ้นมากินแล้วโยนลงไปในนั้น โขยเกลือเพื่อให้มันเก็บและความสะดวกของ หริกไทยปนให้ไ้กรดชวนกิน เสร็จแล้วปลดปลายใบกานจากสลักให้มันตีกลับที่เดิมของบันทึกร่วมกับ ไ้กัตัวนั้นแขวนอยู่ในความว่างเปล่าระหว่างพื้นกับเพดาน..... เรากินซุฟพลาสมองศพไก่ตัวนั้น ด้วยความกลัว....."

(ใ้กัณฐ์นำกอนกรีท : 88 - 89)

สภาพกณยาน

กณยานคนเป็นโรคเส้นซอกทำให้มองโดยกะพริบจะไม่เห็น รับน้ำดื่มของ ร่างกายได้ไหว เกินซาเน็บ และ.....ความรักและสงสารผลักดันให้ลุกขึ้นจะช่วยประคอง แก่เพื่อนอเมริกันบราบในทันที

"มันไม่ใช่หน้าที่ของคุณ" เขาว่า

"ทำไม"

เขาไม่รู้คำปากจะพูดเหมือนกัน "ถ้ามีเหตุฉุกเฉินทุกคนกลับลง คุณจะโดน ฟ้องเรียกค่าเสียหายยับเยิน กณแควจใจของแคบริทประกันสุขภาพของเพื่อนมันเป็นธุรกิจ ของเขา และ....และคุณอาจจะยังไปรบกวนกณยานมารยาอย่างร้าย เจตนาดีของคุณมันจะเป็นโทษกับตัวคุณได้อย่างไม่มาเร็ว" "เพราะกณจะลงลงนอนกรวดกราง เพื่อให้เป็นคดีขึ้นมา" "เพราะอยากได้เงิน....."

(ใ้กัณฐ์นำกอนกรีท : 181)

อาชีพเก็บผักสลัด

"ชาวอีสาน เบื้อง เกิดของจวน ๙ โตน เบ็ก นักเขียนนามระเซียง เป็นเบื้องของ
ผลไม้และผักสลัด ปลูกให้คนอเมริกันเก็บขายให้บริษัทโคกหิน การเก็บผักสลัดที่นั่นในบางเดือนได้
ค่าแรงสูงมาก และเมื่อการทำงานหนักเมื่อวัน นี้คือการเก็บผักสลัด ถือมีคิลเลมยาวโคนสอยปลาย
บานกลายกับหัวหางปลา เห็นหน้าชาวอเมริกัน ไปรู้ว่าควรจะเรียกว่าเป็นรถพันธุ์ไหนกัน มันก็เหมือนยักษ์
ทรงสูง คลานกล่อมไปกับรถ มันมีผู้หญิงยี่สิบเอ็ดขวบเอาหัวผักกาดไปถลก ทั้ง ลูก และแกะใหม่องงานกา
เฉวทคอนวามมีแผนขายงานให้มัน เห็นจวนไม่สู้สู้ขายคนเขาเกรียมิอีกหลายคน ผู้ที่หาที่หอนันควย
พลาสติกและบรรจุกล่อง พอไอรถยนต์มันไปถึงสุกรอน มันก็ถลกไม่ได้บรรจุทุกที่มี เรื่องทำความเย็น
แล้วไอรถบรรทุกมันก็วิ่งออกจากไร่ไปลงตามเมืองที่อาจจะไกล เกินพันไมล์....."

(ไถ่ถามปากคนกรีก : 193)

การแสวงหาโอกาสในเมืองใหญ่

".....แซน เฟรนนิสโกก็เหมือนเมืองแห่งความมั่งคั่งอีกหลายเมือง มีคนมากมาย
จากบ้านไร่เดินทางมาหางานหา มีนักเผชิญโชคหลังไกล เขามาทั้งทางฟ้าทางทะเลและทางถนน
ด้วยความเชื่อมั่นว่าตนจะมีโอกาสของชีวิต ขณะเดียวกันแมงดาและนักเลงก็พยายามทำงาน
ของตนกับความโง่เขลาของผู้อื่น เกือบสาวจำนวนมากในแต่ละปีจึงผิดหวังจากงานที่คาดหวังไว้
แล้วกลายเป็นกะหรี่หาเงินตามโรงเบียร์ทางถนน....."

(ไถ่ถามปากคนกรีก : 86)

อาหารบางชนิด

"คอร์นบีฟและวากะรูกะบอง คลายประเภทที่ค่อนข้างจำเป็นสำหรับชีวิตแบบอเมริกัน
คนยุโรปจะเคี้ยวข้าวแกงจากถั่วเขียวและกินา เพราะคุณภาพมันเร็วกว่าและถูกกว่า"

(ไถ่ถามปากคนกรีก : 103)

สิทธิในการอยู่ในอเมริกาบางประการ

"เพื่อนเก่าเคยถามว่าทำไมฉันมาด้วยกันสองคน" เขามองฉันใช้ชีวิตแบบแปลกอยู่ใน
ลอสแอนเจลิส เพราะเขาไม่ได้รับอนุญาตให้ก่อวีซ่าและ เขามีเหตุผลส่วนตัวซับซ้อนที่ทำไม
ไม่ยากกลับบ้าน บางคนพูดว่าเขาลักลอบอยู่ใต้นานถึงสิบปี กฎหมายอเมริกันจะยินยอมให้เป็น
อิมมิแกรนท์ บิสิเนสอยู่แค่ตลอดชีวิต บิสิเนสที่หักเหยมนกอเมริกันเกือบทุกประการ ทั้งการทำงาน
การลงทุน การเสียภาษีในราคาแพงระดับ เว้นแต่การออกเสียง เลือกกั้งเท่านั้น....."

(ใต้ต้นไม้กอนกรีท : 117)

ลักษณะของชาวอเมริกา

"อเมริกาไม่ใช่สร้างประเทศขึ้นมาด้วยลมหายใจที่เป่กลิ่นเดียวกัน (ความเห็นของ
ชาวเรา) ความยากลำบากความแข็งแกร่งและความฉลาดของคนจากทิศทางต่าง ๆ ของโลกจรดลงมา
ทางภาคใต้เส้นเส้นคดเคี้ยวเลี้ยวตัวใจให้ทำงาน มันเป็นเรื่องจริงที่ยังมีอายุไม่ถึงสองร้อยปี แกะ
เป็นความจริง ไปชั่วฉับครู่"

(ใต้ต้นไม้กอนกรีท : 292)

เมืองพนัสนิคม

"ลาสเวกัส เป็นอีกเมืองที่เราจะไปถึงได้ง่ายทางรถยนต์ ง่าย / ลาสเวกัส
ถ้าเรามีเงินมากพอจะนอนหลับพักผ่อนในไฮเทค กินสติกเกอร์และแพคเกจจิ้งแบบระบำอิมพอร์ต
จากฝรั่งเศสและเคนเนดีอีก เกือบข้างกับเศรษฐกิจมันมัน เรียกเหล่าจากินให้กรั่นใจแล้ว
เลยไปฟัง เอควิส เพรสดี ร้องเพลงที่วันเตอร์แนชแนลไฮเทค หลังเที่ยงคืนไปทุ่งหญ้าเล่ห์เหลี่ยม
ชีวิต สเปกเลต ถ้าเราสามารถทำอย่างนั้นได้ ลาสเวกัสเป็นสวรรค์กลางทะเลทราย....."

(ใต้ต้นไม้กอนกรีท : 312)

ข. ตำนานเทิง

1. โครงเรื่อง

ไต้ก๋งป่าคอนกรีทเป็นนวนิยายที่มีลักษณะโครงสร้าง คล้ายกับสมัยกรุง เทพ และสมัยสร้อย กล่าวคือ อาศัยโครงเรื่องย่อยเป็นสำคัญ โครงเรื่องใหญ่มีความสำคัญน้อยกว่าโครงเรื่องย่อย แต่ละเรื่อง บางครั้งก็สัมพันธ์กัน บางครั้งก็ไม่สัมพันธ์กับบทกอลบระกอบกันโดยใช้ฉากในอเมริกา

1.1 การเปิดเรื่อง ไต้ก๋งป่าคอนกรีทเปิดเรื่องโดยการบรรยาย นอกจากบทที่ 1 แล้ว ในบทอื่น ๆ รุ่งคักก็จะเปิดเรื่องอีกครั้ง เหมือนกับการขึ้นเรื่องหรือเปิดเรื่องใหม่ และก็จะเป็นการบรรยายเช่นเดียวกัน เช่น

บทที่ 1

"นานแล้วนานแล้ว ไร้หลอ'เล้านจะจรรใจรำพึง แล้วในเย็นวันนั้น 2509 หลอนกำหนดการ เกิดทางกลับกรุง เทพ และทวงเหตุผลบางประการรวมทั้ง เพื่อจะบีให้ช่วยเงิน ถึงกับเปลี่ยนผ้าอาบน้แล้วเชื่อนความองอาจของตัว เอง ไม่ไ้....."

(ไต้ก๋งป่าคอนกรีท : 35)

บทที่ 2

"บ้านเลขที่ 1011 ถนนไฮด์ บีสามกนทานอยู่ในบ้านนั้น และแก่งคนกางพันรูปพรรณ ของมันหรืออาทรรพ์เบนท์หลังนั้นเป็นระเบียบการฝึกกว่าของใครอื่น เลขที่อื่น มันไม่ยักนำเงินถนน แต่มันหันกันให้อ่างเขยอหึ่ง ประกูดานลายเหล็กโปรงและท่าง แคไปใจประทุมาฉันเป็นประทุ รุเบียคอยู่ในขนามของนอกก็กละเขาะจากลงบมันไ้ดินขรุขระหนักัน เกินชวนกายอีกกราว สิบแปดกาวจะชนประทุกรัว สดักคั่นถึ้มให้มันเปิดแล้วเงินอย่างสิ้นหวัง เข้าไปในนั้น....."

(ไต้ก๋งป่าคอนกรีท : 71)

บทที่ 13

"ทั้งอาหารกลางวันและในว่างอย่างนั้นข้าเจ้าคิดถึง การ เล่นในสวน
สาธารณะ ชมดอกไม้ นกช่อนไซ้ชน เพลงกรีกปกรื่นเรึง หรือนั่งพักผ่อนในร่มหนาวเย็นที่ให้ความ
รู้สึกเย็นฉ่ำ หากเป็นวันที่มีแดดโรยลงมา เราจะเห็นเจ้าหาบ้นด้วยความรู้สึกชอบใจ....."

(ไถ่ถอนปากถอนกริธ : 98)

บทที่ 32

"วันและคืนผ่านข้าพเจ้าไปอย่างไม่มีวันพัก จะข้าพเจ้าไปเคยแยะแล้วมันจะเป็น
วันจันทร์หรือวันเสาร์หรือวันพุธ วันไหนมันก็น่ารักเหมือนกัน วันได้รับเงินจากกรุงเทพ เป็นวันน่ารัก
ที่สุด วันที่มีเนื้อชิ้นโตในตู้เย็นเป็นวันที่เราไม่เสียเสียงสับ และวันที่มีแก้วเหล้าในมือ ข้าพเจ้ามักได้
ยินเสียงหัวเราะขำกั๊วเองบาง....."

(ไถ่ถอนปากถอนกริธ : 134)

1.2 การดำเนินเรื่อง ไถ่ถอนปากถอนกริธเป็นนวนิยายถึงสารคดีทางแดน การดำเนินเรื่อง
จะให้การบรรยายสัมพันธ์กับบทสนทนาของตัวละคร เพื่อให้เห็นสภาพบ้านเมือง ผู้คนหลากหลาย
ประเภทรวมทั้งความกึกก้องแห่งเอง ไถ่ถอนปากถอนกริธมีไต่อาถรรพ์ซับซ้อน และการกล่อกลาย
ข้อขัดแย้ง และต่อสู้กับปัญหาไปสู่จุดจบ แต่จะเป็นในรูปของการบันทึก บรรยาย และพรรณนา

ตัวอย่าง

ดูเหมือนจวนถึงรุ่งขึ้น เราได้ยินเสียงออกเรียกที่หน้าบ้านไถ่ถอน และผู้ที่ติดตามหลัง
ประตูเข้ามา กำนัน เปรียงรอยยิ้มเรึงเรึงของเขาเห็นความมึนกายนอก

"โอ้ให้....." มิยโหวรนั้นหลุดจากริมฝีปากของเขา

เอื้อน ขจี ตะโกนอย่างกึ่งเกิน "นั่นนี่มายังไง ว"

"กขั้ดมา" เขาหมายถึงรถประจำทาง เกรย์ฮาวนค์

แล้วโยนกระเป๋ากลับทางขนาดเล็กลงข้างก้น เขียวลงบนพื้นอย่างไม่แยแส

เราหักขายกันยีนก็

"คิดถึง พวกนี้ กูเร่งทำเปเปอ์ เดี๋ยวหลุดทั้ง เดือน....."

เขาเห็นนายออกวามบุรีทัน เฮย / นั่นนี่ เป็นอะไรของมึง ?"

เขื่อนผมาถึงมองอหามประหลาดใจ

พุง กระวัน นอมชกอนุโนไซ"าร ขอนความยันตีไว้ในกงกาว ง่วงงุน ท่าทาง
ไม่กระตือรือร้นเท่าที่ควร

กูใจกอยมีแรงไว้อย ชายๆ อายุจวนยี่สิบสอง กระฉิบ

"ห.....มึง เสือกไปเชคคาเน โท่ทุ่กกันละซี....."

....."

"เอาป้ญญาที่ไต่ไป" พุง กระวัน พุดอย่างเกินแรงและขี้ขล้น

"ไซ่หวัทหรือหน่องใน ?"

"เปล่า....กูไปไค้ขี้มาลง วัค"จวเท่านั้น"

"หาไม้มึงไม่แตกยาดาย"

"ไอ้จ / กูไม่ได้กินแว้มึงจะให้เอาอะไรซี" คำจร เปรียง ยิ้มพลางชักไหล่

"ก็ทำไมมึงไม่ไทรศัเห็นไปหาๆ ห.....อย่าบอกนะว่ามึง เกรงใจ"

(ไถ่ถนม่่ากอนกรัท : 104 - 106)

จากข้างบนเป็นตัวอย่าง ของโครง เรื่องย่อยอันหนึ่งที่ รวมนำมาแทรกลงในโครง เรื่อง
ใหญ่ โดยตลอดทั้งเล่ม ผู้อ่านอาจเลือกอ่านเฉพาะบท เฉพาะเล่ม ก็สามารถเข้าใจได้ ในด้าน
กลวิธีเกี่ยวกับการลำดับเวลา ไถ่ถนม่่ากอนกรัทเปิดเรื่องอย่างไม่มีลิมิตกับนัก กล่าวถึงการกลับ
กรุงเทพ ของเก๊ื่อนมาส ขาวี และจึงเปิดเรื่องอีกในบทที่ 2 ซึ่งกล่าวถึงการไปถึง
แรมแฟรนซิสโก จะพักอยู่กับ พุง กระวัน เลว เอื้อน ซีจี้ ภายหลังจากเปิดเรื่องแล้ว โครง เรื่อง
ใหญ่ดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาและสถานที่

1.3 ทักษะเกี่ยวกับเวลาเรื่อง ไก่ขุนปากคอนกริท์ใช้ทักษะผู้แต่ง เป็นผู้เล่าโดย

ชัดเจน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"เฮน เฟรนซิสโก เฝียง ไม่นานวันข้าพเจ้าก็ทนพบราเกาแพ้วนี้เอง เกี่ยวกร้าน และรู้สึกมีความสุข....."

จนคืนนั้นเกิดอาการจากบ้านไค่ตุนไปตามถนนใหม่ ผ่านถนนลาร์กิน และเลี้ยวขวา ที่ถนนไฟลด์ ข้าพเจ้านึกถึงถนนสายนี้บ่อยๆ เหมือนกันกับไปกว้างนักและสี่ชั้นไม้จักจั่นเหมือนย่าน ความหนาว ไม่ใช่เพียงซากเปลือกเมื่อในย่านถนนถนนลาร์กิน และไม่มีค่าทอกราคาเกี่ยวประชาชน กับหัวเราะ ก้ม ๆ ขวดยืดเปลี่ยนบ้านเลขที่ บีส ไม้จักจั่น เหล็กเหมือนผีเฝ้าของโศกณัติลิลปีนา มนถนน เควรน์ แท้ที่มีหลายอย่างที่ดินอื่นไม่มี

ถนนไฟลด์ปีไม้หน้า เฝ้าของคชขายหนังสือเก่า ผิวพรรณขากว่าไม่เคย กินอิมกอดชีวิต เพราะถนนหนังสือไปกอดเลื้อยขึ้นไปบนหลังหนังสือของเขา บางคนเข้าบ้านอ่าน โดยไม่มีความคิดจะซื้อ ทั้งที่ราคาขงมันก็เพียง เล็กกะสิบลเซ็นต์ ถูกกว่ากระดาษเช็ดกัน"

(ไก่ขุนปากคอนกริท์ : 166-167)

"ยิม แชเหลียน เป็นคนพันธุ์แท้ เขาก็รู้ว่าเขาควรจะเป็นมหาเศรษฐีของโลกในเวลาเพียงทวนคืน เขาคงรวยกว่า เจ พอล เกตตี้ เพราะ รอดัก เกลเลอร์ เป็นเพียงเศรษฐีสามัญเหลือเกิน เขามองเห็นเงินอยู่ทุกหนทุกแห่งในโรงบิลเลียด ในโรงโบว์ลิง ในร้านกาแฟหรือเครื่องอัตโนมัติที่ขายส้ม และถุงยางถุงกำเนิดในสรวงสาธารณะ บุคลิกบางอย่างของเขาชวนให้ข้าพเจ้านึกถึง นายฮุน เศรษฐีความถึกในจดหมายจางวางหว่า ฉบับที่ 5 ถึงนายฮุน ผูกูร แต่มายฮุนคงจะไม่พอใจเหมือน ยิม แชเหลียน ทยอยอุปกรณ์ทางการแพทย์น้อยกว่ากันตามสมัย

บึงทอง แฉ่นอบฮิลล์ รอบรู้ทั้งนั้นแบ่แตกดูโขของ ทรวดการเกินทาง ในอวกาศ กอมทิวเคอร์ เฝ้ามองโกซกระต่ายบนฝ่ามือ อาการของโกโนเรียระยะเริ่มแรก อุตสาหกรรมภาพยนตร์ ฮอลลีวูด อาหารมือเก่าของประธานาธิบดีในทาเนียบขาว หรือการทอดไก่....."

(ไก่ขุนปากคอนกริท์ : 102 - 103)

"โลกใบนี้กรวดกรั้วพารุณภัยผู้อนาถ มันต้องการความแข็งแรง มันมีกฎเกณฑ์ของการเข่นฆ่าทำวาทะให้เหลือเศษชีวิตที่แข็งแรง ตามความต้องการของมันเท่านั้น มันไม่ทนแมลง และสัตว์นาทาพันธ์ กางอยู่ใต้อกฏาของของมัน อย่างไม่เคยสลักหนีไค้พน"

(ใต้ต้นไม้ก่อนกรั้ว :: 187)

1.4 การปิดเรื่อง การปิดเรื่องในใต้ต้นไม้ก่อนกรั้ว เป็นการปิดอย่างเผือกขอกิด การปิดเรื่อง ใบยุก็ขอสงสัยและความขัดแย้งทั้ง บนกลอง ได้อย่างบริบูรณ์ ผู้เขียนฝากและท้าทายให้ผู้อ่านไปเก็บไปคิดเป็นการส่วนตัว หรือเป็นการบ้าน อันเป็นลักษณะเด่นประการหนึ่งในงานการปิดเรื่องของ วงศ์ ถึงจะเินได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

"คุณมาจากไหน ?"

ชาวเขมรบอก "กรุงเทพ"

"เป็นนักเขียนหรืว่า ?"

"ใช่" ชาวเขมรบอก "คุณละ ? เป็นใคร ?"

"ผมหรือ....." เขาโรยกัน "ผมไปใช้การไปใช้ผู้กำกับการแสดง และไม่ใช่ผู้อำนวยการสร้าง ผมเกี่ยวไม่เกี่ยวกับกิจการภาพยนตร์เลย"

"นายเขาการหรือ ?"

เขาสั้นหนา "ผมเป็นนักเขียน"

"คุณเขียนอะไรบ้าง ?"

"หลายเรื่อง" เขาบอก "แต่ทำให้คนรู้จักผมมากหน่อยเห็นจะเรื่อง เธอ"

คง เกสท์ เคย"

กอนิเลียส โรอัน เจ้าของผลงานเกรียงไกรทั้งบนหน้ากระดาษและบนจอเงิน ยืนแกว่งไถ่เก็มเตล้า พลังทอดสายคาไปยังหารที่ ซึ่งบางส่วนเขาแกล้งส่วนยังสับสน

นักเขียนจากกรุงเทพฯ ผู้เป็นอยู่บนตำแหน่งมาร์เท็นเคอร์ กอนใจ พลังหวังว่าเหล่าแก่นนั้น
เป็นความสุขของเธอ จิงจิ วันอันยาวนาน
วันอันยาวนานยังไม่สิ้น

(ไถ่ถอนปากคอนกรีต : 455 - 456)

นอกจากการปิดเรื่องสำหรับโครงเรื่องใหญ่จะมีลักษณะดังตัวอย่างข้างบนแล้ว การ
ปิดเรื่องสำหรับโครงเรื่องย่อยแต่ละตอน ก็มีลักษณะคล้ายกันคือ จบอย่างสมจริงและทิ้งท้ายให้
ผู้อ่านคิดต่อไปและในบางเรื่องก็มีลักษณะคล้ายการรวมอย่างรัดกุม

ตัวอย่าง

ภายหลังที่ รวง กิ่ง ฝรั่ง กระวัน และเอียน ซี้ หมกเงินและออกอาหารบาทหลายเพล
คำจร เปரிய ไก่มาเคี้ยวและเลี้ยงดูกันทั้ง 3 เป็นอย่างนี้

"ขอบใจอะโยม" เขาสะอื้น

"นั่นมึงเรียกไกร ๑" คำจร เปரிய ถาม

"มึง... ขอบใจมึง เหลือเกิน ขอบใจมึงและการมาของมึง กูสามคนเป็นพระธรรมยุค
ใหม่มีชีวิตอยู่ใน แดน เฟรนช์สโกลหลายวันแล้วมึงรู้ไหม เกรงกันทุกคน เงินทองไม่เคยหยิบ เพราะ
ไม่มีจะหยิบ ทั้งเข้าทั้งเพลไม่มีมัน ก็อดคั่งบาปเวลา...."

"ไอ้สัตว์ / ฝรั่งเปรี้ยปากลัทธิคนรก" คำจร เปரிய ทวาด แล้วถึงวานต่อมา
ออนเกรือ "ก็กูไปไร่เพื่อนมึงหรือ กูกับพวกมึงสามคนไม่เคยอดเหมือนหมาด้วยกันหรือ"

(ไถ่ถอนปากคอนกรีต : 112)

ภายหลังชำระกาเขาห้องแล้ว เจ้าของวังถือโอกาสเสวยสาคูกับ รวง กิ่ง
และเพื่อน

"ในหลวงคุณชอบสนายคี่ไหม ๑"

"รอนโย้ย / "เราไปบอกความบางคี่นอนเบียดกันจนไม่ต้องคิดไฟ เกร็งท่า
ความรอนในทอง

"เราบงอากาทันคายใจและมันจึงต้องรวบมัน"

"ไต่บิณว่ามีสารตักมันโดยหรือ พวกเรารื่นเรึงกันจริง....เอาเวลาที่ไหนเรียน
หนังสือ"

"หะวี่ / เดี่ยวกูตีบแม่ง" : พงุ กระวัน โกรธจนคำเป็นภาษาไทย

เขามันไม่รู้อะไร

เราที่เห็นเขาหะเจา จันไต่กัว่าวไปสมัครเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยบางแห่งทั้งไว้นกเื้อ
ทำงาน แต่เวลาว่างเลยมานานหลายนาน ยังไม่เคยถักดินใจไต่ว่าจะเรียนอะไร กุญ /
ไอ้ที่เกียจ

(ไต่ตุเฬากอนกรือท : 182 - 183)

เอื้อน ขจี และ วงศ์ชายไอศกรีมเบเค็กนิโกรญูยากจนอยากกินไอศกรีมแต่ไม่มี
เงินซื้อ จึงทำให้เปล่า

"วันนั้นเรามีกำไรดีกว่าเหรียญ มันเป็นเงินจากความเหน็ดเหนื่อยจากเบื้องนอก
จนถึง เบื้องใน เอื้อน ขจี ไม่แยแส เมื่อเขาหะเจากระซิบบอก..... เอื้อน ขจี ขริมจนน่ากลัว
เมื่อเรากลับมาแถวหลังโฮลค์โบบิจ 59 มันช่างนานแสนนานบนเส้นทางกลับบ้าน

และกลัวจะไต่กลิ่นคอกราครือโวยมาหักหาย

"หารู้อะไรสิ สันเขื่อนนี้ผมจะบอกคืนรถ หางานอื่นทำดีกว่า" เขาพูด

(ไต่ตุเฬากอนกรือท : 268)

2. ตัวละคร

ตัวละครจากไต่ตุเฬากอนกรือท แบ่งไต่เป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวละครเอก ไต่แก่ วงศ์ วงษ์สวรรค์ เอื้อน ขจี และ พงุ กระวัน วงศ์
และเพื่อนอีก 2 คน เป็นแกนของไต่ตุเฬากอนกรือท

2. ตัวละครประกอบ ไก่เอกกลที่ ๑ รงค์และเพื่อนรู้จักและพบปะในอเมริกา ซึ่งมีทั้งคนไทย อเมริกัน เม็กซิกัน เวเนซุเอลา เวที เริง เกียรติ วิ บาคอสกี ยัม แซ่เลี่ยน บรรยาย นิล สุริยง ใหญ่ ลม แวหวรรณ ฯลฯ

2.1 กลวิธีในการเสนอตัวละคร

ไก่เอกกลที่ ๑ เสนอตัวละครโดยผู้แต่ง เป็นผู้บรรยายร่วมกับตัวละคร เป็นผู้กล่าว ผู้อ่านสามารถทราบอุปนิสัย บุคลิก รูปร่างของตัวละครได้ทั้ง 2 วิธี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1.1 ผู้แต่งบรรยายเอง

"เอื่อน ขี้..... ผมยี่สิบหกปี เคยนั่งตบแมลงวันอยู่ในร้านกาแฟ ปากตรอกจันทน์ เจ้าของเรือนกายกระพริบนานาภคณี และใบหนากมัจฉ์ รูปโฉมไก่อีกส่วน ยากจะลงหากคำไหนของ เขานี้ราวเหวดดา เวลามีมือคืององ ไม่เห็นบรรจง เขียนให้ เป็น ผู้ชายชั้นสูงที่ถาก (ผู้หญิง) อยากไก่อ้วเป็นผิว (หล่อน) จะไปยัดหัวขี้บนนอน แก่เอื่อน ขี้ เกือบบอบช้ำหัวใจจากความรัก..... นี่เองคำสี่กึ่งและ รอยกอม....."

(ไก่เอกกลที่ ๑ : 78 - 79)

"เริง เกียรติ : ชายหนุ่มผู้ไม่มีนามสกุล

นั่นเป็นคำตากถางของ เรามอบไว้ให้เขาด้วยความรัก เริง เกียรติเคยมี นามสกุลที่ไปทันสมัยตามความรู้ฝึกของ เขา ก่อนเดินทางมาศึกษาต่อในสหรัฐ เขาจึงไปหาพระ บางองค์ ผู้ทั้งคนเมื่อนักธรรม ศาสดาจารย์ และโง่นาหมาก แล้วไคนามสกุลก่อนขางทร เหมือนกัน เพราะยาว เย็นถึงหกขางค์ ประกอบด้วยอักษรสามตัวกับอักษรอันการันต์หลายอัน จนเขาอ่าน ไม่ออก และเขาก็ไม่ยอมอ่าน ถ้าจำไม่จะต้อง เขียนเขาจะเขียนอย่างยากลำบากตามนามบัตร ที่เห็นไว้ในซองธนบัตร"

(ไก่เอกกลที่ ๑ : 84)

2.1.2 ตัวละครเล่าเรื่อง

การตกตามองในหล่นนั่ง เผลอย่างรู้สึกลึกลับขึ้น เขาพูด

" หมายก็หรือ ยินก็ที่ได้พบกันอีก"

"ไปก้อยสมายไวย / "พุง กระจัน ตอบเป็นภาษาไทยชัดเจน

"ทำไม ทำไมไม่สมาย ? ถ้าคุณช่วยทำไมไม่ไปเห็นหบอ >"

"เฮ้ย / บังเอิญไปกับกูไปไหนหรือไอ้จ๊กสัส"

เขากระซิบทางนงพางส้นหน้า และพูดภาษาอเบริกัน "กูควรเรียก

ผม บารอน สายัณห์"

"โอ้ / โอ้เหี้ย....." เขายืมปิ่วหารของ กาจร เบี่ยง มาตะโกน

'กูเขื่อนมาก กูพูดอะไรที่เฒ่าไม่เข้าใจ โอ้เหี้ย.....อะไรเป็นความหมาย

ของคำโอ้เหี้ย....."

เราดูว่าไปเฒ่า ภารจะยังกับให้เขาพูดภาษาไทยได้ รอยราวในสมองของ
เขา บันแหกนเกินกว่าจะประสานให้คิดได้แล้ว....."

(ใต้อุโมงค์คอนกรีต : 138 - 139)

ความเป็นเพื่อนระหว่างเรากระซิบแนบตามวันเวลา รอรี กาย เกยพูด
ว่าเขาเคยมีความคิดอยากเป็นนักเขียน ทว่ายังมีก่อนความคิดนั้นราวเลื่อน แก้วแล้วมันหวนกลับมา
อีกอย่างเขายวน

"ผมบรูว่าผมจะทอง เขียน" เขาพูด "แต่เวลานั้นยังงาไม่ถึง"

"คุณจะทำ เริ่มกันที่ไหนที่ ขาพเจ้าว่า"

เขายักไหล่ "กตเวางกนอาจเริ่มอันอะไรได้ยากมาก 'รงก์ การจะเป็น

นักเขียนในประเทศนี้มันยุ่งยากมาก"

"วิลเคียม โฟล์คเนอร์ หรือ เฮมิงเวย์ ก็ลงจะเกยพูดอย่างนี้เหมือนกัน"

เขาหัวเราะอย่างไม่นับบอกความรู้สึกนึก "ผมอยากรู้จักคุณมากกว่านี้ ผมอยากเดินทาง ไปไหนก็ได้ไกลบ้านเสียก่อน การเดินทางจำเป็นมากสำหรับงานเขียน"

(ไต้ฝุ่นปากคอนกรีท : 285)

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครในเรื่อง

ไต้ฝุ่นปากคอนกรีทนอกจากจะให้ความสำคัญกับสมภาณแวดล้อม โดยทั่วไปแล้ว 'รงค์ ยังให้ความสำคัญกับบุคคลเป็นอย่างมาก บุคคลเหล่านั้น 'รงค์ได้นำมาสร้าง เป็นตัวละคร ทั้งชาวไทยในอเมริกา ชาวอเมริกัน และชนชาติอื่น ๆ ในอเมริกาก็ถูกกล่าวถึง เนื่อง ๆ

ไต้ฝุ่นปากคอนกรีทใช้ทฤษฎีการสร้างตัวละครในเรื่อง โดยให้ความสำคัญแก่ตัวละคร เช่น บทที่ 1 เมื่อมาดามารี ไม่มีหัวใจทั้งหัวใจ แชน แพรนซิสโก บทที่ 4 สร้างไว้พบกับ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ คนที่ส่องในอารมณ์เก็บ คำจาร เปรี๊ยะ มาเยี่ยมแม่มาเยี่ยมเมียลูกหลาน พงษ์ ทรวัน ร้องไห้ บทที่ 10 รเวียง กิ่ง ผู้หลงรักรเวียง กิ่ง บทที่ 11 กวาว กำพร้า บทที่ 14 เรียง เกียรติ ชายหนุ่มผู้ไม่คำนึงถึง รวี บากอดก็ ผู้ไผ่จนถึงนิพพาน บรรดา นิ - ปลาหมอบก บทที่ 32 เอื้อน ชี โกรธปลา บทที่ 45 รอรี กาย าลา

ตัวอย่าง กวาว ชไม กำพร้า

กวาว ชไม เป็นคนขี้ขลาดและเปิดเผยและทวงใจคนอย่างเฉียบจะเป็น ก็คือ บานะสูงและมีความสุจริต

เขาไม่มีเงินแต่ไม่บ่นถึงในอำนาจของมัน

ชีวิตของเขาอย่างนั้น..... เขาอาจจะไปไหนไทยคนแรก แต่ก็ไปน่าจะเป็นคนที่สอง ผู้รับมรดกเก่าในสภาพของ เกียณเหล็ก ท่องไปตามย่านผู้ถือของ เมือง พร้อมกับเครื่องถูกฝุ่น แล้วกวาดตามไถว่า ต้องการจะใช้เขาทำงานไหม ? ความรากล่าวแล้วแต่จะตกลงกัน

.....

.....

เขาทำงานเกือบทุกชนิดที่มีประกาศหาในหน้าหนังสือพิมพ์และตามเอเยนซ์
หางาน กวาว ชูใบ จึงมีแปลกใจตัวเอง เคยที่สามารถอยู่ใน แชน เฟรนซิสโก ได้นานหกปีโดยไม่
เคยขอความช่วยเหลือทางการเงินจากแม่

เดือนมิถุนายน ของ พ.ศ.2510 กวาว ชูใบ ห้อง การ เงินสองพันเหรียญ
อย่างรีบร้อน เขาอนนิกกิจเงินคลัง เขาอาจไ้เงินจำนวนนั้น มันค่อนข้างมากสำหรับเขา
มันเป็นไปได้ไหมที่จะออกไปกับเพื่อน ๆ และมันก็เป็นไปไม่ได้เหมือนกันถ้าจะถูกจากธนาคาร

"ลองขอทางบ้านไหม ว" พุง กระวัน ให้ความคิด

"นี่อย่ามาชวนให้วลงกติกของกเชว" เขาควาก "บ้า ขอเงินแม่เอง
ควานรยแต่ ถ้าถูกจับไปจะตายห ... นี่มันก็อ๊าย และถูกก็เคยขอเมื่อไรวะ"

ในที่สุด กวาว ชูใบ ก็ไม่ไหวแล้ว เล็ดลึงจกหนทางเงินจากแม่ ซึ่งใจความ
จดหมายตอบของแม่บางตอนมีว่า

"....แม่ยินดีที่จะส่ง เงินมาให้ตามที่กวาวต้องการ แต่ขอฝากเป็นเงื่อนไข

หวังว่าลูกคงจะรอดได้

กรุง เทพฯ เกื่อนนี้เบ้งานกลางกันบอย.....

แบรับเงินวจะไปงานลีลาศเมตทาบันเทิงกันวันเสาร์ปลายเดือน....

คิหวางจะเบ้งานสุดท้ายเหมือนกัน

เพราะรู้ดีกเหนื่อยและเบื้อ.....

งานนี้จากกันวจะเบ้งานครั้งสุดท้ายของ กรุง เทพฯ....

กนในงานเบ้งานจกักกันกับสภของ เราเกือบทั้งนั้น.....

ผู้ใดใ้ตามมากมายจะมเคย

กคงจะประชันแข่งความมั่งมีกันจนนาหุเรศ....

กวาวก็น่าจะมอง เห็นภาพได้ไมยาก.....

ขอใ้แม่ใ้แ่งสร้อยเพชร ไปในงานอีกสักหนเท่านั้นใ้เอยาก

ชายหน้าโกร

กนเกี้ยวนี้กับคลุกกันเหลือเกิน.....
แล้วจะไขวเขวรับส่ง เงินบำไ้การ....."

(ไต้ฝุ่นปากอนกรี้ท : 238 - 245)

3. ฉาก

ฉากในไต้ฝุ่นปากอนกรี้ทเป็นฉากในสหรัฐอเมริกา รงค์ไต้ฝุ่นบรรยายถึงฉากทั้งที่นำอภิรมย์
และไม่นำอภิรมย์ ฉากในไต้ฝุ่นปากอนกรี้ท มีความสำคัญในกานเป็นสารคดี และเป็นองค์ประกอบ
ทางบันเทิงคดีไปพร้อมกัน การบรรยายหรือพรรณานาฉากทำให้ผู้อ่านเกิดทั้งมโนภาพและจินตนาการ
รวมทั้งให้สาระหรือความรู้ จึงนับว่า รงค์กวีวิธีในการเขียนฉากได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่าง

".....สลักถนนให้มันเปิดแล้ว เกินอย่างสิ้นหวัง เข้าไปในนั้น ท่ามกลางกลิ่นสกปรก
เน่า และเห็นอย่างมีเสน่ห์ ชวนให้หลงใหล บนเนินทรายอยู่ตรงนั้นมันตายด้วยความหิว ซากของมัน
เปื้อยจนแห้งและรักเนื้อเรียวจง เหลือบเทาหัวแม่มือขนเกรียนและความเน่าเจาะในตาของมันเป็น
โพรงลึกดำเหมือนกลางคืนที่โศกเศร้ากลืนใจแล้วชอบจะ เเน่อยู่ในอ่างหอมหารุน ชวนร่าเริง
เพราะไม่มีใครมีบุญจะหยิบมันมาใช้แทนกว่าสี่สิบแบกซ์โบบแล้ว....."

(ไต้ฝุ่นปากอนกรี้ท : 71)

ที่นี้ทุกที่นี้หันเหเวทีกระทึก ตกแก่งภายในอย่างย่นส่วนจากโรงละครประดับ
ราวไฟ หลับสี่สัปดาห์และฉากอารมณ์ รวงคุณศรีซ่อนอยู่เบื้องหน้าสุดในพื้นที่เจาะลึกกว่าระดับไม้
มากนัก เปล่งเสียง ไม่ถึงจนหูกับไม้ไผ่ยืน ขณะเมื่อเราไปถึง ผู้หญิงอีกคนในชุดกลางคืนมันเสื้อ
.....นับว่าสอธวิทยาสัยของผู้มาทวนเพียงหัวเราะและปรบมือ....."

(ไต้ฝุ่นปากอนกรี้ท : 148)

"หลังอาหารกลางวันและในวันว่างอย่างนั้น ข้าเจ้าคิดถึงถึงการเดินเล่นในส่วน
สาธารณะชนนอกไม้ นอกถนน ไร่สวน แมลง กรีกปิ้งกรีนเรจ หรือนั่งพักผ่อนในร่มหนาวเย็นที่ให้ความรู้สึก
เย็นสบาย หากเป็นวันที่มีแสงแดดโรยลงมาบ้าง เราจะเดินเข้าหาบ้านด้วยความรู้สึกพอใจ กันยายน
เป็นเดือนของปีโกเนียบานสะพรั่ง รวากับกันทางพากันบ้างและชื่นชมสิ่งที่มันขโมยจากพเนียง
จักรวาลมาขอมกลับของมัน และกษัตริย์อามรตริชยา ลิลลี่สีน้ำเงินสวยขมิ้น กริแซนธัมหรือเบญจมาศยัง
สะท้อนอายอยู่ในผอของใบเลี้ยง กลับบนปลายก้าน....."

(ไททัมปากอนกริธ : 58)

"ในร้านเครื่องสำอาง ข้าเจ้าได้พบคนผอมเกินเข้ามาซื้อข้าวสาร เขาชอบกินข้าว
แต่ไม่กิน ผักกับผลไม้ที่กินเท่านั้น เมื่อถึงคนนั้นเดินผ่านข้าวราคาแพง ไปหยุดตรงหน้าถังบรรจุข้าว
คอนซางแห้งผสมกับถั่วลาย (เหมือนละหุ่ง) หลอดยาวจะชอบกินอย่างนั้น หรือหลอดไม่มีเงิน
เพียงพอสำหรับข้าว เมื่อก้าวสี่ขวาวราวคองกะลิจากเทกซ์ส บังใบไขก่าถามของข้าพเจ้านัก"

(ไททัมปากอนกริธ : 104)

๑ 4. บทสนทนา

บทสนทนาเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากในไททัมปากอนกริธ เพราะบทสนทนา
ทำให้ผู้อ่านได้ทราบถึงตัวละครและความแตกต่างระหว่างตัวละครได้อย่างชัดเจน ลักษณะของ
บทสนทนาในการแนะนำให้รู้จักตัวละคร มีทั้งตัวละครนั้นกล่าวเองและตัวละครกล่าวถึงตัวละคร
ตัวอื่น กำหนดที่ตัวละครใช้มีความสมจริง รวงกใช้สรรพนาม "มิง" และ "ถ" สำหรับตัวละคร
ผู้ชายทั่วไป คำคำ สบถ เช่น โอ้ห่า โอ้เหี้ย โอ้สัตว์ รีย่า บรรลัย ชี โวย เป็นปรากฏในบทสนทนา
ทั่วไป จึงทำให้บทสนทนาของ รวงกมีความสมจริง ยกเว้นคำว่า โอ้ห่า รวงกจะละไว้เป็น
โอ้ห.....โอ้เหี้ย..... ในฐานะที่เข้าใจ

ตัวอย่าง

"รเวียง คิง เป็นผู้ที่รับการพูดถึงมากที่สุดในขบวนการนินทาหง แซน แฟรนซิสโก
 ซาเนี่ยน ไกร "มันเป็นนักสู้รบที่ต่อสู้ที่ถูกเกลียดชัง เอาหัวเข่าขึ้นครองชัย....
 เมื่อมันลงจากเครื่องบินมีเงินไม่กี่ร้อยเหรียญ มันอยู่อเมริกาใต้เกือบสิบปี ไม่เคยได้รับเงินจาก
 กรุง เทพ ภู ไม่เบลม ที่นั่นเป็นถนนเขาทุกท่า เพราะมันไม่มีสินค้าเคียน บ่ขายเคียน พงษ์นี้ของมัน
 ไปเคยมีความหวังจะเก็บเงินเหมือนคนอื่น....มันเห็นไหมมันทำงานไม่เลือก รับจ้างเขียนมาย
 ตามตลาด เป็นภารโรง คอพัก หรือขับรถยนต์ส่งไปอย่าง มันทำไ้ทั้งนั้นเพราะมันจำเป็นอย่าง
 มันไม่เคยเซ้าบ่านอยู่เหมือนคนอื่น ก็เพราะมันหาเงินไม่พอหาเซ้าบ่าน.....มันมาเยี่ยมเวลา
 บึงแตกขาวทุกที ก็เพราะมันไม่มีจะกิน ความมันหึง เหมือนกันเหมือนกันดีกว่า"

(ใ้คุณปากคนกริห์ : 206)

เราคุยกันไม่มีสาระหลายประโยคก่อนเขาพูดว่า

"ผมไปเคยกลัวอะไรในโลกนี้มากกว่าคุณ"

"ทำไม ะ"

"ถ้าคุณเป็นผมบางทีคุณอาจจะมีความรู้สึกเหมือนผม...." ลบ แวพรธณ

โรยลมหายใจเหนือแก เบอร์เบ็น "ผมอยากจะรู้สึกใจมากประโยค ผมไม่อยากจะรบกวนเวลา
 ของคุณหรือของใครทั้งนั้น"

"ผมไม่คิดว่าการกินเล่าคุยกันเป็นการรบกวน เวลาระหว่างกัน"

....."ผมติดเรือวินาออกมาจากกรุง เทพ ภู ถึงแกกอนสงครามโลกครั้งที่สอง
 ปีหรือสองปี....ผมก็ไปเนใจพอกับแม่ผมตาย พอยิงแวงแล้วดันปากกระบอกปืนยิงตัวเอง ผมไม่รู้
 หรอกว่าเรื่องราวมันเป็นอย่างไร ผมโดนไล่ออกจากบ้านแถววัดพระยาไกร โดยการที่อ้างว่าเขา
 เป็นเจ้าของบ้านนั้นคามกฎหมาย ผมรอนแรมไปสามข้างถนน แล้วก็พลัดลงไปในเรือสินค้า ผมต้อง
 ทำงานหนักเหมือนทาสหลายปี ทุกครั้งก็แกกกับคนลงมาจนถึงหัวหนากกรรมกร คุณเหมือนมันอยากกิน
 เนื้อผมทั้งนั้น....."

(ใ้คุณปากคนกริห์ : 183 - 184)

"เหมือนมาส ชารี มั่งใจ खाให้ เห็นสายรักดู เทาเหมือนคืนก่อน และคืนก่อน
วากยัมมมปากเหมือนไม่ยากขึ้น และไว้หาว่าหวนอวกเส้นในซอกรักแล้ว ฝึกย่อยประทีนกลิ่น
ลาเวนเดอร์ กลิ่นกลิ่นจริง เรารวน หอมน้ำจางอาหารไว้ แทะหีบใส่ปากกินนอยกว่าใส่จริง

"ไวทจะกัับจริงหรือ ฟังคิดถึงคุณ....."

ปราง ปลิ้น กัดเสียงขึ้น

"แปดมีแว่นกะ เหวื่อเวียกกลับบ้านทำงานให้แม่เหล็กเป็นฐานรักที่ เหมือนมาส
ชารี ยักไหลบอบาง "ไม่มันันใจ กิดใจ"

"โก้งานแล้วหรือยังกะ..?"

"อว ไม่ยากเลย โฮเทลที่กรุงเทพฯ มากมายเหมือนจะทำที่ไหนก็ได้ทั้งนั้น
บอกแค่นี้ได้ปากกับโกร ไปเห็นคำบางทีกะ รัฐมนตรีหลายคนเป็นลูกศิษย์แตกดีเหมือนน้ำเซย
เหมือนเวียกบเป็นนายพล ... " "แต่ก็ไม่แน่นอนละ เหวื่ออาจเป็นเลขานุการให้
เอกอัครราชทูตอเมริกัน เงินดีกว่าตำรวจที่ขึ้นหรืออย่างน้อยก็แปดพัน เหมือนใช้เงินเปลืองกะ
อย่างจะไคหันรองพันคาวอย่างพวกจบข้างใน อว....อย่าหวัง เหมือนนอนเล่นอยู่กับบ้านดีกว่า
จริงไหมคะ"

(ไถ่ถอนปากคอนกรีต : 54 - 55)

5. แก่นของเรื่อง

เป็นการยากที่จะกล่าวว่า แก่นของ เรื่อง ในไถ่ถอนปากคอนกรีตคืออะไร เพราะผู้แต่งมิได้
เจตนาจะให้ เป็นนวนิยายแต่ประการเดียว แต่ไถ่ถอนเอาข้อเท็จจริงทางบุคคลและสังคมใน
สหรัฐอเมริกาไว้ด้วย ไถ่ถอนปากคอนกรีตจึง เท่ากับเป็นผลงานที่เปิดเผยถึง สภาพความเป็นจริง
ในหลาย ๆ ด้านของ สหรัฐอเมริกา รวมทั้งจินตนาการของผู้แต่งด้วย แต่อย่างไรก็ตามไถ่ถอน
ปากคอนกรีตให้ทัศนะเกี่ยวกับอเมริกา ที่กล่าวว่า เป็นอารยประเทศที่มีความเจริญสูงสุดทางกา
นวิฤตก็จริงอยู่ แต่ก็ได้หมายความว่าอเมริกาจะทำให้คนอเมริกันหรือใครก็ตามที่ไม่ใช่อเมริกามีความ
สุขความสำราญได้ทั้งหมด ในทางตรงกันข้าม อเมริกาจะให้ความทุกข์แก่ผู้อพยพ และผู้
ยากจน อเมริกามีทั้งส่วนที่นาอภิรมย์และไม่นาอภิรมย์ กำกับด้วยเป็นประเพณีแห่ง เสรีภาพ โอกาส
และความทุกข์ยาก

ประเมินค่า ไท่กุนปากกอนกรีทเป็นสารคดีในรูปแบบของนวนิยาย จัดได้ว่าเป็นงานที่ผิดจากสารคดีหรือนวนิยายเรื่องอื่น ๆ วงศ์ศิลป์ปะในการเล่าเรื่องอย่างแท้จริง ผู้อ่านนอกจากจะไ้ทราบถึงสภาพบ้านเมือง ความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมทั่ว ๆ ไปแล้ว วงศ์ยังได้เขียนให้ทราบถึงสภาพทางจิตใจของตัวละครที่ได้ประสบวาทีกวญ ผู้อ่านก็จะไ้ทราบถึงบุคลิก วุฒินิสัย บุระทัศนะของสมบางคนในรูปขวงตัวละคร ที่ใช้ชีวิตอยู่ในสหรัฐอเมริกา

นอกจากนั้นไท่กุนปากกอนกรีทสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของสังคมเมืองว่า ชีวิตจิตใจที่วิตวิตและความรู้สึกนึกคิดของคนอย่างไร การที่ตัวละครบางตัวมีความวิตวิตทางอารมณ์ ระบบประสาทอาจกล่าวไ้ว่า เป็นเพราะอิทธิพลของสังคมอเมริกันที่บีบเร่งและใช้วัตถุ เป็นเครื่องกำหนดความสุขและการมองชีวิตไ้กว้างไ้ไกล ไ้กุนปากกอนกรีทเป็นความตักัดระหว่างความสืวิไลซ์และความยากจน

2. สารคดี (Non - fiction)

ศาสตราจารย์กฤษดา บัลลิกะมาส กล่าวว่า "เรื่องจริง (Non - fiction) จำแนกเป็นเรื่องหลายชนิด เช่น ชีวประวัติและอัตชีวประวัติ จดหมาย เหตุความทรงจำ สารคดีท่องเที่ยว อนุทิน จดหมาย บทสัมภาษณ์ เค้าเล่านี้ ถือเป็นเรื่องส่วนบุคคล ส่วนที่ไม่ใช่ข้อกิดต่าง ๆ เช่น ประเภทอธิบาย บทวิจารณ์ บทความ บทอภิปราย และปาฐกถา หรือเรื่องทางวิชาการเหล่านี้เป็นตัวอย่าง"¹ และกล่าวถึงความแตกต่างระหว่างบันเทิงคดีและสารคดีว่า "เรื่องแกะนั้นเป็นในก้านอารมณ์ ความประทับใจและบรรยายภาพ ส่วนเรื่องจริงนั้นเน้นความถูกต้องของข้อเท็จจริง เน้นเนื้อหาสาระ อันจักเป็นประโยชน์ในการอ้างอิง หลักการไ้โดยถูกต้อง หรือการแสวงข้อกิดเห็น อันประกอบด้วยเหตุผลเป็นที่เชื่อถือไ้"²

¹ กฤษดา บัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 35.

² " ค. หน้า 35.

นอกจากนี้อาจารย์กระแสร มาลาภรณ์ ยังได้แบ่งประเภทของสารคดีไว้ 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

1. บทความ
 - 1.1 ประเภทมีระเบียบแบบแผน
 - 1.2 ประเภทกวีนิพนธ์
2. บทกวีนิพนธ์
 - 2.1 แบบโดยวิธี
 - 2.2 แบบโดยพื้นที่
3. ชีวิตประวัติ คัดสรรชีวิตประวัติและจดหมาย ¹

จากการศึกษางานประเภทสารคดีโดยทั่วไป ของ วงศ์ วงษ์สุวรรณ (2503 - 2512) พบว่า วงศ์เขียนสารคดีในรูปแบบต่อไปนี้คือ

1. สารคดีท่องเที่ยว ไกลไกล บนถนนของความเป็นหนุ่ม เตละบอยมันท์ก๊ กิ นราทิบ หลงกลิ่นกัญชา
2. บทความบทวิจารณ์จำนวน 21 บท ในรวมเรื่องสั้นชุดหนาวเหน็บ
3. ชีวิตประวัติ จำนวน 2 เรื่องในรวมเรื่องสั้นชุดเถาธารมณี ส่วนผลงานในชุด "พอมานทีเหี่ยว" เป็นผลงานที่มีรูปแบบของงานหลายอย่างปนกัน ซึ่งมีทั้งความเรียงอ้างอิงได้ ชำช้น ถึงแมพอมานทีเหี่ยวจะเป็นผลงานที่ให้กวางบันเทิง แต่มันนำหนักของชวให้จริงอยู่มาก ปริณูตนิพนธ์ฉบับนี้จึงจัดไว้ในประเภทสารคดีด้วย

¹ กระแสร มาลาภรณ์ วรรณกรรมไทยปัจจุบัน หน้า 96 - 108.

2.1 สารคดีท่องเที่ยว อาจารย์กระแสร์ มาลายาภรณ์¹ ได้กล่าวถึงที่มาของสารคดีท่องเที่ยวไว้ว่า สารคดีท่องเที่ยวมีมาตั้งแต่สมัยกรีก หลังพุทธกาลเล็กน้อย เช่น บันทึกของหลวงจีนฟาเหียนในสมัยราชวงศ์ถัง และลงมาถึงสมัยที่นักอ่านบันทึกการท่องเที่ยวเหล่านี้มากขึ้นถึงสมัยของมาร์โคโพล ผู้แต่งเรื่องการเดินทางไปเมืองจีนใน ร.ศ. 1298

สำหรับในประเทศไทยมีเรื่องที่ชาวต่างประเทศเข้ามาเมืองไทยแล้วกลับออกไปเขียนเผยแพร่อยู่หลายเรื่อง เช่น เรื่องของ Pinto ชาวโปรตุเกสสมัยพระจักราชามิราช เรื่องของ Van Vliet ชาวฮอลันดาสมัยพระเอกาทศรถ และเรื่องของ Nicholas Gervais และ Chevalia De Chaumont ชาวฝรั่งเศสสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แต่เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้เขียนด้วยภาษากางประเทศที่คนไทยไม่รู้

ต่อมาถึงสมัยรัชกาลสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หม่อมราโชทัย (ม.ร.ว.กระต่าย อิศรางกูร ณ อยุธยา) เป็นเลขาธิการของคณะทูต ไปว่าเรื่องทางพระราชไมตรีกับกรุงอังกฤษในสมัยของพระนางวิกตอเรีย ท่านได้บันทึกการเดินทางตั้งแต่ต้นจนจบในรูปของ "จดหมายเหตุคณะราชทูตไทยไปอังกฤษ" ที่ต่อมาท่านได้แต่งเป็นร้อยกรองขึ้น ชื่อ "นิราศรอบโลก" ขึ้น

ในปัจจุบันสารคดีท่องเที่ยวในวงการหนังสือไทยมีจำนวนมาก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งประเทศที่อยู่ใกล้ประเทศไทย และประเทศที่ไกลออกไป

ประเภทของสารคดีท่องเที่ยว อาจารย์กระแสร์ มาลายาภรณ์ ได้แบ่งออกไว้เป็น 2 ประเภท คือ

1. แบ่งโดยวิธีการเล่า

1.1 เล่าไปเรื่อย ๆ เช่น พระราชนิพนธ์ใกล้บ้านของ ร.5 ฉากฉลุของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช และลัทธิแลดอเคอน ของ วิลาศ มณีวัต

¹ กระแสร์ มาลายาภรณ์ วรรณกรรมไทยปัจจุบัน หน้า 97 - 98.

1.2 เค้าเปรียบเทียบไปถึงไท่ก็เปรียบเทียบให้ฟังว่า คือหรือเลวอย่างไร
เป็นการที่ออกจะตั้งใจเปรียบเทียบ เช่น ปลัดเล่งเงี้ยวรอบเลา ของ เป้ง วิหัยมณูลักษณ์

2. โคยแบ่งพื้นที่

2.1 ห่องเหี้ยวในประเทศ เช่น เรื่องนำเหี้ยวต่าง ๆ ในอนุสาร อ.ส.ท.
เป็นต้น

2.2 ห่องเหี้ยวในเอเชีย เช่น ถกเขมร ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช
เหี้ยวอินเดีย ของ คุญีมาลา เป็นต้น

2.3 ห่องเหี้ยวนอกเอเชีย เช่น เยือนส์แทนทีเนเวีย ของประกาศ วัชรำภรณ์
รอนไปปารีส ของ ลมูล อทิพยัคฆ์ และ สวรรค์เวียนนา ของ เวือไบ เป็นต้น

จากการศึกษาสารคดีของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ พบว่า สารคดีห่องเหี้ยวมีจำนวนมากที่สุด
แยกตามประเภทดังกล่าวกว้างขวางกันไ้ถึงต่อไปนี้

1. สารคดีบันทึกห่องเหี้ยวในประเทศไทย¹

1. เมืองคนเล็ก
2. วงศ์ไกร - สงครามดังความฝัน
3. กอเหี้ยวไปกินปลาที่แก่งกระจาน
4. บางซอบ - กรุงเทพฯ
5. เสเพลบอยบันทึก

¹ คือพิมพ์รวมกันอยู่ในชุด "เสเพลบอยบันทึก".

2. สารคดีบันทึกทองเที่ยวต่างประเทศ

2.1 ทองเที่ยวในเอเชีย¹

1. เจ็บบาทสุดท้ายที่หาคิใหญ่ (สิงคโปร์ กัวลาลัมเปอร์ ปันง)
2. คลีกีโปโย (ญี่ปุ่น)
3. ชองกง เมืองแห่งดอกไม้ไฟ และความงามบนความรุ่งรัง (ฮ่องกง)

2.2 ทองเที่ยวนอกเอเชีย

1. ที่นี้ฮอดลิวัก²
2. นิราศคิย
3. หลงกลืนกัญชา

3. สารคดีบันทึกทองเที่ยวถึงวิชาการ เป็นประเภทที่ผู้เขียนปฏิญาณตนแนบแน่น
เพิ่มเติมจากการแบ่งประเภทในช่วงต้น ซึ่งมีอยู่ 1 เรื่องจำ หอมานคนเที่ยว

อาจารย์กระแสร มาดยาภรณ์ กล่าวว่า "บันทึกการทองเที่ยวของเรื่องนอกจากจะให้ความรู้แล้ว ยังให้ความหยรษาอีกด้วย"³

ผลงานประเภทสารคดีทองเที่ยวของ 'รงค์ เป็นการเสนอในลักษณะคล้ายบันเทิงคดี กล่าวคือ มีตัวละคร ฉาก บทสนทนา จึงให้ความบันเทิงพร้อมกันไปในขณะที่ผู้เขียนได้สอดแทรกข้อเท็จจริงไว้ด้วย ในการพิจารณาสารคดีทองเที่ยวของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ปฏิญาณตนแนบแน่นนี้จะได้อือเอาความรู้ด้านข้อเท็จจริงเป็นหลัก

¹ ที่พิมพ์ร่วมกันอยู่ในชุด "บนถนนของความเบ้เห่นม".

² ที่พิมพ์รวมอยู่ในชุด "เสเพลบอยบันทึก".

³ กระแสร มาดยาภรณ์ วรรณกรรมไทยปัจจุบัน หน้า 99.

2 1.1 สารคดีท่องเที่ยวในประเทศ

1. เมืองคนเด็ก

เป็นสารคดีที่ท่องเที่ยวในประเทศ อยู่ในสารคดีชุดเสเพลบอยบันทึก 'รงค์ ได้เขียนถึงการเดินทางไปชมการก่อสร้างเขื่อนยันฮี (เขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก) และนอกเหนือไปจากสภาพของการก่อสร้างแล้ว 'รงค์ ยังได้เขียนถึงเรื่องราวของผู้คนที่ทำงานนี้ด้วย เมืองคนเด็กจึงเป็นสารคดีนาฬิกาที่ให้ความบันเทิงและสาระของสถานที่แห่งนั้นไว้ถาวรในแง่มุมมองต่าง ๆ

"... อีกสองขวบถัดไปเมื่อข้าพเจ้ามองลงมา จะเห็นเรือของคนเขาปลาเล็กเหมือนกับดังสบู่ บางตอนเหมือนเราถูกชนาบควายป่า บางตอนเรารู้เหมือนขึ้นไผ่ผิงหิมมองอากาศและน้ำที่เป็นประกายตลอดอยู่เบื้องล่าง ..."

(เมืองคนเด็ก : เสเพลบอยบันทึก : 52)

"เป็นครั้งแรกที่ข้าพเจ้าเข้ามาจับมือถือดยกกำลังจะกล่าวถึงสิ่งที่มองเห็นอยู่ มันเป็นที่กว้างยิ่งใหญ่และน่าพิศรัยอย่างไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์การก่อสร้างของประเทศไทย

คนงานจำนวนนับพันกำลังหยิบเครื่องมือของเขาเพื่อจะถากเกลากฎเขาให้เป็นรูปร่างตามที่ต้องการให้มันเป็น เขาต่างกระวักกระจายอยู่ตามจุดต่าง ๆ จากกันแม่น้ำขึ้นบนยอดเขา จากผาฝั่งหนึ่งไปสู่อีกฝั่งหนึ่ง คนเหล่านั้นและเครื่องจักรกลมากชนิดเต็มไปด้วยความเคลื่อนไหวอย่างรีบเร่งและแรงแรงยิ่งกว่านั้น มันหมายถึงปัญญาและความพยายามจะเอาชนะธรรมชาติของคนเรา กฎเขาที่ยืนยงกลายเป็นเหมือนของเล่นกลายเป็นของอ่อนเมื่อมันได้พบกับความมั่นใจอันแน่วแน่มันได้ถูกเชือกเคื่อน ถูกระเบิด ถูกทำลายและถูกเคลื่อนย้ายไปตามแต่ใจคนก่อสร้าง...."

(เมืองคนเด็ก : เสเพลบอยบันทึก : 68 - 69)

ค่าใช้จ่ายในการสร้างเขื่อน

"ประมาณราคาก่อสร้างทั้งหมด 3,500 ล้านบาท" ปู่ (นายช่วงชลอ บุรณะพรรค) ตอนได้โน้ตวันที่เกียวนั้น เป็นค่าลงทุนระยะแรกเสีย 2,000 ล้านบาท และขึ้นต่อไป 15,000 บาท

เอาละ เมื่อคุณได้ถามขึ้นก็ควรจะได้ทราบต่อไปว่า การลงทุนเป็นจำนวนมากขนาดนี้รัฐบาลไม่สามารถจะหาเงินจากงบประมาณมาจัดทำได้ในระยะเวลาสั้น ๆ เพียง 5 ปี ดังนั้นเราจึงต้องขอกู้จากธนาคารโลกซึ่งก็กู้กันอยู่แล้ว ด้วยเหตุที่รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งการไฟฟ้า ยันฮีขึ้นเป็นองค์การอิสระ เพื่อเป็นศูนย์กลางและเป็นผู้ชำระหนี้จากผลกำไรในการขายกระแสไฟ โดยมีรัฐบาลไทยเป็นผู้อุปถัมภ์"

(เมืองคนเค็ด : เสเพลบอยบันทึก : 71)

ความขัดแย้งและปฏิกิริยาของชาวบ้าน

"ขณะที่วิศวกรของเรามองเห็นความเรืองรองจากแผ่นฟิล์มเขียวนับด้วยรอยควั่นแผ่น หรือการแผ่รังสีออกซึ่งรูปลักษณ์เพื่อคำนวณจำนวนดินแดนดินนับแสนนับล้านไร่ที่จะสมบูรณ์ผลผลิตหลังจากเขื่อนสร้างเสร็จ คนที่บานานาจะแหงนหน้าดูขอมะม่วงว่าปีนี้จะติดลูกดีไหม หรือเผาคูสมโอที่ปลูกไว้หน้าบ้านว่าจวนแก่เก็บเอาไปขายโกหรือยัง ปีไหนฝนงามน้ำค้ำทำนาได้ผลก็จะซื้อของใส่กันแกล้งไปทั้งตัว เสือเก็บไว้กินบ้าง เขาอยู่กันอย่างร่มเย็นเป็นสุข การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างสงบเรียบร้อย และสันติโอบอ้อมอารีในความหมายที่แท้จริงของหลักธรรมข้อนี้...."

(เมืองคนเค็ด : เสเพลบอยบันทึก : 156)

หน่วยงานบางประเภท

"เราเรียกงานเช่นนี้ว่า บริการความปลุกภัย' เซฟตี้กระจำง หันมามองข้ามเจ้าคอนเย่นวันหนึ่ง ขณะขับรถขึ้นไปตรวจเช็คจุดอันตรายบนเส้นทางใหม่เลียบไหล่เขาอีกสายเบื้องตะวันตก เขายิ้มแบบเกรงขาม ก็ดูตรงความหมายดีหรอก แต่ผมอยากจะเรียกว่าเราเป็นหน่วยกัลยาณมิตรมากกว่า เพราะเราใกล้ชิดคอยกอบกู้คนอื่น และความรับผิดชอบทำให้พวกเรากองกัลยาณมิตรตายอยู่ทุกวินาที จริงไหมครับ เราคือหน่วยกัลยาณมิตร และโดยเฉพาะผมเป็นคนกัลยาณมิตรมากกว่าทุกคนเลย...."

(เมืองคนเค็ด : เสเพลบอยบันทึก : 370)

2. วังตะไคร้ - กองมั่งความฝัน

สารคดีเรื่องนี้เป็นสารคดีท่องเที่ยวขนาดสั้นเพียง 8 หน้าเท่านั้น อยู่ในชุดเสเพลบอย-บันเทิง 'รงค์ ได้เขียนถึงการเดินทางไปที่วังตะไคร้ และสภาพความมั่งคั่งของวังตะไคร้

ตัวอย่าง

"ส่วนอันงมความมั่งคั่งความฝันแห่งนี้อยู่ที่ตำบลสาริกา จังหวัดนครนายก การเดินทางไปถึงค่ายรถยนต์นั้นว่าสะดวกมาก เพียงร้อยสามสิบกิโลเมตรเศษจากกรุงเทพฯ แล้วแยกทางทิศตะวันออกก่อนเข้าถึงตัวจังหวัดอีกราวสิบหกกิโลเมตร...."

(วังตะไคร้ . เสเพลบอยบันเทิง : 370)

ความมั่งคั่ง

"... ตามกำแพงไม้บางแห่งมีคฤหาสน์ของวัง . . สบายกลีบสีเหลืองแกมแดงเลื้อยลดบานอยู่เป็นกลุ่ม ดอกพยอมไทรช่อโตรับแสงแดด... ก่อใหญ่เหลือที่จะเปรียบ ทางอีกฟากฝั่งข้ามลำธารไป คอนยาสองแถว...มองดูชาวไพร่นอนอยู่ในสีเขียวครึ้มของป่าเบื้องหลัง ว่างเพร่ามานั้นแถมอยู่ทั่วไป... งามกายคอดและระเหิดระหงกว่าถึงใบลานแล้วแต่ชวนให้อยากอยู่ดูว่ายามเมื่อคืนเดือนหงายจะงดงามปานใดต่อความรู้สึกเพียงไร"

(วังตะไคร้ . เสเพลบอยบันเทิง : 374)

3. ถ่อเรือไปกินปลา - แก่งกระเจาน

สารคดีเรื่องนี้เป็นบันทึกการท่องเที่ยวของ 'รงค์ ที่ได้เดินทางไปแก่งกระเจาน

"พ้นจากสันเขา ทางเขี้ยวลึกเก้ไปจนถึงลำน้ำที่กว้างในระหว่างคองไม้สูงคั่นแม่น้ำเพชรไหลริน แฉกธารอยู่เบื้องล่าง เราช่วยกันขนของลงไปที่ชายหาดกรวด ข้าพเจ้าพยายามจะถ่ายรูปทั้งที่อากาศไม่เป็นใจเลย คงตะไคร้บ้างมองเห็นสวยงามจนน่าจะถูกถึงควย

ภาษากรีก ป่ากริมเซีย บางครั้งแทบจะห่อแสงบ้าง โลกจะมองว่าชาวทมิฬเหมือนม่านผิวใหญ่ เห็นว่า
เกาะรากอยู่กับก้อนหินชายฝั่ง และก่อกระดานสี่เหลี่ยมอันงามอยู่ตามพงอว"

(ถ่อเรือไปกินปลา - แก่งกระวาน : เจเพลบอยบันทึก : 381)

"... ข้าพเจ้าได้รับคำบอกเล่าว่าบาเวียมีชุมชนมากตามแม่น้ำบริเวณนี้
มันเป็นปลาตระกูลสูง เกลล์ใหญ่ และกินอาหารสะอาดจำพวกสาหร่าย ตะไคร่ตามกรวดหินและพืช
บางชนิด

ส่วนความอร่อยของมัน

พรานเบ็คเล่าว่า "เมื่อสิบปีก่อน ผมทำงานอยู่แม่น้ำแมกลอง หมู่เกาะลิสสทางค
เท่านั้น แต่ปลาเวียนก็ลิสสทางค พวกคนจีนชอบกินนัก เขาว่าหลิฮือ เจาฮือ หรือ ช่งฮือ
ก็สู้มันไม่ได้...."

(ถ่อเรือไปกินปลา - แก่งกระวาน : เจเพลบอยบันทึก : 382)

4. บางซวน - กรุงเทพฯ

สารคดีเรื่อง บางซวน - กรุงเทพฯ เป็นเรื่องราวของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' เอง
'รงค์' ได้เขียนถึงสภาพความเป็นอยู่ที่บางซวน

"... ถึงตอนเช้าเข้าไปถึงห้องรับแขก ของนอนไปถึงห้องน้ำ และครัวไปถึงบาร์
แทบจะพูดได้ว่าทุกตารางนิ้วบนเนื้อที่ห้าสิบหกตารางเมตรได้หลังคาที่ข้าพเจ้าเรียกว่าบ้าน หรือ
ประเพณี ฉายประเสริฐ เพื่อที่อารมณ์อันอย่างน่ากลัว ขยายมาเรียกว่าเป็นโรงฆ่าสัตว์
ทุกตารางนิ้วกรังด้วยซี่ปูนรองเท้า เศษกระดาน และทุกสิ่งทุกอย่าง ตะกร้าเสื้อผ้าแน่นจนล้น
ลงมากองบนพื้น ถูกเข้าแข็งเหมือนเลือดแดงแบ่งมีกลิ่นคาว ๆ เพราะตากแดดแห้งไม่สนิท รองเท้า
ทุกคู่อมแอม เหมือนเกาหูกอดที่หวนลงไปคลุกขี้ดิน...."

(บางซวน - กรุงเทพฯ : บนถนนของความเป็นหนุ่ม : 392)

"แม้อยากให้เป็นหมอ พ่อยากให้เป็นวิศวกร แก่ข้าพเจ้าอยากเป็นก๊วย และ บังเอิญเป็นก๊วยที่ชอบอ่านขุนช้าง - ขุนแผน และเรื่องระโลมโลกย์ของ อุณณา เพ็งธรรม ชอบไป ฟังหมอบราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช พุคเวเลหาเสียง ชอบทำอะไรตามอารมณ์ ฟุ้งเพื่อจนอยู่บ้าน ไม่ได้ต้องออกมาวิ่งเร่ไปถามถามลิติต จนจวนจะอดตายก็ไปได้เมียก็มีรถยนต์ เมียรักเหมือนกับ ทำให้เกิดออกมาเอง แก่พอตาเกลี้ยคับคิบจนทุกวันนี้ เลยหันเหินไปเป็นก๊วยชั้นคลาสสิก เทียวไนท์คลับ กินเหล้าฝรั่ง และชอบกินเมียคนอื่น หลงสนานมาเหมือนพระรามหลงเมีย เกือบจะ ตีคิรวงหรือไม้ก็สะกดคืนใครตายอยู่รอบมระร่อ ก็พอดักงานพาและมีนายก็...."

(บางตอน - กรุงเทพฯ : บนถนนของความเป็นหนุ่ม : 394)

5. เตพลบอยบันทึก

ลารกก็เชิงบันทึก วงศ์ วงษ์สวรรค์ ได้เขียนไว้ท้ายคำขวัญเวลาตั้งแต่

16.30 - 24.45 น. สาระของเรื่องเกี่ยวกับความคิดกว้าง ความคิดเชิงปรัชญา ประสบการณ์ ในอดีต และอื่น ๆ

ตัวอย่าง เช่น

18.50 น. หมูแพงเพราะไก่อแพง

18.55 น. ความจนมีอยู่สองชนิด หาเงินไม่เป็นหนึ่ง ใช้เงินไม่เป็นหนึ่ง

20.20 น. ความทุกข์อีกอย่างหนึ่งของมนุษย์คือ การรอกแวกแวกกรดึญลูกคนไม่

20.29 น. และเงินนั้นเองทำให้มนุษย์เราประเมินเข้าใส่ใจคอกันติดไปหมด ถ้าไม่มี

21.15 น. คำแนะนำบ้างของผู้ชายที่เริ่มจะศิโรราบ จงมีอารมณ์ขัน

อยู่เสมอ หัวเราะเข้าไว้ หกล้มปากแตกก็หัวเราะ

รดประจำทางแน่ก็หัวเราะ ไฟพุ่งเข้าแพงก็หัวเราะ เมียทบนหน้า

หัวเราะ เจ้าหนูชู้ว่าจะเตะหัวเราะ นั่งอยู่เฉย ๆ ไม่มีอะไร

จะหัวเราะก็หัวเราะ

24.13 น. อย่าไว้วางใจทาง อย่าวางใจตนเอง

24.45 น. ใคร ๆ ก็บ่นถึงกันแล้วว่า เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองเพิ่งสิ้นสุด
เชื้อชีพพลาสติกเส้นและแปรรูปยวบยาบ

(อาละ - เข้าวนเสียที - เปื้อนน้ำตัวเองเหลือเกิน เอ - เมื่อเย็นวาง
หนังสือ "เจ้าคนนายคน" ไว้ที่ไหน เสด็จลอยเกล็ดตามหาห้องโถงนี้ไม่พบ อารมณ์หงุดหงิดขึ้นมา
กระชั้นกัน เจ็บใจแท้ เลยเข้าห้องปลัดยาแต่งตัวขับรถยนต์ไฟฟ้าออกจากบ้าน เพิ่งจะคิดหนึ่งเท่านั้น
นี่ก็อะไรเป็นมาอยู่ทำไม บารออีกหลายแห่งยังไม่เปิด เ็นไว้วางใจยังได้ ตอนวิ่งหาเงินใช้หนี้ชีวิต
ก็เหนื่อย)

2.1.2 สารคดีบันทึกท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

ก. ท่องเที่ยวในเอเชีย มี 3 เรื่อง ได้แก่

1. เงินบาทสุดท้ายที่หาคำใหญ่
2. คลื่นโมโน
3. ยองกง เมืองแห่งหยกที่แพ้ และความงามบนความรุ่งโรจน์

สารคดีบันทึกท่องเที่ยวในเอเชียทั้ง 3 เรื่องนี้ตีพิมพ์รวมกันอยู่ในชุด "บนถนนของความ
เป็นหนุ่ม"

1. เงินบาทสุดท้ายที่หาคำใหญ่

เป็นสารคดีบันทึกท่องเที่ยวของ 'รงค์ คราวเต๋ 'รงค์ ไร่รับเชิญได้ไปเป็นผู้สังเกตการณ์
การขอมรบทหะเลชื่อ 'ซีไลออน' 'รงค์ ได้เดินทางร่วมไปกับเรือพิฆาต "อเมอรัส" ถึง
สิงคโปร์ และเดินทางกลับเองจากสิงคโปร์ ผ่านกัวลาลัมเปอร์ ปีนัง สิ้นสุดที่หาคำใหญ่ และ
เดินทางกลับกรุงเทพฯ

เงินบาทสุดท้ายที่หาคำใหญ่ บันทึกการท่องเที่ยวกังเต๋ สถานที่ขนส่งเอกมัยจนเดินทางกลับ
ถึงหาคำใหญ่

"การเดินทางทั้งที่สถานีรถไฟทาง ปากซอยเอกมัย พอกันชั้นแท็กซี่หักพวงมาลัย ปากเข้าไปบนถนนหรรษะฉาบไว้ด้วยกรวดและฝุ่น เราก็ไปถึงอาคารไม้รูปร่างน่าสงสารหลังหนึ่ง มีเจ้าหน้าที่มาคอยนำทางตามสายตาสะดวกอยู่เบื้องหลังเราและแอร์หน้าเป็นมัน เพราะความเร่าร้อนของ อากาศตอนบ่ายเศษของเดือนพฤษภาคม"

(เงินบาทสุดท้ายที่หักใหญ่ : บนถนนของความเป็นหนุ่ม : 174)

สภาพของสถานีขนส่งเอกมัย พ.ศ. 2504

"ทุกอย่างที่นี้รวกเร็ววุ่นวายเต็มไปด้วยผู้คนที่นี่มาถึง และที่กำลังจะไปยังเมืองต่าง ๆ รถประจำทางมากมายจอดขนกันอยู่รอเวลาออกที่จะถึงจากถนนนอกเคิงชะลอม แหมลงวันและกระเป๋าดูเต็มทางสวนกันอยู่ชั่วชั่ว ในท่ามกลางแคว้นอันจำ คนชนของอาบเหงื่อโขก อยู่ตลอดเวลา"

(เงินบาทสุดท้ายที่หักใหญ่ : บนถนนของความเป็นหนุ่ม : 175)

สภาพสิงคโปร์

"เขาจึงเล่าต่อไป... เมืองจีนในสิงคโปร์กำลังเจริญเติบโตมาก ถึงเขาเองจะไม่เคยเห็นเขียงไ้หรือข้าวเจ้า แต่ก็เคยได้ยินบางคนที่นั่นเป็นเมืองจีน ยิ่งกว่าเมืองจีนที่นั่นเสียอีก เต็มไปด้วยคนที่แย่งกันขายของ แย่งกันหาใจ ส่งเสียงกับให้ชม อะไรต่ออะไรดูสับสน วุ่นวายไปทั้งนั้นแม้จะว่าแม่โคที่แขวนไว้เกลื่อนคาม โตกันผาด หรือราวฉากผ้าตามช่องหน้าต่างก็หลอกลวงเสียงคุยกันแข่งกับคนคุย ลงไปเที่ยวดูแล้วจะเห็นเองว่าผู้คนมากมายเพียงไหน เป็นที่น่าเที่ยวที่ไม่น่าไปเที่ยวเลย วัฒนธรรมก็จริงแก่นักลางกร ะเป่างละคนโกงก็ชุมเหมือนคบกับบุญ เดินเที่ยวด้วยกันไปบนถนนเหมือนหนุ่มสาวรักกับใหม่ ๆ ศาสนาเป็นเพียงยาหอมเก่าแก่ชานหนึ่ง สำหรับชะโลบน้ำใจคนจะคิดถึงพระก็พอเมื่อจนตรอกเท่านั้น"

(สิงคโปร์ : เงินบาทสุดท้ายที่หักใหญ่ : บนถนนของความเป็นหนุ่ม : 237 - 238)

"โดยยกเว้นที่จะพูดถึงกันชั้นสูง มีการศึกษาดี กริยาของผู้หญิงสิงคโปร์ชั้นเสมียน
ตามห้างร้านหรือผู้หญิงคาบาเรต์เป็นสิ่งที่น่าสงสาร และขบขันเท่า ๆ กัน สิงคโปร์ไม่ใช่แค่จะ
เป็นเมืองจับจ่ายของผู้คนหลายชาติหลายภาษาเข้าไปแจกเจี๊ยกสืบพันธุกัน ประเพณีและวัฒนธรรม
ต่าง ๆ เราก็อาจกล่าวได้ว่าไม่มีเลย คนทุกคนพร้อมที่จะรับอะไร เอามาปฏิบัติได้ ถ้าเขา
รู้สึกว่าจะเหมาะสมแก่ตัวเขา ท่านอาจจะไปพบคนสวมเสื้อจ้ามตัว เกี่ยวขั้บรถเบร็กกับราคาเหยียบแสน
และท่านก็จะต้องพบใครสักคนเค็นโล่ เสด็จในคอเข้ามาในห้องบุฟเฟต์ควมคาวีชีของชาวตะวันตก
กินอาหารแบบตะวันตก และพูดกันด้วยภาษานั้น"

(สิงคโปร์ : เงินบาทสุดท้ายที่หาคิใหญ่ : บนถนนของความเป็นหนุ่ม : 264)

"สิงคโปร์ไม่มีทรัพยากรอะไรมากมาย จนจะฉวยตัวไกวว่ามั่งคั่ง ต้องอาศัยจาก
ประเทศเพื่อนบ้านทั้งนั้น แม้แก่น้ำก็ยังอาศัยท่อส่งมาจากยะโฮร์มารอนแดนคินิใหญ่ ญไปบิอะไรที่จะ
เลี้ยงตัวเองได้เลย คนก็เกิดแข่งกันทุกคืน การส่งวนอาชีพจึงเป็นเรื่องว่าเป็น"

(สิงคโปร์ : เงินบาทสุดท้ายที่หาคิใหญ่ : บนถนนของความเป็นหนุ่ม : 271)

"สิงคโปร์เป็นจุดนัดพบการกินที่เอร็ดอร่อยแห่งหนึ่ง เหมือนกับนครใหญ่ ๆ หลายแห่ง
ในโลก กรุงเทพฯ มีเขาวัยันและมังกรทองที่นั่นก็มีปักกิ่งและไททอง ที่นี้เรามีหัชบาฮาล
ที่นั่นก็มีอิสลามิกที่เลื่องลือมากในการปรุงอาหารแบบมลายูและอินเดียน สำหรับคนตะวันตกนั้นแทบ
จะว่าไม่พบยุ่งยากในเรื่องนี้เลย ไกมอนต์ หรือ ปรีนซ์ และภัตตาคารอื่อกหลายแห่งพร้อมจะ
ยื่นมือออกมาต้อนรับและรับเงิน...."

(สิงคโปร์ : เงินบาทสุดท้ายที่หาคิใหญ่ : บนถนนของความเป็นหนุ่ม : 277)

สภาพกัวลาแลมเปอร์

"สะเต๊ะที่นี่ไม่ใหญ่นักกลัวกินคอหอย น้ำจิ้มก็ลิ้นแฉกแซ่ซดจืด แต่ไม่ถึงกับเผ็ดร้อนลิ้นคนไทย ถ้านึกเสียวกำลังกินแกงที่แม่ครัวหยิบเครื่องเทศบดบักไปหน่อย ชนิกเนื้อวัว ไม่ละลิบเส้นศร เครื่องในและเนื้อไก่กอกใบละบาทเศษ อย่างแกงคั่วจะเจ็ดยกบดไม้ก้อม ชนบั้งบั้งไม่มีเหมือนกบในสิงคโปร์ ไข่ขาวทอดหางมะพร้าวหนึ่งจนเปื่อยและ หอมใบไม้คั่ว"

(กัวลาแลมเปอร์ : เงินบาทสุดท้ายที่หาค่าใหญ่ . บนถนนของความเป็นหนุ่ม : 342)

"บนถนนราบเรียงสลับกับเป็นเมืองแห่งยาง ข้าพเจ้าได้ความรู้จากการมองออกไปนอกหน้าต่างรถประจำทางว่า ส่วนของคนชนบทมักจะวางโคกเค่นอยู่ตรงหน้าบ้าน เหมือนกับสวนดอกไม้เล็ก ๆ หน้าบ้านของคนที่นี่ หรือโอบกั้นและกระบายน้ำตามน้ำบ้านในชนบทบางแห่งของไทยเรา และหลายต่อหลายครั้งเมื่อรถหยุดตามป้ายข้างทาง คนที่เบียดเสียดกันขึ้นมาเป็นคนจีนมากกว่าความอายุ แท้ทุกคนพูดภาษามลายู รวบรวมกันขับรถคันนั้นด้วย"

(กัวลาแลมเปอร์ : เงินบาทสุดท้ายที่หาค่าใหญ่ . บนถนนของความเป็นหนุ่ม : 348)

สภาพเมืองปีนัง

"เสียงเก๋งยวไซไหลตามเกลียวรอกโรยสะพานทอดลงมาเชื่อมระหว่างกราบเรือและท่าเรือ พร้อมกับเสียงอื้ออึงก็ดังขึ้นเหมือนเรากำลังตกอยู่ในวังแมลงวันตัวโตเท่าคน หรือมีใครยกแผ่นฟิล์มเข้าไปวางไว้ในสมอง ความเป็นเมืองท่าแสดงออกมาด้วยความร้อนรนของผู้คน พนักงานขนของเข็นรถมาตามรางอย่างรวดเร็ว เด็กนักเรียนคนหนึ่งล้มลงแล้วก็ลุกขึ้นยืนเอง ไม่ต้องการใครช่วยก็งัดและไปมีเสียงขอโทษ"

(ปีนัง : เงินบาทสุดท้ายที่หาค่าใหญ่ : บนถนนของความเป็นหนุ่ม : 371)

2. คลีลิโมโน

สารคดีเรื่อง "คลีลิโมโน" เป็นบันทึกการท่องเที่ยวของ 'รงค์ ภายหลังเดินทางจากประเทศญี่ปุ่น สารคดีเรื่องนี้ให้ทั้งความบันเทิงและความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่น ค่านต่าง ๆ รวมทั้งความรู้เบ็ดเตล็ด เกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่น ถึงอย่างต่อไปนี้

"เรื่องการตกแก่งภายใน ทำห้องนั่งเล่นให้มาสบายทำให้น่านอน ของของมเขย นักกีฬาวินัยญี่ปุ่นเป็นอันหนักที่เคียว ขณะที่อเมริกันใช้เนื้อที่มาก วัสดุภัณฑ์ราคาแพง เพอร์นิเจอร์ ดูคดโกงงามแต่ใหญ่โต ญี่ปุ่นจกสิ่งเหล่านี้จึงทุกประการ ใช้เนื้อที่แคบ ๆ ประกับโน้นเล็ก ๆ น้อย ๆ ราคาไม่แพง จึงเหล่านี้จะเห็นได้จากห้องในโรงแรมทันสมัยที่สร้างขึ้นใหม่และกามบ้านของคนญี่ปุ่นที่มีฐานะดี

(คลีลิโมโน บนถนนของความเปิ่น : 22)

"สิ่งที่ชาวไม่ได้ในบาญี่ปุ่นคือ คนไม่แะฉวน ยากจอย่างไรก็ต้องมีส่วน บ้านคนจน ๆ ที่เบียดเสียดกันอยู่อย่างน้ออีกซัก ซอใหม่ได้ใช้สองสามตารางเมตร เจ้าของบ้านก็จะพยายามจัดให้มีคนไม่ ดูรกรับเยือกเย็นเป็นส่วนไปได้เหมือนกัน"

(คลีลิโมโน : บนถนนของความเปิ่น : 23)

"ในญี่ปุ่นคนเมาปีเร้าพออย่างกว้างขวาง ตำรวจต้องให้ความคุ้มครองแทบจะว่ามากกว่าคนดี ๆ เสียอีก และคนที่กะต้องระวังไม่เผลอเรื่องมีราวกับคนเมาเปิ่นแน่นอน ถึงจะมาพลาดเกรียงไกรก็ต้องเลี้ยงหมไปเลย แต่ถ้าอยู่ในที่ที่หลีกเลี่ยงไม่พ้น เช่นในรถประจำทางหรือในรถใต้ดิน ก็ต้องอดกลั้นให้เต็มสติ อย่าได้ไปกระชากออกเคื่อแล้วชกโครมหรือตบหน้าสักคนเป็นอันขาด เพราะตำรวจจะไม่เอาผิดกับคนเมา"

(คลีลิโมโน : บนถนนของความเปิ่น : 51)

"จากตัวเลขเปิดเผยเป็นที่ทราบกันทั่วไป ผู้ป่วนปิสโกลีลงทะเลเขียนอยู่ราวหกหมื่นคน พวกไคตินประเภท "หาคำกับขาว" หรือ "คนธรรมดา ธรรมดาโม" อีกจำนวนเท่าไรไม่มีใครทราบ ภายหลังที่ออกกฎหมายเลิกโสเภณีแล้ว รัฐบาลก็ขอร้องไปทางห้างร้านและโรงงานต่าง ๆ ให้รับ ผู้หญิงพวกนี้เข้าไว้ทำงาน เป็นการช่วยเหลือกัน

ก็จึงเป็นอันว่าผู้ป่วนเป็นชาติที่ไม่มีผู้หญิงคนชั่วเลย ความหลักการ ส่วนวิธีปฏิบัติการนั้น คงไปกองเอาตามพวกนี้ให้เสียเวลา การหาเพื่อนเที่ยวเพื่อนนอนจึงไม่ยากนัก"

(กลั๊กโมโน : มนถนนของความเป็นหนุ่ม : 59)

"ผู้หญิงไม่โดยทั่วไปได้จะมีได้เสียจารย์ธรรมดาวันตกเข้าไปเต็มหัวใจ หล่อนได้รับกาว อิมมาโก้ เป็นภรรยาตัวเอง เป็นคนของผู้ชาย ก็กินผู้ชาย หล่อนเข้าใจการทำตาม อ้าโอใจของเขา รู้จักจุกอ้อน ความแข็งแกร่ง กลองจนเขื่อนั้น

จิตสำนึกก่อน - เย็นนักถักถัก - ภูชี้ไคโลได้ - เชื้อโง่งและสำนักในบุญคุณ ของสามี่"

(กลั๊กโมโน : มนถนนของความเป็นหนุ่ม : 71)

"ถูกแล้วกับ ไอ้โอเค็งนี่มันก็คล้าย ๆ กับเย็นคาโพนั่นแหละ" จุลพันธ์ว่า โอเค็งมีอยู่ทั่วไปตามข้างถนน เป็นร้านเล็ก ๆ ที่ตั้งอยู่บนล้อเข็น จุกใส่หอมบวม พอเห็นหน้าคนขายว่าอารมณ์ดีหรือเฟื่องทะเลาะกับเมียมาหยก ๆ ตรงกลางมีหม้อทองเหลืองก้นตั้ง ตั้งอยู่บนเตาไฟ ส่วนประกอบของโอเค็งมี 1.จานปัก - ไข่ - เตาหุง - รูปเส้นเป็นก้อน ๆ แต่ละอย่างเสียบไม้เอาไว้ต่างหากจากกัน วางอยู่ปริ่ม ๆ มนน้ำซุบที่ใส "โซยุ" หรือน้ำปลา ผู้ป่วน

(กลั๊กโมโน : มนถนนของความเป็นหนุ่ม : 71)

3. ฮ่องกง เมืองแห่งหยกที่เพาและความงามบนความรุ่งรัง

สารคดีบันทึกท่องเที่ยวเรื่องนี้ 'รงค์' เขียนขึ้นจากการเดินทางไปฮ่องกงกับเรือรบ "วอร์รัมมังกา" ในฐานะผู้สังเกตการณ์การซ้อมรบทางเรือของราชนาวีแห่งจักรวรรดิอังกฤษ 'รงค์' ได้บรรยายถึงการเดินทางทั้งขณะอยู่บนเรือและเมื่อถึงฮ่องกง จึงทำให้ผู้อ่านนอกจากจะได้รับความเพลิดเพลินแล้ว ยังได้รับความรู้เบ็ดเตล็ดเกี่ยวกับฮ่องกงบางประการ ซึ่งเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

"นอกจากที่เพาสี่เขียวสดที่เบิก창ไปจนถึงแถบละโพก สิ่งที่ทำทหายอันคืบคืบไปก็คือ "ป้ายห้ามบนน้ำลาย" ชาวเมืองมากมายเหลือเกินกางข้างถนนระเรื่อเข้าไปจนในสถาปัตยกรรม โอวาทันสมัย บางป้ายเขียนด้วยตัวอักษรเรียบ ๆ สุกภาพ บางป้ายสอกลีเย้นตาประจักษ์ว่าผู้เขียน ได้ถ่ายทอดมันออกมาจากอารมณ์อันไหวของเขา และบางป้ายข้างคูคลองก็ราวกับวาดเหลือใจ เขาเขียนด้วยหนังสือหายาบ ๆ สดุดลงไปบนแผ่นไม้ทาสีส้ม มันเดิมเต็มท่งอย่างทักใจเข้าไปอีก สองอัน"

(ฮ่องกง : บนถนนของความเป็นหนุ่ม : 161)

"ส่วนที่เรื่องช้าที่สุดในฮ่องกงนั้นก็ไม่ใช่รถลากและสิ่งที่ใหญ่ที่สุดก็ไม่ใช่บ้านโอวบันไฉวนหาเศรษฐีชื่อดังของโลก ช้าที่สุดและใหญ่ที่สุดคือแมลงวัน

มีกลางวันนี้อยู่ในภัตตาคารลอยน้ำที่อาเบอร์คีน ชาวเจ้าพวกรอบ ๆ ตัวทางเดินไปด้วยเกรงูและแมลงวัน

แต่ละตัวช่างใหญ่โตอะไรอย่างนั้นก็ไม่รู้ ปีกและหัวเขียวเป็นมันวาม มันพากันบินแซ่ซอมาเกาะตามเนื้อตัวบนจานอาหารบนโต๊ะ และทุกหนแห่ง บอยเจกหลายคนเฝ้าอยู่ตามโต๊ะต่าง ๆ เห็นตัวไหนซักจะแว้วรวมสังคบนิยมจุ่นจุ่นเกินไปเขาจะคอย ๆ เงื้อมือที่ถือแซ่ปลาสดขึ้นซัก ๆ แล้วฟาดลงไปเบา ๆ แต่ที่ไหนที่นั่นเสร็จทุกที นอนกายกันเกลื่อนพื้น"

(ฮ่องกง : บนถนนของความเป็นหนุ่ม : 169)

"ถ้าไม่เขียนจึงเหลนเสียหน่อยก็รู้สิว่าออกจะขาดอะไรไปสักนิด โฉมหน้าของชาวเลื่อยกลาเห็นตะบักใบกตัญญูใบหยอก การแต่งเนื้อแต่งตัวดีกว่าจึงเหลนเมืองอื่น เพราะธรรมชาติบังคับและชาวของถูกควย สองนิกภาพคู่ยังงี้ก็แล้วกัน - จับอาที่ขายฝรั่งทองหรือขายนาฬิกาแถวเขาวราชไปสักห้าหกคน คัดเลือนอกให้คนละชุดแล้วยัดลงไปโนรตสปอร์ทสักคัน เขาเหละจึงเหลนสองกง ท่าทางเป็นสุภาพบุรุษกันก็ทั้งนั้น"

(สองกง : บนถนนของความเป็นมนุษย์ : 169)

ข. ท่องเที่ยวนอกเอเชีย มี 3 เรื่อง ได้แก่

1. ที่นี้ฮอลลิวู้ด
2. นิราศคิบบ
3. หลงกลิ่นกัญญา

1. ที่นี้ฮอลลิวู้ด

เป็นสารคดีเชิงท่องเที่ยว 'รงค์ ไก่เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับกิจการภาพยนตร์ในฮอลลิวู้ด เทคนิคการถ่ายทำ ชีวิตของดารานักภาพยนตร์ฮอลลิวู้ด

"ฮอลลิวู้ด ชื่อที่มีความหมายมากเหลือเกินของโลกการแสดง ที่นี้วู้ดแห่งโชคดามหมุน การจับจ่ายใช้ชีวิตสิ้นเปลืองและสับสน แม้คนอเมริกันบางคนไปอยากนึกว่าเป็นดินแดนที่มีอยู่จริง ๆ บางคนรัก บางคนชัง อีกจำนวนมากบ่งบอกว่ามันจะห่วย แต่ฉันให้เป็นจริงสักครั้งหนึ่ง การอาจจะเกิดขึ้นด้วยความสามารถเท่ากับบังเอิญ หรืออนาคตรุ่งโรจน์ของบางคนอยู่ที่การจับตามองอย่างพิถีพิถันจากขอบแก้วมาร์คีนของเอเยนต์ หรือผู้กำกับการแสดงผู้มีอำนาจบนศาล...."

(ที่นี้ฮอลลิวู้ด : เสเพลบอยบนทีก : 389)

"ชีวิตของดาราไม่ใช่จะหรูหราฟุ่มเฟือยเพียงอย่างเดียว การหาเงินนั้นจะตอบได้ว่าพวกเขาทำงานกันอย่างหนัก เช่นคนในอาชีพอื่นหรือจะยิ่งกว่ามากนัก"

ระหว่างการถ่ายภาพยนตร์ คาราทุกคนจะต้องถึงโรงถ่ายหกโมงครึ่งตอนเช้า พอถึงก็ห้องเขาห้องนางหน้าหั้นดี เสร็จแล้วแต่งตัว การถ่ายทำจะรีบประมาณแปดโมงครึ่ง หรือเก้าโมง เรื่อยไปจนเที่ยงครึ่งหรือบ่ายโมง หยุดพักกินอาหารกลางวันให้เวลาว่างครึ่ง ชั่วโมงถึงหนึ่งชั่วโมงตามแค้นไทเงานมากงานน้อย เสร็จแล้วทำงานกันต่อไปอีกจนทุ่มหรือสองทุ่ม บางครั้งถ้าจำเป็นอาจเลยไปถึงตีสองทุ่มครึ่ง เป็นอันหมดงานวันหนึ่ง"

(ที่นี่ฮอลลิวู้ด : เสเพลบอยบันเทิง : 415 - 416)

"เรื่องราวของฮอลลิวู้ดนั้นมียุ่มากมาย ถกหล่นอยู่ใต้โถ่งทำงานของข้าพเจ้า (วงศ์ วงษ์สวรรค์) วางอยู่บนหนังสือในห้องนอน และบางเล่มก็อ่านค้างไว้ในห้องเก่า ถ้าจะเก็บมาเขียนสักเล่มอีก จนชั่วชีวิตก็คงไม่หมด ชีวิตที่นั่นเป็นละคอนนอกโรงที่ดำเนินอยู่ตลอดเวลาที่...."

(ที่นี่ฮอลลิวู้ด : เสเพลบอยบันเทิง : 492)

วิถีชีวิตบางลักษณะของคาราฮอลลิวู้ด

"แต่ไม่นานเราก็หย่าร้างกันเพราะคินันเบื่อเขา

คินันแต่งงานใหม่อีก คราวนี้กับคนเขียนบท แล้วคินันก็เลิกกับเขาอีก เพราะคืนหนึ่งเขาแสดงกิริยาหยาบคายกับคินันเหลือจะเปรียบ เขานั่งเฝ้าพิมพ์ดีดอยู่ทั้งคืนจนสะเทือนไปทั้งห้อง กระแทกกระทั้นเข้ามาในหูอย่างแสนทรมาณ แต่เขากลับปล่อยให้คินันนอนไม่หลับอยู่เดียวดาย

เดี๋ยวนี้คินันก็ขอลาการแต่งงานเสียแล้ว ถึงอย่างไรมันดีกว่าคนเราจะได้เสียกันเฉย ๆ โดยไม่มีอะไรเป็นพียงพยานเสียบ้างเลย และเมื่อหย่าร้างกัน เราก็ยังมีพยานอีก คินันได้งานออกใหม่คือ สะสมแผนกระดาษหะเบี่ยนสมรสและทะเบียนหย่า"

(ที่นี่ฮอลลิวู้ด : เสเพลบอยบันเทิง : 501)

2. นิราศดิบ

นิราศดิบเป็นสารคดีอันวิเศษของเขียวที่ 'รงค์' ได้เขียนถึงประสบการณ์การท่องเที่ยวในสหรัฐอเมริกา และประเทศใกล้เคียง สถานที่ที่ 'รงค์' ไปักและกล่าวถึงมากที่สุดคือนิราศดิบคือ แชน แกรนด์สโก 'รงค์' ได้บันทึกไว้ถึงสภาพความเจริญทางวัตถุ ปัญหาของเมืองใหญ่ เช่น ร้านรวง ย่าน ปัญหาการจราจร สะพานโกลเด้นเกตที่คับคองน้ำท่วมทั่วตัวกาย การโฆษณานักท่องเที่ยว ถนนเหงา รมย์ สถานการณ์พนัน (ริโน) โสเภณี ที่ฮัวนา (เม็กซิโก) โรงจำคุก ฯลฯ 'รงค์' เดินทางกลับผ่าน แวนคูเวอร์ โคลเกีย และกลับถึงประเทศไทยในปี พ.ศ. 2510

สภาพชีวิตบนถนน - ในเมือง

"ผู้คนเดินกันไขว่ บางทีบนวงเวียนถนนไปยืนรอรถประจำทางปากข้างโน้น ขาคืนนั้นกระตุกตัวเองหยุดกักหน้าแผงหนังสือพิมพ์ ความหาเหรียญสิบเซ็นต์ในช่องแล้วคว้า พวกพรานเห็บบึงหนีเจ้าหนี้ เวลานั้นทางเป็นเจ้าเป็นนายเหนือเขาเหลือเกิน นั้น-คนเมา ขวนออกมา มันเหมือนเขาบ๊องอยู่สามคืนและมันแย่งกันเดิน ชายหนุ่มหยุดยืนหน้าคูลาส์สำนักงาน นำเดี่ยว.. แท่งคอนกรีตแข็งกระด้างแว่นช่องว่างให้ไปมาแต่ไม่มีใครหยุดเหลียวมอง นั่นอีกคน ก็เริงรอนเดินเหยียบมีหนามอยู่ในรองเท้า โยนเงินให้คนขายดอกไม้แล้วคว้าไปสองดอก คนพิการ ร้องตะโกนพาหวั่นขาว คนไขว่ขว้างสวนกับเศรษฐี ใครที่แผ่กายอยู่ในเงาข้างชอกก้นนั้นมันสุดพิณฟ้า...."

(นิราศดิบ : 38)

หอพัก - คนชรา

"หอพักไม่วิวที่ลักพียงสำหรับคนหนุ่มสาวที่ใครจะรู้จักชีวิตเท่านั้น ไม่ใช่โรงละครของหญิงม่ายที่คิดว่าหลอนต่อการผู้ชายอีกสักคน อาจจะได้หรือไม่ได้ และไม่ใช่วังงามของคนจนแฉกร ผู้เดินเข้ามาพร้อมกับคำสวด หอพักคือบ้าน บ้านหลังสุดท้ายของคนชรา เพื่อหนีความวุ่นวายหรือความว้าวุ่นจากที่อื่นมาอยู่ที่นี่ ละความกังวลที่ถูกละเลยว่าเป็นห่วงบาอยู่กันลำพัง อย่าให้เป็น

การจะถามคนอื่นเขาจะคิดว่า ใครก็ย่อมมีเรื่องจะทำให้ตัวเขาก่อน อยู่ที่นี่ถึงเวลามีให้กิน เจ็ดวัน
มีคนเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและปลอกหมอนได้ เห็นಯมีที่ให้นั่งพัก อยากเห็นดอกไม้ อนิจจา...ก็มีดอกไม้
พลาสติกอยู่ในแจกันที่ห้องรับแขก หรือเดินไปซื้อที่มุมถนนฝากข้างหน้า...."

(นิราศสิบ : 45)

ความจริงทางวัตถุ

"แซม แฟรนซิสกัน ผู้อยู่ในธุรกิจท่องเที่ยวจะบอกกล่าวด้วยความชื่นชมว่าที่นี่เป็นหนึ่งใน
และที่สวยเกือบจะทั้งนั้น เริ่มตั้งแต่ธรรมชาติ ชีววิถี โอเปร่า เฮาส์การาจ ไคคินที่อยู่เหนือนสแควร์
หรือถ้ำของเมืองที่เคล้าอยู่กับกลิ่นทะเล ถนน ดอกไม้ แผลง และไสวแสงแห่งราตรี เป็นที่คั่ง
สำเนียงงานใหญ่ของธนาคารใหญ่ที่สุดในโลก สำนักงานของบริษัทแก๊สจะไฟฟ้าใหญ่ที่สุดในโลก-อีก
สะพานแชน แกรนด์สโกล - โอ๊คแลนด์ เบย์บริจ ยาวถึงแปดกิโลเมตรในสี่ไมล์ ยาวที่สุดในโลกอีก
เหมือนกัน ปีกนจับไฟทะเลมากที่สุดในโลก อากาศเย็นสบายในฤดูร้อน อุ่นอกในฤดูหนาว วิวแห่ง
แคลิฟอร์เนีย ผู้หญิงสวยและอื้ออึงสารพันที่เป็นหนึ่งและที่สุด"

(นิราศสิบ : 71)

คนอเมริกันกับรถยนต์

"คนอเมริกันไปไหนไปไหนเปลี่ยนรถยนต์ทุกปี แต่จะเปลี่ยนทันทีเมื่ออยากเปลี่ยน ด้วยการ
ชักชวนทางโทรทัศน์ ภาพสละสิบหน้าหนังสือพิมพ์ เราได้เกิดความคิดใครจะไต่อย่างรุนแรง ทำให้มี
คำถามว่า - รถยนต์ใช้แล้วไปไหน ก็ไปอยู่ที่ร้านขายรถยนต์ใช้แล้วคือคำตอบ ขับไปเรียงราย
ทางแคบคางคกน้ำค้างอยู่ที่นี่จนกว่าจะมีรถมาซื้อ หรือขับรถใช้แล้วเข้ามาเปลี่ยนเอาารถใช้แล้วที่ดีกว่า
ออกไป เพราะคนอเมริกันทุกคนไม่สามารถเงินหนึ่งเข้าในร้านรถยนต์ใหม่เลือกสีเบาะให้เข้ากับ
สีเสื้อที่ใส่วันนั้น เช่นเสื้อหิ้งไวไว แล้วนั่งโอหลังพวงมาลัย ที-เบิร์กของ ค.ศ.ที่เขาหลงใจ
เหินออกไปบนถนน"

(นิราศสิบ : 91)

"จำนวนรถทั้งหมดนี้วิ่งเป็นทางยาวรวมกันปีละไม่น้อยกว่าเจ็ดร้อยสามสิบพันล้านไมล์ ใช้น้ำมันก็ปีละไม่น้อยกว่าห้าสิบล้านล้านแกลลอน เผลี่ยทั้งผู้ชายผู้หญิงและเด็ก คนอเมริกันจะใช้น้ำมันกับรถปีละไม่น้อยกว่าสามร้อยแกลลอน..."

(นิราศสิบ : 123)

สะพานโกลเดนเกต - ซ้ำตัวตาย

"นักศึกษาระบบประมาทมาเป็นการทำนิยายแรง นักกฎหมายถือเป็นการทำนิยายที่จำเลย ลอยนวลพ้นคำพิพากษา จิตแพทย์พยายามยับยั้ง - ยากจะสำเร็จ การฆ่าตัวตายเป็นสิทธิ์ของเจ้าของชีวิตและปัญญาเสมอ สะพานโกลเดนเกต ซึ่งจะอยู่ในหน้าแรก ๆ ของสมุดน้ำเขียว เป็นทรัพย์สินของแซน แฟรนซิสโก ความภาคภูมิใจของวิศวกรรม เหล็กฉาบสีส้มแดง และคอนกรีตแขวนอยู่ กลางกระแสลมที่วัดแห่งอเวียงโยเซมิตีแคนาดา และเม็กซิโกบนไฮท์เวย์ที่ 101 ของสหรัฐอเมริกา ที่นั่น - บนช่วงที่ยาวที่สุดสองร้อยฟุต ก็ละครฉากสุดท้ายที่ใบมีดของคนเบื่อโลกควย"

(นิราศสิบ : 132 - 133)

การต่อสู้และชีวิตในเมืองใหญ่

"ชีวิตในเมืองใหญ่ทุกคนจะต้องต่อสู้ ต่อรองความสะกดกลายกับกรทำงาน บางคน พ่ายแพ้จะหลบหนีหายไปบ้าง อีกจำนวนมากมายกมือไหว้เก็บแบกความเพียรเข้ามา ความมั่งคั่งของแซน แฟรนซิสโก เป็นความเย้ายวนที่สวยสดงดงามเสมอ เป็นอมตะ และทุกคนกว้างหมายมันที่จะมีส่วนอยู่ควย"

นั่น . คนนั้นเชื่อมั่นมือหีบความสำเร็จมาได้บ้างแล้ว มีเสียงหัวเราะ ความรัก อาหารในตู้เย็น เครื่องทำความร้อนกระฉิบเผวในห้องหับ นั่น - อีกหลายคนนั่งอยู่ตามลำพังกับความเงียบ ไต่ฝันเสียงถอนใจของตัวเอง ไม่มีใครอื่นที่แยกจากเขาเท่านั้น อีกหลายคนนี่คือ

คนกำพร้าเพื่อ" หางเหินจากญาติ คนที่ยังไม่พร้อมจะแต่งงาน แม่หม้ายพ่อหม้าย นักเรียนมหาวิทยาลัย หรือเด็กเคเรื่ออาภัพ..."

(นิราศกสิ : 161 - 162)

รีโน : สถานพินิจ

"ที่นั่น รีโน The Biggest Little City in The World หรือ นครเล็กที่วางเขื่องอยู่ในโลกซดุดน มลึงเมลืองควัยแสงไฟราวกับกลางคืนเมฆอทำเทียมกลางวัน สถาปนิกบรรจงหยิบความตระการออกมาจากกว่ามจิตราคาแพง ทาบบนผนังคิมมั่งคั่งแห่งการพินิจ สลอล แมชีน ฐลัณฑ์ เต่า คีโน บัลลิมเอ็ก และเกมพนันทุกชนิด คือ องค์พพของรีโน...."

(นิราศกสิ : 260)

สภาพเมืองที่ฮัวนา เบ็กมิโก

"ลงมายืนแคว้งอยู่ริมถนน เมนสตรีท - ถนนทรูสายเดี่ยวที่มิก่านที่ฮัวนา สอง"ปากประคัสสีสันเปื้อนเประอะเหมือกันสาค และตามไต้ขายกาและบนเส้นคั้นกระพริบของนีออนโมบายา สีนก้า พื้นถนนคอนข้างกว้างหากยัดเยียดร้านอาหารแบบพื้นเมืองและร้านกาแฟ บาร์เหล้าที่บอกให้รู้ว่ามึระบำเปลือยบนแดนปายฉูดฉาดและเสียงตะโกนของพนักงานรับใช้ บิลเลียดสถานร้านขายเครื่องหนัง และแจกันทองเหลือง โรงแรม ร้านปรุ้งยา แฉงตังสี่อยวนอารมณ์ละมุนรีวางรายกันอยู่อย่างไหลพิงไหล เนื่องกันบนความยาวไม่ว่าจะเกินสองไมล์..."

(นิราศกสิ : 334)

"นิราศกิบ ไปตามนั้นปรกใบกรัณ และบ้านชบอยู่กับความเจ็บเหงา ข้าพเจ้านั่ง
รำพึงด้วยความรู้สึกที่ว่าชาคมางสิ่งบางอย่าง และนานวันมานั้นดังเข็ญคืบคืบถึงโคนยุ้งกรุงเทพฯ กัด
เจ็บเบียดขบขี้ และรู้สึกละลึกล้ำแล้ว แท้จริงข้าพเจ้าคิดถึงมันยิ่งกว่าคิดถึงผู้หญิงบางคน - ยุง"

(นิราศกิบ : 431)

3. หลงกลืนกัญชา

หลงกลืนกัญชา เป็นสารคดีถึงบันเชิงคดี 'รงค์ ได้เขียนไว้ในหน้าคำนำบางตอน ดังนี้
"เป็นความบังเอิญอย่างจงใจที่ข้าพเจ้าชวนตัวเองเข้าไปเดินอยู่ในระหว่างบันทึกของหนังสือเรื่องนี้
อันเป็นงานเขียนในลักษณะที่อยากจะเรียกว่าเป็น เซป-จิคนั้น อารตีกี้ล ในขณะที่มีสองอารมณ์
ผสมกัน ความรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้แทนหนังสือพิมพ์ และการเป็นนักนวนิยาย. . ."

หลงกลืนกัญชา เป็นสารคดีที่ 'รงค์ ได้บันทึกสภาพของชนกลุ่มหนึ่งที่เรียกว่า ฮีปปี
(Hippie) ในตำบล เฮช-แอชเบอร์ นครแซน แฟรนซิสโก สหรัฐอเมริกา 'รงค์ ได้เขียนถึง
สภาพความเป็นอยู่ การดำรงชีวิต ความเคลื่อนไหวของการนำคำคอบทางปรัชญา

"ไม่มีใครรู้ได้ว่าจุดเริ่มต้นของขบวนการฮีปปีส์วางอยู่ตรงไหน แต่อาจจะพูดได้ว่า
ความเบื่อหน่ายในวิถีฆาตกรรมของชนอเมริกัน ปัจจุบันเป็นเปลวที่ปะทุอยู่ในใจของเราหลายคน
... เราจะต้องจับเกี่ยวกับมัน จ้องเวรกับมัน กว่อาการเกรงขามหรือบ้าบิ่นหรือสลุด นั่นก็สุดแท้
ใครเห็นควรจะทำอย่างไรไปจนถึงก้นไหของปัญญา"

"ประท้วงหรือประทศ"

"ควรจะเป็นอย่างหลังมากกว่า" รวี มาคอสกี คัมเบียร์วดสุกท้ายในเหยือก
"ไปกันดีหรือเรา แหมหิวกัญชาแล้ว"

(หลงกลืนกัญชา : 23)

เฮท-แอชเบอร์รี่ ถิ่นนั้นเป็นชื่อของถนนสองสายพาดมาชนกันบนถนนเนิน แต่ความหมายของมันแปรผัน
หลังจากบุปผาชนได้เข้ามาครอบครองในแวดวงประมาณสี่สิบการางสี่เหลี่ยมของช่วงตึก แม้อยู่ใน
ระหว่างถิ่นโศโครกของนิโกร จรดสวนสาธารณะ โกลเคนเกท เหตุผลที่ฮิปปีส์ชอบที่นี่ก็เพราะ
บรรยากาศอันรื่นรมย์ของบริเวณที่ห่างจากสี่เลนไฮเวย์ของยานธุรกิจและใกล้สวนอันร่มรื่น
เหมาะสำหรับป่าเพื่องูอาวบาและเสพยาประเวณี .."

(หลงกลืนกัญชา : 42)

"มันดูเหมือนกับว่าถ้าการประพฤติดูอยู่ในกรอบแน่นอนเทาของสังคมนั้น เป็นอาการป่วย
ใช้รุนแรงของเขาเหล่านั้น การเพิกเฉยหรือการประวัติความศกปรกในรูปโฉมหรืออีกให้ใส่ให้
กับการทำงานอย่างบ้าคลั่ง หรือช่วยอาการวิปริตนาในสายตาของบุคคลภายนอกนั้น ก็อย่าบ่นัก
อาการกัญชาจึงให้ผมเอมวาร์...."

(หลงกลืนกัญชา : 46)

"สี่ล้านและห้วงทำนองในธรรมกัญชามันช่างไร้เคียงสาอย่างจะพูดพลางสบกได้ว่า
ไม่มีมารยาและโห่สะจรีติ ถ้าหากเราจะบาระทำกันบ้างก็บางอย่างออยสร้อย เพราะโลกของเรา
มันหมุนเหวี่ยงแซ่ซึกว่าโลกของผู้อื่น วันของเรานานกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง นาฬิกาของเรายาวเหมือนนาฬิกา
ของคนมาปหน้าเปลวไฟแห่งนรก แต่มันเป็นไฟที่เย็นเย็น มือที่กวักไกวขอเงินจากคนเดินยานนั้นคือ
ความเคลื่อนไหวที่มีเคยหยุดยั้ง มันเป็นหน้าที่บางประการที่เรานอยู่ในความบริสุทธิ์"

และใครก็ตามมิฟังจะพิศวงถ้าได้พบมือที่หยิบยื่นดอกไม้ส่งให้ โดยมีหวังสิ่งไรตอบแทน
เพียงแต่ประสงค์ให้ทุกคนนามได้ครั้นหนักในความรัก แกมวลงนุษย์เช่นเดียวกันกับสถาบันคิกเกอร์ส
(Piggers) ซึ่งมีอาหารให้เป็นทานแก่ผู้หิวโหยและให้เสื้อผ้าแก่ผู้หนาว

จากะสมบัติเป็นสมบัติอันควรกับการหยิ่งของบุปผาชน เขามิรังเกียจจะรับเพื่อนชาย
หรือหญิง เขาร่วมนอนในดงคัมแคมและจะรู้สึกอบอุ่นในหัวใจ"

(หลงกลืนกัญชา : 85 - 86)

"ในท้องถิ่นของบ้านนั้น - รั้งนอนของเขาร่วมกับนิกกีและพีเทอร์ พร่างสีสั่วนพลอย รู้สึกเปรี้ยวทั้งในปากและความรู้สึก ในที่ทำงานสีส้มเพดานสีส้ม พื้นสีส้ม แจกับสีส้มและกอกว้านสีส้ม นานหน้าทางสีส้มและจานสีส้ม ตู้เก็บสีส้มและลิ้นชักเก็บเสื้อผ้าสีส้ม พินปักสีส้ม และกล่องใส่เครื่องเขียนสีส้ม บ้า ฟัสแบร์ก นสรวรคังเหล่านั้ น บุกถามความรู้สึกของข้าพเจ้าจนหมดในลำไส้"

(หลงกลีเก้เฮา • 133)

"คำถามต่อมา ทำไมบุปผาชนจึงกระโดดหรือวิ่งเหวี่ยงตัวไปโผล่ถึงนิพพาน ? ข้าพเจ้าไม่คิดว่าจะอธิบายได้เองแท้ หากจะจับเค้าได้คงได้เคยเขียนไว้แล้วว่า คนอเมริกันในปัจจุบัน (โดยเฉพาะคนหนุ่มสาว) รู้สึกว่าตนเองเป็นคนสิ้นหวัง มีความเบื่อหน่ายต่อชีวิต หวังมีความสงัดในชีวิตรุนแรง นั่นก็อาจทำให้อาใจได้ว่า เป็นผลเนื่องมาจากการประสบความสำเร็จถึงขั้นสุดยอด ทางอุตสาหกรรมของสหรัฐฯ ความเม่งคั่งและรุ่งเรืองทางวัตถุอย่างปราศจากขอบเขตนั้น มีอำนาจให้ผู้คนเจ้าต้องแบสภาพของมันเป็นเพียงอวัยวะชิ้นหนึ่งของเครื่องจักรกล มีหน้าที่ทำงานให้ลุล่วงไปวันต่อวัน นาทีก่อนที่โดยไม้อาจจะหลีกเลี่ยงได้ทัน การกำหนดสวัสดิภาพของผู้อื่นไว้แน่นอน นั่นอาจจะเป็นที่น่าตบชกกันในช่วงเวลาหนึ่ง หากก็จะกลายเป็นผลร้ายทางจิตใจใจช่วยเช่นกัน... คนเหล่านั้นมาจางสารและทั้งมาจะได้รับคาบเมกคาจากสาธุชน ความรู้สึกที่คนสิ้นหวัง ว่า เหว และลงลยนั้น ได้ปรากฏอยู่เสมอในสังคมมนุษย์ แม้แต่ในสมัยพุทธกาล ผู้คนก็ได้เคยดิ้นรนและแสวงหาความจริงด้วยอาการวิปริตต่าง ๆ บังเกิดเจ้าลัทธิขึ้นมากมาย คือรี้นและเคียกแด้น. จนกระทั่งเมื่อพระพุทธรูปองค์ไค้ตรัสรู้ ปรากฏหลายจึงได้ช่วยด้วยธรรมของพระองค์ เป็นการตัดสินใจให้ไค้เห็นความจริง"

(หลงกลีนักบูชา : 170 - 174)

"ทิม (ศาสตราจารย์ ทิมอ์ เลียร์) เป็นผู้ค้นคิดกาถาออกมาหกคำ และเป็นคาถาศักดิ์สิทธิ์ของบุปผาชน"

Turn on, Tune in, Drop out.

เทอร์รี่ อ่อน ในความหมายอย่างอื่นคือ การผกผันตัวจนเข้าไปอยู่ในสภาพของ
การมีนโยบายเสรีพิศ ขนิกใหม่ก็ทำอย่างอาศัย เพื่อจะค่า บทพระกษัตริย์ของโลกของชีวิต

ทูน อีน จงสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ทุกคนมาด้วยจิตใจอันบริสุทธิ์ ด้วยความเมตตา
กรุณา และด้วยความรักอันปราศจากเงื่อนไข และแล้วจะมีความรู้สึกอบอุ่นในโลกที่หนาวเยือก
ในโลกที่หาสาระจริงแห่งการเป็นกบเป็นนกันและกัน

ครอฟท์ เอาร์ท ละทิ้งโลกและจงดำเนินชีวิตตามปรารถนาแห่งตน"

(หลงกลืนกัญชา : 176 - 177)

2.1.3 สารคดีชีวิตของเขี้ยวถึงวิชาการ

พอบ้านหมี่เตี้ย

ผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ชิ้นนี้เป็นสารคดีที่ให้ความบันเทิงกับสาระที่เกี่ยวเนื่องกับสุรา
และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสุรา ดูเผินๆ 'รงค์ จะไม่ตั้งใจให้เป็นสารคดีทางวิชาการเท่าไรนัก แต่เนื้อหา
ของพอบ้านหมี่เตี้ย (นอกจากบทสัมภาษณ์และการทูลของ 'ทวย') ให้สารบางประการ เช่น
ความรู้เรื่องชนิดของสุรา การผสมสุรา แก้วสุราชนิดต่าง ๆ มารยาทของเจ้าของบ้านที่รู้จักให้
มีงานเลี้ยง (สุรา) องค์ประกอบอื่น ๆ เช่น คนตรี กับแอลกอฮอล์ เป็นต้น

"การกินเหล้าก็เหมือนวิชาชนิดหนึ่งที่ต้องมีข้อควรปฏิบัติและความเข้าใจเวลา
หาได้ง่ายอย่างที่คุณไม่กินเหล้าคนเดียว มีโชติมีเหล้ากับแก้ว เว้นนั้นก็กินเหล้าได้ เราจะต้องมี
เพื่อนคู่ที่สมควรกินด้วยกัน บางคนกินเหล้าแล้วสำคัญกันเป็นนักเทศน์ บางคนกินแต่ที่คนอื่นมีให้ บางคน
โห่สะ เป็นเจ้าเรือน บางคนแทนทุกขราด้วยความที่เป็นสิ่งเดียวที่มี และบางก็ยกตนข่มท่าน และ ฯลฯ
จึงคิดว่า คนกินเหล้าเท่านั้นย่อมจะฟังรู้ว่าคุณใครจะได้เพื่อเพรศไหน"

(พอบ้านหมี่เตี้ย : 29)

คุณสมบัติบางประการของผู้มีศรัทธา

.....

เมมาแล้วไม่หาเรื่องหากอัยเพื่อน (สืบสาม)

เมมาแล้วไม่ร้องไห้ร่ำกรวดถึงคนรักที่แต่งงานแล้วกับชายอื่น (สืบสี่ละ)

เมมาแล้วไม่ฉาวเจาบเพื่อหญิงโดยหลอไปเคออุย (สืบห้าละ)

เมมาแล้วไม่คุยวางโตถึงความสำเร็จ (สืบหกละ)

.....

(พอบ้านเหี้ยเหี้ยว : 94 - 95)

แก้วไฮลัก - แอ่นัก

รูปโฉมทรงเสน่ห์ของขันนวยที่ความน่ารักเยี่ยงนักรบพเนจรผู้ใฝ่ใสรักกับทกวีและเสียงเพลง เป็นแก้วทรงคำ นากฉายเล็กนอย ก้นเต้าที่เก๋งามไล้ก่อนข้างนัย ชนาคบรจอยู่ระหว่าง 4 - 6 ออนซ์ เป็นบันทึกฐาน แท้เป็นนาคทองยาวถึง 15 ออนซ์ครึ่ง ใช้สำหรับเหล้าผสมที่เรียกว่า เอลด์ แฟชั่น อีกรวมถึงยังนักดื่ม หรือบางครั้งก็ใช้โก๋ไม้เก๋เป็นสำหรับดื่มแบบไม่ปนหมอกามน้ำเย็น - วิสกี้ วิช เมอะ วอเทอร์ ไซค์ หรือ ออน-เมอะ-ร็อคส์

(พอบ้านเหี้ยเหี้ยว : 149 - 150)

บลัดดี้ มาร์

สิ่งบันเทิงอยู่ในแก้วคอลดลินส์เช่นเดียวกัน สีแดงผากพร้อมจะบิไซ้แต่เรือบอรณเบิกฟ้าการพักผอมกลางแสงแดดอ่อน ยามเย็นหรือเมื่อบายจึก นวลอนงค์กวนนี้ไม่เคยปฏิเสธชูรักเปรี้ยว และรำนระริกควยส่วนผสมของ

วอดกา หรือยีน	1 ออนซ์ครึ่ง
น้ำมะเขือเทศ	3 ออนซ์
น้ำมะนาว	$\frac{1}{2}$ ออนซ์

ข้อสวส์เทอร์เซอร์ 6 หยก

เกด็อนและวริกไทยตามควร

เขย่าเก็บใบคองเกรงชั่วชอก หลอมจะหลงรักแ่-ท่าจะหลงรักหลอน... บัดี้ค้ มาริ

(ฉบับานหนังสือ : 175 - 176)

อีกกำรับหนึ่งนั้นอย่าไ้ประหลาดใจเลย ถ้าผู้กักันบอกว่าป็นวิธีกินเหล้าที่ไม่ต้อง
ใช้แก้ว ขอนกั้เคี้ยวก็พอ กลางวันที่อากาศร้อนชื้นใจก็นี้ก

แทงใบผลงาม

เข้กับหลอกฉึดยา

วิสกี้พื้นบ้าน

จัดแจงบรรจุมันเข้าไปในผดแทงโมจิกหมก

แซ่เย็นไว้ 6 ชั่วโมง

เอามิดมา

แล้วเอาซอนตักกิน

งานพบกองชอบาน "ซุนาง - ซุนแนน" มาก จึงเรียกว่า "วันทองเหิง"

(ฉบับานหนังสือ : 194)

คอนญัก

คือ บรันคี่ แคว่ "บรันคี่ชนิดเยี่ยมที่สุดไ้ชื่อว่า คอนญัก ทำจากองุ่นสีขาวที่ปลูกกัน
ใบแก้ว Charente ประเทศฝรั่งเศส และบรันคี่ชนิดลากไ้ว่า Cognac, Fine Champagne
นั่นคือ คอนญักอย่างไ้ที่สุด ทำมาจากเหล่งเดียวในโลกคือเบื่อง Cognac ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ Charente
ทางภาคตะวันตกของฝรั่งเศส ไ้ชื่อว่าป็นเหล่งผลิตบรันคี่ชั้นยอด ลือเลื่องกันมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษ
ที่ 16 แล้ว บรันคี่ชนิดนั้นจึงไ้ค้นตามเมือง"

(ฉบับานหนังสือ : 214)

"ลุงปลาเบรยบรักของเก๊จี่ กาฉวน

รศกริบและเพื่อนมีร่างกายแข็งแรง เขียวเข้มกร่างและเข่นเดียวกับบหวิเทศกรณี่

เขาถัก

ลุงนางหรือซีแฉ (ถ้าคนมากก็มามาก แล้วกะเบเกร่องคาม่วน) นำมาแฉทุเย็นหรือน้ำแข็งจนเย็นจัด (ไม่จำเป็นต้องบอกว่าปอกเปลือกก่อน) แล้วจัดใส่จานเย็บมะนาวให้สุกทั่วกัน ใส่ น้ำซีอิ้วขาว (ถ้าไม่มีใช้น้ำปลาไทยอย่างดีที่สุดสามบาทก็ไ้) น้ำพริกเผาอย่างคึกะพอดี กุ้งวางไว้นข้างจาน ทนหอมไร้แซ่หัวตัดขนาดพองามใส่ลงไป เติ้ผักชีเป็นขอ ๆ โรยหน้า

เวลาจะรับประทานลวก อร่อยหรือไม่อร่อยอยู่ที่การกะมะนาว น้ำปลา น้ำพริกเผาให้พอดีกับกุ้ง ซึ่งจะมากหรือน้อยก็สุดแต่จำนวนแขกและกำลังทรัพย์ของเจ้าภาพ"

(พอมานหนักี้ว : 276)

2 2 บทความ — บทวิจารณ์

"หมาวู่จู๊ว" นอกจากจะเป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นชุดแรก ๆ ของ วงศ์ วงษ์สวรรค์ แล้ว วงศ์ ยังได้นำเอาข้อเขียนที่เขียนถึงโดยจิตวิมลลงในนิตยสารประเภทรายสัปดาห์ คือนิตยสารคาราและนิตยสารสี่ มิติ ซึ่งลักษณะเป็นบทความและบทวิจารณ์ที่ไม่ใช่ว่าจะไม่เป็นทางการนัก ผิดกับกับไว้วาย

ในนิตยสาร "สันติสุข" วงศ์ เขียนคอลัมน์ชื่อ "สยามของกู" (พ.ศ. 2499) ไว้ 6 เรื่อง ได้แก่

- ชาวเมืองทองที่ทองนอนอยู่บนหีบและผ้าเ็น
- อาชีวะที่สู้หัวใคร เดี๋ยวก็ไ้โดยไม่เจ็บตัวแล้วยังไ้เงิน
- เขาอาต๋นังคือพิมพ์เพราะอยากรู้นกกระแต่นว่ายังไ้
- อีกซอกหนึ่งของชีวิตสบาย
- อารมณ์ขันของคากกองหนุ่ม
- สยามของกู

ข้อเขียนในนิตยสาร "คารา" (พ.ศ. 2501) 15 เรื่อง ได้แก่

- อารมณ์ขันของบรรณาธิการ
- มาร้องเพลงกันเถละไว้ย
- สักพานี้ไม่ค่อยอยากดูหนังกลัวฮอลลีวู้ดใส่ไข่
- ทำยังกับकुलอมราไม่ได้ใส่เสื้อ
- สักพานี้จะเชียร์ "นิวเพชร"
- อ้ายเห็ดแดง
- อัจฉริยะบุคลิกของฮอลลีวู้ด
- ... จงเหาะเบร้งลงในความเปลวไฟเสีย (แล้วจะมัน)
- เรื่องเศร้าคืออะไร ?
- ความรักคืออะไร
- นิทานในวงเมรัย
- เกิด. ที่. เอลโม
- วันที่... จามตา สุภพงศ์ ยังเข้าสมัย
- สุรจิษฐ์ ลัทธิวงศ์ สามสิบปี ผมหยิกเอง ไม่เกียติ
- นักบินขับไล่ ทักษิณ แจ่มผล เจฟฟรีย์ ฮอร์น แคมสิน รัตนพันธ์
- หม่อมสำอางค์ นักเรียนนอก นักแข่งรถ เขาวนารถ ปัญญาโชติ
- หลอนพู่กิ่งเขาวนอย่างไร

จากบทความ - บทวิจารณ์ ดังกล่าว 'รงค์ ทำให้ผู้อ่านได้ทราบถึงสภาพของสังคมไทยในขณะนั้นบางประการ เช่น ในวงการภาพยนตร์ ดนตรี แสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะไว้บ่งชี้ทางด้านการประพันธ์ของ 'รงค์ ว่าเป็นนักดังแตกและนักกิล และจากอาวาทในการแสดงออกถึงสิ่งที่แอบแฝงซ่อนเร้น ตัวอย่างเช่น

"ในหรรณกสปรก เป็นลายชีวิตที่ไม่เหมือนกัน ทั้งในรูปของเขื่อนหนึ่งที่เคยโดนไฟไหม้ไป ในอากาศ และในส่วนวิกที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน คือหัวใจของเขา บางคนสะอากยังกลัวว่าไฟกลางหา

หรือผ้าเช็ดตัวที่เพิ่มขึ้นจากอ่างผิงอีกฟองแขวนอยู่บนราวลวด บางคนสกปรกยิ่งกว่าท่อโสโครกหรือ
แขนงบาติงหลายใบในโลกมาจัดรวมกัน... ..
....

สายอีกเส้นอยู่ในกรอบเหล็กปากก็ยิ่งจะเพิ่มความมีชีวิตชีวา... เมื่อวันไม่สิ้นจากเทา
แดง แดงเหลือง กราฟลงบาเป็นช่อง ๆ สุ่มมอม ๆ เคี้ยวเคี้ยวหาเศษอาหาร เด็กชายปัญญา
และเด็กหญิงเรณูหลายคน ซึ่งยังหาโรงเรียนไม่ได้ วิ่งเล่นเกี้ยวกราวอยู่บนความสกปรก"

(หนาวผู้หญิง : 469)

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างบทวิจารณ์และบทความบางฉบับที่ รุ่งค์ เขียนไว้ในนิตยสาร
"การรา" (พ.ศ. 2501) และนิตยสาร "สับลิซๆ" (พ.ศ. 2499) ซึ่งตีพิมพ์รวมกันอยู่ในชุด
"หนาวผู้หญิง"

วิจารณ์ภาพยนตร์เรื่อง "อ้ายเลื่อง"

"ข้าเจ้าคุ้นหนังเรื่องนี้แล้วออกมาเขียนถึงด้วยความเต็มใจ เพื่อนแท้
ครอบครัวรักสิกรในبابา ประทับด้วยใจแม่ลูกชายสองคน ป่าละเมาะ บอนำ
ไร้วาโพล ภูเข และอีกหลายอย่างเท่าที่บานป่าการจะมี

วันหนึ่งพอมีธุระจะออกไปทางถิ่น ไปหาเงินจึงผาบ้าน เมื่อน้องคนเล็ก และ
งานในไร่ไว้กับลูกชายคนโต... รุกะวง แล้วเขาก็ขี่ม้าจากไปในอัตราความเร็วสิบถึงสิบห้าไมล์
เป็นอย่างเก่ง กะว่าสามหรือสี่เดือนจึงจะกลับ.....
..... น่าขอมใจ วอลท์ คิสนี้อย่างยิ่งของเขาและคณะของเขา แม้ใบ
บอยครั้งนั้นก็สร้างหนังสือ ๓ มาให้อ่าน

เขายังเข้าใจถึงธรรมชาติ รู้จักจิตใจของคนและละเอียดย้อนทอดสายใยระหว่างเด็ก
กับสัตว์เลี้ยง

ไปจำเป็นตัวเองคนรักหมาเท่านั้น จึงจะหนังเรื่องนี้

(หนาวผู้หญิง : 301 - 307)

เขาอ่านหนังสือพิมพ์เพราะอยากรู้ทันกระแสข่าวอย่างไร

"ก่อนที่ทางเจ้าพนักงานการพิมพ์จะเริ่มจัดการกับหนังสือพิมพ์ไทยๆ ปรากฏว่าการไปขยี้ไต่เบี่ยงไปอย่างสนุกสนาน โลกโตนดเหวี่ยงเหวี่ยง มันก็จะไม่เคยได้อ่านหนังสือสักเล่มไปเลย ส่วนคนที่ไม่สะดวกจะอ่านก็จะไปแลกกับคนอื่นแลกแลก เพราะเขาจะต้องอ่านอย่างถี่ถ้วนพิจารณา และพิจารณาจนเป็นกลางมากกับหัวเขื่อนสั่นและปริศนาแบบค้าย"

(หนาวุฒิชัย : 459)

2.3. ชีวประวัติ

จากการศึกษาผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (พ.ศ. 2503 – 2512) ปรากฏว่ามีสารคดีประเภทชีวประวัติอยู่ 2 เรื่อง ได้แก่ คอลเลกชันจากลุ่มแม่น้ำเพชร (เรื่องราวของ มนต์ จรรงค์) และ เจ้า หริพิทักษ์ สารคดีทั้ง 2 เรื่องนี้ 'รงค์' ไม่ได้เขียนอย่างความเรียง แต่เขียนในรูปแบบกึ่งบันเทิงคดี (อยู่ในชุดเก้าอารมณ์) กล่าวคือ มีบทสนทนา ตัวละคร ด้วย

คอลเลกชันจากลุ่มแม่น้ำเพชร (ชีวประวัติมนต์ จรรงค์)

'รงค์' ได้เขียนขึ้นจากการได้สนทนากับ มนต์ จรรงค์ เจ้าของเรื่องสั้น "จับตาย" ที่เลื่องลือ และการเก็บความจากข้อเขียนของ "น้อย อินทนนท์" สารคดีเรื่อง คอลเลกชันจากลุ่มแม่น้ำเพชร ทำให้ผู้อ่านได้รู้จัก มนต์ จรรงค์ ทั้งในค่านิยมและการประพันธ์ การสมควร

"ชีวิตของเขาช่างเต็มไปด้วยการขบถกับ บวกกับเรื่องเค้น ๆ ของเขาหลายเรื่อง จึงแฝงลักษณะนี้ไว้อย่างครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็น สำนวนพิพ ทาสแคน ฉาเกาะ ทุ่งผี ที่หมยมระ สลักคราหรือมรุม เรื่องขนาดยาวที่สุดของเขาเมื่อไม่นานมานี้

เขาถูกพ่อส่งตัวมากรุงเทพฯ เพื่อสำเร็จชั้นมัธยมปีที่สามจากเพชรบุรี พ่อฝากเขาให้อยู่ในบ้านเจ้าพระยาภาณุวงศ์มหาโกษาธิบดี ที่ฐานสะพานพุทธ ตั้งอยู่ในขณะนี้...."

(เก้าอารมณ์ : 453)

"ชีวิตก่อนหน้านี้ แทบ..." เขาโผล่หัว '...สามวันย้ายที่ สองวันย้ายที่ ชัคเซ
 พเนจรไปตามบ้านญาติมิตร เพื่อนฝูง อ้อมเขามีกินใช้ถูกกรังมาช่วยคน เด็กคนให้หอบออกไป
 เดินเล่นตอนที่เราเก็บข้าวเียบกันอยู่ในห้อง อ้อมเขาก็เลยวามัน เขากลัวว่าใครจะมาเห็นมัน
 เขาแล้วกลาทางมาหาเราถูก อ้ายเด็กนั้นก็เลยหักดิบมาน ตอนที่เราบึงข้าวราย คังเตลิกเปิดเปิง
 ไปไหนกอโดนไ้ที่ที่ลี้ลี้ด..."

(เถาอารมณ : 475)

เพื่อ หริพิทักษ์

เป็นวารคดีชีวิตประวัติเรื่องหนึ่ง 'รงค์ ได้จากการพบปะสนทนาและติดต่อกับ
 เพื่อ หริพิทักษ์ เอง เพื่อ หริพิทักษ์ เป็นจิตรกรเอกของไทย ผู้มีชีวิตที่ไม่ราบเรียบแท้ 'รงค์
 ได้บันทึกไว้อย่างค่อนข้างกว้างออกไป

ตัวอย่าง

'เพื่อ เป็นคนร่างดี หัก ขว้างแขนกว้าง มือใหญ่เขย่งขนข้างนุ่มนวลและเป็นคนที่มี
 สุขภาพดี จ้าใจของเขาแข็งแรง เขาก็มีอารมณ์ที่กระหะบความรู้สึกทุกชนิดได้ฉับไว บางครั้งเขา
 จึงอาจเป็นคบแก้วไปช่วยความระแวงระอวยแปด ระแวงว่า-เขาได้ต้อนรับขับสู้คนที่ไปมาหาสู่ที่
 เหาที่เขาคิดว่าควรหรือเปล่า ระแวงว่า-เขาได้ให้แกผู้ขอเพียงพอไหม และแม้เขาคิดระแวง
 แมกระทั่งว่า วันนั้นได้พูดมากไปหรือเปล่า"

(เถาอารมณ : 675)

เพื่อ-เป็นลูกกำพร้า พ่อตายก่อนเขาเกิดในราวหกเดือน เมื่ออายุเจ็ดขวบแต่ก็ตาย
 อีกคน เขาเติบโตขึ้นมาในย่านสวนมะลิโรงเลี้ยงเด็กกับยายเพียงสองคนเท่านั้นในกรุงเทพฯ
 หรือในโลกไพศาล. ..."

(เถาอารมณ : 676)

เพื่อเรียนสำเร็จมัธยมศึกษาเมื่ออายุ 16 และได้เข้าเรียนในโรงเรียนเพาะช่าง แต่ไม่สำเร็จ ระหว่างเป็นนักศึกษา เพื่อไ้รู้จักกับหญิงสาวที่ฐานะสูง แม้จะถูกกีดกันแต่เนื่องจากคนทั้งสองรักกัน หญิงสาวผู้นั้นจึงมาอยู่ติดกับเพื่อฉันท์สามีภรรยา ต่อมาภรรยาของเฝ้าไปมีรักใหม่ เฝ้าจึงไปมีรักใหม่บ้าง และเดินทางไปที่กบฏยังประเทศอินเดีย ระหว่างอยู่ในอินเดียยายของเฝ้าเสียชีวิตลง และผู้หญิงคนแรกของเขาได้เสียชีวิต ภายใต้นี้"อีกเป็นระยะของสงครามโลกครั้งที่ 2 เฝ้าถูกจับไปเข้าค่ายกักกัน และบางคราวโรคมะเร็งเกือบเอาชีวิตไม่รอด แต่เฝ้าอาศัยความอดทนเป็นเครื่องบำรุงชีวิต

"นี่เป็นสิ่งที่น่าเศร้าใจยิ่งนัก" เฝ้ากล่าวไป "...ผมได้รู้ถึงจุดหมายแห่งศาสนาโดยแท้จริง โดยพบความจริงอย่างหนึ่งว่า มนุษย์เราจำเป็นต้องมีที่พึ่ง ถ้าหากหามีแล้วลำบากมาก ผมใช้ศาสนาเป็นแนวทางได้เข้าใจชีวิต ให้อำนาจเราควรจะทำอย่างไร ไม่ควรทำอย่างไร คนเรานั้นจะขาดศาสนาไม่ได้. ."

(เถาอารมณ : 696)

เพื่อถูกกักกันอยู่ราวห้าปีจึงถูกปลดปล่อยและเดินทางกลับประเทศไทย

บทที่ 4

ท่วงทำนองการแต่ง (STYLE)

โลกทัศน์ของ วงศ์ วงษ์สวรรค์ อิทธิพลของชีวประวัติที่มีต่อผลงาน กุศลา

ท่วงทำนองการแต่งหรือท่วงทำนองที่แสดงออก ศาสตราจารย์พระยาอนุมานราชธนกล่าวว่า "ท่วงทำนองที่แสดงออกคือของมนุษย์นั้น (The Style is of the man - Buffon) หมายความว่า สิ่งใด ๆ ที่มนุษย์ ซึ่งกำลังรู้สึกนึกอยู่ในหัวของตนเอง กล่าวคือ ปัญญาความรู้ และความนึก ฝีมือทางเทคนิคและนิสัยใจคอของหัว หรือกำลังที่ไหลเลื่อนเข้าไปอยู่ในรูป" และอีกตอนหนึ่งกล่าวว่า "ท่วงทำนองที่แสดงออกก่อนที่เขาเข้าบรรณาธิ (Style is man added to the nature) หมายความว่าท่วงทำนองที่แสดงออก ตัวเองผู้นั้นเข้าไปประกอบเข้ากับสิ่งอื่นในธรรมชาติ จึง เกิดเป็นวรรณกรรมหรือศิลปกรรมขึ้น" ¹

ศาสตราจารย์กุศลา มัลลิกะมาส กล่าวว่า "ท่วงทำนองที่แสดงออกเป็นลักษณะเฉพาะตัวของผู้แต่งหรือผู้แต่งคน ซึ่งปรากฏอยู่ในวรรณคดีที่แต่ง ถ้าจะนำมาเทียบกับมนุษย์แล้ว เราก็อาจบอกได้ว่า คนบางคนเป็นแบบอย่างใด อย่างหนึ่ง เป็นนักเลง ชี้อ หรือแบบกระด้าง โดยพิจารณาจากถ้อยคำจะวิธีที่เขา แต่งให้ปรากฏออกมาทางการกระทำ" ²

ในปัจจุบันแนววิจารณ์ "แบบใหม่" (The New Criticism) เป็นแนวการวิจารณ์ที่ถือการวิเคราะห์ทำนองแต่งว่าสำคัญกว่าการวิจารณ์เนื้อเรื่อง ศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ ศิวะศรียานนท์ ได้กล่าวถึงแนววิจารณ์ "แบบใหม่" ว่า นักวิจารณ์แบบนี้สนใจเป็นพิเศษในเรื่องทำนองแต่ง ภาษาที่ใช้ โครงสร้าง ฉันทลักษณ์ ความหมายของคำ ตลอดจนภาพพจน์....." ³

¹ อนุมานราชธน, พระยา การศึกษาวรรณคดีในแง่วรรณศิลป์ หน้า 125.

² กุศลา มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 95.

³ วิทย์ ศิวะศรียานนท์ วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ หน้า 237.

แนววิจารณ์ "แบบใหม่" เป็นแนววิจารณ์ที่ให้ความสำคัญสูงกับเป็นพิเศษ

ศาสตราจารย์ I.A. Richard¹ เป็นผู้ชี้แนะในการนำเอาทัศนะการวิจารณ์นี้เผยแพร่ ผลงานที่สำคัญของท่านคือ Principle of Literary Criticism ซึ่งกล่าวถึงว่าแนววิจารณ์ "แบบใหม่" ให้ความสำคัญต่อการวิเคราะห์ค่าเป็นพิเศษ จึงไม่ยอมรับการลดทอนใจความ ถือว่าทุกคำ และทุกประโยคที่ประกอบกันขึ้นมามีรสขจรจรดคลึงกันอยู่ คำหรือเสียงหนึ่ง ๆ มิได้มีแต่ความหมาย ที่ปรากฏตรงตามพจนานุกรม หรือที่เรียกกันว่า Surface Structure หากมี Deep Structure หรือความหมายระดับลึกแฝงอยู่ด้วย ศาสตราจารย์ I.A. Richard แสดงให้เห็นว่าคำหรือ เสียงหนึ่ง ๆ มีส่วนผสมของหลายหมายแฝงต่าง ๆ ซึ่งแยกออกเป็น 4 ชนิด คือ

- Sense หมายถึง เนื้อหาหรือความหมายซึ่งก่อให้เกิดงานเกิดความคิดทางประการ เกี่ยวกับข้อความหนึ่ง ๆ

- Feeling หมายถึง ความรู้สึกของผู้อ่านที่มีต่อข้อความที่กล่าวออกมา ความรู้สึกมี ความหมายกว้างขวางมาก กล่าวคือ เมื่อผู้อ่านอ่านคำหรือประโยคหนึ่ง ผู้อ่านจะมีทั้งอารมณ์ ทัศนคติ ความปรารถนา และความรู้สึกเพลิดเพลินหรือไม่เพลิดเพลินด้วย

- Tone หมายถึง น้ำเสียงหรือทัศนคติของผู้แต่ง ซึ่งแสดงออกมาต่อผู้อ่าน น้ำเสียงนี้ จะแฝงอยู่ในคำหรือเสียงหนึ่ง ๆ โดยผู้แต่งรู้สึกตัวหรือไม่รู้สึกตัวก็ได้

- Intention หมายถึง จุดมุ่งหมายหรือความตั้งใจของผู้แต่ง ซึ่งแสดงออก

ความหมายทั้ง 4 ประการนี้มีปรากฏอยู่ในคำประพันธ์ทุกภาษาและมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในวรรณคดี ถ้าหากผู้อ่านมุ่งแปลเอาแต่ใจความ จะกล่าวถึงความหมายไม่ได้ครบทั้งสี่ประการ ถ้าผู้อ่านตระหนักถึงความหมาย 4 ประการทั้งกล่าว ผู้อ่านจะพบว่า แม้คำประพันธ์สั้น ๆ ก็มี รสทางวรรณคดีลึกซึ้งและกว้างขวาง สามารถแนววิเคราะห์วิจารณ์ความหมายได้มากมาย การวิจารณ์ท่วงทำนองในการแต่งงานประพันธ์ของ รวงค์ วงษ์สวรรค์ โจษวาทย์ เกดเด่นแนววิจารณ์

¹ สตีเฟ่น โรจันลูลูทธานิช วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองที่ชนะการประกวดของ

"แบบใหม่" ในปรีชาญาณอันมีค่านี้เป็นการทดลองศึกษาลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ในอีกบางประเด็น เพราะงานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากนักเขียน (style) ทั้งในด้าน คำ ประโยค โวหาร หรือภาพพจน์ การตรวจจรรู้คุณลักษณะมา ได้ให้ข้อสังเกตทางภาษาและการเขียนหรือสไตล์ของผู้แต่งไว้ดังต่อไปนี้

1. การสรรคำใช้

1.1 คำที่มีความหมายเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

1.2 การเลือกเสียงของคำ

1.3 คำที่มีความหมายเจาะจง เฉพาะที่

2. ทางทำนองที่เกี่ยวกับโวหาร

2.1 การสร้างภาพในจิต (Imagery)

2.2 ภาพพจน์ (Figure of Speech)

2.2.1 เปรียบสิ่งหนึ่งว่าเหมือนับอีกสิ่งหนึ่ง (Simile)

2.2.2 เปรียบสิ่งหนึ่ง เป็นอีกสิ่งหนึ่ง (Metaphor)

2.2.3 การเปรียบเป็นรูปสัญลักษณ์ (symbol)

2.2.4 การเปรียบโดยการสมมติสิ่งไม่ใช่คนให้หาบรรดาทวิธาอากาศเหมือนคน (Personification)

2.3 การใช้ภาษาของอารมณ์ (Emotive Language)

2.3.1 การกล่าวเป็นทวนงัดกันของอารมณ์อย่างคู่กันไป (Paradox)

2.3.2 การกล่าวเกินความจริง (Hyperbole)

2.3.3 การกล่าวน้อยกว่า แท้ใจความกว้างขวาง (Understatement)

2.3.4 การใช้รูปคำถามที่รู้คำตอบอยู่แล้ว และไม่ต้องการคำตอบ (Rhetoric question)

2.3.5 การเรียบเรียงความที่มีเสียงสัมผัส

3. ท่วงท่าของที่เกี่ยวข้องกับการสร้างประโยค (Syntax)

- 3.1 ประโยคสั้น (Attic sentence)
- 3.2 ประโยคยาวขึ้น (Isocratic sentence)
- 3.3 ประโยคยาวแบบไวการ์ (Ciceronian sentence)
- 3.4 ประโยคมาโรก (Baroque sentence)

4. ท่วงท่าของในการบรรยายและพรรณนาความ

5. ท่วงเสียงของฉันทะ (Tone)

- 5.1 การเขียนอย่างจิตวิสัย (Subjective)
- 5.2 การเขียนอย่างล้อเลียนเสียดสี (Irony)
- 5.3 การสร้างบรรยากาศในเรื่องให้กลมกลืนไม่ขัดแย้ง เป็นผลให้ผู้อ่าน
มีอารมณ์ฉันทะแปรไปตามอย่างที่เรียกว่าอารมณ์ร่วม (Kindred
feeling)¹

จากการศึกษาผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (2513 - 2512) พบว่าเป็นงานที่มีลักษณะเด่นในก้นางทวนอกรแต่ง ทั้งในก้นางการใช้คำสำนวนภาษา ประโยค ภาพพจน์ นำเสียง และทัศนคติ ซึ่งจะโยงก้นางกับการศึกษาและวิเคราะห์ก้นางต่อไปนี้

1. ก้นางและการใช้คำ ศาสตราจารย์คุณวัชรวิญญวน อินทรกำแหงกล่าวว่า "รงค์ใช้ภาษาอย่างนายของภาษา นกั" ² และศาสตราจารย์ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวว่า "รงค์ วงษ์สวรรค์" มีความก้นางภาษา เมื่ออ่านเรื่องของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ก้นางที่จะสะกุดใจ

¹ กุหลาบ นัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 96 - 104

² วัชรวิญญวน อินทรกำแหง การวิจารณ์ก้นาง รายการวิทยุกระจายเสียง กรป.กลาง

อันก็คือ สำนวนภาษา 'รงค์ใช้ภาษาอย่างนักเลง ภาษาจริง ๆ จะใช้คำที่เคยใช้ในสภาพท่า
 ที่สูง ในที่สูงสูงก็ไ้ จะใช้คำที่เคยใช้แต่โบราณในจังหวัดที่เกี่ยวกับสมัยใหม่ที่สูงก็ไ้" ¹ นอกจาก
 คำที่ใช้ตามพจนานุกรมแล้ว จากการศึกษาคำว่า ผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์
 (พ.ศ. 2503 - 2512) เป็นการร่างคำและใช้คำต่างออกไป คือ

1.1 การร่างคำ ร่างคำใหม่เป็นการแปลงหรือตัดจากคำที่บู้ใช้อยู่ในภาษา
 ท้องถิ่น เช่น ยี่สิบ เห็นหน้า ในกา ประชกประเว้ง ระเคื่อง ระแวงระไว
 ส.ทกระเนม งูงวย ระเบื่อง ผึงเผก นุ้ลิดทุรน (ดอกล) ประเวม แถ่นเคี้ยค เอรีค
 งวย ฯลฯ

คำต่าง ๆ เหล่านี้จะเห็นได้ว่า 'รงค์ เจตนาที่จะเขียนให้เพี้ยนไปเพื่อ
 สื่อความหมายที่ไ้ความรู้สึกและอารมณ์ตามที่ผู้เขียนต้องการ ซึ่งก็ยังคงมีเค้าความหมายของคำเดิม

1.2 การใช้คำ

1.2.1 คำขยาย นิยมการวางคำขยายไว้หน้าคำที่ถูกขยาย เช่น วังเวงระฆัง
 กระหนกของผู้นคน ขึ้นวมของอคิด เบี่ยงขึ้นของเหื่อง โคจรครันของบัน สะเทือนของมัน ฯลฯ

1.2.2 ตำแหน่งและหน้าที่ของคำ จากการศึกษาคำว่า ผลงานของ 'รงค์
 วงษ์สวรรค์ สามารถที่จะสื่อความหมายโดยการใช้คำที่มีที่ใช้อย่างหนึ่ง ไปใช้ในที่ใช้อย่างอื่น
ได้อย่างน่าพิศวง หังไมไ้ทำให้ความหมายของคำนั้นเปลี่ยนไปดวย แต่สามารถที่จะขยาย
ความหมายของคำนั้นเปลี่ยนไปดวย แต่สามารถที่จะขยายความหมายของคำออกไปได้อีก ² นับว่า
 เป็นอัจฉริยลักษณะในผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ โดยแท้

¹ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ วรรณไวทยากร วรรณคดี หน้า 116.

ตัวอย่าง

เขาแนบคำสาบตา
 หัวใจเขยาเนรดนรน
 เจานาเมีกอวอนดกเหวจะหลน
 กลางวิมหอสคำ
 ยืมเลยดแงหวาใจ
 ไนกาหาเนรมา
 ยืบเนกอวอนดกเหวจะหลน
 ไนกาหาเนรมา
 ปาชาแงกวามหลง
 กระงกกะเจเนไนวาบคิด
 แกงยืมบนไบทาเา
 โยนคึน
 ตะเกนหรัง
 กิมเปริยว
 กวนขน
 กวงทามิครม
 นานไมเกินจะรด
 รศำแงอารมณ์
 เบยคทน
 เขยาสำเนยง
 ปำกอนกริท
 อารมณคึน
 นิกความหุกขิง
 เวารุยกินเปรอะเปเดนหลายนาที
 เคิยวเนนิอ

หอมขี้ใจ

คนหอม

เถะกวางมันเมา , เถะความคิด

ภูเขาชะ

รากเงาของความยากจน

เรากำลังบินหนีกลางคืน

สวดยิ้ม

กระแทกตื้น

รักยิ้ม

กนกภาพอย่างประณีต

แนวแสงความว่างริบในวงศาหาบ

เปลี่ยการณ์ , เปลี่ยกัน ฯลฯ

นอกจากผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ จะใช้ "คำ" เพื่อสื่อความหมายที่ขยายกว้างออกไป ทั้งยังอย่างที่ยกมาข้างต้นแล้วนั้น ยังจะสังเกตเห็นได้ว่า คำต่าง ๆ เหล่านี้สามารถสื่ออารมณ์และความรู้สึกบางประการ เช่น ความรู้สึกขี้แย เบื่อหน่าย ล้อเลียน อารมณ์ขัน อักขวย ซึ่งจะกล่าวถึงในเรื่องของทางเสียงของผู้แต่ง

2. ท่วงทำนองที่เกี่ยวกับการสร้างประโยค (Syntax)

ศาสตราจารย์ ภูหลวง บัณฑิตมาส¹ กล่าวว่า "นักเขียนมักมีวิธีเรียบเรียงประโยคเป็นลักษณะเฉพาะตัว บางท่านนิยมประโยคยาว ลีลาหนัก หนา บางท่านชอบประโยคสั้น กระชับ" และแบ่งแบบประโยคที่นักเขียนใช้ไว้ 4 แบบคือ

¹ ภูหลวง บัณฑิตมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 101 - 102.

- 1) ประโยกสั้น (Attic sentence)
- 2) ประโยกยาวขึ้น (Isocratic sentence)
- 3) ประโยกยาวแบบไวยาหาร (Ciceronian sentence)
- 4) ประโยกบาโรก (Baroque sentence)

ในการวิเคราะห์ประโยคซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของท่วงทวนของการแต่งนั้น ศาสตราจารย์ กุหลาบ มลลิกะมาส กล่าวว่า วิเคราะห์ได้ไม่ยากนัก เพราะถ้ามองประโยคหลายแบบปนกัน รวดเร็วรวม ๆ ว่ามันมีใจเป็น 'ว่า' 'โดย' และจำเป็นจะต้องกล่าวรวมไปกับการเลือกสรรใช้คำ และการใช้ทวิไวยาหาร

จากการศึกษาลักษณะประโยคในผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' พบว่า ลักษณะประโยค ส่วนใหญ่เป็นประโยคแบบไวยาหาร ประโยกบาโรก และประโยกสั้น

2.1 ประโยคแบบไวยาหาร (Ciceronian sentence) ศาสตราจารย์ กุหลาบ มลลิกะมาส กล่าวถึงประโยคชนิดนี้ไว้ว่า "จะคงกล่าวรายละเอียดและอย่าง ๆ ไปจนจบ ประโยค จึงจะมีเนื้อความสมบูรณ์เป็นที่เข้าใจ"¹ จากการศึกษาผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' พบว่า 'รงค์' นิยมเขียนประโยคชนิดนี้ มีปรากฏมากในผลงานชุดที่ใกล้กับตอนกรรที หัวใจที่มีกลิ่นหอมคอกประควน นิราศคิม คิมรัก หลงกลิ่นกัญชา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- กลิ่นหอมช่วยออกมาจากในครัวถัดจากห้องนั่งของเรา กลิ่นมันหอมเย็น กระหลบ ทุกคนจำได้และถ้าวาพรนุพันธ์มีจุกบันก็คงจำกลิ่นได้เหมือนกัน
- ไฟแรงอ่อนจิบทิ้งวางเหล้ากรีกแววประกาย ระยิบจิบาาเหมือนมองสรวัยเพ็ชรบนเนินน้ำออกแนมยราจะกล้า
- เขากวากกับกระดากกระเดื่องกับทุกคนขณะนั้นเฝ้ากัน วลีที่ควลี ประโยกต่อประโยค อธิบายถึงศิลปะของสังเขปและพรรณนาความปราโมทย์ที่ได้มีโอกาสรับใช้สายตามองอยู่ ณ เวลานั้น

¹ กุหลาบ มลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 102.

- ระหกระเหินอยู่ในความหมองหม่น กลางคืนเฝ้าจ้องเห็นเปล่งแสงเทาแบบเขียวอทาง เมื่อกวาดฉีกเงาไม้ของคืนอื่น เราจกันั้นรู้สึว่าเป็นคนแปลกหน้าขอตัวเองอยู่ทุกเวลาที่เรา
- นิโกรหนุ่มผู้นั้นเป็นคนอ้างว้างเหลือเกิน ยิ้มของเขาเหมือนกลางคืนไม่มีแสงดาวและสายลม นิ่งอยู่หลังที่หอโสมพรหมทุกวัน และทุกวัน ศานสดอกเส้นอ่อนนุ่มเหล่านั้นได้เป็นส่วที่เคอร์หรือส่วที่สวยงามของผู้หญิง - ความแจะได้รับคำสั่งจากลูกกำ
- นิ่งอยู่ในนั้นจะไม่ยินสับด เพราะไม่มีแมงวันเหล่เลงในล้วยกาแพ้ยั่ววนให้สับด ฟังและทวงทำนองของร้านกาแฟใน แชน แฟรนซิสโก มันแตกต่างกับร้านกาแฟในกรุงเทพฯ
- นิโกรหนุ่มผู้นั้นสวมเสื้อสีเสดักกับฉิวหนึ่งคำมีคของเขา ออกแม่หนาเหนือบึงคัก และสูงตระหง่านกว่าทักขุต ใบหน้าเถื่อนเพี้ยนเงื่องจากก้นไม้เมื่อวาน เขาเดินกลองแซนเขามากับผู้หญิงฉิวทมนกยูกยณมบลีอนค
- หนูบอยยี่สิบเอ็ดเป็นคนผอมไปรงวนพันของเขาที่ผอมตามรูปร่างไปค้วย และอย่างกลมกลืน ยิ้มรับเรื่งในคามงบอกเป็นคนช่างฝัน
- มันยื่นรอเพื่อน ไ้ลูกเขาข้างถนนเดินข้ามฟากเข้าไปในลูหาตักนั้นหลายนาที่แล้ว-ยังไม่กลับา มันกระสอกระสาย น้าลายในปากเปรี้ยวจนรู้สึกละลายในผนังคอ เหนียวเหนียว
- เนย ณ บัวโรย ผู้มีเคหะพรเฝ้ากับสิ่งไรในโลกเขาเคยพบแซมคนโคกจะเบิดเควียงปลิวไปคิกอยู่บึงถึงขุ่นริมคลองตลอด แชนข้างนั้นผูกยาพิลาข้อม์แล้ว เขาอดคเอาแต่นาฬิกาไปขายค้หลายสิบ ค้เงินก็กินเหล้าและเอาไปนอนกับผู้หญิงสะพานถาย เสนยจรรยา
- เขาเป็นใครไม่รู้ชื่อ ดูเหมือนจะหนุ่มไม่ควรรเกินยี่สิบสาม หรือยี่สิบเจ็ด หรือเรื่งกันยี่สิบนั้นยากจะกะเนคได้ เพราะความทุกขนั้นเคลือบใบหน้าของเขาจนไหม้เกรียมและก็ไม่ปีโกรสนใจอยากรู้ เว้นแคสายตาจะพามา.....
- ระเบิดหล่นลงเป็นลายกงางและอย่างมีระเปียบ..... โครมครั้นของบันใบมีมารยาท... .. สะเทือนของมันมีมือเชื่อมเข่าบ้านเรือน..... เปลวไฟสีจางพวยพุ่ง

แลบลิ้นแฉก..... และฉันเข้มคำสำคัญจากโรงเก็บสินค้าแบบถ่มน้ำหมา ในความแน่นเข้ม
และเกร็งแค้นของมันเป็นประกายเงินแวววาวอยู่คนละก้อน นั่นก็เหมือนสังกะสีที่โดนความพิชิต
โยนทิ้งไปบนฟ้า....

- ในห้องนั้นอรุณกลืนผิวของเวลาเพียงวันแกมกลืนเชื้อเหมือนกินในกระถาง
กุหลาบที่รดด้วยน้ำค้างปลา หอมระคนความรวยบาจากเมือกโคลงลิ้นบานประทุคณน้ำ
- พลันอารมณ์เฝ้าไร่โตก โคมบดขยี้หัวใจชายหนุ่มรู้สึกเหงื่อน่านประโลมโลกย์ที่
วิหิงษาหมึกสีขาวบนกระดาษโลโครก
- หลอนซ่อนเร้นอารมณ์ประหวัดไว้ในรอยยิ้ม ไม่เจียงสา ไม่สวมสอจวิต
ใบหน้าบริสุทธิ์และผมขอสลวยประไล้ช่วงหลอนในกระแสของนางกวางหึ่งเต็มเกาพันธุ์ในองไม่
บุกใจให้ชายหนุ่มไต่คิดว่านั่นคือ กิ่งอะไร ประภวน
- เขาเห็นความงามของลำคลองต้นเขินด้วยขยาไกลโครกและเปื่อยทม และความ
ชราของเกาะเกาะอยู่กับกะไกรน้ำฝน... ..
- นักเทศน์นอกจิวรวางเตี้ยและผอมผู้นั้น ยืนบนลังไม้ผูกยานไม้โครโพนขนาดเล็ก
ในแว่นอวอนให้ผู้คนศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้าเบื้องบน
- เขามองเห็นรถในเวลากลางคืน จวบเมื่อเขาค้นก็ยังมองเห็นอีกเหมือนกัน แต่มัน
เปลี่ยนจากรถที่เร่สีคำของกลางคืน เป็นรถที่จกจกสันสีสนของความดิบ
- แม่เร่ยน อายุเพียงสิบหกกับเรือนกายไวโนเสื้อคลุมไหมสีน้ำเงินประลาย
ถวักใบเตยเรื่องราวเกสรดอกบัว ผมของหลอนสีทองประกายยุ่งเหยิง ผิวกายที่เคยเป็นชมพูนั้น
เผือกซีด

2.2 ประโยคบาโรก (Baroque sentence) ลักษณะของประโยคประเภทนี้

ศาสตราจารย์ กุหลาบ มณีลีลมาศ กล่าวว่า "มีโครงสร้างของประโยคที่ซ้ำคูลหรือลักษณะ
คู่ขนาน (parallelism) อาจเพิ่มพูนทวีขึ้น ๆ คล้ายคลึงเนื่อความจากประโยคหนึ่งขยายไปสู่
อีกประโยคหนึ่ง หรือเป็นแต่ประโยคสั้น มีคำเดียวโดยไม่คำนึงถึงความผิดถูกในทางไวยากรณ์

แต่ต้องการให้ประวิบัติใจแปลกใจผู้อ่านหรืออาจใช้คาดคิดแปลก คัดคำ เติมคำ แต่ก็ยังทำให้อ่าน
เข้าใจได้" ¹ จากการศึกษาลักษณะประโยคในผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ พบว่าผลงานที่
ปรากฏลักษณะประโยคประเภทนี้มีมากในชุด หัวใจที่ก็เค็ม หอมดอกประดวน หลงกลิ่นกัญชา

- ไชโยในคาร์เนกีเร้าของเขาเปลี่ยนเป็นสลด ยับแค้นร่ำกับลมหนาวในเมทรี
คัตพ็อทที่มีนกกรงักเกี่ยวจากนก
- หัวใจเขย่าเค้นรอนรนในท่อนองบรรเลงอันร่าเริงนั้นมีทั้งความระแวง
สะพรั่งเกรง ใคร และกร่ำกรวญและเหนียมอาย เจตนาที่มีต่อหลอหลอกแล้วจะหล่น ชานสยิว
เหมือนแหวนหัวใจไว้กับเส้นขนสีค้ำบางละเอียด ในร่างกายที่เปล่าโปร่ง เหนือคหคหซึมแทบจะว่าทุก
ชุมชน มีจะเอื้อมปลักบานประทุเปลี่ยและสะท้อน
- เขาเดินเบากริมอย่างปัสจ และมักจะปรากฏตัวพร้อมกับรอยยิ้มในความมืด
- ชายอีกคนนั้นคลั่งเคล้าสายการะหว่างแก้วเหล้าและเบาะหุดายเขี้ยวเงาเงี้ยว
เงี้ยวเงี้ยวเขี้ยวหน้าจากคน เงี้ยวเงี้ยว... ลึกหายเขี้ยวที่เงี้ยวเงี้ยวจากไท ลี้นขาวรณคำจาก
ผู้ระดองจมองเงี้ยวเงี้ยวของเงี้ยวเงี้ยวเงี้ยวเงี้ยวเงี้ยวเงี้ยว... เงี้ยว... ถึงจะสปรกก็ยังไม่
-
- ใบหน้าที่กระหม่อมคล้ำ และหายใจกระชั้นถี่ๆ เค้าที่ถึงปากกระดกกลับ
เงี้ยวเงี้ยวโตเงี้ยวพรบนหน้าผากย้วย แล้วทรุดลงบนน้ำนิ่ง ในตาของเขาหมองหม่นเห็นอนจะ
ร้องไห้
- สะบัดไทรี่นเร้าของแม่น้ำเจ้าพระยามกผันท่อนองรืบร้อน..... แคจ้าน
สอดอกกวากกราดเกรี้ยวปลงมากับเส้นแสงที่พุ่งประสานเร็วแรง เป็นดินวันโปร่งประณีตและจับ
ต้องไม้ไผ่ หมอคลุมเวลากลางวัน นักรักโรยกมแวลงบนพริ้วน้ำที่บิดเบียดกันอยู่ใต้อำนาจของลม
กะนอง
- เขาจางตามสายตาที่คว้านมูหรีมวนซ่อนลีเฬอหายของมัลลีนหายไปกับ
ความอวสานของคืนนั้น

¹ กุหลาบ มัตลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 101.

- นานาที่บนนั้นหาไครมารับเหมือนที่หวังและลำบากทรมาน ความพริ้งพริ้วแผดขยี้
เขาเจียนสิ้นแรงโซกเค้น.....ของหัวใจ แต่ว่ากายากายจะเอนโผนบัลลังจับเจ็บปวดหมาย
จะเชือกเถื่อให้สะอาก

- แล้วหัวเราะทันทันในคำกระหัง ผดเหงื่อหยากซึมตามไหลเปลี่ยนละในร่อง
กลีบสะโปกเนียน เพยอปากกรรริกขึ้น สีมานเย็นที่เคลือบไว้เขื่อนเลื่อน..... กายระหวายใน
เงา เงนของไม้ออนแรงของตอสนั้น

- กรักหัวเราะและตะโกนและสะบัดทวนของคณตรีถึงอดอยู่ในบ้านพักร้อนแบบ
กอดเหงาดังขึ้น บนเนินดินปรกรบเงาของบ่าเปรง ลาดชันลงหาด โขกเงินและพริ้วคลื่นแปรสัสมรถ
เข้าที่เย็นรำพึงถึงกวางคืน กุณสินธุ์เปื้อนเปลือกเกยผืนทรายและนก คัดปีกโมยบิน กระโอเค็ม
เงาแห่งคม พยัคฆ์

- เยี่ยมเย็นของฉนวนกม.....

สงกและระเบง.....

กลางคืนไซนเปลวสีน้ำเงินจากวิวาทห่านเง.

กนกตะเอยักพิโรบนก้านโบกระถิ่น.....

เพลงระยของธารนา.....

และขึ้นบนบนปลายลิ้นหลอน..

2.3 ประโยกสั้น (Altic sentence) หมายถึงประโยคที่มีลักษณะเป็น

เอกัตถประโยคเป็นส่วนใหญ่ ดังเช่นประโยคที่ปรากฏในสามก๊ก หลักศิลาจารึก ซึ่งเป็นวรรณคดี
รุ่นเก่า¹ ผลงานของ รุ่งคำ วงษ์สุวรรณ ปรากฏลักษณะประโยคประเภทนี้ในชุด ผู้มีเกียรติในหัวใจ
และ เสเพลบอยชาวไร่ รัชต์เจน ดังตัวอย่าง

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 101.

- เหม เพียงแต่ยิ้มสรวลไม่ตอบโต้อารม ชายดำนไ้หัวจ๋ำนนำแล้ว และซื้อ
เครื่องแต่งสะเบียงกรังสำหรับบ้านป่า แล้วเร่งขับเกวียนออกตลาด ี่น?

- ลำควน คักน้ำ พิกุล จะทำข้าว
พิกุล ฝ่าฝืน ลำควน จะเก็บผัก
ลำควน ประชุนเสื้อผ้า พิกุลจะเก็บที่นอนหมอนมุ้งออกผึ่งแดดนาย
พิกุล ออกไปไร่ ลำควนจะหางานอยู่กับกระตอม

- แหว มะแพน ไม่อ่านหนังสือเพราะอ่านไม่ออก
แหว มะแพน ไม่ตาบปเพราะเชื่อผีพระเทศย์
แหว มะแพน หนักเก็บหอมเพราะเขาอยากจน
แหว มะแพน ชอบกินยาออกกระดูก เพราะชอบกิน

- เขาคืบสายเหมือนหูกวัน แล้วมุ่งหน้าไปยังโคกส้มไผ่นั่น

- แหมขวางรูขาวกราวของชาว ไรมากบ้าย วัวข่านโคกรอดลูกหรือยังแหมรู

เมียข่านโคกรอดลูก มีสามสี่ก็หัว ว่าปลอดขาวปลอด ก็หัว แหมรู ลูกสาวข่านโคกรกำลังจะหอบผา
ข่านโคกร แหมทองรู ผู้ใหญ่ข่านโคกรจุกหลานชายเพื่อหวังเงินลงขัน แหมรูทัน สาวเพื่อคนไหน
ข่านโคกรสำหรับถาวรหวานไปถวายทานมหาหม่อมองค์ไหน แหมรูเกินจะรู้ หนักโคกกินบะเรื้อนแล้วเพียร
จะขี้มไปอุจจาระบนหลังกำจนโคนตีนตกลงมาสะเไฟคราก แหมจะรูก่อนคนอื่น

- แจ้ง เร่งถามใจตน เขามีบ้าน เขามีกล้วยอยู่ในไร่ เขามีเกวียน เขามี
พระธรรมคำสอนที่ยึดถือ เขามีเหล้ากินมีชาดและเพียงแต่ผิวปากเขาก็จะไ้ยินดนตรีหลากหลาย
ทางเอง เขามีเพื่อนพ้อง เขามีเกือบจะทั้งนั้น ไ้อยู่ในเฒ่า ปลาใบทอง นริกและกระเพราใน
สวนหลังบ้าน ขาวสารและเกลือ ปลาเห็ดอ่อนย่างอ้อหลายแผงแขวไว้เหนือเตาไฟ จะเอามายำ
กินเมื่อไรก็อร่อยเมื่อไหร่ แล้วทำไมวันนี้จึงเศร้านัก

- บางวันถ้านึกอ เภาถึงสนุหรือๆ ก็ชวนกันไปชุกเอาความรู้น ก้าอยากกินกม
เสร็จปลาไหล เขาก็คว่ำตะกร้าออกไปชุกมาห่ละคอนตะของ ยำหรือแกงเผ่าชุกชุกกลั้มเหล้า
คาราญปากนัก

- ถึงวันพระแม่พาไปวัดท้ายไร่ พอพระให้ทีลบนศาลาเขาก็จะเลี้ยงออกไปวิ่งเล่น กับเจื่อนนนจานโตคนพิการ บางทีจะแบ่งพวกเล่นด้วยกัน แต่ต้องเล่นดีไป เพราะจะส่งเสียงวิกกรรมที่ก ไปไว้ พอเจื่อนทวนตัวก็เปลี่ยนเป็นเล่นตองเกหรือเสือกก้าง

- เจิ่น เกสร รู้สึกเมื่อยล้าตั้งแต่กราบเช้าทั้งวัน จึงรินเหล้าไปใส่จอก ยกให้ดื่ม

- หนูบ้อกรวย นามสกุลไมราภุม ปลูกกระถอยยงขึ้นแคร่สูงเคียง ท้องกับ หัวดอกข่อยรายทุ่ง มองเห็นภูเขาสีเขียวสยยามแจ่มจัก และมันจะแปรเป็นสีน้ำเงินออนจนเข้มดำเมื่อ กระทบชิงพลบ เขาอยู่เดี่ยวเวกากาย มีนกบนฟ้าเป็นเพื่อน และเสียงลมพัดเป็นนกกริบระจำใจ

- หิม กระทกรก รู้สึกอยากกิบปลาจนเสลีย และนอนไม่หลับ กระสับกระส่าย มองเห็นแดดเปรี้ยงเวกกระทอมแล้วพาสจะสิ้นใจ ให้เมื่อยกร้าน จะลุกจากแคร่ที่นอน ผลัดเคียง ลลึงนอนอยู่เป็นหลายนานกว่าความอยากจะเป็นฝ่ายชนะ มองหาผ้าชะม้าเคียนพุง

- ใบไม้ของเข่าเหมือนจะร้องไห้ กอดเต่าและแหงนมองฟ้าสีเขียวขรึม เขารู้สึกว่าพลัดเลจากวิมานตั้งแต่ยังไม่ทันจะไต่ขึ้น

3. ภาพพจน์

ภาพพจน์ หมายถึงการกล่าวอย่างหนึ่งเพื่อความหมายอีกอย่างหนึ่ง ภาพพจน์มี หลายประเภทด้วยกัน บางท่านจำแนกไว้ถึง 250 ประเภทก็มี¹ จากการศึกษาภาพพจน์ในผลงาน ประพันธ์ของ รงค์ วงษ์สวรรค์ (พ.ศ. 2503 - 2512) พบว่ามีหลายแบบ แต่ละแบบมีที่ใช้ ปรากฏต่างกับ โฉมที่นี้จะได้อีกตัวอย่างแะ ะแบบที่สำคัญ และที่ที่ใช้น่าสนใจผลงานของ รงค์ วงษ์สวรรค์ ดังต่อไปนี้

¹ Laurence Perrine Sound and sense p.65.

3.1 ภาพพจน์ใช้คำอุปมา (Simile) หมายถึงภาพพจน์เปรียบเทียบชนิดที่ใช้คำอุปมาแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน ว่าผู้แต่งจงใจเปรียบเทียบ¹ ในผลงานของ วรงค์ วงษ์สวรรค์ (2503 – 2512) มีภาพพจน์นี้มากมายและเป็นภาพพจน์เฉพาะตัวทั้งสิ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ขึ้นเหมือนกระต๊อไฟโรของคนกริ่งแห่งหยคน้ำค้าง ดลนพรมเป็นขี้
- ร่ายยูนั่นผวาเข้าบ้านห้องเหมือนโคมลมถีบ
- รดสายเป็นหมาโคมเหียบหาง
- ผิวนั้นเหวี่ยงระไมรากับฟันไม้ขนุนสด
- เขาเดินเบากริบอย่างปีศาจ
- ถ้าเขาใช้คันชำนั้แคะเมียบ มันจะดังเหมือนโยะหัวเสากระทุ้งดิน
- คามันเชื่องเหมือนนก
- เกือบโดนหัวจุ่มขอยรวกักกระต๊อหัวแก้ววุ่น
- ยิ้มรองเขาเหมือนกลางคืนไม่มีแสงดาวและสายลม
- ชีวิตของเรามันเหมือนนกยูงบินขึ้นบันไดสูง
- เพลงเหมือนแผ่นกระดาษวางเปล่า
- ชีวิตชาวไร่ฉันเหมือนที่รากเหง้าของตัวเองปักแน่นกับผืนดิน
- อากาศเยือกกราวกับใครเอาขนไก่เข้าไปแหยงในหัวใจ
- เสียงคำรามโอดอากเหมือนเสียงโตเป็นไซ้
- กำรามเหมือนสิงโตทองผูก
- ลงพุงเหมือนกับยัดโองเข้าไปถึงใบ
- เขาเร่ร่อนเกินเหมือนบิณฑามอยู่ในรองเท้า
- เขาพนภาษาจีนไค้กลองร่ากับมังกรพนไฟในคืนวันทฤษฎี

¹ ชลธิรา กลัดอยู่ วรรณคดีของปวงชน หน้า 94.

- ใบหน้าเยือกเย็นรavnน้ำในสระที่ไม่วางสายลม
- ฤๅมกำทวนควมมาเหมือนมีสองคืน
- ผิวขาวเหมือนปลาตาย
- ใบหน้าโศกเหมือนจระเข้ร้องไห้
- ใบหน้าหลอเอาจวาง เหมือนโกศสวม

ฯลฯ

3.2 ภาพพจน์บุคคลวิธาน (Personification) ในผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' (2503 - 2512) มีการพรรณนาให้เห็นจำนวนมาก กล่าวคือกำหนดหรือเขียนถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมและสิ่งที่ไม่ใช่คนให้ทำกิจาการใดสิ่งหนึ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ความหิวกำลังโอดถอนอยู่ในกระเพาะอย่างโกรธแค้น
- น้ำตาของรักและแค้นรวมอยู่
- ความคิดที่แค้นหยดยดยับปลายลิ้น
- หัวใจของ เขามักถูกความกึกก่นเฝ้าจากวันนี้ไปหาวันวาน และวันก่อน
- กลองสะกุกไปตามอารมณ์ของกระแสน้ำเขาจะคลั่ง
- ตะเกียงลาวยขึ้น เปลวอยู่หลบ แสงต้นขนากอ้อมกอดอยู่ในเงาไม้
- แฉนำเจ้าพระยาถอนเขาถูตบสังข์และอวณโยน 9
- ถูกความเร็วลุดกระซก
- ความเปลี่ยวในป่าคอนกรีตมันขบเพลิงผู้คนอย่างโหดร้าย
- ความเกียจกรานกระซิบบอก
- ความหนาวที่มันแฉงอยยับปลายหู
- รวกรวว ธรรมดา มันถึงในหัวใจ
- ขาวกับคำเชือดกันอย่างทรหด
- นักทอผ้าขียนอนเริ่มต้นขานนาฬิกาขลุ่ยมิ่ง

ฯลฯ

3.3 สัญลักษณ์ (Symbol) ลอเรนซ์ เพอริน กล่าวถึงภาพพจน์สัญลักษณ์ว่า หมายถึงการกล่าวถึงสิ่งหนึ่งซึ่งมีความเกินกว่าตัวมันเอง (A symbol may be roughly defined as something that means more than what it is)¹ ภาพพจน์สัญลักษณ์ปรากฏในงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' แต่ไม่มากนัก อาจจะยกตัวอย่างได้ดังนี้

- กิ๊บนี่ไ้ ใ้ใจกันของมดตะนอยที่นำส่งสาร

กระวอก ผู้สุภาพอ่อนโยน

แนวทนม

และเข็มเข็ม ยะโส

นรก ! ยังเหลือเวลานานพอก่อนสว่าง มาโง่ คงจะพาหลอนวิ่งไปบน

ทางวิมเทว จนถึงที่หมายอารมณ์รุกระของ กิ่งอุไร ประทวน

- หลอนอาจนึกกับวูบบังตัว

3.4 ความขัดแย้ง (Paradox) ศาสตราจารย์ เกอตาบ มัลลิกะมาส เรียกว่า 'การกล่าวเป็นทำนองขัดกันของอารมณ์อย่างคู่กันไป'² ในผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' (พ.ศ. 2503 - 2512) พบว่า ภาพพจน์ประเภทนี้มีอยู่เป็นจำนวนมาก ถึงแม้จะได้ยกตัวอย่างให้เห็นดังนี้

- อ่อนหวานและเยียบเย็น

- ผิวคล้ำวกับนวลและไหลคือเลือดของเขา มันเป็นผ้าผืนหนาที่เค็มบรรจงทอให้

- เหม็นอย่างมีเสน่ห์

- ผู้หญิงส่ำสอนชั้นหอม

1

Laurence Perrine Sound and sense p.83.

2

เกอตาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 100.

- หอมहारณนารากเหียร
- ไตถุนปากอนกรัท
- ซอกระฐากหางว้าที่เคยนอนยืมส่งว้ายู่ในรามรพ
- นรกกัประทานสติปัญญาให้
- คนสมัยใหม่ไม่บราดที่สุด
- อิศโรยอยู่อย่างกระตือรือร้น
- รื่นเริงอย่างสุขุม
- นักบุญผู้ซำรบาบยังไม่พบค
- เงินทำให้คัน
- มรดกที่ใคร่บว้างเคียวที่อวามแต่ร่า
- ผู้ที่พยายามผดุงความเป็นผู้ดีด้วยการจำนำสมบัติทุกชิ้นของตระกูล
- เขาเกลียดแสงแดด แต่หลงรักดวงอาทิตย์
- ลูกหมอยุ่แห่งลู่สี่เทาเข้มเรียม และแพ่งกัลลย อาจจะเป็นคนหัวหัวใจเลวไว้วางใจ
- เขาวางเฉยต่อความเคลื่อนไหวที่เขาเป็นผู้ที่บิ่หมั่นวิ่งอย่างรวดเร็ว
- หล่นวูบจากใต้ถุนวิมานลงไปในนตะแคงอยู่บนหลังคานรก
- เมื่อตอนจอนับเขาก็จะตื่นขึ้นด้วยความหิวเส่ทาน

ฯลฯ

4. ท่วงทำนองในการบรรยายและพรรณนา

ผลงานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (พ.ศ. 2503 - 2512) มีลักษณะเด่นในการบรรยายและพรรณนาอย่างถี่ย้นทั้งสารคดีและบันเทิงคดี บางแห่งมีลักษณะคล้ายการวาดภาพโดยอาศัยถ้อยคำ ซึ่ง 'รงค์ ใ้ประติฐฐขึ้นเป็นแบบเฉพาะตน ในบางแห่งมีลักษณะเป็นลัญญลักษณ์ซึ่งตัวอักษยจินตนาการของผู้แต่งประกอบก้วย ท่วงทำนองในการบรรยายและพรรณนาจากงานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ มุ่งที่จะสื่ออารมณ์ความรู้สึกและมโนภาพแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

"ล้าคล่องนี้สะกึ่งคลไปตามยารมณของกระแสน้ำ เขาจะคลึงและไม่นานเกินกว่า
 เกรว้ระทมของเปลวไฟบนคุนหินซึบ.....แดจันสอทอดความกราดเกรี้ยวบนลงมากับเส้นแสง
 หุ่นประสานเป็นผืนอันโปร่งประเดี๋ยวมคลุมเวลาอันเที่ยงของกลางวันอาไฟ กรีกโรยคมบนพริ้วน้ำที่
 บิกระเบียดว่าทลมนะนอง.....สีน้ำเงินผากของฟ้า.....เขียวริมของแมกไม้ ฟงชนคอก
 มนดินเปียกดูโอนและเรียวก้านมันระลอกพุ่มไยสยายของคอก.....กะเพียนผวาโจนอวก
 เกตุเงิน.....กลุ่มพิกิใบ.....มะเคื้อ. ...หมาก.....มะกอกน้ำ และจ่อใบหนาของมะคัน....
 บวงฉอและกลีบอบบางของควดักกบ... ..น้ำจะความมาถึงสระบัวเขียวรีน เริงผกยันทวนองของแม่น้ำ
 เจ้าระเภา งามเกินกว่ากวีเวกผู้ไหนรำพันไว้

และใบหนาของหล่น

(หอมคอกประควน : 158)

ก รรพรรณำความขัดแย้งของความงามและความไม่งาม

เยียบเย็นของเคื่อนั้น.....

กนกละเอียดพิไรบนก้านกะดิน.....

เรไรในพงรกและเปื่อยทม.....

เพลงขลุ่ยของชานาแนวไผ.....

น้ำขังแฉง ฐู หนอน และอาจบ.....

กลางคืนโณนเปลวสีน้ำเงินจากวิวาท่านองเคว้าของ ไมล์

เควิส คัจฉริยะ.....

สังคและระเบง.....

บอคุไซปล้องไผ.....

หยากไยบนเพดานรำแพน.....

เปือกชั้นของเหงื่อบนหมอนหนุน.....

เมือกโคล.....

ผ่ายลม...

เถาตาลถึง....

กน.

ปรัง.

นรก

(หอมคอกประควน : 126)

"เขาเป็นคนรูปร่างเกือบดำไม่คงรูปเสียตั้งแต่ในอายุเพียงยี่สิบเจ็ด ประมาณว่าเขา
คงไม่ต่ำกว่าสามสิบเอ็ดนี่ครึ่ง ผมพบว่ายุงเหยิง หนวดบน ริมฝีปากที่คงไว้เป็นระเบียบออก
สีแกงเหมือนหน้าฝรั่ง แดงคิ้วประดุจคิ้วยวดยิบราคาดวง ตั้งแคระงเท่าขึ้นมาจนถึงกอดอกเสื้อเจี๊ยะ
แบบเก๋ฉันท ก้นพุ่มหนาอวบคุดๆ ทั่วตัวทอมน้ำหอมเสื่อหลายอย่างในหัวเขายืนอยู่เบื้องหน้า
ชาวเราไม่มีอะไรเลยที่ไม่แสดงว่าเขาเป็นนักสู้ ทำงานหนักที่สมองแจ่มใส ชีวิตคลุกเคล้าอยู่กับ
ผู้หญิงและเหล้า"

(สไมล์รอย . 32)

การพรรณนาให้เห็นความเคลื่อนไหว

"เค้าฝันว่าเขาหยิบรอยเก๋ฉันทมาเหนือหลังคาบ้านเล็กกระหม่อมยอบตามชายคลอง
ตรอกเล็กที่ทอดยาวเปลี่ยนสีขมุกขมัวยิ่งขึ้น มีชีวิตและความเคลื่อนไหวเหมือนคนตรีที่สะกดทุกกึก
เพราะผู้บรรเลงกำลังจับขลุ่ยที่มือและใจ นั้นคุณผมเฝ้ารอสาวเท่าเข้ามาในตรอกอย่างรีบเร่ง

किनจนเกือบเหมือนวิ่ง แต่ถึงกระนั้นความสง่าก็มีไต่ตักเรี่ยเสียดราดอยู่ตามข้างทาง
บ้านเลย เมื่อฉิมโพนีแห่งความยากจนขันแค้นการฉ้อฉลด้วยเสียงสายฟ้าฟาด และฝนกระหน่ำมาทั่ว
มองดูทองเฝ้าชาวโพลนไปหมด นกเล็ก ๆ ถลารอนเข้าไปหลบอยู่ตามซุ้มพุ่มพุ่มรกและตามชายคา
เล็กแถวออกวิ่งเล่นน้ำฝน....."

"ดูชายท่ามเจ้าคุณนี่กระชายตะกั่วด้วยนิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ ยกขึ้นอังบนความร้อนจาก เปรอเทียน มีข้างหนึ่งค่อยประแสงเงาเกล็ดสีน้ำตาลคนจากหลอดข้าวเหนียวลงบนนั้น พอมันเดือดชู และเริ่มลงวันก็รีบจุกด้วยหลอดกลีกลงในคอ พลังถอนหายใจระบวยด้วยความเป็นสุขหลายกอ ภายครั่ง กาเก็บปรี๊ดพร แต่หัวใจนั้นถึงโลก อารมณ์แจ่มใสเหมือนทวง ฟ้าหลังฝนตกใหม่ ๆ สดชื่น ด้วยกลิ่นดินและดอกไม้"

(บางลำภูสแควร์ : 278 - 282)

"ไฟอีกรวงนั้นพรึบยับอยู่ในกงสะแก นั้นนายสินครูยี้เฝ้ากับเพื่อนแก้วสองสามคนของเขา บางทีอาจจะมึนยาหลับ ๆ อีกคนช่วยกันชนคันทันเข้าในเตาต้มเหล้าเถื่อน..... ลมโชนมาอบบอง หอมกลิ่นหญ้าที่ขบระเนนอยู่ชายคสัง. ... คนหาปลาออกเรือมาดกระส่ายเลียบเลาะมาเงยบกริบ เหมือนเงา ลอยล่องหาอยู่หนาคงเคย เขานุ่งผ้าชะบั้งซักเชบรียืนค้องแซน ไหลกระหรงาน เบี้ยวของเขานั่งคักทายหมิ่น ๆ อยู่ข้างแคบเรือ ก้นของหลอนมักเปียกชุ่มน้ำกระเซ็นซัก แต่หลอนชิน จนไม่รู้ว่ามันแห้งหรือเปียกหรือหาค."

(หัวใจที่มีคืน : 126)

"นาย น บัวโรย นั่งอยู่ที่นั่นกับเหล้ายี้ดิบเปรี๊ญกริในแก้วที่หักจากขวดสีเขี้ยวกร่า ดูเหมือน เขาจะเฝ้าคนเคี้ยวที่ไปเคยถอนใจให้ใครไคยีน ไปตัดหัวโซควาสนา "ละไมปรับทุกข์กับใครทั้งสิ้น เขากินเหล้าแล้วมักจะยิ้ม วิธียิ้มของเขาแปลก เขาจะวางทาบสายตาลงบนอะไรสักอย่างก่อน เช่น บุหรี่รวมกลีบบัวที่เขาตีบไว้ระหว่างนิ้ว หรือบนใบหน้าของคนที่เขาจะยิ้มก้วย แล้วจึงกระตุกริมฝีปาก ซ้ำ ๆ เนิบ หยักรอยยิ้มบนร่องแก้ม มันเป็นยิ้มถากถางและเย้ยหยันและน่าเตะ"

(หัวใจที่มีคืน : 15 - 16)

การบรรยายภาพ

"ระเบิดลั่นลงเป็นสายงูหางและอย่างก็ระเบียบ.....โจรมกรีนของมันไม่มีมารยาท
... ..นะ! ที่นอนของมันมีมือเขี้ยวเขยิบมาแวื่อน....เปลวไฟสีจาง วยรุ่งแลบเจียแฉค.
และควับเข่นคำสาธักของโรงเก็บสิเค้าขึ้นเป็นก้อนหมึมา ในความแน่มเขมและโกรธแค้นของมันนั้น
ที่ระกายเงินแววราบยู่กล่นเกลื่อน นั้นคือแผ่นสังกะสีที่โดนความพินาศโยนขึ้นไปบนฟ้า.....
ไม่ก็สิคไฟก็ถูกโยเข้ไปเหมื่อนกัน... . ควันเปลี่ยนเป็นสีเทาแกมส้ม และบางกลุ่มที่มีน้ำมัน
เจือเพลึงจะเปล่งสีเหมือนหนองที่ป็นจากหัวผี... . ."

(หัวใจที่ตื่น : 147 - 148)

"นั่งในห้วงนั้นเคยเห็นนกพิราบชราหลยจากกันตาคติขันที่ลืบลงมาตายบนพื้นคอนกรัทของ
ปากอนกรัท มันนอนขบพ้แกับไห่ปึก เลือกแ่งขันพรงในใจจอยปาก ขาเรียวหักป่นและเกล็ดขุมัน
แ่งสาก เล็บมันทรุบ ในตาเพาของบัเชอนอยู่ไม่นานคาเป็นนุยยับย่น"

(ไถ่ดูปากอนกรัท : 75)

การพรรณนาอย่างละเอียดถี่ถ้วน

"เอเลเวเตอร์อยู่ข้างบันได เราเรี่ยกอยู่เกือบสองนาทีกว่าที่เวะเลื่อนลงมารับ
แล้วบายประตูคอกเผย ปู่ทองเหลืองเก่าคร่ำ โตเทาถูกพุชชา เมื่อเรากกลไกที่ซ่อนอยู่ในผนัง
ส่งเสียงทาคติยกาน ทวจะหับบานประตูของมันกลับคืน แล้วหยุดลงเอยู่ที่ก่อนอีกใจ ทวจะ
กระวัคกระเพียคถึงตัวมันแฉมแซมซาขึ้นเบื่องบน พวงส่งเสียงอีกหนา ข้าพเจ้านึกขึ้นมากทว่า
รำกาย มันเหมือนหญิงคนใช้ชราขึ้นแบกทำงานไม่มพรองและรักนวย เชื้อยเนื่อยไม่แรงร้อน
ทวจะหยุดคั่งสองจังหวะกระแหกกระทัน แล้วทวาคอีกค้อย่างวางอานาจวเป็นคนเก่าแก่จะแงงอน
เอาจ้างยอวไม่วีโคถือสา"

.....เป็นโศรกอยู่หว่างผนังตึกขนาดลึกลึไปขึ้นสู่คานทางเดินสี่เข้บั้งอยู่ในแสง
 เรืองโร หากไปตามแนวเฉียงยอกย้อนและอัฒจันทร์ ขึ้นนี้อาเวถูกลูกวางอยู่เร้นลับ และเหมือนจะ
 ชักชวนให้โจนแหวกช่องว่างลงไปหาความต่ำช้า... ..เบื้องล่างนั้นคนกวักกำลังยกย้ายถังขยะออก
 ทางประตูข้างมาเรียงไว้เป็นแถวแนว ก็ความคับแค้นของมัน และใครที่อยู่ชั้นบนสูงขึ้นไปอีกคงโยน
 กระดาษหนังสือพิมพ์ลงมา มันโหมโหมซ่าเนิบ บางครั้งโคนลมกรรโชกให้กวักแกว่งแล้วมันค่อยต่ำลง
ต่ำลง ข้าพเจ้าจะเสียดายจากที่นั่นก่อนจะหันเห็นมันหล่นถึงพื้นอันเก่าให้ใจระวายนั่น"

(นิราศคิปี : 34 - 35)

"เรามักเรียกหลอนด้วยอารมณ์กันว่า คุณน้ำ นิลร่ำไฟเป็นคนผิวดำกว่ากลางคืน ใบหน้า
 ยิ้มแฉ่งมองเห็นไรฟันขาวกว่าดอกมะลิ เหงือกของหลอนสีม่วงแกมเขียว และลิ้นแดงเหมือน
 เหงือกปราชญ์ มองจากคานตรงหลอนทั้งสูงทั้งกว้างจนเรารู้สึกเหมือนเคียนมาพบยักษ์นี้ ถ้ามองจาก
 ความว่างหลอนเป็นผู้หญิงอ้วนมากอีกคนที่เราเคยเห็น แขนใหญ่จุกตอกปลั่งมันขยับมือ นิ้วกลมฟูอย่าง
 ได้กรอกเรียงกันอยู่ในหอเซโลเฟน ล้ากลอนหายไปไกลที่หน้าเบมแท่ง และคางเกยจุกตอกของ
 ไหลปราร่ำ วลีแดงแตกดิอยู่ในถุงเท้าในจวนสีน้ำตาลอ่อน และเงาตรงของเงาอุบวมเบ้ก้อนโตกว่า
 กามักไม่มีรูปของเราทุกคน แขนหลังเบมวิ่งลงมาชนกับเบื้อสละโกล หน้าห้องเป็นเนิบหนารองรับจัน
 มเรา วรภูษณ์ พันทันลักทรัพย์ผู้สังเวยอเมริกันไว้ว่า - ถ้าหลอนเหยียดกาวลงบนถนนจะมองไม่เห็น
 ปลายขา"

(นิราศคิปี : 299 - 300)

การบรรยายที่มุ่งความรู้สึกหรืออารมณ์

"บทที่สี่ความรัก เพียงสามศตวรรษเขารู้สึกว่าหลอนงามเนลิดกว่าดอกทานตะวันป่า และให้
 เคลิบเคลิ้ม มันเป็นความรู้สึกเดียวกันนี้กระแสน้ำจะปักเหล็กในลงบนเนื้ออ่อนของตัวมัน เป็นความ
 รู้สึกของปลายนิ้วที่อยากควายนมปลาโลมา เป็นความรู้สึกของงูไคร่ลอกคราบเกล็ดมาห่มแพร และ

เราสู้ก็มิได้ร้ายกาจกว่านั้น.... .อยากเป็นปลีกจ้วยหูอยู่ในถ้ำ รอดวันฝนออกมารับแสงแดด
สกลวย"

(หลงกลืนกัญชา : 70)

"ท่านคงเสนาะนั้นบอกถึงความรื่นเริงของชีวิตและความงดงามของดอกไม้กลางสายลม
ก็อ่อนโยนและพรวน นกโศกบินอยู่เบื้อง ฟ้าสีน้ำเงิน มวลแสงและผีเสื้อที่ประแท้มสีบนปีก
เรีงระบำ และไฉนเอนดูเสียคดีวิสาโยิ กระซิบบอกความรักและแสงแดดใสแจ่มตามอง กังวานนั้น
บางท่วงวังเวงเยะเยือกและโศกหวน นั้นหายจะบอกถึงความเศร้าสลดและความยากจน
กว่าจริงดังไคร่ร้ายของชีวิต บางท่วงแผ่ดวงคำเครื่องห่มหอบจาง หะเหินส่งภาณุณี แล้วคอย
วันแดกแหลมจักษุณเอยนั้นเรียวหายไปกับความมืดสงัดของกลางคืน. . ."

(ผู้มีเกียรติในหัวใจ : 372)

5. ทางเสียงของผู้แต่ง

"ทางเสียง" ในวรรณคดีอาจกล่าวได้ว่า คือทัศนคติของผู้เขียนหรือผู้พูดที่ปรากฏต่อ
งานประพันธ์ ผู้ฟังหรือตัวผู้พูดหรือผู้เขียนเอง ทางเสียงเปรียบเสมือนสีหรือความหมายของอารมณ์
และเป็นเรื่องสำคัญประการหายสุดที่จะให้ความหมายที่สมบูรณ์ของงานนั้น (Tone, in literature
may be defined as the writer's or speaker's attitude toward his subject,
his audience, or himself. It is the emotional coloring, or the emotional
meaning, of the work and is an extremely important part of the full
meaning)¹ ศาสตราจารย์ กุหลาบ มลลิกะมาส ได้กล่าวไว้คล้ายกันว่า "ทางเสียงหมายความว่า

¹ Perrine, Laurence, Sound and sense p. 162.

ถึงทัศนคติหรือท่าทีของผู้แต่งที่บ่งบอกสิ่งใดสิ่งหนึ่งและอาจเปรียบได้ว่า บัณฑิตจะใกล้เคียงกับน้ำเสียง
ซึ่งอาจเป็นทำนองของบทกวีระดับชั้น แสดงอารมณ์ขัน อวดเลี่ยน เยาะเย้ย จริงจัง เคร่งเครียด
อ่อนโยน อ่อนหวาน กรากเกรี้ยว เคียดแค้น หรือขมขื่น

เมื่อผู้แต่งมีพื้นอารมณ์อย่างใด ก็ทำให้บรรยากาศของเรื่องแต่งนั้นเป็นไปตาม เช่น
เกรี้ยวกราด คร่ำครวญ เบิกบาน ขบขัน เยาะหยัน สร้างความรู้สึกต่าง ๆ ให้แก่ผู้อ่านหรือทำให้
ผู้อ่านทราบทัศนคติหรือท่าทีของผู้แต่งได้¹

การศึกษาลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (พ.ศ. 2503 – 2512) ในด้านทางเสียงหรือน้ำเสียง (Tone) วิเคราะห์และวิเคราะห์ได้ทั้ง คำ ประโยค ไวยากรณ์ ภาพพจน์ ตัวละคร บทสนทนา
ฉาก และแนวคิด พบว่าทางเสียงของผู้แต่ง (Tone) แสดงถึงความไม่พอใจในกฎเกณฑ์และรูปแบบ
ภายนอกที่สังคมกำหนดขึ้น ที่ทำให้ชีวิตจิตใจของมนุษย์ผิดไปจากธรรมชาติ ความต้องการที่
ไม่ชอบเขตกรอบให้เกิดการแบ่งกันซึ่งจริง ๆ เกือบถึงการคัดลอก ทาลายล้างและสงคราม ทางเสียง

ในผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (พ.ศ. 2503 – 2512) แสดงถึงความไม่ปฏิบัติ
ต่อความจริงรอบ ความเจริญทางวัตถุ ปัญหาการหยุก (ไม่ใช่ลุดทุน) การรักษ การหลอ น้ำเสียง
ปรากฏให้เห็นถึงความเย้ยหยัน เลียดสี อวดเลี่ยน ทำลาย กฎเกณฑ์ทางสังคม ความเร่งร้อน
ความเจริญทางวัตถุที่ชาว สุนทรียภาพ แต่มีใช้ทำให้รุนแรงถึงเป็นศัตรู เกราะน้ำเสียงต่าง ๆ
ถึงกว่านั้นสอดแทรกไว้ด้วยอารมณ์ขันอยู่โดยทั่วไป อีกทั้งแสดงว่าความงามหรือสุนทรียะ เป็นคุณค่า
ที่แท้จริงของการเป็นมนุษย์ ซึ่งศึกษาได้จากองค์ประกอบต่าง ๆ ถัดไปนี้

5.1 ทางเสียงของคำ ตามที่กล่าวไว้ในข้อ 1 จะเห็นได้ว่าผลงานของ
'รงค์ วงษ์สวรรค์ มีการสร้างและใช้คำอย่างแปลก เป็นลักษณะเฉพาะต่างจากที่มีใช้ทั่วไปหรือ
ความหมายจากพจนานุกรม ซึ่งจะสังเกตได้จากทางเสียง (Tone) ของคำต่าง ๆ ข้างล่างต่อไปนี้

¹ ฤทธิเดช มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 103.

นอกจากคำที่ยกตัวอย่างมาี้ ยังพบคำประเภทรุสวาทซึ่งสื่อน้ำเสียง (Tone) ของความไม่พอใจที่รุนแรงขึ้นไปอีก แต่ในผลงานมักจะละไว้สำหรับบางคำ เช่น ธิย่า นัคซบ ท... บรรลัย นรก ที่

5.2 ทางเคียงของประโยค ประโยคในผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ซึ่งมีอยู่ 2 ลักษณะใหม่ ๆ คือ ประโยคที่สั้นอยู่โดยทั่วไป กับประโยคที่แต่งได้ประณีตขึ้นเป็นเฉพาะใดแก่ประโยคโวหาร ประโยคบาโรก (Baroque) ประโยคในลักษณะหลัง (ประโยคโวหาร ประโยคบาโรก) แลถึงถึงความแปลกออกไปจากธรรมดาเกินไปด้วยอลังการมากมายกว่าปกติ สดคำเบี่ยงเช่นเดียวกันกับการใช้คำคือ เย้ยหยัน ล้อเลียน เฝือกสี่ห้าหาย ด้วยอารมณ์ขันและจงใจจะเน้นความงาม

- คื่นเปื้อนบาปของเขาเดินว่าเหวโปนถนน
- สะบัดไหวรีนเริงของแม่น้ำเจ้าพระยาผกผันทำนอง.....รับร่อน แคจ้าน

ฉอกทอความกรากเกรี้ยวปนลงมากับเส้นแคงที่พุ่งประสานเร็วแรง เป็นผืนอันโปร่งประณีต และจับต้องไม่ได้ หมกคลุมเวลากลางวัน มักรักโรยคนแวลงบนพรุบน้ำที่ปึกเปียกกันอยู่ใต้อ่านาจลบนคระนอง มันจับทาบอยู่บนทุกสิ่งที่มีชีวิตและไม่มี

- คนมู่นั้นนอนในความมืดเดียวเนื่ออยู่ทันบันไค
- สิบมีริงเข้าไปในรูเรียวละแวกนั้น
- ชายร่างสูงผิคล้ำหนึ่งพรวดเข้ามารวดเร็วแทบจะว่าหล่นมาจากฟ้าผ่า
- เขาถีบตัวเองยิบทุเรศเข้าไปถึงโรงกัณฐา
- ลำคลองนั้นสะกั้งคคไปตามอารมณ์ของกระแสน้ำเขาคลั่ง
- เราก็คกอยู่ใต้มโอบของเวลากลางวันวันตาเดจค แลคทอดแสงซัษความ

เขียวขริมนนแมกไม้ให้สคสีและคองกระทบทรวัวน้ำและระยิบ ฯลฯ

5.3 ทางเสียงในภาพพจน์ท่วงทำนองการบรรยายและพรรณนา ภาพพจน์ต่าง ๆ

ในผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (พ.ศ. 2503 - 2512) รวมทั้งท่วงทำนองในการบรรยายและพรรณนา แสดงให้เห็นถึงความแปลกไม่ซ้ำแบบใคร รวมทั้งการบรรยายและพรรณนาอย่างถี่ยิบ ปรากฏน้ำเสียงของความขัดแย้ง เยาะหยัน ทำทลายขวัญอารมณ์นั้น และในการพรรณนาก็แสดงท่าทีของการที่จิตรกรมองเห็นความงามของสรรพสิ่งที่ต้องการจะบันทึกไว้ด้วยพู่กัน หากแต่เป็นการใช้ภาษา ถ้อยคำ และโวหารแทนแทนเท่านั้น

ตัวอย่าง (ภาพพจน์)

- ขึ้นเหมือนกระวีปวีไรของคนทวิแห่งผดุงน้ำค้างหล่นพรบเป็นขี้
- เขาเดินเบากริบอย่างปีศาจ
- ยืนของเขาเหมือนกลางคืนไม้ปักแฉ่งควาวและสายลม
- เสียงคำรามเหมือนแสงโศกทองมุก
- ใบหน้าเหมือนจระเข้ร้องไห้
- ความคิดที่แทบหยอยอยู่บนปลายลิ้น
- ความเกียจคร้านกระซิบบอก
- ขาวกับคำเชือกกันอย่างทรหด
- ดลอบอาจมีนัยกับวับบางตัว
- ห่อหุ้มารุณชวนรากเหี่ยว
- คนสมัยใหม่ที่โบราณที่สุด
- มรดกที่ใคร่อย่างเกี่ยวถึงความเศร้า
- นักบุญผู้ชำระมาไปยังใบหมัก
- เมื่อนอนจกเค็มเขาก็จะตื่นขึ้นควยความหัวสะพาน

ตัวอย่าง (ท่วงทำนองในการบรรยายและพรรณนา)

"ในบางอารมณ์เรารู้สึกว่าแม่น้ำคือภาพวาดที่เคลื่อนไหวอยู่ในกรอบของผ้าและ
พรึ่น้ำ และผู้คนบนริมฝั่งคือสีที่ปนแต่งให้ภาพมีชีวิต.....ผู้หญิงสาวที่ลงมาอาบน้ำในยามเช้า
สะท้อนอายุกับสายตามองมาของชายหนุ่ม ผู้ชายจำกัียวหาควยจิกพิศวาส หลอนจะหันหน้าและ
เดินหลังให้มือที่เอื้อนหยิบสบู่ในจานดูไล่ตามล้าจ้อและใบเท้าในนวลผ่อง และป้อนวลผ่องนั้นหลอนจะ
กระพริบกระเมยผยองอากาศอื่นที่น้ำหอมชวนไว้อ่างแบบโบราณ แบบจะมีเห็นร่างไหลเชยซ้อน.....
และเรือผลไม้ที่หายออกจากคลองแถบในสวน... และแถววงเบ็ดผู้สาวรวมใจเยือกเย็นแผ่รอก
ปลาถิ่นเดียว... ความงามประณีตเหล่านั้นย้อนถวนมอให้เรารู้สึกถึงความไพเราะของสงคราม
ไค้ชั่วครู่ชั่วยามเหมือนกัน"

(หัวใจที่มีคืน : 132)

"และขอให้รักเป็นพยานเขาขยายแขนงหลอนจะอาเจียน ความสว้ยบรรลัษของ
หลอนที่บรรจงโกหกตัวเองไว้แบบเนียนเริ่มก็คล้ายน้ำที่พราวไปหน้าหลอน คือนั้นลบแ่งให้เห็น
- ผิวซีดคล้ำและยื่นเสี้ยนตามร่องจูบทะเลริบปีปากหลอนแฉิดหน้าและเบตกฟูเหมือนกลีบส้มโคกลม
บัคซบ ในเงาหม่นของเขาเห็นริ้วระแหงบนหน้าท้องหยอของหลอนรกรกฐัมม เน้นริมคั่นนั้นเปี้ยกปรก
เล่มื่นขึ้น กรายกลืนฉุนจ้านจากชอกแซนหยากระกนเต้าของการคี่เนี้ยคั่นเดียว... โฉม ไพเราะ
ไม่คิดจะชมหน้าลงบนนั้นไค้ก็ในทันที เมื่อกล้อยหลังจากมานประทุของเลขที่ 13 เขาโกหกไม่ได้
อีกแล้ววาทคอบไม่ใส่น้ำชีวิ....."

(หอมดอกประทวน : 81)

"เขาเป็นคนรูปร่างเก๋อบก็ ถ้าโหล่งฟุ้งเสียดัง คไ้ในอายุเพียงยี่สิบเจ็ด ประมาณว่า
เอาจังไม่ต่ำกว่าสามสิแฉ็ดนี้วครั้ง ผมรูปร่างขึงเหยง ทรากบนริบปีปากที่แต่งไว้เป็นระเบียบออก
สีแดงเหมือนหน้าฝรั่ง แ่งหัวประณิกควยรสนิยมราคาแพง กั้งแครงเท้าขึ้นมาจนถึงคอปกเสื้อเชิร์ต

แบบเก๋ล้นที คนหนุ่มหน้าอุบะดูดีบุตรีดี ๆ แล้วค่อนข้างโผล่โผล่มาหลายอย่างในตัวเขาที่ยืนอยู่เบื้องหน้าข้า เจ้า ไม่มีอะไรเจ๋งๆ โผล่มาแสดงว่าเขาเป็นเก๋ๆ ทำงานหนักพอสมควรและมีมือ ชีวิตถูกเคล้าอยู่กับเหล้าและผู้หญิง"

(สนิมสร้อย : 32)

"ระเบิดหล่นลงเป็นสายงคงานและอย่างมีระเบียบ.....โจรกรีนของมันไม่มีมารยาท.... สะเทือนของมันบีบเคี้ยวเขย้านเรือน.....เปลวไฟสีจางพวยพุ่งแลบเลี้ยวแตก.....และวันเช้าคำสำคัญจากโรงเก็บสินค้าขึ้นเป็นก้อนหมึมา ในความแบนเข้มนและโกรธแค้นของมันนั้นปีระกายเงิบแวบวามอยู่กลบเกลื่อน นั่นคือแผนสังกะสีที่โค่นความพินาศโยนขึ้นไปบนฟ้า.....ไม้ที่ติดไฟก็ถูกโยนขึ้นไปเหมือนกัน.....ควันเปลี่ยนเป็นสีเทาแกมส้ม และบางกลุ่มที่มีน้ำมันเชื้อเพลิงจะเปล่งสีเหมือนขนองที่นับจากหัวผี....."

(หัวใจที่มีค่า : 147 - 148)

5.4 ทางเสียง (Tone) ในตัวละคร ในงานประเภทบันเทิงคดีของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์

(พ.ศ. 2503 - 2512) จากการศึกษาพฤติกรรมหรือมุขกิริยาของตัวละครเอกในเรื่อง พบว่าตัวละครในเรื่องมักเป็นผู้ที่ปฏิเสธสังคม กฎเกณฑ์และวัฏ ขั้วอย่างเช่น พฤติกรรมของ จำรูนในเรื่องคือรัก แสดงให้เห็นว่าจำรูนเป็นผู้ที่รอบทหาอะไรก็ตามจำเอนน้ำใจของตนเอง แม้แต่การจะเป็นชู้กับหญิงที่แต่งงานมีสามีอยู่ หากแต่จำรูนเป็นผู้ที่เข้าใจสภาพจิตใจและธรรมชาติของสตรีที่ส่วนใหญ่นั้นเป็นทัวเอกอีกคนหนึ่งก็แสดงถึงความเป็นผู้ทามใจตนเอง โดยละเมิดชอบเชกของการแต่งงาน หรือสามีของตน ท้าทายความคิดของรูปแบบการผูกพันชีวิตด้วยการแต่งงานที่ปราศจากความรักความทวงใย

ในนิยายชุดสนิมสร้อย ตัวเอกกล่าวไว้ว่าคือ "พี่สมร" "ก้าน" และบรรดาโสเภณีทุกคนในเรื่อง ตัวละครเหล่านั้นโดยสภาพทางสังคมคือ "คนชั่ว" แต่สนิมสร้อยได้แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งบางประการว่า ตัวละครเหล่านั้นโดยกาคที่เป็นนามธรรมแล้วก็เป้นคนที่ต้องการ

ความรัก ความมั่นคงปลอดภัย โสภณภาพกันอาจมีน้ำใจทั้งความ เช่นพฤติการณ์ของ "บังอร" เป็นต้น ทางเสียงของสนิมสร้อยแสดงให้เห็นถึงการเสียดสีคุณค่าบางอย่างทางวัตถุและสังคม

"สนิมกรุงเทพ" นวนิยายเรื่องยาวอีกรื่องหนึ่งอาศัยพฤติการณ์ของ "น้ำค้างหยดเดียว" ตัวเอกของเรื่องก็แสดงออกทั้งทางเสียงของความไม่พอใจของสภาพครอบครัว การปฏิเสธคุณค่าสิ่งผู้เป็นแม่ และประมุข ย.วาริน ผู้เป็นพ่อ "สนิมกรุงเทพ" จึงเสียดสีสภาพครอบครัวที่แตกแยกและไม่เข้าใจถึงการอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยรุ่น แม้จะมั่งคั่งร่ำรวย

นอกจากนั้น พฤติการณ์ของ เน้ มะเชื้อพวง เป็ด คำแย แชน ส้มมือ สอน ละมุด แจ้ง ใบทอง ฯลฯ ในชุดเสเพลบอยชาวไร่ และผู้มีเกียรติในหัวใจ ทางเสียงแสดงถึงความสำเร็จสำราญ ความเรียบง่ายใบรื้อร้อน ประชดประชันกมลระหนักรัพย์ ล้อเลียนรูปแบบภายนอก เช่น การพุดชมเชย คมที่อ้างอุดมคติ ฯลฯ เป็นต้น

ส่วนในรวมเรื่องสั้นชุด "บางลำภูสแควร์" ตัวเอกของเรื่องได้แก่ ตอม เอ็น นรา บุญพริ้ง การเวก ตัวละครเหล่านี้เป็นผู้มีวิถีไปในกิจกรรมทางปัญญาและศิลป์ กิจกรรมที่ท้าทายถึงกึ่งกันความรันทดเผาไฟ พวกกันไปเที่ยว และเล่าเรื่องต่าง ๆ สู้กันทั้ง ทางเสียงของ "บางลำภูสแควร์" จึงแสดงออกถึงคุณค่าของปัญญา และความบันเทิง ล้อเลียน การคิดอยู่แต่เพียงรูปแบบภายนอกและคุณค่าที่ตัดสินกันอย่างไม่เป็น ฯลฯ

นอกจากนั้นชื่อตัวละครต่าง ๆ ที่ 'รงค์ ทั้งชั้นเช่น เป็ด คำแย กรวย สำเร็จ หนิด มะตูม น้ำค้างหยดเดียว เนย ณ บัวโรย แจ้ง ใบทอง ฯลฯ นอกจากจะสะท้อนถึงบุคลิกของตัวละครแล้ว ยังปรากฏให้เห็นถึงอำนาจระบอบในการตั้งชื่อเพื่อเสียดสี ล้อเลียนสังคมด้วยอารมณ์อันอีกววย

นอกจากทางเสียง (Tone) ที่ศึกษาจากตัวละครตามที่ยกตัวอย่างมาแล้วนี้ ตัวละครทั่ว ๆ ไป ผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ก็มักจะแสดงภาพชีวิตที่ทนทั่วไปอาจมองข้าม เช่น เด็กสลัม คนขับรถเช่า นายหน้า ขโมย คนโกหก คนโง่ ขอบาน เป็นน้ำเสียงที่จะให้เห็นความงามและคุณค่าของคนเหล่านั้น (ความเลวก็มีคุณค่า) ล้อเลียนอาชีพที่อยู่ในกฎเกณฑ์แน่นอน เช่น พระ นักการเมือง ตำรวจ ครู

5.5 ทางเสียง (Tone) ของฉาก ผลงานที่ให้ความเด่นในเรื่องฉากหรือบรรยากาศมากที่สุดคือ "หัวใจที่มีต้น" ทางเสียงที่จับได้จากฉากคือ ฉากถาง ความโหดร้ายป่าเถื่อนของสงครามความวุ่นวาย

ตัวอย่าง

"เขาได้ยินเสียงตะเบ็งของมันไม่ไหว จะรู้สักตัว เขากลับมันศพบหน้าเมื่อไม่สบายใจ เพราะเขาเคยเห็นคนไทยโดนมันศพบหน้าเสมอ กับ โหมยิง ถูกลูกปืนไรของมัน ชูจกั้วว่ามีคนแค้นคน เขาเคยโดนเหล็กที่พุ่งเข้า เคยมีคนโดนยิง โหมเขวชากแล้วยิงทิ้งหนีไปได้ก็หลายก้าว กว่าจะล้มลงและร่างท่อนกับท่อนลาวจึงกระเด็นหลุดจากกัน"

(หัวใจที่มีต้น : 43)

"มันเริ่มต้นด้วยไขว่แว่นแดกโถมมาในสายแตรและลม.....วังเวงร ช้างของพระตามวัดในเรือกลสวนกับเสียงถอนรั้วของหมา.....ตระหนกของผู้นคนตามบ้านเรือนริมแม่น้ำ.....เรือยนต์บายเบนเข้าหาฝั่งรับร้อนและดับเครื่อง ลำที่โตเครื่องยนต์เฒ่าวันนั้นจะจามหลายชั๊กส่งควันเป็นวงออกจากปล่องเหนือหลังคาถอนจะดับสนิท.....นายท้ายตะโกนคาเด็กกลาสี่ที่ผูกเชือกกับเสาชักช้าไม่ทันใจ.....คนแจวเรือจ้างบักจูชาหัวเราะอย่างไม่มีเหตุผล ไม่แยแส เสียงร่ำร้องของคนโดยสารให้เร่งเข้าหาฝั่ง.....หญิงแม่มดอุกถอนถอนหัวนมจากปากลูก เด็กมันคกใจร้องไห้จ้า.....ผู้ทหารญี่ปุ่นบนฝั่งตรงข้ามวังพลาบ.....สาวรุ่นวิ่งเข้าห้องหยิบผ้าขึ้นมาห่มทับอีกชั้นเพราะหลบมืออยู่สองผืนเท่านั้น ฯลฯ"

(หัวใจที่มีต้น : 146 - 147)

5.6 ทางเสียง (Tone) ในบทสนทนาและบทบรรยาย บทสนทนาและบทบรรยายเป็นอีกส่วนหนึ่งที่แสดงทางเสียงในงานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (2503 - 2512) ชัดเจน บทสนทนานั้นบางแห่งก็เป็นสำเนียงของตัวละคร บางแห่งก็เป็นสำเนียงของผู้แต่งเองโดยชัดเจน (ทางเสียงของผู้แต่งเองโดยมากปรากฏในงานประเภทสารคดี)

ตัวอย่างจากบันทึกคดี

"...ไม่มีใครจะเข้าใจจิตใจของเรา เราอย่างจริงใจกัน หมายความว่ามีคนจำนวนมากเข้าใจว่าการสร้างถนนสายใหม่ สร้างโรงเรียน โรงพยาบาล หรือหอพักคนเหล่านี้จำเป็นก่อนอื่น นั่นก็ถูกแต่ไม่ใช่ทั้งหมด....."

"เราต้องการคนที่ช่วยปลุกฝังความรู้สึกลับที่ต่อความงามด้วย....."

"กันหมายความว่า การปลุกฝังความรู้สึกลับที่ต่อความงามจะช่วยให้คนในวัยรุ่นรู้ว่าการรักหรือความโกรธเป็นสิ่งละเอียดอ่อน เป็นอาหารชั้นสูง มีคุณค่าต่อร่างกายและอารมณ์เช่นเดียวกันกับยาพิษหรือคนตรี หอมผ้าสีน้ำเงินหรือดอกไม้กำลังเบ่งบาน เขาก็จะได้มันมาไม่ใช่ช่วยการนุเคราะห์หรือคนจนยเอาด้วยวิธีรุนแรง"

"เมื่อชีวิตขาดคนตรี คนเราก็คะหันไปหาเสียงอื่นมาทดแทน"....."อาจจะหมายถึงการสู้รบหรืออะไรที่โง่เขลาจนลดยศของ มนุษย์ต่างพากันวิปริตไปจากความต้องการธรรมชาติของคน"

(บางลำภูสแควร์ : 302 - 305)

"ความโลภเป็นกำแพงหนาขวางกั้นเราไว้จากความละเอียดละไมแห่งชีวิตโดยสิ้นเชิง"

(สนิมกรุงเทพ : 195)

"ชีวิตจะร้ายกาจอย่างไรมันก็เป็นชีวิตที่เราหนีไม่พ้น โลกจะบีบคั้นเพียงไหนมันเป็นโลกที่เราปฏิเสธไม่ได้....."

"โลกใบนี้กรวดกรัวยาวารุนกับผู้อยู่บนแอ มันต้องการความแข็งแรง มันมีกฎของการเช่นฆ่าทำลาย เพื่อให้เหลือแต่ชีวิตที่แข็งแรงตามความต้องการของมันเท่านั้น คนไม้ คน แมลง และสัตว์นานาพันธุ์ต่างอยู่ใต้กฎเกณฑ์ของมันอย่างไม่เคยหลีกเลี่ยง....."

(ใต้ขุนปากคอนกรีต : 187)

ตัวอย่างจากสารคดี

"ข้าพเจ้าไม่ชอบสิ่งเหล่านั้นเลย ไม่ชอบเห็นชีวิตคนที่ต้องผูกพันกับเครื่องจักรมากกว่าธรรมชาติ ไม่นิยมวิถีชีวิตที่ต้องขึ้นกับเข็มนาฬิกาเรื้อรังเสียทุกสัญญาณเรียกให้ไปทำงาน ภาพชานาไทยที่เฝื่อนออกจากกระท่อม ยกบ่อขึ้นป้องคามองดูแดด เห็นร้อนจัดไปหน่อยจึงรีบเข้าไปนั่งเป่าขลุ่ยไทรมกระพุ่มภาพเหล่านั้น.....ยังตรึงใจ แน่ใจรู้สึกถึงความสุขอย่างเรียบง่ายและความเป็นเสรีจากกฎเกณฑ์ของความคิดวิไลซ์"

(นิราศคืบ : 224)

"ข้าพเจ้าไม่เคยคุยหมิ่นคนซึ่งเกียจอาบนํ้า เชื้อผ้าและเนื้อตัวเหม็น ข้าพเจ้ามีเหตุผลอันอาจจะถูกประณามว่า ไม่คงค่านองคลองขรรคมยุมากมายน และเชื่อว่าคนที่ยกอาเลียบสระอาค และชักสั่นวนวดขึ้นมาจากอ่างอาบนํ้าทุกวันไปใส่ชุดวิสุทธิบุคคลของ จมมาบไม่อาจกลักรายกลืนหอมราคาแพง ๆ ไม่ใช่มาตรวจวัดความเป็นผู้เป็นคนกัน กบอาจโง่งบางคนพิถีพิถันแม้แก่กับขนจุ่มกเพียงเส้นเดียว และไม่ยินยอมให้มันแซมออกมาบนใบหน้ากะละของเขาได้เลย"

(นิราศคืบ : 181)

ทางเสียงจากผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ถึงแม้จะเป็นทางเสียงที่แสดงให้เห็นถึงการล้อเลียน เย้ยหยัน ถากถาง และเสียดสีสังคมก็ในส่วนที่ไร้สุนทรีย์ภาพ มิได้ปฏิเสธชีวิตหรือการทำงานเพื่อส่วนรวมซึ่งทางเสียงของผู้แต่งดังกล่าวนั้นเป็น "เสเพลมอยบันทีก" ทั้งนี้

"การมีชีวิตอยู่เป็นสิ่งที่น่าอภิมรย์ และการใญ่รู้จักชีวิตคือ การบุกเบิกห้วงแห่งความคิดให้กว้างไกลออกไปอย่างน่าพิศวงยิ่งกว่าเราทุกคนทางมีสิ่งเวียน มีการต่อสู้ มีความปรารถนาหรือไปปรารถนาที่แตกต่างกัน มีความรู้สึกนึกคิดหยาบหรือดีไม่เหมือนกัน ชีวิตจึงเป็สิ่งที่น่าสนใจและมีเสน่ห์รุนแรง.. .."

(เสเพลมอยบันทีก : 177)

"คนเหล่านี้ทางหากที่น้ำเอาอย่าง เป็นคนที่มีความหวังและความหมายของ ประเทศ ไม่ใช่การเอาเราไปช่วย ไม่ใช่เสเพลบอยโก๋เก๋มีชัยบริษัทยาต์สปอร์ตโนมฉายไปตาม รมย์สถานต่าง ๆ กับสาวสังคมชื่อเราะ ไปโศกเศร้าผู้ร่ำรวยขึ้นมาจากการคจโกง และได้ ชื่อว่าบ๊วยไว้วางใจคนนั้น และไม่ใช่คนอีกมากมายที่เก็บไปช่วยการเอาตัวรอดและลุ่มหลงอยู่กับ การใช้ชีวิตวันต่อวัน

คำตอบหรือความคิดนี้ข้าพเจ้าได้เคยออกมาจากความ เป็นตัวเอง และจากที่ ครั้งหนึ่งเคยมีความทะเยอทะยานอยากได้ยศฐานันมาแล้วตลอดเวลาของการมีชีวิตอยู่อย่าง เพื่อพัก ในกรุงเทพฯ อีกของความสำเร้งร่ำรวยจึงหวังว่าคงจะมีส่วนถูกอยู่บ้าง"

(เสเพลบอยบันทึก : 376)

โลกทัศน์

ดร.วิทย์ ศิวะศรียานนท์ กล่าวว่า โลกทัศน์คือ "ท่าทีของภวที่มีต่อชีวิตและโลก และ เพื่อนมนุษย์ ฯลฯ" ถึงแม้ว่าผู้แต่งจะไม่สาธยายคุณคติของเขาออกมาอย่างแจ่มแจ้งเปิดเผยจากวิธี คำเนินเรื่อง จากการเลือกคัดสรรตอนจากการลำดับเหตุการณ์ แม้จากทางเสียงของตัวละคร เรา ก็อาจอนุมานได้ว่า เขาเห็นโลกและชีวิตเป็นอย่างไร¹ และศาสตราจารย์ กุหลาบ มัลลิกะมาส กล่าวว่า "นักเขียนของมโนคติโลกและชีวิตมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ กัน และต่างก็มีแนวคิดของตนเองที่มี อยู่ด้วยโลก ต่อสังคม และต่อชีวิตมนุษย์แตกต่างกัน แนวคิดเรื่องปรัชญาของนักเขียนจึงมีหลายแนว และต่างก็พยายามถ่ายทอดความคิดเรื่องปรัชญาต่าง ๆ นั้น ในวรรณคดีที่ตนแต่งนั้นเสมอ"²

จากการศึกษางานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (พ.ศ. 2503 - 2512) แสดงให้เห็นโลกทัศน์ของผู้แต่ง ซึ่งปรากฏในข้อความบางตอน ทางเสียงของตัวละครพบว่า โลกและชีวิต

¹ วิทย์ ศิวะศรียานนท์ วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ หน้า 144.

² กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 105.

เป็นสิ่งที่รับรู้กันไปอย่างรวดเร็วต่าง ๆ ทั้งเปรี้ยว หวาน มัน เค็ม ทุกข์ สุข ฯลฯ ความพิสดารของโลก และชีวิตเป็นความน่าพิศวง และน่าเรียนรู้ 'รงค์ ได้เขียนไว้บางตอนใน "เสเพลเยนบันติก" ดังนี้ "การมีชีวิตเป็นสิ่งน่าอภิรมย์ และการไถ่รู้จักชีวิตคือการบุกเบิกห้วงแห่งความคิดให้กว้างไกล ออกไปอย่างน่าพิศวงยิ่งกว่า เราทุกคนต่างมีสิ่งเวียน มีการเวียน มีความรักใคร่ หรือไม่ปรารถนา ที่แตกต่างกัน มีความรู้สึกนึกคิด พยายามหรือดีไม่เหมือนกัน ชีวิตจึงเป็นสิ่งที่น่าเรียนรู้และมีเสน่ห์ รุนแรง....."

ความหลากหลายของโลกและชีวิตเห็นได้ชัดจากความพยายามของผู้แต่งที่จะเขียนเรื่องราวของชีวิตให้ครอบคลุมมากที่สุด ทั้งพื้นที่และรูปแบบชีวิต รวมทั้งธรรมชาติภายในจิตใจ ของมนุษย์ ตัวละครในผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ จึงมีหลากหลายประเภท หลากอาชีพ หลาก ลักษณะนิสัย ทางถิ่น ทางภาษา เช่น โสเภณี คนขายของเร่ คนรับจ้างนำ คนโกหก เด็กกำพร้า ชาวไร่ ขอทาน ฮีปปี ฯลฯ แสดงให้เห็นถึงรสของชีวิตที่หลากหลายและอีกตอนหนึ่งใน "เถาอารบน์" กล่าวว่า "ถ้าชีวิตของเรามันคือละครตอน โลกเรานี้ก็คือชุมนุมละครเล่มใหญ่ ทุกแห่งหนเต็มไปด้วยละคร ตอน ในถ้วยกาแฟ แก้วเหล้า โรงยาสูบ ร้านขายข้าวต้มก๊วย บนฟูกนุ่ม ๆ และในคว้นมูหรี"

ผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ชอบที่จะแสดงชีวิตที่ไม่น่าอภิรมย์ เป็นปัญหาสังคมหรือ เป็นปฏิกิริยาต่อกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ และรูปแบบภายนอกที่สังคมกำหนดขึ้น ด้วยท่าทีของความเย้ยหยัน เสียดสีที่ผ่นไวด้วยอารมณ์ขัน ตัวอย่างชีวิตที่ปรากฏเช่น ชีวิตของโสเภณี ในสนับสร้อย หัวใจที่มีหิน แสดงความโหดร้ายของสงคราม ใต้ถุนปากคอนกรีต แสดงภาพของความรันทด ความทุกข์ของชีวิตในเมืองใหญ่ สนิมกรุงเทพ เรื่องราวของเด็กสาวที่ปฏิเสธบิดา มารดา ผู้บิ่เิกในหัวใจ และเสเพลบอยชาวไร่ กำเสียงของตัวละครแสดงถึงการล้อเลียนชีวิต ที่มักแค้นทุกข์ แสดงความเป็นปฏิกิริยา ก้าวการสรวลเสเฮฮา ไม่แยแสตอบาป เป็นต้น แต่ถึง ผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ จะแสดงภาพชีวิตที่ไม่น่าอภิรมย์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการ มองโลกในแง่มืด หรือมุมกลับเป็นส่วนใหญ่ ก็มีได้ปฏิเสธโลก หนีโลก หรือเพื่อความหลุดพ้น ดังที่ กล่าวไว้บางตอนในใต้ถุนปากคอนกรีตว่า "ชีวิตจะร้ายกาจอย่างไรมันเป็นชีวิตที่เราหนีไม่พ้น โลก จะบดขยี้เพียงไหนมันเป็นโลกที่เราปฏิเสธไม่ได้"

ความไม่ชั่วและไม่ดีมันยังจับคู่กันอยู่ ไม่ฝ่ายไหนจะเปลี่ยงพล้า หนอยเรายังเป็นคน
สัตว์อะไรจะมารยาได้เหมือนคน และอ่อนแอเหมือนคน ฉลาดเหมือนคน และโง่เหมือนคน
ธรรมชาติไถ่ทำผิยอย่างไม่ว่าให้ภัยที่มันศาลให้มันคน'

ผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ แสดงทัศนะอีกว่า โลกคืออำนาจยิ่งใหญ่ที่โคตรร้ายทารุณ
ต่อผู้อ่อนแอ การเข่นฆ่าทำลายนั้นถึงจะเป็นลักษณะบรรพรา แ่ทางเสียงของงานประพันธ์แสดงถึง
ความไม่สนใจในการเข่นฆ่าอันเป็นการแสดงให้เห็นว่าเป็นความโคตรร้ายของ โลก ข้อความอีก
บางตอนใน "ใต้ถุนปากอณกริห์" กล่าวว่า "โลกใบนี้มาฆเกรี้ยวทารุณกับผู้อ่อนแอ มันกองการ
ความแข็งแรง มันมีกฎของการเข่นฆ่าทำลาย เพื่อให้ได้คือแ่ชีวิตที่แข็งแรง"
ไม่เคยหลีกเลี่ยงได้"น.... "

"ข้าพเจ้ามีสำเภาว่าไม่ว่าจะเดินอยู่บนถนนสายไหน หรือยืนอยู่บนบุนพไหนด เราไปบางหนี
กฎเกณฑ์ของการเข่นฆ่าทำลาย เพื่อให้ได้คือแ่ชีวิตที่แข็งแรง"

ในช่วงนี้เป็นที่สังเกตได้ว่า นาทิของผู้แต่งแสดงความไม่พอใจและความแค้นกร้าวท้อโลก
และชีวิตมากขึ้น ถ้าเปรียบเทียบกับทาทีก่อนที่ 'รงค์ จะเดินทางไปสหรัฐอเมริกา (พ.ศ.2506)
แล้ว พบว่าทางเสียงของผลงานในชุดแรก ๆ ไม่ปรากฏทาทิแ่ซึ่งกร้าวท้งนี้ และนอกจากข้อความ
ที่คัดมาประกอบแล้ว ผลงานในชุด หอมดอกประควน เสด็จบอบชาวไร่ ผู้มีเยื่อในหัวใจ และ
หัวใจที่มีหิน ซึ่ง 'รงค์ เขียนขณะอยู่ในสหรัฐอเมริกา ก็เป็นหลักฐานที่ชี้ให้เห็นถึง "ความเป็น
ปฏิกิริยา" ต่อความร้บร้อน รวดเร็ว และสงคราม ซึ่งหมายถึงการเข่นฆ่าทำลายล้าง ซึ่งสอดคล้อง
กับคำกล่าวอีกบางตอนใน "นิราศคิน" ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ว่า 'ข้าพเจ้าไม่ชอบสิ่งเหล่านี้เลย
ไม่ชอบเห็นชีวิตที่ต้งถูกพิบกับเครื่องจักร ไม่นิยมวิถีชีวิตที่ต้งขึ้นกับเข่นนาฬิกา หรือเสียงหูก
สัญญาณเรียกให้ไปทำงาน ภาพอานาไทยที่เดินออกจากกระท่อม ยกมือขึ้นป้องตามองคุแดด
เห็นร้อนจักไปหนอยจึงเรเข้าไปนั่งเป่าขลุ่ยไกรมกระทุบ ภาพเหล่านั้นยังครึ่งใจ แน่นได้
รู้สึกถึงความสุขอย่างเรียบง่าย และความเป็นเสรีจากกฎเกณฑ์แห่งความศิวิไลซ์"

หัวใจของผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าเป็นปฏิกิริยาต่อความจริงทางวัตถุ รูปแบบและคุณค่าที่สังคมกำหนดขึ้นอย่างชัดเจน สิ่งเหล่านี้ทำให้ความเป็นคนหรือชีวิตเกิดจากธรรมชาติ เป็นความโหดร้ายของโลก แล้ว 'รงค์ พยายามผจญไควยอารมณ์นั้น รวมทั้งการเยาะเย้ย เสียดสีประชดประชัน และถึงคำทอโเบาบางแห่ง

แท้จริงแล้วชีวิตและโลกตามทัศนะจากผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ จะเป็นความโหดร้าย ความเลวทรามต่ำช้า ทุกข์ทรมาน แหกทางเหวี่ยงจากผลงานไป โจมตีสิ่งที่ของความเป็น "ศัตรู" กับชีวิตและโลก 'รงค์ กลับเป็นว่าความโหดร้าย น่าชิง และความทุกข์ เหล่านั้นคือความงานนา หิสนัยและมีประโยชน์ จึงแสดงออกถึงความงามในความไม่งามของ สิ่งทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็น ความงามของสงคราม ความงามของความสับสนวุ่นวาย ความสกปรก หรือแม้แต่ความตาย ฯลฯ ผู้แต่งแสดงทัศนะซึ่งจับได้จากทางเหวี่ยงทวนละกรณีใน 'สนิมกรุงเทพ' ว่า "ผมเชื่ออย่างหนึ่งว่า บางครั้งการแสดงออกของความเลวก็เป็นส่วนหนึ่ง ทำให้ผู้ถูกดูถูกถึงความดีได้เหมือนกัน ความเลว นั้นให้เห็นความดีที่ชัดเจน"

กล่าวได้ว่า 'รงค์ เป็นศิลปินแท้จริงที่สามารถจะเห็นความงามในทุกสรรพสิ่ง แม้ในชั้น ความไม่งาม ทั้งสามารถแสดงออกได้อย่างงดงามอีกด้วย และ 'รงค์ เห็นว่า "ความงาม" เป็นคุณค่าที่สำคัญของโลกและชีวิตมนุษย์ ปรากฏตามบทสนทนาของตัวละครบางตัวใน บางลำภูสแควร์ ดังนี้ "เราต้องการคนที่ช่วยปลุกฝังความรู้สึกอันดีต่อความงามด้วย โดยเฉพาะในคนวัยรุ่น จริงละ กันไม่เถียง เคียวนี้เรามีนักจิตวิทยาที่เราดูแล เราเป็นผู้พิทักษ์ และควบคุมโทษเกี่ยวกับ คนวัยรุ่น โดยเฉพาะเรามีสถานพิทักษ์เยาวชนที่ทันสมัย เราทางเตรียมไว้พร้อมเพื่อต้อนรับกับ ปัญหาของคนวัยรุ่น แต่เราขาดไปอย่างหนึ่งหรือเราอาจลืมไปว่า การปลุกฝังความรู้สึกอันดีต่อ ความงามเป็นเรื่องสำคัญมาก....."

แม้แต่ชั้นความเลว 'รงค์ ก็แสดงทัศนะได้เห็นได้จากทางเสียดสีว่า ความเลวนั้นก็มีคุณค่า ถ้ารู้จักการนำไปใช้ จากคำพูดบางตอนของ กอบ (บางลำภูสแควร์) ซึ่งกล่าวดังนี้ "ทำไมเรา ไม่ใช้ความชั่วเป็นเครื่องมือให้ตระหนักถึงความดี..... นั่นแหละประโยชน์ของความชั่ว และทำไม เราไม่กล่าวถึงความชั่วทั้งกองบ้าง มีความดีอยู่หลายชนิดที่ปรุงแต่งขึ้นด้วยความหยาบกระด้าง"

โลกทัศน์จากผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' (พ.ศ. 2503 - 2512) อาจสรุปได้ว่า ชีวิตและโลกคือความหลากหลายทางเวกเตอร์ ไปไต่ประจบที่ความสุข ความดี ความแฉะ อภิรมย์ ฯลฯ เท่านั้น แต่ที่ความโหดร้าย ความชั่ว ความทุกข์ ความน่าชิง ฯลฯ เป็นส่วนประกอบหรือเป็นปฏิกากับอยู่ด้วย และทั้งหมดนั้นก็คือเสน่ห์ของโลกและชีวิตที่มีประโยชน์ต่อการรู้จักนำไปใช้

อิทธิพลของชีวประวัติที่มีต่อผลงาน

จากการศึกษาชีวประวัติของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' อาจสรุปลักษณะสำคัญที่มีอิทธิพลต่องานประพันธ์ได้ 2 ลักษณะคือ ในด้านประสบการณ์และในด้านอุปนิสัย ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดต่อไป

1. ในด้านประสบการณ์ 'รงค์' เป็นนักเขียนที่ประสบการณ์ชีวิตมากทั้งในทางดีและไม่ดี น่าน่าอภิรมย์และไม่น่าอภิรมย์ ประสบการณ์สำคัญ ๆ ที่มีความสัมพันธ์และส่งอิทธิพลถึงผลงานได้แก่

1.1 ประสบการณ์ในชนบท 'รงค์' เป็นคนโง่เขลาตามคำกำเนิด และชีวิตในวัยเด็กของ 'รงค์' ได้พบเห็นสภาพผู้คน ภูมิศาสตร์ของจังหวัดแถบราชบุรี สุพรรณบุรี อุทัยธานี นนทบุรี ผลงานที่สำคัญของ 'รงค์' ที่สะท้อนภาพชีวิตของสังคมไทยในชนบทชัดเจที่สุด ได้แก่ เรื่องสั้นชุด ผู้บิ่เกวใจ และ เฒ่าเลบอยขาวไร้ จากในหน้าคำนำของเรื่องสั้นทั้ง 2 ชุดนี้ 'รงค์' เองได้เขียนไว้ว่า "ข้าพเจ้าเป็นลูกคนโตของพ่อ ผู้มีความจำเป็นที่จะต้องระเห่ร่อนอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่ทำงานฝ่ายช่างให้แก่มกรมชลประทาน และแม้ในขณะนั้นพ่อก็ยังอยู่ป่า ตามวิถีชีวิตที่ใครไม่อาจปฏิเสธกันได้ พ่ออยู่ป่ามากกว่าอยู่ในเมือง จนมาเปลี่ยนเป็นถิ่นชนบทที่มองเห็นความเจริญแซมเข้ามาบ้าง แล้วพ่อก็จะลงไปป่าขึ้นอีกตามห่าที่..... พ่อทำงานที่โง่เขลาและคล่องแคล่ว ณ สองแห่งนั้นข้าพเจ้ายังไม่ได้รับอนุญาตให้ลืมตาองโลก จนเมื่อพ่อไปทำงานที่คลองมะขามเฒ่า ชัยนาท ข้าพเจ้าออกจากที่นั่นด้วยฝีมืออันประณีตของหนอดำแยระ กับตำบล..... ต่อมาพ่อไปทำงานที่สามชุก สุพรรณบุรี ข้าพเจ้าวิ่งไต่ถั่วและชอบขี่หมาเที่ยวเล่นไปตามไม้ต้นบ้าน

ก่อนจะบิจักรยานสี่แถวเป็นสามแถว อ่านหนังสือได้ ที่นั่นแฉ่งเขียนไม่เป็น เคยเห็นผู้ใหญ่แกว้าที่นั่น
เหมือนกัน เขาเป็นคนบ้าผู้เฒ่าเสียเวลาในการเปลี่ยนกาย ผ่านโรงหัก หรือเข้าไปหาข้าวแกงกิน
ในตลาด ข้าพเจ้าเรียนรู้และหะลิ่งจำอะไรที่บางคนได้ว่าเป็นสาระได้มากมายที่สามชุก
แล้วพออายุห้าขวบก็ถูกส่งไปเรียนชั้นประถม 1 ที่โพธาราม จะอยู่กับยาย ชีวิตข้าพเจ้าห่างเหิน
กับพ่อ (แม่) มาก จะได้เห็นหน้ากันก็เมื่อคราวโรงเรียนเปิดภาคเท่านั้น พ่อไปทำงานที่บางบัวทอง
และที่นั่นข้าพเจ้าเริ่มมีความรู้ก็อีกจากผู้ชายที่มีสิ่ว พ่อไปทำงานที่คลองบ้านแหลม ไม้ตรา พระยา-
บันลือ นางไพร่ นางปลาร้า และอีกหลายแห่งหน การเย็บเยียนและการไค้ติดตามไปเที่ยวใน
หลายวาระในเกลียววอคือมัน สอนให้ข้าพเจ้ารู้จักขนบธรรมเนียม และผู้คน"

ในผลงานชุด 'เงาเพ็ญบอยชาวไร่' และ 'ผู้มีภัยในหัวใจ' สะท้อนภาพชีวิตไทยในชนบทได้
ชัดเจนและงดงาม เช่น

"เรามองลงมาที่ยังบ้าไร่ โนนวัด. ..เห็นสมเพ็งสอนเป็นที่สมภารให้ปลูกไว้
เป็นทิวแถวโยนลำต้นเพียวของมันตามแรงลม กระเด้งบนหลังคาใบงั่วและห่อรวงมั่งหอประกาย
แวววาวแสงแดดจ้า โนนตลาด ... รังงามจากแสงเงาสลับกันเป็นหย่อม มีถนนเดินแฉ่งผ่าน
กลางเคียวคด บู่ไร่กล้วย ไร่มะเขือ จะขึ้นคำคลองที่ขึ้นเขินใน คุ้งเลี้ยวทอดตามเนินดินมองเหมือน
งูคืบ คืบ นวน กุ่มกับภาพที่มองเห็นกันมาแต่รอยคุ่มไร่ ไร่จากไม่วายจะกรวดตามองแล้วถอนใจยวบ
ยวบนึกถึงคราวเมื่อยยังแกว้าใจน่าน้ำใจ เขาจะออกมาถึงทุ่งนาบ้างก็เพื่อจับจิ้งหรีดทองแดง ทองคำ
และทองเหลือง จับมันทีละเป็นสิบ ๆ ตัว แล้วปัดคืบเหี่ยวทำรังขังมันไว้กักกัน....."

(ผู้มีภัยในหัวใจ : 268 - 269)

"บ้านอื่นบางไหนจะเรียกขานเพี้ยนเป็นอย่างไรมีขึ้นทราบ หากถามบ้านไร่บางนี้
รู้จักกันมาแต่บรมสมแล้ว ว่า บันจื่อ - อีโผละ เพ็งเพ็งสอนโคที่รู้จักใช้มีดเป็นบ้าง ฉวยไค้มีค้อเห็น
หรือมีค้อจักทอาก็จะเที่ยวไปในป่าไผ่ คอยมองหาแขนงขนาดโกศักเท่าหัวแม่มือ เลือกที่ค่อนข้าง
ตรงแนว และปล้องยาวสักเคียงศอก แล้วจับมันลงมาเจียนหัวท้ายออก ให้รู้แล่นกลางตลอด
อย่างกับลำกล้องปืน บั๊วอย่างนั้น แล้วเลือกอีกท่อนให้ค้ำข้อไว้อย่างเกี่ยว ยาวเพียงกำมือโผละ"

หรือพอให้จับถนัดมือ เขาจะเหลาไปให้โคขนากรูของมัน แล้วเสียบลงให้แน่นทำเป็นไม้กระทุ้ง
เรียวก้านไม้กระทุ้งนี้จะต้องให้กับครี้อีกกับรูที่สมมุติเป็นลำกล้อง และยาวพอดีกับครี้อัน พอทำเสร็จ
ขั้นนี้แล้วก็จะบายหมากลับบ้าน ขโมยหาเศษกระดาษเอามาแห้วเจาจนบายแล้วขยำให้หมด รีดเป็น
ก้อนยัดเข้าในรูเท่านั้น จิ้มไม้กระทุ้งคั่นให้มันแน่นเข้าไปสักเกียก กะพอได้จังหวะเหมาะก็กระแทก
ให้มันวิ่งผ่านรูออกทางด้านปลาย มันจะส่งเสียงดังโละละ และนั่นคือที่มาแห่งชื่อของมัน"

(ผู้มีเกียรติในหัวใจ : 300 - 301)

1.2 ประสบการณ์ในกรุงเทพฯ

'รงค์ เริ่มเข้ามาเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ ตั้งแต่ พ.ศ. 2483 โดย
เข้าเรียนที่โรงเรียนอานวยศิริม์ พระนคร และต่อมาได้สอบเข้าเป็นนักเรียนเตรียม โรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษา แต่ไม่จบ 'รงค์ จึงใช้ชีวิตภายหลังจากนั้นตามอำเภอใจ โดยเฉพาะที่บางลำภู
'รงค์ มีเพื่อนหนุ่มหลายคน 'รงค์ ไล้บันทึกไว้ในหน้าคำนำ บางลำภูสแควร์ บางตอนดังนี้
"ข้าพเจ้าและพวกเพื่อนที่ต่างแห่งผละมาจากที่วัดการ เรียนด้วยความรู้สึกลึกใหม่ต่อความเป็นหนุ่ม
บางคนถูกคัดเลือกให้ออกจากมหาวิทยาลัย บางคนจากกรอขบรวักที่ขัดสน ไม่อาจจะร่ำเรียนต่อได้
สมดังเจตนาได้ และหลายคบด้วยความเกียจคร้าน เพราะวางใจต่อความเกิดเห็นอันเป็นส่วนทั่ว
ด้วยเหตุยลอื่นอีกและโชคชะตาชักชวนได้เรามาพบกันที่ร้านกาแฟ เป็นเพื่อนรักใคร่กัน ตลอดจน
เข้าใจหรือไม่เข้าใจในกัน"

เราต่างมีเวลารว่างกันมาก เพราะว่างงาน มีเวลาสำหรับจะเที่ยวเสเพล
มีเวลาสำหรับจะนั่งมองดูบางลำภูสแควร์ที่เคลื่อนไหวอยู่เบื้องหน้า และเรามีเวลารว่างมากสำหรับ
การอ่านเมื่อต้องการอ่าน ข้าพเจ้าเป็นคนหนึ่งในบรรดาพวกเพื่อน ถ้าไม่นั่งดูแมลงวันโตเล่นบน
พื้นโต๊ะอย่างเกียจคร้าน ก็จะอ่านหนังสือทุกเล่มที่มีอย่างผิวกระหาย แล้วเราก็จะเก็บมาเล่าสู่
กันฟัง หรือถกเถียงกันเพื่อจะให้เข้าใจความดีไม่ดี ทำให้เวลาที่ว่างเปล่าคอยมีความหมายขึ้นบ้าง
ขณะที่เรามีชีวิตก็อยู่อย่างให้โลกคิด"

ประสบการณ์ในกรุงเทพฯ ของ 'รงค์ สะท้อนออกมาในผลงานช่วงก่อน พ.ศ. 2506 หลายเล่ม เช่น บางลำภูสแควร์ เถาอารมณ์ ไฟฉาย ทหารผู้หญิง สนิมสร้อย สนิมกรุงเทพฯ โดยเฉพาะ 'สนิมกรุงเทพฯ' เป็นนวนิยายเรื่องยาวเรื่องแรกที่ 'รงค์' เจตนาจะใช้กรุงเทพฯ ทั้งตัวเป็นฉาก กล่าวได้ว่าประสบการณ์ของ 'รงค์' ใกล้เคียงกรุงเทพฯ ทั้งในคำคิดและไม่ได้ใช้ความวาทกรรมและไป่วาทกรรม งานงามและไ่งามาน กวีบางบางตอนในงานประพันธ์ที่ 'รงค์' ใช้คำสยามกรุงเทพฯ เป็นฉาก

"เช้าวันนี้อากาศเย็นไม่มีแดด บางลำภูสแควร์ที่วางอยู่ตรงหน้า ตีเข้านานแล้ว ยวดยานขวักไขว่ หยุกและไปตามจังหวะของจราจรคนหนึ่งที่ยืนร่ำไปอยู่บนแท่นกลางถนน มันช่างเต็มไปด้วยการเคลื่อนไหวและแสงสี ข้าราชการแย่งกันขึ้นรถประจำทางไปทำงาน แม่ค้าผลไม้คอนหาบคัดค้านรถสามล้อคันหนึ่งหยุดหวัด เด็กชายหนังสือพิมพ์วิ่งร้องตะโกนขายข้าว พากหัวไปตามบาทวิถี เสียงร้องขายเครื่องใช้พลาสติกในร้านค้าถูก ๆ และคนขายกางเกงชั้นในก็กำลังตะโกนออกคุณภาพสินค้าของเขาโหวกเหวก ร้องเรียกให้นักเรียนสาวกลุ่มหนึ่งเข้าไปเลือกชม แฉกส่งนมแรงควบจักรยานให้พันเส้นขาวกอนไฟแดง กระดิ่งสามล้อ แตรรถบรรทุก เสียงกระหึบเท้าเก่ง ๆ ของคนขับรถราง"

(บางลำภูสแควร์ : 3)

"ปากตรงข้าม "กรุงเกษม" มีร้านขายอาหารและเครื่องใช้หลายร้านแทรกอยู่ในระหว่างร้านขายเครื่องสำอางชาวกระเป๋ ร้านถ่ายรูป และร้านขายสินค้าอีกหลายอย่างที่มีงานตั้งแต่เช้าถึงเย็น เป็นทำเลของนักธุรกิจอื่น ๆ ที่ไปได้เกี่ยวกับการบันเทิง ร้านขายเครื่องใช้ที่เพิ่งขึ้นมาเกือบจะครบ ๆ กับโรงหนังนี้คงหมายถึงงานรับลูกค้าที่มาดอยใจกับ "มหรสพอัศจรรย์" เป็นส่วนใหญ่ ความเจริญรุ่งเรืองจึงฝากไว้กับโปรแกรมค์ ๆ เท่า ๆ กับฝากไว้กับปลาคะเพียนทอง รัก-ยม นางกวัก หรือต้นไม้เขียนในกระถางตามความเชื่อถือและธรรมเนียมของคนค้าขาย"

(ไฟฉาย : 145)

"เราเลือกปฏิบัติที่มองเห็นความหลากหลายของกรุงเทพฯ เสียวหนึ่งได้ชัดเจน เห็นผู้คนเดินเข้าร้านนี้อกร้านโน้นแล้วพลอยรู้ได้สนุกไปด้วย ผู้หญิงแต่งตัวทันสมัยกำลังนิยมถือ กระเป๋าฟางอิทาลิเยนวีส์ค ไปโต ๆ ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส"

(ไผ่ตาย : 107)

"กรุงเทพฯ ที่วางอยู่ตรงหน้าหลอนขณะนี้ กำลังชุ่มโชกน้ำฝนหิมะเขาลงไปบ้าง
แต่ก็ยังรำเริง ใฝ่ฝันถึงความขายสินกำส่วางไสวอยู่บนยอดคึก ข้างล่างลงมาเป็นชอกแฉก ๆ
และมีกลิ่นกลางวันเพียงเล็กน้อย ชายหนุ่มกำลังคลุมเสื้อผืนให้กับหญิงคนรักของเขา และเดิน
คู่เคียงกันไปด้วยความศุภคิมของอารมณ์รัก คนชายบุตรีและลอคเตอร์ยังปั่นบ้อยัดเยียดโชคให้แก่
คนที่เดินผ่านไปมา ฝ่ายสิบตำรวจกลางคนผู้นั้นก็ยังเดินลัดเลาะอยู่ตามไถ่กันสาด

0 8 7 0 0 6 9 0 3 0 0 0 8 0 4 0 0 2 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0

กรุงเทพฯ ที่กว้างขวางและเต็มไปด้วยความหมายแห่งชีวิต... ทุ่งเพลงตามร้านอาหารข้างทางยังมี
คนป้วนเปี้ยนอยู่จากกระเป๋ายัดเข้าไปอยู่เพลงต่อเพลง... แขนงหนึ่งสื่อพิมพ์ยังไม่ปิด มีคมมุ่งดู
พวกหัวข่าวใหม่ ๆ... บางคนก็เข้าไปหาซื้อหนังสือประเภทสวนอารมณ์... แล้วยืนอ่านอาศัยแสงไฟ
ตามข้างถนนนั่นเอง"

(ฉบับกรุงเทพ . 243)

กรุงเทพฯ มีความหมายมากสำหรับ 'รงค์' ซึ่งเกิดได้จากในบทสุดท้ายของนิราศคิปลี
'รงค์' ได้เขียนไว้ว่า "นิราศคิปลี ไม่คนนั้นปรกไพบรึมและบ้านชะบอยกับความเงยเงา ข้าพเจ้า
นั่งราพึงกลัวความรูสึกว่าชาวบางสิ่งบางอย่าง และนานจนหลังเที่ยงคืนจึงโดนยุ่งกรุงเทพฯ กัด
เจ็บแปลบซาบซึ้งและรูสึกว่าถึงบ้านแล้ว แท้จริงข้าพเจ้าคิดถึงมันยิ่งกว่าคิดถึงผู้หญิงบางคน - ยุ่ง"
ประสบการณ์และความประทับใจในกรุงเทพฯ สะท้อนถึงผลงานช่วงก่อน พ.ศ. 2506 อย่างเห็น
ได้ชัดเจน

1.3 ประสบการณ์ในสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี พ.ศ. 2506 - 2510 'รงค์ ไค้เดินทางไปสหรัฐอเมริกาในฐานะผู้สื่อข่าวต่างประเทศ ระยะเวลาประมาณ 4 ปีที่ 'รงค์ ใช้ชีวิตอยู่ในสหรัฐอเมริกา 'รงค์ มีประสบการณ์หลายด้าน และผลจากการที่ 'รงค์ ได้นำมาเขียน นวนิยายและสารคดีที่เกี่ยวข้องกับตนและสหรัฐอเมริกา 3 เรื่องด้วยกันคือ ไต้ฝุ่นปากอนกริท (3 ขบวน) นิราศดิบ และ หลงกิมกัซซา โดยเฉพาะในไต้ฝุ่นปากอนกริท 'รงค์ เขียนเป็น นวนิยายถึงสารคดี มีตนเองเป็นตัวละครรวมอยู่ด้วย ผลงานทั้ง 3 เรื่องนี้ 'รงค์ ได้นำเอา ประสบการณ์โดยตรง เขียนถึงประเทศสหรัฐอเมริกาอย่างถ่องแท้ นับว่าผลงานทั้ง 3 เรื่อง คงกล่าว กับประวัติของผู้เขียนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด พอไปนี้เป็นตัวอย่างบางตอนที่คัดจาก ผลงานทั้ง 3 เรื่องดังกล่าว

"แรกจันในหุบเขาและผมเห็นฉากหนึ่งจางแสง เหนือ และเหนือพรัง เจ็บร้าวทั่วทั้งเหมือนโดนเขียนแล้วเหยียบซ้ำ จึงต้องบอกเพื่ยกันกจางไร จากสายจนถึงบาย เราทำเงินได้เพียงคนละสามเหรียญ หกสิบเซ็นต์ ทักทายบ้านรยนต์และอาหารกลางวันเฉลี่ย คนละเหรียญ ยังไม่คิดค่าซักกางเกงที่เปื้อนอย่างกับตุ๊กเตื้อค มันก็เหลือสิบเอ็ดสิ่งหย่อน สลึงอเมริกาเมื่มาจากวาสสิ่งของเราหนอยตรงที่ขอทานยังอยากได้

กลับมาหนึ่งพักโคนไม้ เรารินกาแฟจากกระถิก สิบบุหรี ปลิกรระคุมเสื้อทุกเม็ดให้ลม ชำแรก ความโกรธแค้นคอยบันเทา เริ่มรู้สึกกว่าชีวิตมันโหดร้ายอย่างพอทน"

(ไต้ฝุ่นปากอนกริท ขบวน 2 : 246)

"หยิบปักและไผ่ กามันลงหมายเลข 28 อายุของผู้หญิงที่รัก 42 ห้องเลขที่เมื่อ อยู่โรงเรียนเตรียม 76 กับ 29 เหยียคตัวเลมลงจำนวนนี้ไว้บนบันทึกเดียวกันคือ เลขประจำตัว เมื่ออยู่อำนาวยกิลป์ 40 เลขที่บ้านบางซอน 10 กับ 11 เลขที่บ้านเฮาโน แซน แปรนซิลโก 69 ใ้กับชีวิตที่หกกะเมนอยู่เสมอ และจำนวนนี้เคยทำโชคได้ บละอีกของหมายเลข 2 เพราะข้าพเจ้า ไม่เคยเป็นหนึ่ง

เล่นแบบสเปเชียล โบนัส แปะหน่วย ราคาห้าสิบล้านเซ็นต์ ถ้าถูกห้าหน่วยจะได้ 5 เหรียญ หกหน่วยได้ 45 เหรียญ เจ็ดหน่วยได้ 1,100 เหรียญ แปะหน่วยได้ 12,500 เหรียญ นรก ! ถ้าถูก"

(นิราศคิปป : 272)

"คุณผูกพันอยู่กับไหมที่กรุงเทพฯ ?" เขากาขณะบรรจุใบไม้แห้งนั้นลงเบ้า

"ผมเคยดู และเพื่อนผมหลายคนก็ยังอยากดู" ข้าพเจ้าว่า 'แต่บางกอกผสมลงในอาหารและเกี่ยวให้มันออกฤทธิ์ มันทำให้แกเนื้อร่วนบรวิจัย และกินข้าวได้มากผิดปกติ แล้วเราก็หัวเราะกันอย่างคนบ้า เรามองเห็นทุกอย่างน่าขัน.....แม้แต่ไม้คั้นที่มันโยลออกมาจากตู้เก็บเอกสาร หรือสละของใครที่มันบังเอิญจุ่ม เราหัวเราะกันจนน้ำตาไหล ครึ่งหนึ่งมองบนฟ้า เราได้นึกกลัว ฟ้ามันจะหล่นลงมาทับ ถ้าเห็นก้านกล้วยบนคิปป เราโคกหได้ด้วยความขยะแขยง..... นี่ความมันเป็นอย่างนี้"

"ความเป็นคนพลัดถิ่นมาไกลของข้าพเจ้า และความบริสุทธิ์ใจที่มันอาจจวนอยู่ในตาน้ำนี้ ช่วยให้คุณเคยกับพารตี้ไจ๋กว่าที่เคยคิด บุปผาชนผู้มีอุดมการณ์ต่างความรัก ถ้าเขาหมดเกลี้ยงแครงว่าใครก็ตามไม่ใช่เจ้าหน้าทีปราบปรามยาเสพติด หรือตำรวจ - แล้ว เขาต่างจะหอคโมศรีใ้ตอบบางไ้คำนึงถึงผิวหรือพันธุคุณ....."

(หลงกลีเกณฐา : 34 - 35)

1.4 ประสบการณ์จากสงคราม ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 'รงค์ กำลังเป็นนักเรียนชั้นมัธยม โรงเรียนอานวยทิพย์ พระนคร ภาาของสงคราม ความเดือดร้อนทุกข์ยากของผู้นคน 'รงค์ ได้มีโอกาสพบเห็นที่ในกรุงเทพฯ ก่อนมาเมื่อ 'รงค์ อยู่ในสหรัฐอเมริกา 'รงค์ จึงได้นำเอาประสบการณ์ชีวิตในครั้งนั้นเขียน "หัวใจที่บีบคั้น" ซึ่งเป็นผลงานค่านับถึงที่ 'รงค์เขียนจากความทรงจำในขณะนั้น

"เย็นวันนั้น ทอคงซัวร์จะดูไค้ ฝึกจากเตาตวงวางและเราไปรอให้คนแจวท้าย
นึกเนื้อกระต่ายย่างจะเอาเผ็ดกับเครื่องแกงและเราหัวจะแสบท้อง"

ไค้ยินเสียงเยือกส่ายเหมือนกับแบ่น้ำวนหมาใจ เสียงนั้นดังอยู่ข้างนอกเรือ. ..
เราหันมองเห็นเจ้าของส้มเสียงนั้นยกขึ้นมาจากเบื้องล่างจึกของน้ำนิ่งเว้งนั้น เบลื้อยร่างขาวโชน
แก้มสะโงกเ็นพุ่มาเ นอกคว่าถางซาและขนยวบกระเพื่อบ และผยวาวสีกำเข้เหยียดเียบกับ
ผิวน้ำ

"ผู้หญิง" คนแจวท้ายสะกุดดูทานออกมาแว้ววางมือวากกระต่ายในจาน
หลอนหักท่ายเราก้วยกลืนเหม็นเน่านมนั่นผู้ตังนั้นจนจะหายใจไม่เข้ารูจมูก
วันทั้งหนักทั้งแฉนและนุบเียวบิดคำไ้ชวนอาเจียร

"ผู้ใดอย่น้ำบา ผู้หญิงจะนอนคว่ำ ผู้ชายจะ พาย"

"น้ำรู้ไ้ยังง" ทุบระเบิด เว้นปากบอเหว่างจากหายเหิงเพริค

"ก็เคยเห็นบารอนบิไมลวน"

"ไม่กลดองกับเลย บ้าเืองหญิงหงายรายคว่าถึงจะเข้าท่า"

(หัวใจที่มีถิ่น : 174 - 175)

"ระเบิดหลนลงเป็นสายงคงามและอย่างปี่ระเบียบ.....โครมครืนของบันไม่มี
มารยาท สะเงื่อของมันมีมือเื้อมเขย้านเรือ.....เปลวไฟสีจางพวยพุ่งแลบเลีย
แตก. . .และควันเข้มดำสาดจากโรงเก็บสิ้กำขึ้นเป็นก้อนหึมา ในความแฉนเข้และ
โกะระแก้นของมันมีปร ะกายเงิบแวบวามอบูกจนเกือบ นันก็เเม่สังกะสีที่โค่นกวามพินาศโยนขึ้น
ไปบมจำ.....ไมที่คิดไ้ก็ถูกโยนขึ้นไปเหมือนกัน. . .ควันเปลี่ยนเป็นสีเทาแกมส้ม และ
บางกลุ่มที่มีน้ำบันเชื้อเพลิงจะเปล่งสีเหมือนทองที่บิ่บจากหัวผี....."

(หัวใจที่มีถิ่น : 147 - 148)

1.5 ประสบการณ์จากการท่องเที่ยว 'รงค์ กล่าวว่า "ผมเป็นนักเดินทาง" และ "ผมถือว่าชีวิตคือการเดินทาง" จากชีวประวัติของ 'รงค์ จะเห็นได้ว่า 'รงค์ ได้เดินทางท่องเที่ยวไปตามที่ต่าง ๆ มากมาย ทั้งในประเทศ ต่างประเทศ และทุกครั้งที่ 'รงค์ ได้เดินทางท่องเที่ยวไป ก็มักจะนำเอาประสบการณ์นั้นมาเขียนเป็นสารคดีบันทึกการท่องเที่ยวขึ้น การท่องเที่ยวของ 'รงค์ และผลงานจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก นอกจากผลงานในชุด ไก่ขุนป่าคอนกรีต นิราศดิบ และ หลงกลิ่นกัญชา ซึ่ง 'รงค์ เขียนด้วยประสบการณ์ใน สหรัฐอเมริกาแล้ว ผลงานที่เนื่องด้วยการท่องเที่ยวก็โดดเด่น ประเด็นของความเป็นหนุ่ม และ เสเพลฉบับบันทึก จึงเป็นบันทึกการท่องเที่ยวของการเดินทาง ไล่ตั้งแต่เมืองและประเทศต่าง ๆ ได้แก่ เชียงใหม่ วัังตะโลร์ แงงกระจาน สิงคโปร์ กัวลาลัมเปอร์ ปีนัง อองกง ญี่ปุ่น เกาหลี

"ยันฮมีและเป็นเมืองน่าทึ่งกว่าที่ข้าพเจ้าคาดคิดไว้มากมาย มีคนจากที่ต่าง ๆ มารวมกันกว่าหมื่นคน มีโรงพยาบาลทันสมัยรักษาตั้งแต่ มูเซอร์จากยอดดอย จนถึงอเมริกันที่เพิ่งมาจากมิสซูรี มีโรงงานทอขนงั่งร่อยกว่าบางแห่งในกรุงเทพฯ มีที่ทำการ ไปรษณีย์ทันสมัย มีธนาคาร มีคนชื่อนายตะ บาบสกุลเซอร์ซิค และมีอากาศร้อนถึงร้อยละ ดิกกีฟาเรนไฮต์ในเดือนเมษายน ยันฮมีเป็นเมืองใหม่และเป็นความหวังของคนไทยทุกคนในเวลา ช่างหน้า เรากำลังจะมีเพื่อนขนาดใหญ่ที่เป็นไวกิ้งของโลก แม้ที่ยังไม่สำคัญเท่ากับว่าเรา จะได้ผลประโยชน์มหาศาลจากมัน ซึ่งจะทำให้ความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างแน่นอน หลังจากนั้นข้าพเจ้าไปพำนักใน บ้านกะทิงไทยที่ใต้ใจถ้ำบ้านเมืองของตนจะก้าวหน้า"

(เมืองกบเค็ก : เสเพลฉบับบันทึก)

"เมืองนี้ช่างแตกต่างไปจากไหนเสียจริง ไปไหน ๆ ก็เจอแต่ไฟสีไฟ ไม้ที่ไหน ไปกินกาแฟ ฟังดนตรี ไปโรงแรม เกล้าหนัง กินข้าว ซื้อเสื้อผ้าน ดูหนัง ดูระบำไป ซื้อดอกไม้ หรือไปสักกายะตาม แจกไม้สักกันละกัน ก็เป็นการโฆษณาอย่างสำคัญที่สุดของเรา ซึ่งก็ทำอย่าง เหมือกัน กันลืมนะว่าไม้ที่โผล่มาบ้าง อาจจะจืดจางไปก็ได้นะงั้น อนาคตก็ไม่รู้มันจะเหละ ไม่ค่อย เสียเวลาล้างสมุกพก

วันไหนจะเขียนเรื่องนี้ ข้าพเจ้าก็หอบไม้ขีดมาทั้งยาม นึกอะไรไม่ออกก็งัดออก
มาดู"

(คติโมโน : บนถนนของความเป็นหนุ่ม)

"เราสามารถจะอยู่ใกล้ด้วยไม้ขีดเพียงหรือดีกว่า ๆ ในสิ่งก็แปร่งกว่าข้าพ
เจงเนื้อไขกระดูกของข้าเขียนนิตยนิคม ไกลจากกรุงเทพฯ ระยะเร็วเป็นถึงสามชั่วโมง
จะเอายังไงอีก

ร้านข้าพเจ้ากระเผลอขึ้นไปถึงของ ๆ มาขายาวก็มี อยู่ประปรายตามถนน
เขาทวีริช ทั้งกะทะใหญ่ ๆ เรียงอยู่ ตรงหน้ามีชาผุดหรือปลาทะเลต้มเค็มกับผักกาดทองเคี้ยว
ปูก ๆ ส่งกลิ่นยั่ว เลือดผุดและเคี้ยวใน กอนี้ก็นักชอมกิน"

(สิงคโปร์ : บนถนนของความเป็นหนุ่ม)

นอกจากเรื่องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่จะปรากฏใน บนถนนของความเป็นหนุ่ม และ
เสเพลบอยบันทึก แล้ว ในชุด นวนิยายหญิง แก้วอารมณ์ ไฟฉาย และ พอบ้านหนึ่งเดียว
ก็ปรากฏว่า 'รงค์ ใต้น้ำเอาประสบการณ์ในการท่องเที่ยวมาเขียนไว้โดยทั่วไป เช่นเรื่อง รส
นายบุญปลุก (พระพุทธรูปพระบุรี) แก้วแข็งไม่ละลายที่ห้วยโคก ชี้นำเข้าป่าหาหนาว เรื่องย่อ
ของคนในเรือสองแถวคันหนึ่ง ป่าช้าความหลัง เรื่องที่ไม่ได้เขียน ฯลฯ นับได้ว่า 'รงค์ เป็น
นักเดินทางและการเดินทางแต่ละครั้ง 'รงค์ ก็ได้นำมาสร้างเป็นผลงานของตนขึ้น การเดินทาง
ท่องเที่ยวเกี่ยวกับผลงานของ 'รงค์ จึงมีความสัมพันธ์กันมาก

16 ประมวลการ จัดการเป็นนักหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2497 'รงค์ ใต้น้ำ
ทำงานในฐานะ "คอลัมน์นิสต์" หนังสือพิมพ์สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ประจำคอลัมน์ "รำพึงรำพัน
โดยลำพัง" 'รงค์ ทำงานอยู่สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์อยู่ถึง พ.ศ. 2515 เป็นเวลาประมาณ 20 ปี
ทั้งละครและเนื้อเรื่อง ตลอดจนบรรยายภาคในท้องเรื่องจากผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์

จึงปรากฏว่าได้รับอิทธิพลจากอาร์ กอนเฮ้งสื่อพิมพ์ของ 'รงค์ อยู่ไปน้อย ตัวอย่างเช่น นรา สิริ นทรเทิ้ม วิธล ซึ่งเป็ตัวละครใน สนิมกรุงเทพ เป็นบุคคลที่ทำงานอยู่ในวงการหนังสือพิมพ์ เรื่องสั้น ในชุดบรกา ๆ เช่น เมาผู้หญิง แก้อารมณ์ ไผ่อาบ 'รงค์ ก็ได้นำเอาประสบการณ์ไปอาชีพ หนังสือพิมพ์เขียนหลายเรื่อง เช่น นักหนังสือพิมพ์อาวุโส เราสมัครสมาชิกเทศบาล ลงทุนแปดบาท เท่านั้น คินันไม่วาง อารมณ์ขันของบรรณาธิการ นือ และแทรกไว้เป็นบรรยากาศระหว่างเรื่อง ก็มี เช่น มือปืนหัวเราะในสนิมสร้อย เป็นต้น

"อากาศคือนั่นค่อนข้างเย็น แรกที่มาเที่ยวจวนแต่เมากำลังคึกกันมาทั้งนั้น ใครคนหนึ่งได้ ร้องตะโกนเพลงขึ้น

แล้วหมู่เพื่อนของเขาที่ไปด้วยกันสี่ห้าคน ก็ร้องรับเสียงประสานกัน

ทวกรเราสูงศักดิ์สูงนักสูงหนา
 รอนเรเควาโบมี
 คำไหนนอนนั้นไม่วุ่นไปหาวค
 รักษาเอกราวเเร
 เราเตาสุกญา
 รมไปใบหญ้า
 เราก็ก้านอน.....เราก็ก้านอน

.....

(สนิมสร้อย : ๔22)

"เรื่องนี้เกิดขึ้นในสำนักงานหนังสือพิมพ์.....โลกของคนว่าพวกหนึ่งที่ถูกมีใจเสมอว่า คนเป็นคนดีและเป็นผู้มีจริยธรรมสูงส่งทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลังทั้งคนโลกที่เต็มไปด้วยความสับสน วุ่นวาย มีทั้งความรัก ความไม่รัก ความโลภ ความเสียสละ ความโกรธ ความอภัย และก็ไม่มี

ใครจะปฏิเสธได้ว่า ไม่มีความเห็นแก่ตัวรวมอยู่ด้วย..... แคข้างเด็ก ถึงอย่างไรก็เป็นโลก
ของข้าพเจ้าด้วยกันหนึ่ง ! "

(หนาวผู้หญิง : 593)

จากอาชีพคนหนังสือพิมพ์ของ 'รงค์' นี้เอง คงเสริมให้ 'รงค์' ได้มีโอกาสท่องเที่ยว
พบเห็นผู้คนและสถานที่อันหลากหลายในฐานะผู้สื่อข่าวต่างประเทศบ้าง ผู้สังเกตการณ์บ้าง
'รงค์' ก็ได้นำประสบการณ์เหล่านั้นมาผสมผสานผูกเป็นเรื่องราวขึ้น

2. อุปนิสัย นอกจากประสบการณ์ตามชีวประวัติของ 'รงค์' ที่สำคัญ ๓ นางประการ
ดังกล่าวในตอนต้นแล้ว จากการที่นางประวัติจะกล่าวถึงภาพของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' มังพบว่า
ในด้านอุปนิสัยก็มีสำนึกที่จริงจังในการสร้างสรรค์ผลงาน อุปนิสัยเฉพาะที่มีอิทธิพลต่อผลงานที่ศึกษา
มีดังนี้คือ

2.1 ความรักในธรรมชาติ 'รงค์' กล่าวว่า .. .ใจจริงผมเป็นคน
รักธรรมชาติมากที่สุด ธรรมชาติเป็นความจริง เป็นความยิ่งใหญ่ และผมไม่ถนัดรู้จักธรรมชาติ
ในวงจำกัด ควรไปเห็นที่อื่นด้วยเพื่อหาข้อเปรียบเทียบ... . . ." ธรรมชาติในที่นี้หมายถึงความ
ทั้งสภาพของธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ต้นไม้ ใบไม้ ก้อนหิน สายลม แสงแดด รวมทั้งชีวิตมนุษย์
จากการศึกษาพบว่า 'รงค์' มักแสดงถึงความงามของธรรมชาติ ดังกล่าวอย่างละเอียดละไม
ลึกซึ้ง ทั้งพยายามเข้าถึงสัจจะแห่งธรรมชาติโดยการอาศัยภาพชีวิตเป็นครูสอน 'รงค์' อาศัย
ธรรมชาติเป็นทั้งครู เพื่อทำความเข้าใจชีวิต และโลก และรองรับความงาม ตัวอย่างบาง
ประการที่สนับสนุนให้เห็นความจริงในข้อนี้ได้แก่ ชื่อ บุคคล การบรรยายและพรรณนาฉากและ
แนวคิด ปรากฏในผลงานต่าง ๆ เช่น ชุด ผู้มีปีกในหัวใจ เสพคมอยธาวไร ชื่อตัวละคร
เช่น แจง ใบทอง เณร มะเขือม่วง จอน คำลึง แซ่ ส้มมือ เลี่ยม นวดไสย บัว สองใบ
หนิก มะตูม เชื้อ สะเคา ฯลฯ

ความทรงจำของแม่น้ำ

"งานนี้เกิดจวบ บัวความเรียงรางไถ่แจ้ง และกลองสามใบจะพาเรา
นาถึงทุ่งกว้างของแม่น้ำเจ้าพระยาในกมกร์ก. ... อดคิดเขินขึ้น จะโหมออก
บิศเกลียวรายบรรเวงอยู่บนพริ้วจะลือก."

(หัวใจที่มีค่น : 128)

'ลาคดองนั้นสะกึ่งคดไปกอบอรบแอ้งกระแสน้ำเขาจะตลิ่ง และไม่นาน
เกินกว่าเกว้าระทมของเบลาวไฟบนคุ่นเป็นขึ้น..... แดจันสอศทอความกราดเกรี้ยวปมลงมาถึง
เส้นแสงพุ่งประสาน เป็นกั้นอันไปรงวิระชาติ ดนคลุมเวลาก่อนเที่ยงของกลางวันอำไพ กรัดโรย
คมบนพริ้วน้ำที่บิศเบียดวิวาคลนค่นอง..... สีน้าเงินผากของฟ้า... .. เขียวขีมิของแมกไม้
..... พงชนัดกอบเบดินเบียดลู่ไฉและเรียวก้านมันประคองพุ่มพุ่มสายของคอก - ตะเพียน
ผวาใจนอวคเกล็ดเจิบ. ... กลุ่มพิกิไป....."

(หอมคอกประควน : 158)

ชีวิต

"นี่เจนนักรบมัลเคินยลิกบานกระจกรับรักเข้ามา ท่าทางกระสับกระส่าย เขา
กินกานงไม่เคิบครีมและน้ำตาล และถึงทั้งที่มีมัยรังคมาเจ้าน แล้วเคินเหมื่อนวิ่งออกไป. . . ."

(ไต้ธุ่นป่าคอนกรีต : 174)

ในสภาพชีวิตจริงของ 'รงค์ พบว่า 'รงค์ มีก้นไม้เฒ่าชาชนิก ทั้งการปลูกบ้าน 'รงค์
ก็ปลูกตามสภาพธรรมชาติ รักงามธรรมชาติ เพียงแค่ดัดแปลงบ้างเท่านั้น 'รงค์ สอนไม่ให้ลูก
เค็ดใบไม้ ไม่ให้เหยียบต้นหญ้า รวมทั้ง 'รงค์ ใช้สรรพนามเรียกกันไม่และปลว่า "เขา"
ราวกับว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นคน แสดงให้เห็นถึงความรัก และซาบซึ้งในธรรมชาติอย่างยิ่ง ในค่าน
แนวคิด ถึงแม้นผลงานของ 'รงค์ จะแสดงให้เห็นถึงความโศกเศร้าของมนุษยชาติโลก และชีวิต

สงครามอันหมายถึงการเข่นฆ่าทำลายล้าง แต่ทางเสียงจากผลงานทั้งหมดคือเพื่อจะเน้นให้
ตระหนักถึงความการุณย์ และการรักษาธรรมชาติ และมุ่งแสดงให้เห็นถึงภาพอันน่าสยดสยอง
น่าสะพรั่งของการที่มนุษย์พยายามจะสละทิ้งหรือทำลายธรรมชาติ

2.2 ความรักในการอ่านและการศึกษา 'รงค์ อ่านหนังสือได้ตั้งแต่อายุ
สี่ขวบกว่า และสามารถอ่านหนังสือประเภทวรรณคดีได้ตั้งแต่อายุ 5 ขวบ เช่น ขุนช้างขุนแผน
หนังสือพิมพ์ รามเกียรติ์ ลัทธิอาวรงค์ และอุปนิสัยในการอ่านก็เป็นอุปนิสัยที่ยั่งยืนจนปัจจุบัน
'รงค์ กล่าวว่า เขาอ่านหนังสือทุกประเภท ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หนังสือเล่มที่
'รงค์ ชอบเป็นพิเศษได้แก่ ขุนช้างขุนแผน และผลงานของนักเขียนที่มีชื่อเสียง ทั้งชาวไทยและ
ชาวต่างประเทศ เช่น มนัส จรรย์รงค์ อุษณา เพลิงธรรม เออร์กิน กอธกุลเวลด์ จอห์น สไตเบ็ค
ชอบเมอเช็ทมอห์ม ฯลฯ จึงปรากฏในผลงานว่า 'รงค์ มักชอบที่จะอ้างชื่อนักเขียนเหล่านั้นใน
ผลงานทั่วไป รวมทั้งการเลือกคัดลอกหรือแปลมารวมไว้ในผลงานของ 'รงค์ เอง เช่น
จากเรื่อง ขุนช้างขุนแผน 'รงค์ ให้คัดลอกมาประจบไว้ ดังนี้

... ..กรัณยามศึกก่ากัศสังคินณ

พระจันทร์แจนกระจางสว่างไสว

ขุนแผนแสนโสภิโยคใจ

เขารักยัวตัวกัศทั้งชื้อคา

โศกรวนถวนครบหาประการ

ทรมานฝันเมื่อเป็นหนักหนา

จะผลึกกัศทั้งทัวทั้งกายา

ยิ่งนานถึงระอาระอิคใจ ...

(โคตูป่าคอนกรีต : 246)

"โฉมโฉมแก้มยี่นั้พริ้มเพรางาม
 งามเนกร เมื่อเจ้าอนั้พยามชม
 จอคางบางแบบกร ะหัดรัก
 เล็บยาวชักคางามสม
 ไม่นพรองบกอกนางอลางนม
 คอยผสมสรวงทองเไร ระคองทรง"

(หนาวผู้หญิง : 13)

"การหาความอายนี้ค่อยัก
 ยอกรักแ่งจงสั่งกาพิ
 อันใจหญิงถึงกำหนดในโลก็ย
 ก็ยังมีมารยาอยู่ไนใจ
 แมอยาควนควรถือวาทยาบชา
 อันเจรจาหาถึงที่จริงไม"

(หนาวผู้หญิง : 21)

ในรวมเรื่องสั้นชุดบางคำภูสแกร์ 'รงค์ ก็ไ้แปลงเรื่องมาจากภาษาต่างประเทศ
 หลายเรื่อง เช่น เรื่อง "กามกิริยา" จาก "The Teacher" ของ Robert Turner
 "ผู้หญิงของแรม" ปรุ่แกงจาก Carrera's Woman ของ Richard Marsten "เชอะ
 วอร์" จาก The War ของ Richard Deming เป็นต้น

นอกจากความรักในการอ่านที่มีผลต่อผลงานของ 'รงค์ เองแล้ว 'รงค์ มีความใกรู้
 ไกรศึกษาสิ่งที่ไม่เข้าใจอย่างแท้จริง แม้ว่าการศึกษาของ 'รงค์ ไกรยะหลังจะเป็นการศึกษา
 นอกโรงเรียนก็ตาม แต่เป็นการศึกษาไกรตรงจากประสบการณ์ ด้วยตัวเอง 'รงค์ พยายามจะ

ทำความเข้าใจในสรรพสิ่งว่า โลก ชีวิต ความรัก ความดี ความชั่ว ความเศร้า คืออะไร ผลงานของ 'รงค์' ทั้งหมดเนื่องด้วยการแสวงหาคำตอบในสิ่งเหล่านั้น แต่เสนอในรูปแบบของบันเทิงคดีและสารคดี

2.3 ความรักในศิลปะและกิจกรรมทางความคิด อุปนิสัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง

ของ 'รงค์' คือ ความรักและสนใจในเสียงเพลง บทกวี และภาพเขียน รวมทั้งการถ่ายภาพ เพลงที่ 'รงค์' ชอบคือ Jazz ที่บ้านของ 'รงค์' มีแผ่นเสียงเพลง Jazz ที่นำมาจากอเมริกาจำนวนมาก อัลบั้มภาพของปिकासโซ่ แสตกรลนิยมของ 'รงค์' ที่สอดคล้องกับผลงานว่า 'รงค์' ไม่ชอบความเป็นกำหนดกฎเกณฑ์ มุ่งเน้นที่ความงามหรือสุนทรีย์เป็นสิ่งสำคัญ แม้ในบางครั้งจะเห็นการล้อแหลม หรือท้าทายต่อศีลธรรมหรือค่านิยมของสังคม จากผลงานของ 'รงค์' ไปวาระเป็นสนิมสร้อย คิ๊กรัก ใญ่ญ่ญ่าควนกริ๊ท หอมดอกประควน บางลำภูสแลวว์ มักจะแสดงความงามของความสับสนอย่างแท้จริง Jazz

ในด้านบทกวี 'รงค์' มักเขียนผลงานบางตอนด้วยการแทรกบทกวีหรือจงใจจะเขียนให้เห็นภาพพจน์อย่างร้อยกรอง ถึงแม้จะไม่มีสัมผัสคล้องจอง เป็นการบันทึกภาพความงามไว้อย่างชั่วขณะ แทนภาพวาดหรือภาพถ่ายผสานกับความคิดและจินตนาการ

มองออกไปทางหน้าต่าง

แดดเฝ้ามไผ่นั่น

นั้นชายผู้นั้น

กำลังจมลงในความโสมม

แท้จริงหาเป็นเช่นนั้น

รมลึกในใจ

ของเขากางหาก

สิ่งที่เขาควานขึ้นมาได้นั้นหรือ

ไซ่'เศษ'เหล็ก'อุม'สนิม

หรือ'บุ'ลี'ทอง

หาก'มัน'นั้น'ก็'คือ

สิ่ง'ซึ่ง'ชุม'เชื้อ'ม'ระ'สาน'ไว้'กั'ย'กัน

ท'วาง'ชี'วิต'และ'ความ'ท'ิว' (เง'ง'ท'าก)

แ'ก'เห็น'ไ'หม'นั้น

นั่น'ชาย'ผู้'นั้น

กำลัง'ม'อง'ไป'ไม่'หยุด'ยั้ง

(บาง'คำ'ภุ'ศ'แ'ก'ว' . 69)

หัน'หลัง'ให้'พ'รง'นี้

เพ'ราะ'.....พ'รง'นี้'ไม่มี

จง'ค้ำ'แสง'บุ'หลัน

ท'ม'ความ'ม'น'าว'ของ'รา'ตรี

และ'อย่า'ร'อง'ให้

โก'เม'น'บ'ก'ล'ิบ'กระ'บ'อง'เพ็'ชร' และ'เป็น'ท'ราย'สี'จ'ำ'นั'น

นั่น'จะ'เ'าะ'ห'ยั'น

ค้ำ'ไฟ'ร'อน'คว'ย'เม'ร'ัย

และ'เช็'ก'รา'คะ'บ'บ'ริ'น'มี'ปาก'อ'ิส'ตรี

จะ'ทุก'ข์'ท'เว'าะ'ไ'บ'โย'... ..พ'รง'ก็'ไม่'มี

(นิ'รา'ศ'ค'ิ'ย' : 363)

"ในบางอารมณ์เรารู้สึกว่า แม่น้ำคือภาพวาดที่เคลื่อนไหวอยู่ในกรอบของฟ้าและ
 ฟ้าวน้ำ และผู้คนบนริมฝั่งก็สับสนปรุงแต่งให้ภาพมีชีวิต.ผู้หญิงสาวที่ลงมาอาบน้ำในบึงเจ้า
 สะเห็นอายกับสายตามองมาของชายหนุ่ม ผู้รายคำเกี้ยวพาราสีด้วยจิตพิศวาส หลอนจะหันหน้าและ
 มินหลังให้ บิดที่เอื้อมหยิบสบู่ในจานดูใบตำบาคอและใบหน้านั้นนวลผ่อง และมีอนวลผ่องนั้น
 หลอนจะกระพริบกระพริบขลุ่ยชอกกายอื่นที่น้ำหอมชวนไว้อย่างเนบเนียน แทบจะมีเห็นขวางไหล่
 เขยื้อน. .. และเรือผลไม้มันพายออกมาจากคลองแคบในสวน.....และคนวางเบ็ด ผู้สำรวจมิ
 ใจได้เยือกเย็น เป้ารอปลาทินเหยื่อ....."

(หัวใจที่มีต้น : 132)

"เยียบเย็นของเคื่อนั้น.....

กนกละเอียดยพิโรธบนคานใบกระถิน. . .

เว ไรในพงรกและเปื่อยกม.....

เพลงขลุ่ยของสาวนาแฉะไฉย.... .

น้ำซังแฉะ ฟู หนอง และอาจม.....

กลางคันไชยแปลวสีน้ำเงินจากวิวาท่านองเงี้ยวของ

ไมลส์ เควส อัจฉริยะ.....

สังข์และระเบง

มอดไชยปล่องไผ่. . .

หยากไยบนเพดานรำแพน... .

เบี่ยงขึ้นของเหงื่อบนหมอนหนุน.....

เมื่อใกล้.....

มายลม.....

เถาทำลึ่ง ..

กน

ปรัง... ..

นรก ! "

(หอมคอกประจวบ : 126)

คุณค่าที่ปรากฏ

จากการศึกษาผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ในช่วงระยะเวลา 10 ปี จำนวน 18 เล่ม พบว่า ผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (พ.ศ. 2503 - 2512) ปรากฏคุณค่าด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านอารมณ์และสุนทรียะ ผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ทุกเรื่อง ทุกเล่ม ไม่ว่าจะเป็นงานประเภทบันเทิงคดีหรือสารคดี ลักษณะที่สำคัญประการแรก ผู้อ่านจะได้รับความเพลิดเพลิน ความบันเทิง ผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ มีกลวิธีในการสร้างคุณค่าด้านสุนทรียะหรือด้านอารมณ์ เป็นพิเศษที่การใช้ ถ้อยคำ สำนวนภาษา ภาพพจน์ และ การพรรณนา ถึงแม้ผลงานส่วนใหญ่จะขาดความน่าสนใจในด้านการผูกเรื่อง แต่ก็มีคุณค่าด้านอารมณ์และสุนทรียะอยู่ที่กลวิธีอื่นทั้งกล่าวมาเหมือนกัน และเป็นลักษณะของอารมณ์และสุนทรียะที่มีลักษณะเด่นที่เลือกให้อารมณ์และสุนทรียะกับสิ่งที่ไม่งาม ความไม่น่าอภิรมย์ ความโศกเศร้า ความน่าสังเวช ฯลฯ แต่ทั้งหมด รงค์ มิได้แสดงออกอย่างเอาจริงเอาจัง แต่จะผสมผสานไว้ด้วยอารมณ์ขัน กล่าวได้ว่า ในบรรดานักเขียนไทยด้วยกัน ผลงานที่แสดงสุนทรียภาพของความไม่น่าอภิรมย์ของความไม่งาม ความโศกเศร้า ฯลฯ นั้นมีไม่มาก จึงค่อนข้างขัดต่ออุปนิสัยของคนไทยที่ชอบความสนุกสนาน ร่าเริง และมักจะหลีกเลี่ยงที่จะแสดงถึงความทุกข์ ความโศกเศร้า หรือหมั่นเด่นต่อสังคม แต่อย่างไรก็ตามภารกิจของมันแท้จริงก็คือ การสื่ออารมณ์ที่สำคัญ ผลงานของ 'รงค์ ที่มุ่งความงามและอารมณ์มากเป็นพิเศษได้แก่ ชุดหอบคอกประคน ถิ่นรัก มักแปรกับจุฬา เสเพลมอยชาวไร่ ผู้เฒ่าเฒ่าในหัวใจ แก้วอารมณ์ หนาวผู้หญิง หัวใจที่มีถิ่น สนิบสร้อย

ทิวาทรงความงามของความไม่งาม

"อาจารย์ ไบ๋ มะดิงปริง อดีตอาจารย์รักและหัวไม่ขึ้นนำของพระมหานคร ตั้งแต่เข้ามาสอนผู้สาวแก่ที่ตลปโล่เรื่อยเรื่อย พลังคิดว่า ถ้าอยู่หัวเห่าแม่ไก่ มันคงหายไปเที่ยวทะเลจีนตั้งแต่เมื่อคืนแล้วซี แล้วอาจารย์ก็ลุกขึ้นจากที่นอนอย่างเขม้ซ่า พยายามไม่ให้กระแทกกระเทือนเปลือกหูอันเปื่อยยุ่ย กระนั้นยังไวยายนุ่นกระจ่ายไป มาจากรอยแตกเล็ก ๆ ทาง

ปลายคันไถแรงไหวตัว และสายลมอ่อนเป็นนวมเช้า ลาวารยไต่ผ่านชั้นลงหินใส่น้ำดอยคอกมะลิ ไปที่ลูกกระกระเบียบหลังบ้าน ซองป้อจับขอบไว้มันแล้วก็โง้งกอดัน

ในห้องของคอเหล่าเวลาเช้านั้นปานประหนึ่งท้องทะเลยามพายุกระนอง ลำไส้ใหญ่ นอยปั่นป่วนแล้วก็รีดให้น้ำซึม ๆ เจ็บหวานสักรอกออกมาทางปาก บางทีก็มีชิ้นอาหารบางส่วนที่ย่อย ไม่ทันตามออกมาด้วยเป็นส่วจิตรพิศดาร งดงามเท่า ๆ กับเงาบนจอของภาพยนตร์กีเนสส์โคป สีเคอลุกซ์ที่เคียว แต่ไม่มีใครใส่ใจจะเหลียวแลมันเลย แม้กระทั่งเสียงซำที่ดังออกมาโดยธรรมชาติ สะท้อนกองไปตึงกระทุ้งแกมเพดานปากคันจุมกและแฉกหู

อาจารย์ชั้นและกายแบบลางมาชา เขมออาเภาจนใบหน้าเหี่ยวอวปไปค้วยน้ำตาและ น้ำมูก แล้วอาจารย์ก็ค่อย ๆ เดินลงบันไดโย้ยลงมาถึงชั้นล่าง กรงไขที่คอกกวางชวคและโหลใส่ เมรียนานาชนิก หยิบกิ่งทองเหลืองจ้วงลงไปในโหล ซามสิมหากี้กริ"

(เกายารมย์ : 274)

"ในเวลานี้คอสันทตลแดงงาม... ข้า เจ้าถามผู้จริงคางหนึ่ง"

"สักห้าสิบบาทได้ไหม บ้องสาว.... ก็นี่"

"ไม่เถอ" หลอนตอบ "ขอ... บุษวีสู้ตัวนะ"

ข้าพเจ้าสั่งให้ หลอนรับไปถือไว้ราวกับว่ามันมีค่าปานทองคำ แล้วยัดมันลงไปใน กักก้อลูบิเนียมที่อยู่ข้าง ๆ หัว

ข้าพเจ้าชักไขว้อะไร ก่ออะไรก็กลายข้อ หลอนตอบบ้างไม่ตอบบ้างไปตามเพลง ตอนท่งหลอนคงจจะรำคาญเค็มที่ ขึ้นเสียงแหวเออว่า

"ถามทำไมเยอะเยอะ จะเอาเก่าไปเลี้ยงแมว"

หลอนเริ่มจะมีอารมณ์ร้าย ข้าพเจ้ากับมันเลื้อยค้วยบุหรื่อกี่กวนแล้วจุกไฟวาบ ต่อให้ตัวเองมานหนึ่ง

ภายหลัง..... นี่เรากำลังนั่งคุยอยู่กับคนหรือเปล่า ?

ผู้หญิงคนนั้นข้างนาเกลียดอะไรอย่างนั้นไม่รู้ ปากเบี้ยว นัยน์ตาและรอย แก้มมีรอยฉี่
เป็นจ้ำ ๆ ผมยาวลู่กึ่งหนึ่งหัว ไหลปรำหนอกออกมาเป็นโพรงลึก หน้าอกแห้งเหี่ยวจนตาย
ที่นากลัวที่ถูกหลอนอะไรเป็นจุก มีรูกว้าง ๆ อยู่สองรู มองทะลุเข้าไปเห็นเนื้อในสีแสดจ้ำ ๆ พันสองซีก
พุ่งไต่จากออกมาจากเหงือก อ้ายก็เองทำให้หลอนพูดไม่หยุดซัก

เกือบจะหลุดลุกขึ้นทันที ถ้าหลอนไม่หัวเราะเสียงแถมมิสั่น

"โง่ชาวนา-แย่งเงาทุกคืนเมื่อเช-นหน้าเก่า"

(พาวผู้หญิง : 215 - 216)

2. ในคำบรรยายและสถิติ นอกจากผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์

(พ.ศ. 2503 - 2512) จะให้ดูคำบรรยายอารมณ์ ความแปลกประหลาด และสุนทรีย์ภาพแล้ว พบว่า
ผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ทั้งประเภทนวนิยายและบทกวี ได้ให้สาระประโยชน์ด้านความรู้
ควบ เช่น พอบาบหนึ่เตี้ยว นิราศดิบ หลงกลืนกัญชา บนถนนของความป็นหนุ่ม และ เสเพลบอย-
บันทึก ให้สาระประโยชน์ด้านความรู้ ความเข้าใจในสภาพความเป็นอยู่ วัฒนธรรมบางประการ
ของชาวต่างชาติ ชั่วประวัติของศิลปินบางคน และความรู้เบ็ดเตล็ดมากมายตามหัวเราะหัวไว้ใน
บทที่ 3 จึงจะได้ยกตัวอย่างประกอบในที่นี้ตามสมควร

สภาพชีวิตบนถนนโพธิ์-แวน แพรนซิสโก

"ถนนโพธิ์ บีบีหน้าเหงาของถนนชายฝั่งสี่เกา ผิวพรรณผกกว่าไม่เคยอิมตลอด
ชีวิต เพราะนอนหนังสือไม่ค่อยเจือยขึ้นไปจนถึงหนังสือของเขา บางคนเข้ามายืนอ่านโดยไม่
ความคิดที่จะซื้อทั้งที่ราคาของมันเพียงเจ็ดสิบเซ็นต์ ถูกกว่ากระดาษเช็ดก้น

ในร้านขายปลาสดและหอย เราจะพบกับมีเข้บ้านหลบหนาวของเจ้าของร้าน
ผู้แปรจำเเนมาจากวิจิติ ถาคั่วกับเปื้อนตับหมูสุกคั่วเงินและหักทลายกับผูกลเคินผ่านควยถ้อยคำ
การมรี"เริง ถึงถึง เราไม่กินหอยบางรบเพราะมันแพงเกินกว่าเงินของเขา (ที่หัว) แต่เขา

เรียนรู้อะไรใหม่ๆ ปลา รอค รอค คอต ให้กินอร่อย และพลิกแพลงไต่หลายรส มันเป็นปลาบุปผาราม และราคาถูกกว่าปลาอื่น . . . แล้วถ้าเมื่อปลา คนเราจะมีสิทธิ์จะเปื้อนรสอาหารมิใช่หรือ จะรวบรวบจน สุกๆ บุบๆ จากซีลลี่จะเคี้ยวมันจนไปซื้อเนื้อไก่จะคายจากกลืนมาเกี่ยวกับผักทำเป็น สลัดๆ แก้วอาหารชนิดที่ดูเหมือนเขาจะเป็นของกินทุกวันนี้ก็โอ โส้กรอก ซาลาแด่ๆ ไก่ทอด และบด กระเทียมบดไว้ในเนื้ออาหารเข็นออกมาสวย แม้แต่กับเจของคนที่กินผักก็โอ สลัดๆ ใจที่มีกลิ่น กระเทียมมันเป็นความผูกพันอย่างเงี้ยวระหว่างเรากับโต๊ะอาหาร... ..

ถัดกับร้านขายปลาเป็นร้านขายดอกไม้ อยู่ริมกลางคนเจ้าของร้านปากจืดบรลย์ อารมณ์หงุดหงิดทุกนาที่ หรือหลอนโกรธที่กลิ่นคาวปลาโชยเข้ามารบกวนกลิ่นหอมชื่นในร้าน ของนาง..... "

(ใต้ถุนปากจนกรรที ขบวน 1 : 167 - 168)

ซุฟฟริ่ง

- "องค์การกุดอีกบางแห่งมีซุฟฟิให้กินไม่เสียเงิน กรุณาเรียกมันว่าซุฟฟริ่ง คนอเมริกันใจบุญ เอาไก่ (หรืออาจจะเป็นเนื้อสัตว์ชนิดใดก็ตามใจอยากให้) ให้ไว้ที่นั่น สุกๆ จะแขวนมันไว้กับเส้นลวดที่ผูกเงื่อนกับปลายไม้คาบ ยื่นออกจากผนังครัวข้างล่างเป็นหม้อทองแดง ใบเชือกตึงบนไฟ พอหน้าเค็ลคเขาจะเชื่อมมือถึงไก่จอบลงในน้ำ ที่เค็ลคและมันทั้ง เบื่อกลงไปบ้าง ถ้าที่ นี่ถั่วลันเตาอยู่บนพื้นโลเริงสอง เม็ด เก็บมันขึ้นมาดี แล้วโยนลงในนั้น โรยเกลือ" โอได้มี รสเค็มและความนุ่มนิ่มของฟริกไทยปนได้ใคร่สวาทกิน เสร็จแล้วปลดปลายไม้จากสลักให้ มันก็กลับเฝื่อนของมัน พร้อมกับไก่ตัวนั้น แว่นๆ ใจความว่างเปล่าระหว่างเส้นกับเบ แคน..... เรากินซุฟฟริ่งกลางของๆ ไก่ตัวนี้ช่วยความการะ..... "

(ใต้ถุนปากจนกรรที ขบวน 1 : 88 - 89)

ปลาเวียน

"...ข้าพเจ้าได้รับคำบอกเล่าว่าปลาเวียนมีชุกชุมมากตามแม่น้ำบริเวณนี้
มันเป็นปลากระดูกสูง เกล็ดใหญ่ และกินอาหารสะอาดจากรากหญ้า ใคร่ความกรวดหินและพืช
บางชนิด

ส่วนความอร่อยของมันนั้น

พรานเบ๊ตกล่าวว่า "เมื่อลิ้มรู่ก่อนผมทำงานอยู่แม่น้ำแม่กลอง หมู่ก็ไล่สืบสางค์
เท่านั้น แต่ปลาเวียนก็ไล่สืบสางค์ พวกคนจีนชอบกินนัก เขาว่าหลั๊ย้อ ฉะย้อ หรือ ช่งย้อ
ก็สู้มันไม่ได้"

(เสเพลบอยบันทึก : 382)

ฮ่องกง

"ส่วนที่เชื้อชาติที่สุดในฮ่องกงนั้น ก็ไม่ใช่ชาวจีนและสิ่งก็ใหญ่ที่สุดก็ไม่ใช่บ้าน
โกว๋นไฮว - มหาเศรษฐีของโลก ชาติที่เล็กและใหญ่ที่สุดคือ แบลงวัน

บ๊องกลางวันมือหนึ่งในภัตตาคารลอยน้ำที่อาเบอร์คีน ข้าพเจ้าพบว่ารอบ ๆ ตัว
ข้างเต็มไปด้วยเศรษฐีและแบลงวัน

แต่ละครัวต่างใหญ่โตอะไรอย่างนั้นก็ไม่รู้ ปีกและหัวเหี่ยวเป็นมันขาว มีดอกมัน
แซ่ชอยมาเกาะตามโต๊ะ กับบนจานอาหารบนโต๊ะ และทุกแห่ง แบลงวันเจ็ดรายลงเฝ้าอยู่ตามโต๊ะ
ต่าง ๆ เห็นหัวไหนรักจะแนวร่วมสังคมนิยม จู๋จวนเกินไร่ว่าจะคอย ๆ เจ็บมือที่ถือใส่ปลาสด
ขึ้นชา ๆ แล้วจากลงไปเบา ๆ แต่ที่ไหนคั่นเสิร์ฟทุกที แบลงวันก็เคลื่อนคั่น"

(บันทึกของความบันเทิง, ฮ่องกง : 167)

"เฮ-แอสเบอร์รี่ ถิ่นนั้นเป็นชื่อของถนนสองสายพาดมาชนกันบนถนน
แต่ความหมายของมันแปรผันหลังจากบุปผาขับไล่เข้ามารวมครองในราวดวงประมาณี่สืบการาง
สี่เหลี่ยมของช่วงสี่กั๊ก เมื่ออยู่ในหว่างถิ่นโสโครกของมิโกโร จรดส่วนสาธารณะ โกล่กันเกท เหตุผล

ที่สิบปีที่ชอบที่นี่ก็เพราะบรรยากาศอันร่มรื่นของบริเวณที่ห่างจากสี่พันวิไลของย่านธุรกิจและ
ใกล้สวนอันร่มรื่น เหมาะสำหรับการนำเพญ์ภาวนาและเล่นโยคะ"

(หลงกลืนกัญชา : 42)

ฯลฯ

ในคานสติโกญา ซึ่งหมายถึงความคงที่นั้น ผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์
(พ.ศ. 2503 - 2512) คือ ความพยายามที่จะทำความเข้าใจโลกและชีวิตด้วย นอกเหนือไป
จากที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น 'รงค์ก็จะตั้งคำถามในผลงานของตนเสมอว่า โลกคืออะไร ความรัก
คืออะไร ความเศร้าคืออะไร ทำไมโหดร้ายกว่าสุข อย่างไหนเป็นทุกข์ อะไรคือความงามซึ่ง
นับว่าเป็นปัญหาทางปรัชญาโดยแท้ ผลงานของ 'รงค์ จึงให้คุณค่าด้านสติปัญญาพรอมกัน ในอันที่
จะตอบคำถามซึ่งเคยสรุปไว้ว่า ชีวิตคืออะไร อะไรคือกฎเกณฑ์หรือสาระของชีวิต ผลงานของ
'รงค์ ที่ให้สาระทางปัญญาชัดเจนได้แก่ บางคำกึ่งการ คือ รัก เสน่ห์เลอบอยขาวไร อยู่นิ่งเเก-
ในหัวใจ เก็บอารมณ์ เเกเพลบอยมันติก สกปรกสรวน ผดงกลืนกัญชา นิราศสิบ

ผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ แสดงให้เห็นว่าชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ
มีความหลากหลาย ซับซ้อน ลึกซึ้ง น่าพิศวง และน่าเรียนรู้ คุณค่าของชีวิตอยู่ที่ความงามและ
ความดี ทั้งสองสิ่งดังกล่าว บุคคลจะสามารถรับรู้ด้วยจิตหรือวิญญาณแห่งตน หากใช้การวัดด้วย
มาตรฐาน ข้อกำหนดกฎเกณฑ์ หรือรูปแบบภายนอกเท่านั้น และ 'รงค์ ก็ชอบที่จะเสนอคุณค่าของ
ชีวิตตามที่ขัดกัน เช่น ความบกพร่องของความบริบูรณ์ ความงามของความโหดร้าย ความดีใน-
ความชั่ว ความชั่วที่งดงาม ความชั่วในความดี ฯลฯ ทั้งหมดจึงสื่อทัศนะทางความจริงที่ว่า ไม่มี
ความสมบูรณ์แบบในสรรพสิ่ง มีความบกพร่องกันใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านคู่กันไปเป็นธรรมชาติ
ความทุกข์ ความสุขเป็นเครื่องขจัดจิตใจ และอาจสรุปได้ว่า ผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์
ให้ความสำคัญก่อนนามธรรมและ "จิต" ชัดเจนกว่ารูปธรรมหรือวัตถุ ซึ่งจะได้อรรถาธิบายประกอบ
ให้เห็น ดังนี้

"แล้ว ปีก ตาแย น้าขึ้นก่อน "ถอนเรานี้มันแปลก ช้าสงสัยจริง เหม่ไหนเรียกว่า
ทุกข์ เหม่ไหนเรียกว่าสุข"

"เอาละ... .. เอ็งว่าโทก็โท พรหมที่เอ็งบวช ข้ามันไปเป็นงานทั่วทางอยู่ เสียในจังหวัด ถึงอย่างไรข้าก็ยอมรับละว่าเอ็งมันเป็นคนรักเธอหมด" แจง โปตอง หันมองเพื่อน ฟองที่พากันนอนอ้อมอ้อมในโซฟา เขากะระบอแล้วพูดเคร่งขรึม "เวลานั้นแหละ อย่าหาว่าข้าดูถูก ดูหมิ่นดูนิยามเอ็ง จนเราบางคนบางวันก็เอ็งเป็นเอาไม่ถือไรได้เหมือนกับ เออที่ยังงี้เอ็งอยาก รู้จักว่าเอาไหนเรียกว่าทุกข์ เอาไหนเรียกว่าสุข ข้าจะบอกให้ว่า ทุกข์ สุข ของคนเรานั้นไม่ เหมือน แม่น้ำหรือสายน้ำ จะกวักออกมาได้จะพาบตรงไปได้ มันขึ้นอยู่กับใจเราเท่านั้น หวังกับ ว่า.....โอ้heimมันก็มีสาระให้หาเมื่อย มันก็มีสุขสมใจมัน แล้วถ้าประมาณมันขึ้นอยากได้วิหยาณ ไหว้ยังมีอีกเรื่อง แต่หาได้บ้างก็ยากจะชัด แต่ก็คงไม่เข้าใจซะ มันก็จะให้เคียดระแวงระแวง ไปสารพัด รึยังโอ้ฮิมมันคิดกันดูว่า มันก็อยากหาสุขหนไหนก็ไล่สุขหนนั้น น่ายุ่ใหญ่ที่ไม่ถืออำนาจ บานเมืองไปหาหมาป่า มันก็คงนอนหลับตาเห็นวิมานบางลำของมันเป็นอยู่คนเดียว ถ้าเมื่อไหร่มันนึก อยากกอดเงืงพลับพลึงตะกั่วเนื้อนั้น เพราะมันพลับพลึงมันเป็นเมียจิตใจเขา วังใหม่ละที่ไร้ทุกข์ เอ็งนี่ของเอ็งเท่าไรก็พอใจของเอ็งเท่านั้น มันก็ไม่ร้อร่น ข้าก็อยากจะว่าตามบาลีให้เอ็งฟัง บ้างหรืออ มันเสียที่ที่ว่าข้าไม่เคยบวชเรียน หยั่งถึงความสุขมันก็เหมือนเราที่ตะเข้าไปเก็บเห็ด มีเท่าไรก็คงได้เท่านั้น อ.เอ.โลกไม่โหด ถ้าเอ็งเจอได้บะม่วงก็จงพอใจเท่านั้น อย่าทะลึ่ง อยากแกล้งเห็ดโคน เข้าใจรึยัง."

"แกรู้จักอะไรบางอย่างที่เรียกว่าคุณงามความดี ๑" เอ็นถามซัดขึ้น

"คือการออกหน้าที่จะไม่รับรสของความสุข" เขาตอบโดยรวกเร็วมีนึกต้องคิด
คอมพุกตอบว่า "เขานักการเมืองที่เห็นแก่ประชาชน นักบวชผู้ไม่ละเมิดศีล ตำรวจไม่กินสินบน
หรือผู้ที่ซื่อสัตย์คอเมย์ แม้หลอนจะยอมแห้งจนไม่อาจปรนเปรอให้มีความสุขได้"

(บางลำภูสแลว เล่ม 1 : 220)

3. คุณค่าทางค่านสังคม คุณค่าในประการนี้กล่าวได้เป็น 2 นัยคือ ในด้านที่กวี
ได้รับอิทธิพลจากสังคม กับด้านที่กวีมีอิทธิพลต่อสังคม ดร.วิทย์ ทิวะศรียานนท์ กล่าวว่า
"กวีหาได้อยู่ใต้อิทธิพลของสังคมทุกสิ่งทุกอย่าง ไปไม่ ในบางสิ่งบางอย่างสังคมไม่มีอำนาจเหนือ
กวีเลย กวีหากกลับมีอิทธิพลต่อสังคมเสียอีก ในที่นี้เราจำเป็นต้องพิจารณาปัญหาที่อีกครั้งหนึ่ง
ปัญหาเรื่องอิทธิพลนี้ยุ่งยากมาก บางขณะบางกรณีนี้กว่ามีความคิดความเห็นอิสระ ไม่ได้ถูก
อิทธิพลสังคมมาทำให้เอนเอียงเลย แต่ความจริงกวีถูกอิทธิพลนี้เฝ้าครอบงำโดยไม่รู้ตัว ดังนั้น
อิทธิพลที่ว่ากวีมีต่อสังคมนั้น กวีก็ได้มาจากสังคมนั่นเอง" ¹

-3.1 อิทธิพลของสังคมที่มีต่อกวี ผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ กล่าวได้ว่า
เป็นหลักฐานในการพรรณนาความเป็นไปของสมัย รวมทั้งบุคคล ความคิดเห็น ความเคลื่อนไหว
ของสังคม และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ชัดเจน เพราะนอกจากผลงานของ 'รงค์ จะอาศัยจินตนาการ
และความคิดส่วนตัวแล้ว ลักษณะที่สำคัญคือ การเขียนจากเหตุการณ์และประสบการณ์จากสังคม
ในขณะนั้น เช่น สิบเอกร้อย สนิมกรุงเทพ ไค้กุน่าคอนกรีท นิราศคืบ หลงกลืนกัญชา มนณนของ
ความเป็นหนุ่ม เสเพลบอยบันทึก

¹ วิทย์ ทิวะศรียานนท์ วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ หน้า 148.

นอกจาก 'รงค์ จะอาศัยเหตุการณ์ปัจจุบันในการสร้างผลงานแล้ว ผลงานชุด เสาเพลบอยชาวไร่ ผู้บ่ย์เเกในหัวใจ หัวใจที่มีคืน 'รงค์ ยังได้ก๊อบย้อนไปใช้สังคมในอดีต (ขณะที่เป็นเด็ก) เป็นโครงเรื่องอีกด้วย ผลงานที่เน้นด้านอารมณ์เป็นพิเศษ และไม่ปรากฏ อิทธิพลของยุคสมัยชัดเจน ได้แก่ ถิ่นรัก หอบคอกประจวบ ปักเป้ากับจุฬา และพ่อบ้านหนีเที่ยว เท่านั้น นอกนั้นแล้วกล่าวได้ว่า ผลงานของ 'รงค์ เป็นบันทึกทางสังคมเลยทีเดียว ในส่วนที่ 'รงค์ ใช้อิทธิพลจากสังคมโดยตรง ได้แก่ เนื้อเรื่อง และตัวละคร โดยเหตุที่ 'รงค์ เกลินทาง และมีประสบการณ์มากทั้งในประเทศและต่างประเทศ เนื้อเรื่องและตัวละครในผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ จึงสะท้อนสภาพปัญหาและความเคลื่อนไหวของสังคมในขอบเขตที่กว้างขวาง

3.2 อิทธิพลของวิถีที่มีต่อสังคม ผลงานของ 'รงค์ นอกจากจะหาหน้าที่เหมือน ผู้บันทึกเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวในสังคมไทยชัดเจนแล้ว ปรากฏตามทางเสียง (Tone) ที่แสดงถึงทัศนะของผู้แต่งที่มีต่อสังคมด้วยว่า ในสังคมที่เปี่ยมการแข่งขันกับมากนั้น ทำให้ชีวิตประสบปัญหาทุกข์ยาก เกือบร้อน สภาพของชีวิตห่างไกลจากบรรพชาธรรมาชาติ สุนทรียภาพซึ่งเป็นคุณค่าที่สำคัญของมนุษย์ สูญหายไปพร้อมกับความรีบร้อน และความละโมภอันไม่มีขอบเขต ผลงานของ 'รงค์ เป็นการเสียดสีและประชันประชันสังคมที่มุ่งหาความจริงทางวัตถุแต่อย่างเดียว รวมทั้งรูปแบบของชีวิตที่เต็มไปด้วยข้อก้ำกัณคกฎเกณฑ์และความผูกพันอยู่กับก้าานิยมทางวัตถุเพียงอย่างเดียว อันเป็นการทำลายลักษณะตามธรรมชาติและสุนทรียภาพของชีวิต เหล่านี้แสดงออกให้เห็นได้ในชุด หลงกลิ่นกัญชา นิราศดิบ ไก่ขุนปากคอนกรีต สนิมสร้อย สนิมกรุงเทพ หัวใจที่มีคืน แต่ผลงานของ 'รงค์ จะมีอิทธิพลต่อสังคมเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความนิยมของผู้อ่านเป็นสำคัญ.

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการศึกษาและวิเคราะห์งานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (2503 - 2512) สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. ประวัติและผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์

'รงค์ วงษ์สวรรค์ เกิดเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2475 บิดาเป็นข้าราชการกรมชลประทาน มารดาเป็นแม่บ้าน 'รงค์ เป็นบุตรชายคนโต มีน้อง 6 คน 'รงค์ได้เข้ารับการศึกษาในระดับประถมที่โพธาราม และอาศัยอยู่กับยาย ระหว่างเยาว์วัย 'รงค์ห่างเหินกับบิดามารดามาก 'รงค์เรียนจบชั้นมัธยมปีที่ 1 ที่โพธาราม ต่อมาบิดาได้ส่งให้ 'รงค์มาศึกษาต่อชั้นมัธยมปีที่ 2 ที่โรงเรียนอานวยศิลป์ พระนคร ในกรุงเทพฯ โดยพักอยู่กับลุงและป้าสะโง 'รงค์เรียนจบมัธยมศึกษา และสอบเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา แต่ไม่สำเร็จการศึกษา ภายหลังที่ออกจากโรงเรียนแล้ว 'รงค์ได้เที่ยวหาประสบการณ์ส่วนตัวและใช้ชีวิตตามความพอใจ พ.ศ. 2497 'รงค์ได้เข้าทำงานในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ และปฏิบัติงานเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปในนามของ "ลำพูน" และ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ หนังสือที่พิมพ์เป็นเล่มเล่มแรกชื่อ "หนาวนูนตึง" พ.ศ. 2506 'รงค์เดินทาง ไปสหรัฐอเมริกาในฐานะผู้สื่อข่าวต่างประเทศ และกลับประเทศไทยในปี 2510 'รงค์ออกจากสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ปี 2515 และแต่งงานในปีเดียวกัน พ.ศ. 2517 'รงค์ได้เข้าทำงานกับหนังสือพิมพ์ "เสียงปวงชน" และมีโอกาสเดินทางไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อ พ.ศ. 2518

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2520) 'รงค์ มีอายุ 45 ปี กักอยู่บ้านเลขที่ 15/206 ถนนกวิวานนท์ ซอยสามัคคี ถนนพหลโยธิน อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มีผลงานประจักษ์นิตยสาร ทำเมืองไทย ทำเมืองทอง สกุลไทย สยามหนุ่ม และจักรวาล เว้นิยายเรื่องหลังยุคชื่อ "ผู้คืนามร่า"

งานประพันธ์ของ วงศ์ วงษ์สวรรค์ ในช่วงระยะเวลา 10 ปี (2503 - 2512)
มีจำนวนทั้งสิ้น 18 เล่ม ได้แก่

1. ทนายผู้หญิง
2. เกอาารบคั
3. ไฟฉาย
4. สนิมสรอย (3 เล่มชุด)
5. มนต์ของควาบเป็นหนุ่ม
6. สนิบกง เท
7. ปักเป้ากัจุฬา
8. บางลุ่มสแกร์ (2 เล่มชุด)
9. กัมรัก
10. เสเลบอยมันติก
11. ขอบานหนีเพียว
12. ไคณมากอนกรัท
13. ทอบคอกประคาน
14. นิราศกัข
15. เสเลบอยขาวไร
16. ผู้ยี่เกในหัวใจ
17. หัวใจที่มัน
18. หลงกัอินกัษฐา

2. รูปแบบ ผลงานทั้ง 18 เล่มของ วงศ์ วงษ์สวรรค์ จำแนกตามประเภท
รูปแบบ และจากแนวได้ดังนี้

2.1 บันเทิงคดี

2.1.1 เรื่องสั้น (รวมเรื่อง) 9 เล่ม ได้แก่ ทนายผู้หญิง เกอาารบคั
ไฟฉาย ปักเป้ากัจุฬา บางลุ่มสแกร์ ทอบคอกประคาน เสเลบอยขาวไร ผู้ยี่เกในหัวใจ
และหัวใจที่มัน รวมทั้งสิ้น 274 เรื่อง

2.1.2 นวนิยาย 2 เรื่องได้แก่ สนิมสร้อย บละสุมกรุงเทพ

2.1.3 นวนิยายสั้น 1 เรื่องได้แก่ คินรัก

2.1.4 นวนิยายกึ่งสารคดี 1 เรื่องได้แก่ ไท่ตุนปากอณกรวิท

2.2 สารคดี

2.2.1 สารคดีบันทึกท่องเที่ยว

ก. สารคดีบันทึกท่องเที่ยวในประเทศ 5 เรื่อง ได้แก่
เบื้องกนเกิด จังกะไร - งดงามถึงความฝัน ถูกรื้อไปก็แปลที่แห่งกระวาน บางซอ -
กรุงเทพ ไม่เคยยอมบันทึก

ข. สารคดีบันทึกท่องเที่ยวต่างประเทศ ท่องเที่ยวในเอเชีย
3 เรื่อง ได้แก่ เงินบาทสุดท้ายที่หาดใหญ่ ถลัดโมโน และช่องลง เมืองแห่งหยกที่แพ้ และ
ความงามบนความสูงชัน ท่องเที่ยวนอกเอเชีย 3 เรื่อง ได้แก่ หินฮอสลิวค นิรากรกิม และหลงกลิ่น
กัญชา

นอกจากนั้นได้จัด "เว็บบ้านหนังสือ" ไว้ในประเภทสารคดี บันทึกท่องเที่ยว ถึงวิชาการ
โกเบณูโลยี

2.2.2 บทความ - บทวิจารณ์ (ที่พิมพ์รวมไว้ในเล่ม "คนาผู้หญิง
และเถาธารณ์) จำนวน 21 เรื่องในคอลัมน์ "สายของกุด" (พ.ศ.2499) ในนิตยสาร "สันติสุข"
6 เรื่องในนิตยสาร "คารา" (2501) 15 เรื่อง

2.2.3 ชีวประวัติ 2 เรื่องได้แก่ ชีวประวัติของ มนต์ วรรณรงค์ และ
เชื้อ นริพัทธ์

3. เนื้อหา

3.1 โครงเรื่อง ผลงานของ รงค์มุกข์มีโครงเรื่องไม่แน่นอน อาศัยโครงเรื่อง
ย่อยเป็นสำคัญ การเปิดเรื่องนิยมใช้การบรรยายและพรรณนาเป็นส่วนใหญ่ การดำเนินเรื่อง
เกี่ยวกับการล่าช้าเวลา มีทั้งการดำเนินเรื่องตามปฏิกิริยา ดำเนินเรื่องวนกลับไปที่เดิม และ

ดำเนินเรื่องจากตอนท้ายก่อน การสร้างข้อขัดแย้ง เป็นข้อขัดแย้งระหว่างตัวละคร และข้อขัดแย้งในจิตใจของตัวละครเอง วัตถุประสงค์ในการคลาญนภิกขุ ผู้แต่ง เป็นผู้เล่า และตัวละครเป็นผู้ออกเสียงในบทสนทนาเรื่องเรื่องมักจะมีแง่มุมประจวบเหมาะเสมอ ๆ จึงบางครั้งทำให้เนื้อเรื่องไม่ขัดแย้งกัน การปิดเรื่องนิยมการปิดเรื่องแบบสมจริง และทิ้งปัญหาไว้คิด ส่วนการจบอย่างใบจากนั้นและการจบแบบโศกนาฏกรรมก็ปรากฏโดยทั่วไป

๓.2 ตัวละคร รูปแบบตัวละครในผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (2503-2512) แสดงความหลากหลายในธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ทั้งภายนอกและภายในจิตใจ เช่น หญิงชายประเวณี แฉกหา ขอดทาน เกิดกำเริบ ช่างฉวยชิงเท่า เกษชาชวาน ครอบงำเพศ ผาชนะนำ รับแรงจูงใจ นักลวง แสดงออกถึงกวีภาพในจิตใจ ความโกลาหลคลอคลาง ภาพมืดทึบขมขื่น ภาพทุกข์ ความละอาย ฯลฯ กลวิธีในการเสนอและสร้างตัวละครพบว่า ตัวละครในผลงานประเภทเรื่องสั้น เป็นตัวละครประเภทน้อยลักษณะ (Flat Character) ส่วนตัวละครในนวนิยายเป็นตัวละครประเภทหลายลักษณะ (Round Character) เสนอตัวละครด้วยวิธีผู้แต่งบรรยาย และตัวละครเป็นผู้ออกเสียง ตัวละครมีความสมจริงและเป็นองค์ประกอบที่สร้างความสำคัญที่สุดในผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ตัวละครแบบเหนือจริงไม่มีปรากฏ

3.3 ฉาก ฉากเป็นองค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงความสำคัญและเชื่อมโยงเท่ากัน ผลงานที่ให้ความสำคัญของฉากหรือบรรยากาศชัดเจนได้แก่ หัวใจที่มีหิน ไก่ขุนปากคอนกรีต เสาเหล็บบอยขาวไร้ ผู้มีปีกในหัวใจ ลักษณะฉากในผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ มีทั้งฉากที่ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ฉากที่พอใจพรรณนาให้เห็นความงาม ฉากที่สอดคล้องกับอารมณ์ความรู้สึกจริงของเรื่อง และฉากที่ไร้สัญลักษณ์

3.4 บทสนทนา จากการศึกษารายบทสนทนาในผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ มีความสัจจริง เทียบกับสถานะและฐานะของตัวละคร บทสนทนามีส่วนในการดำเนินเรื่องและแนะให้ทราบลักษณะของตัวละครด้วย

3.5 แก่นของเรื่อง แก่นของเรื่องในผลงานประเภทบันเทิงคดี แสดงถึง

ธรรมชาติของแรงทางสังคม อธิบายลักษณะทางความจริงที่ว่าไม่มีความสมบูรณ์ในสรรพสิ่ง ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมีข้อบกพร่อง มีความดีความเลว ความงามและไม่งาม เป็นปฏิกิริยาตอบสนอง วิกฤตหรือคำพิพากษาถึงโทษ ระบบหรือมาตรฐานทางสังคมไม่อาจวัดคุณค่าของสิ่งใดได้ หากแต่อยู่ที่จิตของผู้คน

แก่นของเรื่องหรือแนวคิดในผลงานของ วรณ ในลักษณะรวมจึงมีลักษณะเป็นการ์ตูน "การเมือง" ที่ปรากฏตามลักษณะความเป็นจริงและเสียสละ คือ เลียน ลักษณะข้อกล่าวหา กฎเกณฑ์และกาเกณฑ์บางประการในสังคมซึ่งกล่าวแล้ว ผลงานของ วรณ โน้มที่จะปฏิรูปหรือปฏิวัติสังคม จึงปรากฏการทรงตามที่สำคัญอาจารย์ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ์ ได้กล่าวว่า "เขาวัดกันอยู่กับสิ่งที่ไม่ใช่ "สาร" เรา จะให้แก่นอันที่ใหม่ขึ้นมา จึงเทียบได้กับศิลปินที่มีแนวแต่ขาดความเคารพทางจิตที่จะส่งกระแสออกสู่เพื่อนร่วมชาติ"

เนื้อหาในผลงานประเภทสารคดีเกี่ยวกับการเมือง เกี่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากสาระที่เกี่ยวกับการเมือง แล้ว เป็นสาระและความรู้เบ็ดเตล็ดเกี่ยวกับ "สุรา" ใน "นิเวศน์ที่เหลว" บทวิจารณ์และบทวิจารณ์เป็นเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับสภาพสังคมไทย พ.ศ. 2499 - 2501 โดยเฉพาะในวงการภาพยนตร์และบันเทิง สารคดี ชีวประวัติเป็นชีวประวัติศิลปิน 2 คน คือ มนต์ จรรย์รงค์ และ เป๊อ หริพิทักษ์

4. ท่วงทำนองในการแสดงออก หรือท่วงทำนองในการเขียน

จากการศึกษาพบว่า ผลงานของ วรณ วรณสุวรรณ์ (2503 - 2512) เป็นการแสดงออกอย่างเสียสละ คือ เลียนถึงคนในส่วนที่เป็นข้อกล่าวหา กฎเกณฑ์ รูปแบบ และค่านิยมที่สังคมยกย่องหรือไม่ยกย่อง โจมตีแสดงออกในทางกลับกัน เป็นการแสดงออกอย่างหาหาย แด่งไว้ ขยอวิจารณ์ มีการใช้คำ ประโยค ภาพพจน์ ท่วงทำนองในการบรรยายและพรรณนา ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัว ห่างเหินจากองค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว แสดงถึงความไม่พอใจ เสียใจ ความแค้น ไม่เห็นแก่ตัว หากแต่แฝงไว้ด้วยอารมณ์ขันอยู่โดยทั่วไป

5. โลกทัศน์ จากการศึกษาพบว่า โลกและชีวิตเป็นความหลากหลายงดงาม น่าพิศวง ชีวิตและโลกนี้ประกอบขึ้นแต่ในส่วนแห่งความงาม ความสุข และความงามอภิปรัชญา ฯลฯ ไม่ทั้งหมด แต่มีความเลว ความทุกข์ขมขื่น ความไม่งามอภิปรัชญา ความไม่จริง เป็นส่วนประกอบ เหล่านั้นถือเป็นห้องชีวิตและโลก ผลงานไม่ไ้สะท้อนถึงความเป็น "กัศกร" ที่หาที่ปรากฏเรื่องการเสียสละ ประชวรระวัน เวชยันต์ ไม่พึงปรารถนาความอามรณ์อัน กุศลของสรรพสิ่ง ไม่ว่าจะเป็น ความดี ความชั่ว ความทุกข์ ความสุข ความงาม งามงาม ขึ้นอยู่กับจิตและวิญญาณแห่งบุคคลเป็นสำคัญ ไม่อาจตัดสินคุณค่าใดควยจากการ งามทาง สังคมหรือรูปแบบภายนอกเท่านั้น ทั้งผลงานแสดงให้เห็นถึงว่า "ความงาม" เป็นคุณค่าที่แท้จริงของชีวิตมนุษย์และโลก

6. อิทธิพลของชีวประวัติที่มีต่อผลงาน จากการกัษาชีวประวัติและผลงานของ รงค์ วงษ์สวรรค์ พบว่ามีอิทธิพลต่อกันและสัมพันธ์กันใกล้ชิด อิทธิพลจากชีวประวัติที่สำคัญที่ปรากฏ ในผลงานได้แก่อิทธิพลจากประสบการณ์ และอิทธิพลจากอุปนิสัยของ รงค์ บางประการ อิทธิพลจากประสบการณ์ได้แก่ ประสบการณ์ในชนบท ในกรุงเทพฯ ในสหรัฐอเมริกา อิทธิพลจากการท่องเที่ยว จากสงครามและจากอาชีพนักหนังสือพิมพ์ ส่วนอิทธิพลจากอุปนิสัยที่ปรากฏ ในผลงานได้แก่ ความรักในธรรมชาติ ความสนใจในการอ่านและการกัษา ตลอดจนความสนใจในศิลปะ

7. คุณค่า ผลงานของ รงค์ วงษ์สวรรค์ (2503 - 2512) ปรากฏคุณค่าที่สำคัญ 3 ประการ กล่าวคือ

7.1 คุณค่าด้านอารมณ์และสุนทรียะ ผลงานที่ปรากฏคุณค่าในประการนี้ ชัดเจนได้แก่ กิ๋มรัก หอมดอประจันต์ เปรียบดอขาวไร ผู้มีใจในหัวใจ หัวใจที่มีกลิ่น หนาวผู้หญิง ปักเข้ากับจุฬา และหนาวผู้หญิง ผลงานของ รงค์ มีลักษณะเด่นเรื่องสุนทรียะและการแสดงออกถึงความงามของ "ความงามที่เห็นโดยยาก" ให้ความเพลิดเพลินและความอภิรมย์ในลักษณะชักเย่อ ซึ่งแตกต่างจากนวนิยายอารมณ์ขัน

7.2 คุณค่าด้านความรู้และสติปัญญา ผลงานของ รงค์ วงษ์สวรรค์ (2503 - 2512) ถือความพยายามที่จะเข้าใจชีวิตและโลก รวมทั้งกัษาคูศา รงค์ได้ให้แนวคิดและการ

เดิมคำตอบในรูปแบบของสารคดีจะบันทึกเสียงก็ เพื่อให้ผู้อ่านได้ฝึกและไตร่ตรองหากำกอบ
เอาเอง การคัดลอกทางเสียง (TONE) พบว่าไม่มีความสมบูรณ์ในสรรพสิ่ง ทุกสิ่งทุกอย่าง
จะมีความเป็นปฏิภาณกันอยู่ในตัวเอง ระหว่างความดี ความชั่ว มุข สุข ความงาม ไม่งาม
ความจริง ความไม่จริง กุศล และอกุศล ฯลฯ นอกจากนี้ผลงานประเภทสารคดียังได้ให้สาระ
ประโยชน์แก่การทบทวน ท่อง เยียนที่ มุกดา รวมทั้งความรู้อย่างลึกซึ้งอื่น ๆ อีก

7.3 กุศลาตามสังกัป กล่าวไว้ว่าผลงานของ วงศ์ วงษ์สวรรค์ (2503 -
2512) เป็นงานที่บันทึกความเป็นไปในสังคม พรรณนาถึงความเคลื่อนไหวทางสังคมและการฝึก
ส่วนในด้านที่เขียนนิยายเชิงลึกลับก็มุ่งให้ความบันเทิง ความอภินิหาร รวมทั้งแนวความคิดบางประการ
ที่เป็นประโยชน์ต่อความรวดเร็ว รวดร้อน และความเจริญอย่างวัตถุที่มีส่วนต่างงานสุนทรียภาพในชีวิต
และสังคมแสดงถึงว่าสังคมจะมีสันติสุขก็ต่อเมื่อได้รับการยอมรับในเขาถึงความงาม แก่ทุกเท่าใน
ประการนี้จะมีผลต่อสังคมเพียงใด ขึ้นอยู่กับกาบนิยามของผู้อ่าน

อภินิหารนิยาย ผลงานของ วงศ์ วงษ์สวรรค์ ในช่วงระยะเวลา 10 ปี เป็นผลงาน
ที่กล่าวได้ว่า เป็นงานการอย่างหนึ่งในวงวรรณกรรมไทยปัจจุบัน ที่แสดงให้เห็นถึงความไม่พอใจ
ในระบอบ และต่อต้านกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบการประพันธ์ เนื้อหา แนวคิด
การใช้ภาษาหรือสำนวนโวหาร ตลอดจนแนวทางในการแสดงออกอย่างเต็มที่ ประชดประชัน
ทำทุกอย่างแบบไว้ลายอารมณ์ขึ้น

ในกาบรูปแบบของการประพันธ์แสดงให้เห็นถึงความไม่เกรงกลัวต่อความสัพันธ์ของ
องค์ประกอบ กฎเกณฑ์ของการเขียนทั้งสารคดีและบันทึกเสียง ไม่อาจนำมาใช้กับผลงานของ
วงศ์ วงษ์สวรรค์ ได้อย่างชัดเจน เพราะการที่ผลงานของ วงศ์ นิยมการเขียนเรื่องอย่าง
ให้ความสำคัญกับโครงเรื่องย่อย ๆ หรือเรื่องเล็ก ๆ ที่นำมาเขียนต่อกันเป็นชุด (Series)
ไปในสารคดีก็เขียนอย่างให้บันเทิง เว้นในบันทึกเสียงก็ให้สาระหรือข้อเท็จจริงในสังคมด้วย

บอกวาทะโครงสร้างของงานประพันธ์จะปลุกพระกัถ์กล่าวแล้ว การใช้คำสำนวนโวหาร และทรงทำนองในการแสดงออก ผลงานของ วรรณ วรรณวรรค (2503 - 2512) ปีลักษณะที่ใหม่ แปลก ออกไปจากกฎเกณฑ์และความเคยชินของผู้อ่าน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างคำใหม่ การใช้คำมีลักษณะตำแหน่งแปลกใหม่ที่ ภาพพจน์ ที่เป็นลักษณะเฉพาะตัว และการแสดงออกอย่างเฝือกที่ประหลาดประชัน หากกาย ควณธรรมกัถ์ เหวอในทำให้งานของ วรรณ วรรณวรรค ปีลักษณะเฉพาะ เป็นเอกลักษณ์ที่เด่นชัด

ทัศนะทางความคิดงานเป็นอีกประการหนึ่งที่น่าสนใจของ วรรณ วรรณวรรค บอกทบทวนถึงความงามของความงามที่เต็มไปด้วยความไม่จริงจะเป็นชีวิตหนึ่งชายประเวณี แฉกกา กนโข กนโกหก เด็กกำพร้า ชโหม สงคราม ฯลฯ นั้นเป็นสิ่งที่เน้นให้โดยผลงานของ วรรณ วรรณวรรค (2503 - 2512) มุกติประณต ผลงานมีลักษณะที่จะส่งความรู้สึก ตัณณะ หรืออุคคกการณ เพื่อให้เกิดการจริงจัง โหม่นวณผู้อ่านแควอย่างใด ผลงานของ วรรณ วรรณวรรค (2503 - 2512) จึงอาจกล่าวได้ว่า เป็น "กัถ์ประณต" การที่จะนำไปใช้ประโยชน์อาจเป็นไปได้ใน คำนอง "ความยากเข็ญหนานม" และเป็นวิจารณ์ของผู้นับสารเองว่าสิ่งใดควร สิ่งใด ไม่ควร ทัศนะทางความคิดงานเป็นผลงานของ วรรณ วรรณวรรค มีไม่มากกักในวรรณกรรมของไทยตามผลงานของ วรรณสร้างขึ้นมาได้อย่างงดงาม จึงเป็นความภูมิใจสำหรับวรรณกรรม บัจุบันของไทยกาย

ภายหลังที่ความเจริญทางวิทยาศาสตร์และวัตถุเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ชีวิตมีความเร่งร้อน และกลุ่กาททางกานจิตใจนอยลง ผลงานของ วรรณ อาจกล่าวได้ว่า เป็นความพยายามที่จะทำให้เป็น "หาคอ" กอสิ่งขวางกั้น แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของชีวิตและโลกว่าขึ้นอยู่กับ "ความงาม" ความไม่เร่งร้อน ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุ การที่จะมุ่งพัฒนากันแต่ในทางวัตถุเพียง อย่างเดียว แทะละละกุกุ่กาททางกานจิตใจ และสุนทรีย์ภาพ กงไม่ทำให้โลกนี้เกิดสับสนหรือ นาวนุญอากัถ์เหาใดนั้

๖
ข้อแนะนำ

1. การศึกษาลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ (2503 - 2512) ครั้งนี้เป็นการศึกษา
ลักษณะทั่วไปตามแนวทางหรือแนวกว้าง ควรที่จะได้มีการศึกษาลงานแต่ละเรื่อง
หรือแต่ละประเภทในแนวหึ่ง หรือแนวอิกถวย
2. ควรมีการศึกษางานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ในช่วงหลังจาก พ.ศ.2512
ถึงปัจจุบันและเปรียบเทียบ
3. ควรมีการศึกษาถึงวิวัฒนาการทางกานรูปแบบ เนื้อหา แนวคิด ตลอดจนการใช้
ภาษาจากงานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ทั้งหมด
4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ กับนักเขียนร่วมสมัยอื่น
5. ควรมีการศึกษาถึงอิทธิพลการเขียนของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ที่มีต่อนักเขียนอื่น ๆ
6. น่าจะได้มีการสำรวจทัศนคติของผู้อ่านในวงกว้างที่มีต่อผลงานและการใช้ภาษา
ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์
7. หองสมุดน่าจะบ้ผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ทั้งประเภทบันเทิงคดีและสารคดี

ប្រធានាធិបតី

-

-

-

-

-

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ์ วิเคราะห์สุวรรณคดีไทย ไทยวัฒนาพานิช 2517 266 หน้า.

ประทีป เจริญนิล วรรณกรรมไทยปัจจุบัน สารสาสน์ 2519, 303 หน้า.

เปลื้อง พ. นกร คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช 2507, 342 หน้า.

ยศ วิเชียรไกร ความเป็นมาของการประพันธ์และนักประพันธ์ของไทย เจริญศึกษา 2506, 217 หน้า.

เย็นฤดี ชามเกษม ชีวิตและงานของ รงค์ วงษ์สวรรค์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2504, 17 หน้า
พิมพ์ครั้งที่

รงค์ วงษ์สวรรค์ ใต้ร่มเงาถ้ำกรีก ประมวลการพิมพ์ 2511, 4 เล่ม

รงค์ วงษ์สวรรค์ ถึงปากถ้ำกรีก มติชน 2519, 206 หน้า.

รงค์ วงษ์สวรรค์ ถ้ำถาวร มติชน 2503, 778 หน้า.

รงค์ วงษ์สวรรค์ นิราศกิม ประพันธ์คำขวัญ 2511, 431 หน้า.

รงค์ วงษ์สวรรค์ บทประพันธ์ของรงค์ วงษ์สวรรค์ ก้าวหน้า 2504, 428 หน้า.

รงค์ วงษ์สวรรค์ บางคำพูด ประพันธ์คำขวัญ 2513, 2 เล่ม.

รงค์ วงษ์สวรรค์ นักเป่ากัญชา มติชน 2505, 378 หน้า.

รงค์ วงษ์สวรรค์ ผู้เสียใจในหัวใจ ประพันธ์คำขวัญ 2512, 444 หน้า.

รงค์ วงษ์สวรรค์ พยานคดีเขียว ก้าวหน้า 2506, 564 หน้า.

รงค์ วงษ์สวรรค์ ไปรษณีย์ ว่าถึงรักอันไกล "ลำพู" มติชน 2503, 430 หน้า.

รงค์ วงษ์สวรรค์ สนิมรัก ก้าวหน้า 2504, 809 หน้า.

รงค์ วงษ์สวรรค์ กลิ่นฝอย ประพันธ์คำขวัญ 2512, 3 เล่ม.

รงค์ วงษ์สวรรค์ เสกหลอมยชาไร ประพันธ์คำขวัญ 2512, 206 หน้า.

รงค์ วงษ์สวรรค์ เสกหลอมยชาไร มติชน 2506, 504 หน้า.

วงศ์ วงษ์วรกร ท้าวพญทอง มงคลศึกษา 2503, 800 หน้า.

วงศ์ วงษ์วรกร ท้าวถื่นภูธร ประพันธ์คำสัน 2512, 232 หน้า.

วงศ์ วงษ์วรกร ท้าวทองประกว ประพันธ์คำสัน 2511, 186 หน้า.

วงศ์ วงษ์วรกร หัวใจที่มั่น ประพันธ์คำสัน 2512, 234 หน้า.

วิทย์ ศิระเกียรติ วรรณคดีละวรรณคดีวิจารณ์ พิมพ์ครั้งที่ 5 แพร่พิทยา 2518, 284 หน้า.

วิภา ณะภักดิ์ "นวนิยายทางปรัชญาเกี่ยวกับการศึกษาวรรณคดี" จันทร์เกษม 130 : 25 - 32,

พฤษภาคม - มิถุนายน 2519.

วิลาศ เกตุวิทย์ โฉมหน้ากับประเพณี กังวิทยา 2502, 544 หน้า.

สถิตย์ เสงวนิไล วิชาละ แพร่พิทยา 2513, 351 หน้า.

สังกตสารกรแห่งประเทศไทย, สมาคม วรรณไวทยาการ วรรณคดี ไทยวัฒนาพานิช 2514, 157 หน้า.

สิทธิ พิณจุฑา และคนอื่นๆ การเขียน โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2516, 200 หน้า.

สิทธิ พิณจุฑา และคนอื่นๆ การรวมหัวไปทางวรรณกรรมไทย โรงพิมพ์สวนทองต้น

กรมการปกครอง 2515, 556 หน้า.

สุชาติ สุวดีศักดิ์ "วรรณคดีวิจารณ์" วารสารโบราณคดี 1 - 4, มิถุนายน 2518.

สุวรรณี วราทร "การวิจารณ์ละประเพณีการนิยาย" บรรณารักษ์ 20 หน้า 103 - 107

กรุงเทพมหานคร 2518.

เสกียร จันทิมาธร กนเขียนหนังสือ ประพันธ์คำสัน 2517, 254 หน้า.

เสกียร จันทิมาธร กนหนังสือ กนกร 2519, 508 หน้า.

อนุমানราชชน, พระยา การศึกษาวรรณคดีในแง่วรรณศิลป์ บรรณาคาร 2515, 224 หน้า.

อุดม รุ่งเรืองศรี นักเขียนและวรรณกรรมไทยปัจจุบัน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่

2518, 289 หน้า.

- Calderwood, James L., and Toliver, Harold E., Perspectives on Fiction,
Oxford University, New York, 1968, 384 pp.
- Kenny Millean, How to Analyze Fiction, Simon Schuster, Inc., New York,
1966.
- Lipking I, Lawrence, and Litz A Walton, Modern Literary Criticism
Atheneum, New York 1972, 554 pp.
- Perrine, Laurence, Sound and Sense, Harcourt, Brace & World Inc.,
New York, 1969, 372 pp.
- Scott, Willbur, Five Approaches of Literary Criticism, Collier Book,
New York, 1974, 351 pp.
- Surmelian, Leon, Techniques of fiction writing : measure and madness,
Doubleday, Garden City, 1968, 255 pp.
- Sellek, Rene', and Warren, Huston, Theory of Literature, Harcourt, Brace
& World, Inc., New York, 1970, 374 pp.
-